A-18991

KOLHOOSI KAHEKORDNE RAAMATUPIDAMINE

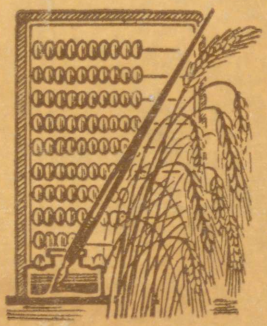

EESTI RIIKLIK KIRJASTUS
TALLINN 1951

ARH

I. I. BIK, G. V. VAŠTŠINSKI, S. I. KRASSANOV, G. S. NAZAROV,
N. P. SIDELKIN, L. P. SOBOLEVSKI, M. M. SUKNOV, A. V. UMNOV

KOLHOOSI KAHEKORDNE RAAMATUPIDAMINE

Toimetanud V. A. TŠUVIKOV

EESTI RIIKLIK KIRJASTUS
TALLINN 1951

Originaali tiitel:

И. И. Бик, Г. В. Ващинский, С. И. Красанов, Г. С. Назаров, Н. П. Сиделкин, Л. П. Соболевский, М. М. Суконов, А. В. Умнов.

Бухгалтерский учет в колхозах (Колхозное счетоводство по двойной системе). Третье переработанное и дополненное издание под редакцией В. А. Чувикова.

Государственное издательство Сельскохозяйственной литературы, Москва, 1949.

Tõlkinud L. Meier

2

Tartu Riikliku Ülikooli
Raamatukogu
17368

ARHIIVKOGU

EESSÕNA KOLMANDALE TRÜKILE.[1]

„Kolhoosi kahekordse raamatupidamise" õpiku käesolev kolmas trükk on ümber töötatud ja täiendatud. Selles on valgustatud üksikasjalisemalt kolhoosi tootmisplaani täitmise kontrollimise ja arvestamise küsimusi. On sisse võetud täiendav osa kolhoosile põliseks kasutamiseks kinnistatud maade arvestamise kohta, samuti ka normipäevade kulutuste kohta, vastavalt tehtud tööle. Ka õpiku teisi peatükke on täpsustatud ja täiendatud, arvestades kolhoosi arvepidamise õppejõudude ja kolhooside arvepidajate soovidega.

Üksikud osad kolmandale trükile kirjutasid ja valmistasid trükkimiseks ette järgmised autorid:

ESIMENE OSA — „Raamatupidamise arvestuse alused" — G. S. Nazarov ja L. P. Sobolevski.

TEINE OSA — „Tootmise põhivahendite, noorloomade ja jagamatute fondide arvestus" — G. V. Vaštšinski.

KOLMAS OSA — „Saaduste, materjalide, seemne-, sööda- ja toiduvilja kindlustusfondide ning abistamis- ja kultuuriliste vajaduste fondide arvestus" — J. J. Bik, M. M. Suknov ja A. V. Umnov. Trükkimiseks ette valmistatud A. V. Umnovi poolt.

NELJAS OSA — „Tulude-kulude eelarve. Rahaliste vahendite ja arvelduste arvestus" — N. P. Sidelkin.

VIIES OSA — „Töö ja kulutuste arvestus tootmises" — S. K. Krassanov.

KUUES OSA — „Naturaal- ja rahaliste tulude ja nende jaotamise arvestus. Kontode sulgemine ja aastaaruande koostamine" — S. J. Krassanov ja N. P. Sidelkin.

Lugejaid palutakse saata oma märkused raamatu kohta aadressil: Tallinn, Pärnu mnt. 10, Eesti Riiklik Kirjastus.

---

[1] Käesolev eessõna on kirjastuselt „Selhozgiz". Teise osa kaheksandas peatükis on alajaotus „Inventariraamat", üheksas peatükk tervikuna ja kolmandas osas peatükk „Tootmisplaani täitmise arvestus" ümber töötatud vastavalt kehtivatele määrustele V. N. Smõslovi poolt. Toimetus.

RAAMATUPIDAMISE ARVESTUSE ALUSED.

Esimene peatükk.

RAAMATUPIDAMISE ARVESTUS JA SELLE ÜLESANDED.

1. MAJANDUSLIK ARVESTAMINE.

Kolhoosi juhtimine nõuab pidevat kontrolli majandis olevate vahendite ning kolhoosi tootmisplaani ja kulude-tulude eelarve täitmise üle. Niisuguseks kontrollimiseks on vajalik teada mitte üksnes seda, milliseid vahendeid majandil on, vaid ka seda, kuipalju neid on. Vaja on jälgida, kes kolhoosnikutest ja mida tegid, kuipalju nad tegid, kuipalju saadi toodangut; kontrollida riiklike kohustuste esmajärjekordset täitmist.

Selleks et teada, kuipalju ja milliseid vahendeid majandil on, kuipalju ja milleks on kulutatud tööjõudu, materiaalseid ja rahalisi vahendeid, kuipalju ja milliseid tulusid sai majand ja kuidas ta neid kasutas, selleks on vaja osata pidada arvestust, mõõta kolhoosnikute poolt tehtud töö hulka ja saadud toodangut. Kõike seda on vaja väljendada koguselistes (arvulistes) näitajates ja kindla korra järgi registreerida (üles märkida).

Niisugust majanduslike vahendite ja töö hulga väljendamist ning kindla korra järgi ülesmärkimist numbrilistes näitajates majandusliku tegevuse kontrollimiseks ja juhtimiseks nimetatakse majanduslikuks arvestamiseks.

Majandusliku arvestamise tähtsus ja sisu muutub ühiskonna arenemisega. „Raamatupidamine", kirjutab Marx, „kui kogu protsessi ideaalse ühendamise kontrollimise vahend, muutub seda vajalikumaks, mida rohkem protsess avardub ühiskondlikus ulatuses ja mida rohkem ta kaotab puht-individualistliku iseloomu. Seega on raamatupidamine rohkem vajalik kapitalistlikus tootmises, kui killustatud käsitööstuslikus ja talupoeglikus tootmises; ta on rohkem vajalik kollektiivses tootmises kui kapitalistlikus" (Karl Marx, Kapital, II köide, 1938. a. väljaanne, lk. 115, vene keeles).

Meil on arvestuse kõige esimeseks ülesandeks kontrollida sotsialistliku omandi puutumatust. Sotsialist-

liku ühiskonna kogu rikkus peab olema arvele võetud selle säilivuse ja suurenemise kontrollimiseks. Arvestus peab abistama võitlust sotsialistliku omandi riisujate vastu, sest: „Sallida ühiskondliku omandi varastamist ja näppamist — olgu küsimuses riigiomand või kooperatiivide ja kolhooside omand — ja tähele panemata jätta säärased kontrrevolutsioonilised nurjatused, — tähendab kaasa aidata nõukogude korra õõnestamisele, mis tugineb ühiskondlikule omandile kui oma alusele." (Stalin, „Leninismi küsimusi", lk. 348).

Edasi on sotsialistliku arvestuse ülesandeks olla „... rahvamajanduse plaani koostamise ja selle täitmise kontrolli tähtsamaks relvaks" (NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu määrus 9. maist 1931. a.).

Plaani koostamiseks on vaja arvulisi andmeid eelmiste aastate majandusliku tegevuse kohta. Neid materjale peab andma arvestus.

Koos sellega võimaldab arvestus kontrollida plaani täitmist ja ületamist, aitab avastada ja kõrvaldada puudusi töös.

Arvestuse abil tehakse plaani täitmise näitajad teatavaks töötajate laiadele hulkadele, selgitatakse sotsialistliku töö eesrindlaste paremad töönäitajad; arvestuse abil võimaldatakse sotsialistliku võistluse ja selle kõrgema vormi — stahaanovliku liikumise — laialdast arenemist ning selle juurutamist sotsialistliku tootmise kõigisse harudesse. Sotsialistlik arvestus on üheks vahendiks töötajate kasvatamisel teadlikeks ja aktiivseteks sotsialismi ülesehitajateks.

Sotsialistlik arvestus peab olema õigeaegne, täpne, selge ja arusaadav laiadele töötavatele hulkadele. Niisugust arvestust kasutatakse sotsialistliku majanduse konkreetseks jooksvaks juhtimiseks. Ebatäpsed ja mitteõigeaegsed ülesmärkimised loovad arvestuses segadust, mida kasutatakse kuritarvitusteks ja sotsialistliku omandi riisumiseks.

Sotsialistlikes ettevõtteis peetakse arvestust vastavalt Nõukogude Liidu kõrgemate riiklike organite poolt määratud plaanidele, moodustades tervikuna sotsialistliku arvestuse ühtse süsteemi.

Arvestuse ühtsusega ei ole vastuolus see asjaolu, et arvestust peetakse üksikute sotsialistlike ettevõtete viisi. Iga sotsialistlik ettevõte — olgu see vabrik, sovhoos või kolhoos — on ühtse sotsialistliku rahvamajanduse lahutamatu osa. Seepärast on ka iga nõukogu ettevõtte plaan osa ühtsest rahvamajanduse plaanist. Arvestus igas sotsialistlikus ettevõttes on samuti Nõukogude Liidu rahvamajanduse plaani täitmise ühtse sotsialistliku arvestuse liitosaks.

Lenin ja Stalin on märkinud korduvalt arvestuse ja kontrolli määratu suurt tähtsust sotsialistlikus ülesehitustöös. Vladimir Iljitš õpetab:

„Arvestus ja kontroll — see on peamine, mis on nõutav

kommunistliku ühiskonna esimese faasi korraldamiseks ja õigeks funktsioneerimiseks" (V. I. Lenin, Valitud teosed, II köide, lk. 163. RK Poliitiline Kirjandus, Tallinn, 1946. a.).

„... sotsialism — see on eelkõige arvestus" (Lenin, XXII köide, III väljaanne, lk. 45, vene keeles).

Arvestuse suurt tähtsust märkis seltsimees Stalin oma kõnes partei XIII kongressil. Ta ütles: „... ükski ülesehitustöö, ükski riiklik töö ega ükski plaanimistöö ei ole mõeldav ilma õige arvestuseta".

Rahvamajanduse kolmanda viisaastaku plaani kinnitamisel ÜK(b)P XVIII kongress viitas vajadusele „... parendada rahvamajanduse plaanimise ja arvestuse organiseerimise kogu edasist tööd".

2. MAJANDUSLIKU ARVESTAMISE MÕÕTÜHIKUD.

Majandusliku arvestamise mõõtühikute põhiliikideks on naturaalsed ja rahalised ühikud.

Naturaalmõõtühikuid kasutatakse esemete arvestamisel neile omases naturaalses väljenduses. Nii arvestatakse külvipinda hektaarides, viljasaaki tsentnerites, tonnides, piimatoodangut liitrites või kilogrammides, kariloomi arvuliselt jne. Naturaalmõõtühikute abil tehakse kindlaks, kuidas areneb koguseliselt tootmisest saaduste tulemise, igat liiki materjalide kulutamise jne. plaani täitmine.

Naturaalmõõtühikud on vajalikud tootmisplaani koostamiseks, saaduste jaotamiseks ja sotsialistliku omandi säilivuse kontrollimiseks.

Kuid naturaalmõõtühikud ei ole küllaldased majandusliku tegevuse igakülgseks arvestamiseks. Selleks et saada koondnäitajaid majanduse kohta tervikuna või selle üksikute harude kohta (näiteks majandi kõigi saaduste olemasolu ja liikumise kohta), ei saa liita nisutsentnereid piimaliitritega, kartulitsentnereid linakiutsentneritega jne. Sel juhul osutub vajalikuks neid esialgselt väljendada üldises, kõigile neile esemeile ühtses mõõtühikus.

Niisuguseks ühtseks mõõtühikuks kõikide materiaalsete vahendite arvestamiseks nende üldsummas on rahaühik.

Rahaühikuks nõukogude majanduses on rubla. Rahaühiku abil võib majandi kõiki materiaalseid väärtusi, ükskõik millest nad koosnevad, väljendada ühtseis mõõtühikuis — rublades. Vahendeid võib rahaühikuis arvele võtta nende liikide, majandusliku otstarbe, vahendite tekkimise allikate järgi jne. Rahaühiku abil toimub arvestus ja kontroll tulude-kulude eelarve täitmise, arvelduste seisukorra üle. Rahaühiku kasutuselevõtmine võimaldab kõrvutada üksikute tootmisharude töötamist, võrrelda üksikute kolhooside tööd, koostada koondkokkuvõtteid kogu rajooni, oblasti ja vabariigi kolhooside töö tulemustest. Rahaühiku ole-

masolu nõukogulikus arvestuses võimaldab isemajandamist, organiseerida kulude kokkuhoidu.

Peale nende ühikute kasutatakse kolhoosides veel üht mõõtühikut — n o r m i p ä e v a. Normipäeva abil võetakse arvele tööjõud, mis iga kolhoosnik on rakendanud kolhoosi tootmisse.

Normipäevade täpne arvestus on suure tähtsusega naturaal- ja rahaliste tulude õiglasel jaotamisel kolhoosi liikmete vahel. Normipäevade õige arvestus võimaldab teostada sotsialistlikku põhimõtet — jaotada tulud tehtud töö hulga ja kvaliteedi järgi. Seepärast on võitlus normipäevade täpse arvestamise eest võitluseks sotsialistliku jaotamise põhimõtte eest, võitluseks võrdsustamise vastu.

Naturaal- ja rahalised mõõtühikud, samuti ka normipäev on kolhoosides ühteviisi vajalikud, selleks et pidada igakülgset arvestust ja kontrolli majandusliku tegevuse üle.

3. MAJANDUSLIKU ARVESTUSE LIIGID.

Rahvamajandusliku arvestuse üldises süsteemis tuntakse kolme arvestuse liiki: s t a t i s t i l i n e, o p e r a t i i v n e j a r a a m a t u p i d a m i s e a r v e s t u s. Neil arvestuse eri liikidel, ühendatuna sotsialistliku arvestuse ühtsesse süsteemi, on igaühel oma eriomadused. Raamatupidamise arvestuse iseärasuseks on see, et selles peegelduvad sotsialistliku ettevõtte plaanitäitmise need protsessid, mida võib väljendada rahaühikutes. Kõrvuti rahalise hindamisega peab raamatupidamise arvestus nende protsesside kohta arvestust ka naturaalnäitajates.

Kolhoosnikute tööjõu arvestust peetakse normipäevades.

Plaani täitmiseks peavad sotsialistlikul ettevõttel olema majanduslikud vahendid. Plaani täitmise käigus toimuvad nende vahendite koostises lakkamatud muudatused — teostub käive.

Raamatupidamise arvestuse ülesandeks on kontrollida majanduslike vahendite olemasolu, nende liikumist (käivet) ja plaani täitmise tulemusi. Selle ülesande täitmiseks kasutatakse raamatupidamise arvestuses mitut viisi ja võtet, mis tervikuna moodustavad raamatupidamise arvestuse meetodi.

Operatiivset arvestust peetakse tootmisprotsessi käigu vahetu kontrollimise teel, selleks et kindlaks teha plaani täitmist selle peamistes näitajates. Seejuures ei võeta arvesse majandusliku tegevuse kõiki protsesse, vaid ainult neid, milledest ettevõtete juhatajad on momendil huvitatud ja mis on otsustavaiks ettevõtte töö hindamisel. Kolhoosides peetakse operatiivset arvestust külvi käigu, viljakoristamise, sügiskünni jne. kohta.

Operatiivse arvestuse andmed, peegeldades majandusliku protsessi käiku, võimaldavad kontrollida iga üksikut majanduslikku operatsiooni. See võimaldab jälgida tootmisplaani täitmise käiku

ja vajaduse korral kõrvaldada puudused töös, võtta kasutusele abinõud plaani õigeaegseks täitmiseks.

Statistilist arvestust peetakse raamatupidamise ja operatiivse arvestuse teel saadud andmete põhjal, kuid kasutades ühtlasi statistiliste andmete saamisel ühe või teise nähtuse uurimiseks ka eri võtteid.

Statistilisele arvestusele on iseloomulik see, et ta ei ole kõikehaarav, vaid võib piirduda valikuliselt võetud ühelaadsete nähtuste uurimise ja üldistamisega. Näiteks selleks, et kindlaks määrata viljasaagi suurust ühelt hektaarilt raamatupidamise arvestuse meetodil, tuleb kogusaak jagada koristatud hektaaride arvuga. Statistikas kasutatakse selleks järgmist meetodit: võetakse mitmest kohast 1-ruutmeetriliselt pindalalt proovisaagid ja saadud teravilja hulk jagatakse võetud proovide arvuga. Korrutades sel teel ühelt ruutmeetrilt saadud keskmist saaki kümne tuhandega, saadakse teada hektaari keskmine saak.

Statistiline arvestus kasutab naturaal- ja hinnalisi näitajaid nii absoluutarvudes (hektaarid, tsentnerid, rublad) kui ka protsentides (suhtarvudes), samuti ka keskmiste suuruste näol (piimatoodang ühelt lehmalt, tulu ühe kolhoosi kohta, saak ühelt hektaarilt jne.).

Nõukoguliku arvestuse iseärasuseks on vastastikune seos erinevate, üksteist täiendavate arvestuse liikide vahel. Kõik need arvestuse liigid teenindavad üht eesmärki — sotsialistliku majanduse arendamise ja kindlustamise huve, plaani täitmise kontrollimist.

Vaatame üksikasjalikumalt raamatupidamise arvestuse meetodi sisu.

Raamatupidamise arvestuse meetodi põhielementideks on:

1) kõikide raamatupidamise arvestusele kuuluvate majanduslike operatsioonide dokumenteerimine;

2) nende operatsioonide kui ettevõtte vahendite liikumise (käibe) katkematu ja järjekindel peegeldamine kontode süsteemis, kahekordsete sissekannete meetodil;

3) ettevõtte majanduslike vahendite ja nende tekkimise allikate üldistatud kokkuvõtmine tema bilanssi.

4. RAAMATUPIDAMISE ARVESTUSE ÜLESANDED KOLHOOSIDES.

Raamatupidamise arvestus on suure tähtsusega kolhooside organisatsioonilis-majanduslikul kindlustamisel. Ta peab vastama põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirja kõigile nõudeile tema majanduse organiseerimisel ja juhtimisel.

Põllumajandusliku artelli majanduslikuks aluseks on kolhoosi sotsialistlik omand. Ühiskondliku omandi kindlustamine on kolhoosi edasise kasvu ja kolhoosnikute jõuka elu aluseks. Ühis-

kondliku omandi puutumatuse kontrollimises seisabki kolhooside raamatupidamise arvestuse põhiülesanne. Seepärast peab raamatupidamise arvestus andma täpsed aruanded artelli vahendite koosseisu ja liikumise ning fondide suuruse kohta, mis on moodustatud kooskõlas põllumajandusliku artelli põhikirja nõuetega ja partei ning valitsuse otsustega.

Kolhoos juhib oma majapidamist tootmisplaani ja tuludekulude eelarve alusel, silmas pidades riiklike ülesannete täpset täitmist põllumajanduse alal. Seepärast kuulub kolhooside raamatupidamise ülesannetesse kontrollida tootmisplaani, tuludekulude eelarve ja esmajärjekordset riiklike kohustuste täitmist.

Vastavalt põllumajandusliku artelli põhikirjale, tehakse kõik tööd tema liikmete poolt ja hinnatakse normipäevades. Iga kolhoosniku töö ja tema poolt väljatöötatud normipäevade täpne arvestamine on töödistsipliini kõvendamise, tööjõudluse kasvu, sotsialistliku võistluse ja stahaanovliku liikumise arendamise vajalikuks tingimuseks.

Põllumajanduslikus artellis tasutakse kolhoosnikute tööd naturaal- või rahalistest tuludest nende poolt väljatöötatud normipäevade järgi, seejuures arvesse võttes töö kvaliteeti, põllumajanduslike kultuuride saaki või loomakasvatuse produktiivsust. Seepärast peab kolhoosi raamatupidamine tagama kontrolli nii naturaal- kui ka rahaliste tulude, samuti ka tasumaksmise üle kolhoosi liikmetele tehtud töö eest.

Nõukogude riik osutab kolhoosidele suurt materiaalset, rahalist ja muud abi. Kolhoosi põlde haritakse võimsate põllutöömasinate ja -riistade abil, mis kuuluvad masina-traktorijaamadele. Kolhoosid saavad riigilt rahalisi laene kapitaalmahutusteks ja tootmistöö vajadusteks. Seepärast kuulub kolhooside raamatupidamise ülesannetesse ka kontroll tasumaksmise üle masina-traktorijaamadele, riigilt saadud laenude tasumise, arvelduste üle riiklike, kooperatiivsete ja teiste organisatsioonidega.

Põllumajanduse taseme tõstmise põhiülesandeks sõjajärgsel perioodil on põllumajandusliku artelli organisatsioonilis-majanduslik kindlustamine, ühismajandi kasv, kolhoosi sotsialistliku omandi suurendamine ja töödistsipliini kindlustamine kolhoosides. Neile ülesandeile tuleb allutada arvestusele esitatavad nõuded. Sellega määratakse kindlaks ka kolhoosi arvestusala töötajate ülesanded.

KONTROLLKUSIMUSI.

1. Mis on majanduslik arvestamine?
2. Milliseid mõõtühikuid kasutatakse majanduslikul arvestamisel?
3. Milliseid arvestuse liike on olemas?
4. Millised on kolhoosi raamatupidamise põhiülesanded?

KOLHOOSI VAHENDITE STRUKTUUR.

Majandi juhtimiseks on alati vajalik teada, milliseid vahendeid on kolhoosil tootmisplaani täitmiseks ja millised on nende vahendite tekkimise allikad. Selleks liigitatakse raamatupidamises kõik majanduslikud vahendid:

1) nende koosseisu ja majandusliku kasutamise järgi;
2) nende tekkimise allikate ja otstarbe järgi.

Kolhoosi majanduslikud vahendid jagunevad raamatupidamises nende koosseisu ja kasutamise järgi alljärgnevalt:

1) tootmise põhivahendid,
2) materjalid,
3) saadused,
4) rahalised vahendid,
5) vahendite kulutamine tootmisse,
6) asutistele ja isikutele üleantud vahendid (vahendid arveldustes).

1. Kolhoosi tootmise põhivahendeiks loetakse tööloomad, produktiivloomad, kodulinnud, mesilased, põllumajanduslikud masinad, riistad ja jõumasinad, inventar ja seadmed, transpordivahendid, ehitused, hooned ja istandikud.

Põhivahendid võtavad tootmisprotsessist osa korduvalt ja neid ei kasutata lõplikult ära ühe korraga, vaid rea tootmisperioodide vältel, kusjuures nad säilitavad oma esialgse kuju. Näiteks atru ja muid põllutööriistu kasutatakse mitme aasta vältel, nende abil saadakse mitu saaki.

2. Kolhoosi materjalideks loetakse seeme, istutusmaterjalid, loomasöödad, allapanu, mineraalväetised, ehitusmaterjalid, bensiin, õlid ja muud materjalid.

Erinevalt põhivahendeist, võtavad materjalid tootmisprotsessist osa vaid üks kord ja nad kasutatakse ühes tootmisprotsessis täielikult ära.

Kolhoosi vahendite koosseisus näidatakse eraldi noorloomad.

3. Kolhoosi toodanguks loetakse: 1) taimekasvatuse — põllunduse, aianduse, niiduviljuse saadused, s. t. teravilja-kultuurid, tehnilised kultuurid, kaunvili, aedvili, puuvili, heintaimed jne.; 2) loomakasvatuse saadused — piim, liha, vill, munad, mesi jne.; 3) abiettevõtete tooted — reed, vankrid, rehad, tellised jne.

Kolhoosi tootmissaadused kasutatakse aasta vältel ära artelli põhikirjas ettenähtud korras: osa toodangust läheb riiklike müügikohustuste ja lepingute täitmiseks ning müügiks kolhoositurule, osa — naturaaltasuna masina-traktorijaamale, osa — ärakasutatud materjalide (seemne, loomasööda jne.) asendamiseks,

osa antakse välja kolhoosi liikmetele normipäevade arvel. Aasta lõpul, liikmete üldkoosoleku otsusega, määratakse kolhoosi toodangu lõplik jaotamine.

4. Kolhoosi rahalisteks vahenditeks loetakse pankade ja hoiukassade jooksvatel arvetel, samuti kolhoosi kassas hoitavaid vahendeid.

5. Kolhoosi poolt tehtud materjalide ja raha kulutused lõpetamata ehitustesse või lõpetamata toodangusse (näiteks talivilja külv taimekasvatuses või toortellised abiettevõtteis) loetakse vahendite kulutusteks lõpetamata tootmisse.

6. Vahendeiks arveldustes asutiste ja isikutega loetakse asutiste ja isikute võlad, mis kuuluvad tagastamisele kolhoosile. Kolhoosi võlgnikke nimetatakse d e e b i t o r i d e k s.

Kolhoosi materjalid, tooted ja rahalised vahendid paigutuvad alaliselt ümber ja muutuvad. Materjale kulutatakse tootmisse, tootmisest saadakse toodangut. Üks osa toodangust arvatakse uuesti materjalideks (seeme, loomasööt) ja tarbitakse jälle tootmises. Osa toodangut läheb müügile. Müüdud toodete eest laekuvad rahalised vahendid; rahalisi vahendeid kulutatakse eelarves ettenähtud korras, näiteks materjalide soetamiseks jne.

Kõik need ümberpaigutused ja muudatused majanduslike vahendite koosseisus, ehk nende k ä i v e, samuti ka vahendite olemasolu — peavad täpselt ja üksikasjaliselt peegelduma raamatupidamises.

Kuid ainult teadmisest vahendite olemasolu ja kasutamise üle ei piisa majanduslikuks juhtimiseks. Sama tähtis on teada, milline osa vahendeist (kui suures summas) on majandi o m a v a h e n d i d ja millises summas on v õ l g u, mis võlakohustustes kindlaks määratud tähtaegadel kuuluvad tasumisele.

Seepärast liigitatakse majanduslikke vahendeid vastavalt nende tekkimise allikale ja otstarbele. Kolhoosi vahendid rühmitatakse alljärgnevalt:

1. kolhoosi põhikirjafondid (kolhoosi omavahendid);
2. pankade krediidid ja kolhoosi kohustused arvelduste järgi;
3. tulud;
4. arveldused kolhoosi liikmetega tulude arvestamisel normipäevade eest.

1. Kolhoosi põhikirjafondideks loetakse jagamatud fondid, osamaksud, seemne- ja söödafondid, toiduvilja kindlustusfond, abistamis- ja kultuuriliste vajaduste fondid.

J a g a m a t u d f o n d i d moodustatakse: 1) varade ühistamisest ja sisseastumismaksudest, 2) tuludest, vastavalt põllumajandusliku artelli põhikirja punktile 12, 3) loomade juurdesünni- ja kaalujuurdekasvu maksumusest, 4) säästudest ehituses ja kolhoosi vajadusteks valmistatud tootmisvahendeis ja 5) tasuta saadud vahendeist ja varadest.

Osamaksudeks arvatakse, vastavalt põllumajandusliku artelli põhikirja punktile 12, kolhoosi liikmeiks astunute ühistatud vara maksumusest 50 kuni 75% — olenevalt nende majapidamise jõukusest.

Jagamatuisse fondidesse ja osamaksudeks arvatud vahendid võivad olla põhivahendeis, noorkarjas, lõpetamata ehitustes jne. Jagamatute fondide rahalisi vahendeid võib kulutada ehitustegevuseks, kapitaalremondiks, loomade, põllumajanduslike masinate ostmiseks ja muudeks kapitaalmahutusteks.

Seemne- ja söödafondid (põhi- ja kindlustus-) moodustatakse seemne ja sööda eraldamise teel kolhoosi naturaaltuludest kogu aastaseks vajaduseks ja kindlustamiseks ikalduse ning söödapuuduse vastu.

Seemne- ja söödafondidesse arvatakse ka kolhoosi astunud liikmetelt ühistatud seeme ja loomasööt.

ÜK(b)P Keskkomitee ja NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu määrusega 1. augustist 1940. a. asutati ikalduse juhtudeks toiduvilja kindlustusfond, kuhu eraldatakse 2% toiduvilja kogusaagist. Selle fondi kasutamise korra määrab kindlaks põllumajandusliku artelli liikmete üldkoosolek.

Abistamis- ja kultuuriliste vajaduste fondid moodustatakse:

1) viljasaagi ja loomasaaduste eraldamisest invaliidide, raukade, ajutiselt töövõime kaotanute, punaarmeelaste ja mereväelaste abivajavate perekondade abistamiseks ja lastesõimede ning orbude ülalpidamiseks, vastavalt põllumajandusliku artelli põhikirjale, kokku mitte enam kui 2% kogutoodangust.

2) rahaliste tulude eraldamistest kultuurilisteks vajadusteks, brigadiiride ja muu kaadri ettevalmistamiseks, lastesõimede organiseerimiseks, raadio sisseseadmiseks jne.

2. Pankade krediidid ja kolhoosi kohustused arvelduste järgi on:

a) laenud kapitaalmahutusteks — ehituste püstitamiseks, inventari, loomade jne. soetamiseks;

b) laenud tootmise vajadusteks (mineraalväetised jne.);

c) kolhoosi võlgnevus asutistele ja isikutele (kreeditorid) — lõpetamata arveldused kreeditoridega.

3. Tuludeks loetakse:

a) naturaaltulud — taime- ja loomakasvatusest; abiettevõtetest; saaduste ümbertöötamisest;

b) rahalised tulud — laekumised taime- ja loomakasvatussaaduste ning abiettevõtete toodete müügist, laekumised võõraste materjalide ümbertöötamisest kolhoosi ettevõtteis, tasud väljaspool kolhoosi tehtud tööde eest jne.

4. Arveldused kolhoosi liikmetega tulude arvestamisel normipäevade eest. Need on kolhoosi kohustused oma liikmete vastu jaotatud tulude ja täiendavate töötasude alal.

Ülaltoodud kolhoosi vahendite rühmitusi, ühelt poolt nende

koosseisu ja kasutamise järgi majandis, teiselt poolt nende tekkimise allikate järgi, kasutatakse kolhoosi bilansi koostamisel ning vahendite ja nende käibe arvestuse organiseerimisel jooksvas arvepidamises.

KONTROLLKÜSIMUSI.

1. Millistesse rühmadesse jagunevad kolhoosi vahendid nende koosseisu ja majandis kasutamise järgi?
2. Millistesse rühmadesse jagunevad kolhoosi vahendite tekkimise allikad?

Kolmas peatükk.

BILANSS JA TEMA KOOSTEOSAD.

Enne kui tundma õppida majanduslike vahendite muudatuste peegeldamist raamatupidamises, tuleb omandada oskus nende vahendite seisude äranäitamiseks teatavaks kuupäevaks.

Väljendades kokkuvõtlikult rahalises hindes kõiki kolhoosi vahendeid teatud kuupäevaks — ühelt poolt nende koosseisu ja kasutamise, teiselt poolt nende vahendite tekkimise allikate ja otstarbe järgi, — saame majanduslike vahendite ja nende tekkimise allikate seisu teatavaks kuupäevaks ehk kolhoosi b i l a n s i.

Seega on bilanss abinõuks majanduslike vahendite peegeldamiseks teatavaks kuupäevaks rahaühikutes, nende vahendite tootmises kasutamise ja tekkimise allikate järgi.

Seda osa bilansist, milles näidatakse majanduslikke vahendeid nende koosseisu ja majandis kasutamise järgi, nimetatakse a k t i v a k s.

Teist bilansi osa, milles näidatakse samade majanduslike vahendite tekkimise allikaid ja otstarvet, nimetatakse p a s s i v a k s.

Raamatupidamise bilanss on kahepoolne tabel, kus vasakul poolel asetseb aktiva ja paremal passiva.

Toome näite bilansi koostamisest.

Oletame, et kolhoosis „Punalipp" oli seisuga 1. jaanuaril 1950. a.:

1. Tootmise põhivahendeid	Rbl.	200 000.—
2. Noorloomi	„	6 000.—
3. Seemnevilja külviks	„	4 000.—
4. Loomasööta (oma majapidamisele)	„	12 000.—
5. Saadusi	„	5 100.—
6. Rahalisi vahendeid pankades ja kassas	„	46 000.—
7. Vahendeid arveldustes deebitoridega (tarbijate kooperatiivi võlg kolhoosile)	„	200.—
8. Taliviljana külvatud seemnevilja maksumus (kulutused lõpetamata tootmisse)	„	1 700.—
Kokku	Rbl.	275 000.—

Samal ajal on tehtud kindlaks, et kõik need vahendid on tekkinud alljärgnevaist allikaist:

1.	Uhistatud varadest ja muudest arveldustest jagamatusse fondi	Rbl. 165 000.—
2.	Arveldustest osamaksudeks	„ 51 000.—
3.	Naturaaltuludest eraldatud seemnefondi (põhi- ja kindlustus-)	„ 5 700.—
4.	Sama, söödafondi (põhi- ja kindlustus-)	„ 12 000.—
5.	Sama, toiduvilja kindlustusfondi	„ 1 000.—
6.	Naturaal- ja rahalistest tuludest eraldatud abistamis- ja kultuuriliste vajaduste fondi	„ 4 000.—
7.	Kuulub maksmisele kolhoosi liikmetele normipäevade eest (rahas)	„ 24 300.—
8.	Kuulub tasumisele Põllumajanduspangale kapitaalmahutusteks saadud laenu eest (arveldused kreeditoridega)	„ 12 000.—
	Kokku	Rbl. 275 000.—

Nende andmete varal koostame kolhoosi „Punalipp" bilansi, seisuga 1. jaanuaril 1950. a. Selleks paigutame andmed vahendite olemasolu kohta bilansi aktivasse, kusjuures seemnevilja ja loomasööda ühendame ühte rühma nimetuse all „Materjalid" 16 000.— rbl. väärtuses.

Andmed vahendite tekkimise allikate kohta paigutame bilansi passivasse.

Põllumajandusliku artelli „Punalipp" bilanss

seisuga 1. jaanuaril 1950. a.

AKTIVA			PASSIVA		
Kolhoosi vahendite koostis ja paigutus			Kolhoosi vahendite tekkimise allikad ja otstarve		
I. Tootmise põhivahendid	Rbl.	20 000.—	I. Kolhoosi põhikirjafondid:		
II. Noorloomad	„	6 000.—	a) jagamatud fondid	Rbl.	165.000.—
III. Materjalid	„	16 000.—	b) osamaksud	„	51 000.—
IV. Saadused	„	5 100.—	c) seemnefondid (põhi- ja kindlustus-)	„	5 700.—
V. Rahalised vahendid	„	46 000.—	d) söödafondid (põhi- ja kindlustus-)	„	12 000.—
VI. Vahendid arveldustes deebitoridega	„	200.—	e) toiduvilja kindlustusfond	„	1 000.—
VII. Vahendite kulutused tootmisse	„	1 700.—	f) abistamis- ja kultuuriliste vajaduste fondid	„	4 000.—
			II. Arveldused kreeditoridega	„	12 000.—
			III. Normipäevade arveldused kolhoosi liikmetega	„	24 300.—
Kokku	Rbl.	275 000.—	Kokku	Rbl.	275 000.—

See bilanss näitab kolhoosi vahendite seisu 1. jaanuaril 1950. a. Aktivas näeme vahendite koosseisu ja nende paigutust, passivas — nende tekkimise allikaid ja otstarvet. Aktiva üldkokkuvõtte summa võrdub passiva üldsummaga. Nende summade võrdsus on seletatav sellega, et bilansi aktivas on näida-

tud kolhoosi vahendid rahalises väljenduses 275 000 rubla suuruses summas, passivas aga on s a m a d e v a h e n d i t e tekkimise allikad (järelikult samas summas — 275 000 rubla).

Bilansis näidatud iga üksikut vahendite ja nende tekkimise allikate rühma nimetatakse b i l a n s i k i r j e k s.

Aktivas on kirjed: „Tootmise põhivahendid", „Noorloomad", „Materjalid" jne., passivas on kirjed „Jagamatud fondid", „Osamaksud" jne.

Teatavaks kuupäevaks koostatud bilanss on tootmisplaani ning tulude-kulude eelarve täitmisest tingitud majanduslike vahendite ja nende tekkimise allikate muudatuste arvestamise lähtealuseks.

Tootmisplaani ja tulude-kulude eelarve täitmine koosneb reast m a j a n d u s l i k e s t o p e r a t s i o o n i d e s t, mis tingivad muudatusi majanduslikes vahendeis ja nende tekkimise allikais. Toome selleks mõned näited.

Esimene operatsioon. 1. jaanuaril laekus kolhoosi „Punalipp" kassasse tarbijate kooperatiivilt võla katteks 200 rubla. Saadud raha vastuvõtmise kinnituseks koostas kolhoos kassa sissetulekuorderi ja andis maksjale kviitungi.

Millised muudatused toimusid kolhoosi vahendeis ja nende tekkimise allikais selle operatsiooniga ja kuidas see peegeldus kolhoosi bilansis?

Sellega v ä h e n e s võlgnevus kolhoosile 200 rubla võrra ja s u u r e n e s i d rahalised vahendid sama summa võrra.

Pärast seda operatsiooni kolhoosi „Punalipp" bilanss kujuneb järgmiseks:

Põllumajandusliku artelli „Punalipp" bilanss.

(Pärast esimest operatsiooni — seisuga 2. jaanuaril 1950. a.)

AKTIVA		PASSIVA	
I. Tootmise põhivahendid	Rbl. 200 000.—	I. Kolhoosi põhikirjafondid:	
II. Noorloomad	„ 6 000.—	a) jagamatud fondid	Rbl. 165 000.—
III. Materjalid	„ 16 000.—	b) osamaksud	„ 51 000.—
IV. Saadused	„ 5 100.—	c) seemnefondid (põhi- ja kindlustus-)	„ 5 700.—
V. Rahalised vahendid (+ 200.—)	„ 46 200.—	d) söödafondid (põhi- ja kindlustus-)	„ 12 000.—
VI. Vahendid arveldustes deebitoridega (— 200.—)	„ —	e) toiduvilja kindlustusfond	„ 1 000.—
VII. Vahendite kulutused tootmisse	„ 1 700.—	f) abistamis- ja kultuuriliste vajaduste fondid	„ 4 000.—
		II. Arveldused kreeditoridega	„ 12 000.—
		III. Normipäevade arveldused kolhoosi liikmetega	„ 24 300.—
Kokku	Rbl. 275 000.—	Kokku	Rbl. 275 000.—

Muudatusi toimus kahes aktiva-kirjes, nimelt: „Rahalised vahendid" — suurenemine (+) 200 rubla võrra ja „Arveldused deebitoridega" — vähenemine (—) 200 rubla võrra. Passivas muudatusi ei toimunud, sest nende vahendite tekkimise allikad jäid endisteks. Bilansi kokkuvõtte summa jäi samuti endiseks (275 000 rubla), kuna selle operatsiooniga kolhoosi vahendite üldsumma ei muutunud. Muudatusi toimus ainult kolhoosi vahendite koosseisus ja paigutuses, nagu see nähtub bilansi aktivast seisuga 2. jaanuaril 1950. a.

Teine operatsioon. 2. jaanuaril peeti kolhoosi liikme J. Selge kirjaliku avalduse põhjal kinni temale kuuluvatest rahalistest tuludest normipäevade järgi 20 rubla puuduva sisseastumismaksu katteks.

Põllumajandusliku artelli põhikirja järgi sisseastumismaksud kuuluvad kandmisele jagamatuisse fondidesse. Selle operatsiooni tagajärjel toimuvad kolhoosi „Punalipp" bilansis järgmised muudatused: esiteks suureneb summa passiva-kirjes „Jagamatud fondid" 20 rubla võrra, teiseks väheneb sama võrra summa passiva-kirjes „Normipäevade arveldused kolhoosi liikmetega", sest selle operatsiooni tagajärjel väheneb kolhoosi võlg oma liikmeile.

Pärast teist operatsiooni kujuneb kolhoosi „Punalipp" bilanss järgmiseks:

Põllumajandusliku artelli „Punalipp" bilanss.

(Pärast teist operatsiooni — seisuga 3. jaanuaril 1950. a.)

AKTIVA		PASSIVA	
I. Tootmise põhivahendid	Rbl. 200 000.—	I. Kolhoosi põhikirjafondid:	
II. Noorloomad	„ 6 000.—	a) jagamatud fondid (+20.—)	Rbl. 165 020.—
III. Materjalid	„ 16 000.—	b) osamaksud	„ 51 000.—
IV. Saadused	„ 5 100.—	c) seemnefondid (põhi- ja kindlustus-)	„ 5 700.—
V. Rahalised vahendid	„ 46 200.—	d) söödafondid (põhi- ja kindlustus-)	„ 12 000.—
VI. Vahendid arveldustes deebitoridega	—	e) toiduvilja kindlustusfond	„ 1 000.—
VII. Vahendite kulutused tootmisse	„ 1 700.—	f) abistamis- ja kultuuriliste vajaduste fondid	„ 4 000.—
		II. Arveldused kreeditoridega	„ 12 000.—
		III. Normipäevade arveldused kolhoosi liikmetega (—20)	„ 24 280.—
Kokku	Rbl. 275 000.—	Kokku	Rbl. 275 000.—

Muudatusi toimus kahes passiva-kirjes: „Jagamatud fondid" suurenesid (+ 20 rubla) ja „Normipäevade arveldused kolhoosi liikmetega" vähenesid (— 20 rubla).

Aktivas mingisuguseid muudatusi ei toimunud, sest vahendite koosseis jäi samaks, mis oli bilansis pärast esimest operatsiooni. Bilansi üldsumma jäi samuti endiseks, sest näitena toodud operatsiooniga toimusid muudatused ainult passiva-kirjete summades.

Kolmas operatsioon. 3. jaanuaril premeeriti kolhoosi autoga väga heade näitajate eest loomakasvatuses. Auto vastuvõtmise kohta koostati akt. Auto maksumus hinnati 6500 rublale.

Selle operatsiooniga suurenesid kolhoosi põhivahendid — transpordivahendid. Samuti suurenesid kolhoosi põhikirjafondid, sest auto maksumus — 6500 rubla — kuulub kandmisele jagamatuisse fondidesse, kui vara, mis kolhoos on saanud tasuta.

Arvesse võttes neid muudatusi vahendeis ja fondides, kujuneb bilanss pärast kolmandat operatsiooni:

Põllumajandusliku artelli „Punalipp" bilanss.

(Pärast kolmandat operatsiooni — seisuga 4. jaanuaril 1950. a.)

AKTIVA		PASSIVA	
I. Tootmise põhivahendid (+ 6500.—)	Rbl. 206 500.—	I. Kolhoosi põhikirjafondid:	
II. Noorloomad	„ 6 000.—	a) jagamatud fondid (+ 6500.—)	Rbl. 171 520.—
III. Materjalid	„ 16 000.—	b) osamaksud	„ 51 000.—
IV. Saadused	„ 5 100.—	c) seemnefondid (põhi- ja kindlustus-)	„ 5 700.—
V. Rahalised vahendid	„ 46 200.—	d) söödafondid (põhi- ja kindlustus-)	„ 12 000.—
VI. Vahendid arveldustes deebitoridega	„ —	e) toiduvilja kindlustusfond	„ 1 000.—
VII. Vahendite kulutused tootmisse	„ 1 700.—	f) abistamis- ja kultuuriliste vajaduste fondid	„ 4 000.—
		II. Arveldused kreeditoridega	„ 12 000.—
		III. Normipäevade arveldused kolhoosi liikmetega	„ 24 280.—
Kokku (+ 6500.—)	Rbl. 281 500.—	Kokku (+ 6500.—)	Rbl. 281 500.—

Muudatused on näidatud bilansi aktiva-kirjes „Tootmise põhivahendid" (+ 6500 rubla) ja bilansi passiva-kirjes „Jagamatud fondid" (+ 6500 rubla). Bilansi üldsumma suurenes 6500 rubla võrra (oli 275 000 rubla, sai 281 500 rubla).

Neljas operatsioon. 4. jaanuaril on väljaandmiste lehe järgi kolhoosi kassast välja antud 20 000 rubla kolhoosnikutele möödunud aasta normipäevade eest. Selle operatsiooniga muutusid kolhoosi vahendid järgmiselt: 1) vähenes kolhoosi võlgnevus liikmetele, 2) vähenes kolhoosi rahaliste vahendite summa.

Pärast neljandat operatsiooni on bilansil järgmine kuju:

Põllumajandusliku artelli „Punalipp" bilanss.

(Pärast neljandat operatsiooni — seisuga 5. jaanuaril 1950. a.)

AKTIVA			PASSIVA		
I. Tootmise põhivahendid	Rbl.	206 500.—	I. Kolhoosi põhikirjafondid:		
II. Noorloomad	„	6 000.—	a) jagamatud fondid	Rbl.	171 500.—
III. Materjalid		16 000.—	b) osamaksud	„	51 000.—
IV. Saadused	„	5 100.—	c) seemnefondid (põhi- ja kindlustus-)	„	5 700.—
V. Rahalised vahendid (— 20 000.—)	„	26 200.—	d) söödafondid (põhi- ja kindlustus-)	„	12 000.—
VI. Vahendid arveldustes deebitoridega	„	—	e) toiduvilja kindlustusfond	„	1 000.—
VII. Vahendite kulutused tootmisse	„	1 700.—	f) abistamis- ja kultuuriliste vajaduste fondid	„	4 000.—
			II. Arveldused kreeditoridega	„	12 000.—
			III. Normipäevade arveldused kolhoosi liikmetega (— 20 000.—)	„	4 280.—
Kokku (— 20 000.—)	Rbl.	261 500.—	Kokku (— 20 000.—)	Rbl.	261 500.—

Muudatusi toimus nii bilansi aktiva-kirjes „Rahalised vahendid" (vähenemine 20 000 rubla võrra) kui ka passiva-kirjes „Normipäevade arveldused kolhoosi liikmetega" (vähenemine 20 000 rubla võrra). Bilansi kogusumma vähenes samuti 20 000 rubla võrra (oli 281 500 rubla, jäi 261 500 rubla).

Toome veel mõned majanduslikest operatsioonidest tingitud bilansi muudatuste näited:

a) ostetud on sularahas petrooleumi 45 rubla eest. Muudatused toimuvad ainult bilansi aktiva-kirjetes „Materjalid" (suurenemine 45 rubla võrra) ja „Rahalised vahendid" (vähenemine 45 rubla võrra). Bilansi üldsumma ei muutu, samuti kui esimeses näiteski;

b) makstud on jooksvalt arvelt laenu katteks 1000 rubla. Muudatusi toimub sellega nii aktivas (vähenemine kirjes „Rahalised vahendid" 1000 rubla võrra) kui ka passivas (vähenemine kirjes „Arveldused kreeditoridega" 1000 rubla võrra). Bilansi üldsumma väheneb samuti 1000 rubla võrra (analoogiliselt eeltoodud neljanda operatsiooniga).

Ülaltoodud näiteis tõime esile bilansi muudatuste neli alljärgnevat tüüpilist juhtu:

1. Muudatused ainult aktivas, bilansi üldsumma ei muutu (bilanss pärast esimest operatsiooni).
2. Muudatused ainult passivas, bilansi üldsumma ei muutu (bilanss pärast teist operatsiooni).

3. Muudatused aktivas ja passivas, bilansi üldsumma suurenemisega (bilanss pärast kolmandat operatsiooni).
4. Muudatused aktivas ja passivas, bilansi üldsumma vähenemisega (bilanss pärast neljandat operatsiooni).

Esitatud bilansi koostamise näited pärast igat operatsiooni võimaldavad järeldada järgmist:

1. Iga majanduslik operatsioon tingib muudatusi bilansi eri kirjetes ühe ja sama summa võrra.
2. Igasugustel muudatustel jääb bilansi aktiva-kirjete üldsumma võrdseks bilansi passiva-kirjete üldsummaga.

KONTROLLKÜSIMUSI.

1. Mida nimetatakse majanduslike vahendite bilansiks?
2. Millistest osadest koosneb bilanss? Mida näitavad bilansi aktiva ja passiva?
3. Mis on bilansi kirje?
4. Missugust nelja tüüpilist muudatust bilansi aktivas ja passivas tingivad majanduslikud operatsioonid ja kuidas need muudatused mõjutavad bilansi üldsummat?

Neljas peatükk.

RAAMATUPIDAMISE KONTO, SELLE KOOSTEOSAD, KÄIBEARUANNE.

1. KONTO, DEEBET, KREEDIT.

Eelmises peatükis näitasime majanduslike operatsioonide arvestamist ja bilansis toimuvaid muudatusi bilansi koostamise teel pärast iga üksikut majanduslikku operatsiooni. Tegelikus elus nii ei toimita.

Esiteks võib niisuguseid operatsioone majapidamises päeva jooksul olla mitte üks, vaid kümneid ja veel enam. Teiseks ei näe me igast eraldi koostatud bilansist vahendite endi muudatusi, nende muudatuste järjestikkust ega majanduslike operatsioonide tuuma. Selleks et jälgida vahendite liikumist ja nende muudatusi tekkimise allikate järgi, tuleks võrrelda kõiki koostatud bilansse. Näiteks rahaliste vahendite liikumist võiksime jälgida üksikutes bilanssides järgmiselt:

Bilanss seisuga 1. jaanuaril 1950. a. — sularaha Rbl. 46 000.—
Bilanss seisuga 2. jaanuaril 1950. a. — suurenemine (+) Rbl. 200.—
Bilanss seisuga 3. jaanuaril 1950. a. — muudatusi ei ole.
Bilanss seisuga 4. jaanuaril 1950. a. — muudatusi ei ole.
Bilanss seisuga 5. jaanuaril 1950. a. — vähenemine (—) Rbl. 20 000.—

Niiviisi aga jälgida rahaliste vahendite muudatusi ei ole otstarbekohane ega ülevaatlik.

Majanduslike operatsioonide arvestamiseks kasutatakse teist meetodit, millega bilansis aktiva ja passiva üksikutes kirjetes näidatud vahendite liike ja nende tekkimise allikaid arvestatakse eri kontodes.

Niisugune arvestamise meetod võimaldab majanduslike vahendite ja nende tekkimise allikate olemasolust ja muudatustest saada ülevaatliku pildi, samuti ka majanduslike vahendite rühmitamist sääraselt, et see võimaldaks ja abistaks majapidamise jooksvat juhtimist.

Kontod jagunevad bilansis kahte põhirühma: 1) aktiva-kontod ja 2) passiva-kontod. Aktiva-kontod on määratud majanduslike vahendite koosseisu ja kasutamise arvestamiseks ja kontrollimiseks. Passiva-kontod on määratud majanduslike vahendite tekkimise allikate ja otstarbe arvestamiseks ja kontrollimiseks.

Aktiva-kontod on: „Tootmise põhivahendid", „Noorloomad", „Materjalid", „Saadused", „Rahalised vahendid", „Arveldused deebitoridega" jne. Passiva-kontod on: „Jagamatud fondid", „Arveldused kreeditoridega" jne.

Majapidamise jooksvaks vaatluseks ja kontrolliks võib välja eraldada operatsioone, mis kuuluvad bilansi ükskõik millisesse kirjesse, näidates neid järgmises ülevaatlikus ja lihtsas vormis:

Konto „Rahalised vahendid".

	Jääk ja suurenemine (+)		Vähenemine (—)
Jääk 1/I 1950. a.	46 000.—	4/I Makstud kolhoosi liikmetele väljaandmislehe alusel normipäevade eest	20 000.—
1/I Laekus tarbijate kooperatiivilt jne.	200.—		
[Summade olemasolu ja suurenemise (+) sissekanded tehakse käesoleva kirje järgi]		[Vähenemise (—) sissekanded tehakse käesoleva kirje järgi]	

Sedasama võib esitada ka järgmisel kujul:

Konto „Rahalised vahendid".

Kuupäev	Operatsiooni nr.	Sissekannete sisu	Jääk ja suurenemine (+)	Vähenemine (—)
		Jääk 1/I 1950. a.	46 000.—	
1/I	1	Laekus tarbijate kooperatiivilt	200.—	
4/I	4	Makstud kolhoosi liikmetele	—	20 000.—

Nii esimeses kui ka teises tabelis kirjutatakse suurenemine (+) ja vähenemine (—) eraldi lahtritesse, mille tõttu sissekanded muutuvad ülevaatlikumaks.

Näiteist selgub, et otstarbekohasem on kontodeks kasutada tabeleid, kus suurenemisi ja vähenemisi näidatakse eraldi: tabeli kahel või ühel poolel, kuid kahes eraldi lahtris.

Tabelite pooli või eraldi lahtreid kontode summades toimunud muudatuste sissekandmiseks märgitakse sõnadega „d e e b e t" ja „k r e e d i t". Deebet tähendab tavaliselt konto vasakut poolt või lahtrit, kreedit aga paremat poolt või lahtrit.

Kontode tabelitel on tavaliselt järgmine kuju:

Konto nimetus.

DEEBET KREEDIT

Kuupäev	Operatsiooni nr.	Operatsiooni lühike kirjeldus	Hulk	Summa		Kuupäev	Operatsiooni nr.	Operatsiooni lühike kirjeldus	Hulk	Summa	
				rbl.	kop.					rbl.	kop.

Selles tabelis on deebet ja kreedit paigutatud tabeli kahele eri poolele.

Alltoodud tabelis on deebet ja kreedit paigutatud tabeli ühele poolele, kuid eraldi lahtritena.

Konto nimetus.

Kuupäev	Operatsiooni nr.	Operatsiooni lühike kirjeldus	Deebet			Kreedit		
			Hulk	Summa		Hulk	Summa	
				rbl.	kop.		rbl.	kop.

Sõnadel „deebet" ja „kreedit", mis tähendavad kontode pooli või nende osi, on tinglik tähendus.

Selleks, et kindlaks teha, millal tuleb sissekanded teha konto deebetisse (kontot debiteerida) ja millal konto kreeditisse (kontot krediteerida), kasutatakse järgnevaid reegleid.

E s i m e n e r e e g e l.

Esimese kandena kontodesse, nn. kontode avamisel, kantakse bilansikirjete summad. Seejuures bilansi aktiva-kirjete summad (s. o. vahendite olemasolu ja paigutust näitavad summad) kan-

takse vastavate aktiva-kontode deebetisse. Bilansi passiva-kirjete summad aga (s. o. vahendite allikaid ja nende otstarvet näitavad summad) kantakse passiva-kontode kreeditisse. Teisiti öeldes, bilansikirjete summad kantakse kontode avamisel konto samale poolele, kus need kontod on näidatud bilansis.

Järgides seda reeglit, avame kontod ja kanname neisse lk. 15 toodud bilansi summad.

AKTIVA-KONTOD

Konto **„Tootmise põhivahendid"**

Deebet	Kreedit
Jääk 1/I	
Rbl. 200 000.—	

Konto **„Noorloomad"**

Deebet	Kreedit
Jääk 1/I	
Rbl. 6 000.—	

Konto **„Materjalid"**

Deebet	Kreedit
Jääk 1/I	
Rbl. 16 000.—	

Konto **„Saadused"**

Deebet	Kreedit
Jääk 1/I	
Rbl. 5 100.—	

Konto **„Rahalised vahendid"**

Deebet	Kreedit
Jääk 1/I	
Rbl. 46 000.—	

PASSIVA-KONTOD

Konto **„Jagamatud fondid"**

Deebet	Kreedit
	Jääk 1/I
	Rbl. 165 000.—

Konto **„Osamaksud"**

Deebet	Kreedit
	Jääk 1/I
	Rbl. 51 000.—

Konto **„Seemnefondid"**

Deebet	Kreedit
	Jääk 1/I
	Rbl. 5 700.—

Konto **„Söödafondid"**

Deebet	Kreedit
	Jääk 1/I
	Rbl. 12 000.—

Konto **„Abistamis- ja kultuuriliste vajaduste fondid"**

Deebet	Kreedit
	Jääk 1/I
	Rbl. 4 000.—

Konto „Arveldused deebitoridega"

Deebet	Kreedit
Jääk 1/I	
Rbl. 200.—	

Konto „Toiduvilja kindlustusfond"

Deebet	Kreedit
	Jääk 1/I
	Rbl. 1 000.—

Konto „Vahendite kulutused tootmisse"

Deebet	Kreedit
Jääk 1/I	
Rbl. 1 700.—	

Konto „Arveldused kreeditoridega"

Deebet	Kreedit
	Jääk 1/I
	Rbl. 12 000.—

Konto „Normipäevade arveldused kolhoosi liikmetega"

Deebet	Kreedit
	Jääk 1/I
	Rbl. 24 300.—

Kui kokku võtta kõik kontode deebetisse ja kreeditisse kantud summad, siis saadud kokkuvõtted on võrdsed ja võrduvad bilansi summaga (meie näites — 275 000.—). See kokkuvõtete võrdsus tõestab, et kõik bilansi aktiva-kirjete summad on sisse kantud aktiva-kontode deebetisse ja kõik bilansi passiva-kirjete summad passiva-kontode kreeditisse (eespool selgitasime, et bilansi aktiva ja passiva summad on võrdsed).

Siirdume majanduslike operatsioonide kontodesse sissekandmise korra vaatlemisele.

Eelmisest peatükist teame, et erisuguste majanduslike operatsioonide arvestamine tekitab bilansi kirjetes erisuguseid muudatusi — summade suurenemisi ja vähenemisi.

Nende muudatuste arvestamiseks kontodes on kehtestatud järgmised reeglid:

Teine reegel.

Aktiva-kontodes:

a) majanduslikud operatsioonid, mis põhjustavad bilansi aktiva-kirjete summade suurenemisi, kantakse vastavate aktiva-kontode deebetisse;

b) majanduslikud operatsioonid, mis põhjustavad bilansi aktiva-kirjete summade vähenemisi, kantakse vastavate aktiva-kontode kreeditisse.

Seda reeglit võib aktiva-kontode suhtes iseloomustada järgmise skeemiga:

Aktiva-kontod.

DEEBET	KREEDIT
Jääk	
Suurenemine (+)	Vähenemine (—)

Kolmas reegel.

Passiva-kontodes:

a) majanduslikud operatsioonid, mis põhjustavad bilansi passiva-kirjete suurenemisi, kantakse vastavate passiva-kontode kreeditisse;

b) majanduslikud operatsioonid, mis põhjustavad bilansi passiva-kirjete vähenemisi, kantakse vastavate passiva-kontode deebetisse. Seda reeglit võib passiva-kontode suhtes iseloomustada järgmise skeemiga.

Passiva-kontod.

DEEBET	KREEDIT
	Jääk
Vähenemine (—)	Suurenemine (+)

Sellest selgub, et:

aktiva-kontode deebetis arvestatakse kontosse sissekantud esialgsete summade suurenemist (+), passiva-kontodes aga ümberpöördult — esialgsete summade vähenemist;

aktiva-kontode kreeditis arvestatakse kontodesse sissekantud summade vähenemist (—), kuna passiva-kontodes, ümberpöördult — esialgsete summade suurenemist (+).

Kasutades neid reegleid, kanname kontodesse kolmandas peatükis näitena toodud majanduslikud operatsioonid (vt. lk. 16).

Esimene operatsioon. 1/I maksis tarbijate kooperatiiv kolhoosile võlga Rbl. 200.—. Selle operatsiooniga: 1) suurenesid kolhoosi rahalised vahendid [suurenemine (+)], 2) vähenes debitoorne võlgnevus [vähenemine (—)]. Järelikult tuleb see majanduslik operatsioon sisse kanda kahte kontosse, mida see operatsioon puudutas — kontosse „Rahalised vahendid" ja kontosse „Arveldused deebitoridega". Need on aktiva-kontod ning suurenemised (+) aktiva-kontodes kantakse deebetisse, vähenemised (—) aga kreeditisse.

Seepärast see operatsioon kantakse meie poolt avatud kontodesse järgmiselt:

Konto **„Rahalised vahendid".**

DEEBET		KREEDIT	
Jääk 1/I —	**Rbl. 46 000.—**		
1. operatsioon			
1/I Laekus tarbijate kooperatiivilt	Rbl. 200.—		

Konto **„Arveldused deebitoridega".**

DEEBET		KREEDIT	
Jääk 1/I	**Rbl. 200.—**	1. operatsioon	
		1/I Tasutud kolhoosile võlga	Rbl. 200.—

Teine operatsioon. 2/I kanti üle jagamatuisse fondidesse sisseastumismaksu kontost „Normipäevade arveldused kolhoosi liikmetega" Rbl. 20.—.

Selle operatsiooniga: 1) väheneb kolhoosi võlgnevus liikmetele normipäevade eest ja 2) suurenevad jagamatud fondid. Järelikult tuleb see operatsioon sisse kanda järgmisse kahte kontosse: kontosse „Normipäevade arveldused kolhoosi liikmetega" ja kontosse „Jagamatud fondid". Mõlemad on passiva-kontod, kuhu vähenemised (—) kantakse deebetisse, suurenemised (+) aga kreeditisse.

Seepärast kantakse see operatsioon meie poolt avatud kontodesse järgmiselt:

Konto **„Normipäevade arveldused kolhoosi liikmetega".**

DEEBET		KREEDIT	
2. operatsioon		Jääk 1/I	**Rbl. 24 300.—**
2/I Kantud jagamatusse fondi sisseastumismaksu	Rbl. 20.—		

Konto „**Jagamatud fondid**".

DEEBET	KREEDIT
	Jääk 1/I **Rbl. 165 000.—**
	2. operatsioon
	2/I Arvestatakse sisse-astumismaksu Rbl. 20.—

Kolmas operatsioon. 3/I sai kolhoos preemiaks auto, mille maksumus hinnati 6500 rublale; see maksumus arvatakse jagamatuisse fondidesse.

Selle operatsiooniga: 1) suurenevad kolhoosi tootmise põhivahendid ja 2) suurenevad jagamatud fondid. Järelikult see operatsioon tuleb kanda kontodesse „Tootmise põhivahendid" ja „Jagamatud fondid".

„Tootmise põhivahendid" on aktiva-konto, „Jagamatud fondid" aga passiva-konto. Aktiva-kontodes kantakse suurenemised konto deebetisse, passiva-kontodes aga kreeditisse.

Konto „**Tootmise põhivahendid**".

DEEBET	KREEDIT
Jääk 1/I **Rbl. 200 000.—**	
3. operatsioon	
3/I Saadud preemiaks auto Rbl. 6500.—	

DEEBET	KREEDIT
	Jääk 1/I **Rbl. 165 000.—**
	2. operatsioon
	2/I Arvestatakse sisse-astumismaksu Rbl. 20.—
	3. operatsioon
	3/I Arvestatakse preemiana saadud auto maksumus Rbl. 6500.—

Neljas operatsioon. 4/I on väljaandmiste lehtede järgi välja antud kolhoosnikutele normipäevade järgi rahalisi vahendeid möödunud aasta eest Rbl. 20 000.—.

Selle operatsiooniga 1) väheneb võlg kolhoosnikutele ja 2) vähenesid kolhoosi rahalised vahendid.

„Normipäevade arveldused kolhoosi liikmetega" on passiva-konto, „Rahalised vahendid" aga aktiva-konto. Passiva-kontodes kantakse vähenemised deebetisse, aktiva-kontodes aga kreeditisse.

Seepärast tuleb neljas operatsioon sisse kanda järgmiselt:

Konto **„Rahalised vahendid".**

DEEBET		KREEDIT	
Jääk 1/I	**Rbl. 46 000.—**	4. operatsioon	
1. operatsioon		4/I Makstud kolhoosi liikmetele normipäevade järgi	Rbl. 20 000.—
1/I Laekus tarbijate kooperatiivilt	Rbl. 200.—		

Konto **„Normipäevade arveldused kolhoosi liikmetega".**

DEEBET		KREEDIT	
2. operatsioon		Jääk 1/I	**Rbl. 24 300.—**
2/I Kantakse sisseastumismaksu jagamatuisse fondidesse	Rbl. 20.—		
4. operatsioon			
4/I Makstud normipäevade järgi	Rbl. 20 000.—		

Kanname kontodesse veel mõned majanduslikud operatsioonid.

Viies operatsioon. 5/I osteti sularahas petrooleumi 45 rubla eest.

Selle operatsiooniga: 1) suureneb kolhoosi materjalide hulk (petrooleumi saamine), 2) väheneb kolhoosi rahaliste vahendite summa.

Operatsioon haarab kahte aktiva-kontot: „Materjalid" ja „Rahalised vahendid". Seepärast kantakse selle operatsiooni suurenemine „Materjalide" konto deebetisse, vähenemine aga „Rahaliste vahendite" konto kreeditisse.

Konto „**Materjalid**".

DEEBET		KREEDIT	
Jääk 1/I	**Rbl. 16 000.—**		
5. operatsioon			
5/I Saadud petrooleumi	Rbl. 45.—		

Konto „**Rahalised vahendid**".

DEEBET		KREEDIT	
Jääk 1/I	**Rbl. 46 000.—**	4. operatsioon	
1. operatsioon		4/I Makstud kolhoosi liikmetele normipäevade järgi	Rbl. 20 000.—
2/I Laekus tarbijate kooperatiivilt	Rbl. 200.—	5. operatsioon	
		5/I Makstud petrooleumi eest	Rbl. 45.—

Kuues operatsioon. 15/I veisefarmi juhataja aruande järgi on saadud ajavahemikul 1. kuni 15. jaanuarini farmist piima 1200 rubla väärtuses. Saadused tootmisest on majandi naturaaltulud. Selle operatsiooni sissekandmisega tuleb näidata: 1) vahenditesaaduste sissetulekut ja 2) nende vahendite tekkimise allikat, kolhoosi naturaaltulude näol. Selleks kantakse kontosse „Saadused" kolhoosi saaduste suurenemine Rbl. 1200.— väärtuses. Naturaaltulude arvestamiseks avatakse passiva-konto „Naturaaltulud". Selle konto kreeditisse kantakse Rbl. 1200.—, kui naturaaltulu. Seda kontot bilansis 1. jaanuaril ei olnud. See konto avatakse siis, kui tehakse esimene sissekanne kolhoosile laekunud saaduste kohta.

Konto „**Saadused**".

DEEBET		KREEDIT	
Jääk 1/I	**Rbl. 5 100.—**		
6. operatsioon			
15/I Farmist saadud piima	Rbl. 1 200.—		

Konto „**Naturaaltulud**".

DEEBET		KREEDIT	
		6. operatsioon	
		15/I Saadud naturaaltulusid — piima	Rbl. 1200.—

Seitsmes operatsioon. 25/I kanti üle NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi kaugõppe kursustele arveametniku õpetamise eest Rbl. 200.—. Vahendid kulutati abistamis- ja kultuuriliste vajaduste fondidest kaadrite ettevalmistamiseks eraldatud summade arvel.

Selle operatsiooni kohta tehakse kanded: 1) raha kulutamine, s. o. rahaliste vahendite vähenemine, 2) abistamis- ja kultuuriliste vajaduste fondide vähenemine. Operatsioon kantakse kontodesse järgmiselt: rahaliste vahendite vähenemine „Rahaliste vahendite" konto kreeditisse, abistamis- ja kultuuriliste vajaduste fondide vähenemine aga „Abistamis- ja kultuuriliste vajaduste fondide" deebetisse.

Konto **„Rahalised vahendid".**

DEEBET		KREEDIT	
Jääk 1/I	**Rbl. 46 000.—**	4. operatsioon	
1. operatsioon		4/I Makstud kolhoosi liikmetele normipäevade järgi	Rbl. 20 000.—
1/I Laekus tarbijate kooperatiivilt	Rbl. 200.—	5. operatsioon	
		5/I Makstud petrooleumi eest	Rbl. 45.—
		7. operatsioon	
		25/I Üle kantud kaugõppe kursustele	Rbl. 200.—

Konto **„Abistamis- ja kultuuriliste vajaduste fondid".**

DEEBET		KREEDIT	
7. operatsioon		Jääk 1/I	**Rbl. 4000.—**
25/I Kulutatud kaugõppeks	Rbl. 200.—		

Kaheksas operatsioon. 31/I saadi sovhoosilt „Progress" ehitusmaterjalide veo eest, vastava arve järgi, 400 rubla. Selle operatsiooni sissekandmisel peab kontodes nähtuma: 1) rahaliste vahendite laekumine, 2) kolhoosi rahalise tulu kui rahaliste laekumiste allika tekkimine. Järelikult tuleb see operatsioon sisse kanda kahte kontosse — „Rahaliste vahendite" konto deebetisse kantakse rahaliste vahendite suurenemine, rahaliste tulude arvestamiseks aga avatakse passiva-konto „Rahalised tulud". Selle konto kreeditisse kantakse kolhoosi tulu teenusveo eest Rbl. 400.— suuruses summas kui rahalise tulu laekumine (suurenemine).

Konto „**Rahalised vahendid**".

DEEBET		KREEDIT	
Jääk 1/I	**Rbl. 46 000.—**	4. operatsioon	
1. operatsioon		4/I Makstud kolhoosi liikmetele normipäevade järgi	Rbl. 20 000.—
1/I Laekus tarbijate kooperatiivilt	Rbl. 200.—	5. operatsioon	
8. operatsioon		5/I Makstud petrooleumi eest	Rbl. 45.—
31/ Laekus sovhoosilt „Progress" teenusveo eest	Rbl. 400.—	7. operatsioon	
		25/I Üle kantud kaugõppe kursustele	Rbl. 200.—

Konto „**Rahalised tulud**".

DEEBET		KREEDIT	
		8. operatsioon	
		31/I Saadud rahalisi tulusid teenusveo eest	Rbl. 400.—

Üheksas operatsioon. 31/I on kolhoosi liikmeks astunud P. Laanelt varade ühistamise aktiga vastu võetud tootmise põhivahendeid 700 rubla eest. Varade maksumusest arvati pool jagamatuisse fondidesse ja pool osamaksudeks. See operatsioon tuleb sisse kanda kolme kontosse. Põhivahendite suurenemine kantakse „Tootmise põhivahendite" konto deebetisse Rbl. 700.— suuruses summas. Pool ühistatud varade maksumusest, s. o. Rbl. 350.—, mis kuulub juurdearvestamisele jagamatuisse fondidesse, kantakse „Jagamatute fondide" konto kreeditisse, kui nende fondide suurenemine. Ülejäänud osa, mis kuulub juurdearvestamisele osamaksudele, kantakse passiva-konto „Osamaksud" kreeditisse, kui osamaksude summa suurenemine.

Konto „**Tootmise põhivahendid**".

DEEBET		KREEDIT	
Jääk 1/I	**Rbl. 200 000.—**		
3. operatsioon			
3/I Saadud preemiaks auto	Rbl. 6 500.—		
9. operatsioon			
31/I Akti järgi vastu võetud ühistatud põhivahendid	Rbl. 700.—		

Konto „Jagamatud fondid".

DEEBET	KREEDIT
	Jääk 1/I **Rbl. 165 000.—**
	2. operatsioon
	2/I Juurde arvestatud sisseastumismaksu Rbl. 20.—
	3. operatsioon
	3/I Juurde arvestatud preemiana saadud auto maksumus Rbl. 6 500.—
	9. operatsioon
	31/I Juurde arvestatud kolhoosi liikme P. Laane ühistatud varandusest Rbl. 350.—

Konto „Osamaksud".

DEEBET	KREEDIT
	Jääk 1/I **Rbl. 51 000.—**
	9. operatsioon
	31/I Juurde arvestatud kolhoosi liikme P. Laane varade ühistamisel Rbl. 350.—

Selle operatsiooni sissekanne erineb eelmiste operatsioonide sissekannetest sellega, et summa kantakse mitte kahte, vaid kolme kontosse. See on seletatav sellega, et juurdetulnud põhivahendite maksumus — 700 rubla — peab näitama kolhoosi vahendite tekkimist kahe allika järgi: üheks on „Jagamatud fondid" (ühistatud varade maksumuse osa, mis arvatakse jagamatusse fondi), teiseks aga „Osamaksud" (ühistatud varade maksumuse osa, mis arvatakse juurde osamaksudele).

Siin tuleb juhtida tähelepanu sellele, et selle operatsiooni summa (700 rubla) näidatakse ü h e konto deebetis ja k a h e konto kreeditis.

Võib ka juhtuda, et summa tuleb kanda kahe konto deebetisse ja ühe konto kreeditisse, näiteks järgmise operatsiooni korral: kolhoos sai külvimasina, mille hind on 250 rubla, ja mineraalväetist 300 rubla eest. Tasumine toimus Põllumajanduspanga kaudu, kolhoosile antud laenude arvel.

Selle operatsiooni puhul kantakse: a) 550 rubla kui võlg pan-

gale kantakse konto „Arveldused kreeditoridega" kreeditisse, b) 250 rubla külvimasina eest — konto „Tootmise põhivahendid" deebetisse ja c) 300 rubla mineraalväetise eest — konto „Materjalid" deebetisse.

Eeltoodud majanduslike operatsioonide sissekandmised kontodesse annavad meile järgmise kahekordse sissekandmise reegli:

Iga majandusliku operatsiooni summa kantakse: a) ühe konto deebetisse ja teise konto kreeditisse, või b) ühe konto deebetisse ja mitme konto kreeditisse, või c) mitme konto deebetisse ja ühe konto kreeditisse.

Sellega, et majanduslike operatsioonide summad näidatakse kahekordse sissekandmise reegli kohaselt — ühelt poolt konto deebetis ja teiselt poolt konto kreeditis —, saavutatakse kontroll sissekannete üle.

See kontroll tugineb sellele, et õigete sissekannete korral kontode deebetisse kantud operatsioonide üldsumma peab tingimata võrduma samade operatsioonide põhjal kontode kreeditisse kantud üldsummaga. Nende kokkuvõtete ilmtingimatut võrdsust kasutatakse majanduslike operatsioonide kontodesse kandmise õigsuse kontrollimiseks.

Konto deebetisse kantud summade kokkuvõtet (ilma bilansilise jäägita) nimetatakse konto deebet-käibeks. Konto kreeditisse kantud summade kokkuvõtet (ilma bilansilise jäägita) nimetatakse konto kreedit-käibeks.

Konto jäägi väljatoomiseks liidetakse kõik konto deebetisse kantud summad ja eraldi kõik kreeditisse kantud summad (kaasa arvatud bilansi algseisud). Liitmisega saame kaks kokkuvõtet. Lahutades suuremast kokkuvõttest väiksema, saame vahe, mis on konto raamatuline jääk. Seda konto jääki nimetatakse teisiti saldoks.

Sel juhul, kui deebetisse kantud summad on suuremad, kui kreeditisse kantud summad, nimetatakse saldot deebet-saldoks. Juhul aga, kui kreeditisse kantud summad on suuremad kui deebetisse kantud summad, nimetatakse saldot kreedit-saldoks. Nii on „Rahaliste vahendite" konto saldo seisuga 1/II deebet-saldo (Rbl. 26 355.—), „Abistamis- ja kultuuriliste vajaduste fondide" konto saldo aga kreedit-saldo (Rbl. 3 800.—).

Kui selgub, et konto deebetisse kantud summa võrdub sama konto kreeditisse kantud summaga, siis mingisugust saldot ei teki.

Aktiva-kontodel on alati deebet-saldod, passiva-kontodel aga kreedit-saldod.

2. KÄIBEARUANNE.

Eespool toodud majanduslike operatsioonide arvestamise käigust teame, et majanduslike vahendite muudatuste peegeldamiseks nende operatsioonide tagajärjel kantakse kõige esmalt kontodesse bilansisummad. Edasi kantakse majanduslike operatsioonide summad kindlate reeglite järgi kontode deebetisse ja kreeditisse. Nende kannete varal on kerge jälgida vahendite liikumist, s. o. kindlaks teha, millised muudatused on toimunud vahendite seisus ja paigutuses, samuti ka nende tekkimise allikais.

Kontodest tulenev deebet-saldo näitab majanduslike vahendite seisu ja paigutust teatavaks kuupäevaks (aktiva), kreedit-saldo aga näitab, millistest allikatest need vahendid tekkisid ja milline on nende otstarve (passiva).

Seega võib pärast bilansi esialgsete summade ja jooksvate operatsioonide kandmist kontodesse ning kontode saldode väljatoomist koostada bilansi viimase majandusliku operatsiooni sissekandmise kuupäevaks.

Majanduslike vahendite, nende tekkimise allikate ja otstarbe esialgne seis ja sellele järgnenud majanduslikest operatsioonidest tingitud muudatused ning seis uueks kuupäevaks — peegelduvad koondatud kujul k ä i b e a r u a n d e s.

Käibearuandel on tavaliselt järgmine vorm:

Jrk. nr.	Konto nimetus	Algsaldo (kuupäevaks)		Käibed (perioodil)		Lõppsaldo (kuupäevaks)	
		Deebet	Kreedit	Deebet	Kreedit	Deebet	Kreedit

Käibearuanne võimaldab koondada jooksva arvestuse andmeid ja esile tuua üksikute kontode ja bilansi vahelist vastastikust seost.

Käibearuande koostamisel toimitakse järgmiselt.

Aktiva-kontode deebet-algsaldodega liidetakse deebet-käibed antud perioodis ja saadud summast lahutatakse sama perioodi kreedit-käibed. Tulemus kantakse deebet-saldona järgnevaks perioodiks.

Passiva-kontode kreedit-algsaldodega liidetakse kreedit-käibed antud perioodis ja saadud summast lahutatakse sama perioodi deebet-käibed. Tulemus kantakse kreedit-saldona algavaks perioodiks.

Kui kõikidest näidetena toodud avatud kontodest kanda käibearuandesse saldod seisuga 1. jaanuariks ja jaanuarikuu käibed

ning igas kontos välja tuua saldod 1. veebruariks, siis võtab käibearuanne lk. 36 toodud kuju.

Käibearuandes peavad olema:

1) deebet- ja kreedit-algsaldode kokkuvõtted võrdsed,
2) deebet- ja kreedit-käivete kokkuvõtted võrdsed,
3) deebet- ja kreedit-lõppsaldode kokkuvõtted võrdsed.

Esimene võrdsus tuleneb sellest, et kontode avamisel kantakse bilansi aktivasummad aktiva-kontode deebetisse ja passivasummad passiva-kontode kreeditisse. (Saldod seisuga 1/I).

Kuna bilansi aktiva- ja passivasummad on võrdsed, peavad ka kontode deebet-saldode kokkuvõtted võrduma kreedit-saldode kokkuvõtetega.

Teine võrdsus tuleneb sellest, et operatsioonide kahekordse sissekandmise reegli kohaselt kantakse ühed ja samad majanduslike operatsioonide summad kahekordselt: esmalt ühe või mitme konto deebetisse ja seejärel ühe või mitme konto kreeditisse. Sellest tekibki kõikide kontode deebet- ja kreedit-käivete võrdsus.

Kolmas võrdsus. Eeltoodust teame, et aktiva-kontodel on deebet-saldod ja passiva-kontodel kreedit-saldod.

Deebeti lõppsaldod näitavad aktiva-kontode saldot ehk bilansi aktivat seisuga 1. veebruariks, kreediti lõppsaldod aga passiva-kontode saldot ehk bilansi passivat 1. veebruariks.

Teisiti öeldes — käibearuande viimased kaks lahtrit kujutavad endast bilanssi 1. veebruariks. Sellest tuleneb ka nende kahe kokkuvõtte võrdsus.

Käibearuande koostamine on vajalik:

1) jooksva arvestuse üldkokkuvõtteks ja bilansi väljatoomiseks teatavaks kuupäevaks;
2) kontodesse tehtud sissekannete õigsuse kontrollimiseks;
3) majanduslike vahendite koosseisus ja nende tekkimise allikates toimunud muudatuste kontrollimiseks jääkide võrdlemise teel, kuu, kvartali jne. alguseks ja lõpuks.

Lahtri „Käibed" abil võib kontrollimisel sissekannetes kontodesse avastada järgmisi vigu:

1) summa on kantud deebetisse, kuid on kandmata kreeditisse;
2) summa on kantud kreeditisse, kuid on kandmata deebetisse;
3) deebetisse kantud operatsiooni summa on kreeditisse kantud teise summana.

Nende vigade korral kontodes deebet-käivete üldsumma ei võrdu kreedit-käivete üldsummaga. Need vead tuleb välja otsida ja parandada.

Käibearuande abil koostatud bilanss seisuga 1. veebruariks 1950. a. on näidatud lk. 37.

Kui võrrelda seda bilanssi 1. jaanuari bilansiga (lk. 15), siis on kerge avastada majanduslikes vahendeis ja nende tekkimise

Kolhoosi „Punalipp" kontode käibearuanne jaanuarikuu kohta 1950. a.

	Saldo 1/I 1950. a.		Käibed jaanuarikuus 1950. a.		Saldo 1/II 1950. a.	
	Deebet	Kreedit	Deebet	Kreedit	Deebet	Kreedit
Tootmise põhivahendid	200 000.—	—	7 200.—	—	207 200.—	—
Noorloomad	6 000.—	—	—	—	6 000.—	—
Materjalid	16 000.—	—	45.—	—	16 045.—	—
Saadused	5 100.—	—	1 200.—	—	6 300.—	—
Rahalised vahendid	46 000.—	—	600.—	20 245.—	26 355.—	—
Arveldused deebitoridega	200.—	—	—	200.—	—	—
Vahendite kulutused tootmisse	1 700.—	—	—	—	1 700.—	—
Jagamatud fondid	—	165 000.—	—	6 870.—	—	171 870.—
Osamaksud	—	51 000.—	—	350.—	—	51 350.—
Seemnefondid	—	5 700.—	—	—	—	5 700.—
Söödafondid	—	12 000.—	—	—	—	12 000.—
Abistamis- ja kultuuriliste vajaduste fondid	—	4 000.—	200.—	—	—	3 800.—
Toiduvilja kindlustusfond	—	1 000.—	—	—	—	1 000.—
Arveldused kreeditoridega	—	12 000.—	—	—	—	12 000.—
Normipäevade arveldused kolhoosi liikmetega	—	24 300.—	20 020.—	—	—	4 280.—
Naturaaltulud	—	—	—	1 200.—	—	1 200.—
Rahalised tulud	—	—	—	400.—	—	400.—
Kokku	275 000.—	275 000.—	29 265.—	29 265.—	263 600.—	263 600.—

allikais jaanuarikuus toimunud muudatused. Käibearuanne võimaldab kõrvutada eri kuupäevadeks koostatud bilansse (vt. „Saldo 1/I 1950. a." ja „Saldo 1/II 1950. a.") ning annab ülevaate muudatustest majandis majanduslike operatsioonide tulemusena eelmisel perioodil. Käibearuanne ei näita ainult seda, mis oli perioodi algul ja mis jäi perioodi lõpuks, vaid ka seda, kuidas muutusid majanduslikud vahendid ja nende tekkimise allikad (vt. lahter „Käibed"). Käibearuande kontost „Rahalised vahendid" näeme näiteks, et rahalisi vahendeid laekus antud perioodil Rbl. 600.— ja kulutati Rbl. 20 245.—.

Käibearuanne võimaldab seega põhjalikult jälgida, kuidas muutuvad majanduslikud vahendid ja nende tekkimise allikad, ning annab andmeid majandi plaani täitmise kontrollimiseks.

Kolhoosi „Punalipp" bilanss

1. veebruariks 1950. a.

AKTIVA			PASSIVA		
I. Tootmise põhivahendid	Rbl.	207 200.—	I. Kolhoosi põhikirjafondid:		
II. Noorloomad	„	6 000.—	a) jagamatud fondid	Rbl.	171 870.—
III. Materjalid	„	16 045.—	b) osamaksud	„	51 350.—
IV. Saadused	„	6 300.—	c) seemnefondid (põhi- ja kindlustus-)	„	5 700.—
V. Rahalised vahendid	„	26 355.—	d) söödafondid (põhi- ja kindlustus-)	„	12 000.—
VI. Vahendid arveldustes deebitoridega	„	—	e) abistamis- ja kultuuriliste vajaduste fondid	„	3 800.—
VII. Vahendite kulutused tootmisse	„	1 700.—	f) toiduvilja kindlustusfond	„	1 000.—
			II. Arveldused kreeditoridega	„	12 000.—
			III. Normipäevade arveldused kolhoosi liikmetega	„	4 280.—
			IV. Tulud		
			a) naturaaltulud	„	1 200.—
			b) rahalised tulud	„	400.—
Kokku	Rbl.	263 600.—	Kokku	Rbl.	263 600.—

KONTROLLKÜSIMUSI.

1. Milleks avatakse jooksva arvestuse kontod?
2. Millistest osadest koosneb konto?
3. Millisesse kahte põhirühma jagunevad kontod?
4. Kuidas kantakse kontodesse (deebetisse ja kreeditisse) nende avamisel algbilansi summad?
5. Milliste reeglite järgi tehakse majanduslike operatsioonide sissekandeid (deebetisse ja kreeditisse): a) aktiva-kontodesse ja b) passiva-kontodesse?
6. Mida tähendab „deebet" passiva-kontodes ja mida aktiva-kontodes?
7. Mida tähendab „kreedit" passiva-kontodes ja mida aktiva-kontodes?
8. Milles seisab majanduslike operatsioonide kontodesse kandmise kahekordsete sissekannete reegel?
9. Mis on konto käive ja mis on konto saldo?
10. Miks on käibearuandes iga lahtritepaari kokkuvõtte summad omavahel võrdsed?
11. Milleks on vajalik käibearuanne?

Viies peatükk.

KONTOPLAAN JA SELLE STRUKTUUR.

1. SÜNTEETILISE JA ANALÜÜTILISE ARVESTUSE KONTOD.

Majanduslike vahendite ja nende tekkimise allikate, samuti ka majanduslike protsesside arvestamiseks me kasutasime kontosid: „Tootmise põhivahendid", „Saadused", „Materjalid", „Rahalised vahendid" jt.

Need kontod vastavad nii oma nimetuse kui ka sisu poolest neile rühmadele, mida kasutasime bilansi koostamiseks. Bilansis nimetasime neid k i r j e t e k s.

Igaüks neist kirjetest ehk bilansikontodest ühendab endas rahalises väljenduses samalaadseid vahendeid või nende tekkimise allikaid. Näiteks arvestatakse kontos „Tootmise põhivahendid" tööloomi, produktiivloomi, masinaid, seadmeid jne. Nende vahendite liikide ühtsus seisab selles, et nad esinevad tootmise põhivahenditena. Kontos „Saadused" arvestatakse taimekasvatuse, loomakasvatuse, abiettevõtete jne. saadusi; ühtne neile on see, et nad esinevad tootmise saadustena.

Kuid neist, ainult rahalises väljenduses näidatud koondandmeist on vähe majapidamise igapäevaseks operatiivseks juhtimiseks.

Sotsialistliku omandi säilivuse ja majanduslike vahendite õige kasutamise kontrollimiseks on vajalik veel üksikasjaliselt ja täpselt teada, millised nimelt vahendid on majandil olemas, kuipalju, kus kohas ja kelle vastutusel nad on jne.

Selleks jagunevad kõik kontod, milledes peetakse samalaadsete vahendite või nende tekkimise allikate ühe või teise rühma rahalist arvestust, koosteosadeks, eri kontode näol. Need eri kontod näitavad, milliseid vahendeid ja kuipalju on majandil, kus ja kelle vastutusel nad on, või milleks neid on kulutatud. Nii näiteks jaguneb konto „Saadused" eri kontodeks: „Nisu", „Rukis", „Kaer" jne.

Ka need kontod, milledes arvestatakse koondatult vahendite tekkimise allikaid ja nende otstarvet, võivad jaguneda eri kontodeks, kus üksikasjaliselt näidatakse vahendite tekkimise allikad ja nende otstarve. Nii näiteks konto „Jagamatud fondid" jaguneb eri kontodeks: „Jagamatusse fondi arvatud ühistatud varad ja sisseastumismaksud", „Eraldamised tuludest jagamatusse fondi, vastavalt põllumajandusliku artelli põhikirja punktile 12" jne.

Kontosid, milledes majanduslikke vahendeid, nende tekkimise allikaid ja operatsioone arvestatakse koondatud kujul, neid koosteosadesse jaotamata, nimetatakse s ü n t e e t i l i s t e k s k o n t o d e k s. Sõna „sünteetiline" tähendab — liitev, ühendav.

Kolhoosi arvepidamises nimetatakse sünteetilisi kontosid peakontodeks.

Kontosid, milledes majanduslike vahendite, nende tekkimise allikate ja operatsioonide kohta peetakse üksikasjalist arvestust nende üksikute nimetuste, kulutuste liikide või tekkimise allikate ja otstarbe järgi, nimetatakse analüütilisteks kontodeks. Sõna „analüütiline" tähendab — jaotatud, liigitatud. Kolhoosi arvepidamises nimetatakse analüütilisi kontosid abikontodeks.

Peale jagunemise sünteetilisteks ja analüütilisteks koondatakse raamatupidamise arvestuse praktikas analüütilised kontod nõndanimetatud allkontode rühmadesse. Nii jaguneb kolhoosi arvestustöö praktikas sünteetiline konto „Tootmise põhivahendid" allkontodeks: „Tööloomad", „Produktiivloomad, kodulinnud ja mesilased", „Põllumajanduslikud masinad, riistad ja jõumasinad" jne. Allkonto „Tööloomad" jaguneb omakorda analüütilisteks kontodeks: „Hobused", „Härjad" jne.

Allkontod täpsustavad vastava peakonto sisu, annavad sellele täpse iseloomustuse; teiselt poolt on allkontod täiendavaiks vaheastmeiks analüütiliste kontode koondamisel peakontodeks. Allkontosid kasutatakse majanduslike vahendite üksikasjalisemaks peegeldamiseks bilansis. Selleks rühmitatakse analüütiliste kontode järgi koostatavates käibearuannetes analüütilised kontod allkontode kaupa ja iga allkonto kohta tehakse kokkuvõte (vt. näide lk. 65).

Selleks, et näidata peakonto sidet all- ja analüütiliste (abi-) kontodega, toome alljärgneva tabeli „Tootmise põhivahendite" konto kohta:

Pea- (sünteetiline) konto	Allkontod	Analüütilised kontod
Tootmise põhivahendid	a) Tööloomad	Hobused, härjad
	b) Produktiivloomad, linnud, mesilased	Lehmad, lambad, sead, kitsed, kanad jne.
	c) Põllumajanduslikud masinad, riistad ja jõumasinad	Adrad, külvimasinad, äkked, viljapeksumasinad, lokomobiilid jne.
	d) Inventar ja seadmed	Veskite inventar ja sisseseade, veisefarmi inventar ja sisseseade, kontori inventar ja sisseseade jne.
	e) Transpordivahendid	Autod, vankrid, reed, paadid jne.
	f) Ehitused, hooned, istandikud	Tootmisalased, administratiiv- ja kultuur-olustikulised hooned, tammid, kaevud, aiad jne.

Majanduslike vahendite, nende tekkimise allikate ja kogu majandusliku tegevuse õigeks arvestamiseks peab olema kindel kontode süsteem (kontoplaan).

K o n t o p l a a n i k s nimetatakse pea- (sünteetiliste) ja abi- (analüütiliste) kontode süstematiseeritud loetelu. Kolhoosides on kasutamisel ühtne kontoplaan, mille määrab sotsialistliku majanduse ühtne süsteem.

Pea- ja abikontode loetelu kolhoosi raamatupidamises (kahekordses süsteemis).

Peakontod	Abikontode rühmad (allkontod)
1. Tootmise põhivahendid	1. Tööloomad 2. Produktiivloomad, kodulinnud ja mesilased 3. Põllumajanduslikud masinad, riistad ja jõumasinad 4. Inventar ja seadmed 5. Transpordivahendid 6. Ehitused, hooned ja istandikud
2. Noor- ja nuumloomad	1. Noorloomad 2. Nuumloomad
3. Saadused ja materjalid	1. Saadused 2. Seemned ja istutusmaterjalid 3. Söödad ja allapanu 4. Materjalid 5. Väikeinventar 6. Kolhoosi ettevõtete tooted
4. Rahalised vahendid	1. Kassa 2. Jooksvad arved 3. Kapitaalmahutuste arve
5. Väärtpaberid	—
6. Arveldused kolhoosi liikmetega	1. Naturaalarveldused normipäevade eest 2. Rahalised arveldused normipäevade eest
7. Arveldused asutiste ja isikutega	1. Naturaalarveldused masina-traktorijaamaga tehtud tööde eest 2. Rahalised arveldused masina-traktorijaamaga tehtud tööde eest 3. Naturaaltasu arveldused masina-traktorijaama traktoristidega 4. Rahalise töötasu arveldused masina-traktorijaama traktoristidega üle garanteeritud miinimumi 5. Kapitaalmahutuste laenude arveldused

Peakontod	Abikontode rühmad (allkontod)
	6. Tootmislaenude arveldused 7. Arveldused varumisorganisatsioonidega 8. Arveldused muude asutiste ja isikutega 9. Arveldused aruandvate isikutega 10. Töötasu arveldused palgatud spetsialistidega
8. Jagamatud fondid ja osamaksud	1. Jagamatusse fondi arvatud ühistatud varad ja sisseastumismaksud 2. Eraldamised tuludest jagamatusse fondi, vastavalt põllumajandusliku artelli põhikirja punktile 12 3. Loomade juurdesünni ja kaalujuurdekasvu maksumuse arvestus 4. Säästud ehituses ja kolhoosi vajadusteks valmistatud tootmisvahendeis (kolhoosi poolt valmistatud materjalide maksumus ja kolhoosnikute tööpanused) 5. Tasuta saadud vahendid ja varad 6. Osamaksud 7. Seemnefond (põhi- ja kindlustusfond) 8. Söödafond (põhi- ja kindlustusfond) 9. Toiduvilja kindlustusfond
9. Loomade juurdesünd ja kaalujuurdekasv	—
10. Abistamis- ja kultuuriliste vajaduste fondid	1. Naturaalfondid 2. Rahalised fondid
11. Abiettevõtete kulutused ja saaduste töötlemine	1. Kulutused abiettevõtteis 2. Kulutused kolhoosnikute olustikulise teenindamise ettevõtteis 3. Kulutused saaduste töötlemisele ja väljaspool tehtud töödele
12. Kulutused ehitusteks ja kapitaalremondiks	—
13. Kulutused tootmise vajadusteks	1. Kulutused naturaaltulude arvel 2. Kulutused rahaliste tulude arvel (eelarve artiklite järgi) 3. Jooksva aasta tuludest katmata kulutused
14. Maksud, lõivud ja kindlustusmaksud	1. Rahaline tulumaks 2. Muud maksud ja lõivud 3 Kindlustusmaksud
15. Administratiiv-majanduskulud	—
16. Riiklikud müügikohustused ja saaduste müük (peale loomade)	1. Riiklikud müügikohustused ja kontraheerimine

Peakontod	Abikontode rühmad (allkontod)
	2. Müük riiklikele varujatele ja kooperatiividele 3. Müük kolhoositurul
17. Tootmise põhivahendite ja loomade (täiskasvanud ja noorloomad) väljaminek	1. Tootmise põhivahendite (peale loomade) väljaminek 2. Tööloomade müük 3. Produktiivloomade müük nende asendamiseks tõu- ja parandatud loomadega 4. Loomade müük lihamüügikohustuste täitmiseks 5. Loomade müük riiklikele varujatele ja kooperatiividele 6. Loomade müük kolhoositurul 7. Loomade tapmine 8. Muud loomade väljaminekud
18. Naturaaltulud ja nende jaotamine	1. Taimekasvatusest 2. Loomakasvatusest 3. Abiettevõtteist 4. Töötlemisest
19. Rahalised tulud ja nende jaotamine	1. Rahalised tulud (eelarve artiklite järgi) 2. Rahaliste tulude jaotamine
20. Normipäevade arvestus	—

Üksiku ettevõtte jaoks kehtestatud kontoplaan peab olema koostatud nii, et ettevõtte plaani täitmise andmeid saaks lülitada kogu rahvamajanduse plaani täitmise koondnäitajaisse. Seepärast ongi kehtestatud valitsuse poolt samalaadseile ettevõtteile ühtsed kontoplaanid.

Kolhoosi kontoplaan peab olema koostatud niisugusena, et raamatupidamine selles saaks peegeldada kolhoosi majanduse eriomadusi, et see vastaks põllumajandusliku artelli põhikirja nõuetele ja kolhoosi suhetele rahvamajanduse plaani näitajatega. Kolhoosi kontoplaani töötab välja NSV Liidu Põllumajanduse Ministeerium ja NSV Liidu Statistika Keskvalitsus ning see kinnitatakse valitsuse poolt. Kontoplaan on ühtlane kõikidele kolhoosidele, milledes peetakse arvestust kahekordses süsteemis. Muudatusi ja täiendusi selles võib teha ainult valitsuse kinnitusel.

Analüütiliste kontode süsteem kolhoosidele on kehtestatud NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi ja NSV Liidu Plaanikomitee Statistika Keskvalitsuse juhendiga dokumentide koostamiseks ja kahekordseks raamatupidamiseks.

Vormilt on kolhoosi kontoplaan raamatupidamise pea- ja allkontode loetelu. Kolhooside kontoplaan, mis on kinnitatud NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu poolt 31. jaanuaril 1939. a., on toodud lk. 40—42.

3. KONTODE ŠIFR.

Eespool toodud kolhoosi kontoplaanis on peakontod jaotatud allkontodesse. Iga peakonto ja allkonto on nummerdatud. Kontode numbrid võimaldavad anda igale kontole „šifri", s. o. tema numbrilise tingmärgi. Kontosid šifreeritakse selleks, et operatsioonide sissekandmisel raamatuisse kontode nimetuste täieliku väljakirjutamise asemel kasutada nende lühendatud märkimist. Näiteks, kasutades kontoplaanis toodud numeratsiooni, võib kontosid ja allkontosid nimetuse täieliku väljakirjutamise asemel märkida järgmiselt:

D-t konto nr. 1 — „Tootmise põhivahendid", allkonto nr. 3 — „Põllumajanduslikud masinad, riistad ja jõumasinad" Rbl. .....

K-t konto nr. 4 — „Rahalised vahendid", allkonto nr. 3 — „Kapitaalmahutuste arve". Need kontod võib kirjutada lühidalt:

K-t 4/3 — Rbl. ..... D-t 1/3 — Rbl. .....

Murru lugejaks on peakonto number, nimetajaks aga allkonto number.

4. KONTODE KORRESPONDEERIMINE.

Ainult kontode loetelust on õigeks arvestusepidamiseks kahekordse süsteemi järgi vähe. On vajalik veel kindlaks määrata üksikute operatsioonide sissekandmise kord kontodesse — nende deebetisse ja kreeditisse.

See kord tuleneb kontode vastastikusest seosest majanduslike operatsioonide sissekandmisel. Nagu juba varem märkisime, väljendub see vastastikune seos selles, et iga operatsioon kantakse alati kontode deebetisse ja kreeditisse. Kontode vastastikust seost majanduslike operatsioonide sissekandmisel nimetatakse k o n t o d e k o r r e s p o n d e e r i m i s e k s.

Kontode korrespondeerimine ühendab kontoplaani kontosid omavahel nii, et iga operatsioon on väljendatav ainult teatavais kontodes. Ühesuguste kontoplaanide ja ühesuguste kontode korrespondeerimisel saab ühendada kõikide ühetaoliste ettevõtete raamatupidamise andmed.

Operatsioonide kontodesse kandmisel tuleb kinni pidada antud kontoplaani kohta kehtestatud kontode korrespondeerimisest. Kindlaksmääratud kontode korrespondeerimise rikkumine tekitab kontodes majanduslike operatsioonide ebaõiget peegeldust.

Kontode korrespondeerimine määratakse kindlaks NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi ja NSV Liidu Plaanikomitee Statistika Keskvalitsuse poolt.

5. KOLHOOSIDE RAAMATUPIDAMISE KONTODE LÜHIKE ISELOOMUSTUS.

Kolhooside raamatupidamise kõik kontod võib ühendada järgmisteks rühmadeks:

1) kontod materiaalsete ja rahaliste vahendite arvestamiseks,

2) kontod majandi fondide arvestamiseks,
3) kontod tootmis-, administratiiv-majanduslike ja muude kulude arvestamiseks,
4) kontod arvelduste arvestamiseks,
5) kontod tulude ja nende jagamise arvestamiseks,
6) kontod saaduste müügi ja tootmise põhivahendite väljamineku arvestamiseks,
7) kontod normipäevade arvestamiseks.

Esimene rühm — kontod materiaasete ja rahaliste vahendite arvestamiseks.

Sellesse kontode rühma kuuluvad need kontod, milledes peetakse kolhoosi materiaalsete ja rahaliste vahendite arvestust: tootmise põhivahendid, noorloomad, materjalid, saadused, rahalised vahendid. Siin võib arvestada tingimisi ka väärtpabereid, kuigi tavaliselt väärtpabereile eraldatakse eri rühm.

Kontoplaanist kuuluvad siia rühma järgmised kontod:

nr. 1 — „Tootmise põhivahendid", nr. 2 — „Noor- ja nuumloomad", nr. 3 — „Saadused ja materjalid", nr. 4 — „Rahalised vahendid", nr. 5 — „Väärtpaberid".

Nende üldiseks tunnuseks on, et 1) kõik selle rühma kontod on aktiva-kontod; 2) kontode deebetisse kantakse vahendite olemasolu ja nende järgnev suurenemine; 3) kontode kreeditisse kantakse antud liigi vahendite vähenemine; 4) kõikidel selle rühma kontodel võib olla ainult deebet-saldo.

Selle rühma kontodes arvestatavad majanduslikud vahendid näidatakse analüütilises arvestuses eraldi allkontodes, nende vahendite säilivuse eest vastutavate isikute järgi, rahalises väljenduses ja materiaalsete vahendite osas ka naturaalväljenduses.

Selle rühma kontode ülaltoodud iseloom tingib kontode deebetisse ja kreeditisse kandmisel kindlakujulisi reegleid, mis on näidatud alltoodud skeemis.

Majandi materiaalsete ja rahaliste vahendite arvestuse kontod.
(Kontoplaani peakontod nr. 1, 2, 3, 4 ja 5).

DEEBET	KREEDIT
Vahendite jääk (olem) konto avamise momendil Vastavas kontos arvestatavate vahendite järgnevad juurdetulekud, s. o. suurenemine (+)	Vastavas kontos arvestatavate vahendite vähenemine (—)

Teine rühm — kontod majandi fondide arvestamiseks.

Selle rühma kontodes peetakse ühte või teise fondi arvatud vahendite üldsumma arvestust. Fondide kontod näitavad majanduslike vahendite tekkimise allikaid ja korda, samuti ka nende

otstarvet, vastavalt põllumajandusliku artelli põhikirja nõudeile (vt. p. 9, 10, 11 ja 12).

Selle rühma kontodes peetakse arvestust järgmiste kolhoosi põhikirjafondide kohta: jagamatud fondid, osamaksud, seemnefond, söödafond, toiduvilja kindlustusfond, abistamis- ja kultuuriliste vajaduste fondid.

Raamatupidamise seisukohast on sellele rühmale iseloomulik, et

1) kõik fondide kontod on passiva-kontod;

2) kontode kreeditisse kantakse fondide jääkide summad või fondide moodustamine, samuti ka nende järgnev suurenemine;

3) kontode deebetisse kantakse fondide vähenemine;

4) selle rühma kontodel võib olla ainult kreedit-saldo.

Fondide analüütiline arvestus näitab üksikasjaliselt vahendite tekkimise korda iga allika järgi ja vahendite otstarvet. Näiteks peetakse jagamatute fondide arvestust kolhoosides vahendite tekkimise järgmiste allikate järgi: 1) ühistatud varade ja sisseastumismaksude arvestused, 2) eraldamised tuludest, vastavalt põllumajandusliku artelli põhikirja punktile 12, 3) loomade juurdesünni ja kaalujuurdekasvu maksumuse arvelevõtmine jne. (vt. peakonto nr. 8 allkontod).

Abistamis- ja kultuuriliste vajaduste fondide kohta, mis, kooskõlas põllumajandusliku artelli põhikirjaga (p. 11 ja 12), moodustuvad eraldamistest naturaal- ja rahalistest tuludest, peetakse arvestust alljaotusega: 1) naturaalfondid ja 2) rahalised fondid.

Fondide kontodesse sissekandmise üldist skeemi võib kujutada järgmisena.

Fondide konto.

(Kontoplaani peakontod nr. 8 ja 10).

DEEBET	KREEDIT
Fondide vähenemine (—)	Fondide jääk Fondide suurenemine (+)

Kolmas rühm — kontod kolhoosi tootmise, administratiiv-majandus- ja muude kulude arvestamiseks.

Majandi materiaalsed ja rahalised vahendid on majandusliku tegevuse protsessis lakkamatus käibes. Üks osa materiaalseid ja rahalisi vahendeid kulutatakse kolhoosi tootmise ja majanduslikeks vajadusteks. Raamatupidamine peegeldab üksikasjalikult majanduslike vahendite kasutamist. Kooskõlas põllumajandusliku artelli põhikirjaga, peetakse kolhoosis plaani ja eelarve täitmise kontrollimiseks eraldi arvestust, nimelt: tootmiseks minevate kulutuste, administratiiv-majanduskulude, ehituskulude, kapitaalremondi jne. kohta. Kolhoosi kulutuste ja väljaminekute arvestus nende liikide järgi (eraldi naturaal- ja eraldi rahalised kulutused)

näitab, kuidas on antud hetkeks kasutatud majanduslikke vahendeid, kuidas täidetakse kulutuste osas tootmisplaani ja eelarvet.

Seega kuuluvad sellesse kontode rühma need kontod, milledesse aasta jooksul koonduvad kindla majandusliku ülesandega tehtud kulud ja vahendite kulutused. Aasta lõpul kantakse selle rühma kontodes arvestatud summad maha — osaliselt kolhoosi naturaal- ja rahaliste tulude, osaliselt vastavate kulude katmiseks määratud fondide arvel.

Kolhoosi kontoplaanis kuuluvad selle rühma kontodesse: konto nr. 11 — „Abiettevõtete kulutused ja saaduste töötlemine", konto nr. 12 — „Kulutused ehitusteks ja kapitaalremondiks", konto nr. 15 — „Administratiiv-majanduskulud".

Kõik selle rühma kontod on aktiva-kontod.

Selle rühma kontode (nr. 11, 12 ja 13) deebetisse kantakse kulutuste summad (jäägid), mis tulevad üle eelmisest aastast (kulutused lõpetamata ehitustele, kulutused järgneva aasta lõikuseks jt.). Kontodel nr. 14 ja 15 jääke aasta algul ei ole. Aasta jooksul kantakse selle rühma kontode deebetisse kolhoosi naturaal- ja rahalised kulutused.

Selle rühma kontodes arvestatud summad kantakse aasta lõpul maha (nende kontode kreediti kaudu) — kas kolhoosi tulude või fondide arvel.

Selle rühma kontodel võib olla ainult deebet-saldo. Analüütilises arvestuses peetakse nende kulutuste kohta eraldi: 1) naturaalkulutuste (kulutatud saaduste liikide järgi) ja 2) rahaliste kulutuste (kolhoosi eelarve artiklite järgi) arvestust.

Selle rühma kontodesse sissekandmise üldine skeem on järgmine:

Tootmise, administratiiv-majandus- ja muude kulude kontod.
(Kontoplaani peakontod nr. 11, 12, 13, 14 ja 15).

DEEBET	KREEDIT
Kulutuste jääk (kontod nr. 11, 12 ja 13)	Kulutuste või kulude mahakirjutamine tulude ja fondide kontodele (—)
Kulutuste või kulude suurenemine (+)	

Neljas rühm — kontod arvelduste arvestamiseks.

Sellesse kontode rühma kuuluvad need kontod, milledel arvestatakse kolhoosi võlgnevust mitmesugustele asutistele ja isikutele (kreeditorid), samuti ka mitmesuguste asutiste ja isikute võlgnevust kolhoosile (deebitorid). Deebitoridelt saadavad summad näidatakse bilansi aktivas, kreeditoridele võlgnevad summad passivas. Bilansi selle rühma kontod võivad olla nii aktiva- (deebitorid) kui ka passiva-kontod (kreeditorid).

Arvelduste aktiva-kontode, s. t. nende kontode deebetisse, kus

peetakse arveldusi deebitoridega, kantakse kolhoosi debitoorse võla summade jäägid, samuti ka selle võla suurenemised. Kreeditisse kantakse deebitoridelt võla katteks laekunud summad, s. t. nende võla vähenemised. Raamatupidamise sissekannete skeem aktiva-kontodesse on järgmine:

Arvelduste aktiva-kontod (deebitorid).

DEEBET	KREEDIT
Kolhoosil saadaoleva võla summa jääk Võla summa suurenemine (+)	Laekumine kolhoosile võla katteks deebitoridelt (—)

Neil kontodel on deebet-saldo, mis näitab mitmesuguste asutiste ja isikute võlgnevust kolhoosile.

Arvelduste passiva-konto, s. t. nende kontode kreeditisse, kus peetakse arveldusi kreeditoridega, kantakse kolhoosi võla jäägid ja selle järgnevad suurenemised. Deebetisse kantakse kolhoosi poolt oma võla kustutuseks tasutud summad. Arvelduste passiva-kontodesse sissekandmise üldine skeem on järgmine:

Arvelduste passiva-kontod (kreeditorid).

DEEBET	KREEDIT
Kolhoosi maksed võla katteks mitmesugustele asutistele ja isikutele (—)	Kolhoosi võla summa jääk Kolhoosi võla summa suurenemine (+)

Neil kontodel on kreedit-saldo, mis näitab kolhoosi võlgnevust mitmesugustele asutistele ja isikutele.

Peakonto „Arveldused asutiste ja isikutega" võib esineda bilansis üheaegselt nii aktivas kui ka passivas, ja seda nimelt neil juhtudel, kui osutub, et hetkel ühed asutised ja isikud võlgnevad kolhoosile, kolhoos ise aga võlgneb teistele asutistele ja isikutele. Seepärast nimetatakse kontot „Arveldused asutiste ja isikutega" aktiva-passiva-kontoks.

Aktiva-passiva-konto „Arveldused asutiste ja isikutega" (kontoplaani järgi peakonto nr. 7) üldine skeem on järgmine:

„Arveldused asutiste ja isikutega" (aktiva-passiva-konto).
(Kontoplaani peakonto nr. 7).

DEEBET	KREEDIT
1) Võlgnevuse jääk kolhoosile 2) Võlgnevuse suurenemine kolhoosile 3) Võla tasumine kolhoosi poolt	1) Kolhoosi võla jääk 2) Kolhoosi võla suurenemine, näiteks laenu korras vahendite saamine 3) Võla tasumine deebitoride poolt

Arvelduste arvestamiseks kolhoosi liikmetega normipäevade ja täiendavate töötasude järgi peetakse kolhoosides peakontot nr. 6 „Arveldused kolhoosi liikmetega". Kolhoosnikutele normipäevade eest arvestatud tulud ja neile täiendava töötasuna kuu-

luvad summad kantakse konto kreeditisse, neile avansina või lõplikuks tasuks natuuras või rahas antud summad aga deebetisse.

Analüütilistel kontodel arveldusteks kolhoosi liikmetega võivad olla üheaegselt deebet- ja kreedit-saldod, seepärast on konto „Arveldused kolhoosi liikmetega" aktiva-passiva-konto.

Kolhoosnikutele normipäevade eest ja täiendava töötasu arvelduste sissekannete skeem on järgmine:

„Arveldused kolhoosi liikmetega" (aktiva-passiva-konto).

(Kontoplaani peakonto nr. 6).

DEEBET	KREEDIT
Vahendite väljaandmine kolhoosnikutele normipäevade ja täiendava töötasu arvel avansina või lõplikuks tasuks	Tulude arvestamine kolhoosnikutele normipäevade eest ja täiendavaks töötasuks (kolhoosnikutele kuuluvad tulud natuuras ja rahas normipäevade eest ning täiendava töötasuna).

Arvelduste analüütiliseks arvestamiseks avatakse eraldi kontod igale asutisele, isikule ja igale kolhoosnikule.

Kolhoosi aastaaruande bilansis näidatakse arvelduste seisud allkontode järgi (vt. peakonto nr. 6 ja 7 allkontod).

Asutiste, isikute, samuti ka kolhoosnikutega arvelduste seisu õigeks peegeldamiseks bilansis jagunevad peakontos arvestatavad arveldused kahte rühma: 1) deebet-saldoga kontod, 2) kreedit-saldoga kontod. Niisugust arvelduste seisu lahus näitamist nimetatakse kontode s a l d o d e l i i g e n d a m i s e k s, saldot aga l i i g e n d a t u d s a l d o k s.

Toome saldode liigendamise näite. Oletame, et peakontos „Arveldused asutiste ja isikutega" on järgmised sissekanded:

Arveldused asutiste ja isikutega (peakonto nr. 7).

DEEBET		KREEDIT	
1. Võlgnevuste jääk kolhoosile seisuga 1/I	Rbl. 508.—	1. Kolhoosi võla jääk 1/I Põllumajanduspanga laen	Rbl. 2000.—
a) Piimatööstuse Peavalitsus 500.—		2. 2/I Kolhoosile laekus Piimatööstuse Peavalitsuselt	„ 500.—
b) Tarbijate kooperatiiv 8.—		3. 20/I Kolhoosile laekus laenuna Põllumajanduspangalt	„ 8000.—
2. 5/I Kolhoos tasus võlga Põllumajanduspangale	„ 2000.—	4. 21/I Juhatuse liige P. Laane esitas avansi kulutamise aruande	„ 450.—
3. 15/I Juhatuse liikmele P. Laanele aruandesummana	„ 500.—		
4. 30/I Antud saadusi Piimatööstuse Peavalitsusele	„ 4000.—		
5. 31/I Tarbijate kooperatiivilt saada kaubavedude eest	„ 700.—		
Kokku	Rbl. 7708.—	Kokku	Rbl. 10 950.—

Sellesse peakontosse tehtud sissekannete järgi võib välja tuua kreedit-saldo Rbl. 3242.— suuruses summas. Võtta aga see saldo bilanssi ja ütelda, et kolhoosil on võlgu Rbl. 3242.—, oleks väär ning kolhoosi arvelduste seisu ebaõige iseloomustamine.

Arvelduste tõelise seisu saame, koostades selle peakonto kohta analüütiliste kontode põhjal käibearuande.

Kui teeme sissekanded analüütilistesse (Põllumajanduspanga, tarbijate kooperatiivi, Piimatööstuse Peavalitsuse, P. Laane) kontodesse ja koostame nende kannete varal käibearuande, siis kujuneb viimane järgmiseks:

Peakonto „Arveldused asutiste ja isikutega" analüütiliste kontode käibearuanne.

Allkontode ja analüütiliste kontode nimetused	Saldo 1/I		Käibed jaanuarikuus		Saldo 1/II	
	D-t	K-t	D-t	K-t	D-t	K-t
Arveldused kapitaalmahutuste laenude alal:						
Põllumajanduspank . .	—	2000.—	2000.—	8000.—	—	8000.—
Arveldused varumisorganisatsioonidega:						
Piimatööstuse Peavalitsus	500.—	—	4000.—	500.—	4000.—	—
Arveldused muude asutiste ja isikutega:						
Tarbijate kooperatiiv . .	8.—	—	700.—	—	708.—	—
Arveldused aruandvate isikutega:						
P. Laane	—	—	500.—	450.—	50.—	—
Kokku	508.—	2000.—	7200.—	8950.—	4758.—	8000.—

Käibearuandest nähtub, et seisuga 1. veebruaril kolhoos võlgneb 8000 rubla, kolhoosile aga võlgnetakse 4758 rubla. Niisugune saldo peegeldab kolhoosi arvelduste õiget seisu 1-seks veebruariks. Liigendatud saldo saadakse bilansis järgmiselt: konto nr. 7 „Arveldused asutiste ja isikutega" aktivas näidatakse deebet-saldo — Rbl. 4758.—, passivas aga kreedit-saldo — Rbl. 8000.—.

Seega tuleb arvelduste seisu õigeks arvestamiseks näidata arvelduste kontode saldod aktivas ja passivas liigendatud kujul.

Selleks, et välja tuua aktiva-passiva-konto liigendatud saldo summasid, tuleb koostada vastava peakonto analüütiliste kontode käibearuanne.

Kolhoosi arvelduste seisu üksikasjalisemaks peegeldamiseks analüütiliste kontode vastavate rühmade järgi tuleb kontode saldod liigendada mitte üksnes peakontode, vaid ka allkontode piires (lõikes).

Viies rühm — kontod tulude ja nende jaotamise arvestamiseks.

Sellesse kontode rühma kuuluvad need kontod, milledes peetakse naturaal- ja rahaliste tulude, samuti ka nende jaotamise arvestust.

Nende kontode kreeditis arvestatakse tulude saamist, deebetis aga nende jaotamist.

Naturaaltulude ja nende jaotamise analüütilist arvestust peetakse eraldi taimekasvatus- ja loomakasvatussaaduste liikide, samuti kolhoosi abiettevõtete toodete liikide järgi.

Peale selle peetakse saaduste sissetulekute (või väljaminekute) kohta hulgalist arvestust brigaadide, lülide, lüpsjate, lamburite, linnutalitajate jne. järgi.

Rahalisi tulusid ja nende jaotamist arvestatakse kolhoosi tulude-kulude eelarve artiklite järgi.

Aasta kestel on neil kontodel ainult kreedit-saldod, sest naturaal- ja rahaliste tulude sissetulekud kantakse nende kontode kreeditisse. Tulude jaotamised aga kantakse nende kontode deebetisse alles aasta lõpul, vastavalt põllumajandusliku artelli põhikirja punktidele 11 ja 12.

Sissekannete skeem selle rühma kontodesse on järgmine:

Naturaaltulud ja nende jaotamine.
(Kontoplaani peakonto nr. 18).

DEEBET	KREEDIT
Naturaaltulude jaotamine	Naturaaltulude sissetulek

Rahalised tulud ja nende jaotamine.
(Kontoplaani peakonto nr. 19).

DEEBET	KREEDIT
Rahaliste tulude jaotamine	Rahaliste tulude sissetulek

Pärast tulude jaotamise sissekandeid kontod sulguvad, s. t. mingisugust saldot neil ei jää.

Loomade sünnist ja kaalujuurdekasvust saadavate tulude arvestamiseks on kolhoosi kontoplaanis eraldatud peakonto nr. 9 „Loomade juurdesünd ja kaalujuurdekasv".

See konto kuulub passiva-kontode rühma. Selle konto kree-

ditis arvestatakse aasta jooksul toimunud loomade juurdesünni ja kaalujuurdekasvu maksumust, deebetis — kolhoosnikutele loomakasvatuse produktiivsuse tõstmise eest täiendavaks töötasuks arvatud noorloomade ja lindude maksumust.

Konto nr. 9 „Loomade juurdesünd ja kaalujuurdekasv" saldo kantakse aasta lõpul üle jagamatusse fondi.

Kuues rühm — kontod saaduste müügi ja tootmise põhivahendite väljamineku arvestamiseks.

Sellesse rühma kuuluvad kontod, milledel arvestatakse:

1) riiklike müügikohustuste täitmist ja saaduste müüki;
2) tootmise põhivahendite ja noorloomade väljaminekut.

Kontoplaani peakontod on järgmised:

nr. 16 „Riiklikud müügikohustused ja saaduste müük (peale loomade)" ja nr. 17 „Tootmise põhivahendite ja loomade (täiskasvanud ja noorloomad) väljaminek".

Aasta kestel kantakse konto nr. 16 „Riiklikud müügikohustused ja saaduste müük (peale loomade)" deebetisse riikliku varumise ja kolhoosikaubanduse korras väljaläinud saadused sissetuleku-hindadega.

Konto nr. 17 „Tootmise põhivahendite ja loomade (täiskasvanud ja noorloomad) väljaminek" deebetisse kantakse väljaläinud tootmise põhivahendite, sealhulgas ka loomade (nii täiskasvanud kui ka noorloomade) inventarimaksumus.

Konto nr. 16 „Riiklikud müügikohustused ja saaduste müük (peale loomade)" kreeditisse kantakse saaduste müügist, konto nr. 17 „Tootmise põhivahendite ja loomade (täiskasvanud ja noorloomad) väljaminek" kreeditisse aga loomade (täiskasvanud ja noorloomad) müügist saadud summad, samuti ka laekumised muude tootmise põhivahendite ja loomade väljaminekust, välja arvatud loomade tapasaadused.

Loomade tapasaadused kantakse konto nr. 18 „Naturaaltulud ja nende jaotamine" kreeditisse.

Raamatupidamiskannete üldine skeem on järgmine:

Kontod riiklike müügikohustuste, saaduste müügi, tootmise põhivahendite ja loomade väljamineku arvestamiseks.

(Kontoplaani peakontod nr. 16 ja 17.)

DEEBET	KREEDIT
Kolhoosist realiseeritavad või väljaminevad vahendid sissetulekuhinnas	Saaduste realiseerimisest ja tootmise põhivahendite väljaminekust saadud summad

Analüütilise arvestamise kontosid, kus toimub saaduste müükide arvestus, peetakse nii, et neis oleks näha müükide laad

TRÜ Raamatukogu

(riiklike müügikohustuste täitmine ja kontraheerimine, müük riiklikele varumisorganisatsioonidele ja kooperatiividele, müük kolhoositurul).

Igale saaduse liigile eraldatakse omaette konto.

Niisugune arvestamise kord võimaldab aasta kestel kontrollida kolhoosi tulude-kulude eelarve täitmist saaduste realiseerimisest saadavate tulude osas.

Tootmise põhivahendite ja loomade (täiskasvanud ja noorloomad) väljamineku analüütilises arvestuses peegeldub nende vahendite väljamineku laad, näiteks loomade müük lihavarumise korras, loomade müük karja parandamiseks ja tõuloomade soetamiseks, loomade tapmine jne. (vt. allkontod peakontole nr. 17 „Tootmise põhivahendite ja loomade (täiskasvanud ja noorloomad) väljaminek".

Niisugune analüütiliste kontode pidamise kord võimaldab kindlaks teha, kuhu tuleb kanda loomade müügist saadud sissetulekud: kas jagamatuisse fondidesse väljalangenud vara asendamiseks või rahalistesse tuludesse, juhindudes valitsuse vastavatest määrustest.

Selle rühma kontodele saldosid välja ei tooda. Käibearuannete koostamisel näidatakse lahtris „Saldo" deebet- ja kreeditkäivete kasvavad kokkuvõtted eraldi.

Aasta lõpul selle rühma kontod sulguvad. Nende sulgemise korda ja tehnikat käsitleme järgnevas peatükis.

Kontode rühmade iseloomustamiseks olgu märgitud, et aasta lõpul mõned kontod suletakse. Neil kontodel ei saa olla saldot aasta lõpuks. Sellepärast algbilansis need kontod puuduvad ja bilansi skeem aasta algul on järgmine:

Algbilansi skeem
(bilanss 1. jaanuariks).

AKTIVA	PASSIVA
1. Majandi materiaalsete ja rahaliste vahendite kontod (nr. 1, 2, 3, 4, 5)	1. Fondide kontod (nr. 8 ja 10)
2. Kulutuste ja väljaminekute kontod (nr. 11, 12, 13) (Saldo näitab kulutuste või väljaminekute jääke, mis kuuluvad katmisele (mahakandmisele) jooksva aasta tuludest või fondidest)	2. Arvelduste kontod (nr. 6 ja 7)
3. Arvelduste kontod (nr. 6 ja 7)	

Seitsmes rühm — kontod normipäevade arvestamiseks. Konto „Normipäevade arvestus".

Tähtsaks eriomaduseks kolhoosi arvestuses on põllumajandusliku artelli liikmete poolt kolhoosi tootmises tehtud töö ja selle

kvaliteedi arvestus. Seda arvestust peetakse normipäevades. Kolhooside naturaal- ja rahalised tulud jaotatakse kolhoosnikute vahel normipäevade alusel. Normipäevade järgi toimub ka täiendavate töötasude juurdearvestamine kolhoosnikutele põllumajanduslike kultuuride viljakuse plaaniülesannete ületamise eest.

Kolhooside kontoplaanis on normipäevade arvestamiseks eraldatud konto „Normipäevade arvestus". Sellesse märgitakse aasta kestel arvestatud normipäevade hulk kasvavas kokkuvõttes, neid mõne muu konto deebetisse või kreeditisse kandmata.

Normipäevade sissekanded selles kontos peavad vastama kannetele „Kolhoosnikute normipäevade arvestuse raamatus".

KONTROLLKÜSIMUSI.

1. Milliseid kontosid nimetatakse sünteetilisteks ja milliseid analüütilisteks?
2. Milleks peale sünteetiliste kontode on vajalikud analüütilised kontod?
3. Mis on kontoplaan?
4. Mis on konto šifr ja kuidas see koostatakse?
5. Mis on kontode korrespondeerimine?
6. Millistesse rühmadesse võib ühendada kolhoosi raamatupidamise kontod?
7. Näidake kolhoosi kontoplaani järgi kontode rühmitamine!
8. Mis on liigendatud saldo, millistel juhtudel on see vajalik ja kuidas see saadakse?
9. Milline ülesanne on kontol „Normipäevade arvestus"?

Kuues peatükk.

DOKUMENTEERIMINE JA DOKUMENTIDE KÄIVE.

Kandeid raamatupidamise raamatuisse tehakse ainult dokumentide põhjal. Seepärast peavad arvestusele kuuluvad majanduslikud operatsioonid olema esialgselt registreeritud nende toimumise kohal, s. t. vajaliku üksikasjalisuse ja täpsusega üles kirjutatud ning kinnitatud vastutavate isikute allkirjadega. Niisugust majanduslike operatsioonide registreerimist nende toimumise kohal nimetatakse *dokumenteerimiseks* ehk kolhoosi majandusliku tegevuse *algarvestuseks*.

Dokumenteerimine toimub kindla plaani ja ettenähtud vormide kohaselt. Dokumenteerimise plaan ja selle vormid määravad kindlaks: 1) kes peab dokumendi koostama ja alla kirjutama, 2) mida dokument peab sisaldama, 3) millal tuleb koostada dokument ja kuhu see esitada.

Kolhoosidele töötab välja dokumentide vormid NSV Liidu Põllumajanduse Ministeerium ja NSV Liidu Plaanikomitee Statistika Keskvalitsus ning kinnitab Valitsus.

Dokument on raamatupidamises arvestuse aluseks, sest kõik jooksvad kanded raamatupidamise raamatuisse tehakse, nagu varem märgitud, ainult dokumentide alusel.

Tavaliselt jagunevad dokumendid kahte põhirühma: 1) majandis koostatavad dokumendid, 2) majandisse väljastpoolt, s. o. teistelt majandeilt saabuvad dokumendid. Majandis koostatavad dokumendid jagunevad omakorda korraldavateks ja tõendavateks. Korraldavad dokumendid sisaldavad vastavaile ametiisikuile täitmiseks üleantavaid majandi juhataja korraldusi. Korraldava dokumendi näiteks on kolhoosides „Juhatuse korraldus saaduste ja materjalide väljaandmiseks". Tõendavateks dokumentideks nimetatakse tehtud tööde ja majanduslike operatsioonide loetelu sisaldavaid dokumente. Nii on tõendavateks dokumentideks kolhoosides: „Brigaadi poolt tehtud tööde vastuvõtu akt", „Kombaini koristustöö päevik" jne.

Pärast neis sisalduva korralduse täitmist muutuvad korraldavad dokumendid samuti tõendavaiks ja neile tehakse märkus korralduse täitmise kohta.

Majandis koostatavaid dokumente kasutatakse raamatupidamises ja jäetakse majandisse endasse või suunatakse teistesse organisatsioonidesse.

Kolhoosist väljuvateks dokumentideks on saatelehed kolhoosist väljaantud saaduste kohta, tšekid rahasaamiseks pangast, arved ostjatele, arved kolhoosi poolt tehtud tööde kohta ja muud dokumendid.

Ka kolhoos saab omakorda arveid, panga väljavõtteid, rahakaarte jne. teistelt organisatsioonidelt.

Dokumenti võib vastu võtta arvestuseks ainult sellel juhul, kui operatsioon on seadusepärane ja dokument sisaldab operatsiooni olemuse kohta kõiki arvestamiseks vajalikke teatmeid ja kui dokument on sealjuures usaldatav. Seepärast peab dokument sisaldama kõiki dokumendi vormis ettenähtud andmeid temas peegelduva operatsiooni ulatuse kohta (maht, kaal, loomade arv, samuti ka operatsiooni summa ja dokumendis näidatud andmete õigsuse eest vastutavate isikute allkirjad). Allkirjad dokumentidel peavad tõestama, et dokumendis kirjeldatud faktid on tõeliselt toimunud ja just nii, nagu see on dokumendis märgitud. Alla kirjutada dokumente võivad ainult need isikud, kes selleks on juhatuse poolt volitatud, kes on vastutavad põllumajandusliku artelli üldkoosoleku ja juhatuse ees ühe või teise majandusharu eest, kes võtsid tegelikult osa operatsioonist või kontrollisid selle teostamist. Näiteks ei saa arvestuseks kasutada kassa väljamineku-dokumenti, kui see kannab ainult arvepidaja allkirja, sest põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirjas on otseselt öeldud: „Kõigile artelli rahalistele kuludokumentidele kirjutab peale arve-

pidaja alla ka artelli esimees või tema asetäitja" (põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirja punkt 24).

Dokumendid peavad olema koostatud neile määratud tähtajaks ja hilinemiseta esitatud kolhoosi juhatusele. Hilinemisega esitatud dokumente ei saa juhatus täielikult kasutada, nagu seda nõuab töö konkreetne operatiivne juhtimine. Kuupäev, tekst, hulgalised ja väärtuselised näitajad ning allkirjad peavad olema dokumentidel kirjutatud tindiga või äärmisel juhul keemilise pliiatsiga — selgelt, loetavalt, kraapimisteta ja määrdimata. Kui osutub vajalikuks parandada kirjutatud teksti või summat, siis kriipsutatakse ebaõige läbi, kuid nii, et varemkirjutatu jääks loetavaks, ja läbikriipsutatu peale kirjutada õige tekst või summa. Sealsamas tehakse dokumendi allakirjutanud isikute poolt selgitav märkus, umbes nii: „läbikriipsutatut mitte lugeda" või „parandatud (nii ja nii) õige" — „L. Kuusk", „T. Lepik".

Igas dokumendis peab olema märgitud: 1) dokumendi koostanud organisatsiooni nimetus, 2) koostamise aeg — aasta, kuu, kuupäev, samuti ka operatsiooni toimumise aeg sel puhul, kui see ei ühtu dokumendi koostamise ajaga, 3) kirjeldatava majandusliku operatsiooni toimumise koht (brigaad, lüli, farm, ladu jne.), 4) operatsiooni kirjeldus ja selle hulgaline, vajaduse järgi ka rahaline väljendus; summad rahalistes dokumentides märgitakse mitte üksnes numbrites, vaid tingimata ka sõnades; 5) mis alusel, s. t. kelle nõudel või korraldusel toimus operatsioon; 6) vastutavate isikute allkirjad.

Kontrollib juhatuse finants-majanduslikku tegevust revisjonikomisjon, reeglikohaselt dokumentide põhjal. Revisjonikomisjon kontrollib dokumentide koostamise õigsust, operatsioonide seaduspärasust ja õigsust, nende teostamise käiku ja operatsioonist osavõtnud isikute tegevuse õigsust. Sellega on dokument ka kolhoosi töötulemuste, juhatuse ja selle esimehe ning majanduslike ülesannete üksikute täitjate töö kontrollimise vahendiks.

1. DOKUMENTIDE KÄIBE PLAAN.

Dokumentide õigeaegseks ja õigeks koostamiseks ja esitamiseks kontorisse koostab arvepidaja dokumentide käibe plaani.

Dokumentide käibe plaanis jaotatakse dokumenteerimistöö kolhoosi töötajate vahel, määratakse dokumentide koostamise ja vormistamise kord, nende esitamise tähtajad kolhoosi kontorisse ja järgnev kasutamise kord.

Dokumentide käibe plaaniga tutvustab arvepidaja kõiki neid töötajaid, kes dokumentide koostamisega on vahetult seotud. Arvepidaja on kohustatud selgitama neile, kuidas tuleb koostada üht või teist dokumenti, millal ja kuhu need esitada. Arvepidaja näitab dokumentide koostamist brigaadides, farmides ja ladudes.

Dokumentide käibe plaan kinnitatakse kolhoosi juhatuse poolt. Dokumentide vorme ja nende koostamise ning kasutamise korda kirjeldatakse käesoleva kursuse järgnevates osades.

Vennasvabariikide eesrindlikes kolhoosides on laialdaselt kasutamisel dokumentide käibe graafikud.

Kolhoosi juhatuse poolt kinnitatud kalendrilistes plaanides loetellakse, kes (täitja) ja millised dokumendid koostab, dokumentide esitamise tähtajad ja kellele dokumendid esitatakse.

Toome allpool kolhoosi dokumentide käibe näitliku graafiku.

Jrk. nr.	Arvestus- ja aruandetööde loetelu	Nende täitmise kuupäevad ja kellaajad	Kellele dokumendid üle antakse
	Veisefarmi juhataja		
1.	Söötade kulutuse aruanne	Igal esmaspäeval kell 9 hommikul, eelmise nädala kohta	Kolhoosi arvepidajale
2.	Normipäevade arvestuse leht farmis	Igal esmaspäeval kell 9 hommikul, eelmise nädala kohta	Kolhoosi arvepidajale

2. DOKUMENTIDE LÄBITÖÖTAMINE JA SISSEKANDMINE RAAMATUPIDAMISE RAAMATUISSE.

Enne operatsioonide sissekandmist raamatuisse kontrollib arvepidaja nende operatsioonide algdokumente. Niisugused dokumendid, nagu avansiaruanded, aktid varanduse mahakandmise kohta, kinnitab juhatus. Kontrollimisel tehakse kindlaks: kas operatsioon on seadusepärane (kas vastab tulude-kulude eelarvele, lepingutele, kohustustele jne.), kas dokument on õigesti koostatud, kas selles kirjeldatud faktid vastavad tõelisusele, kas arvutused ja kokkuvõtted on õiged. Dokumentide kontrollimisel tuleb kasutada niinimetatud v a s t a s t a t a v a i d dokumente, s. o. niisuguseid, milledes peegelduvad samade majanduslike operatsioonide andmed, kuid mida koostatakse eri kohtades ja eri isikute poolt, või ühes kohas, kuid eri otstarbeiks.

Näiteks lüpsjatele arvestatakse normipäevi olenevalt nende poolt lüpstud piima hulgast. „Lüpsipäevikutest" saab piima hulga kokkuvõtte, mille järgi teatava ajavahemiku eest arvestatakse lüpsjatele normipäevi, kuna „Piima sissetuleku ja väljamineku aruande" kokkuvõtte alusel sama ajavahemiku kohta võime kontrollida tegelikult saadud piima hulka. Vahe piima hulgas nende kahe dokumendi järgi näitab, kas mõlema dokumendi või neist ühe koostamise ebaõigsust. Niisugusel juhul tuleb selgitada, kus ja milles viga seisab.

Saaduste sissetuleku või saaduste müügist laekumise dokumente kontrollitakse saaduste üleandmise dokumentide järgi.

Esemete ostmise kuludokumente kontrollitakse neid esemeid müünud organisatsioonide dokumentide järgi.

Lahkuminekute põhjused dokumentides tuleb selgitada ja tarvitusele võtta abinõud nende kõrvaldamiseks.

Pärast dokumendi kontrollimist toimub selles näidatud majandusliku operatsiooni rahaline hindamine ehk dokumendi *takseerimine*.

Väljastpoolt kolhoosi saabuvad dokumendid on tavaliselt takseeritud nende koostamise kohal. Kolhoosi kontorisse saabunud sisemised dokumendid (aruanded, dokumendid saaduste ja materjalide sissetuleku ja väljamineku kohta) on enamuses takseerimata. Kuna raamatupidamist peetakse rahalises väljenduses, siis ei saa takseerimata dokumenti raamatupidamise sissekanneteks kasutada. Seepärast tuleb ära takseerida kõik dokumendid (välja arvatud normipäevade arvestuse dokumendid).

Pärast dokumendi kontrollimist ja takseerimist määrab arvepidaja kindlaks, millise konto deebetisse ja millise kreeditisse tuleb kanda dokumendis märgitud operatsioon. Selleks märgistab arvepidaja, kas samal dokumendil või eri lehel, milliste kontode deebetisse ja kreeditisse tuleb operatsioon raamatuisse kanda. Niisugust märgistamist nimetatakse *konteerimiseks*.

Dokumente tuleb konteerida täpses vastavuses kontode korrespondeerimise reeglitega. Konteerimisele kirjutab alla kolhoosi arvepidaja. Konteerimiseks võib kasutada järgmist vormi:

Žurnaali kirje nr. 41		Kuupäev 19. jaanuaril 1950. a.			
Sissekanne					
Deebet		Kreedit		Summa	
konto	lk.	konto	lk.		
1/2	11	4/3	2	850.—	—

Konteerimiseks kasutatakse tavaliselt kummistampi. Stamp lüüakse kas dokumendile (kui on selleks koht) või dokumendile kinnitatavale eri lehele. Operatsiooni sisu konteerimisel ei kirjutata, kuna see on toodud dokumendis endas. Kui sissekandmisel on vajalik midagi esile tõsta, on küllalt vastava koha allakriipsutamisest dokumendis. Kanne lahtrisse „Lehekülg" toimub pärast seda, kui operatsioon on sisse kirjutatud *analüütilise arvestuse* raamatusse. Selle kande teeb see arvepidaja, kes tegi sissekirjutuse analüütilisse kontosse.

Samalaadseid ja ühel ajal kontodesse kandmisele kuuluvaid dokumente võib ühendada (koondada). Sel juhul ei konteerita iga dokumenti eraldi, vaid koonddokumenti. Arvepidaja peab kontrollima, kas kõik dokumendid on koondisse sisse võetud, kas koondsumma võrdub koondisse võetud üksikdokumentide üldsummaga. Operatsioonide koonddokumendid kergendavad tunduvalt arvepidaja tööd operatsioonide sissekandmisel. Kuid seejuures tuleb olla ettevaatlik, koondada dokumente vaid kahe või mitme päeva kohta ning ainult samalaadsetest operatsioonidest; poole kuu ja kuu kohta dokumentide koondamisest tuleb hoiduda, kuna see raskendab revisjonikomisjoni tööd.

Koondatavaid samalaadseid dokumente tuleb valida nii, et ei toimuks segakonteerimist. Mingil juhul ei tule teha niisuguseid koondeid, kus debiteeritakse mitut kontot ja samaaegselt krediteeritakse samuti mitut kontot.

KONTROLLKÜSIMUSI.

1. Mis on dokument?
2. Mida tuleb ette näha dokumentide käibe plaanis?
3. Millistele nõuetele peab vastama dokument?
4. Millises järjekorras toimub algdokumentide läbitöötamine, enne nende sissekandmist arvestusraamatuisse?
5. Mis on konteerimine?

Seitsmes peatükk.

KONTODESSE REGISTREERIMINE.

Kolhoosides rakendatakse raamatupidamise nõukogulikku vormi. Kolhoosi raamatupidamise nõukogude teoreetikute ja praktikute koostööna meie maal esmakordselt väljatöötatud arvestamise vormiks on „Žurnaal-pearaamat".

Nõukogude raamatupidamise vorm „Žurnaal-pearaamat", mis peegeldab endas sotsialistlike põllumajanduslike ettevõtete majanduslikke operatsioone, on ehitatud täieliku ja täpse dokumentatsiooni, ühtse kontoplaani alusele ja kujutab õigesti kolhoosi tõelisust.

Kolhoosi arvestuse kord on seadustatud NSV Liidu Valitsuse määrusega.

1. SÜNTEETILINE ARVESTUS.

Kolhoosis peetakse sünteetilist arvestust raamatus „Žurnaal-pearaamat"; kolhooside raamatute loetelus nimetatakse teda „Peakontode raamatuks" (vt. tabel).

Analüüsime „Peakontode raamatu" struktuuri ja otstarvet.

Esimesed neli lahtrit — „Kuupäev", „Kirje number", „Sissekande sisu" ja „Käibe summa" — on määratud majanduslike operatsioonide registreerimiseks (ülesmärkimiseks) kronoloogili-

ses järjestuses, s. t. järjekindlalt päevast päeva, vastavalt nende teostamise ajale. Selleks märgitakse operatsiooni teostamise aeg (kuupäev), registreerimise järjekorra number (kirje number), alus (dokument), lühike operatsiooni kirjeldus ja lõpuks käibe summa (operatsiooni summa). Need lahtrid moodustavad raamatu esimese osa — „Žurnaali" ehk majanduslike operatsioonide registreerimise päeviku.

Žurnaal on vajalik selleks, et iga raamatupidamisse saabunud dokument võetaks rangele arvestusele, ja selleks, et peegeldada iga operatsiooni, tema sisu ja summat. Žurnaali abil on kerge kindlaks teha, millal, milliste dokumentide alusel ja milliseid operatsioone teostati kolhoosis, samuti kontrollida operatsioonide summade sissekannete õigsust peakontodesse, mis on paigutatud „Peakontode raamatu" teise ossa.

Sissekanne žurnaali kolmandasse lahtrisse tehakse lühidalt, kuid nii, et oleks arusaadav operatsiooni olemus ja näha sissekande alus (dokument). Näiteks lahtrisse „Sissekande sisu" on küllaldane märkida „Loomade juurdesünd, akt nr. 42". Žurnaali neljandasse lahtrisse — „Käibe summa" märgitakse iga majandusliku operatsiooni summa.

Raamatu teine osa, mis ongi õieti peakontode raamatuks, koosneb reast lahtritest majanduslike operatsioonide summade sissekandmiseks peakontodesse.

Lahtrid, mis on eraldatud igale peakontole, jagunevad kahte ossa: üks — summa kandmiseks konto deebetisse ja teine — summa kandmiseks kreeditisse.

Peakontode raamatusse kantakse esmalt sisse algbilanss. Bilansi üldsumma kantakse lahtrisse „Käibe summa". Bilansi aktiva-kirjete summad kantakse nendele kirjetele vastavate kontode deebetisse, bilansi passiva-kirjete summad — vastavate kontode kreeditisse.

Selle sissekande järel kantakse peakontode raamatusse dokumentide alusel neis sisalduvad majanduslikud operatsioonid.

Peakontode raamatu kontodesse sissekantud algbilanss eraldatakse järgnevaist kandeist joonega.

Peakontode raamatu iga lehekülje alla tõmmatakse horisontaaljoon. Selle alla kirjutatakse „Käibesumma" lahtri ja iga konto deebeti ja kreediti lehekülje kokkuvõtted. Kontode deebetisse kantud summade üldkokkuvõte peab võrduma kreeditisse kantud summade üldkokkuvõttega, ja kumbki neist kokkuvõtteist eraldi peab võrduma „Käibesumma" lahtri kokkuvõttega. Niisugust kokkuvõtete võrdsust kasutatakse peakontode raamatusse tehtud sissekannete kontrollimiseks. Kuu lõpul liidetakse viimase lehekülje käivete kokkuvõtted eelnevate lehekülgede kokkuvõtetega kuu algusest ja kirjutatakse eri real „Kokku kuu jooksul". Iga kuu käivetele lisatakse juurde käibed aasta algusest, ja selle tulemus — uus kokkuvõte — kirjutatakse (samuti eri reana, kuu-kokkuvõtete alla) kui käive „Aasta algusest".

Kuu- ja aasta-käivete kokkuvõttesse ei võeta algbilansi summat.

Peakontode raamatu viimasesse, „Normipäevade arvestuse" lahtrisse kantakse arvestatud normipäevade hulk näitajate järgi „Kokku" ja „Sellest traktoristidele". „Käibesumma" lahtrisse normipäevi ei kirjutata.

Niisugusel operatsioonide kandmisel peakontode raamatusse saab igal ajal kindlaks teha kõikide kontode käibe üldsumma kuus ja aasta algusest, kuna käibe ja algbilansi andmete põhjal saab koostada bilansi ükskõik milliseks kuupäevaks.

Seega kirjutatakse peakontode raamatu ühte ossa — „Žurnaali" majanduslikud operatsioonid kronoloogilises järjestuses, teises osas aga toimuvad operatsioonide kanded sünteetilises korras, s. t. peakontode süsteemis.

Iga sissekannet peakontode raamatusse nimetatakse žurnaali kirjeks. Nagu selgub näiteist, näitab žurnaali kirje: 1) operatsiooni sissekandmise kuupäeva; 2) järjekorra numbrit; 3) operatsiooni lühikest sisu dokumendi äramärkimisega, mille alusel sissekanne on tehtud; 4) iga majandusliku operatsiooni summat; 5) millist kontot kui suures summas debiteeriti ja kui suures krediteeriti. Žurnaali kirjed võivad olla liht- või liitkirjed.

Lihtkirjeks nimetatakse kirjet, milles debiteeritakse üht kontot ja krediteeritakse samuti ainult üht kontot (vt. peakontode raamatus kirje nr. 1).

Konteering lihtkirje puhul on järgmine:

Konto „Rahalised vahendid"	deebet	Rbl. 200.—
Konto „Arveldused asutiste ja isikutega"	kreedit	Rbl. 200.—

Liitkirjeks nimetatakse kirjet, milles debiteeritakse üht ja krediteeritakse mitut kontot, või ümberpöördult — krediteeritakse üht ja debiteeritakse mitut kontot (vt. peakontode raamatus kirje nr. 19).

Konteeringu näide liitkirje sissekirjutamisel:

Konto „Tootmise põhivahendid"	deebet	Rbl. 256.—
Konto „Saadused ja materjalid"	deebet	Rbl. 35.—
Konto „Rahalised vahendid"	kreedit	Rbl. 291.—

Žurnaali iga kirje nummerdatakse järjekorras. Järjekorra number märgitakse dokumendile, mille alusel tehti sissekanne peakontode raamatusse.

Žurnaali kirjete igakuuline nummerdamine algab ühest peale.

On soovitav, et žurnaali kirje (liht- või liit-) peakontode raamatus tehakse ühe reaga.

Kui mõne dokumendi järgi osutub vajalikuks sisse kirjutada kaks või enam žurnaali kirjet, siis igal kirjel neist on oma järjekorra number. Nii tuleb varade mahakandmise akti järgi (kõlbmatuks muutunud kuuri lammutamine) koostada kaks žurnaali kirjet. Kui žurnaali viimane kirje peakontode raamatus enne akti sissekandmist oli nr. 11, siis tehakse akti sissekanne järgmiselt:

a) žurn. kirje nr. 12 kuuri inventarimaksumuse mahakandmiseks (d-t k-to nr. 17/1, k-t k-to nr. 1/6);

b) žurn. kirje nr. 13 kuuri lammutamisest saadud materjalide arvele võtmiseks (d-t k-to nr. 3/4, k-t k-to nr. 17/1).

Pärast kõikide käivete sissekandmist vastavale leheküljele tuleb peakontode raamatu iga lahtri summad (eraldi kontode deebeti, kreediti ja käibesumma lahtrid) liita. Kokkuvõtted tuleb märkida esialgselt pliiatsiga ja seejärel kontrollida:

1) kas kontode deebetisse kantud summade kokkuvõte on võrdne kontode kreeditisse kantud summade kokkuvõtetega;

2) kas kontode deebetisse kantud summade kokkuvõte, samuti ka kontode kreeditisse kantud summade kokkuvõte, on võrdne „Käibesumma" lahtri kokkuvõttega.

Kui nimetatud kokkuvõtte summades esineb lahkuminekuid, siis tähendab see, et sissekannetes või liitmises on viga; see tuleb leida ja parandada.

Pärast kontrollimist kirjutatakse kokkuvõtted tindiga.

2. ANALÜÜTILINE ARVESTUS.

Abi- ehk analüütilised kontod avatakse ja peetakse analüütilise arvestuse raamatuis, mida nimetatakse ka abiraamatuiks. Kahekordse arvepidamise süsteemi abiraamatute hulk ja vormid määratakse kindlaks, lähtudes seisukohast, et sünteetilise arvestuse koondandmed, s. t. peakontod, oleksid analüütilises arvestuses täielikult liigendatud üksikasjadeni, mis on tingimata vajalik majandi jooksvaks operatiivseks juhtimiseks.

Kolhoosides peetakse järgmisi analüütilise arvestuse raamatuid: „Kolhoosi liikmete arvelduste raamat", „Kolhoosnikute normipäevade arvestuse raamat", „Varade arvestuse raamat", „Naturaaltulude ja nende jaotamise arvestuse raamat", „Saaduste ja materjalide arvestuse raamat", „Riiklike müügikohustuste ja kolhoosikaubanduse arvestuse raamat", „Fondide, rahaliste tulude ja nende jaotamise arvestuse raamat", „Laekuri sissetulekute-väljaminekute raamat", „Jooksvate arvete ja väärtpaberite arvestuse ning asutiste ja isikutega arvelduste raamat", „Rahaliste ja naturaalkulutuste arvestuse raamat".

Peale nende raamatute peetakse kolhoosis veel: „Kolhoosi liikmete ja nende perekondade arvestuse raamatut", „Inventariraamatut", „Põllumajanduslike kultuuride viljakuse ja loomakasvatuse produktiivsuse plaaniülesannete ja nende täitmise arvestuse raamatut", „Loomade poegimise, üleskasvatamise, nuumamise plaaniülesannete ja nende täitmise arvestuse raamatut", „Tehtud tööde ja kulutatud normipäevade arvestuse raamatut".

Brigaadides ja farmides peetakse: „Brigadiiri märkmikku", „Emasloomade arvestuse raamatut", „Noorkarja kasvatuse arvestuse raamatut", „Lammaste (kitsede) arvestuse raamatut",

„Linnufarmi juhataja märkmikku". Ladudes peetakse „Laohoidja sissetulekute ja väljaminekute raamatut".

Kõikide kolhoosi arvestusraamatute kohta koostatakse nimekiri, umbes järgmises vormis:

Jrk. nr.	Raamatu nimetus	Peakonto nr., mille juurde raamat kuulub	Millal raamat alustatud	Raamatu leheküljed arv	Märkused raamatu lõpetamise kohta
1.	Kolhoosi liikmete ja nende perekondade arvestuse raamat	8	1/I 1948. a.	100	—
2.	Kolhoosnikute normipäevade arvestuse raamat	20	1/I 1948. a.	200	—
3.	Kolhoosi liikmetega arvelduste raamat	6	1/I 1948. a.	400	—
4.	Peakontode raamat jne.	—	1/I 1948. a.	200	—

Kolhoosi raamatupidamise raamatute nimekiri koostatakse igal aastal. Nimekirja järjekorra number märgitakse ka raamatule, pealpool raamatu nimetust.

Raamatute leheküljed nummerdatakse ja nööritakse ning nööri otsad pitseeritakse lakkpitseriga. Raamatu viimasele leheküljele märgib kolhoosi arvepidaja (sõnadega), mitu lehekülge on raamatus. Seda kinnitavad revisjonikomisjoni esimees ja arvepidaja oma allkirjadega. Raamatuist lehti välja rebida, kokku liimida või uusi juurde kleepida on keelatud. Raamatu esimesele leheküljele kirjutatakse selles avatud kontode sisukord. Sisukorras märgitakse raamatus avatud kontode leheküljenumbrid.

Raamatupidamise raamatud on kolhoosi tähtsaimad dokumendid. Nendesse tehtud sissekannete alusel koostatakse aruanne ja kontrollitakse majanduslikke operatsioone. Raamatupidamise raamatuid tuleb hoolikalt hoida. Raamatute hoidmise kohustus ja vastutus lasub kolhoosi arvepidajal.

Analüütilise arvestuse raamatutes avatakse kontod selles järjestuses, nagu vastava peakonto allkontod, mille kohta arvestust peetakse. Näiteks avatakse „Saaduste ja materjalide arvestuse raamatus" esimesena kontod, mis käivad peakonto „Saadused ja materjalid" allkonto „Saadused" kohta; seejärel avatakse abiraamatus kontod peakonto järgmise allkonto „Seemned ja istutusmaterjal" kohta; edasi avatakse abiraamatus kontod kolmanda allkonto „Söödad ja allapanu" kohta jne., selle peakonto allkontode järjekorras.

Kandeid analüütilise arvestuse raamatuisse tehakse ainult dokumentide põhjal.

Kanded tehakse tindiga selgelt ja loetavalt. Ei ole lubatud teha kannetes kraapeid, ülekirjutusi ja kirjutusi peale- või allapoole ridu. Igale kandele tuleb märkida kuupäev, viide žurnaali kirje numbrile ja dokumendile. See on vajalik sünteetilise arvestuse sidumiseks analüütilise arvestusega ja dokumentatsiooniga. Peale selle saab žurnaali kirje kuupäeva ja numbri järgi vajaduse korral üles leida ka dokumendi.

Kanded analüütilistesse raamatutesse tehakse lühidalt, kuid nii, et operatsiooni sisu oleks täielikult arusaadav. Iga operatsioon kantakse raamatuisse selle toimumise päeval või hiljemalt järgmisel päeval. Ainult sel tingimusel saab pidada õigeaegset arvestust ehk, nagu öeldakse, ažuuris.

Abiraamatu igale lõpetatud leheküljele kirjutatakse kokkuvõtte joone alla antud kuu kannete üldkokkuvõte. Pärast kuu viimase operatsiooni sissekannet võetakse kõikides kontodes kuukäibed kokku.

Dokumendile, mille põhjal tehti sissekanne analüütilise arvestuse raamatusse, märgitakse selle analüütilise raamatu leheküljenumber, kuhu operatsioon sisse kanti. See märkus tehakse selleks, et kontrollimisel oleks näha, kas kõik nõutavad kanded dokumentide järgi on tehtud, samuti ka selleks, et vajaduse korral oleks võimalik sissekannet raamatus kohe leida.

Järgnevalt on toodud sissekandmise näide „Nisu lutestsens 062" analüütilisesse kontosse, mis kuulub peakonto „Saadused ja materjalid" allkontole „Saadused".

Konto **„Nisu lutestsens 062"**
(tsentnerites)

Laohoidja *Kask, J.* Allkonto *„Saadused"*

Kuupäev	Peakontode raamatu kirje nr.	Kellelt saadud või kellele välja antud	Hind[1]	Deebet		Kreedit	
				Hulk	Summa	Hulk	Summa
Juuli 22	92	Brigaadilt nr. 1, saatel. nr. 12	10.—	25	250.—	—	—
23	97	Brigaadilt nr. 2, saatel. nr. 17	10.—	32	320.—	—	—
31	141	Kolhoosi liikmetele välja antud normipäevade arvel, väljaandmisleht nr. 6	10.—			14	140.—
August 3		Kokku juulikuus . . .	10.—	57	570.—	14	140.—
	10	Veskile, korraldus nr. 41 . . . . . jne.	10.—			6	60.—

[1] Hinnad tabelites ja näidetes on märgitud tingimuslikult.

Näitest selgub, et selles kontos peetakse arvestust ainult nisule lutestsens 062 ning seejuures ainult J. V. Kase laole.

Siin peetakse arvestust nii naturaal- kui ka rahalises väljenduses. Teistsuguse nisu arvestamiseks või nisule, mis on teise laohoidja vastutusel, avatakse eraldi kontod. Arusaadavalt peetakse rukki, kaera jne., s. o. kõikide muude saaduste ja materjalide arvestamiseks samuti eraldi kontosid.

3. KÄIBEARUANNETE KOOSTAMINE.

Kandeid analüütilistesse kontodesse tuleb tingimata võrrelda kannetega sünteetilistesse, s. o. peakontodesse. Selle kontrollimiseks koostatakse analüütiliste kontode kohta käibearuanne. Seejärel võrreldakse analüütiliste kontode käivete kokkuvõtte summat vastava peakonto käibesummaga.

Ühel ja samal perioodil analüütilistesse kontodesse kantud summade kokkuvõtted peavad võrduma samal perioodil vastavasse peakontosse tehtud kannete summaga. Peakonto deebetisse kantud operatsioon kantakse ka analüütilise konto deebetisse. Peakonto kreediti kannet korratakse sama peakonto analüütilise konto kreeditis. Niisuguse iga peakonto analüütiliste kontode käivete kokkuvõtete vastastamisega iga peakonto käivete kokkuvõtetele peakontode raamatus kontrollitaksegi analüütilise arvestuse kannete vastavust sünteetilise arvestuse kannetele.

Peakonto „Saadused ja materjalid" analüütiliste kontode käibearuanne koostatakse lk. 65 toodud näite kohaselt.

Selles käibearuandes on alg- ja lõppsaldod deebetis, sest saaduste ja materjalide kontod on aktivalised ja neil ei saa olla kreedit-saldot.

Käibed ja saldod on näidatud hulgaliselt (ts) ning summaliselt (rublades ja kopikates); üldkokkuvõte on tehtud ainult summaliselt, sest arvestuses ei ole erisuguste saaduste üldisel kaalul mingisugust tähtsust. Üldkokkuvõtted jääkide ja käivete kokkuvõtteis peavad võrduma peakonto saldoga ja käibega. Juhul, kui analüütiliste kontode jääkide ja käivete summad võrduvad vastavalt neid kontosid ühendava sünteetilise konto jääkide ja käivete summaga, võib teha järelduse, et kõik operatsioonid on sisse kantud nii pea- kui ka analüütilistesse kontodesse.

Seega kontrollitakse analüütiliste kontode käibearuande abil mõlemalt poolt analüütilise arvestuse ja sünteetilise arvestuse kandeid.

Analüütilise konto lõppsaldo väljatoomiseks mõnele saaduse või materjali liigile, nii summas kui ka koguses, tuleb deebeti algsaldoga liita deebetkäive ja saadud summast lahutada kreeditkäive. Samal meetodil kontrollitakse ka käibearuande üldkokkuvõtte summat.

Kuupäev	Kirje nr.	Sissekannete sisu	Käibe summa	Tootmise põhivahendid nr. 1		Noor- ja nuumloomad nr. 2		Saadused ja materjalid nr. 3		Rahalised vahendid nr. 4		Väärtpaberid nr. 5		Arveldused kolhoosiliikmetega nr. 6		Arveldused asutuste ja isikutega nr. 7		Jagamatud fondid ja osamaksud nr. 8		Loomade juurdesünd ja kaalujuurdekasv nr. 9		Abistamis- ja kultuuriliste vajaduste fondid nr. 10		Abiettevõtete kulutused ja saaduste töötlemine nr. 11		Kulutused ehitusteks ja kapitaalremondiks nr. 12		Kulutused tootmise vajadusteks nr. 13		Maksud, lõivud ja kindlustusmaksud nr. 14		Administratiiv-majanduskulud nr. 15		Riiklikud müügikohustused ja saaduste müük (peale loomade) nr. 16		Tootmise põhivahendite ja loomade (täiskasvanud ja noorloomad) väljaminek nr. 17		Naturaaltulud ja nende jaotamine nr. 18		Rahalised tulud ja nende jaotamine nr. 19		Normipäevade arvestus nr. 20	
				D-t	K-t	D-t	K-t	D-t	K-t	D-t	K-t	D-t	K-t	D-t	K-t	D-t	K-t	D-t	K-t	D-t	K-t	D-t	K-t	D-t	K-t	D-t	K-t	D-t	K-t	D-t	K-t	D-t	K-t	D-t	K-t	D-t	K-t	D-t	K-t	D-t	K-t	Kokku	Sellest traktorist.
		Bilanss 1. I 1950. a.	275000	200000	—	6000	—	21100	—	46000	—	—	—	—	24300	200	12000	—	234700	—	—	—	4000	—	—	—	—	1700	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1	1	Tarbijate kooperatiivilt võla tasuks ord. nr. 1	200	—	—	—	—	—	—	200	—	—	—	—	—	—	200	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2	2	Laenu tasumine, korraldus nr. 139 .	3000	—	—	—	—	—	—	—	3000	—	—	—	—	3000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
2	3	Saadud tasuta varasid, akt. nr. 34 . .	2500	2500	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2500	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	4	Kolhoosi liikmetele makstud raha normipäevade eest, leht nr 9 . .	20000	—	—	—	—	—	—	—	20000	—	—	20000	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	5	Ostetud petrooleumi, arve nr. 239	45	—	—	—	—	45	—	—	45	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	6	Uhistatud varasid, akt. nr. 39 . . .	700	700	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	700	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	7	Loomade juurdesünd, akt. nr. 42 . .	130	—	—	130	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	130	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6	8	Kulutatud loomasööta, leht nr. 1 . .	250	—	—	—	—	—	250	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	250	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
7	9	Ostetud kantseleitarbeid, arve nr. 180	35	—	—	—	—	—	—	—	35	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	35	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
9	10	Antud saadusi abistamisfondi arvel, korr. nr. 19	10	—	—	—	—	—	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
10	11	Materjalide kulutamine kapitaalremondiks, leht nr. 9	185	—	—	—	—	—	185	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	185	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
11	12	Lammutatud kuur, akt. nr. 29 . . .	350	—	350	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	350	—	—	—	—	—
11	13	Kuuri lammutamisest saadud materjale, akt. nr. 29	60	—	—	—	—	60	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	60	—	—	—	—
12	14	Müüdud saaduste maksumus, aruanne nr. 39	120	—	—	—	—	—	120	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	120	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
12	15	Laekumine müügist, aruanne nr. 39	150	—	—	—	—	—	—	150	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	150	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
14	16	Veskisse saadetud vilja, st. nr. 20	60	—	—	—	—	—	60	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	60	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15	17	Saadud piima, farmi juh. aruanne nr. 1	1200	—	—	—	—	1200	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1200	—	—	—	—
15	18	Vedude eest saadud raha, ord. nr. 2	130	—	—	—	—	—	—	130	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	130	—	—
15	19	Makstud tarbijate kooperatiivile vaatide eest 256 rbl. ja petrooleumi eest 35 rbl., arve nr. 398	291	256	—	—	—	35	—	—	291	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15	20	Arvestatud normipäevi, leht nr. 1—5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	240	—	—
		Lehekülje kokkuvõte	29416	3456	350	130	—	1340	625	480	23371	—	—	20000	—	3000	200	—	3200	—	130	10	—	60	—	185	—	250	—	—	—	35	—	120	150	350	60	—	1200	—	130	240	—

Näitena toodud käibearuande aprillikuu deebet- ja kreeditkäibed ei ole võrdsed.

Niisugune ükskõik millise peakonto analüütiliste kontode käibearuande erinevus kõikide peakontode käibearuandest on seletatav sellega, et peakontod, tervikuna võetult, peegeldavad ettevõtte kõikide vahendite ja nende allikate seisu ja muudatusi; ühe peakonto analüütilised kontod aga peegeldavad ainult ühe rühma vahendite seisu ja muudatusi.

Kui analüütiliste kontode käivete kokkuvõtete vastastamisel nende kontode peakonto käivete kokkuvõtetega selgub, et need ei võrdu, siis tähendab see, et kuskil on viga: kas kokkuvõtmises või laialikandmises; lõpuks võis ka summade kandmisel (ümberkirjutamisel) käibearuandesse mõni konto vahele jääda. See viga tuleb leida ja parandada.

Selleks on vaja:

1) kontrollida käibearuande ja peakontode raamatu kokkuvõtteid ja neid võrrelda;

2) kontrollida kontode kokkuvõtteid abiraamatutes ning teha kindlaks, kas kõik nende kokkuvõtete summad on kantud käibearuandesse, kas mõni konto ei ole vahele jäetud.

3. Kui pärast niisugust kontrollimist käibed siiski ei ühtu, tuleb järele vaadata, kas operatsioonide kanded peakontode raamatusse ja analüütilistesse kontodesse on tehtud õigesti.

Pärast käivete kontrollimist asutakse iga analüütilise konto saldo väljatoomisele. Käibearuande saldode üldist kokkuvõtet võrreldakse peakonto saldoga. Nende kontode saldode lahkuminekute juhtudel kontrollitakse veel kord saldode väljatoomist.

4. EKSLIKE KANNETE PARANDAMINE.

Ekslike kannete parandamisel arvestusraamatuis peetakse silmas järgmist korda. Kui eksitus esineb ainult ühes raamatus, siis kriipsutatakse valestikirjutatu läbi, kuid nii, et mahakriipsutatu jääks näha. Seejärel tehakse õige kanne. Paranduse kohta tehakse lehekülje äärele arvepidaja allkirjaga selgitav märkus. Kui raamatuisse on kantud valesti koostatud žurnaali kirje (kas kontode ebaõige korrespondeerimise või kirje ebaõige summa tõttu), siis tehakse parandus punase storno meetodil. See meetod (storneerimine) seisab alljärgnevas.

Raamatuis ja kontodes (peakontode raamatus ja vastavais abiraamatuis), milledesse oli tehtud ebaõige kanne, tehakse täpselt sama kanne (s. t. ebaõige kanne) teistkordselt, kuid punase tindiga või punase pliiatsiga. Pärast seda tehakse uus, kuid juba õige kanne musta tindiga.

Käivete summade kokkuvõtmisel punase tindiga tehtud kandeid kokkuvõttesse juurde ei arvata, vaid ümberpöördult — arva-

takse maha. Sel viisil, ilma ebaõigeid kandeid läbi kriipsutamata, saavutatakse nende parandamine, moonutamata kontode korrespondeerimist ja käibeid.

N ä i d e. Oletame, et peakontode raamatusse tehti järgmise operatsiooni ebaõige kanne: 25/III arve nr. 23 järgi on ostetud üks pullmullikas 50 rubla eest, kusjuures tasumine toimus sularahas kolhoosi kassast. See kanne tehti „Tootmise põhivahendite" konto deebetisse, kuid oleks pidanud tehtama „Noor- ja nuumloomade" konto deebetisse. Selle kande parandamine peakontode raamatus toimub punase storno meetodil järgmiselt:

Peakontode raamat.

Kuupäev	Kirje nr.	Kannete sisu	Käibe summa	Tootmise põhivahendid Nr. 1		Noor- ja nuumloomad Nr. 2		Saadused ja materjalid Nr. 3		Rahalised vahendid Nr. 4	
				Deebet	Kreedit	Deebet	Kreedit	Deebet	Kreedit	Deebet	Kreedit
Märts 25	39	Arve nr. 3 pullmullika ostu kohta (ebaõige kanne)	50	50	—	—	—	—	—	—	50
25	40	Kirje nr. 39 parandamine (samuti, kui kirje nr. 39, kuid punase tindiga — punane storno)	50	50	—	—	—	—	—	—	50
25	14	Kirje nr. 39 parandamine (õige kanne)	50	—	—	50	—	—	—	—	50
		Kokkuvõte	50	—	—	50	—	—	—	—	50

Kui ebaõige kanne oli tehtud ka analüütilises arvestuses, parandatakse see samal meetodil.

Kande parandamiseks punase storno meetodil peab arvepidaja koostama õiendi, milles märgib, mida parandatakse ja kuidas parandatakse. See õiend ongi dokumendiks, mille alusel paranduskanne tehti.

5. JOOKSVATE TOIMIKUTE ARHIIV.

Arvestusraamatuisse kantud dokumente tuleb hoida eri kaustades (toimikuis) kokkuõmmelduna või köidetuna žurnaali kirjete järjekorras, eraldi iga kuu kohta. Igale kaustale märgib arvepidaja, mitu dokumenti on kausta kokku õmmeldud, mis aja eest ja milliste žurnaali kirjete numbrite all. Kui ühe kuu dokumente

on raske või ebasobiv mahutada ühte kausta, võib teha mitu kausta, märkides neile — 1-ne osa, 2-ne osa jne.

Jooksva aasta dokumentide kaustad moodustavad jooksva arhiivi. Jooksvasse arhiivi asetatakse dokumendid alles pärast nende sissekandmist peakontode raamatusse ja analüütilise arvestuse kontodesse, mille kohta tehakse dokumentidele märkus. Jooksva arhiivi toimikuid tuleb kolhoosis hoida eraldi, lukustatavas kapis, kolhoosi arvepidaja vastutusel. Arvepidaja peab alaliselt hoolitsema dokumentide säilivuse eest, kaitsma neid hävinemise vastu ja mitte mingil juhul lubama dokumentide kaotsiminekut või varastamist.

Jooksva arhiivi kõikide alustatud toimikute kohta tuleb koostada loetelu.

KONTROLLKUSIMUSI.

1. Millises raamatus peetakse kolhoosides sünteetilist arvestust?
2. Millist kahte selle raamatu koosteosa te teate?
3. Mis on žurnaali kirje?
4. Millised žurnaali kirjed on olemas?
5. Kuidas kontrollitakse peakontode raamatusse sissekannete õigsust?
6. Milleks peetakse abi- (analüütilise) arvestuse raamatuid?
7. Milles erineb peakonto analüütiliste kontode käibearuanne peakontode käibearuandest?
8. Kuidas organiseeritakse dokumentide jooksev arhiiv?

TOOTMISE PÕHIVAHENDITE, NOORLOOMADE JA JAGAMATUTE FONDIDE ARVESTUS.

Kaheksas peatükk.

TOOTMISE PÕHIVAHENDITE ARVESTUS.

1. TOOTMISE PÕHIVAHENDITE ARVESTUSE ÜLESANDED.

Tootmise põhivahenditeks kolhoosides on: tööloomad, produktiivloomad, kodulinnud ja mesilased, põllumajanduslikud masinad ja riistad, jõumasinad, ettevõtete inventar ja sisustus, transpordivahendid, ehitused, hooned, puuviljaaiad, marjaaiad ja metsaistandikud.

Õigesti sisseseatud tootmise põhivahendite arvestusel on suur tähtsus kolhoosi kindlustamisel ja edasisel arendamisel. Arvestuse üheks tähtsamaks ülesandeks on kontrollida tootmise põhivahendite säilivust ja nende täielikku kasutamist.

Tootmise põhivahendite arvestus peab olema korraldatud nii, et arvestuse sissekannete põhjal võiks igal ajal täpselt teada saada kolhoosi põhivahendite olemit, nende maksumust, milliste brigaadide kasutada on põhivahendid ja kes kannab isiklikku vastutust nende säilivuse eest.

2. TOOTMISE PÕHIVAHENDITE HINDAMINE.

Tootmise põhivahendite õigel hindamisel on suur tähtsus nii igale kolhoosile üksikult kui ka kogu rahvamajandusele tervikuna.

NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi ja NSV Liidu Plaanikomitee Statistika Keskvalitsuse instruktsiooniga on kehtestatud kolhooside tootmise põhivahendite hindamiseks alltoodud kord.

Ühistatud varad hinnatakse hindadega, mis on kindlaks määratud nende varade ühistamisel, ühes ühistamise aasta täpse äranäitamisega.

Ostetud põhivahendid hinnatakse tegelikus ostuhinnas. Arves märgitud ostumaksumusele lisatakse ostu ja kohaletoimetamise rahalised kulud. Näiteks ostetud veoauto maksumus on Tarbijate Kooperatiivide Rajooniliidu arve järgi 6500 rubla, kohale-

toimetamise rahalised kulud aga 200 rubla. Veoauto hinnatakse 6700 rublale.

Kolhoosis ehitatud uued hooned hinnatakse vastuvõtukomisjoni poolt, kelle koosseisu kuuluvad kolhoosi esimees, ehituse eest vastutavad isikud, rajooni tehnik või rajooni põllumajandusosakonna esindaja. Hoonete hindamisel lähtub komisjon kohalike ehitusorganisatsioonide ehitushindadest.

Kolhoosi oma töökodades valmistatud tootmise põhivahendite (reed, vankrid jne.) hindamine toimub riiklike või kooperatiivsete hindade kohaldamisega samadele esemetele.

Majandis üleskasvatatud loomad hinnatakse riiklike varumishindade alusel.

Tõukarja hindamisel võetakse arvesse nende tõuomadused.

Puuvilja- ja marjaaiad võetakse põhivahenditena arvele nende viljakandvaiks saamisel selle rajooni sovhoosides rakendatud hindadega, milles kolhoos asub.

Metsaistandikud hinnatakse puidu hulga ja kvaliteedi järgi, kohaldades sellele Metsatööstuskeskuse väljalaskehindu.

Tootmise põhivahendeid arvestatakse selle hinnaga, millega neid arvele võeti, ilma ümber hindamata. Omas majandis üleskasvatatud noorloomad hinnatakse ümber nende üleviimisel järgmisse vanusrühma, nuumale panekul, nuumalt võtmisel, samuti ka aasta lõpul toimuval inventeerimisel ja majandist väljaminekul. Neil juhtudel toimub noorloomade juurdehindlus nende eluskaalu suurenemisel riiklikes varumishindades.

3. TOOTMISE PÕHIVAHENDITE SISSETULEKU JA VÄLJAMINEKU DOKUMENDID.

Tootmise põhivahendite sissetulekute ja väljaminekute sissekanded raamatuisse tehakse õigesti koostatud ja arvepidaja poolt kontrollitud dokumentide põhjal. Dokumendis peab tingimata olema märgitud: tootmise põhivahendite nimetus koos nende tähtsamate eritunnuste lühikese kirjeldusega, põhivahendite arv ja maksumus, nende inventarinumbrid.

Kolhoosi astunud liikmeilt võtab vastu põhivahendid juhatuse poolt moodustatud komisjon. Ühistatud varade kohta koostatakse akt. Akti märgitakse: kolhoosi liikmete üldkoosoleku protokolli kuupäev ja number uue liikme vastuvõtmise kohta, iga vastuvõetud eseme nimetus ja kirjeldus, nende hulk ja maksumus.

Kolhoosi arvepidaja, saanud akti, kontrollib selle koostamise õigsust ja märgib igale esemele numbri inventariraamatu järgi. Ta kontrollib, kas akt on varustatud nende isikute allkirjadega, kelle valdusse varad anti, arvestab välja: kuipalju ühistatud varade maksumusest kuulub kandmisele jagamatusse fondi ja kuipalju osamaksuks (vastavalt kolhoosi liikmete üldkoosoleku otsusele ja põllumajandusliku artelli põhikirja punktile 10).

Selle arvestuse andmed märgib arvepidaja aktile ja kirjutab alla.

Ühistatud seeme ja loomasööt arvatakse vastavalt seemne- ja söödafondidesse.

Varade ühistamise akti kinnitab kolhoosi esimees.

Väljastpoolt ostuteel saadud tootmise põhivahendid, sealhulgas produktiiv- ja tööloomad, võetakse arvele arvete, saatelehtede ja vastuvõtuaktide alusel. Juhtudel, kui ostuteel kolhoosile saadud tootmise põhivahendite kohta puuduvad dokumendid või kui ostetud varade hulk ja kvaliteet ei vasta nõuetele, toimub nende arvelevõtmine akti põhjal, mille koostab kolhoosi juhatuse poolt määratud komisjon. Akti märgitakse saadud varade nimetus, hulk ja hinne, kellelt ja millises seisukorras varad saabusid, millised inventarinumbrid neile anti ja kellele varad kinnistati.

Kui tootmise põhivahendid saadi tasuta, võetakse need samuti arvele akti põhjal. Akti märgitakse saabunud varade nimetus, arv ja hinne.

Lõpetatud ehituste arvelevõtmine ja ekspluatatsiooni üleandmine toimub ehituse vastuvõtmise akti põhjal. Selles aktis märgitakse järgmised andmed: akti koostamise aeg, vastuvõtu-komisjoni esimehe ja liikmete nimed, eelarve koostamise aasta ja kuupäev, ehituse alustamise ja lõpetamise kuupäev, millisest materjalist on ehituse alusmüür, seinad, lagi ja katus, ehituse kubatuur ja pindala, vastuvõtu-komisjoni otsus ehituse töö kvaliteedi kohta, ehituse inventarinumber ja maksumus. Aktile kirjutavad alla kõik komisjoni liikmed.

Kolhoosi arvepidaja märgib arvestusraamatuisse tehtud sissekannete alusel aktile andmed ehitusele tehtud tegelike kulutuste kohta (rahalised ja materiaalsed kulud ja kolhoosi liikmetele ehitusel arvestatud normipäevad). Need andmed kinnitab arvepidaja oma allkirjaga.

Tootmise põhivahendite väljaminekul koostatakse „Varade mahakandmise akt". Akti koostab ja kirjutab alla komisjon, kelle koosseisu kuulub kolhoosi juhatuse esimees, kaks kolhoosi liiget ja see kolhoosnik, kellele väljalangenud vara oli kinnistatud.

Akti koostamisest loomade väljamineku taudi või väljapraakimise juhtudel peab osa võtma rajooni põllumajandusosakonna veterinaar-zootehniline töötaja.

Komisjoni ülesandeks on selgitada varade väljalangemise põhjused ja need akteerida. Iga varade mahakandmise akt kuulub läbivaatamisele kolhoosi juhatuse koosolekul.

Kolhoosi varanduse eest vastutavate isikute ebamajandusliku tegevuse tagajärjel väljalangenud varadele koostatud aktide läbivaatamisel määrab kolhoosi juhatus kindlaks, kui suur summa kahjudest tuleb kanda süüdlaste isikute arvele. Kahju summa kindlaksmääramisel lähtutakse neil juhtudel summast, mis on vajalik mahakantud vara asemel samaväärtusliku uue soetamiseks. Kooskõlas NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu ja

Varade mahakandmise aktil on järgmine vorm.

Kolhoosi „Edu" varade mahakandmise akt nr. 27.

Kahehõlmaline ader.

13. oktoobril 1950. a.
Inventari nr. 1.

Aktis nimetatud vara, mis oli kolhoosniku V. J. Kase vastutusel, kuulub mahakandmisele kulumise tõttu.

Jrk. nr.	Saaduste ja materjalide nimetus, mis mahakandmisel on saadud	Hulk	Hind	Summa	Materjalide vastuvõtja allkiri
1	Vanaraud	37,5 kg	8 kop.	3 rubla	V. Ots

Juhatuse esimees: *V. Liivak.*
Komisjoni liikmed: *V. Mäeots, V. Kask, P. Maasikas.*

Õiend: Vara inventarihind — 36 rbl.
Arvepidaja: *N. Metsis.*

Akt on läbi vaadatud juhatuse koosolekul
14. oktoobril 1950. a., protokoll nr. 40.

ÜK(b)P Keskkomitee määrusega, mis käsitab abinõusid hobuste arvu suurendamiseks ja nende eest hoolitsemise parandamiseks kolhoosides ja sovhoosides, esitatakse isikute vastu, kelle süü läbi hävis hobune, kahjutasu nõudmine kolmekordses ulatuses hobuse maksumusest varumishindades. Sama kahjutasu nõudmise kord on kehtestatud ka produktiivloomade hävimise puhul.

Kui on kindlaks tehtud varade eest vastutavate isikute kuritahtlikkuse fakt, teatab kolhoosi juhatus sellest viivitamata kohtujälitusorganitele.

Kõigil juhtudel, kui on toimunud varade riisumist, esitab kolhoosi juhatus nõudmise riisumisega saadud kahjude hüvitamiseks ja võtab süüdlased kriminaalvastutusele.

Varade kaotusel loodusõnnetuste läbi (tulekahju, uputus jne.) teatab kolhoosi juhatus sellest kohe kirjalikult külanõukogule ja kutsub ühtlasi kohale riikliku kindlustusinspektori akti koostamiseks.

4. INVENTARIRAAMAT.

Kolhoosi kontoris arvestatakse kolhoosi tootmise põhivahendeid kahes inventariraamatus.

Ühes neist peetakse arvestust põllumajanduslike masinate, riistade, jõumasinate, inventari, seadmete, transpordivahendite, hoonete, ehituste ja istandike kohta.

Töö-, produktiiv- ja noorloomade arvestust peetakse eri inventariraamatus, mida nimetatakse „Loomade inventariraamat tõugude järgi".

Vaatame, kuidas peetakse kolhoosi tootmise põhivahendite arvestust inventariraamatuis.

Inventariraamat jaguneb nelja ossa:

1. Põllumajanduslikud masinad, riistad ja jõumasinad.
2. Inventar ja seadmed.
3. Transpordivahendid.
4. Hooned, ehitused ja istandikud.

Igas osas avatakse igale vara liigile eraldi kontod. Kontodele jäetakse, olenevalt põhivahendite hulgast, üks või mitu lehekülge.

Inventariraamatu kontod avatakse järgmiselt:

Osa nr.	Osa nimetus	Kontode nimetused
1	Põllumajanduslikud masinad, riistad ja jõumasinad — allkonto 3	1. Viljapeksumasinad 2. Tuulamismasinad 3. Sortimismasinad jne. 11. Adrad 12. Äkked jne. 21. Aurumasinad, jõumasinad 22. Elektrigeneraatorid 23. Elektrimootorid jne.
2	Inventar ja seadmed — allkonto 4	Inventar ja seadmed eraldi ettevõtete järgi: 1. Veisefarmis 2. Seafarmis 3. Lambafarmis 4. Linnufarmis 5. Sepikojas 6. Veskis jne. Ettevõtete siseselt aga avatakse kontod inventari ja seadmete liikide järgi.
3	Transpordivahendid — allkonto 5	1. Autod 2. Vankrid 3. Reed 4. Rakmed jne.
4	Hooned, ehitused ja istandikud — allkonto 6	1. Tootmisotstarbelised hooned (tallid, laudad jne.) 2. Abiettevõtete hooned (sepikojad, veskid jne.) 3. Kultuur-olustikulised hooned ja elamud jne. 11. Melioratsiooni-kanalid jne. 21. Mitmeaastased istandikud

Raamatu osad eraldatakse paksemate vahelehtedega ja kontod nummerdatakse. Raamatu algusse paigutatakse kontode sisukord, ära märkides kontode leheküljenumbrid.

Kolhoosi tootmise põhivahendite arvestust peetakse esemete kaupa.

Igale põhivahendile antakse majandisse saabumisel inventarinumber, mille järgi see kantaksegi inventariraamatusse.

Inventarinumber on alatine. Majandist väljaläinud eseme inventarinumbrit ei või anda uutele esemetele.

Nummerdamine toimub iga põhivahendite liigi järgi, alates numbrist üks, näiteks: adrad, vankrid jne. Inventarinumber märgitakse igale põhivahendile. Selleks kasutatakse plekist plaadikesi, millele on number sisse löödud. Plaadid kinnitatakse igale esemele.

Inventariraamatusse sissekandmise kord on järgmine:

Iga põhivahend kantakse sisse eraldi, kusjuures 1. lahtrisse märgitakse järjekorranumber, 2. lahtrisse kantakse esemele antud inventarinumber, 3. lahtrisse — põhivahendi kolhoosi sissetuleku aasta ja kuupäev, 4. lahtrisse — peakontode raamatu kirje number, mille järgi see vara on sissetulekusse kantud, 5. lahtrisse — vara nimetus ja tunnused (näiteks põllumajanduslike masinate, riistade, jõumasinate, inventari ja seadmete kohta — mark, tehas, tehase number, võimsus jne.), 6. lahtrisse kantakse saabunud vara maksumus, 7. lahtrisse — vara väljamineku aeg ja 8. lahtrisse — peakontode raamatu kirje number, mille järgi tehti kanne vara väljamineku kohta.

Toome näite kandeist:

Inventariraamat.

Varade liigi (rühma) nimetus — *kahehõlmalised adrad.*

Jrk. nr.	Inventari nr.	Vara kolhoosi vastuvõtmise aeg		Vara nimetus ja põhitunnused	Maksumus	Märge vara mahakandmise kohta	
		aasta ja kuupäev	peakontode raamatu kirje nr.			aasta ja kuupäev	peakontode raamatu kirje nr.
1	1	1949 10/02	32	Tehas „Võit", tehase nr. 102, 1949. a. toode	125.—		
2	2	1949 21/03	36	Tehas „Võit", tehase nr. 235, 1949. a. toode	80.—	1950 10/05	62
3	3	1949 4/04	44	Tehas „Võit", tehase nr. 348, 1949. a. toode	125.—		

Aasta lõpul tuuakse inventariraamatus välja jäägid iga vara liigi kohta.

Jääke võrreldakse inventeerimise andmetega ja kannetega „Varade arvestusraamatus", mis on konto nr. 1 „Tootmise põhivahendid" analüütilise arvestuse üheks abiraamatuks.

Inventariraamat avatakse mitmeks aastaks. See asendatakse uuega kolhooside liitmise puhul või kui tekib vajadus muuta kogu kolhoosi varade numeratsiooni.

Neil juhtudel märgitakse vanasse raamatusse, millisele leheküljele ja millise numbri järgi kanti varad sisse uude raamatusse, ning raamat antakse kolhoosi arhiivi, kus see säilitatakse vähemalt viis aastat.

Õigete sissekannete tegemine inventariraamatusse soodustab sotsialistliku omandi kaitsmist.

5. „LOOMADE INVENTARIRAAMAT TÕUGUDE JÄRGI".

NSV Liidu valitsuse määrusega kohustati, alates 1. jaanuarist 1951. a., kõiki kolhoose sisse seadma loomade arvestust tõugude ja tõuomaduste järgi.

Selleks tuleb kolhoosi kontoris, peale farmides seni peetavate emasloomade arvestuse, noorkarja kasvatuse ja lammaste (kitsede) arvestuse raamatute ning linnufarmi juhataja märkmiku sisse seada „Loomade inventariraamat tõugude järgi".

Kui kuni 1950. aastani peeti loomade arvestust ühises inventariraamatus, siis alates 1. jaanuarist 1951. a. peetakse selles inventariraamatus vaid kolhoosi tootmise põhivahendite (peale loomade) arvestust, loomade arvestust aga hakatakse pidama uuelt avatavas loomade inventariraamatus tõugude järgi.

Loomade inventariraamat tõugude järgi avatakse kolmeks aastaks ja ta jagub kahte ossa:

1. „Loomade individuaalarvestus tõugude järgi".
2. „Loomade rühmaline arvestus tõugude järgi".

Vaatleme, kuidas tehakse sissekandeid selle raamatu mõlemasse ossa.

Vastavalt instruktsiooniga kehtestatud korrale kantakse raamatu esimesse ossa „Loomade individuaalarvestus tõugude järgi":

a) kõik hobused ja veised (täiskasvanud ja noorloomad);

b) kõik täiskasvanud ja remondiks ning põhikarja täienduseks valitud noorsead;

c) kõik sugujäärad ja -sokud, eliit-uted (ainult tõufarmides), ning remondiks ja põhikarja täienduseks valitud noorlambad.

Kõik ülejäänud loomad soovitatakse kolhoosides arvestada rühmitatult.

Loomade individuaalarvestus tõugude järgi.

Raamatu esimeses osas avatakse kontod alltoodud järjestuses:
Peakonto nr. 1 „Tootmise põhivahendid".
Allkonto 1 — „Tööloomad" — analüütilised kontod:

Sugutäkud.
Sugutamiseks mittekasutatavad täkud ja ruunad üle 3 aasta.
Märad üle 3 aasta.
Allkonto 2 „Produktiivloomad, linnud ja mesilased" — analüütilised kontod:

A. Veiste osas:

Sugupullid.
Sugutamiseks mittekasutatavad pullid üle 3 aasta.
Lehmad.

B. Sigade osas:

Kuldid üle 9 kuu.
Emised üle 9 kuu.

C. Lammaste ja kitsede osas:

Sugujäärad (või -sokud) üle 1 aasta.
Eliit-uted (ainult tõufarmides).

Peakonto nr. 2 „Noorloomad ja loomad nuumal".
Allkonto 1 „Noorloomad" — analüütilised kontod:

A. Hobuste osas:

Noorhobused 2 kuni 3 aastani.
Noorhobused 1 kuni 2 aastani.
Varsad kuni 1 aastani.

B. Veiste osas:

Härjad ja härgmullikad üle 1 aasta.
Pullmullikad üle 1 aasta.
Pull- ja härgvasikad 6 kuust kuni 1 aastani.
Lehmvasikad 6 kuust kuni 1 aastani.
Vasikad 4 kuust kuni 6 kuuni.
Vasikad kuni 4 kuuni.

C. Remondiks ja põhikarja täienduseks valitud noorsigade osas:

Põrssad 2 kuust kuni 4 kuuni.
Noorkuldid 4 kuust kuni 9 kuuni.
Nooremised 4 kuust kuni 9 kuuni.

D. Lammaste ja kitsede osas:
Remondiks või põhikarja täienduseks valitud jääriktalled (ja sokutalled).
Eliit-nooruted (ainult tõufarmides).

Iga konto pealkirjas märgitakse koos looma nimetusega ning vanusrühmaga ka looma tõug, näiteks veiste kohta — holmogori, eesti punane jne.

Loomade tõug määratakse kindlaks vastavalt NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi instruktsioonile. Loomade tõulisus tehakse kindlaks päritolu-dokumentide põhjal, selleks kasutatakse aga ka riiklike organite poolt peetava tõukarja arvestuse andmeid.

Raamatu esimese osa kontodesse kantakse iga loom eri real üksikute inventarinumbrite järgi. Seepärast on loomadele õigete inventarinumbrite andmine suure tähtsusega.

Soovitav on, et inventarinumbrid igale loomaliigile antaks alates numbrist üks. Täiskasvanud loomale antud inventarinumber peab jääma alatiseks, s. t. kuni looma kolhoosist väljamineku või numeratsiooni muutmiseni.

Kolhoosist väljaläinud looma inventarinumber jääb vabaks kuni karja uuesti nummerdamiseni. Inventarinumbrid antakse varssadele ja vasikatele nende sündimisel üksikult, kusjuures need jäävad neile kuni üleviimiseni täiskasvanud karja sekka. Kui kolhoosis pole noorloomadele varem inventarinumbreid antud, siis tuleb nende tarvituselevõtmisel anda esimesed inventarinumbrid vanemaile vanusrühmadele, hiljemsündinuile aga järjekorras järgnevad numbrid.

Täiskasvanud karja uus nummerdamine kontode avamisel raamatusse „Loomade inventariraamat tõugude järgi" võib toimuda siis, kui selgub, et loomade väljamineku tõttu kolhoosist on olemas palju vabu inventarinumbreid.

Soovitav on uut noorloomade nummerdamist teostada ka kontode avamisel sellesse raamatusse pärast iga kolme aasta möödumist.

Kanded loomade tõugude järgi peetava inventariraamatu esimesse ossa tehakse loomade sissetuleku ja väljamineku algdokumentide alusel järgmiselt: 1. lahtrisse — sissekandeaasta ja kuupäev; 2. lahtrisse — loomale antud inventarinumber; 3. lahtrisse — peakontode raamatu kirje number, mille järgi tehti sissekanne looma saamise kohta; 4. lahtrisse — kust saadi loom (dokumendi nimetus ja nr.): omast majandist, ostetud sovhoosilt, tõulavalt jne.; 5. lahtrisse — täiskasvanud looma sünniaasta olemasolevate dokumentide alusel ja noorloomade sünniaasta ning kuupäev; 6. lahtrisse — looma nimi, värvus ja tunnused; 7. lahtrisse — tõuloomade rajooni (RjTR) ja riikliku (RTR) tõuraamatu number; 8. ja 9. lahtrisse — looma vanemate nimed, kõrvanumbrid, tõug ja tõulisus (isa ja ema kohta eraldi), dokumentide ja ka tõuloomade märgiste alusel; 10. lahtrisse — „Looma tõulisus" märgitakse see tõulisuserühm, millesse loom arvati hindamisel, vastavalt NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi boniteerimise instruktsioonile; 11.—16. lahtrisse kantakse looma eluskaal ja inventarimaksumus sündimisel, vanemasse rühma üleviimisel,

majandisse sissetulekul ja inventeerimisel, vastavalt instruktsioonile loomade tõugude järgi inventariraamatu pidamise korrale, järgmiselt:

a) täiskasvanud loomade eluskaal ja inventarimaksumus, konto avamise momendil raamatusse. Näiteks 1. jaanuaril 1951. a. kantakse need andmed 11.—12. lahtrisse, ja nende lahtrite pealkirja kohale märgitakse „1951. a."; teisel aastal kantakse nende loomade eluskaal ja inventarimaksumus 13.—14 lahtrisse, kolmandal aastal aga 15.—16. lahtrisse;

b) raamatu avamise aastal sissetulnud loomad kantakse 11.—12. lahtrisse ning järgnevail aastail sissetulnud — vastavalt 13.—14. ja 15.—16. lahtrisse;

c) täiskasvanud loomade ülekandmisel 11.—12. lahtrist 13.—14. lahtrisse ja seejärel 15.—16. lahtrisse jäetakse nende inventarimaksumus muutmata;

d) kolhoosist väljaläinud täiskasvanud loomade eluskaalu ja inventarimaksumust ei kanta üle järgnevaisse 13.—14. või 15.—16. lahtrisse, vaid vastavale reale tõmmatakse kriips;

e) ülaltoodud kord täiskasvanud loomade eluskaalu ja inventarimaksumuse näitajate sissekandmise kohta, iga aasta eest eraldi lahtreisse, võimaldab väljavõtteid tegemata kindlaks teha üldise loomade inventarimaksumuse, mida näidatakse kolhoosi bilansis seisuga 1. jaanuariks;

f) pärast kolmeaastast raamatu kasutamist kantakse sissekanded üle uude raamatusse järgnevaks kolmeks aastaks.

Sissekanded noorloomade eluskaalu ja inventarimaksumuse kohta tehakse 11.—16. lahtrisse järgmiselt:

a) raamatusse kontode avamisel kantakse need andmed 11.—12. lahtrisse;

b) pärast vastavasse vanusesse jõudmist viiakse noorloomad üle vanemasse vanusrühma või täiskasvanud loomade rühma, mille kohta koostatakse noorloomade kaalujuurdekasvu akt;

c) selle akti alusel kantakse noorloomad maha noorema vanusrühma kontost (selle kohta tehakse märkus raamatu 20.—26. lahtrisse) ja kantakse samas raamatu osas noorloomade vanema vanusrühma kontosse või vastavasse täiskasvanud loomade liigi kontosse. Neisse lahtreisse märgitakse: looma üleviimise aasta ja kuupäev, millisesse vanusrühma üle viidi, eluskaal üleviimisel, samuti ka inventarimaksumus looma saamisel ja uus maksumus üleviimisel, arvestades tema kaalujuurdekasvuga.

1. operatsioon. Lehmvasikas „Roosik" ja pullvasikas „Punu" olid sisse kantud ühisesse kontosse „Vasikad 4-st kuust kuni 6-e kuuni". Pärast 6-kuuliseks saamist tuleb nad üle viia järgmisse vanusrühma — 6-st kuust kuni 1 aastani. Selles vanusrühmas arvestatakse vasikaid ja pullvasikaid eraldi kontodes.

K o n t e e r i n g :

Deebet konto nr. 2 „Noor- ja nuumloomad", allkonto „Noorloomad", analüütilised kontod „Vasikad 6-st kuust kuni 1 aas-

tani" ja „Pull- ja härgvasikad 6-st kuust kuni 1 aastani" (sissekanne „Loomade inventariraamatus tõugude järgi" tehakse 11.—16. lahtrisse uues inventarimaksumuses, arvestades juurdehindlusega kaalujuurdekasvu tulemusena).

Kreedit konto nr. 2 „Noor- ja nuumloomad", allkonto „Noorloomad", analüütiline konto „Vasikad 4-st kuust kuni 6 kuuni" (sissekanne „Loomade inventariraamatus tõugude järgi" tehakse 20.—24. lahtrisse inventarimaksumuses, ilma juurdehindluseta). Samaaegselt märgitakse analüütilise konto „Vasikad 4-st kuust kuni 6 kuuni" ridadel, kuhu olid sisse kantud vasikas ja pullvasikas, nende uus inventarimaksumus pärast juurdehindlust. See maksumus kantakse „Loomade inventariraamatu tõugude järgi" 25. lahtrisse „Üleviimise- või väljamineku-maksumuse järgi".

2. operatsioon. Pullmullikas „Raju" oli sisse kantud kontosse „Pullmullikad üle 1 aasta". Tema üleviimisel täiskasvanud loomade rühma tuleb koostada järgmine k o n t e e r i n g :

Deebet konto nr. 1 „Tootmise põhivahendid", allkonto 2 „Produktiivloomad, linnud ja mesilased", analüütiline konto „Sugupullid" (sissekanne „Loomade inventariraamatus tõugude järgi" tehakse 11.—16. lahtrisse uues inventarimaksumuses pullmullika täiskasvanud loomade rühma üleviimise puhul tehtud juurdehindlusega arvestades).

Kreedit konto nr. 2 „Noor- ja nuumloomad", allkonto 1 „Noorloomad", analüütiline konto „Pullmullikad üle 1 aasta" (sissekanne „Loomade inventariraamatus tõugude järgi" tehakse 20.—24. lahtrisse ilma juurdehindluseta).

Kreedit konto nr. 9 „Loomade juurdesünd ja kaalujuurdekasv" (sissekanne tehakse juurdehindesummas). Samaaegselt märgitakse analüütilise konto „Pullmullikad üle 1 aasta" sellel real, kuhu oli kantud pullmullikas „Raju", tema inventarimaksumus pärast juurdehindlust. See maksumus kantakse „Loomade inventariraamatu tõugude järgi" 25. lahtrisse „Üleviimise või väljamineku-maksumuse järgi".

Aasta lõpul, 1. jaanuari inventeerimisel, toimub eranditult kõikide noorloomade kaalumine ja juurdehindlus, olenemata sellest, kas jõudis kätte või mitte noorloomade üleviimise tähtaeg vanemasse vanusrühma või täiskasvanud loomade rühma. Nendel noorloomade vanusrühmadel, kelle üleviimise tähtaeg ei ole veel kätte jõudnud, kantakse inventeerimisel selgunud uus eluskaal ja uus inventarimaksumus konto 13.—14. lahtrisse. Uue maksumusega jäävad noorloomad vastavaisse kontodesse püsima nende üleviimiseni järgmisse vanusrühma või täiskasvanud loomade rühma.

Nendel noorloomadel, kelle vanemasse vanusrühma või täiskasvanud loomade rühma üleviimise tähtaeg ei ole 1. jaanuariks kätte jõudnud, toimub ümberhindlus vastava aasta 1. jaanuari seisude inventeerimisel kolhoosi inventeerimiskomisjoni aktide ja inventuurnimekirjade alusel. Näiteks on seisuga 1. jaanuaril

järgmised sissekanded kontos „Vasikad kuni 4-ja kuu vanuseni": lehmvasikas „Roosik", sündinud 1. oktoobril, sünnikaal 34 kg, ja pullvasikas „Kindel", sündinud 20. novembril, sünnikaal 39 kg. Inventeerimise ajaks ei saa neid vasikaid üle viia vanusrühma 4-st kuust kuni 6-e kuuni, sest 1. jaanuaril oli lehmvasika vanus 3 kuud ja pullvasika vanus 1 kuu 10 päeva. Inventeerimisel osutus lehmvasika eluskaal 114 kg ja pullvasikal — 80 kg. Vastavalt neile eluskaalu näitajatele tuleb suurendada lehmvasika ja pullvasika inventarimaksumust ja kanda uus maksumus „Loomade inventariraamatu tõugude järgi" esimese osa 12., 14. või 16. lahtrisse.

Nooremast vanusrühmast vanemasse vanusrühma üleviimisel kantakse noorloома eluskaal ja inventarimaksumus vastava rühma konto 11.—16. lahtrisse. Seejuures peab noorema vanusrühma konto 23. lahtrisse kantud eluskaal võrduma samas raamatus vanema vanusrühma konto 11., 13. ja 15. lahtreisse kantud eluskaaluga. Vastavalt sellele peavad sissekanded noorema vanusrühma konto 25. lahtris „Üleviimise või väljamineku maksumuse järgi" võrduma sissekannetega noorloomade vanema vanusrühma või täiskasvanud loomade konto 11., 14. või 16. lahtris „Inventarimaksumus".

Loomade hindamine toimub kolhoosides järgmiselt: ühistatud loomad hinnatakse ühistamisel kindlaksmääratud hindadega, ühistamisaasta täpse äramärkimisega; ostetud loomad kantakse sisse tegelike ostuhindadega, koos ostmisel tehtud rahaliste kuludega; majandis üleskasvatatud loomad hinnatakse riiklikes varumishindades, kusjuures tõuloomade hindamisel võetakse arvesse nende tõuomadusi. Loomade hinnad teatab kolhoosidele rajooni põllumajanduse osakond, kooskõlastatult NSV Liidu Varumisministeeriumi volinikuga.

17.—19. lahtrisse kantakse aasta lõpul loomade produktiivsuse näitajad: lehmadel, kelle kohta peetakse individuaalset piimatoodangu arvestust — antud aastal lõppenud laktatsiooniperioodil lüpstud piima üldkogus, kaasa arvatud ka piima hulk, mis lüpsti eelmisel aastal, laktatsiooniperioodi algul; emiste kohta — aasta jooksul saadud põrsaste arv; lammaste kohta — aasta jooksul pöetud vill jne.

20.—25. lahtrisse tehakse sissekanded looma üleviimise kohta vanemasse vanusrühma, täiskasvanud loomade rühma, nuumale või looma majandist väljaminekul (müük, tapmine ja muud väljamineku juhud). Sissekanded tehakse algdokumentide alusel.

20. lahtrisse märgitakse sissekande aasta ja kuupäev; 21. lahtrisse — peakontode raamatu kirje number; 22. lahtrisse — looma väljamineku põhjused; 23. lahtrisse — looma eluskaal kilogrammides; 24. lahtrisse — inventarimaksumus; 25. lahtrisse „Üleviimise või väljamineku maksumuse järgi" märgitakse: vanemasse vanusrühma või täiskasvanud loomade rühma üleviidava noorloома maksumus pärast juurdehindlust, arvestades kaalujuurde-

kasvuga; loomade tapmisel — tapasaaduste maksumus; täiskasvanud või noorloomade müümisel — saadud summa jne.

Nuumalepandud, kolhoosnikutele täiendava töötasuna antud loomade, samuti ka lõpnud loomade maksumust ei näidata 25. lahtris; neil juhtudel tõmmatakse sellesse lahtrisse kriips.

Sissekanded tehakse individuaalselt — iga looma kohta eraldi.

Sissekandmise kord selgub lk. 84—85 toodud tabelist.

Raamatu teises osas „Loomade inventariraamat tõugude järgi" peetakse kõikide, esimeses osas mittearvestatavate loomade rühmalist arvestust.

Teises osas jagunevad kontod kolme rühma:

1. Peakontos „Tootmise põhivahendid" arvestatavate täiskasvanud loomade rühmaline arvestus.
2. Peakontos „Noor- ja nuumloomad" arvestatavate noorloomade rühmaline arvestus.
3. Peakontos „Noor- ja nuumloomad" arvestatavate nuumalepandud täiskasvanud ja noorloomade rühmaline arvestus.

Vastavalt neile rühmadele avatakse inventariraamatu teises osas järgmised kontod:

Peakonto nr. 1 „Tootmise põhivahendid", allkonto nr. 2 „Produktiivloomad, linnud ja mesilased", analüütilised kontod:

A. Lammaste ja kitsede osas:
Mittetõulised uted üle 1 aasta.
Kitsed üle 1 aasta.
Sugutamiseks mittekasutatavad jäärad ja oinad üle 1 aasta.
Sugutamiseks mittekasutatavad sokud üle 1 aasta.

B. Lindude osas:
Kanad.
Haned.
Pardid.
Kalkunid jm.

C. Mesilaspered.

Peakonto nr. 2 „Noor- ja nuumloomad", allkonto nr. 1 „Noorloomad", analüütilised kontod:

A. Sigade osas:
Põrssad kuni 2 kuuni.
Põrssad 2-st kuust kuni 4 kuuni.
Noorkuldid 4-st kuust kuni 9 kuuni.
Nooremised 4-st kuust kuni 9 kuuni.

B. Lammaste ja kitsede osas:
Utiktalled (või kitsetalled) kuni 1 aastani.
Sugujääriktalled kuni 1 aastani, müümiseks.
Muud jäärik- ja oinastalled kuni 1 aastani.

C. Lindude osas:
Noorkanad kuni 5 kuuni.
Noorhaned kuni 6 kuuni.
Noorkalkunid kuni 5 kuuni.
Noorpardid kuni 3 kuuni.

Allkonto nr. 2 „Loomad nuumal". Kontod avatakse nuumalepandud ja täiskasvanud noorloomade liikide järgi. Esmalt avatakse kontod täiskasvanud veistele, sigadele, lammastele ja kitsedele, seejärel noorveistele, -sigadele, -lammastele ja -kitsedele.

Osas „Loomade rühmaline arvestus tõugude järgi" märgitakse iga konto pealkirjas täiskasvanud ja noorloomade nimetus ja noorloomade vanusrühm.

Loomade rühmalisel arvestamisel, samuti kui individuaalarvestamiselgi, märgitakse iga konto pealkirjas looma tõug.

Sissekanded teise osa kontodesse tehakse järgmiselt:

1. lahtrisse — sissekande aasta ja kuupäev; 2. lahtrisse — peakontode raamatu kirje number; 3. lahtrisse — kust loomad saadud või kuhu välja läinud: sündidest, omast majandist, teise vanusrühma üle viidud jne.; 4.—7. lahtrisse — loomade sissetulek arvuliselt, nende eluskaal keskmiselt ühe looma kohta ja kokku ning rahasumma, mis saadakse looma eluskaalu ühe kilo riikliku hinna korrutamisel kõikide loomade eluskaaluga kilodes (lahter 6); 8.—12. lahtrisse — loomade väljaminek (nende üleviimine järgmisse vanusrühma, tapmine või muud väljamineku-juhud). Sisse kantakse loomade arv, keskmine ühe ja kõikide väljaläinud loomade eluskaal ja inventarimaksumus, mis märgiti looma kolhoosi vastuvõtmisel, ja väljamineku-maksumus — laekumised loomade müümisest eluskaalu alusel, tapasaaduste maksumus.

Sissekannete näited on toodud lk. 86.

Kanded raamatusse „Loomade inventariraamat tõugude järgi" tehakse ainult algdokumentide alusel ja need peavad vastama kannetele loomade arvu kohta farmides peetavais tootmiszootehnilise arvestuse raamatuis: „Noorkarja kasvatuse arvestuse raamat", „Lammaste (kitsede) arvestuse raamat", „Linnufarmi juhataja märkmik".

Vastavate farmide juhatajad võrdlevad vähemalt kord kuus sissekandeid raamatus „Loomade inventariraamat tõugude järgi" kannetega farmides peetavais raamatuis.

Kuu möödumisel võetakse kokku loomade tõugude järgi peetava inventariraamatu esimese ja teise osa iga individuaalne konto. Need kokkuvõtted kantakse raamatupidamise käibearuandesse, kuhu märgitakse iga loomaliigi kohta loomade arv ja summa.

Seoses raamatu „Loomade inventariraamat tõugude järgi" sissevõtmisega raamatupidamisarvestusse peavad kolhoosid koostama riiklikku aruandlust loomade kohta vorm nr. 24 järgi

ainult dokumentaalsete sissekannete alusel loomade inventariraamatusse tõugude järgi.

Loomade „Inventariraamatu tõugude järgi" kasutuselevõtmisega on raamatupidamine suuteline täielikult tagama vajalike andmete ettevalmistamist kõikides näitajates, mis on ette nähtud partei ja valitsuse määrustes kolhoosi loomakasvatuse kohta.

6. TOOTMISE PÕHIVAHENDITE ARVESTUS BRIGAADIDES, FARMIDES JA ABIETTEVÕTTEIS.

Põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirja punktis 14 öeldakse: „Igale põllundusbrigaadile kinnistab artelli juhatus eri aktiga kõik talle vajaliku inventari, tööloomad ja majapidamishooned", ning edasi: „Igale loomakasvatusbrigaadile kinnistatakse artelli juhatuse poolt kariloomad, loomade talitamiseks vajalik inventar, veovahendid ja karjalaudad".

Tootmise põhivahendite kinnistamine brigaadidele, farmidele, abiettevõtteile jne. ja neis töötavaile kolhoosnikutele võimaldab kolhoosi juhatusele saada igal ajal ülevaadet, kus mingisugune vara on ja kes kannab vastutust iga eseme eest. Niisugune vara kinnistamine soodustab selle säilivust ja likvideerib vara kasutamisel isikliku vastutamatuse. Põllundusbrigaadile kinnistatud masinad, tööloomad, transpordivahendid ja muu inventar on brigadiiri käsutuses ja neid ei või tema teadmata või kolhoosi juhatuse otsuseta ära võtta kasutamiseks väljaspool brigaadi. Brigaadile kinnistatud vara kohta peab brigadiir arvestust „Brigadiiri märkmikus" lk. 87 toodud vormi järgi.

Sissekanded lahtreisse tehakse tootmise põhivahendite liikide järgi: ehitused, põllutöömasinad, tööhobused, inventar jt. Need sissekanded võimaldavad jälgida, millises seisukorras on ese brigaadile kinnistamise momendil, samuti ka, kelle hooldusele kolhoosi liikmeist see kuulub ja kes vastutab selle säilivuse eest.

Farmides peetakse arvestust töömärade, samuti ka veiste ja sigade kohta — „Emasloomade arvestuse raamatus", lammaste ja kitsede kohta — „Lammaste (kitsede) arvestuse raamatus", lindude kohta — „Linnufarmi juhataja märkmikus".

Tootmise põhivahendite üleandmine brigaadilt brigaadile, laost brigaadile või ümberpöördult, — toimub ainult juhatuse kirjalikul korraldusel. Selleks võib kasutada vormi „Juhatuse korraldus saaduste ja materjalide väljaandmiseks" (vt. lk. 129).

Korralduses märgitakse, kes kellele peab üle andma, üleantava eseme nimetus, inventarinumber, nõutud ja tegelikult väljaantud hulk. Üleandja ja vastuvõtja allkirjad sellel dokumendil on kohustuslikud. Üleandmisel tuleb vara hoolikalt järele vaadata. Kui vara antakse hooletu ümberkäimise ja hoidmise tõttu üle halvas seisukorras, tuleb koostada selle kohta akt. Aktis märgitakse vara eest vastutava isiku nimi. Aktile kirjutavad alla: vara üle-

I. Loomade individuaalarvestus tõugude järgi.

Konto Lehmad
(Täiskasvanud või noorloomade rühma nimetus)

Noorloomade vanusrühm .....

Loomade tõug: eesti punane kari

Aasta ja kuupäev	Looma inventari nr.	Peakontode raamatu või arvestusdokumentide registreerimise raamatu kirje nr.	Kust loom on saadud	Loomade sünniaasta (noorloomadel näidata ka sündimise kuupäev)	Nimi, kõrvanumber, värvus ja märgised	Rajooni ja riikliku tõuraamatu nr.	Looma vanemate nimi, kõrvanumber, tõug ja tõulisus		Looma tõulisus (puhtatõuline, ristand, parandatud või tõutüübiline)	Looma eluskaal ja inventarimaksumus sündimisel, üleviimisel vanemasse vanusrühma, majandisse saabumisel ja inventeerimisel		
										1950. a.		195... a.
							isa	ema		Eluskaal kg	Inventarimaksumus rbl.	Eluskaal kg
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. detsember 1950	127	55	oma majandist	1946	Nelli 127 punane	Rajooni tõuraam. nr. 552	Punu 62 Eesti punane, puhtatõuline	Lembi 88 Eesti punane, puhtatõuline	puhtatõuline	549	620.—	—
1. detsember 1950	128	56	ühistamisel	1947	Milli 128 punane	Rajooni tõuraam. nr. 159	Punu 62 Eesti punane, puhtatõuline jne.	Lembi 88 Eesti punane, puhtatõuline	puhtatõuline	402	480.—	—

Looma eluskaal ja inventarimaksumus sündimisel, vanemasse rühma üleviimisel, majandisse saabumisel ja inventeerimisel			Loomade produktiivsus (näidata aasta lõpul) lehmadel — antud aastal lõppenud laktatsioonist saadud piimatoodang; emistel — aasta kestel saadud põrsaste arv; lammastel — aastane villatoodang			Märkmed loomade üleviimise kohta vanemasse vanusrühma, täiskasvanud loomade rühma, nuumale ja loomade majandist väljamineku kohta (müük, tapmine jm.)					
										Summa	
195... a.	195... a.					Aasta ja kuupäev	Peakontode raamatu või arvestusdokumentide reg. raamatu kirje nr.	Kuhu läinud	Eluskaal kg	inventarimaksumuse järgi	üleviimise või väljamineku maksumuse järgi (tapasaaduste maksumus, saadud raha jm.)
Inventarimaksumus rbl.	Eluskaal kg	Inventarimaksumus rbl.	1950. a.	195... a.	195... a.						
14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
—			piima 5258 l								
—			piima 4807 l								

II. Loomade rühmaline arvestus tõugude järgi.

Konto Põrssad
(Täiskasvanud või noorloomade rühma nimetus)

Noorloomade vanusrühm: kuni 2-kuused

Loomade tõug: mittetõulised

Aasta ja kuupäev	Peakontode raamatu või arvestusdokumentide registreerimise raamatu kirje nr.	Kust loomad saadud või kuhu väljaläinud	Sissetulek (deebet)				Väljaminek (kreedit)				
			Loomade arv	Eluskaal (kg)		Summa	Loomade arv	Eluskaal (kg)		Summa	
				ühe looma	kokku			ühe looma	kokku	inventarimaksumuse järgi	väljamineku maksumuse järgi (tapasaaduste maksumus, saadud rahas jne.)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1. detsember 1950	61	oma majandist	12	10	120	240	—	—	—	—	—
31. detsember 1950	62	üleviimine teise vanusrühma	—	—	—	—	12	25	300	600.—	

„Brigadiiri märkmik".

Vara kinnistamine.

Kuupäev	Inventari nr.	Kinnistatud vara nimetus	Arv	Maksumus	Missuguses seisukorras	Kinnistatud		Millal ära antud	Vastuvõtja allkiri
						kellele	vastuvõtja allkiri		
		Tööhobused							
19. jaanuar	22	Kasbek, ruun, 7-aastane	1	360.—	terve, heas seisukorras	Laasik	J. Laasik		
24. jaanuar	14	Leeda, mära, 6-aastane	1	490.—	terve, hästi toidetud	Laasik	J. Laasik	1951. a. 10. märts	O. Piir

andja brigadiir, vara vastuvõtja brigadiir ja see kolhoosnik, kellele vara oli brigaadis kinnistatud.

Akt vara üleandmise kohta antakse viivitamata üle kolhoosi juhatusele.

Juhatus on kohustatud akti läbi vaatama ja lahendama kahjutasu sissenõudmise küsimuse varaga hooletus ümberkäimises ja kolhoosile kahju tekitamises süüdi olevalt isikult. Üleandev brigadiir saab vastuvõtjalt allkirja („Brigadiiri märkmiku" viimases lahtris üleantava vara reale).

Vara sisene üleandmine brigaadis või veisefarmis ühelt kolhoosnikult teisele toimub ainult brigadiiri või farmi juhataja korraldusel ja nende juuresolekul.

Kolhoosi kontoris peab olema teada kõikide tootmise põhivahendite asukoht ja kellele need on kinnistatud. Kolhoosi arvepidajal peab olema võimalik igal nõudmisel anda õiend ühe või teise eseme asukoha kohta.

Aasta alguseks koostatud inventuurilehtedele teeb arvepidaja, allpool inventeerimiskomisjoni allkirju, märkmed varade sissetuleku ja väljamineku kohta vastavasse brigaadi. Sel viisil koonduvad siia kõik andmed tootmise põhivahendite olemasolu kohta igas brigaadis ja ettevõttes, mis võimaldab kergesti organiseerida kontrolli nende säilivuse ja kasutamise üle.

KONTROLLKÜSIMUSI.

1. Milles seisavad tootmise põhivahendite arvestuse ülesanded?
2. Kuidas teostatakse kolhoosi saabunud tootmise põhivahendite hindamist?
3. Loetelge põhimised dokumendid, millede alusel võetakse arvele kolhoosi saabunud varasid.
4. Milline dokument koostatakse tootmise põhivahendi väljamineku kohta?
5. Milleks ja kuidas peetakse „Inventariraamatut"?
6. Kuidas peetakse tootmise põhivahendite arvestust brigaadides ja farmides?

Üheksas peatükk.

TOOTMISE PÕHIVAHENDITE ARVESTUS RAAMATUPIDAMISES.

1. „TOOTMISE PÕHIVAHENDITE" KONTO ISELOOMUSTUS JA ANALÜÜTILISE (ABI-) ARVESTUSE ORGANISEERIMINE.

Peakontode raamatus peetakse tootmise põhivahendite arvestust kontos nr. 1 „Tootmise põhivahendid". Selle konto otstarve on — arvestada tootmise põhivahendite olemasolu, sissetulekut ja väljaminekut ning kontrollida nende säilivust.

See on aktiva-konto. Tema deebetisse kantakse tootmise põhivahendite sissetulek kolhoosi, kreeditisse — väljaminek. Konto deebet-saldo näitab, millises summas on tootmise põhivahendeid kolhoosis.

Tootmise põhivahendite analüütilist arvestust peetakse kahes raamatus:

„Varade arvestuse raamatus" ja

„Loomade inventariraamatus tõugude järgi".

Eelmises, VIII peatükis võtsime üksikasjaliselt läbi, kuidas peetakse „Loomade inventariraamatut tõugude järgi", samuti, kuidas peetakse loomade arvestust farmides, brigaadides, abiettevõtetes. Kolhoosi kontoris loomade arvestust peale „Loomade inventariraamatu tõugude järgi" enam üheski teises raamatus ei peeta, sest antud raamat on sääraselt korraldatud, et ta annab kõik vajalikud andmed nii iga üksiku looma kui ka kogusummade kohta rühmade järgi.

Kõigi teiste tootmise põhivahendite kohta peetakse kolhoosi kontoris peale „Inventariraamatu" veel „Varade arvestuse raamatut". Selle raamatu otstarve on — anda igaks kuupäevaks andmeid varade koosseisu kohta liikide järgi hulgaliselt ja maksumuselt.

Kerkib küsimus — milleks on vajalik „Varade arvestuse raamatu" pidamine kõrvuti „Inventariraamatuga"? Meenutame, et „Inventariraamatusse" kantakse iga ese sisse üksikult koos talle inventarinumbri omistamisega. Kronoloogilises järjestuses kantakse sisse ainult varade sissetulek, väljamineku kohta tehakse aga märkus samale reale, kuhu vara sissetulekusse kantud, ilma summat tähendamata. Et saada andmeid, kui palju antud kuul või kvartalis iga liiki vara välja läks, on vaja koostada väljavõte „Inventariraamatust".

„Varade arvestuse raamatusse" kantakse kronoloogilises järjestuses sisse nii varade sissetulek kui ka väljaminek; sellest raamatust võib ilma igasuguste väljavõteteta, lihtsa kokkuvõtmise teel, saada andmeid iga liiki tootmise põhivahendite väljamineku kohta antud perioodil.

„Inventariraamatu" ja „Varade arvestuse raamatu" vahel valitseb vastastikune seos. Kõik varade sissetuleku- ja väljamineku-operatsioonid kantakse sisse mõlemasse raamatusse, kusjuures nad teineteist täiendavad. „Varade arvestuse raamatu" järgi võib kindlaks teha, kui palju ja millises summas on üht või teist liiki tootmise põhivahendeid olemas, näiteks masinaid, ehitusi jne., „Inventariraamatust" aga võib saada andmeid iga üksiku masina, iga ehituse jne. kohta.

Peakonto nr. 1 „Tootmise põhivahendid" deebeti ja kreediti käivete summa peab võrduma sama perioodi operatsioonide summale, mis on kantud „Varade arvestuse raamatu" ja „Loomade inventariraamatu tõugude järgi" analüütilistesse kontodesse.

„Varade arvestuse raamat" jaguneb nelja ossa, vastavalt pea-

konto nr. 1 „Tootmise põhivahendid" allkontodele, välja arvatud loomade arvestuse allkontod.

Allkontole „Põllumajanduslikud masinad, riistad ja jõumasinad" avatakse „Varade arvestuse raamatu" vastavas osas analüütilised kontod põllumajanduslike masinate, riistade ja jõumasinate iga liigi kohta: adrad, äkked, kultivaatorid, tuulamismasinad, triöörid, viljaniidumasinad, isesidujad, heinaniitjad jne.

Allpool on toodud kannete näide „Varade arvestuse raamatusse".

Varade arvestuse raamat.

Allkonto „Põllumajanduslikud masinad, riistad ja jõumasinad".

Konto — Kahehõlmalised adrad.

Kuupäev	Peakontode raamatu kirje nr.	Kellelt saadud või kellele välja antud	Hind	Deebet		Kreedit	
				Hulk	Summa	Hulk	Summa
		Jääk 1/I 1950. a.		10	360 —		
5/I	9	Ljuberetski tehaselt arve nr. 41 järgi	36 —	2	72 —		
2/II	30	Varade mahak. akt nr. 6 järgi maha kantud	— —			1	36 —
		Käibed jaanuaris	— —	2	72 —	1	36 —

„Varade arvestuse raamatu" avamisel kantakse aasta algul konto esimesele reale vastava varaliigi jääk (hulgaliselt ja summaliselt) esimeseks jaanuariks. Need andmed võetakse eelmise aasta lõpul koostatud inventuurnimekirjadest või „Varade arvestuse raamatu" andmeist eelmise aasta kohta, mis tingimata peavad olema võrreldud inventuurnimekirjadega.

Põllumajanduslike masinate saabumisel kolhoosi kontrollib arvepidaja dokumendid ja teeb vastavad kanded peakontode raamatusse ja „Inventariraamatusse". Seejärel sooritab ta kande „Varade arvestuse raamatusse" vastava analüütilise konto deebetisse.

Samas korras tehakse kanded ka varade väljamineku kohta, vahe seisab ainult selles, et hulk ja summa märgitakse kreediti lahtrisse.

Väljaläinud vara märgitakse kreediti lahtrisse tema majandisse tuleku hinnaga, s. t. hinnaga, millega see konto deebetis arvele on võetud.

Igale varaliigile reserveeritakse selles raamatus nii mitu lehekülge, kuipalju tarvis läheb selle varaliigi sissetuleku ja väljamineku operatsioonide sissekandmiseks aasta jooksul.

Teiste varaliikide analüütilist arvestust „Varade arvestuse raamatus" peetakse samuti, nagu toodud näites põllumajanduslike masinate kohta esitatud.

Allkontole „Inventar ja seadmed" avatakse analüütilised kontod vastavate varaliikide asukoha järgi majandis: veski inventar ja seadmed, sepikoja inventar ja seadmed, veisefarmi inventar ja seadmed, lao inventar ja seadmed, kontori inventar ja seadmed jne.

Allkontole „Transpordivahendid" avatakse analüütilised kontod transpordivahendite liikide järgi: veoautod, kergesõiduautod, reed, vankrid, rakmed jne.

Allkontole „Hooned, ehitused ja istandikud" avatakse analüütilised kontod hoonete, ehituste ja istandike liikide järgi: hobusetallid, laudad, elamud jne.; tiigid, sillad, kuivendus- ja niisutuskraavid jne.; puuvilja- ja marjaaiad, viinamarjaistandikud jne.

„Varade arvestuse raamatu" järgi koostatakse iga kuu käibearuanne.

Analüütilised (abi-) kontod rühmitatakse selles käibearuandes allkontode järgi, s. t. kõige esiteks kirjutatakse välja allkonto „Põllumajanduslikud masinad, riistad ja jõumasinad" analüütilised kontod, siis allkonto „Inventar ja seadmed" analüütilised kontod jne.

Käibearuanne esitab ülevaatlikult kõik muudatused hulgas ja summas, mis on toimunud põhivahendite igas liigis. Käibearuanne omab ka kontrolliva tähtsuse, sest kõrvutades kandeid „Inventariraamatusse", „Varade arvestuse raamatusse" (käibearuande kaudu) ja peakontode raamatusse selgitatakse välja kõik vead, mis on juhtunud kontodesse kandmisel.

Käibearuande esimesse lahtrisse kantakse „Varade arvestuse raamatust" analüütiliste kontode lehekülgede numbrid. Teise lahtrisse kantakse allkontode ja analüütiliste kontode nimetused. Järgmistesse lahtritesse kantakse tootmise põhivahendite hulk ja maksumus: a) aasta alguse jääk, b) kuu deebeti ja kreediti käibed ja c) järgmise kuu alguse jääk iga analüütilise konto järgi.

Samasugune käibearuanne koostatakse ka „Loomade inventariraamatu tõugude järgi" analüütiliste kontode kohta. Kuna selles raamatus kreediti (väljamineku) kanded pole kronoloogilises järjestuses, tuleb käibearuande kreediti lahtrisse kanda väljamineku poolele nende ridade hulga ja maksumuse summade kokkuvõte, milliste operatsioonide toimumise ajana on märgitud antud kuu.

„Inventariraamatu" ja „Loomade inventariraamatu tõugude järgi" analüütiliste kontode järgi koostatud käibearuannete kokkuvõtete liitmisel peab tulemus võrduma sissekannete summadele peakontos nr. 1 „Tootmise põhivahendid". Selleks võr-

reldakse iga kuu lõpul mõlema käibearuande deebeti ja kreediti käivete summade kokkuvõtteid antud kuu kohta peakonto nr. 1 „Tootmise põhivahendid" käivete kokkuvõttega antud kuul.

Aasta alguse jääkide kokkuvõtted mõlema käibearuande järgi lahtritest „Summa" peab võrduma peakonto „Tootmise põhivahendid" summaga aasta algbilansis.

Käibearuannete kokkuvõtted lahtritest „Summa" järgmise kuu alguseks peavad võrduma peakonto „Tootmise põhivahendid" saldole samaks kuupäevaks.

Käibearuannetes näidatud aasta lõppjäägid lahtrite „Hulk" ja „Summa" järgi tuleb võrrelda aasta lõpuks koostatud inventuurnimekirjaga. „Varade arvestuse raamatu" järgi koostatud käibearuande lahtris „Hulk" näidatud jäägid peavad võrduma ka „Inventariraamatu" järgi tuletatud jääkidega nii iga kuu kui ka aasta lõpuks.

2. TOOTMISE PÕHIVAHENDITE ARVESTAMISE NÄITEID RAAMATUPIDAMISES.

Kolhoosile saabuvad tootmise põhivahendid kantakse konto nr. 1 „Tootmise põhivahendid" deebetisse.

Selle konto deebet-pool korrespondeerub teiste kontode kreeditiga, olenevalt kolhoosile saabunud tootmise põhivahendite tekkimise allikaist ja nende eest tasumise viisist.

Analüüsime nende kannete näiteid.

1. operatsioon. Põllumajanduse Varustuskontorilt on ostetud vedruvankreid. Vedruvankrite maksumus, arve järgi 1200 rubla, on üle kantud kolhoosi kapitaalmahutuste arvelt.

Konteering:

Deebet konto nr. 1 „Tootmise põhivahendid", allkonto „Transpordivahendid" . . . . . 1200 rubla

Kreedit konto nr. 4 „Rahalised vahendid", allkonto „Kapitaalmahutuste arve" . . . . . 1200 rubla

Kui aga tasumine selle operatsiooni järgi toimus Põllumajanduspanga kaudu kolhoosile avatud krediidi arvel, siis tuleb operatsioon kanda järgmiselt:

Deebet konto nr. 1 „Tootmise põhivahendid", allkonto „Transpordivahendid" . . . . . 1200 rubla

Kreedit konto nr. 7 „Arveldused asutiste ja isikutega", allkonto „Kapitaalmahutuste laenude arveldused" . 1200 rubla

2. operatsioon. Kasutusele on võetud ja võetakse arvele uus valmisehitus — tall, hinnatud 12 500 rublale

Konteering:

Deebet konto nr. 1 „Tootmise põhivahendid", allkonto „Ehitused, hooned ja istandikud" . . . . . 12 500 rbl.

Kreedit konto nr. 8 „Jagamatud fondid ja osamaksud", allkonto „Säästud ehituses ja kolhoosi vajadusteks valmistatud tootmisvahendeis (kolhoosi poolt valmistatud materjalide maksumus ja kolhoosnikute tööpanused)" . . . . . 12 500 rbl.

Ehituste, masinate jne. lõpetatud kapitaalremonti ei arvestata „Tootmise põhivahendite" kontos, sest kapitaalremondi tõttu põhivahendite esialgne maksumus ei tõuse. Tootmise põhivahendeid arvestatakse kogu nende kasutamise aja jooksul kolhoosis esialgse inventarihinnaga.

Tootmise põhivahendite valmistamisel kolhoosi enda poolt tuleb bilansi aktivas näidata tootmise põhivahendite suurenemist, passivas aga naturaaltulude saamist abiettevõtteist.

Näiteks:

3. operatsioon. Aktiga on vastu võetud kolhoosi töökodades valmistatud kolm ühehobusevankrit, kogumaksumus 450 rubla. Vankrid on üle antud brigaadile.

Konteering:

Deebet konto nr. 1 „Tootmise põhivahendid", allkonto „Transpordivahendid" . . . . . 450 rbl.

Kreedit konto nr. 18 „Naturaaltulud ja nende jaotamine", allkonto „Abiettevõtteist" . . . . . 450 rbl.

Noorloomade üleviimisel täiskasvanud loomade hulka debiteeritakse kontot nr. 1 „Tootmise põhivahendid" ja krediteeritakse kontot nr. 2 „Noor- ja nuumloomad", millel kuni üleviimiseni peeti noorloomade arvestust. Mõlemad on aktiva-kontod. Toimub kolhoosisisene vahendite ümberpaigutamise arvestus.

Tootmise põhivahendite soetamisel kultuuriliste vajaduste fondi arvel tuleb arvestada muudatusi kolhoosi bilansi aktiva vahendite ja tema fondide koosseisus. Näiteks:

4. operatsioon. Kultuuriliste vajaduste fondi arvel on soetatud mööblit kolhoosi klubile 800 rubla eest. Raha mööbli eest on üle kantud kolhoosi jooksvalt arvelt.

Konteering:

a) Mööbli ostu arvestus:

Deebet konto nr. 1 „Tootmise põhivahendid", allkonto „Inventar ja seadmed" . . . . . 800 rbl.

Kreedit konto nr. 4 „Rahalised vahendid", allkonto „Jooksvad arved" . . . . . 800 rbl.

b) Mööbli maksumuse ülekandmise arvestus kultuuriliste vajaduste fondist jagamatusse fondi:

Deebet konto nr. 10 „Abistamis- ja kultuuriliste vajaduste fondid", allkonto „Rahalised fondid" . . . . . 800 rbl.

Kreedit konto nr. 8 „Jagamatud fondid ja osamaksud", allkonto „Säästud ehituses ja kolhoosi vajadusteks valmistatud tootmisvahendeis (kolhoosi poolt valmistatud materjalide maksumus ja kolhoosnikute tööpanused) . . . . . 800 rbl.

Selle operatsiooniga vähenevad 800 rubla võrra abistamis- ja kultuuriliste vajaduste fondid. See vähenemine arvestatakse „Abistamis- ja kultuuriliste vajaduste fondide" konto deebetis. Samaaegselt suureneb 800 rubla võrra kolhoosi jagamatu fond, mille tõttu tuleb krediteerida „Jagamatute fondide ja osamaksude" kontot.

Toome veel ühe näite:

5. operatsioon. Võetakse aktiga arvele pereheitmisest saadud mesilaspered, hindega 100 rbl.

Konteering:

Deebet konto nr. 1 „Tootmise põhivahendid", allkonto „Produktiivloomad, kodulinnud ja mesilased" . . . . 100 rbl.

Kreedit konto nr. 8 „Jagamatud fondid ja osamaksud", allkonto „Loomade juurdesünni ja kaalujuurdekasvu maksumus" 100 rbl.

Tootmise põhivahendite kolhoosist väljamineku operatsioonid kantakse „Tootmise põhivahendite" konto kreeditisse nende sissetuleku-hinnaga. Üheaegselt kantakse väljunud põhivahendite inventarimaksumus kõikidel väljamineku juhtudel konto nr. 17 „Tootmise põhivahendite ja loomade väljaminek (täiskasvanud ja noorloomad)" deebetisse.

Seda tootmise põhivahendite väljamineku arvestamise meetodit on kirjeldatud allpool, 12. peatükis.

Näidetena toodud viie operatsiooni kandeid saab skemaatiliselt kujutada järgmiselt. Näiteis on toodud ainult peakonto nr. 1 analüütiliste kontode kanded. Üheski kontos ei ole toodud algsaldosid, sest need on õppenäited.

Kanded peakonto „Tootmise põhivahendid“ analüütilistesse kontodesse.

Konto **„Vedruvankrid“**

D-t		K-t
1. oper. 1200.—		

Konto **„Tallid“**

D-t		K-t
2. oper. 12 500.—		

Konto **„Ühehobusevankrid“**

D-t		K-t
3. oper. 450.—		

Konto **„Klubi inventar ja sisseseade“**

D-t		K-t
4. oper. „a“ 800.—		

Konto **„Mesilased“**

D-t		K-t
5. oper. 100.—		

Kanded peakontodesse.

Konto nr. 1 **„Tootmise põhivahendid“**

D-t		K-t
1. oper. 1200.—		
2. oper. 12 500.—		
3. oper. 450.—		
4. oper. „a“ 800.—		
5. oper. 100.—		

Konto nr. 8 **„Jagamatud fondid ja osamaksud“**

D-t		K-t
	2. oper.	12 500.—
	4. oper. „b“	800.—
	5. oper.	100.—

Konto nr. 4 **„Rahalised vahendid“**

D-t		K-t
	1. oper.	1 200.—
	4. oper. „a“	800.—

Konto nr. 18 „Naturaaltulud ja nende jaotamine"

D-t		K-t
	3. oper.	450.—

Konto nr. 10 „Abistamis- ja kultuuriliste vajaduste fondid"

D-t		K-t
4. oper. „b"	800.—	

KONTROLLKUSIMUSI.

1. Millistesse allkontodesse rühmitatakse peakonto „Tootmise põhivahendid" analüütilised kontod?
2. Milleks on vajalik „Varade arvestusraamatut" kõrvuti inventariraamatutega, ja „Loomade inventariraamatuga tõugude järgi"?
3. Milleks koostatakse igakuuliselt „Varade arvestuse raamatu" ja „Loomade inventariraamatu tõugude järgi" kontode põhjal käibearuanne hulga ja summa märkimisega ja kuidas käibearuande abil kontrollitakse kannete õigsust peakontode raamatu „Tootmise põhivahendite" kontosse ning „Varade arvestuse raamatusse" ja inventariraamatutesse?
4. Kuidas avatakse analüütilised kontod kolhoosi ettevõtete ja töökodade seadmete arvestamiseks?

Kümnes peatükk.

JAGAMATUTE FONDIDE JA OSAMAKSUDE ARVESTAMINE.

Tootmise põhivahendite soetamiseks peavad kolhoosil olema kõige esmalt omavahendid. Põllumajandusliku artelli põhikiri näeb selleks ette jagamatute fondide moodustamist ja nende igaaastast täiendamist. Jagamatu fondi vahendid on määratud kapitaalmahutusteks: töö- ja produktiivloomade, masinate, põllumajandusliku inventari ja seadmete ostudeks, hoonete ja ehituste püstitamiseks jne. Kulutusi ehituste, masinate ja muude põhivahendite liikide kapitaalremondiks tehakse samuti jagamatu fondi arvel.

Kolhoosi jagamatusse fondi arvatakse:

a) kolhoosnikute poolt rahas makstud sisseastumismaksud. Sisseastumismaksu suurus on põllumajandusliku artelli põhikirjaga määratud 20 kuni 40 rubla majapidamiselt, olenevalt kolhoosi astunud majandi jõukusest;

b) veerand kuni pool kolhoosi liikmete ühistatud vara maksumusest, vastavalt põllumajandusliku artelli põhikirjale;

c) iga-aastased eraldamised rahalistest tuludest jagamatu fondi täiendamiseks — teraviljarajoonides mitte vähem kui 12, kuid mitte rohkem kui 15 protsenti, tehniliste kultuuride ja loomakasvatusrajoonides mitte vähem kui 15, kuid mitte rohkem kui 20 protsenti (põllumajandusliku artelli põhikirja punkt 12).

Eraldamised jagamatusse fondi tehakse aasta lõpul kolhoosi liikmete üldkoosoleku otsusel rahaliste tulude jaotamisel. Peale selle arvatakse jagamatusse fondi need vahendid, mis jooksva aasta rahalistest tuludest kasutati pikaajaliste kapitaalmahutuste laenude ja nende protsentide tasumiseks;

d) noorloomade sünni ja kaalujuurdekasvu maksumus, välja arvatud nende noorloomade maksumus, mis antakse kolhoosnikutele täiendava töötasuna plaaniülesannete ületamise eest loomade kasvatamisel ja nuumamisel;

e) säästud ehituses ja kolhoosi vajaduseks valmistatud tootmise põhivahendeis. Näiteks kolhoosi talli ehitamiseks kulutati rahalisi ja materiaalseid vahendeid 3000 rubla (ostetud materjalide kulutus ja palgatud tööjõu töötasu), uue talli maksumuseks aga määrati 5000 rubla. Niisugusel juhul kantakse kulutuste summa jagamatu fondi vähenemiseks ja valmisehitatud talli maksumus — jagamatu fondi suurenemiseks. Järelikult kolhoosi jagamatud fondid suurenevad 2000 rubla võrra.

Jagamatusse fondi arvatakse ka Põllumajanduspanga poolt kapitaalmahutuste arvelt kolhoosi kasuks arvestatud protsendid;

f) tasuta saadud varad ja vahendid.

Kolhoosi omavahendite hulka kuuluvad ka kolhoosnikute o s a m a k s u d.

Osamaksudeks arvatakse pool kuni kolmveerand kolhoosi liikmetelt ühistatud varade maksumusest. Erinevalt jagamatust fondist kuulub osamaks kolhoosi liikmeile kolhoosist lahkumisel tagastamisele. Osamaksude tagastamine toimub rahas, pärast majandusaasta lõppu (põllumajandusliku artelli põhikirja punkt 10).

Jagamatute fondide ja osamaksude arvestust peetakse peakontos nr. 8 „Jagamatud fondid ja osamaksud". See on passivakonto: kreedit-käibed suurendavad jagamatut fondi, deebet-käibed — vähendavad.

Samas kontos peetakse arvestust seemne-, loomasööda- ja toiduvilja kindlustusfondide kohta.

Peakonto nr. 8 „Jagamatud fondid ja osamaksud" allkontod on:

1. „Jagamatusse fondi arvatud ühistatud varad ja sisseastumismaksud".
2. „Eraldamised tuludest jagamatusse fondi, vastavalt põllumajandusliku artelli põhikirja punktile 12".
3. „Loomade juurdesünni ja kaalujuurdekasvu maksumuse arvestus".
4. „Säästud ehitustes ja kolhoosi vajadusteks valmistatud toot-

misvahendeis (kolhoosi poolt valmistatud materjalide maksumus ja kolhoosnikute tööpanused)".

5. „Tasuta saadud vahendid ja varad".
6. „Osamaksud".
7. „Seemnefond (põhi- ja kindlustus-)".
8. „Söödafond (põhi- ja kindlustus-)".
9. „Toiduvilja kindlustusfond".

Fondide analüütilist arvestust peetakse „Fondide, rahaliste tulude ja nende jaotamise arvestuse raamatus". Selles raamatus avatakse „Jagamatute fondide ja osamaksude" peakonto igale allkontole samanimeline abikonto.

Seemne- ja söödafondide arvestuseks avatakse mõlemale allkontole kaks abikontot; üks põhifondide, teine kindlustusfondide arvestamiseks.

Toome mõned kannete näited „Jagamatute fondide ja osamaksude" peakontosse nr. 8.

1. operatsioon. Kolhoosi liikmeks astunud J. N. Haugilt on aktiga nr. 8 vastu võetud ühistatud vara:

Hobune	400	rbl.	väärtuses
Ader	20	„	„
Tuulamismasin	150	„	„
Regi	70	„	„
Vanker	60	„	„
Kokku	700	rbl.	väärtuses

Jagamatusse fondi on arvatud 40% ehk 280 rbl., osamaksufondi 60% — 420 rbl.

K o n t e e r i n g:

Deebet konto nr. 1 „Tootmise põhivahendid", allkontod:

„Tööloomad"	400 rbl.
„Põllumajanduslikud masinad, riistad ja jõumasinad"	170 „
„Transpordivahendid"	130 „

Kreedit konto nr. 8 „Jagamatud fondid ja osamaksud", allkontod:

„Jagamatusse fondi arvatud ühistatud varad ja sisseastumismaksud"	280 rbl.
„Osamaksud"	420 „

Analüütilistesse kontodesse kantakse need operatsioonid alljärgnevalt:

Kolhoosi saabunud vara kantakse „Inventariraamatusse" või „Loomade inventariraamatusse tõugude järgi". Seejärel tehakse „Varade arvestuse raamatus" kanded analüütilistesse kontodesse nii hulgaliselt kui ka rahalises väljenduses, näiteks:

Ader — 1 tk, — 25 rubla jne.

Jagamatu fondi ja osamaksude arvestuseks tehakse „Fondide arvestusraamatus" kanded samanimelistesse analüütilistesse kontodesse, millede allkontode nimetuse järgi oli kantud operatsioon.

2. operatsioon. Kolhoosi üldkoosoleku otsusel eraldati rahalis-

test tuludest jagamatusse fondi 24 000 rubla (vastavalt põllumajandusliku artelli põhikirja punktile 12).

K o n t e e r i n g:

Deebet konto nr. 19 „Rahalised tulud ja nende jaotamine", allkonto „Rahaliste tulude jaotamine" . . . . . 24 000 rbl.

Kreedit konto nr. 8 „Jagamatud fondid ja osamaksud", allkonto „Eraldamised tuludest jagamatusse fondi, vastavalt põllumajandusliku artelli põhikirja punktile 12" . . . . . 24 000 rbl.

3. operatsioon. Konto „Kulutused ehituseks ja kapitaalremondiks" deebetis arvestatud kulutused auto kapitaalremondiks moodustavad 850 rubla.

Kuna need kulud kaetakse jagamatust fondist, siis nende mahakandmisel aasta lõpul tuleb teha järgmine k o n t e e r i n g:

Deebet konto nr. 8 „Jagamatud fondid ja osamaksud", allkonto „Eraldamised tuludest jagamatusse fondi, vastavalt põllumajandusliku artelli põhikirja punktile 12" . . . . . 850 rbl.

Kreedit konto nr. 12 „Kulutused ehituseks ja kapitaalremondiks" . . . . . 850 „

Kanded „Fondide arvestusraamatusse" tehakse järgmiselt:

Peakonto „Jagamatud fondid ja osamaksud".

Allkonto „J a g a m a t u s s e f o n d i a r v a t u d ü h i s t a t u d v a r a d j a s i s s e a s t u m i s m a k s u d".

Kuupäev	Peakontode raamatu kirje nr.	Kellelt saadud ja kellele välja antud	Hind	Deebet		Kreedit	
				Hulk	Summa	Hulk	Summa
		Jääk 1. jaanuaril 1950. a.	—	—	—	—	83720.—
7/IV	76	Arvatud J. N. Haugilt ühistatud vara maksumusest (akt nr. 8) . . .	—	—	—	—	280.—
7/IV	77	J. N. Haugi sisseastumismaks (order nr. 62) . .	—	—	—	—	30.—
		Kokku aprillis . . . . . jne.	—	—	—	—	310.—

Kuu lõpul koostatakse nende kannete alusel käibearuanne. Käibearuande käivete ja saldode kokkuvõtted peavad võrduma „Jagamatute fondide ja osamaksude" peakonto käivete ja saldode kokkuvõtetega peakontode raamatus.

KONTROLLKUSIMUSI.

1. Millisteks otstarveteks on määratud jagamatute fondide vahendid?
2. Loetelge jagamatute fondide tekkimise allikad.

3. Mitu protsenti eraldab kolhoos igal aastal rahalistest tuludest jagamatute fondide täienduseks?
4. Millised analüütilised kontod avatakse jagamatute ja teiste fondide arvestamiseks?

Üheteistkümnes peatükk.

NOOR- JA NUUMLOOMADE ARVESTUS. LOOMADE JUURDESÜNNI JA KAALUJUURDEKASVU ARVESTUS.

1. NOORLOOMADE ARVESTUS.

Noorloomade arvestuse ülesanne seisab selles, et õigeaegselt võtta arvele noorloomade sünde ja kaalujuurdekasvu, et jälgida nende säilivust, nende üleskasvatamise ja nuumamise plaani täitmist.

Noorloomade arvestust peetakse nii hulgaliselt kui ka väärtuseliselt, tootmiskohtades peetavais arvestusraamatuis aga ka kaaluliselt.

Noorloomade sünde vormistatakse loomade poegimise aktiga. Selle vorm on järgmine:

KOLHOOS „EDU"

Loomade poegimise akt nr. 34.

5. märtsil 1950. a.

Loomaliik: *vasikad.*

Emasloom on kinnistatud *O. Põllule.*

Inventari nr.	Emasloomanimi	Elusatena sündinud		Peale selle sündinud surnutena	Sündinud elusloomakaal	Hinne	Sündinud looma inventari nr.	Sündinud loomanimi	Sündinud looma vastuvõtja allkiri
		isasloomi	emasloomi						
23	Maasik	—	1	—	36 kg	36.—	63	Tähik	O. Põld

Brigadiir: *J. Laasik* Farmi juhataja: *J. Kutsar*

Juhatuse esimees: *V. Liivak*

Loomade poegimise aktile kirjutavad alla brigadiir, farmi juhataja ja juhatuse esimees.

Noorloomade ostmisel on nende arvelevõtmise dokumendiks arve.

Noor- ja nuumloomade igakordse väljamineku juhul (müük, tapmine, taud jne.) koostatakse akt.

Akti vorm on toodud lk. 72.

KOLHOOS „EDU"

Brigaad nr. . . . .

Veisefarm

Noorloomade kaalujuurdekasvu ja nuumalt võetud loomade kaalu akt nr. 31.

5. juuni 1950. a.

Kinnistatud P. P. Põdrale.

Loomaliik: *veised* Tõug — *eesti punane* Vanusrühm — *pullmullikad 1 aastast kuni 2 aastani*

Inventari nr. ja looma nimi	Talitajale kinnistamine või nuumale andmine		Eluskaal (kg) ülevii-misel vanemasse vanusrühma või nuumamise lõpul	Tegelik kaalu juurdekasv (kg)	Kasvatamise või nuumamise päevade arv (sööda-päevad)	Noorloomade hindlus (rbl.)		Loomade vastuvõtja	
	kuupäev	eluskaal (kg)				enne ülevii-mist vanemasse rühma	pärast üle-viimist	Perekonna-, ees- ja isanimi	Allkiri
nr. 38 „Punu"	5/I — 1950. a.	255	315	60	150	255.—	315.—	Laas, Marie Peetri tr.	M. Laas

Andis üle: *P. Põder* Farmi juhataja: *J. Kutsar*

Kontrollis arvepidaja: *N. Metsis* Brigadiir: *J. Laasik*

Kinnitan akti: juhatuse esimees *V. Liivak*

Looma väljaminekul taudi või hädatapmise tõttu tuleb aktile lisada veterinaararsti või -velskri otsus.

Vastavalt NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi ja NSV Liidu Plaanikomitee Statistika Keskvalitsuse instruktsioonile, koostab farmi juhataja (brigadiir) „Noorloomade kaalujuurdekasvu ja nuumalt võetud loomade kaalu akti" (vt. tabel) noorloomade üleandmisel ühelt vastutavalt isikult teisele, noorkarja üleviimisel vanemasse vanusrühma, loomade nuumamise lõpetamisel ja noorloomade ümberhindamisel aasta lõpul.

Noor- ja nuumloomade sissetuleku ja väljamineku arvestust peetakse peakontos nr. 2 „Noor- ja nuumloomad", allkontodega: 1) „Noorloomad" ja 2) „Nuumloomad". See konto on aktiva-konto. Konto deebetis arvestatakse noor- ja nuumloomade jääki aasta algusel, juurdesünde, kaalujuurdekasvu, noorloomade oste, loomade nuumalepanekut jne. Konto kreeditis arvestatakse noorloomade üleviimist põhikarja, andmist riigile, müüke, tapmist ja muid väljamineku juhtusid.

Noor- ja nuumloomade analüütilist arvestust peetakse „Loomade inventariraamatus tõugude järgi" VIII peatükis näidatud korras.

Noorloomade kasvatusplaani täitmise kontrollimiseks ja nuumamise tulemuste arvestamiseks peab iga kolhoosi loomakasvatusfarmi juhataja „Noorkarja kasvatuse arvestuse raamatut".

Selles raamatus peetakse noorloomade arvestust vastutavate isikute järgi, kellele noorloomad on kasvatamiseks kinnistatud.

Noorveiste, noorhobuste ja tõu noorsigade arvestust peetakse „Noorkarja kasvatuse arvestuse raamatus" individuaalselt, s. o. iga üksiku looma viisi.

Tõutuid noorsigu arvestatakse rühmaviisi, näiteks poegimisel saadud 12 põrsast kantakse raamatusse üldarvuga. Igakuuline kaal märgitakse vastavatesse lahtritesse ainult tõuliste noorsigade ja noorveiste kohta. Tõutute noorveiste kaalumine on kohustuslik nende vastuvõtmisel, kuue kuu, aasta ja kahe aasta vanuses, aasta lõpul ja majapidamisest väljaminekul.

Noorlooma väljaminekul või üleviimisel täiskasvanud karja hulka tehakse „Noorkarja kasvatuse arvestuse raamatusse" märkus: millal ja millise dokumendi järgi noorlooma väljaminek toimus.

Linnufarmis peetakse noorlindude kasvatuse arvestust „Linnufarmi juhataja märkmikus".

Lammaste ja kitsede, nende poegimise, võõrutamise ja paaritamise arvestust peab farmi juhataja „Lammaste (kitsede) arvestuse raamatus". Kolhoosi arvepidaja jälgib kannete õigsust „Noorkarja kasvatuse arvestuse raamatus" ja ka teistes farmis peetavais raamatuis. Kord kuus võrdleb arvepidaja farmi juhataja üleskirjutusi kannetega kolhoosi kontoris peetavais raamatuis.

2. LOOMADE JUURDESÜNNI JA KAALUJUURDEKASVU ARVESTAMINE.

Loomade sünnid ja kaalujuurdekasv on kolhoosi tulu loomakasvatusest. Selle tulu arvestust peetakse kontos nr. 9 „Loomade juurdesünd ja kaalujuurdekasv".

See on passiva-konto. Konto kreedit-käive näitab kolhoosi tulu, mis on saadud loomade sünnist ja kaalujuurdekasvust.

Konto deebetisse kantakse noorloomade maksumus, mis kuulub kolhoosnikutele väljamaksmisele täiendava tasu näol.

Aasta lõpul konto nr. 9 „Loomade juurdesünd ja kaalujuurdekasv" suletakse kreedit-saldo ülekandmise teel jagamatusse fondi järgmise k o n t e e r i n g u g a :

Deebet konto nr. 9 „Loomade juurdesünd ja kaalujuurdekasv".

Kreedit konto nr. 8 „Jagamatud fondid ja osamaksud", allkonto „Loomade juurdesünni ja kaalujuurdekasvu maksumuse arvestus".

Peakonto „Loomade juurdesünni ja kaalujuurdekasvu" analüütilist arvestust peetakse „Fondide, rahaliste tulude ja nende jaotamise arvestuse raamatus". Igale loomaliigile avatakse üks analüütiline konto.

Toome näiteid operatsioonide arvestusest peakontodes nr. 2 „Noor- ja nuumloomad" ja nr. 9 „Loomade juurdesünd ja kaalujuurdekasv".

1. operatsioon. Vastavalt aktile nr. 34, on poegimisel saadud vasikas „Tähik" hinnatud 36 rublale.

K o n t e e r i n g :

Deebet konto nr. 2 „Noor- ja nuumloomad", allkonto „Noorloomad" . . . . . 36 rbl.
Kreedit konto nr. 9 „Loomade juurdesünd ja kaalujuurdekasv" . . . . . 36 rbl.

2. operatsioon. Kalinini-nimeliselt sovhoosilt osteti 10 põrsast 200 rubla eest. Maksmine toimus Põllumajanduspanga kaudu kolhoosi kapitaalmahutuste arvelt.

Deebet konto nr. 2 „Noor- ja nuumloomad", allkonto „Noorloomad" . . . . . 200 rbl.
Kreedit konto nr. 4 „Rahalised vahendid", allkonto „Kapitaalmahutuste arve" . . . . . 200 rbl.

3. operatsioon. Kolhoosile „Kiir" müüdi 2 pullmullikat. Raha, 220 rubla, laekus kolhoosi jooksvale arvele Riigipangas.

Enne müüki toimus akti kohaselt pullmullikate juurdehindlus. Mullikate maksumus oli enne ümberhindlust 100 rubla, uue hindluse järgi 140 rubla.

Kanded kontodesse tehakse järgmiselt.

K o n t e e r i n g u d :

a) mullikate juurdehindlus:
Deebet konto nr. 2 „Noor- ja nuumloomad", allkonto „Noorloomad" . . . . . 40 rbl.
Kreedit konto nr. 9 „Loomade juurdesünd ja kaalujuurdekasv" . . . . . 40 rbl.
b) mullikate müük (mahakandmine):
Deebet konto nr. 17 „Tootmise põhivahendite ja loomade (täiskasvanud ja noorloomad) väljaminek", allkonto „Loomade müük kolhoositurul" . . . . 140 rbl.
Kreedit konto nr. 2 „Noor- ja nuumloomad", allkonto „Noorloomad" . . . . . 140 rbl.
c) mullikate eest tasu saamine:
Deebet konto nr. 4 „Rahalised vahendid", allkonto „Jooksvad arved" . . . . . 220 rbl.

Kreedit konto nr. 17 „Tootmise põhivahendite ja loomade (täiskasvanud ja noorloomad) väljaminek", allkonto
„Loomade müük kolhoositurul" . . . . 220 rbl.
Noorloomade nuumalepaneku kandeid tehakse ühise „Noor- ja nuumloomad" peakonto kaudu, kusjuures debiteeritakse „Nuumloomade" allkontot ja krediteeritakse „Noorloomade" allkontot.

4. operatsioon. Vastavalt aktile, toimus aasta lõpul vasikate juurdehindlus — 4000 rubla.

Konteering:
Deebet konto nr. 2 „Noorloomad ja nuumloomad", allkonto
„Noorloomad" . . . . . 4000 rbl.
Kreedit konto nr. 9
„Loomade juurdesünd ja kaalujuurdekasv" 4000 rbl.

5. operatsioon. Seatalitajale A. J. Kasele arvestatakse põrsaste kasvatuse plaani ületamise eest täiendava tasuna 2 põrsast 24 rubla maksumuses.

Konteering:
Deebet konto nr. 9
„Loomade juurdesünd ja kaalujuurdekasv" 24 rbl.
Kreedit konto nr. 6 „Arveldused kolhoosi liikmetega", allkonto
„Naturaalarveldused normipäevade eest" 24 rbl.

6. operatsioon. Konto nr. 9 „Loomade juurdesünd ja kaalujuurdekasv" kreedit-saldo kantakse aasta lõpul üle jagamatusse fondi — 5526 rubla.

Konteering:
Deebet konto nr. 9
„Loomade juurdesünd ja kaalujuurdekasv" 5526 rbl.
Kreedit konto nr. 8 „Jagamatud fondid ja osamaksud", allkonto
„Loomade juurdesünni ja kaalujuurdekasvu
maksumuse arvestus" . . . . . 5526 rbl.

KONTROLLKÜSIMUSI.

1. Millal toimub noorloomade juurdehindlus ja milliste dokumentidega?
2. Millistes raamatutes peetakse abiarvestust noorloomade, loomade sünni ja kaalujuurdekasvu kohta?
3. Mida näitab peakonto nr. 9 „Loomade juurdesünd ja kaalujuurdekasv" kreedit-saldo?
4. Kuidas suletakse aasta lõpul konto „Loomade juurdesünd ja kaalujuurdekasv"?

TOOTMISE PÕHIVAHENDITE JA LOOMADE (TÄISKASVANUD JA NOORLOOMAD) VÄLJAMINEKU ARVESTAMINE.

Tootmise põhivahendite ja noorloomade väljamineku kontrollimiseks tuleb jälgida, kuhu, mis põhjusel ja milliste tagajärgedega kolhoosile toimus vahendite väljaminek igal üksikul juhul.

Partei ja valitsus omistavad suurt tähtsust töö- ja produktiivloomade säilimisele ja nende arvu suurendamisele. NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu ja ÜK(b)P Keskkomitee vastava määrusega soovitatakse kolhoosidele veiste arvu suurendamise ja ühisloomakasvatusest saadava kolhooside ja kolhoosnikute tulukuse suurendamise tagamiseks mitte tappa ega müüa kuni üheaastasi vasikaid, välja arvatud ilmselt vigased noorloomad, ja seda ainult pärast looma praakimist rajooni põllumajandusosakonna veterinaar-zootehniliste töötajate poolt. Ühisloomade raiskamiste lõpetamiseks kolhoosides näeb valitsuse määrus ette, et täiskasvanud loomade tapmisi ja müüke (välja arvatud hädatapmised) võib sõja ajal teostada ainult rajooni põllumajandusosakonna loal. Need valitsuse juhendid kehtivad käesoleva ajani.

Hobuste praakimine toimub kolhoosides ainult pärast nende ülevaatust veterinaar-zootehniliste komisjonide poolt, millede koosseisus on kolhoosi esimees, veterinaar-arst (-velsker) ja rajooni põllumajandusosakonna zootehnik.

Neil juhtudel, kui kolhoosi tootmise põhivahendite väljaminekust saadakse rahalisi vahendeid, on nende vahendite sihipärase kasutamise õige arvestamine eriti suure tähtsusega.

Hoonete, põllumajandusliku inventari ja muude tootmise põhivahendite (peale loomade) müügist saadud rahalised vahendid on jagamatute fondide vahendid ja neid võib kasutada ainult kolhoosi kapitaalmahutusteks. Loomade müügist saadud rahaliste vahendite sihituse kindlaksmääramisel tuleb juhinduda järgnevatest eeskirjadest. Produktiivloomade müügist saadud summad, nende asendamiseks tõu- või parandatud loomadega, arvatakse täielikult kolhoosi jagamatusse fondi. NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu ja ÜK(b)P Keskkomitee määrusega on kehtestatud, et kolhoosides hobuste müügist saadud rahalised vahendid sel juhul, kui on täidetud riiklik hobusekasvatuse plaan, arvatakse kolhoosi rahalisteks tuludeks ja neid jaotatakse üldisel alusel, vastavalt põllumajandusliku artelli põhikirja punktile 12.

Lihanormina riigile antud loomade eest saadud summad arvatakse kolhoosi rahalistesse tuludesse ja jaotatakse vastavalt põllumajandusliku artelli põhikirja punktile 12.

Loomade ja nende tapasaaduste müügist kolhoositurul, samuti kolhoosnikute loomadega varustamisest laekunud vahendite jaotamise küsimus otsustatakse kolhoosi üldkoosolekul, lähtudes kol-

hoosi loomakasvatuse konkreetseist tingimustest ja seisukorrast. Kui kolhoosi loomakasvatuse plaan on täitmata, siis üldkoosolek määrab, kuipalju ülalnimetatud vahendeist tuleb eraldada karja taastamiseks ja suurendamiseks.

Tootmise põhivahendite ja noorloomade väljamineku arvestust peetakse peakontos nr. 17 „Tootmise põhivahendite ja loomade (täiskasvanud ja noorloomad) väljaminek". Selle konto deebetisse kantakse väljaläinud tootmise põhivahendite ja noorloomade inventarimaksumus, kreeditisse aga väljamineku tulemused (s. o. laekumised tootmise põhivahendite müügist, varade hävimisel saadud kindlustussummad, varade likvideerimisest saadud materjalide maksumus jne.).

Kontol nr. 17 on järgmised allkontod:

1. „Tootmise põhivahendite (peale loomade) väljaminek".
2. „Tööloomade müük".
3. „Produktiivloomade müük nende asendamiseks parandatud ja tõuloomadega".
4. „Loomade müük lihamüügikohustuse täitmiseks".
5. „Loomade müük riiklikele varujatele ja kooperatiividele".
6. „Loomade müük kolhoositurul".
7. „Loomade tapmine".
8. „Muud loomade väljaminekud".

Tootmise põhivahendite väljamineku analüütilist arvestust peetakse „Fondide, rahaliste tulude ja nende jaotamise arvestuse raamatus". Analüütilised kontod avatakse järgmiselt: allkontole „Tootmise põhivahendite (peale loomade) väljaminek" avatakse kaks kontot: 1) „Tootmise põhivahendite müük" ja 2) „Muud varade väljaminekud". Kannete tekstis nendesse kontodesse märgitakse tingimata — milliste põhivahendite väljaminekut arvestatakse ja nende väljamineku põhjused.

Ülejäänud, loomade väljaminekut arvestavaile allkontodele avatakse analüütilised kontod loomade liikide järgi. Näiteks allkontole „Loomade müük kolhoositurul" avatakse: konto „Sigade müük kolhoositurul", konto „Lammaste müük kolhoositurul", konto „Veiste müük kolhoositurul" jne.

Toome kannete näite konto nr. 17 „Tootmise põhivahendite ja loomade (täiskasvanud ja noorloomad) väljamineku" abiarvestuse raamatusse.

Kuu lõpul tehakse kokkuvõtted kõikides analüütilistes kontodes ja koostatakse käibearuanne (vt. lk. 110). Käibearuandes liidetakse iga allkonto analüütiliste kontode kokkuvõtted ja tuuakse välja kõikide kontode käivete kokkuvõtted kasvavais summades aasta algusest. Kontode kreedit-käivete kokkuvõtteid käibearuandes kasutatakse aasta kestel kolhoosi tulude-kulude eelarve täitmise kontrollimiseks laekumiste osas loomade müügist.

Arvesse võttes „Tootmise põhivahendite ja loomade (täiskasvanud ja noorloomad) väljamineku" konto sulgemise erisugust korda, selle konto analüütilistele kontodele käibearuandes saldot

Peakonto nr. 17 „Tootmise põhivahendite ja loomade (täiskasvanud ja noorloomad) väljaminek".

Allkonto „Tootmise põhivahendite (peale loomade) väljaminek".

Kuupäev	Peakontode raamatu kirje number	Kellelt saadud ja kellele välja antud	Hind	Deebet		Kreedit	
				Hulk	Summa	Hulk	Summa
13/X	52	Akti nr. 27 alusel kantakse maha kõlbmatuks muutunud ader, inventari nr. 1	—	1	36.—	—	—
13/X	53	Võetakse arvele adrast saadud vanaraud	—	—	—	—	3.—
18/X	78	Akti nr. 4 alusel kantakse maha mahapõlenud kuur, inventari nr. 19	—	1	900.—	—	—
27/X	91	Saadud Riikliku Kindlustuse teatis kindlustussumma arvestamise kohta kolhoosile mahapõlenud kuuri eest	—	—	—	—	750.—
		Kokku oktoobris jne.	—	—	936.—	—	753.—

välja ei tooda. See on selle konto, samuti ka käibearuande eriomaduseks. Kuni aasta lõpuni näidatakse kõikide kontode käibed käibearuandes kasvavas kokkuvõttes, s. o. alguses jaanuarikuu käive, seejärel eraldi veebruarikuu käive ja kokku jaanuari ja veebruari käive.

Toome näite tootmise põhivahendite ja loomade väljamineku arvestusest.

1. operatsioon. Kooskõlas aktiga, kantakse maha kõlbmatuks muutunud kahehõlmaline ader, maksumus 36 rubla, mahakandmisel saadud kasutuskõlblikku rauda 3 rbl. eest.

Konteering:

a) Adra mahakandmine inventarimaksumusega:

Deebet konto nr. 17 „Tootmise põhivahendite ja loomade (täiskasvanud ja noorloomad) väljaminek" allkonto „Tootmise põhivahendite (peale loomade) väljaminek" 36 rbl.

Kreedit konto nr. 1 „Tootmise põhivahendid", allkonto „Põllumajanduslikud masinad, riistad ja jõumasinad" . . 36 rbl.

b) kasutuskõlbuliku raua arvelevõtmine:

Deebet konto nr. 3 „Saadused ja materjalid", allkonto „Materjalid" . . . . . 3 rbl.

Kreedit konto nr. 17 „Tootmise põhivahendite ja loomade (täiskasvanud ja noorloomade) väljaminek", allkonto „Tootmise põhivahendite (peale loomade) väljaminek" . . 3 rbl.

„Inventariraamatu" ja „Brigadiiri märkmiku" vastavaisse lahtreisse tehakse märkused akti alusel mahakantud adra väljamineku kohta. „Varade arvestuse raamatus" kantakse väljaläinud ader selle konto kreeditisse, milles peetakse kahehõlmaliste atrade arvestust. „Saaduste ja materjalide arvestuse raamatus" kantakse saadud raud sissetulekusse (deebetisse), kuna „Fondide, rahaliste tulude ja nende jaotamise arvestuse raamatus" kontos „Põhivahendite väljamineku muud juhud" tehakse 2 kannet: üks kanne — selle konto deebetisse — väljaläinud adra inventarimaksumus, teine kanne — selle konto kreeditisse — saadud raua maksumus.

2. operatsioon. Punaarmeele on müüdud hobune, inventarimaksumusega 490 rubla, müügist saadud 700 rubla. Raha laekus kolhoosi jooksvale arvele.

Konteering:

a) Müüdud hobuse mahakandmine inventarimaksumusega:

Deebet konto nr. 17 „Tootmise põhivahendite ja loomade (täiskasvanud ja noorloomad) väljaminek", allkonto „Tööloomade müük" . . . . . 490 rbl.

Kreedit konto nr. 1 „Tootmise põhivahendid", allkonto „Tööloomad" . . . . . 490 rbl.

b) Müügisumma laekumine:

Deebet konto nr. 4 „Rahalised vahendid", allkonto „Jooksev arve" . . . . . 700 rbl.

Kreedit konto nr. 17 „Tootmise põhivahendite ja loomade (täiskasvanud ja noorloomad) väljaminek", allkonto „Tööloomade müük" . . . . . 700 rbl.

3. operatsioon. Akti põhjal kantakse maha põlenud kuur, mille inventarimaksumus oli 900 rubla. Kindlustustasu, 750 rbl., on Riikliku Kindlustuse poolt üle kantud kolhoosi kapitaalmahutuste arvele.

Konteering:

a) Põlenud kuuri mahakandmine inventarimaksumusega:

Deebet konto nr. 17 „Tootmise põhivahendite ja loomade (täiskasvanud ja noorloomad) väljaminek", allkonto „Tootmise põhivahendite (peale loomade) väljaminek" 900 rbl.

Kreedit konto nr. 1 „Tootmise põhivahendid", allkonto „Hooned, ehitused ja istandikud" . . . . . 900 rbl.

b) kindlustustasu laekumine:
Deebet konto nr. 4 „Rahalised vahendid", allkonto „Kapitaalmahutuste arve" . . . . . 750 rbl.
Kreedit konto nr. 17 „Tootmise põhivahendite ja loomade (täiskasvanud ja noorloomad) väljaminek", allkonto „Tootmise põhivahendite (peale loomade) väljaminek" 750 rbl.

4. operatsioon. Tapetud on lihaks pull (hädatapmine), inventarimaksumusega 260 rbl. Saadud tapasaadusi 282 rubla maksumuses.

Konteering:

a) pulli inventarimaksumuse mahakandmine:
Deebet konto nr. 17 „Tootmise põhivahendite ja loomade (täiskasvanud ja noorloomad) väljaminek", allkonto „Loomade tapmine" . . . . . 260 rbl.
Kreedit konto nr. 1 „Tootmise põhivahendid", allkonto „Produktiivloomad, linnud ja mesilased" . . . . . 260 rbl.
b) Tapasaaduste arvelevõtmine:
Deebet konto nr. 3 „Saadused ja materjalid", allkonto „Saadused" . . . . . 282 rbl.
Kreedit konto nr. 18 „Naturaaltulud ja nende jaotamine, allkonto „Loomakasvatusest" . . . . . 282 rbl.
Seega krediteeritakse tapasaaduste arvelevõtmisel kontot nr. 18 „Naturaaltulud ja nende jaotamine". Peakonto nr. 17 allkonto „Loomade tapmine" analüütiliste kontode kreeditisse mingisuguseid kandeid selle operatsiooni kohta ei tehta.

5. operatsioon. Loomasaaduste Varumiskontori kviitungi nr. 3624 järgi on antud lehm riiklike lihanormide katteks. Lehma inventarimaksumus on 200 rubla. Äraantud lehma eest on kantud kolhoosi jooksvale arvele Riigipangas 215 rubla.

Konteering:

a) Lihanormide arvel äraantud lehma inventarimaksumuse mahakandmine:
Deebet konto nr. 17 „Tootmise põhivahendite ja loomade (täiskasvanud ja noorloomad) väljaminek", allkonto „Loomade müük lihamüügikohustuse täitmiseks". . . 200 rbl.
Kreedit konto nr. 1 „Tootmise põhivahendid", allkonto „Produktiivloomad, linnud ja mesilased" . . . . . 200 rbl.
b) kolhoosi jooksvale arvele laekumine:

Konto „Tootmise põhivahendite ja loomade (täiskasvanud ja noorloomad) väljaminek“ käibearuanne.

Lk. nr.	All- ja analüütiliste kontode nimetus	Käibed jaanuaris		Käibed veebruaris		Käibed aasta algusest		Käibed märtsis	
		Deebet	Kreedit	Deebet	Kreedit	Deebet	Kreedit	Deebet	Kreedit
	1. Tootmise põhivahendite (peale loomade) väljaminek								
2	Tootmise põhivahendite müük . .	—	—	70.—	150.—	70.—	150.—		
4	Muud varade väljamineku juhud .	5035.—	4903.—	450.—	400.—	5485.—	5303.—		
	Kokku allkonto nr. 1 järgi	5035.—	4903.—	520.—	550.—	5555.—	5453.—		
	2. Tööloomade müük								
6	Hobuste müük . .	190.—	700.—	490.—	1350.	680.—	2050.—		
	Kokku allkonto nr. 2 järgi	190.—	700.—	490.—	1350.—	680.—	2050.—		
	4. Loomade müük lihamüügikohustuse täitmiseks								
8	Lehmade müük . .	200.—	215.—	—	—	200.—	215.—		
10	Sigade müük . .	—	—	480.—	470.—	480.—	470.—		
	Kokku allkonto nr. 4 järgi	200.—	215.—	480.—	470.—	680.—	685.—		
	7. Loomade tapmine								
11	Sigade tapmine . .	260.—	—	—	—	260.—	—		
13	Lammaste tapmine	—	—	65.—	—	65.—	—		
	Kokku allkonto nr. 7 järgi	260.—	—	65.—	—	325.—	—		
	8. Muud loomade väljaminekud								
15	Lammaste lõpmine	—	—	30.—	—	30.—	—		
	Kokku allkonto nr. 8 järgi	—	—	30.—	—	30.—	—		
	Kokku peakonto nr. 17 järgi . . .	5685.—	5818.—	1585.—	2370.—	7270.—	8188.—		

Deebet konto nr. 4 „Rahalised vahendid", allkonto „Jooksvad arved" . . . . . 215 rbl.
Kreedit konto nr. 17 „Tootmise põhivahendite ja loomade (täiskasvanud ja noorloomad) väljaminek", allkonto „Loomade müük lihamüügikohustuse täitmiseks" . . 215 rbl.

6. operatsioon. Akti järgi kantakse maha lõpnud lammas, inventarimaksumusega 30 rubla. Lõpmise põhjus — haigus. Korjus maeti maha.

Konteering:
Deebet konto nr. 17 „Tootmise põhivahendite ja loomade (täiskasvanud ja noorloomad) väljaminek", allkonto „Muud loomade väljaminekud" . . . . . 30 rbl.
Kreedit konto nr. 1 „Tootmise põhivahendid", allkonto „Produktiivloomad, linnud ja mesilased" . . . . . 30 rbl.

Kuna haiguse tõttu lõpnud lamba korjus maeti maha, siis ka mingisuguseid saadusi lamba väljamineku puhul ei saadud ja selle operatsiooni järgi mingisuguseid kandeid „Põhivahendite ja loomade (täiskasvanud ja noorloomad) väljamineku" konto kreeditisse ei tehta. Kui lõpnud loomalt oleks võetud nahk, siis see oleks pidanud arvele võetama konto nr. 3 „Saadused ja materjalid" deebetisse. „Naturaaltulude ja nende jaotamise" konto nr. 18 allkonto „Loomakasvatusest" kreeditisse aga oleks tehtud kanne arvelevõetud loomanaha maksumuse kohta.

Konto „Tootmise põhivahendite ja loomade (täiskasvanud ja noorloomad) väljaminek" suletakse aasta lõpul, analüütiliste kontode andmete põhjal.

Oletame, et konto nr. 17 allkontode kokkuvõtted olid aasta lõpul järgmised:

Allkontod	Deebet	Kreedit
Tootmise põhivahendite väljaminek (peale loomade)	4820.—	4600.—
Tööloomade müük	1835.—	2230.—
Produktiivloomade müük nende asendamiseks tõu- ja parandatud loomadega	876.—	900.—
Loomade müük lihamüügikohustuse täitmiseks .	2300.—	2360.—
Loomade müük riiklikele varujatele ja kooperatiividele	690.—	1720.—
Loomade müük kolhoositurul	1260.—	3200.—
Loomade tapmine	835.—	—
Muud loomade väljaminekud	470.—	310.—
Kokku	13 086.—	15 320.—

Kui loomakasvatuse riiklik plaan hobuste ja muude loomaliikide osas on kolhoosil täidetud, siis koostatakse konto sulgemiseks järgmised konteeringud:

a) Allkonto „Tootmise põhivahendite (peale loomade) väljaminek" analüütiliste kontode deebet-käibe mahakandmiseks eraldamiste arvel rahalistest tuludest jagamatu fondi täiendamiseks, vastavalt põllumajandusliku artelli põhikirja punktile 12 — 4820 rubla:

Deebet konto nr. 8 „Jagamatud fondid ja osamaksud", allkonto „Eraldamised tuludest jagamatusse fondi, vastavalt põllumajandusliku artelli põhikirja punktile 12 . . 4820 rbl.

Kreedit konto nr. 17 „Tootmise põhivahendite ja loomade (täiskasvanud ja noorloomad) väljaminek", allkonto „Tootmise põhivahendite (peale loomade) väljaminek" 4820 rbl.

b) Ülejäänud allkontode analüütiliste kontode deebet-käibe mahakandmiseks jagamatust fondist loomade juurdesünni ja kaalujuurdekasvu maksumuse arvel — 8266 rubla:

Deebet konto nr. 8 „Jagamatud fondid ja osamaksud", allkonto „Loomade juurdesünni ja kaalujuurdekasvu maksumus" . . . . . 8266 rbl.

Kreedit konto nr. 17 „Tootmise põhivahendite ja loomade (täiskasvanud ja noorloomad) väljaminek", allkontod:

„Tööloomade müük" (hobused) . . . . . 1835 rbl.
„Produktiivloomade müük nende asendamiseks tõu- ja parandatud loomadega" . . . . . 876 rbl.
„Loomade müük lihamüügikohustuse täitmiseks" . . 2300 rbl.
„Loomade müük riiklikele varujatele ja kooperatiividele" . . . . . 690 rbl.
„Loomade müük kolhoositurul" . . . . . 1260 rbl.
„Loomade tapmine" . . . . . 835 rbl.
„Muud loomade väljaminekud" . . . . . 470 rbl.

c) Allkonto „Tootmise põhivahendite (peale loomade) väljamineku" analüütiliste kontode kreedit-käibe mahakandmiseks ja selle käibesumma kandmiseks jagamatusse fondi — 4600 rubla:

Deebet konto nr. 17 „Tootmise põhivahendite ja loomade (täiskasvanud ja noorloomad) väljaminek", allkonto „Tootmise põhivahendite (peale loomade) väljaminek" 4600 rbl.

Kreedit konto nr. 8 „Jagamatud fondid ja osamaksud", allkonto „Eraldamised tuludest jagamatusse fondi, vastavalt põllumajandusliku artelli põhikirja punktile 12" . . 4600 rbl.

d) allkonto „Produktiivloomade müük, nende asendamiseks tõu- ja parandatud loomadega" analüütiliste kontode kreedit-käibe — 900 rubla ja allkonto „Muud loomade väljaminekud" analüütiliste kontode kreedit-käibe — 310 rubla mahakandmiseks ja nende käibesummade kandmiseks jagamatusse fondi, kokku 1210 rubla:

Deebet konto nr. 17 „Tootmise põhivahendite ja loomade (täiskasvanud ja noorloomad) väljaminek", allkontod:

„Produktiivloomade müük nende asendamiseks tõu- ja parandatud loomadega" . . . . . 900 rbl.
„Muud loomade väljaminekud" . . . . . 310 rbl.

Kreedit konto nr. 8 „Jagamatud fondid ja osamaksud", allkonto „Loomade juurdesünni ja kaalujuurdekasvu maksumus" . . . . . 1210 rbl.

e) Analüütiliste kontode kreedit-käivete mahakandmine ja nende käibesummade kandmine kolhoosi rahalistesse tuludesse järgmiste allkontode järgi: „Loomade müük lihamüügikohustuse täitmiseks" (2360 rubla), allkonto „Tööloomade müük" (hobuste eest 2230 rubla), allkonto „Loomade müük riiklikele varujatele ja kooperatiividele" (1720 rubla), allkonto „Loomade müük kolhoositurul (3200 rubla), kokku 9510 rubla:

Deebet konto nr. 17 „Tootmise põhivahendite ja loomade (täiskasvanud ja noorloomad) väljaminek", allkontod:

„Tööloomade müük" . . . . . 2230 rbl.
„Loomade müük lihamüügikohustuse täitmiseks" . . 2360 rbl.
„Loomade müük riiklikele varujatele ja kooperatiividele" . . . . . 1720 rbl.
„Loomade müük kolhoositurul" . . . . . 3200 rbl.

Kreedit konto nr. 19 „Rahalised tulud ja nende jaotamine", allkonto „Rahaliste tulude jaotamine" . . . 9510 rbl.

KONTROLLKÜSIMUSI.

1. Milleks on kontoplaanis konto „Tootmise põhivahendite ja loomade (täiskasvanud ja noorloomad) väljaminek"?
2. Milleks võib kulutada hoonete, inventari ja muu vara (peale loomade) müügist saadud vahendeid?
3. Loetelge peakonto „Tootmise põhivahendite ja loomade (täiskasvanud ja noorloomad) väljamineku" allkontod ja kirjutage üles nende otstarve.
4. Jutustage konto „Tootmise põhivahendite ja loomade (täiskasvanud ja noorloomad) väljaminek" sulgemise korrast.

SAADUSTE, MATERJALIDE, JA SEEMNE-, SÖÖDA-, TOIDUVILJA KINDLUSTUSFONDIDE NING ABISTAMIS- JA KULTUURILISTE VAJADUSTE FONDIDE ARVESTUS.

Kolmeteistkümnes peatükk.

SAADUSTE JA MATERJALIDE ARVESTUSE ORGANISEERIMINE BRIGAADIDES, FARMIDES, LADUDES JA TEISTES HOIUKOHTADES.

1. SAADUSTE JA MATERJALIDE ARVESTAMISE ÜLESANDED.

Saaduste ja materjalide arvestuse põhiülesandeks on kolhoosis nende sissetulekute, säilivuse ja kulutamise üle kontrolli tagamine. Kõik kolhoosi saadused ja kõik kolhoosile saabuvad materjalid tuleb täielikult ja õigeaegselt arvele võtta ja õigesti koostatud algdokumentide põhjal kanda sissetulekuna kolhoosi raamatuisse. Need kanded peavad aitama organiseerida igapäevast kontrolli saaduste ja materjalide sihipärase kulutamise üle, abistama võitluses kolhoosi saaduste ja ostetud materjalide raiskamise ja riisumise vastu.

NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja ÜK(b)P Keskkomitee määruses 19. septembrist 1946. a. „Abinõudest põllumajandusliku artelli põhikirja rikkumiste likvideerimiseks kolhoosides" osutatakse vajadusele otsustavaks võitluseks kolhoosi toodangu riisumise, tasuta või madalate hindadega väljaandmise ja kolhoosi saaduste ebamajandusliku kulutamise vastu. Seda märkis ka ÜK(b)P Keskkomitee veebruari-pleenum 1947. aastal määruses „Abinõudest põllumajanduse arendamiseks sõjajärgsel perioodil", kohustades lõplikult likvideerima põllumajandusliku artelli põhikirja kõik rikkumised ja moonutamised. Kõrvuti õige arvestamisega on vajalik organiseerida ka saaduste ja materjalide nõuetekohast hoidmist, selleks et vältida nende riknemist ja hävimist.

2. SAADUSTE JA MATERJALIDE ARVESTAMISE DOKUMENDID.

Saaduste ja materjalide iga sissetuleku, väljaandmise, kulutamise ja kolhoosi-sisese ümberpaigutamise kohta tuleb õigeaegselt koostada dokumendid.

Valdav osa dokumentidest saaduste sissetuleku kohta koostatakse brigaadides, farmides jne. Selle algarvestuse õige organiseerimine brigaadides, farmides, abiettevõtteis on edasises arvestustöös määratu suure tähtsusega. Seepärast kolhoosi arvepidajal ei tule üksnes kontrollida temale saabuvaid dokumente, vaid ka instrueerida brigadiire, farmide ja abiettevõtete juhatajaid, kuidas täita üksikuid dokumente ja pidada nende vastutusel olevate materiaalsete väärtuste arvestust.

NSV Liidu Ministrite Nõukogu määruses 19. aprillist 1948. a. „Abinõudest töö organiseerimise, tööjõudluse tõstmise ja töötasu maksmise korra parandamiseks kolhoosides" on märgitud, et saagi arvestust tuleb pidada eraldi igale brigaadile ja lülile kinnistatud põllumajanduslike kultuuride põllupinna järgi. Seepärast tuleb saaduste vastuvõtmise dokumentides märkida need brigaadid, kellele põllumajanduslikud kultuurid olid kinnistatud. Loomakasvatussaaduste vastuvõtmise dokumentidel peavad olema märgitud lüpsjate, linnutalitajate ja muude töötajate nimed, kellele olid kinnistatud loomad, linnud jne. ja kellelt saadused vastu võeti. Nende näitajate olemasolu dokumentidel on vajalik brigaadide, lülide ja loomafarmide töötajate plaaniülesannete täitmise arvestamiseks, seoses kolhoosnikutele töötasu maksmisega, olenevalt põllumajanduslike kultuuride viljakusest ja loomakasvatuse produktiivsusest.

Enne saaduste arvelevõtmise dokumendi koostamist tuleb need täpselt üle mõõta ja ära kaaluda. Dokumendi õige koostamise eest kannavad brigadiir, farmi juhataja ja abiettevõtte juhataja isiklikku vastutust. Isikud, kellele kolhoosi juhatuse otsusega on usaldatud kolhoosi saaduste hoidmine või tootmises kasutamine ja kulutamine, on kohustatud juhatusele aru andma, esitades selleks vastavad dokumendid.

3. SAADUSTE JA MATERJALIDE ARVESTAMINE PÕLLUNDUSBRIGAADIDES.

Põllumajanduslike kultuuride saagi arvestamine. Iga kolhoos peab organiseerima kõikide põllumajanduslike kultuuride saakide kindla kaitse ja täpse arvestuse. Vastutust saagi säilivuse ja arvestuse eest brigaadides kannab brigadiir, kolhoosi eest tervikuna aga kolhoosi esimees. Kolhoosi saagi säilivuse kontrollimisele tuleb osutada eriti suurt tähelepanu. Põldudele peab korraldatama usaldatav ööpäevane viljakaitse, loodama valvepostid, eraldatama ratsavalvurid. Saagi kaitset ja arvestust tuleb organiseerida kõigis selle koristamise järkudes.

Koristatud põllud tuleb põllundusbrigadiiri poolt kolhoosnikutelt vastu võtta ühe päeva jooksul ja kolhoosi esimehel brigadiirilt viie päeva jooksul. Vastuvõtmisel jälgitakse eriti koristamise

kvaliteeti, mitte lubades jätta põllule viljapäid ja võttes viivitamata tarvitusele abinõud ilmnenud puuduste kõrvaldamiseks.

Tuleb organiseerida vilja hoolikat arvestamist, kombainidest ja viljapeksumasinaist tuleva teravilja kohustuslikku kaalumist. Põllumajandussaaduste ärasaatmine varumispunktidesse ja kolhoosi ladudesse peab toimuma kaalu järgi koos saatelehega. Kõiki vilja ja muude põllumajandussaaduste arvestusse puutuvaid dokumente tuleb hoida kui rahalisi dokumente.

Erilist tähelepanu tuleb osutada võitlusele vilja kadudega, nii selle koristamisel ja peksmisel kui ka hoidmisel ja vedudel. Tuleb meeles pidada, et iga täiendavalt kogutud ja kokkuhoitud vilja ja muude saaduste puud suurendab toiduainete ressursse meie maal ja tugevdab meie kodumaa majanduslikku ja kaitsevõimsust. See kohustab igat kolhoosi, iga ausat kolhoosnikut teraselt silmas pidama saagi kaitsmist, pidama otsustavat võitlust sotsialistliku omandi riisujate vastu.

Teraviljasaaduste arvestamine kombainiga koristamisel ja viljapeksmisel masinaga. Teravilja arvestamise dokumendiks kombainiga koristamisel on „Kombaini koristustöö päevik", peksmisel masinaga „Viljapeksu päevik".

Kombainiga koristamisel arvestatakse päevikus teravilja laekumist enne selle puhastamist ja sorteerimist viljapeksu kohal (punkrikaal).

Masinaga peksmisel arvestatakse päevikus pekstud teravilja kaal (enne selle täiendavat puhastamist ja sorteerimist), samuti ka peksmisel saadud kasutuskõlblikud jäätmed.

„Kombaini koristustöö päeviku" vorm on järgmine:

KARL MARXI nimeline KOLHOOS

Brigaad nr. 3

Kombain nr. 18, kombaini juht J. Kask

Kombaini koristustöö päevik.

10. augustil 1950. a.

Kultuur — *„ukrainka" nisu*

Nimetus, sort, kategooria

1. Saadud kombainist

Kaalutud koguse number	Vilja kaal kg	Vedaja allkiri	Kaalutud koguse number	Vilja kaal (kg)	Vedaja allkiri
62—40	1490	A. Jõgi	62—46	1495	P. Mets
62—46	1485	P. Mets	5	360	S. Teder
3	390	K. Lepik	62—40	1480	A. Jõgi
		Kokku päeva jooksul . .		39 200	

(Tagakülg)

2. Koristati põlluosa nr. 2, põlluosa oli harinud traktoribrigaad nr. 2.

Koristatud päevas 20 ha

3. Saadetud ja üle antud teravilja päeva jooksul.

Kuhu vili saadetud (üle antud)	Saatelehe nr.	Kaal (kg)	Kuhu vili saadetud (üle antud)	Saatelehe nr.	Kaal (kg)
Elevaatorisse	21—28	33600			
Lattu nr. 2	29—30	3740			
Aktiga maha kantud teravilja sorteerimiseks	—	160			
			Kokku saadetud		37500
			Jääk		1700

Brigadiir: *L. Vaher* Kaaluja: *K. Luha*

„Kombaini koristustöö päevikut" peetakse iga brigaadi, vahetuse ja koristatava kultuuri järgi. Kui üheaegselt koristatakse kahe või kolme kombainiga üht ja sama kultuuri, siis peetakse eraldi päevikut igale kombainile. Päeviku esiküljele tuleb peale kombaini numbri märkida ka selle juhi nimi.

Kombainist saabuva vilja arvestust peetakse päeviku 1. osas. Selle osa lahtreisse märgitakse veomasina või kastvankri number, millel vili kombaini juurest ära saadeti, ja ärasaadetud vilja punkrikaal. Edasi märgitakse päevikusse kombainiga koristatud viljapõllu osa ja pindala. Kui see põlluosa oli haritud masina-traktorijaama brigaadi poolt, siis märgitakse ka traktoribrigaadi number.

Päeva või vahetuse jooksul viljapeksukohalt ärasaadetud vilja ja kõlblike jäätmete üle peetakse arvestust kolmandas osas — „Saadetud ja äraantud teravili".

Päevikule kirjutavad alla brigadiir ja kaaluja ja see antakse üle kolhoosi juhatusele koos viljasaatmist tõendavate dokumentidega.

Päevikuid tuleb hoolikalt kontrollida nii kolhoosis endas kui ka võrrelda masina-traktorijaamades peetavate viljapeksu arvestuse dokumentidega. Mingisuguseid kraapeid ja parandusi päevikusse teha ei ole lubatud. Vilja äravedu peksukohalt toimub kolhoosi juhatuse korraldusel. Veetav vili tuleb kohuslikult kaaluda. Iga saadetud viljapartii kohta koostatakse toodangu saateleht järgmises vormis:

Toodangu saateleht nr. 40.

15. augustil 1950. a.

Lähtekoht — brigaad nr. 2

Sihtkoht — Teraviljasalve varumispunkt, naturaaltasu masina-traktorijaama töö eest.

Saaduse nimetus ja sort	Saadetud		Vedaja nimi	Vedaja allkiri	Vastu võetud	
	kohtade arv	kaal			kohtade arv	kaal
Talinisu lutestsens 062	8	610 kg	V. Põld	V. Põld	8	610 kg
Sama	9	690 kg	N. Kask	N. Kask	9	690 kg
Kokku	17	1 300 kg			17	1 300 kg

Saatis: *R. Kivi*

Võttis vastu: *S. Laev* (Teraviljasalve varumispunkti vastuvõtja)

Saateleht koostatakse kolmes eksemplaris. Selles märgitakse kolhoosi nimetus, kuupäev, saatelehe järjekorra number, saadetava vilja lähte- ja sihtkoht, vilja nimetus ja sort, kohtade arv, iga vedajaga saadetud vilja täpne kaal ja iga vedaja nimi, kellele vilja kohaletoimetamine usaldati.

Kaks saatelehe eksemplari antakse vedajale. Kolmas eksemplar, vedaja allkirjaga, jääb kaalujale. Tuues vilja sihtkohta, annab vedaja mõlemad saatelehe eksemplarid laohoidjale. Laohoidja, kaalunud kohaleveetud vilja, märgib mõlemale eksemplarile vastuvõetud kohtade arvu ja kaalu ning kirjutab need alla. Ühe saatelehe eksemplari ta jätab endale, teise aga tagastab vedajale üleandmiseks brigadiirile või kaalujale.

Kui laohoidja avastab saaduste vastuvõtmisel lahkuminekuid dokumentidest või puudujäägi, koostab ta selle kohta vedaja juuresolekul akti ja annab selle üle kolhoosi juhatusele. Juhatus peab selgitama puudujäägi põhjused, võtma tarvitusele abinõud puuduva vilja sissenõudmiseks ja võtma vastutusele puudujäägi tekkimise süüdlased.

Vilja andmisel teraviljasalve elevaatorisse saab vedaja selle kohta vastuvõtu-kviitungi, milles on märgitud vilja hulk ja maksumus. Kviitungi annab vedaja brigadiirile või kaalujale koos saatelehe ühe eksemplariga, tõendades sellega tema poolt vastuvõetud vilja kohaletoimetamist.

Kui vili saabub kombainilt halvasti puhastatuna või niiskena, millest tingituna seda veel kord tuulatakse ja kuivatatakse, koostatakse selle kohta akt umbes järgmises vormis:

KARL MARXI nimeline KOLHOOS

Akt nr. 15 vilja sorteerimise kohta.

18. augustil 1950. a. puhastati ja sorteeriti talinisu ukrainka 0246 brigaadis nr. 1, kokku 180 ts.

Puhastamisel ja sorteerimisel saadi

Puhastatud teravilja . . . . . 177 ts

Tarvitamiskõlblikke jäätmeid:

poolikuid teri . . . . . .1 ts 55 kg

Kokku saadud 178 ts 55 kg

Kuulub mahakandmisele (kaalu vähenemine) tarvitamiskõlbmatuid jäätmeid ja kuivamiskadusid 1 ts 45 kg.

Kaaluja: *K. Rästas*
Brigadiir: *O. Sepp*
Kolhoosi liige: *N. Paju*

Akt lisatakse päevikule ja jääb pärast selle läbivaatamist ja kinnitamist aluseks jäätmete ja kuivamiskadude mahakandmiseks kaaluja arvelt.

Viljapeksumasinaga pekstud vilja arvestust peetakse „Viljapeksu päevikus" järgmises vormis.

KARL MARXI nim. KOLHOOS

Brigaad nr. 4
Viljapeksumasin nr. 20, mehaanik A. J. Piir

Vahetus kell . . . . . kuni kella . . . . . .

Viljapeksu päevik nr. 3.
12. augustil 1950. a.

Kultuur — sangaste rukis.

I. Saadud peksumasinast

Kaalutud koguse number	Kaal (kg)	Sealhulgas				
		I sort	II sort	III sort	Jäätmed (millised)	Kaal (kg)
1	490	490	—	—	—	—
2	470	470	—	—	—	—
3	482	482	—	—	—	—
4	165	—	165 jne.	—	—	—
Kokku vahetuse kohta	12430	9080	2090	1260	—	—

II. Saadetud peksumasinast

(Tagakülg)

Kuhu saadetud (üle antud)	Saatelehe nr.	Kaal	Sealhulgas				
			I sort	II sort	III sort	Jäätmed (millised)	Kaal (kg)
Elevaatorisse	4—10	9080	9080	—	—	—	—
Lattu	11—12	3350	—	2090	1260	—	—
Kokku saadetud .	—	12430	9080	2090	1260	—	—
Jääk peksumasina juures	—	—	—	—	—	—	—

III. Vilja pekstud

Põlluosalt nr. 5, üles haritud traktoribrigaadi nr. 4 poolt
Pekstud vahetuse jooksul 7,5 ha

IV. Peksumasina seisakud vahetuse jooksul

Seisaku põhjus	Kestus		Allkirjad	
	tundi	min.	mehaaniku	brigadiiri
Hommikueine vaheaeg	—	30	S. Piir	V. Liiv
Lõunavaheaeg	2	—	S. Piir	V. Liiv

Kaaluja: *O. Jõgi* Brigadiir: *V. Liiv*

Samuti kui „Kombaini koristustöö päevik", koostatakse ka „Viljapeksu päevik" eraldi iga brigaadi, iga vahetuses pekstud vilja kohta. Komplitseeritud masinaga peksmisel peetakse teravilja arvestust sortide järgi.

Päevik kirjutatakse alla kaaluja ja brigadiiri poolt ning antakse üle kolhoosi juhatusele koos vilja saatmist tõendavate dokumentidega. Vilja saatmise, sorteerimise jne. arvestamise kord jääb samaks kui kombainiga koristamiselgi.

Sorditeravilja arvestamine. Sorditeravilja segimineku vältimiseks teiste sortide ja kultuuridega tuleb seemnepõldudelt saadud vili peksta eraldi peksukohtadel ja sordiseeme säilitada eraldi kolhoosi muust teraviljast.

Igale kolhoosist väljuvale sordiseemne saadetisele (riiklikud müügikohustused, naturaaltasu masina-traktorijaamale, laenude tasumine, sordiseemne vahetamine jne.) tuleb peale saatelehe anda kaasa „Sorditunnistus".

Tunnistuses märgitakse saatelehtede numbrid, ära märkides, kes saatis, kuhu ja kellele vili on saadetud, vilja liik, sort, kategooria ja muud andmed, vastavalt külvide tunnustamise aktidele. Sorditunnistusele kirjutavad alla kolhoosi esimees, kaaluja (kui sordivili saadeti vahetult viljapeksu kohalt) või kolhoosi esimees

ja laohoidja (kui vili saadeti kolhoosi laost). Tunnistus tuleb varustada kolhoosi pitsatiga.

Seemnepõldudelt saadud vilja arvestamine. Seemnepõldudelt saadava vilja arvestamisele tuleb osutada suurt tähelepanu. Valitsus kohustas igat kolhoosi tagama end oma seemnepõldudel kasvatatud kõrgesordilise seemneviljaga.

Seemnepõldudelt saadud saagi peksmisel tuleb koostada eraldi päevikud brigaadide ja pekstavate kultuuride järgi. Vilja koristamisel seemnepõldudelt teeb kaaluja kombainiga koristamise või viljapeksu päevikuisse ja saatelehtedesse märkuse „Teravili seemnepõllult".

Seemnepõldudelt saadud ja kolhoosi seemnefondidesse arvatud teravili tuleb laohoidjale üle anda akti järgi, milles märgitakse vilja hulk ja kvaliteet kultuuride ja sortide järgi. Seemnevilja tuleb hoida muust viljast eraldatult.

Raamatupidamises peetakse seemnevilja arvestust eraldi kontodes.

Seemnepõldudelt saadud vilja kulutamine muuks otstarbeks peale külvamise on kategooriliselt keelatud. Süüdlasi seemnepõldudelt saadud teravilja mittesihipärases kasutamises võetakse kriminaalvastutusele.

Mitteteravilja-toodangu arvestamine. Mitteteravilja-toodangu — peedid, kartul jne. (välja arvatud söödad) — arvestamiseks peab brigadiir „Mitteteravilja-toodangu laekumise ja saatmise päevikut", järgmise vormi kohaselt:

KARL MARXI nim. KOLHOOS

Brigaad nr. 4, põlluosa nr. 6

Mitteteravilja-toodangu laekumise ja saatmise päevik.

Kartul
(toodangu nimetus)

19. septembril 1950. a.

Milliselt toodangut andvalt ühikult $\frac{0{,}5 \text{ ha}}{\text{(ha, loomade arv jne.)}}$

Kellelt vastu võetud		Kaal sortide või kvaliteedi järgi (kg)	
		I sort	II sort
	Jääk	—	400
L. Liivojalt		180	—
O. Viirelt		120	—
U. Mõtuselt		70	40
jne.			
	Kokku saadetud	9620	2740

(Tagakülg)

Kuhu saadetud	Saatelehe nr.	Kaal sortide või kvaliteedi järgi (kg)	
		I sort	II sort
Varumispunkti . . .	14—21	9620	—
Lattu nr. 3	21—24	—	2600
Kokku saadetud	—	9620	2600
Jääk	—	—	140

Brigadiir: *V. Liiv*

Jäägi võttis vastu hoiule: *P. Maasikas*

Juhul, kui kultuurid on kinnistatud lülidele, peetakse päevikut iga lüli järgi. Päeviku esimeses osas märgitakse, kui suurelt ühikult toodang on saadud (ha, loomade arv jne.) ja peetakse arvestust sortide järgi. Teises osas arvestatakse toodangu saatmisi koristamise kohalt varumispunktidesse või kolhoosi ladudesse. Kui põlluosa ülesharimine toimus traktoribrigaadi poolt, siis märgitakse päevikusse selle traktoribrigaadi number kõrvuti põlluosa numbriga.

Brigadiir kaalub iga kolhoosniku poolt kogutud toodangu ja kannab iga kaalutud koguse päeviku esimesse ossa, näidates, kellelt toodang vastu võeti.

Kogumiskohalt saadab brigadiir toodangu edasi kolhoosi juhatuse kirjalike korralduste põhjal. Iga saadetise kohta kirjutab brigadiir toodangu saatelehe kolmes eksemplaris. Vedajatelt tagasisaadud saatelehed, mis on varustatud toodangu vastuvõtnud isikute allkirjadega, sorteerib brigadiir kohtade järgi, kuhu toodang veeti (varumispunkt, kolhoosi ladu), ja täidab nende andmete varal päeviku teise osa.

Päeviku lõpus tuuakse välja toodangu jääk brigaadis. See jääk antakse valvuri hoiule. Päeviku annab brigadiir kolhoosi juhatusele üle hiljemalt järgmisel päeval koos juurdelisatud saatelehtede ja muude dokumentidega (Teraviljasalve kviitungid, aktid).

Koresöötade arvestamine. Põhu ja heina algarvestuse dokumendiks on „Söötade vastuvõtmise akt". Sama vormi kohaselt peetakse silotornidesse ja kraavidesse pandud silo arvestust.

Akt heinte vastuvõtmise kohta koostatakse olenemata sellest, kas hein on pandud küünidesse või kuhjadesse. Söötade säilivuse ja õige kasutamise eest kannavad täit vastutust kolhoosi esimees ja laohoidja. Söötasid annab laojuhataja farmijuhatajale välja kolhoosi esimehe ja arvepidaja poolt allakirjutatud dokumentide põhjal.

Söötade vastuvõtmise aktile kirjutavad alla kolhoosi esimees, brigadiir ja söödad vastuvõtnud laohoidja. Aktis tuleb tingimata märkida söötade kvaliteet ja kuhjade seisukord.

Söötade vastuvõtmise akt nr. 10.

20. augustil 1950. a., brigaadilt nr. 3.

Põllu-osa nr.	Pindala (ha)	Nimetus ja kvaliteet	Kuhjade, aunade jne. arv	Maht (m^3)	Kaal		Summa	Kes võttis vastu ja vastuvõtja allkiri
					ühe kant-meetri kohta	kokku (ts.)		
15	6 0	Aruhein	1	350	0,50	175,0	350.—	laohoidja K. Kallas
19	0,7	Timut	1	30	0,60	18,0	54.—	laohoidja K. Kallas

Hein on kõrgekvaliteediline. Kuhjad on tehtud hästi; heina kadudeta säilivus talvel on tagatud.

Esimees: *K. Sild*

Brigadiir: *A. Vaher*

4. TOODANGU ARVESTAMINE LOOMAKASVATUS-FARMIDES.

Lüpstud piima arvestamise dokumendiks veisefarmis on „Lüpsipäevik", millel on järgmine vorm:

Lüpsipäevik nr. 69.

1950. a. juunikuu kohta.

Lüpsja perekonna-, ees- ja isanimi: *Ilves, Olga Jaani t.*

Kinnistatud — *12 lehma.*

Karjatalitaja *K. Luik.* Ööpäevane keskmine lüps — *106,31*

Karjane *A. Soo.* 100 liitri lüpsi hindlus — *1,70 normipäeva.*

Kuupäevad	Lüpstud lehmade arv	1. lüps	2. lüps	3. lüps	4. lüps	Kokku	Kuupäevad	Lüpstud lehmade arv	1. lüps	2. lüps	3. lüps	4. lüps	Kokku
1	12	40	28	34	—	102							
2	12	39	29	35	—	103							
3	12	41	30	33	—	104							
Kokku ½ kuu eest	—	635	455	505	—	1595	Kokku ½ kuu eest	—	655	480	525	—	1660

ARVESTATUD NORMIPÄEVI.

1.—15. kuupäevani		16.—31. kuupäevani		Kokku kuus		
lüpstud piima	arvestatud normipäevi	lüpstud piima	arvestatud normipäevi	lüpstud lehmi	lüpstud piima	arvestatud normipäevi
1595	27,12	1660	28,22	12	3255	55,34

Brigadiir: *A. Sepp*

Farmi juhataja: *M. Rääk*

Lüpsipäevik avatakse ühe kuu kohta. Seda peab farmi juhataja. Päevikusse märgitakse lüpsjale kinnistatud lehmade rühmalt lüpstud piima hulk eraldi iga lüpsi ja päeva kohta.

Lüpsjate töö kvaliteedi ja piima laekumise kontrollimiseks teostatakse lehmade kontroll-lüpsmisi, korraldades neid juhatuse liikme juuresolekul vähemalt kolm korda kuus. Ka revisjonikomisjon võib kontrollimise otstarbel nõuda kontroll-lüpse.

Kui kontroll-lüpsil saadud piima hulk on suurem kui enne kontroll-lüpsi (samas lehmade rühmas) iga päev on sisse kantud päevikusse, siis on see tõenduseks, et piima arvestuses ei ole kõik korras. Selle taga võib esineda piima kõrvaldamist.

Kontroll-lüpsidel lüpstud piima hulk märgitakse lüpsipäeviku tagaküljele.

Ööpäevaste kontroll-lüpside žurnaal (3 korda kuus).

Jrk. nr.	Lehmade inventari nr.	Lehma nimi	5. kuupäeval					16. kuupäeval					27. kuupäeval					Ööpäevane keskm. lüps
			1. lüps	2. lüps	3. lüps	4. lüps	kokku ööpäevas	1. lüps	2. lüps	3. lüps	4. lüps	kokku ööpäevas	1. lüps	2. lüps	3. lüps	4. lüps	kokku ööpäevas	
1.	16	Tähik	3,2	2,6	2,8	—	8,6	3,5	3,1	3,4	—	10,0	3,5	3,0	3,4	—	9,9	9,15
2.	18	Needi	3,4	2,7	2,9	—	9,0	jne.										
3.	19	Mella jne.	2,8	1,9	2,0	—	6,7	jne.										

Farmi juhataja: *M. Rääk*

Juhatuse liige: *L. Meri*

Päeva jooksul farmis lüpstud piima üldkoguse kindlakstegemiseks võetakse kokku näitajad kõikidest päevikutest ja see kokkuvõte kantakse „Piima sissetuleku ja väljamineku aruandesse", millel on järgmine vorm:

Piima sissetuleku ja väljamineku aruanne
1950. a. maikuu teise poole kohta.

Kuupäev	Läpstud lehmade arv	Saadud (liitrites)	Kulutus (liitrites)						
			Antud riigile	Töötlemiseks	Kolhoosi kaubandus	Ühistoitlustamiseks	Vasikate jootmiseks	Kokku	Jääk
16	70	770	520	—	—	180	45	745	25
17	70	770	500	150	—	100	45	795	—
18	71	781	500	100	30	106	45	781	—
			jne.						
		11 320	6800	2765	665	1400	690	12 320	—

Farmi juhataja: *M. Rääk*

Kontrollis arvepidaja: *V. Liivak*

Farmist antakse piima välja kolhoosi juhatuse kirjalike korralduste põhjal. Need dokumendid on välja antud piima aruandesse kandmise aluseks. Farmi juhataja märgib aruandes, kuhu ja mis otstarbeks piim kulutati: antud riigile, saadetud töötlemiseks, kulutatud vasikate jootmiseks, müüdud, antud lastesõimedele jne.

Kõik need andmed kantakse aruandes selleks eraldatud lahtreisse.

Vähemalt kaks korda kuus farmi juhataja (brigadiir) esitab kolhoosi juhatusele aruande koos kõikide tõendavate dokumentidega.

Loomakasvatussaaduste (peale piima) — villa, mee, vaha, sulgede, munade — laekumisi arvestatakse „Mitteteravilja-toodangu laekumise ja saatmise päevikus".

5. ABIETTEVÕTETE TOODANGU ARVESTAMINE.

Kolhoosi abiettevõtteist saadavat toodangut arvestatakse „Töökoja töö aruandes" ja „Toodangu töötlemise aruandes".

Töökoja töö aruanne koostatakse iga tooteid valmistava või tellimistöid täitva ettevõtte ja töökoja kohta. Aruanne hõlmab töökoja 5—10 päeva tööd.

Aruandes märgitakse iga päeva kohta, kellele ja missugune töö on tehtud, töö hulk ja tellijalt töö eest saadav tasu. Töökoja juhataja annab tehtud töö tellijale üle, saades selle kohta allkirja aruande planketil, ja märgib töö eest laekunud raha sissetulekuorderi numbri.

Toodangu töötlemise aruanne koostatakse eraldi iga töödeldud toodangu liigi kohta 5—10 päeva järel. Aruandesse märgitakse iga

päev töödeldud ja töötlemisest saadud toodangu hulk, saatelehe numbrid toodangu ärasaatmisel ja kuipalju töötlemise eest saadi.

Töökoja töö ja toodangu töötlemise aruannete tagaküljel näidatakse kulutatud materjalid ja töökojas töötavaile kolhoosnikutele arvestatud normipäevad.

Töödeldud toodang saadetakse kolhoosi lattu koos toodangu saatelehega. Kui töötlemine toimus väljastpoolt saadud tellimuse alusel ja toodang anti tellijale välja vahetult töötlemisettevõttest, siis annab vastuvõtja allkirja aruande lahtrisse „Allkiri töö vastuvõtmise kohta".

Väljastpoolt töötlemiseks vastuvõetud tööde kohta koostab töötlemisettevõtte (veski, kruubiveski jne.) juhataja NSV Liidu Varumise Ministeeriumi poolt kinnitatud vormi kohase „Jahvatuskviitungi" kahes eksemplaris. Jahvatuskviitung on kolhoosi poolt saadud mativilja arvestamise aluseks.

Töökoja töö ja toodangu töötlemise aruanded koos nende juurde kuuluvate tõendavate dokumentidega esitatakse kolhoosi juhatusele kindlaksmääratud tähtaegadel.

6. SAADUSTE JA MATERJALIDE KULUTUSE ARVESTAMINE BRIGAADIDES, FARMIDES JA ETTEVÕTTEIS.

Brigadiir on kohustatud tagama brigaadi sissetulnud saaduste ja materjalide nõuetekohast hoidmist ja arvestamist. Brigadiir annab kolhoosnikutele välja materjale ainult kaaluga või arvuliselt ja tegeliku vajaduse piires. Nii näiteks saavad külvajad niipalju seemet, kuipalju neile antud põllupinna külvamiseks on vaja, lähtudes külvinormidest. Materjalide väljaandmisel peab brigadiir tingimata märkima, kuipalju ta annab ja kellele. Samuti on kohuslikud materjale vastuvõtnud isikute allkirjad.

Materjalide kulutuse arvestamiseks brigaadis võib kasutada „Söötade kulutuse aruannet". Iga materjalikulutus tuleb kanda aruandesse. Aruandele kirjutavad kolhoosnikud alla, kinnitades seega materjalide kuluks mahakandmise õigsust. Seemnevilja kulutuse aruandeid kontrollib agronoom ja kinnitab juhatuse esimees, kõrvutades seemne tegelikku kulutust külvatud põllupinnaga, külvinormidega jne.

Brigadiir esitab aruande kolhoosi kontorisse juhatuse poolt määratud tähtaegadel. Kulutuse aruanne, varustatuna brigadiiri allkirjaga, on brigadiiri aruandluseks juhatuse ees tootmisse kulutatud materjalide kohta. Sama korra järgi annavad aru kolhoosi juhatusele ka farmide juhatajad (brigadiirid).

Söötade kulutuse kohta farmides koostatakse aruanne sama vormi järgi.

Aruande esimesse lahtrisse märgitakse kuupäev, teise — loomade rühm ja rühma eest vastutava isiku nimi, kolmandasse — loomade arv rühmas.

Igale sööda liigile eraldatakse eri veerg, igas veerus kolm lahtrit. Esimesse neist kirjutatakse norm ühe looma kohta, teise — loomade rühma peale antud sööda hulk, kolmandasse (laiem) — allkiri sööda vastuvõtmise kohta. Söötade kulutuse igapäevaste üleskirjutuste põhjal koostab farmi juhataja (brigadiir) sama planketi vormis koondkuuaruande söötade kulutuse kohta, mis esinebki söötade kulutuse aruandena farmis. Aruanne esitatakse kolhoosi juhatusele arvestusraamatuisse kandmiseks hiljemalt järgmise kuu viiendaks kuupäevaks. Raamatupidamises peab arvepidaja näitama, missuguses farmis söötasid kulutati.

KARL MARXI *nimeline* KOLHOOS.

Brigaad nr. 4.

Aruanne nr. 7 kaeraseemne „kuldvihm" kulutuse kohta.

16. aprillist kuni 18. aprillini 1950. a.

Jrk. nr.	Kellele välja antud	Külvinorm 1 ha-le (kg)	16. IV			17. IV			18. IV		
			külvatud ha	kokku külvatud (kg)	allkiri	külvatud ha	kokku külvatud (kg)	allkiri	külvatud ha	kokku külvatud (kg)	allkiri
1.	Lepik, K.	180	5,5	990	K. Lepik	5,5	990	K. Lepik	5,5	990	K. Lepik
2.	Mõtus, O. jne.	180	3,0	540	O. Mõtus	3,0	540	O. Mõtus	3,0	540	O. Mõtus

Brigadiir: *V. Liiv*

7. SAADUSTE JA MATERJALIDE ARVESTAMINE LADUDES.

Laod ja aidad tuleb nõuete kohaselt sisustada ja organiseerida neile valve ja tulekaitse. Saaduste ja materjalide säilivuse eest laos, õige vastuvõtmise ja sihipärase väljaandmise eest on vastutav laohoidja, kes sellele tööle on määratud kolhoosi juhatuse poolt.

Laos peavad olema korralikud, kontrollitud kaalud, vihid ja muud mõõduriistad. Laoarvestuseks peavad laohoidjal olema kõik nõutavad planketid ja vormid. Kolhoosi arvepidaja on kohustatud süstemaatiliselt instrueerima laohoidjat dokumentide vormistamises, „Laohoidja sissetuleku ja väljamineku raamatusse" sissekannete tegemises. Kolhoosi juhatusel ja revisjonikomisjonil tuleb perioodiliselt kontrollida laohoidja tööd, saaduste säilivust, nende hoidmist laos ja sihipärast kulutamist.

Kolhoosi brigaadidest, farmidest, abiettevõtteist lattu saabuvail saadustel peab kohuslikult olema kaasas toodangu saateleht.

Kui lattu tulevad väljastpoolt ostetud materjalid, kantakse need sissetulekusse samuti vastava dokumendi alusel. Niisugusteks dokumentideks võivad olla materjale müünud organisatsioonide arved, saatelehed, materjalide raudteel saabumise korral — raudtee saatelehed, või muud materjalide lattu sissetulekut tõestavad dokumendid.

Materjale või saadusi kolhoosi lattu vastu võttes, laohoidja esmalt kontrollib, kas saabunud kauba nimetus vastab sissekirjutustele saatedokumentides. Seejärel võtab ta vastu iga eseme arvuliselt, kaaluga või mõõduga, kontrollides samaaegselt vastuvõetavate materiaalsete väärtuste kvaliteeti.

Lattu vastuvõetud saaduste või materjalide hulga või kaalu märgib laohoidja saatelehe lahtrisse „Vastu võetud". Väljastpoolt ostetud saaduste ja materjalide vastuvõtmisel annab laohoidja oma allkirja vahetult sellele dokumendile, mille järgi ta need kaubad vastu võttis.

Kui vastuvõetud saaduste ja materjalide hulk läheb lahku dokumendis märgitud hulgast, teatab laohoidja sellest juhatusele. Kui laohoidja avastas saaduste ja materjalide halva kvaliteedi, teatab ta sellest samuti juhatusele. Neil juhtudel koostatakse akt. Aktis märgitakse, millise dokumendiga, kust kohast ja kes saadused või materjalid kohale toimetas ja millised puudused vastuvõtmisel avastati (puudujääk, ülejääk, halb kvaliteet). Saaduste ja materjalide puudujäägi juhtudel märgitakse aktis, kelle süü läbi puudujääk tekkis. Akt kirjutatakse alla, peale laohoidja ja juhatuse liikme, ka saadusi või materjali kohaletoimetanud isiku poolt.

Laohoidja annab välja saadusi ja materjale kolhoosi juhatuse poolt koostatud dokumentide põhjal. Niisugusteks dokumentideks on „Juhatuse korraldus saaduste ja materjalide väljaandmiseks" ja „Naturaal- ja rahaliste väljaandmiste leht". Mõlemad dokumendid kirjutatakse kohuslikult alla kolhoosi juhatuse esimehe või tema asetäitja ja arvepidaja poolt.

Saaduste ja materjalide väljaandmise korralduse koostamisel ei täideta lahtrit „Välja antud". Selle lahtri täidab laohoidja materjalide väljaandmisel.

Korraldus koostatakse kahes eksemplaris: üks eksemplar saaja allkirjaga jääb laohoidjale, teine aga antakse brigaadi, farmi või kolhoosi ettevõttesse. Laohoidjale jäänud korralduse eksemplar on temale väljamineku-dokumendiks, kuna materjale saanud brigaadi, farmi või ettevõttesse antud eksemplar on neile sissetuleku-dokumendiks.

Kolhoosi saaduste väljaandmine avansina tulude arvel normipäevade eest peab toimuma vastavalt põllumajandusliku artelli põhikirja nõuetele ning seda küsimust käsitlevate partei ja valitsuse otsusele, ranges kooskõlas kolhoosnikute poolt väljatöötatud normipäevadega. Ei tohi võimaldada saaduste pillamist,

nende väljaandmist sedelite põhjal. Niisugune talitusviis põhjustab põllumajandusliku artelli põhikirja jämedat rikkumist, üksikutele kolhoosnikutele ülemääraste avansside andmist ja kolhoosi töödistsipliini õõnestamist.

Korraldus koostatakse järgmises vormis:

KARL MARXI *nimeline* KOLHOOS.

Juhatuse korraldus nr. 20 saaduste ja materjalide väljaandmiseks.

10. jaanuaril 1950. a.

Välja anda (kellele): *P. Laanele, brigaad nr. 3.*
Mis otstarbeks: *hobuste söötmiseks.*

Nimetus	Välja anda		Välja antud		Summa
	Hulk	Kaal	Hulk	Kaal	
Söödakaer	—	200 kg	—	200 kg	

Juhatuse esimees: *K. Murakas*
Arvepidaja: *V. Liivak*

Andis välja: *K. Kallas*
Võttis vastu: *P. Laane*

Naturaalavansside andmiseks koostab arvepidaja „Naturaal- ja rahaliste väljaandmiste lehe".

KARL MARXI *nimeline* KOLHOOS.

Naturaal- ja rahaliste väljaandmiste leht.

15. augustil 1950. a. rukki väljaandmiseks kolhoosi liikmeile avansina.

Väljaandmise määr: *1 kg normipäeva kohta.*

Isikliku konto nr.	Perekonna-, ees- ja isanimi	Välja töötatud normipäevi	Arvestatud normipäevade eest	Kinni peetud varem antud avansid	Kuulub väljaandmisele	Saaja allkiri
49	Hein, Peeter, Jaani p.	280	280	100	180	P. Hein
53	Hein, Marie, Kaarli t.	230	230	70	160	M. Hein
55	Laagus, Anna, Jakobi t.	260	260	90	170	A. Laagus
	jne.					
	Kokku	42 000	42 000	12 000	30 000	

Kuulub väljaandmisele — kolmkümmend tuhat kilogrammi.
Juhatuse esimees: *K. Murakas*
Arvepidaja: *V. Liivak*

Saaduste või materjalide väljaandmisel dokumendis märgitud koguses võtab laohoidja saajalt dokumendile allkirja. Niimoodi vormistatud dokument on väljaantud saaduste lao arvelt mahakandmise aluseks.

Laohoidja peab pidama arvestust nii, et oleks teada, missugused saadused ja materjalid on laos olemas, kui palju neid on ja nende jäägid iga päeva kohta.

Selleks peab laohoidja saaduste ja materjalide arvestust „Laohoidja sissetuleku ja väljamineku raamatus".

Laohoidja sissetuleku ja väljamineku raamat.

Nimetus: sangaste rukis, 2. sort (kg).

Kuupäev	Dokumendi		Kellelt saadud või kellele välja antud	Sissetulek	Väljaminek	Jääk	Arvepidaja allkiri dokumendi saamise kohta
	nimetus	nr.					
			Jääk 1/VII	—	—	150	
Juuli							
27	saateleht	18	Brigaadilt nr. 1	3070	—	3220	V. Liivak
30	„	23	Brigaadilt nr. 2	3215	—	6435	V. Liivak
31	„	26	Brigaadilt nr. 3	3850	—	10 285	V. Liivak
			Kokku juulikuus	10 135	—		
			Jääk 1/VIII	—	—	10 285	
August							
15	korraldus	32	Veskisse töötlemiseks jne.	—	1200	9085	V. Liivak

Arvestust selles raamatus peetakse hulgaliselt, ilma rahalise hindeta.

Igale saaduste ja materjalide liigile ja sordile avatakse raamatus üks või mitu lehekülge, seejuures seemnepõldudelt saadud teravilja arvestust peetakse muust teraviljast eraldi.

Saaduste ja materjalide arvestamiseks avatakse kontod laohoidja raamatus samas järjekorras, nagu need on avatud raamatupidamise raamatuis. See hõlbustab laohoidja raamatukannete võrdlemist raamatupidamise raamatute kannetega.

Raamatu esilehekülgele kirjutatakse sisukord, s. o. kõikide laosolevate saaduste ja materjalide loetelu, nende lehekülgede äramärkimisega, kus nende saaduste ja materjalide kontod on avatud. Kanded raamatusse teeb laohoidja kohe pärast saaduste ja materjalide vastuvõtmist või väljaandmist. „Naturaal- ja rahaliste väljaandmiste lehe" järgi väljaantud saadused kantakse

raamatusse alles siis, kui saaduste väljaandmine on lehe järgi lõpetatud.

Saaduste ja materjalide igale liigile ja sordile, milles toimus sissetuleku- või väljamineku-operatsioone, tuuakse raamatus pärast iga sissekannet välja uus jääk.

Laohoidja on kohustatud esitama kolhoosi kontorisse saaduste ja materjalide sissetuleku- ja väljamineku-dokumendid kolhoosi juhatuse poolt kehtestatud tähtaegadel. Eesrindlikes kolhoosides toimub see vähemalt üks kord 5 päeva tagant, koristamise ajal aga iga päev. Saanud dokumendid, annab arvepidaja nende vastuvõtmise kohta allkirja laohoidja raamatusse, selleks eraldatud lahtris. Vastu võtnud dokumendi, kontrollib arvepidaja, kas see on õigesti vormistatud ja kas laohoidja raamatusse on selle dokumendi alusel tehtud õige kanne.

Kuu möödumisel võtab laohoidja saaduste ja materjalide eelmise kuu käibed liikide ja sortide järgi kokku. Sissetuleku-, väljamineku-käibed ja jäägid laohoidja raamatus tuleb võrrelda arvepidaja kannetega raamatuisse kolhoosi kontoris.

Lao üleandmine ühelt laohoidjalt teisele toimub akti põhjal. Lao üleandmisel tuleb läbi viia kõikide saaduste ja materjalide ning laovara inventuur. Jääkide ülelugejaiks on laohoidja-üleandja ja laohoidja-vastuvõtja, kolhoosi juhatuse liikme ja arvepidaja juuresolekul. Lao jäägid võrreldakse arvepidaja poolt peetud raamatu andmetega. Lao ülesandmise akt koos inventuurnimekirjadega antakse edasi kolhoosi juhatusele.

KONTROLLKÜSIMUSI

1. Millised ülesanded on saaduste ja materjalide arvestusel?
2. Loetelge dokumendid, millede järgi võetakse kolhoosis arvele omast majandist saadud saadused?
3. Kuidas annab brigadiir aru tootmiseks saadud materjalide kohta?
4. Kuidas vormistatakse saaduste ja materjalide sissetulek ja väljaminek laost?
5. Kuidas laohoidja peab arvestust saaduste ja materjalide sissetulekute ja väljaminekute kohta?
6. Milleks peetakse saagi lahus arvestust brigaadide järgi?

Neljateistkümnes peatükk.

SAADUSTE JA MATERJALIDE ARVESTAMINE RAAMATUPIDAMISES.

1. „SAADUSTE JA MATERJALIDE" KONTO ÜLESANNE JA ISELOOMUSTUS.

Kolhoosi kontoplaanis on saaduste ja materjalide arvestamiseks peakonto nr. 3 „Saadused ja materjalid". Saaduste ja materjalide õigeks arvestuseks raamatupidamises on vajalik

enne kindlaks määrata, mida kolhoosi arvepidamises mõeldakse saaduste ja mida materjalidena.

Kõik kolhoosi poolt toodetud põllumajandussaadused kantakse sissetulekuna allkonto „Saaduse d" analüütilistesse kontodesse.

Materjalideks on esemed, mida kulutatakse saaduste tootmisel (näiteks seeme — külvamisel, söödad — piimatoodanguks, mineraalväetised), määrded ja muud materjalid põllumajanduslike masinate ja riistade korrashoiuks, metsamaterjal, raud, naelad ja muud kolhoosi ettevõtteis kulutatavad materjalid. Kaer, rukis ja muud põllumajandussaaduste liigid kuuluvad saaduste või materjalide hulka mitte oma nimetuse, vaid selle ülesande poolest, mis neil on majandis täita.

Nii näiteks ei saa rukist alati arvestada ainult saadusena või ainult materjalina.

Kolhoosi tootmisest saadud kogu rukis arvestatakse allkontos „Saadused". Kuid sellesse allkontosse jääb arvele ainult see osa rukkist, mis on määratud riiklike kohustuste täitmiseks, väljaandmiseks artelli liikmetele normipäevade eest jne.

Külviks eraldatud rukkile ei vaadata enam kui saadusele, vaid kui seemnematerjalile, ja sellena teda arvestataksegi allkontos „Seemned ja istutusmaterjalid". Samuti talitatakse ka muude põllumajandussaaduste arvestamisel.

„Saaduste ja materjalide" konto kuulub materiaalsete kontode hulka.

Bilansi suhtes on ta aktiva-konto. Sel kontol saab olla ainult deebet-saldo. Saaduste ja materjalide arvelevõtmise kõikidel juhtudel tehakse ainult deebet-kandeid. Konto kreeditisse kantakse saaduste ja materjalide väljamineku- (mahakandmise-) operatsioonid.

Saaduste ja materjalide väljaminekusse kandmine toimub nende sissetuleku-hinnaga, s. o. sama hinnaga, millega nad arvele võeti.

Kolhoosi omas majandis toodetud saadused võetakse arvele riiklike varumishindadega. Saadustele, milledel puuduvad riiklikud varumishinnad, määrab hinnad kolhoosi juhatus, mida pärast kinnitab üldkoosolek. Seejuures tuleb lähtuda riiklikest ja kooperatiivsetest hindadest, mis kehtivad teiste samalaadsete saaduste kohta. Väljastpoolt soetatud saadused ja materjalid võetakse arvele nende soetushinnas. Soetushind kujuneb ostuhinnast (s. t. seda või teist materjali müünud organisatsiooni arvel märgitud hinnast) ja ostukuludest (veotasu, kohalevedu raudteejaamast või sadamast jne.).

2. ALLKONTOD JA ANALÜÜTILISE (ABI-) ARVESTUSE ORGANISEERIMINE.

Peakonto nr. 3 „Saadused ja materjalid" jaguneb järgmisteks allkontodeks:

1. „Saadused".

2. „Seemned ja istutusmaterjalid".
3. „Söödad ja allapanu".
4. „Materjalid".
5. „Väikeinventar".
6. „Kolhoosi ettevõtete tooted".

Saaduste ja materjalide abi- (analüütilist) arvestust peetakse „Saaduste ja materjalide arvestuse raamatus". Saaduste, materjalide ja toodete igale liigile ja sordile avatakse eraldi konto. Kontod avatakse vastutavate isikute järgi, näiteks „Kaera konto 1-se brigaadi viljapeksukohal, brigadiir Laane, S. K." jne.

Mõningaid saadusi (nisu, rukis, kaer jne.) võib arvestada mitmesuguste allkontode analüütilistes kontodes. See oleneb saadustele määratud kasutamise eesmärgist. Nii näiteks võib kaera arvestada allkontodes „Saadused", „Seemned ja istutusmaterjalid" ja „Söödad ja allapanu". Selgitame, millistel juhtudel kuidas arvestatakse. Nagu teame, arvestatakse algul kogu kaerasaak allkontos „Saadused". Seemneks eraldatud osa kaera arvestatakse seemnematerjalina allkontos „Seemned ja istutusmaterjalid", söödaks eraldatud osa aga allkontos „Söödad ja allapanu".

Allkontos „S a a d u s e d" peetakse taime- ja loomakasvatussaaduste arvestust iga nende liigi ja sordi järgi. Omast majandist saadud teraviljasaadused võetakse arvele enne nende täiendavat puhastamist ja sorteerimist (vahetult kombainist või peksumasinast). Puhastamiseks ja sorteerimiseks üleantud saadused kantakse maha nende sissetuleku-hinnaga. Puhastamisest ja sorteerimisest saadud saadused hinnatakse uuesti ja kantakse sissetulekusse.

Majandile kõlbmatud jäätmed (muld, prügi jne.) kantakse maha järgmise žurnaali kirjega:

Deebet konto nr. 13 „Kulutused tootmise vajadusteks", allkonto „Kulutused naturaaltulude arvel".

Kreedit konto nr. 3 „Saadused ja materjalid", „allkonto „Saadused".

Saaduste töötlemisel, näiteks nisu — jahuks, piim — võiks jne., võetakse töötlemisest saadud saadused arvele uutes analüütilistes kontodes (jahu, või), neile kehtestatud hindadega.

Eelmise aasta ülejääke (nende otstarbe näitamisega) arvestatakse eraldatult jooksva aasta saagist.

„S e e m n e t e j a i s t u t u s m a t e r j a l i d e" allkonto abikontod avatakse kultuuride ja sortide järgi. Arvestust seemneviljale peetakse eraldatult seemne kindlustusfondi teraviljast. Erilist tähelepanu tuleb osutada sordiseemne eraldi hoidmisele ja arvestamisele mittesordilisest seemnest. Sordiseemne segiajamine mittesordilise seemnega toob kolhoosi majandusele ja riigile suuri kahjusid. Sordiseemne segiajamise eest mittesordilise seemnega kannab kolhoosi juhatus vastutust kriminaalkorras.

„S ö ö d a j a a l l a p a n u" allkonto abikontod avatakse samuti liikide ja sortide järgi.

„Materjalide" allkonto abikontod avatakse nii ostetud kui ka omast toodangust saadud materjalide ja toodete iga liigi ja sordi järgi (kontod: naelad, lauad, superfosfaat, vankrimääre, petrooleum jne.).

NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi ja NSV Liidu Plaanikomitee Statistika Keskvalitsuse instruktsiooni kohaselt peetakse ostetud materjalidele arvestust kas eraldi või koos omatoodetud materjalidega. Viimasel juhul tuleb sissekannete tekstis „Saaduste ja materjalide arvestuse raamatus" kohuslikult näidata nende sissetuleku allikad (omast majandist, ostetud jne.).

„Väikeinventari" allkontos peetakse väikeinventari analüütilist arvestust rühmitatult liikide järgi. Väikeinventari all mõeldakse kiirestikuluvat majanduslikku inventari (näiteks puulabidad, rehad, köied, punutud korvid, kotid jne.).

Kontos „Saadused ja materjalid" arvestatav väikeinventar peab olema arvestuses eraldatud sellest inventarist, mida arvestatakse peakontos nr. 1 „Tootmise põhivahendid" kui vara. Kolhoosi arvepidaja koostab „Saaduste ja materjalide" kontos arvestatava väikeinventari loetelu ja esitab selle kinnitamiseks kolhoosi juhatusele. Niisugune piiritlemine on vajalik selleks, et kulutused põhivahendite ostmiseks (s. t. selle inventari, millele peetakse arvestust peakontos nr. 1) toimuvad jagamatu fondi arvel, ostetud väikeinventari kulu aga kantakse maha rahaliste tulude arvelt. Kuna väikeinventari tavaliselt on kõikides brigaadides, farmides, töökodades ja ettevõtteis, on selle konto inventari nimetuste hulk suur. Kui avada analüütilised kontod inventari nimetuste ja nende asukohtade järgi (labidad brigaadis nr. 1, labidad brigaadis nr. 2, labidad veisefarmis jne.), tuleks analüütilisi kontosid avada väga palju. See teeks arvepidaja töö väga keeruliseks ja raskendaks kokkuvõtete tegemist, selleks et kindlaks teha, kuipalju kolhoosil on teatud liiki väikeinventari.

Selle vältimiseks võib väikeinventari arvestada liikide järgi, ära märkides, millisele brigaadile või farmile see on kinnistatud.

Võib ka väikeinventari arvestamiseks joonida kontod eri vihikusse, eraldades lahtrid igale brigaadile või farmile, ja neis lahtreis näidata ühele või teisele brigaadile antud inventari hulk. Sel viisil saab brigaadidele antud kogu teatavat liiki inventari arvestust pidada ühel leheküljel.

Allkontos „Kolhoosi ettevõtete tooted" peetakse arvestust kolhoosi abiettevõtete mittepõllumajanduslikele tooteile (tellised, korvid jne.). Abikontod avatakse igale toote liigile eraldi.

Sissekannete näide „Saaduste ja materjalide arvestuse raamatusse" on toodud lk. 63.

Kolhoosi juhatusele saabunud saaduste ja materjalide arvestuse dokumente tuleb hoolikalt kontrollida.

Dokumentides sissetulekuteks märgitud saaduste hulka võib kontrollida teiste dokumentidega. Näiteks on „Viljapeksu päevi-

kusse" märgitud, et brigaad peksis päeva jooksul 125 ts vilja. Seda pekstud vilja hulka saab kontrollida, vastastades päevikut „Normipäevade arvestuslehega", sest samal päeval viljapeksul töötanud kolhoosnikutele tuleb arvestada normipäevi sama teravilja koguse eest, mis on märgitud päevikusse. Lahkumineku juhtudel tuleb kindlaks teha näitajate lahkumineku põhjused neis dokumentides.

Saaduste sissetuleku ja saatmise dokumentides ei ole laohoidja või teised vastutavad isikud kohustatud märkima saaduste hinda ja maksumust. Hinna ja üldise maksumuse märgib dokumentidesse arvepidaja.

Saaduste ja materjalide arvestuse ülesandeisse kuulub: arvestada täpselt kolhoosi saaduste ja materjalide sissetulekut, väljaminekut ja jääke ning teada, kus need asuvad, kes nende eest vastutab. Nii näiteks laohoidja andis välja seafarmile söödavilja. Vili tuleb maha kanda laohoidja arvelt. Kuid farmist pole veel dokumenti söödavilja kulutamise kohta saadud, seepärast ei saa seda veel kulusse kanda. Järelikult kantakse vili maha laohoidja arvelt farmi juhataja vastutavale hoiule. Kuni farmi juhatajalt dokumendi saamiseni vilja kulutamise kohta loomade söötmiseks loetakse vili tema vastutusel olevaks.

Selleks, et pidada arvestust saadustele ja materjalidele nende asukoha ja nende eest vastutavate isikute järgi, avatakse saaduste ja materjalide analüütilised kontod vastutavate isikute järgi. Kui kolhoosil on kaks ladu, siis avab kolhoosi arvepidaja igale saadusele kaks kontot, näiteks „Nisu laos nr. 1 (laohoidja K. Kallas)", „Nisu laos nr. 2 (laohoidja V. Luik)". Müügipunktidesse antud saadusi arvestatakse eraldi analüütilistes kontodes (näiteks „Piim müügipunktis, müüja J. Kask"). Laost väljaantud saadused ja materjalid kulutatakse väga tihti samal päeval ja arvepidaja saab selle kohta dokumendid koos dokumentidega nende saaduste ja materjalide laost väljaandmise kohta. Kas ka niisugustel juhtudel on vajalik „Saaduste ja materjalide" kontodel avada analüütilised kontod brigaadidesse, farmidesse, müügipunkti jne. üleantud saaduste ja materjalide arvestamiseks? Ei ole vajalik. Kui brigadiirile anti laost materjali ja arvepidaja saab koos dokumentidega, mis tõendavad materjalide laost väljaandmist, ka aruande nende kulutamise kohta, siis võib materjalide väljamineku kanda otse tootmiskuludesse.

Saaduste või materjalide ümberpaigutamisel ühe vastutava isiku arvelt teise arvele, kui saaduste ja materjalide kulutamist ei olnud, vaid vahetub ainult nende hoidmise koht (näiteks laost brigaadi, farmi; saaduste üleandmisel müügipunkti müügiks jne.), kantakse saadused või materjalid ühe vastutava isiku konto väljaminekusse, teise vastutava isiku kontosse aga, kes saadused või materjalid vastu võttis, kantakse need sissetulekusse. Näiteks laost nr. 1 (laohoidja K. Kallas) anti veisefarmile (juhataja M. Rääk) söödakaera. See operatsioon kantakse järgmiselt:

Deebet konto nr. 3 „Saadused ja materjalid", allkonto „Söödad ja allapanu" (analüütiline konto „Kaer veisefarmis, juhataja M. Rääk").

Kreedit konto nr. 3 „Saadused ja materjalid", allkonto „Söödad ja allapanu" (analüütiline konto „Kaer laos nr. 1, laohoidja K. Kallas").

Allpool toome saaduste ja materjalide raamatupidamises arvestamise näiteid:

1. operatsioon „Kombaini koristustöö päeviku järgi on saadud brigaadis nr. 2 talinisu 2 010 rubla väärtuses.

Nisusaak tuleb kanda saaduste sissetulekuna brigaadis, arvestades seda samaaegselt kui kolhoosi naturaaltulu laekumist.

K o n t e e r i n g :

Deebet konto nr. 3 „Saadused ja materjalid", allkonto „Saadused" . . . . . 2010 rbl.
Kreedit konto nr. 18 „Naturaaltulud ja nende jaotamine", allkonto „Taimekasvatusest" . . . . . 2010 rbl.

2. operatsioon. Veisefarmi juhataja aruande järgi on kuu esimesel poolel lüpstud piima 1624 rubla väärtuses.

Lüpsmisel saadud piima maksumus tuleb kanda sissetulekusse, arvestades üheaegselt kolhoosi naturaaltulude suurenemist loomakasvatusest.

K o n t e e r i n g :

Deebet konto nr. 3 „Saadused ja materjalid", allkonto „Saadused" . . . . . 1624 rbl.
Kreedit konto nr. 18 „Naturaaltulud ja nende jaotamine", allkonto „Loomakasvatusest" . . . . . 1624 rbl.

3. operatsioon. Puutöökoja juhataja aruande põhjal on valmistatud ja kolhoosi lattu üle antud taburette 120 rbl. eest.

K o n t e e r i n g :

Deebet konto nr. 3 „Saadused ja materjalid", allkonto „Kolhoosi ettevõtete tooted" . . . . . 120 rbl.
Kreedit konto nr. 18 „Naturaaltulud ja nende jaotamine", allkonto „Abiettevõtteilt" . . . . . 120 rbl.

Kolmanda operatsiooni järgi kanti sissetulekusse kolhoosi ettevõtte saadusi (tooteid). Sissetuleku momendil ei olnud veel teada, kuhu need määratakse. Need paigutati lattu. Niisugustel juhtudel kantakse ettevõtete tooted „Saaduste ja materjalide" konto kaudu sissetulekusse. Erandiks võivad olla juhud, kui

kolhoosi töökojas valmistatud tooteid ei anta lattu, vaid vahetult brigaadi. Näide. Töökojas valmistati vanker ja anti esimesele brigaadile. Sel juhul kantakse vanker sissetulekusse järgmise kirjega:

Deebet konto nr. 1 „Tootmise põhivahendid", allkonto „Transpordivahendid".

Kreedit konto nr. 18 „Naturaaltulud ja nende jaotamine", allkonto „Abiettevõtteilt".

Kolhoosi veskis jahvatamisel saadud mativili võetakse arvele järgmise kirjega (riiklikes varumishindades):

Deebet konto nr. 3 „Saadused ja materjalid", allkonto „Saadused".

Kreedit konto nr. 18 „Naturaaltulud ja nende jaotamine", allkonto „Abiettevõtteilt".

4. operatsioon. Osteti tarbijate kooperatiivilt aedviljakultuuride seemneid. Seemnete eest on tasutud kolhoosi jooksvalt arvelt 300 rubla. Seemned on vastu võetud kolhoosi lattu. Lattu vastuvõetud seemned tuleb kanda sissetulekusse, samaaegselt näidates kolhoosi rahaliste vahendite vähenemist 300 rubla võrra.

Konteering:

Deebet konto nr. 3 „Saadused ja materjalid", allkonto „Seemned ja istutusmaterjalid" . . . . . 300 rbl.

Kreedit konto nr. 4 „Rahalised vahendid", allkonto „Jooksvad arved" . . . . . 300 rbl.

5. operatsioon. Põllumajanduse Varustuskontori arve järgi saabus lattu aknaklaasi 180 rubla eest. Klaasi eest on tasutud ülekandega jooksvalt arvelt 180 rubla. Operatsiooni tulemusena suurenesid kolhoosi materiaalsed väärtused, vähenesid aga samaaegselt rahalised vahendid.

Konteering:

Deebet konto nr. 3 „Saadused ja materjalid", allkonto „Materjalid" . . . . . 180 rbl.

Kreedit konto nr. 4 „Rahalised vahendid", allkonto „Jooksvad arved" . . . . . 180 rbl.

6. operatsioon. Osteti tarbijate kooperatiivilt arve järgi lastesõimele toiduaineid: riisi, suhkrut, kompotti jm., kokku 75 rubla eest. Arve tasuti sularahas.

Konteering:

Deebet konto nr. 3 „Saadused ja materjalid", allkonto „Saadused" . . . . . 75 rbl.

Kreedit konto nr. 4 „Rahalised vahendid", allkonto „Kassa" . . . . . 75 rbl.

7. operatsioon. Juhatuse otsusega eraldati seemnefondi nisu lutestsens 062 (varem arvele võetust) 4020 rubla eest.

Selle operatsiooni tulemusena toimus kolhoosi oma majandi saaduse otstarbe muutus. Saagi arvelevõtmisel arvestati nisu allkontos „Saadused". Juhatuse otsusega määrati nisu seemneviljaks. Seepärast tuleb seemneks määratud nisu kanda allkonto „Saaduste" abikontost „Nisu" välja ja võtta arvele allkonto „Seemnete ja istutusmaterjalide" abikontos „Nisu".

K o n t e e r i n g :

Deebet konto nr. 3 „Saadused ja materjalid", allkonto „Seemned ja istutusmaterjalid" . . . . . 4020 rbl.
Kreedit konto nr. 3 „Saadused ja materjalid", allkonto „Saadused" . . . . . 4020 rbl.

8. operatsioon. Antud on riiklike müügikohustuste arvel nisu. Sissetuleku- ja müügihind on ühtne. Raha 1809 rubla laekus kolhoosi jooksvale arvele.

Selle operatsiooni tulemusena toimusid muudatused kolhoosi vahendeis:

a) nisu hulk kolhoosis vähenes 1809 rubla võrra, sest selles summas anti riigile nisu müügikohustuste arvel;

b) vastuvõetud nisu eest tasus Teraviljasalv 1809 rubla, kandes raha kolhoosi jooksvale arvele, suurendades seega kolhoosi rahalisi vahendeid.

Selle operatsiooni järgi tuleb teha kaks konteeringut:

1) nisu äraandmine riikliku müügikohustuse arvel, s. o. nisu mahakandmine „Saaduste ja materjalide" konto kreediti kaudu ja selle maksumuse kandmine (sissetuleku-hinnaga) konto „Riiklikud müügikohustused ja saaduste müük (peale loomade)" deebetisse:

Deebet konto nr. 16 „Riiklikud müügikohustused ja saaduste müük (peale loomade)", allkonto „Riiklikud müügikohustused ja kontraheerimine" . . . . . 1809 rbl.
Kreedit konto nr. 3 „Saadused ja materjalid", allkonto „Saadused" . . . . . 1809 rbl.

2) rahaliste vahendite laekumine kolhoosi jooksvale arvele 1809 rubla suuruses summas ja selle laekumise kandmine konto „Riiklikud müügikohustused ja saaduste müük (peale loomade)" kreeditisse:

Deebet konto nr. 4 „Rahalised vahendid", allkonto „Jooksvad arved" . . . . . 1809 rbl.
Kreedit konto nr. 16 „Riiklikud müügikohustused ja saaduste müük (peale loomade)", allkonto „Riiklikud müügikohustused ja kontraheerimine" . . . . . 1809 rbl.

Nimetatud operatsioonid on kantud ilma nende peegeldamiseta kontos „Arveldused varumisorganisatsioonidega". Tegelikkuses ei ühtu varumispunkti poolt saaduste vastuvõtu-dokumendi saabumise aeg raha laekumise dokumendi saabumise ajaga. Seepärast

kantakse need operatsioonid harilikult arvelduste kontode kaudu. Toome allpool järgmise operatsiooniga näite niisugusest juhust.

9. operatsioon. Aedviljakontor on kviitungi järgi võtnud kolhoosilt vastu aedvilja 450 rubla eest. Aedvili oli varem kantud sissetulekusse hinnaga 375 rubla. Raha aedvilja eest kolhoosi jooksvale arvele ei ole laekunud.

Samuti kui eelmise operatsiooni puhulgi, tuleb ka siin koostada kaks žurnaali-kirjet.

Esimene on aedvilja mahakandmine 375 rubla suuruses summas kontost „Saadused ja materjalid", peegeldades seda üheaegselt kui müüki riiklikele varujatele ja kooperatiividele kontos nr. 16 „Riiklikud müügikohustused ja saaduste müük (peale loomade)":

Deebet konto nr. 16 „Riiklikud müügikohustused ja saaduste müük (peale loomade)", allkonto „Müük riiklikele varujatele ja kooperatiividele" . . . . . 375 rbl.

Kreedit konto nr. 3 „Saadused ja materjalid", allkonto „Saadused" . . . . . 375 rbl.

Žurnaali teise kirjega tuleb kanda kontosse nr. 7 „Arveldused asutiste ja isikutega" võlg kolhoosile aedvilja eest 450 rubla, kuna aedviljakontor selle eest ei tasunud. Peale selle tuleb sama müüdud aedvilja eest saadud summa kanda konto „Riiklikud müügikohustused ja saaduste müük (peale loomade)" kreeditisse:

Deebet konto nr. 7 „Arveldused asutiste ja isikutega", allkonto „Arveldused varumisorganisatsioonidega" . . . . . 450 rbl.

Kreedit konto nr. 16 „Riiklikud müügikohustused ja saaduste müük (peale loomade)", allkonto „Müük riiklikele varujatele ja kooperatiividele" . . . . . 450 rbl.

Mativilja riigile üleandmise kohta peetakse samasugust arvestust, kui kolhoosi saaduste müümisel varumisorganisatsioonidele. Mativilja andmise kohta koostatakse kaks kirjet:

a) üleantud mativilja mahakandmine (sissetuleku-hinnaga):

Deebet konto nr. 16 „Riiklikud müügikohustused ja saaduste müük (peale loomade)", allkonto „Müük riiklikele varujatele ja kooperatiividele".

Kreedit konto nr. 3 „Saadused ja materjalid", allkonto „Saadused".

b) Mativilja eest saadava tasu arvestamine kolhoosi kasuks (riiklikes varumishindades):

Deebet konto nr. 7 „Arveldused asutiste ja isikutega", allkonto „Arveldused varumisorganisatsioonidega".

Kreedit konto nr. 16 „Riiklikud müügikohustused ja saaduste müük (peale loomade)", allkonto „Müük riiklikele varujatele ja kooperatiividele".

10. operatsioon. Brigaadide aruannete järgi on kulutatud:

Talinisu seemet . . . . . 402 rbl.

Sööta hobustele . . . . . 153 rbl.
Kokku . . . . . 555 rbl.

Selles operatsioonis märgitud materjalide väljaminekud on kulutused kolhoosi tootmise vajadusteks, mille tõttu nende maksumus tuleb maha kanda kontost „Saadused ja materjalid" ja üheaegselt arvestada kontos „Kulutused tootmise vajadusteks".

Konteering:

Deebet konto nr. 13 „Kulutused tootmise vajadusteks", allkonto „Kulutused naturaaltulude arvel" . . 555 rbl.
Kreedit konto nr. 3 „Saadused ja materjalid", allkontod:
„Seemned ja istutusmaterjalid" . . . . . 402 rbl.
„Söödad ja allapanu" . . . . . 153 rbl.

11. operatsioon. Kolhoosi saatelehtede ja Teraviljasalve vastuvõtukviitungite järgi on antud naturaaltasu arvel masina-traktorijaama töö eest nisu 4020 rubla eest. Vastavalt masina-traktorijaamalt varem saadud arvele naturaaltasu kohta, oli kolhoosi naturaaltasu võlgnevuse hulk ja maksumus kantud tootmiskuluna konto nr. 13 „Kulutused tootmise vajadusteks" deebetisse ja kolhoosi võlana konto nr. 7 „Arveldused asutiste ja isikutega", allkonto „Naturaalarveldused masina-traktorijaamaga tehtud tööde eest" kreeditisse.

Naturaaltasu andmine, kui kolhoosi võla tasumine masina-traktorijaamale tema poolt tehtud tööde eest, tuleb kanda kontosse „Arveldused asutiste ja isikutega" ja Teraviljasalvele antud nisu maha kanda konto „Saadused ja materjalid" kaudu.

Konteering:

Deebet konto nr. 7 „Arveldused asutiste ja isikutega", allkonto „Naturaalarveldused masina-traktorijaamaga tehtud tööde eest" . . . . . 4020 rbl.
Kreedit konto nr. 3 „Saadused ja materjalid", allkonto „Saadused" . . . . . 4020 rbl.

Masina-traktorijaamadele antavate naturaaltasude operatsioone ei kanta konto nr. 16 „Riiklikud müügikohustused ja saaduste müük (peale loomade)" kaudu.

12. operatsioon. Väljaandmiste lehe nr. 7 järgi on antud kolhoosi liikmetele normipäevade arvel avansina nisu 2211 rubla eest.

Kolhoosi liikmetele normipäevade eest aasta kestel natuuras antud avansid kantakse konto nr. 6 „Arveldused kolhoosi liikmetega" deebetisse ja saaduste väljaminek konto nr. 3 „Saadused ja materjalid" kreeditisse.

Konteering:

Deebet konto nr. 6 „Arveldused kolhoosi liikmetega", allkonto „Naturaalarveldused normipäevade eest" 2211 rbl.

Kreedit konto nr. 3 „Saadused ja materjalid", allkonto „Saadused" . . . . . 2211 rbl.

Samasuguse kandega peegeldatakse ka saaduste andmised kolhoosi liikmetele täiendava töötasuna.

13. operatsioon. Vastavalt aktile nr. 8, kantakse maha brigaadis nr. 1 kõlbmatuks muutunud ostetud väikeinventari 17 rubla eest.

Kolhoosi majandis ärakasutatud ja kõlbmatuks muutunud väikeinventari maksumus on üks tootmiskulude liike.

Kõlbmatuks muutunud väikeinventar tuleb maha kanda kontost „Saadused ja materjalid", selle maksumus aga kanda kuluna kontosse „Kulutused tootmise vajadusteks".

Konteering:

Deebet konto nr. 13 „Kulutused tootmise vajadusteks", allkonto „Kulutused rahaliste tulude arvel (eelarve artiklite järgi)" . . . . . 17 rbl.

Kreedit konto nr. 3 „Saadused ja materjalid", allkonto „Väikeinventar" . . . . . 17 rbl.

14. operatsioon. Kulutatud on kolhoosi kontori valgustuseks petrooleumi 22 rubla eest.

Ärakulutatud petrooleum tuleb kanda väljaminekusse konto „Saadused ja materjalid" kaudu ja selle maksumus arvata administratiiv-majanduskuludesse.

Konteering:

Deebet konto nr. 15 „Administratiiv-majanduskulud" 22 rbl.

Kreedit konto nr. 3 „Saadused ja materjalid", allkonto „Materjalid" . . . . . 22 rbl.

3. RIIKLIKE MÜÜGIKOHUSTUSTE JA SAADUSTE MÜÜGI ARVESTAMINE.

Riiklike müügikohustuste ja kontraheerimislepingute täitmise kontrollimiseks, samuti ka kolhoosikaubanduse korras kolhoosi saaduste realiseerimise arvestamiseks on kolhooside kontoplaanis peakonto nr. 16 „Riiklikud müügikohustused ja saaduste müük (peale loomade)".

Selle konto deebetisse kantakse realiseeritud saadused sissetuleku-hinnaga, kreeditisse aga realiseerimisest tegelikult saadud summad, kaasa arvatud lisapreemia summad, mis kolhoosile määratakse tehniliste kultuuride müügiplaani ületamise eest. Teiste sõnadega — konto „Riiklikud müügikohustused ja saaduste müük (peale loomade)" kreeditis arvestatakse kolhoosi saaduste realiseerimisest saadud rahalisi tulusid.

Niisugune arvestusviis kehtib jooksva aasta saaduste kohta. Kui aga realiseeritakse eelmisest aastast järele jäänud saadusi, mis juba olid arvele võetud ja jaotatud eelmise aasta rahalise tuluna, arvatakse jooksva aasta tulusse ainult saaduste arvelevõtmise ja realiseerimisest saadud summade vahe. Näiteks 1949. aastast järelejäänud kartul 1700 rubla maksumuses müüdi 1950. aastal 2000 rubla eest. Sel juhul tuleb 1950. a. rahalistesse tuludesse kanda ainult 300 rubla, sest 1700 rubla oli juba 1949. aastal arvestatud tuludesse ja ühtlasi jaotatud. Kui müügiks eraldatud saadusi müüakse odavamalt, kui oli arvele võetud, otsustab eelmise aasta tuludesse kantud summast vähem saadud summa katmise küsimuse kolhoosi liikmete üldkoosolek.

Selle vältimiseks tuleb enne aasta-aruande koostamist rahaliste tulude kindlaksmääramisel võimalikult täpselt arvestada kolhoosi poolt saadaolevate tulude reaalsust. Konto „Riiklikud müügikohustused ja saaduste müük (peale loomade)" saldot aasta kestel välja ei viida ja käibearuandes näidatakse aasta lõpuni ainult deebet- ja kreedit-käibed kasvavais kokkuvõtteis.

Tulude jaotamisel aasta lõpul see konto suletakse ja lõppbilansis ei näidata.

Konto nr. 16 „Riiklikud müügikohustused ja saaduste müük (peale loomade)" jaguneb järgmisteks allkontodeks:

1. „Riiklikud müügikohustused ja kontraheerimine".
2. „Müük riiklikele varujatele ja kooperatiividele".
3. „Müük kolhoositurul".

Saaduste riiklike müügikohustuste täitmise ja varumisorganisatsioonidele müümise operatsioonide arvestuse näiteid tõime eespool (vt. operatsioonid nr. 8 ja 9, lk. 138 ja 139).

Neist saaduste riiklike müügikohustuste täitmise ja müümise operatsioonide näiteist selgus, et seda liiki operatsioonid, mida arvestatakse kontos nr. 16 „Riiklikud müügikohustused ja saaduste müük (peale loomade)", vormistatakse žurnaali kahe kirjega. Esimese kirjega kantakse maha realiseeritud saadused nende sissetuleku maksumuses, peegeldades seda konto nr. 16 deebetis; teise kirjega registreeritakse normiks antud või müüdud saaduste eest saadud laekumised, mis kantakse konto nr. 16 kreeditisse, kui saaduste realiseerimisest saadud kolhoosi rahalised tulud.

Toome veel n ä i t e kolhoosikaubanduse korras realiseeritud saaduste arvestamisest.

Müüdud on kolhoosikaubanduse korras kartuleid jooksva aasta saagist sissetuleku-maksumusega 90 rubla. Müügist saadud 300 rubla laekus kolhoosi kassasse.

Kolhoositurul müümise tulemusena vähenes kolhoosi saaduste hulk ja suurenesid rahalised vahendid.

K o n t e e r i n g :

a) saaduste mahakandmine nende sissetuleku-maksumuses:

Deebet konto nr. 16 „Riiklikud müügikohustused ja saaduste müük (peale loomade)", allkonto „Müük kolhoositurul" . . . . . 90 rbl.
Kreedit konto nr. 3 „Saadused ja materjalid", allkonto „Saadused" . . . . . 90 rbl.

b) Saaduste müügist saadud summa sissetulekusse kandmine:

Deebet konto nr. 4 „Rahalised vahendid", allkonto „Kassa" . . . . . 300 rbl.
Kreedit konto nr. 16 „Riiklikud müügikohustused ja saaduste müük (peale loomade)", allkonto „Müük kolhoositurul" . . . . . 300 rbl.

Sama korra järgi peetakse arvestust ka eelmise aasta saaduste müügile, millest saadud tulu on juba arvatud kolhoosi eelmise aasta rahalistesse tuludesse.

Mõningaid erinevusi on saaduste arvestamises, mis antakse ühiskondlikuks toitlustamiseks. Nende operatsioonide arvestamine on seotud kolhoosi abiettevõtete kulude arvestamisega ja tuleb analüüsimisele selle raamatu viiendas osas. Peakonto „Riiklikud müügikohustused ja saaduste müük (peale loomade)" abiarvestust peetakse „Riiklike müügikohustuste ja kolhoosikaubanduse arvestuse raamatus".

Analüütilised kontod avatakse selles raamatus kolhoosi eelarve artiklite ja saaduste liikide järgi. Näiteks eelarve artikli „Jooksva aasta põllunduse ja niiduviljeluse saagi realiseerimisest" järgi avatakse kontod nisu, kaera, odra, heina jne. realiseerimise arvestamiseks; artikli „Jooksva aasta loomakasvatussaaduste realiseerimisest" järgi avatakse kontod piima, liha, või, munade, mee jne. realiseerimise arvestamiseks.

Tulude-kulude eelarve täitmise kontrollimiseks märgitakse iga analüütilise konto pealkirjas müügiks eraldatud saaduste hulk ja tulude-kulude eelarves laekumisena ettenähtud müügist saadav rahalise tulu summa.

Eelmisest aastast jäänud saaduste ja toodete jääkidele, mis realiseeritakse jooksval aastal, avatakse eraldi analüütilised kontod. Ostetud saaduste müükide arvestust peetakse samuti eraldi kontodes.

Kannete näide „Riiklike müügikohustuste ja kolhoosikaubanduse arvestuse raamatusse" on toodud lk. 146.

Kolhoosi riiklike müügikohustuste ja kontraheerimislepingute täitmise, samuti ka kolhoositurumüükide kontrollimiseks on selles raamatus eraldatud kontode kreeditis mitu lahtrit.

Igas lahtris näidatakse realiseeritud saaduste hulk ja summa. Raamatu viimases, n e l j a n d a s lahtris näidatakse ühiskondlikuks toitlustamiseks antud saaduste eest saadud tulu. Riiklike müügikohustuste täitmise arvestuse osas raamat näeb ette mitte üksnes riigile antud saaduste hulga kontrollimist, vaid ka kohustuste täitmise kontrollimist arvestuskaalus. Raamatus on selleks eri lahter.

Peakonto nr. 16 „Riiklikud müügikohustused ja saaduste müük (peale loomade)" analüütiliste kontode kohta koostab kolhoosi arvepidaja igakuuliselt käibearuande. Sel käibearuandel on erinevusi, mida tingivad selle konto analüütilise arvestuse eriomadused.

Käibearuandes näidatakse kõigepealt kõikide analüütiliste kontode kasvavad kokkuvõtted aasta algusest, nii deebetis kui ka kreeditis.

Peale selle võetakse käibearuande koostamisel iga analüütilise konto kanded kõigi kolme allkonto järgi „Riiklike müügikohustuste ja kolhoosikaubanduse arvestuse raamatu" ühelt leheküljelt (vt. kannete näide raamatusse lk. 146).

Iga analüütilise konto kuu käivete kokkuvõtted kantakse käibearuandesse hulgaliselt ja summaliselt. Käibearuande võib koostada lk. 147 näidatud vormi kohaselt (1-ne vorm).

Käibearuannet võib koostada ka teisiti. Võttes arvesse, et „Riiklike müügikohustuste ja kolhoosikaubanduse arvestuse raamatus" kontode deebetisse tehakse kanded, raamatut allkontodeks jaotamata, käibearuanne joonitakse vastavalt lk. 147 toodud näitele (2-ne vorm).

Siirdume konto nr. 16 „Riiklikud müügikohustused ja saaduste müük (peale loomade)" aasta lõpul sulgemise korra juurde.

Selle konto sulgemine on seotud tulude jaotamisega. Seepärast tuleb konto sulgemise kannetele osutada erilist tähelepanu.

Parema selguse saamiseks konto „Riiklikud müügikohustused ja saaduste müük (peale loomade)" sulgemise korrast toome järgneva näite.

Kolhoosi nisusaagi maksumus on 15 075 rubla. Riiklike müügikohustuste korras andis kolhoos Teraviljasalvele nisu 2010 rubla eest sissetuleku-hinnaga; müügist saadi aga 2030 rubla. Raha laekus kolhoosi jooksvale arvele.

Liigendame selle operatsiooni kandeiks.

1. k a n n e — saadud nisusaagi arvestamine kolhoosi naturaaltuludesse (saagi laekumine).

2. k a n n e — Teraviljasalvele müügikohustuste korras antud nisu mahakandmine sissetuleku-hinnaga.

3. k a n n e — raha sissetulek Teraviljasalvele antud nisu eest.

4. k a n n e — (aasta lõpul) konto nr. 16 kreedit-käibe ülekandmine „Rahaliste tulude ja nende jaotamise" konto kreeditisse, saaduste realiseerimisest saadud tuluna.

5. k a n n e — (aasta lõpul) — konto nr. 16 deebet-käibe ülekandmine „Naturaaltulude ja nende jaotamise" konto deebetisse. Selle kandega kantakse maha kolhoosi naturaaltuludest realiseeritud saaduste hulk ja maksumus nende sissetuleku-hinnaga.

1-se, 2-se ja 3-nda kande kord on arusaadav eelmisist näiteist. 4-ndale ja 5-ndale kandele koostatakse alljärgnevad konteeringud:

a) Tulude laekumise ülekandmine rahalistesse tuludesse:

Deebet konto nr. 16 „Riiklikud müügikohustused ja saaduste müük (peale loomade)", allkonto „Riiklikud müügikohustused ja kontraheerimine" . . . . . 2030 rbl.
Kreedit konto nr. 19 „Rahalised tulud ja nende jaotamine", allkonto „Rahaliste tulude jaotamine" . . . 2030 rbl.

b) Realiseeritud nisu naturaaltuludest mahakandmine:

Deebet konto nr. 18 „Naturaaltulud ja nende jaotamine", allkonto „Taimekasvatusest" (nisu) . . . . . 2010 rbl.
Kreedit konto nr. 16 „Riiklikud müügikohustused ja saaduste müük (peale loomade)", allkonto „Riiklikud müügikohustused ja kontraheerimine" . . . . . 2010 rbl.

Nende operatsioonide sissekannete skeem kontodesse on järgmine:

Konto **„Saadused ja materjalid"** (nisu)

D-t		K-t	
1)	15 075.—	2)	2010.—

Konto **„Naturaaltulud ja nende jaotamine"** (nisu)

D-t		K-t	
5)	2010.—	1)	15 075.—

Konto **„Riiklikud müügikohustused ja saaduste müük (peale loomade)"** (nisu)

D-t		K-t	
2)	2010.—	3)	2030.—
4)	2030.—	5)	2010.—

Konto **„Rahalised vahendid"** (jooksev arve Riigipangas)

D-t		K-t	
3)	2030.—		

Konto **„Rahalised tulud ja nende jaotamine"** (analüütiline konto „Rahaliste tulude jaotamine")

		4)	2030.—

Kuna kontode „Naturaaltulud ja nende jaotamine" ja „Riiklikud müügikohustused ja saaduste müük (peale loomade)" analüütilised kontod avatakse saaduste liikide järgi, toimub iga analüütilise konto sulgemine aasta lõpul hulgaliselt ja summaliselt.

Nende analüütiliste kontode sulgemisel, milledel peeti arvestust eelmise aasta saagi kohta, ei kanta „Rahaliste tulude ja nende jaotamine" kontosse mitte kogu kreedit-käivet, vaid ainult nende analüütiliste kontode kreedit-saldod, s. o. saaduste müügist saadud summa ja eelmisel aastal rahalistesse tuludesse kantud summa vahe. Nii tuleb lk. 142 toodud näite järgi eelmise aasta kartulisaagi müügi kohta „1949. a. kartulisaagi müügi" konto sulgemiseks koostada järgmine žurnaali-kirje:

Deebet konto nr. 16 „Riiklikud müügikohustused ja saaduste müük (peale loomade)", allkonto „Müük kolhoositurul" . . . . . 300 rbl.

„Riiklike müügikohustuste ja kolhoosikaubanduse arvestuse raamat".

Saaduse nimetus: piim (liitrites)

Ettenähtud realiseerimine:	60 000 l	12 000 l	16 000 l
Ettenähtud rahaliste tulude saamine:	12 000 rbl.	6000 rbl.	16 000 rbl.

DEEBET — KREEDIT

Kuupäev	Peakontode raamatu kirje number	Sissekannete sisu	Hulk	Summa	Kuupäev	Peakontode raamatu kirje number	Sissekannete sisu	Andmine riigile müügikohustuste täitmiseks ja kontraheerimine lepingute alusel			Müük riiklikele varujatele ja kooperatiividele		Müük kolhoositurul			
								Antud (hulk)	Arvesse võetud (hulk)	Summa	Hulk	Summa	Hulk	Summa	Hulk	Summa
16. I	49	Meiereile jaanuarikuu 1. poolel saatelehtede järgi	2800	560.—	16. I	50	Arvestatud kviitungi nr. 12 järgi	2800	2800	560.—	—	—	—	—	—	—
31. I	78	Sama, jaanuari 2. poolel saatelehtede järgi	2840	568.—	31. I	79	Sama, kviitungi nr. 34 järgi	2840	2840	568.—	—	—	—	—	—	—
31. I	80	Meiereile, müügilepingu arvel, saatelehtede järgi	1100	220.—	31. I	81	Sama, kviitungi nr. 35 järgi	—	—	—	1100	550.—	—	—	—	—
31. I	82	Müüdud turul, aruande järgi	1200	240.—	31. I	83	Laekus turul müügi aruande kohaselt	—	—	—	—	—	1200	1200.—	—	—
		Kokku jaanuaris	7940	1588.—			Kokku jaanuaris	5640	5640	1128.—	1100	550.—	1200	1200.—	—	—

Peakonto „Riiklikud müügikohustused ja saaduste müük (peale loomade)“ analüütiliste kontode käibearuanne 1950. a. augustikuu kohta.

I-ne vorm

Lk. nr.	Analüütiliste kontode nimetused	Käibed aasta algusest				Käibed augustis				Käibed aasta algusest			
		Deebet		Kreedit		Deebet		Kreedit		Deebet		Kreedit	
		Hulk	Summa	Hulk	Summa	Hulk	Summa	Hulk	Summa	Hulk	Summa	Hulk	Summa
	Eelarve 1-ne artikkel: Jooksva aasta põllunduse ja niiduviljeluse saagi realiseerimine												
1	Nisu (tsentnereis)	100	1005.—	100	1005.—	200	2010.—	200	2025.—	300	3015.—	300	3030.—
3	Oder „	—	—	—	—	120	738.—	120	738.—	120	738.—	120	738.—
5	Kaer „	—	—	—	—	100	570.—	100	570.—	100	570.—	100	570.—
		—	1005.—	—	1005.—	—	3318.—	—	3333.—	—	4323.—	—	4338.—

Peakonto „Riiklikud müügikohustused ja saaduste müük (peale loomade)“ analüütiliste kontode käibearuanne 1950. a. augustikuu kohta.

II-ne vorm

Lk. nr.	Analüütiliste kontode nimetused	Käibed aasta algusest					Käibed augustis					Käibed aasta algusest				
		Deebet		Kreedit			Deebet		Kreedit			Deebet		Kreedit		
		Hulk	Summa	All-konto 1	All-konto 2	All-konto 3	Hulk	Summa	All-konto 1	All-konto 2	All-konto 3	Hulk	Summa	All-konto 1	All-konto 2	All-konto 3
	Eelarve 1-ne artikkel: Jooksva aasta põllunduse ja niiduviljeluse saagi realiseerimine															
1	Nisu (tsentnereis)															
2	Oder „															
	jne.															

Kreedit konto nr. 19 „Rahalised tulud ja nende jaotamine", allkonto „Rahaliste tulude jaotamine" . . . . 300 rbl.

„Riiklike müügikohustuste ja saaduste müügi (peale loomade)" konto üksikutes analüütilistes kontodes peetakse arvestust ka liha ja muude tapasaaduste realiseerimise kohta.

Nende kontode sulgemisel tuleb alati silmas pidada, et tapasaaduste müümisel, samuti ka loomade müümisel kolhoosikaubanduse korras ja kolhoosnikute loomadega varustamisel, saadud summad võib kanda rahalistesse tuludesse ainult siis, kui kolhoos täitis loomakasvatuse arendamise riikliku plaani. Seega kantakse tapasaaduste realiseerimise arvestuse analüütiliste kontode sulgemisel kreeditkäibed tervikuna või osaliselt kas „Rahaliste tulude ja nende jaotamise" või „Jagamatute fondide ja osamaksude" kontosse, olenevalt loomakasvatuse arendamise riikliku plaani täitmisest.

KONTROLLKUSIMUSI.

1. Milliste hindadega kantakse sissetulekusse omast toodangust saadud ja väljastpoolt ostetud saadused ja materjalid?
2. Loetelge „Saaduste ja materjalide" peakonto allkontod.
3. Kuidas peetakse analüütilist arvestust kontole „Saadused ja materjalid"?
4. Milleks peetakse peakontot „Riiklikud müügikohustused ja saaduste müük (peale loomade)"? Loetelge selle konto allkontod.
5. Millistesse kontodesse kantakse aasta lõpul konto „Riiklikud müügikohustused ja saaduste müük (peale loomade)" kreeditisse kantud summad?
6. Kuidas tagatakse saagi lahus arvestamist brigaadide järgi?

Viieteistkümnes peatükk.

SEEMNE-, SÖÖDA- JA TOIDUVILJA KINDLUSTUSFONDIDE ARVESTAMINE.

Põllumajandusliku artelli põhikirja nõuete kohaselt eraldab iga kolhoos seemne külvi jaoks ja sööda loomade söötmiseks terve aasta kohta, moodustades samuti ka ikalduse- ja söödapuuduse puhuks puutumatud, iga aasta uuendatavad seemne- ja söödakindlustusfondid.

Valitsus ja partei omistavad väga suurt tähtsust kolhooside kindlustamisele nende omas majandis toodetud kõrgekvaliteedilise seemnega. NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja ÜK(b)P Keskkomitee määruse järgi kolhooside oma seemnega kindlustamise kohta on iga kolhoos kohustatud, alates 1947. a. saagist, end täielikult tagama sordiseemnega kevad- ja sügiskülviks, samuti

„Fondide, rahaliste tulude ja nende jaotamise arvestuse raamat".

Konto „Seemnefond (põhi-)".

Kuupäev	Peakontode raamatu kirje nr.	Kellelt saadud ja kellele välja antud	Hind	Deebet		Kreedit	
				Hulk	Summa	Hulk	Summa
		Jääk 1/I 1949. a.					
		Talinisu . . . 360 ts.					
		Talirukkeid . 95 ts.					
		Kaeru . . . 175 ts.					
		Otri . . . . 115 ts.					
		Kokku					8700.—
15. III	58	Akt nr. 15 — arvatud seemnefondi kolhoosi astunud T. J. Välja seeme					
		Talinisu . . . 4 ts.					40.20
		Kokku märtsis					40.20
31. XII	274	Õiend — maha kantud 1949. a. mahakülvatud seemne maksumus					
		Talinisu . . . 360 ts.					
		Rukis . . . . 94 ts.					
		jne.			8620.—		
		Kokku			8620.—		
31. XII	283	Õiend — üldkoosoleku otsusel eraldatud seemnefondi					
		Talinisu . . . 420 ts.					
		Talirukkeid . 105 ts.					
		Kaeru . . . 180 ts.					
		Otri . . . . 130 ts.					
		jne.					8 950.—
		Kokku					8 950.—
		Kokku detsembris			8620.—		8 950.—
		Kokku aastas			8620.—		8 990.20
		Kokku koos jäägiga 1/I 1949. a.			8620.—		17 690.20
		Jääk 1/I 1950. a.			9070.20		
		Kokku			17 690.20		17 690.20

moodustama puutumatud, iga aasta uuendatavad seemne- ja söödafondid 10—15% ulatuses aastasest tarvidusest.

Iga kolhoos on kohustatud eraldama seemnevilja tootmiseks seemnepõllud, tagama nende hoolikat harimist ja õigeaegset koristamist.

Valitsus kehtestas 1941. a. korra, mille järgi kolhoosid on kohustatud varakult koguma loomade sööda kogu aastase varu ja mitte alla kehtestatud norme. Selleks eraldatakse iga-aastasest saagist sööda põhi- ja kindlustusfondid kogu aastaseks tarviduseks, samuti ka ikalduse ja söödapuuduse juhtudeks.

ÜK(b)P Keskkomitee ja NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu määruse kohaselt tuleb kolhoosides moodustada toiduvilja kindlustusfond 2% ulatuses nende kultuuride kogusaagist.

Seemne-, sööda- ja toiduvilja kindlustusfondide arvestust peetakse peakontos nr. 8 „Jagamatud fondid ja osamaksud", millele on kõrvuti muude allkontodega eraldatud järgmised allkontod:

Allkonto „Seemnefond (põhi- ja kindlustus-)".

Allkonto „Söödafond (põhi- ja kindlustus-)".

Allkonto „Toiduvilja kindlustusfond".

Seemne- ja söödafondide allkontodele avatakse kaks analüütilist kontot põhifondide ja kaks — kindlustusfondide arvestamiseks. Seega peetakse seemne kindlustusfondide arvestust eraldi külviks määratud seemnefondidest.

Toiduvilja kindlustusfondi arvestamiseks avatakse üks analüütiline konto.

„Seemnefondi" ja „Söödafondi" allkontode kreeditis arvestatakse seemne- ja söödafondide olemasolu ja nende moodustamist, samuti ka seemne ja sööda ühistamisi, deebetis aga kulutatud seemne ja sööda mahakandmist aasta lõpul. Seemne väljamineku arvestust külviks ja sööda väljaminekut loomade söötmiseks peetakse aasta kestel kontos „Kulutused tootmise vajadusteks".

Seemne-, sööda- ja toiduvilja kindlustusfondide arvestust peetakse „Fondide, rahaliste tulude ja nende jaotamise arvestuse raamatus", hulgaliselt ja rahalises väljenduses.

Tekstis märgitakse iga fondi eraldatud põllumajandusliku kultuuri nimetus.

Kannete näiteid „Fondide, rahaliste tulude ja nende jaotamise arvestuse raamatusse" on toodud leheküljel 149.

Toome mõned operatsioonide näited seemne-, sööda- ja toiduvilja kindlustusfondide arvestusest.

1. operatsioon. Akti nr. 15 järgi 15/III kolhoosi liikmeks astunud T. J. Väljalt on vastu võetud lattu nisuseemet 40 rbl. 20 kop. väärtuses.

Kolhoosi astunud uue liikme seeme tuleb kanda lao sissetulekusse ja kirjutada kolhoosi seemnefondi suurenemiseks.

Konteering:

Deebet konto nr. 3 „Saadused ja materjalid", allkonto „Seemned ja istutusmaterjalid" . . . 40 rbl. 20 kop.
Kreedit konto nr. 8 „Jagamatud fondid ja osamaksud", allkonto „Seemnefond (põhi- ja kindlustus-)" . . . . . 40 rbl. 20 kop.

2. operatsioon. Kolhoosi liikmete üldkoosoleku otsusega (protokoll nr. 8), eraldati naturaaltuludest seemneid seemnefondi 12 800 rubla väärtuses, sööta söödafondi 40 200 rubla väärtuses ja toiduvilja kindlustusfondi suurendamiseks — mitmesuguseid toiduviljakultuure — 600 rubla väärtuses.

Konteering:

Deebet konto nr. 18 „Naturaaltulud ja nende jaotamine", allkonto „Taimekasvatusest" . . . . . 53 600 rbl.
Kreedit konto nr. 8 „Jagamatud fondid ja osamaksud", allkontod
„Seemnefond (põhi- ja kindlustus-)" . . . . . 12 800 rbl.
„Söödafond (põhi- ja kindlustus-)" . . . . . 40 200 rbl.
„Toiduvilja kindlustusfond" . . . . . 600 rbl.

3. operatsioon. Aasta lõpul kantakse maha kontos „Kulutused tootmise vajadusteks" arvestatud jooksva aasta lõikuseks külvatud seemnete maksumus 11 500 rubla ja aasta jooksul kulutatud sööda maksumus 35 750 rubla.

Konteering:

Deebet konto nr. 8 „Jagamatud fondid ja osamaksud", allkontod
„Seemnefond (põhi- ja kindlustus-)" . . . . . 11 500 rbl.
„Söödafond (põhi- ja kindlustus-)" . . . . . 35 750 rbl.
Kreedit konto nr. 13 „Kulutused tootmise vajadusteks", allkonto
„Kulutused naturaaltulude arvel" . . . . . 47 250 rbl.

KONTROLLKÜSIMUSI.

1. Millistest allikatest moodustatakse kolhoosis seemne-, sööda- ja toiduvilja kindlustusfondid?
2. Milline kanne tehakse seemne- ja söödafondide eraldamiseks kolhoosi naturaaltuludest?

ABISTAMIS- JA KULTUURILISTE VAJADUSTE FONDIDE ARVESTAMINE.

Kooskõlas põllumajandusliku artelli põhikirjaga, asutab artell viljasaagist ja loomakasvatussaadustest „... üldkoosoleku otsusel vastavad fondid invaliidide, raukade, ajutiselt töövõime kaotanute, punaarmeelaste puudustkannatavate perekondade abistamiseks ning orbude ja lastesõimede ülalpidamiseks — kokku mitte üle 2% ulatuses üldtoodangust" (põllumajandusliku artelli põhikirja punkt 11).

Rahalistest tuludest artell „...määrab vahendid kultuurilisteks vajadusteks nagu: kolhoosi kaadri ettevalmistamine, lastesõimede ja mängumurude organiseerimine, raadio sisseseadmine jne." (põllumajandusliku artelli põhikirja punkt 12).

Abistamis- ja kultuuriliste vajaduste fondide arvestamiseks on kolhoosi kontoplaanis eraldatud peakonto nr. 10 „Abistamis- ja kultuuriliste vajaduste fondid".

Selle peakonto ülesanne on — peegeldada fondide ulatust, nende otstarvet, tekkimist ja kasutamist.

„Abistamis- ja kultuuriliste vajaduste fondide" konto käibed näitavad: kreeditis — naturaal- ja rahaliste fondide tekkimist kolhoosi tulude jaotamisel või muist allikaist, deebetis — naturaal- ja rahaliste fondide vähenemist (väljaminekut).

„Abistamis- ja kultuuriliste vajaduste fondide" kontol on järgmised allkontod:

a) „Naturaal-fondid"

b) „Rahalised fondid".

Üldkoosoleku otsuse põhjal vahendite eraldamise kohta abistamis- ja kultuuriliste vajaduste fondidesse tehakse järgmised kanded:

a) Naturaalfondide moodustamine:

Deebet konto nr. 18 „Naturaaltulud ja nende jaotamine", allkontod „Taimekasvatusest", „Loomakasvatusest" jne.

Kreedit konto nr. 10 „Abistamis- ja kultuuriliste vajaduste fondid", allkonto „Naturaal-fondid".

b) Rahaliste fondide moodustamine:

Deebet konto nr. 19 „Rahalised tulud ja nende jaotamine", allkonto „Rahaliste tulude jaotamine".

Kreedit konto nr. 10 „Abistamis- ja kultuuriliste vajaduste fondid", allkonto „Rahalised fondid".

Abistamis- ja kultuuriliste vajaduste fondide kasutamata vahendite jääki näidatakse selle konto kreedit-saldona kolhoosi bilansi passivas.

„Abistamis- ja kultuuriliste vajaduste fondide" kontole pee-

takse abiarvestust (analüütilist) „Fondide, rahaliste tulude ja nende jaotamise arvestuse raamatus".

Allkontole „Naturaal-fondid" avatakse abikontod saaduste iga liigi kohta, otstarbe äramärkimisega.

Allkontole „Rahalised fondid" avatakse abikontod eraldi igale fondi liigile nende otstarbe järgi (brigadiiride ja muu kolhoosi kaadri ettevalmistamise fond, lastesõime organiseerimise fond jne.). Rahaliste fondide arvestuse allkontode pealkirjas märgitakse peale konto nimetuse ka kinnitatud eelarve artikli summa.

Kandeid abikontodesse (analüütilistesse) tehakse järgmiselt:

Konto „Abistamisfond" — nisu (tsentnereis).

(Nimetus ja mõõtühik.)

Kuupäev	Peakontode raamatu kirje nr.	Kellelt saadud ja kellele välja antud	Hind	Deebet		Kreedit	
				Hulk	Summa	Hulk	Summa
		Jääk 1/I 1950. a.				15	150.75
14. I	96	E. K. Väljale korralduse nr. 42 põhjal	—	1	10.05		

Konto „Kaadri ettevalmistamise fond" (rahaline).

Määratud eelarvega 1200 rbl.

Kuupäev	Peakontode raamatu kirje nr.	Kellelt saadud ja kellele välja antud	Hind	Deebet		Kreedit	
				Hulk	Summa	Hulk	Summa
		Jääk 1/I 1950. a.	—	—	—	—	170.—
25. II	148	Kooperatiivi arve nr. 675 järgi makstud õppeabinõude eest brigadiiride ettevalmistamiseks		—	12.—	—	—

Toome abistamis- ja kultuuriliste vajaduste fondide muudatuste operatsioonide arvestuse näiteid.

1. operatsioon. Tulude jaotamisel eraldati naturaaltuludest abistamisfondi 50 ts nisu 500 rubla väärtuses.

Konteering:

Deebet konto nr. 18 „Naturaaltulud ja nende jaotamine", allkonto „Taimekasvatusest" . . . . . 500 rbl.

Kreedit konto nr. 10 „Abistamis- ja kultuuriliste vajaduste fondid", allkonto „Naturaalfondid" . . . . 500 rbl.

2. operatsioon. Tulude jaotamisel eraldati rahalistest tuludest: kaadri ettevalmistamise fondi — 1200 rubla, lastesõime ja mängumuru organiseerimiseks — 1000 rubla ja raadio sisseseadmiseks — 400 rubla. Kokku 2600 rubla.

Konteering:

Deebet konto nr. 19 „Rahalised tulud ja nende jaotamine", allkonto „Rahaliste tulude jaotamine" . . 2600 rbl.
Kreedit konto nr. 10 „Abistamis- ja kultuuriliste vajaduste fondid", allkonto „Rahalised fondid" . . . 2600 rbl.

3. operatsioon. Brigadiiride ettevalmistamise kursustel kulutati õppeabinõude (paber, pliiatsid jne.) soetamiseks 12 rubla. Raha maksti kassast.

Käesoleva operatsiooniga tuleb arvestada sularaha väljaminekut ja kolhoosi kultuuriliste vajaduste fondi vähenemist 12 rubla võrra.

Konteering:

Deebet konto nr. 10 „Abistamis- ja kultuuriliste vajaduste fondid", allkonto „Rahalised fondid" . . . . . 12 rbl.
Kreedit konto nr. 4 „Rahalised vahendid", allkonto „Kassa" . . . . . 12 rbl.

4. operatsioon. Abistamisfondist on antud Isamaasõja invaliidide perekondadele rukist 32 rubla väärtuses.

Selle operatsiooniga tuleb arvestada rukki väljaminekut, mis abistamise korras on antud punaarmeelaste perekondadele.

Konteering:

Deebet konto nr. 10 „Abistamis- ja kultuuriliste vajaduste fondid", allkonto „Naturaalfondid" . . . . . 32 rbl.
Kreedit konto nr. 3 „Saadused ja materjalid", allkonto „Saadused" . . . . . 32 rbl.

KONTROLLKÜSIMUSI.

1. Kui palju võib kolhoosnikute üldkoosolek määrata kolhoosi tuludest abistamise naturaalfondi?
2. Kuidas peetakse abistamis- ja kultuuriliste vajaduste fondide analüütilist arvestust?

TULUDE-KULUDE EELARVE. RAHALISTE VAHENDITE JA ARVELDUSTE ARVESTAMINE.

Seitsmeteistkümnes peatükk.

KOLHOOSI TULUDE-KULUDE EELARVE.

Vastavalt põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirjale — „Nii tulude laekumise kui ka summade kulutamise kohta koostab artelli juhatus aasta-eelarve, mis jõustub alles pärast seda, kui ta on artelli liikmete üldkoosolekul kinnitatud.

Juhatus võib summasid kulutada ainult eelarves ettenähtud artiklite järgi. Summade omavoliline ülekandmine juhatuse poolt kulude eelarve ühest artiklist teise pole lubatav. Summade ühest artiklist teise ülekandmiseks on juhatus kohustatud üldkoosolekult loa nõutama" (põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirja punkt 12).

Vahendite laekumised ja kolhoosi väljaminekud võetakse kolhoosi tulude-kulude eelarvesse tootmisplaani alusel, ranges vastavuses põllumajandusliku artelli põhikirjale. Eelarve koostatakse kolhoosi juhatuse ja arvepidaja poolt, tõmmates kohuslikult sellesse töösse kaasa kolhoosi brigadiire, farmide juhatajaid, abiettevõtete, töökodade juhatajaid ja kolhoosis töötavaid spetsialiste (agronoom, zootehnik, loomavelsker jne.).

Eelarve koostatakse aastaks.

Enne eelarve kinnitamist üldkoosoleku poolt on soovitav selle põhinäitajad läbi arutada brigaadide koosolekuil ja tootmisnõupidamistel. Kolhoosnikute märkused ja ettepanekud võimaldavad juhatusele täpsemalt ja õigemini arvestada kõiki tulusid ja õigesti määrata vahendite kulutamist. NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu ja UK(b)P Keskkomitee määrusega kolhooside tulude ebaõige jaotamise kohta kehtestati kord, mille järgi iga kolhoosi tulude-kulude eelarve, pärast üldkoosoleku kinnitamist, kuulub läbivaatamisele rajooni töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee poolt, kes vaatab läbi esitatud eelarve kolhoosi juhatuse esimehe ja revisjonikomisjoni esimehe juuresolekul.

Tulude-kulude eelarve kujutab endast finantsplaani või kolhoosi arendamise üldise plaani finantsilist osa. Kolhoosi juhatus ei ole suuteline juhtima finantsala tööd tulude-kulude eelarveta.

Eelarve on kolhoosi juhatusele juhtnööriks artelli liikmete üldkoosoleku poolt. Selles on antud ülesanded: saada rahalist tulu kindlaksmääratud summas; organiseerida rahaliste tulude saamist

abiharudest, töötlemistest ja teenustest; tagada rahaliste maksete õigeaegset tasumist riigile; piirata kulutused üksikutes artiklites kindlaksmääratud summadega, millest juhatus ei tohi üle kulutada; kulutada vahendeid säästlikult, mitte lubades liialdusi ja ebamajanduslikkust; finantseerida õigeaegselt kolhoosi majapidamise laiendamise ja ehitamise plaane, koguda vahendeid jagamatute fondide suurendamiseks; eraldada rahalistest tuludest summad kolhoosnikutele väljaandmiseks normipäevade alusel.

Pärast NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja UK(b)P Keskkomitee määrust „Rahareformi läbiviimise ja toidu- ning tööstuskaupade kaartide kaotamise kohta" on tulude-kulude eelarve kolhooside rahanduse korrastamises määratu suure organiseeriva tähtsusega. Üleminek täisväärtuslikule rublale, raharingluse korrastamine, kaubakäibe arendamine vabakaubanduse alusel, toidu- ja laiatarbekaupade tootmise tõus — see kõik avab uued võimalused kolhooside võimsaks arenemiseks ja organisatsioonilis-majanduslikuks kindlustamiseks. Tulude-kulude eelarve koosneb neljast osast:

1. rahalised tulud ja nende jaotamine,
2. vahendid kapitaalmahutusteks ja nende kulutamine,
3. vahendid kultuur-olustikulisteks vajadusteks ja nende kulutamine,
4. vahendid arvelduste järgi, nende laekumine ja kulutamine.

Kõigis neis eelarve osades plaanitakse vahendite kindel sihipärane laekumine ja kulutamine.

Rahalised tulud ja nende jaotamine. Eelarve selle osa sissetulekus näidatakse kõik artelli rahalised tulud — kõikidest harudest (taimekasvatus, loomakasvatus, abiettevõtted jne.). Väljaminekusse plaanitakse rahaliste tulude jaotamine ranges kooskõlas põllumajandusliku artelli põhikirjaga. Eelarve selle osa väljaminekud kujutavad endast rahaliste tulude jaotamise plaani. Selles on järgmised põhiartiklid:

kolhoosi rahaliste kohustuste täitmine riigimaksude, kindlustusmaksude ja pangalaenude alal; kulutused tootmise vajadusteks — mineraalväetiste, seemnete, söötade, kütte- ja määrdeainete ostmine, jooksev remont jne.;

administratiiv-majanduskulud (mitte üle 2% rahalistest tuludest);

eraldamised tuludest jagamatu fondi täiendamiseks, vastavalt põhikirjale;

vahendite eraldamine kolhoosi kultuurilisteks vajadusteks;

rahaliste tulude summa, mis kuulub jaotamisele artelli liikmete vahel normipäevade järgi (avansina ja lõpparvelduseks).

Vahendid kapitaalmahutusteks ja nende kulutamine. Eelarve selle osa sissetulekus plaanitakse vahendite laekumised, mis on määratud kapitaalseiks kulutusteks. Siin näidatakse kapitaalmahutuste vahendite kasutamata jäägid eelmisest aastast; nende

vahendite eelmistel aastatel Põllumajanduspanga kapitaalmahutuste arvele ülekandmata summad, mis kuuluvad ülekandmisele jooksval aastal; eraldamised jagamatusse fondi jooksva aasta tuludest; kolhoosnikute sisseastumismaksud; laekumised inventari ja muu vara müügist; laekumised produktiivloomade müügist, kes müüdi nende asendamiseks tõu- ja parandatud loomadega; kapitaalmahutusteks saadavad pika- ja lühiajaliste laenude summad.

Eelarve selle osa väljaminekusse plaanitakse kolhoosi kulutused kapitaalmahutuste arvel: kapitaalmahutusteks saadud lühiajaliste laenude tasumine, ehituseks ja kapitaalremondiks kulutatavate ostetud materjalide maksumus, vahendite kulutused ehitamisel kasutatud palgatud tööjõu tasustamiseks, kulutused masinate, inventari ja seadmete ostmiseks ning hoonete ja masinate kapitaalremondiks; vahendite kulutused töö- ja produktiivloomade ostmiseks, samuti ka kulutused istandikele, maaparandusele, maaniisutusele jne.

Samas näidatakse ka kapitaalmahutuste vahendite loodetav kasutamata jääk aasta lõpuks.

Vahendid kultuur-olustikulisteks vajadusteks ja nende kulutamine. Eelarve selle osa tulude poolel näidatakse eraldamised jooksva aasta rahalistest tuludest kultuur-olustikulisteks vajadusteks, nende vahendite eelmisest aastast kasutamata jäänud jääk ja muud sissetulekud. Kulude poolel plaanitakse vahendite kulutused kultuur-olustikulisteks vajadusteks (kaadri ettevalmistamine, lastesõimede organiseerimine, raadio sisseseadmine jne.). Samas näidatakse ka nende vahendite loodetav jääk aasta lõpuks.

Vahendid arvelduste järgi, nende laekumine ja kulutamine. Eelarve selle osa tulude poolele märgitakse esmajoones rahaliste vahendite jäägid aasta alguseks kolhoosi kassas ja jooksval arvel ja seejärel deebitoridelt eelmise aasta võlgade järgi laekuvad summad.

Eelarve samas osas näidatakse ka sissetulekud eelmise aasta saadustest, mis eraldati müügiks jooksval aastal. Siin näidatav sissetuleku summa peab võrduma eelmise aasta rahalistesse tuludesse kantud summaga. Eelarve sama osa tulude poolel näidatakse ka tootmise vajadusteks saadavate laenude summad jm.

Selle osa kulude poolel näidatakse esmajoones aasta alguseks jagamatusse fondi üle kandmata jäänud summad, mis kuuluvad jooksval aastal ülekandmisele kapitaalmahutuste arvele ja aasta alguseks kultuurilisteks vajadusteks kasutamata jäänud vahendite summad. Seejärel näidatakse summad, mis kuuluvad maksmisele kolhoosnikutele lõpparvelduseks eelmise aasta normipäevade eest, samuti ka summad kolhoosivõlgade tasumiseks mitmesugustele asutistele ja isikutele ning summad tootmislaenude tasumiseks pangale.

Tulude-kulude eelarve koostamisel kasutatakse kolhoosi toot-

misplaanis tehtud arvestusi loodetava saagi jaotamise, mineraalväetise, kütteaine, määrdeõlide ning muu materjali soetamise kohta jne.

Eelarve niisuguste artiklite järgi nagu mineraalväetise, kütte- ja määrdeainete, väikeinventari kulu jne., märgitakse jooksval aastal tootmises kulutamiseks määratud ostetavate materjalide ja väikeinventari maksumus, mitte aga materjalide ning väikeinventari soetamiseks kulutatav raha. Näiteks kui kolhoos tootmisplaani kohaselt näeb ette aasta jooksul kulutada omavahendite arvel mineraalväetisi 2300 rubla eest, kusjuures aasta alguseks on laos superfosfaati 300 rubla eest, siis näidatakse eelarves kuluna 2300 rubla, kuigi kolhoos ostab jooksval aastal väetisi kõigest 2000 rubla eest.

Kui üksikuid materjale või väikeinventari valmistatakse omas majandis, siis nende materjalide ja väikeinventari maksumust kuluna eelarves ei tule näidata, sest nende materjalide kulu ei toimu mitte kolhoosi rahaliste tulude, vaid naturaaltulude arvel.

Rahaliste tulude summa kalkuleerimisel tuleb kasutada tootmisplaani andmeid külvipindade, viljakuse ja kogusaagi kohta. Eelseisvate kuude väljaarvutamiseks kasutatakse andmeid mineraalväetiste, kütteainete ja muude tootmismaterjalide vajaduste kohta kolhoosis.

Kapitaalmahutuste kulutusi kalkuleeritakse kolhoosi tootmisplaanis ettenähtud ehitusobjektide ja soetuste järgi.

Eelarve täitmise kontrollimiseks, nii tulude kui ka kulude osas, tuleb organiseerida tulude-kulude eelarve täitmise arvestus. See arvestus peab olema organiseeritud nii, et kolhoosi juhatusel oleks võimalik iga päev teada, millisel määral eelarve on täidetud iga artikli järgi.

Eelarve täitmise arvestuse eest on vastutav kõigepealt kolhoosi arvepidaja. Kuludokumentidele allakirjutamisel kontrollib arvepidaja, kas see või teine kulu ei ületa eelarve vastavas artiklis ettenähtud summat. Neil juhtudel, kui kolhoosi kontorisse saabuvad niisugused dokumendid, milledes on märgitud eelarves mitte ette nähtud kulutusi, on arvepidaja kohustatud hoiatama kolhoosi juhatust ja teatama sellest revisjonikomisjonile. Mingil juhul ei tohi lubada vahendite ebamajanduslikku kulutamist. Kui arvepidaja avastab dokumentide kontrollimisel kuritegelikkust, ei tohi ta neid dokumente raamatupidamises läbi kanda. Avastatud kuriteost teatab ta viivitamata kolhoosi juhatusele ja revisjonikomisjonile, tarvilikel juhtudel rajooni põllumajanduse osakonnale ja prokurörile.

Analüüsime, kuidas kontrollitakse eelarve üksikute osade täitmist.

Eelarve esimeses osas — r a h a l i s e d t u l u d j a n e n d e j a o t a m i n e — kontrollitakse rahaliste tulude laekumist aasta jooksul kannete järgi alljärgnevaisse kontodesse:

a) Peakonto nr. 19 „Rahalised tulud ja nende jaotamine“ ana-

lüütilistesse kontodesse, kus arvestatakse rahaliste tulude sissetulekuid abiettevõtteist väljapoole tehtud teenustöödest ja muid tulude laekumisi. Eelarve täitmise kontrollimiseks avatakse selle konto analüütilised kontod, vastavalt tulude-kulude eelarve artiklitele. Niisuguse korra järgi näitavad iga konto käivete kokkuvõtted rahaliste tulude sissetulekuid eelarve nende artiklite järgi, millede täitmise arvestamiseks need kontod avati.

b) Kõiki rahalisi tulusid saaduste realiseerimisest arvestatakse peakonto nr. 16 „Riiklikud müügikohustused ja saaduste müük (peale loomade)" analüütiliste kontode kreeditis. See tähendab, et kõiki andmeid nende eelarve artiklite täitmise kohta, kus on planeeritud rahalised tulud taimekasvatus-, loomakasvatus- ja abiettevõtete saaduste realiseerimisest, võib saada „Riiklike müügikohustuste ja kolhoosikaubanduse arvestuse raamatust". Selle raamatu kontode käibearuanne koostatakse saaduste realiseerimise kohta eelarve vastavate artiklite lõikes.

c) Peakonto nr. 17 „Tootmise põhivahendite ja loomade (täiskasvanud ja noorloomad) väljaminek" analüütiliste kontode kreeditis arvestatakse rahalisi tulusid, mis on saadud riikliku lihamüügikohustuse katteks antud loomadest; rahaliseks tuluks on ka laekumised loomade müügist riiklikele varujatele, kooperatiividele ja kolhoositurul juhul, kui kolhoos on täitnud loomakasvatuse arendamise riikliku plaani.

Seega saab kõik andmed rahaliste tulude eelarve täitmise kohta kannetest järgmistes arvestusraamatuis:

„Fondide, rahaliste tulude ja nende jaotamise arvestuse raamat" (konto nr. 19 analüütiline arvestus);

„Riiklike müügikohustuste ja kolhoosikaubanduse arvestuse raamat" (konto nr. 16 analüütiline arvestus);

„Fondide, rahaliste tulude ja nende jaotamise arvestuse raamat", kus avatakse analüütilised kontod peakontole nr. 17.

Eelarve esimese osa kuluartiklite täitmist kontrollitakse kannetega järgmistes peakontodes:

konto nr. 6 „Arveldused kolhoosi liikmetega" deebetis (rahalistest tuludest normipäevade arvel antava avansi osas);

peakonto nr. 7 „Arveldused asutiste ja isikutega" analüütilistes kontodes (pikaajaliste kapitaalmahutuste laenude ja nende protsentide tasumise osas, mis arvestatakse arvelduste kontodes pankadega;

konto nr. 11 „Abiettevõtete kulutused ja saaduste töötlemine" deebetis (tooraine ja materjalide kulutuste osas kolhoosi abiettevõtteis);

konto nr. 13 „Kulutused tootmise vajadusteks" deebetis (allkonto „Kulutused rahaliste tulude arvel" analüütilistes kontodes arvestatavate rahaliste kulutuste osas);

konto nr. 14 „Maksud, lõivud ja kindlustusmaksud" deebetis;

peakonto nr. 15 „Administratiiv-majanduskulud" deebetis.

Arvestus analüütilistes kontodes on korraldatud nii, et oleks

võimalik kontrollida eelarve kuluartiklite täitmist. Näiteks peakonto nr. 13 „Kulutused tootmise vajadusteks" allkonto „Kulutused rahaliste tulude arvel (eelarve artiklite järgi)" deebetis arvestatavate rahaliste tulude arvel tehtud tootmiskulutuste arvestamiseks avatakse analüütilised kontod tulude-kulude eelarve artiklite lõikes. Analüütiliste kontode pealkirjades märgitakse antud eelarve artikli järgi kinnitatud kulusumma. Niisugune tootmiskulude arvestamise kord võimaldab pidevalt jälgida eelarve täitmist.

Koostades analüütiliste kontode kohta igakuuliselt käibearuannet, järjestab kolhoosi arvepidaja selles kontod kohaldatuna eelarve artiklitele. See võimaldab kasutada käibearuannet tulude-kulude eelarve täitmise kontrollimiseks. Käibearuannet kasutatakse ka koondkokkuvõtte tegemiseks eelarve täitmise kohta.

Eelarve teise osa — Vahendid kapitaalmahutusteks ja nende kulutamine — täitmist kontrollitakse kannete järgi alljärgnevais kontodes.

Peakonto nr. 12 „Kulutused ehitusteks ja kapitaalremondiks" deebetis, mille analüütilistes kontodes arvestatakse rahalis-materiaalseid kulutusi ehitusele jm. Igale ehitusobjektile, istandikule, igale kapitaalremondi liigile avatakse eraldi kontod, nii oma majandi toodete ja materjalide kulutuste kui ka kapitaalmahutuste vahendite arvel tehtud kulutuste arvestamiseks; kontode viimases rühmas märgitakse operatsiooni sissekande tekstis eelarve artikli nimetus. Kontode pealkirjades, milledes peetakse arvestust rahaliste kulutuste kohta ehitusteks ja kapitaalremondiks, märgitakse peale konto nimetuse ka neis kontodes arvestatavate kulutuste eelarves kinnitatud summad.

Kui kolhoos valmistab oma ettevõtteis majandile vajalikku inventari (reed, vankrid, vaadid jne.), siis selle inventari valmistamise kulutusi rahas või ostetud materjalides arvestatakse peakonto nr. 11 „Abiettevõtete kulutused ja saaduste töötlemine" analüütilistes kontodes, eelarve artikli äramärkimisega.

Eelarve täitmise kontrollimiseks kulutuste osas tootmise põhivahendite ja noorloomade ostmiseks kasutatakse kandeid „Loomade inventariraamatus tõugude järgi" ja „Varade arvestuse raamatus". Selleks saab andmeid raamatust väljavõtte tegemise teel.

Selle eelarve osa tulude artiklite täitmist kontrollitakse kannete järgi: kontos nr. 17 „Tootmise põhivahendite ja loomade (täiskasvanud ja noorloomade) väljaminek", mille analüütiliste kontode kreeditis arvestatakse laekumisi väljaläinud tootmise põhivahendite, sealhulgas ka loomade eest, mis on müüdud nende asendamiseks tõu- ja parandatud loomadega; kontos nr. 8 „Jagamatud fondid ja osamaksud", mille analüütiliste kontode kreeditis arvestatakse sisseastumismaksude laekumisi ja eraldamisi rahalistest tuludest jagamatusse fondi; kontos nr. 7 „Arveldused asu-

tiste ja isikutega" Põllumajanduspangaga arvelduste analüütilises kontos (kapitaalmahutusteks saadud laenude, samuti ka kapitaalmahutusteks saadud lühiajaliste laenude tasumise osas).

Eelarve kolmanda osa — Vahendid kultuur-olustikulisteks vajadusteks ja nende kulutamine — täitmist kontrollitakse järgnevalt. Peakonto nr. 10 „Abistamis- ja kultuuriliste vajaduste fondid" allkontos „Rahalised fondid" arvestatakse vahendite sissetulekut ja väljaminekut kolhoosi kultuur-olustikulisteks vajadusteks. Eelarve täitmist iga selle artikli osas võib näha kannetest „Fondide, rahaliste tulude ja nende jaotamise arvestuse raamatus", kus arvestatakse rahaliste fondide kasutamist kultuurilisteks vajadusteks. Kuid siin tuleb silmas pidada, et kõik kulutused, mis on tehtud abistamis- ja kultuuriliste vajaduste fondide arvel, kantakse konto nr. 10 deebetisse alles aasta lõpul. Osa neist kulutustest arvestatakse aasta kestel kontos nr. 11 „Abiettevõtete kulutused ja saaduste töötlemine". Need on kulutused lastesõimele, klubile jne. See tähendab, et täielikke andmeid eelarve selle osa artiklite täitmise kohta saab kannetest nende kahe peakonto analüütilistesse kontodesse.

Eelarve neljanda osa — Vahendid arvelduste järgi, nende laekumine ja kulutamine — täitmist kontrollitakse järgnevalt.

Kolhoosi kohustuste täitmist kreeditoride vastu ja deebitoridelt saada olevate summade õigeaegset tasumist kontrollitakse kannetega kontos nr. 7 „Arveldused asutiste ja isikutega". Kolhoosi liikmeile rahalistest tuludest eelmise aasta normipäevade eest lõplikult saadaoleva rahalise tasu õigeaegset väljamaksmist kontrollitakse kontos nr. 6 „Arveldused kolhoosi liikmetega", kannetega kolhoosnikute isiklikesse kontodesse.

Eelarve samas osas on artikkel, milles on ette nähtud rahalised laekumised eelmise aasta toodangu müügist, mis on eraldatud müügiks jooksval aastal; tulu nendest saadustest arvestati ja jaotati eelmise aasta rahalistes tuludes. Andmeid selle eelarve artikli täitmise kohta saab peakonto nr. 16 „Riiklikud müügikohustused ja saaduste müük (peale loomade)" üksikutest analüütilistest kontodest.

Erilise tähtsusega on kolhoosi riiklike rahaliste kohustuste õigeaegse täitmise kontrollimine. Arvelduste raamatus asutiste ja isikutega avatakse kontod rajooni rahandusosakonnale rahalise tulumaksu ja kindlustusmaksude alal, Põllumajandus- ja Riigipangale — laenude alal kapitaalmahutusteks ja tootmise vajadusteks jne.

Kannete tekstis nendesse kontodesse märgitakse maksude tasumise tähtajad. See võimaldab süstemaatiliselt kontrollida, kas kolhoos täidab õigeaegselt oma kohustused riigi vastu ja tasub õigeaegselt laenud pankadele.

Põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirjas on öeldud kolhoosi rahaliste tulude jaotamise kohta: „Kolhoosnikute üldkoosoleku

poolt kinnitatud aasta-eelarves kolhoosi tootmistöö vajadusteks määratud summadest võib juhatus enne lõikuse väljavaadete lõplikku selgumist kulutada mitte üle 70%. Ülejäänud 30% jääb varuks ja kulutatakse alles pärast lõikuse väljavaadete lõplikku selgumist ning pärast kolhoosnikute üldkoosoleku otsust" (põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirja punkt 12).

Selleks et täita põllumajandusliku artelli põhikirja sellist nõuet, tuleb kindlaks teha juba aasta algul, millise summa tootmiskulude aasta-eelarvest moodustavad 70%. Vahendite kulutamise arvestust tuleb korraldada nii, et juhatusel oleks alati võimalik teada, kuipalju on kulutatud selle või teise artikli järgi ja kuipalju võib veel kulutada.

Tulude-kulude eelarve täitmise kontrollimine on kolhoosi revisjonikomisjoni üheks põhiülesandeks. Revisjonikomisjon revideerib neli korda aastas, kontrollides seejuures ka eelarve täitmist. Revisjonikomisjon kannab revisjoni tulemused ette artelli üldkoosolekul.

KONTROLLKÜSIMUSI.

1. Millistest põhimistest osadest koosneb kolhoosi tulude-kulude eelarve?
2. Kes kinnitab kolhoosi tulude-kulude eelarve?
3. Milleks võib kulutada rahalistest tuludest jagamatu fondi täiendamiseks eraldatud vahendeid?
4. Milliste raamatute kannete järgi kontrollitakse tulude-kulude eelarve täitmist selle üksikutes osades?

Kaheksateistkümnes peatükk.

RAHALISTE VAHENDITE JA VÄÄRTPABERITE ARVESTAMINE.

Kolhoosi rahaliste vahendite sissetuleku ja väljamineku arvestus tuleb korraldada niiviisi, et nende säilivus oleks täielikult tagatud.

„Oma vabad rahasummad hoiab artell oma jooksval arvel kas pangas või hoiukassas", öeldakse põllumajandusliku artelli põhikirja punktis 12. Kolhoosi kassas hoitakse ainult väiksemaid rahasummasid, majapidamise hädavajalikeks jooksvaiks tarvidusiks.

Rahalised vahendid kolhoosi kassas on laekuri vastutusel.

Raha hoidmine pangas tagab kolhoosile selle täielikku säilivust, annab talle täiendavaid tulusid protsentide näol jooksvailt arveilt, kergendab kolhoosile ilma sularahata arveldamist mitmesuguste organisatsioonidega. Peale selle soodustab vabade rahaliste vahendite pangas hoidmine raha ringluse õiget organiseerimist ja nõukogude rubla väärtuse kindlustamist.

Vahendeid jooksvalt arvelt võib juhatus saada vajaduse järgi.

Kapitaalmahutuste arvel hoiab kolhoos kõik jagamatu fondi rahalised vahendid, mis on määratud ehitamiseks, põllumajan-

duslike masinate ja ettevõtete seadmete soetamiseks, töö- ja produktiivloomade ostmiseks ja muudeks kolhoosi kapitaalseteks kulutusteks. Kolhoos kannab kapitaalmahutuste arvele rahalistest tuludest jagamatu fondi täiendamiseks eraldatavad vahendid, summad, mis laekusid mittevajaliku vara müümisest ja produktiivloomade müümisest nende asendamiseks tõu- ja parandatud loomadega. Sellele arvele kantakse ka kolhoosnikute sisseastumismaksud ja muud kapitaalseteks kulutusteks määratud laekumised.

Hobusekasvatuse riikliku plaani täitmise korral kolhoosi poolt arvatakse hobuste müügist laekunud summad kolhoosi rahalistesse tuludesse ja kantakse tema jooksvale arvele.

Kooskõlas NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrusega, võib kapitaalmahutuste arvelt laenata ajutiselt vahendeid kapitaalmahutustega mitte seoses olevaiks majanduslikeks vajadusteks (seemne, sööda jm. ostmine), laenu kohusliku tagastamisega. Ajutiselt võlguvõetud vahendite tagastamise kord ja tähtajad määratakse kooskõlastatult Põllumajanduspangaga.

Tuleb rangelt jälgida, et jagamatu fondi k õ i k rahalised vahendid kantaks õigeaegselt kapitaalmahutuste arvele ja et neid kulutataks sihipäraselt. Kolhooside möödunud aastate praktikas esines rohkesti juhtusid, kus jagamatu fondi rahalisi vahendeid ei kantud õigeaegselt kapitaalmahutuste arvele, kulutades neid ebaseaduslikult jooksvaiks vajadusiks (suurte materjalivarude ja väikeinventari ostmiseks, kolhoosnikute avansseerimiseks jne.). Kapitaalmahutuste vahendite kulutamise niisugune ebaseaduslik praktika tekitas tõsiseid raskusi ehituste püstitamisel, kolhoosile vajalike tootmise põhivahendite (masinad, loomad) ja ehitusmaterjalide õigeaegsel ostmisel jne. On selge, et see takistas kolhooside ühismajapidamise kindlustamist ja arendamist.

Rahaliste vahendite arvestamiseks on kolhoosi kontoplaanis eraldatud peakonto nr. 4 „R a h a l i s e d v a h e n d i d". See on aktiva-konto. Igasugune rahaline laekumine majandisse — kassasse, jooksvale või kapitaalmahutuste arvele — kantakse „Rahaliste vahendite" konto deebetisse. Rahaliste vahendite väljamineku kõikidel juhtudel tehakse kanne „Rahaliste vahendite" konto kreeditisse. „Rahaliste vahendite" konto deebet-saldo näitab kolhoosi rahaliste vahendite üldsummat, mida hoitakse kassas, jooksval või kapitaalmahutuste arvel.

Kassas, jooksval ja kapitaalmahutuste arvel hoitavate rahaliste vahendite lahus arvestamiseks jaguneb peakonto „Rahalised vahendid" allkontodeks: „Kassa", „Jooksvad arved", „Kapitaalmahutuste arve".

Kassas hoitavate rahaliste vahendite arvestust peab laekur „Laekuri sissetulekute ja väljaminekute raamatus" (vt. lk. 164).

Raha sissetuleku ja väljamineku iga dokumendi kirjutab kolhoosi laekur sellesse raamatusse üksikult ja iga päeva lõpul arvutab kassas oleva raha saldo.

Laekurilt tulude-kulude dokumentide vastuvõtmisel kontrollib

Laekuri sissetulekute ja väljaminekute raamat.

Jaanuarikuu 1950. a. kassa.

Kuupäev	Dokumendi nimetus	Dokumendi nr.	Kellelt saadud ja kellele välja antud	Sissetulek rbl.	Sissetulek kop.	Väljaminek rbl.	Väljaminek kop.	Jääk rbl.	Jääk kop.	Arvepidaja allkiri dokumendi saamise kohta
			Kassa jääk 1. jaanuaril 1950. a.	—	—	—	—	115	62	Kolm sissetuleku dokumenti 30 012 rbl. ja kaks väljamineku dokumenti 29 511 rbl. 32 kop. suuruse summa kohta vastu võtnud 3/I 1950. a. arvepidaja K. Kaev
2/I	kviitung	12	Ostetud postmarke väljasaadetud kirjadele	—	—	11	20	—	—	
2/I	sissetuleku-order	1	Jooksvalt arvelt tšeki nr. 139205 järgi väljamaksmiseks kolhoosnikutele eelmise aasta normipäevade eest	29400	—	—	—	—	—	
2/I	sissetuleku-order	2	Laekus sõidu eest kolhoosi hobusega	20	—	—	—	—	—	
2/I	väljaandmiste leht	1	Artelli liikmeile lõpparvelduseks 1949. a. normipäevade eest .	—	—	29500	12	—	—	
2/I	sissetuleku-order	3	Laekus turul müüdud saaduste eest . . .	592	—					
			Kokku	30012	—	29511	32	616	30	
3/I	kviitung	46	Makstud sularahas Riigipanka jooksvale arvele . . . . . jne.			400	—			

kolhoosi arvepidaja nende sissekirjutusi laekuri-raamatusse ja annab raamatusse allkirja dokumentide vastuvõtmise kohta.

Eraldi kassaraamatut kolhoosi arvepidaja tavaliselt ei pea. Saades laekurilt iga päev dokumendid ja kontrollides kandeid tema raamatus, kontrollibki arvepidaja sularaha õiget arvestamist.

NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi ja NSV Liidu Plaanikomitee Statistika Keskvalitsuse instruktsioon dokumentide koostamise ja kahekordses süsteemis raamatute pidamise kohta näeb ette, et arvepidaja võib kõrvuti laekuri poolt peetava sissetulekute ja väljaminekute raamatuga pidada ka kassa rahaliste vahendite eraldi arvestust. Selleks avab arvepidaja „Jooksvate

arvete, väärtpaberite ning asutiste ja isikutega arvelduste raamatus" eraldi analüütilise konto — „Rahalised vahendid kassas". Sellesse kontosse ta kannab kõik sularaha sissetuleku- ja väljamineku-operatsioonid. Selle konto sissetulekute ja väljaminekute käibed ja raha jääk peavad võrduma vastavate kannetega laekuri raamatus.

Jooksval arvel ja kapitaalmahutuste arvel oleva raha arvestamiseks avab arvepidaja „Jooksvate arvete, väärtpaberite ning asutiste ja isikutega arvelduse raamatus" kontod: „Jooksev arve Riigipangas" (või hoiukassas), „Kapitaalmahutuste arve Põllumajanduspangas".

Jooksva arve deebetkannete kokkuvõte näitab laekunud rahaliste vahendite, kreediti oma aga jooksvalt arvelt väljaläinud vahendite summat (kolhoosi tšekkide ja maksekorralduste järgi). Operatsioonide kandeid ja vahendite jääke jooksval arvel ja kapitaalmahutuste arvel võrreldakse süstemaatiliselt panga andmetega, mitte harvemini kui üks kord kuus. Selleks kasutab arvepidaja pangalt saadavaid jooksva arve väljavõtteid. Operatsioonide summad ja vahendite jäägid kolhoosi raamatuis ja panga väljavõtteis peavad ühtuma. Lahkumineku juhtudel tuleb selgitada põhjused ja parandada tekkinud vead. Kui kontrollimisel selgub, et viga on tekkinud pangas, tuleb sellest pangale teatada, selleks, et pank teeks vastava paranduse.

Jooksev arve Riigipanga Paide osakonnas nr. 101/16.

Kuupäev	Peakontode raamatu kirje nr.	Kellelt saadud ja kellele välja antud	Deebet				Kreedit			
			Hind	Hulk	Summa rbl.	Summa k.	Hulk	Summa rbl.	Summa k.
		Ülekanne							
		Jääk 1. jaanuariks 1950. a.		—	37390	—	—	—	—
2/I	4	Kassasse sularahas tšekiga nr. 139205 .		—	—	—	—	29400	—
3/I	7	Sisse makstud sularahas kviitungi nr. 41 järgi		—	400	—	—	—	—
5/I	9	Panga teate kohaselt üle kantud Piimatööstuse Peavalitsuse poolt sellele antud saaduste eest		—	4250	—	—	—	—
6/I	11	Sisse makstud sularahas Riigipanga kviitungi nr. 90 järgi . .		—	2300	—	—	—	—
		jne.							

Kui võtta kokku kassa, jooksva arve ja kapitaalmahutuste arve käibed, nii sissetulekute kui ka väljaminekute osas, siis saadud kokkuvõtted peavad vastavalt võrduma peakonto nr. 4 „Rahalised vahendid" deebet- ja kreedit-käivete kokkuvõtetega. Niisuguse võtte abil kontrollib arvepidaja kannete õigsust kolhoosi rahaliste vahendite arvestuse raamatuisse.

Vastavalt põllumajandusliku artelli põhikirjale — „arvepidajal ei ole mingisuguseid õigusi artelli summade omavoliliseks käsutamiseks, avansside andmiseks ega naturaalfondidest kulutuste tegemiseks. Need õigused on ainult artelli juhatusel ja esimehel. Kõigile artelli rahalistele kuludokumentidele kirjutab peale arvepidaja alla ka artelli esimees või tema asetäitja" (p. 24).

Seega on laekuril õigus kassast raha välja maksta ainult niisuguse dokumendi alusel, mis kannab juhatuse esimehe või tema asetäitja ja kolhoosi arvepidaja allkirja. Ilma dokumendita või esimehe ja arvepidaja poolt allakirjutamata dokumendi järgi laekuril mingisuguseid väljamakseid ei tohi esineda.

Kolhoosi jooksvalt arvelt võib pank summa maha kanda „... ainult artelli juhatuse korraldusel, mis on kehtiv ainult siis, kui see kannab artelli esimehe ja arvepidaja allkirja" (põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirja punkt 12).

Vahendite mahakirjutusi kolhoosi jooksvalt arvelt võib teha ka rahvakohtu otsuse põhjal, s. o. sundkorras. Kuid ka neil juhtudel on lubatud sunduslikult maha kirjutada ainult 70% ulatuses mahakirjutuse päevaks jooksval arvel olevast summast. Kui aga summast jooksval arvel ei piisa võla täielikuks katmiseks, siis võib selleks suunata 70% ulatuses ka järgnevaid laekumisi jooksvale arvele.

Raha laekumisi kassasse vormistatakse „Kassa sissetuleku-orderiga", väljaminekuid aga mitmesuguste dokumentidega, olenevalt operatsioonide iseloomust. Kassa väljamineku-dokumentideks on näiteks:

1. Väljaandmiste lehed artelli liikmeile rahalisteks avanssideks või lõpparvelduseks normipäevade eest, samuti ka täiendavate töötasude maksmiseks.
2. Sularahas tasutud organisatsioonide arved, kellelt kolhoos ostis materjale, inventari jms. Arved peavad kandma esimehe ja arvepidaja allkirju koos käsuga raha väljamaksmiseks, samuti ostetud väärtusi vastu võtnud laohoidja või muu isiku allkirja.
3. Kviitungid kolhoosi poolt tasutud võlgnevuse kohta.
4. Aruandvate isikute avaldused esimehe ja arvepidaja resolutsiooniga avansi väljaandmiseks ja aruandvate isikute allkirjadega raha vastuvõtmise kohta.
5. Pangakviitungid, kui kolhoos maksab kassast raha jooksvale arvele, ja muud dokumendid.

Raha kolhoosi kassasse võetakse vastu „Kassa sissetuleku-orderi" alusel (vt. lk. 167). Orderil märgitakse, millal raha laekus, kellelt laekus, mille eest ja milleks vastu võeti, laekunud summa.

Lenini-nimeline kolhoos

Kassa sissetuleku-order nr. 2

2/I 1950. a.

Vastu võtta *N. P. Mihkilsoolt* .....

milleks ..... *kolhoosi hobuse kasutamise eest*

mille eest .....

kakskümmend rubla.

(rublade summa tähtedega)

(20 rbl. — kop.)

Kolhoosi esimees: *A. Õunapuu*

Raamatupidaja: *K. Kaev*

Lisa: . . . . . dokumenti

kakskümmend rubla	Žurnaali kirje nr. 3 2/I 1950. a.				
rublade summa tähtedega	*Deebet*		*Kreedit*		*Summa*
	Konto	lk.	Konto	lk.	
	4/1		19/1		20.—
2. jaanuar 1950. a.					

Võttis vastu laekur: *J. Laasik*

Raamatupidaja: *K. Kaev*

Lenini-nimeline kolhoos

kviitung sissetuleku-orderile nr. 2 — 2/I 1950. a.

vastu võetud N. P. Mihkilsoolt

milleks — *kolhoosi hobuse kasutamise eest*

mille eest

kakskümmend rubla

(20 rbl. — kop.)

Laekur: *J. Laasik*

Orderile kirjutavad alla kolhoosi esimees ja arvepidaja. Raha vastuvõtmise kohta kirjutab laekur orderile alla ja raha saamise tõenduseks annab maksjale oma allkirjaga kviitungi.

Artelli liikmeile makstakse raha avansina normipäevade eest väljaandmiste lehe järgi. Väljaandmiste leht koostatakse kolhoosi juhatuse poolt ja antakse laekurile raha väljamaksmiseks.

Väljaandmiste lehel peab olema märgitud, mitme normipäeva eest ja millise arvestuse alusel raha makstakse. Raha vastuvõtmise kohta annavad artelli liikmed allkirjad. Väljaandmiste lehe alusel annab laekur aru raha väljamineku kohta. Väljaandmiste lehe vorm on järgmine:

Naturaal- ja rahaliste väljaandmiste leht nr. 7.

Rahaline avanss 1950. a. normipäevade arvel, 1 rbl. 60 kop. normipäeva kohta.

Isikliku konto nr.	Perekonna-, ees- ja isanimi	Väljateenitud normipäevade arv	Arvestatud normipäevade eest	Kinnipidamised avansside arvel	Kuulub väljamaksmisele	Saaja allkiri
1.	Mäeots, Jaan Jaani p.	203	324.80	160.—	164.80	J. Mäeots
2.	Teder, Anna Peetri t.	146	233.60	142.—	91.60	A. Teder
3.	Laas, Marie Mihkli t. jne.	160	256.—	150.—	106.—	M. Laas
	Kokku	18700	29920.—	14360.—	15560.—	

Kokku kuulub väljamaksmisele viisteist tuhat viissada kuuskümmend rubla.

Juhatuse esimees: *A. Õunapuu*

Arvepidaja: *K. Kaev*

Analüüsime rahaliste vahendite sissetuleku- ja väljamineku-operatsioonide mõned näited.

1. operatsioon. Vastavalt aruandele nr. 14, müüdi saadusi kolhoositurul. Raha 100 rubla kandis müüja kolhoosi jooksvale arvele.

Müüdud saaduste sissetulekuhind oli 75 rubla.

Konteering:

a) saaduste väljaandmine müügiks:

Deebet konto nr. 16 „Riiklikud müügikohustused ja saaduste müük (peale loomade)", allkonto „Müük kolhoositurul" . . . . . 75 rbl.

Kreedit konto nr. 3 „Saadused ja materjalid", allkonto „Saadused" . . . . . 75 rbl.

b) Summa laekumine saaduste müügist:
Deebet konto nr. 4 „Rahalised vahendid", allkonto „Jooksvad arved" . . . . . 100 rbl.
Kreedit konto nr. 16 „Riiklikud müügikohustused ja saaduste müük (peale loomade)", allkonto „Müük kolhoositurul" . . . . . 100 rbl.

2. operatsioon. Tarbijate kooperatiiv maksis sularahas võla katteks 70 rbl., kassaorder nr. 31.

Konteering:
Deebet konto nr. 4 „Rahalised vahendid", allkonto „Kassa" . . . . . 70 rbl.
Kreedit konto nr. 7 „Arveldused asutiste ja isikutega", allkonto „Arveldused muude asutiste ja isikutega" . . 70 rbl.

3. operatsioon. Laekus müüdud ree eest sularahas. Ree inventarihind oli 150 rubla, müügist saadi 160 rubla, kassaorder nr. 32.

Konteering:
a) väljaläinud vara mahakandmine inventarihinnaga:
Deebet konto nr. 17 „Tootmise põhivahendite ja loomade (täiskasvanud ja noorloomad) väljaminek", allkonto „Tootmise põhivahendite (peale loomade) väljaminek" . . . . . 150 rbl.
Kreedit konto nr. 1 „Tootmise põhivahendid", allkonto „Transpordivahendid" . . . . . 150 rbl.
b) Summa laekumine müüdud ree eest:
Deebet konto nr. 4 „Rahalised vahendid", allkonto „Kassa" . . . . . 160 rbl.
Kreedit konto nr. 17 „Tootmise põhivahendite ja loomade (täiskasvanud ja noorloomad) väljaminek", allkonto „Tootmise põhivahendite (peale loomade) väljaminek" . . . . . 160 rbl.

4. operatsioon. Tarbijate kooperatiivilt on saadud lepingu järgi tehtud tööde eest 600 rubla. Tasu töö eest varem arvestatud ei ole. Panga teate kohaselt laekus raha kolhoosi jooksvale arvele.

Konteering:
Deebet konto nr. 4 „Rahalised vahendid", allkonto „Jooksvad arved" . . . . . 600 rbl.
Kreedit konto nr. 19 „Rahalised tulud ja nende jaotamine", allkonto „Rahalised tulud (eelarve artiklite järgi)" 600 rbl.

5. operatsioon. Saadud on sisseastumismaksu kolhoosi liikmeks astunud N. V. Mäeotsalt — 20 rubla. Kassaorder nr. 34.

Konteering:
Deebet konto nr. 4 „Rahalised vahendid", allkonto „Kassa" . . . . . 20 rbl.

Kreedit konto nr. 8 „Jagamatud fondid ja osamaksud", allkonto „Jagamatusse fondi arvatud ühistatud varad ja sisseastumismaksud" . . . . . 20 rbl.

Toome mõned näited rahaliste vahendite väljamineku-operatsioonidest.

6. operatsioon. Ostetud on tõujäär 400 rubla eest. Tasumine toimus Elusloomade ostu-müügi kontori arve järgi kapitaalmahutuste arvelt.

Konteering:

Deebet konto nr. 1 „Tootmise põhivahendid", allkonto „Produktiivloomad, linnud ja mesilased" . . . 400 rbl.
Kreedit konto nr. 4 „Rahalised vahendid", allkonto „Kapitaalmahutuste arve" . . . . . 400 rbl.

7. operatsioon. Osteti sularaha eest mitmesugust materjali 40 rubla väärtuses. Materjalid võttis vastu laohoidja tarbijate kooperatiivi arve järgi.

Konteering:

Deebet konto nr. 3 „Saadused ja materjalid", allkonto „Materjalid" . . . . . 40 rbl.
Kreedit konto nr. 4 „Rahalised vahendid", allkonto „Kassa" . . . . . 40 rbl.

8. operatsioon. Kolhoosi korralduse alusel on üle kantud jooksvalt arvelt tootmise vajaduste laenu tasuks 200 rubla.

Konteering:

Deebet konto nr. 7 „Arveldused asutiste ja isikutega", allkonto „Tootmislaenude arveldused" . . . . 200 rbl.
Kreedit konto nr. 4 „Rahalised vahendid", allkonto „Jooksvad arved" . . . . . 200 rbl.

9. operatsioon. Tarbijate kooperatiivi arve järgi on ostetud sularahas mitmesuguseid kontoritarbeid 15 rubla eest.

Konteering:

Deebet konto nr. 15 „Administratiiv-majanduskulud" 15 rbl.
Kreedit konto nr. 4 „Rahalised vahendid", allkonto „Kassa" . . . . . 15 rbl.

10. operatsioon. Naturaal- ja rahaliste väljaandmiste lehe järgi on makstud artelli liikmeile avansina normipäevade arvel 15 560 rubla.

Konteering:

Deebet konto nr. 6 „Arveldused kolhoosi liikmetega", allkonto „Rahalised arveldused normipäevade eest" . . . . . 15 560 rbl.
Kreedit konto nr. 4 „Rahalised vahendid", allkonto „Kassa" . . . . . 15 560 rbl.

Kui sularaha kolhoosi kassast kantakse jooksvale arvele, või ümberpöördult — kui jooksvalt arvelt laekub sularaha kolhoosi kassasse, debiteeritakse ja krediteeritakse kontot 4 „Rahalised vahendid" ja vastavaid allkontosid.

Oletame, et kolhoosi kassast kanti jooksvale arvele 2000 rubla. Niisugust operatsiooni vormistatakse järgmise konteeringuga:

Deebet konto nr. 4 „Rahalised vahendid", allkonto „Jooksvad arved" . . . . . 2000 rbl.

Kreedit konto nr. 4 „Rahalised vahendid", allkonto „Kassa" . . . . . 2000 rbl.

Samal viisil vormistatakse ka sularaha kapitaalmahutuste arvele viimise või vastupidiseid operatsioone, samuti ka kolhoosi korraldusel jooksvalt arvelt kapitaalmahutuste arvele või sellelt arvelt jooksvale arvele raha ülekandmise operatsioone.

Väärtpaberite arvestamine. Kolhoosile kuuluvate riigilaenuobligatsioonide arvestust peetakse peakontos nr. 5 „Väärtpaberid".

Isamaasõja aastail võtsid kolhoosid aktiivselt osa riikliku sõjalaenu obligatsioonide (protsendiga väljalase) soetamisest.

Laenu tellimine toimus kolhoosi üldiste tulude arvel, kuna selleks ei võidud suunata jagamatu fondi vahendeid.

Konto nr. 5 „Väärtpaberid" analüütilist arvestust peetakse „Jooksvate arvete, väärtpaberite ning asutiste ja isikutega arvelduste raamatus". Selle raamatu eraldi lehekülgedel avatakse kontod väärtpaberite liikide järgi. Aasta algusel olevate jääkide ja jooksval aastal juurdetulnud väärtpaberite kontodesse kandmisel kirjutatakse iga obligatsioon üksikult, selle numbri ja hinna märkimisega.

Toome näite riikliku sõjalaenu obligatsioonide ostmise operatsioonist.

Jooksvalt arvelt on üle kantud kolhoosi poolt omandatud riikliku sõjalaenu obligatsioonide tasuks 3000 rubla.

Konteering:

Deebet konto nr. 5 „Väärtpaberid" . . . . . 3000 rbl.

Kreedit konto nr. 4 „Rahalised vahendid", allkonto „Jooksvad arved" . . . . . 3000 rbl.

Tulu saamisel riikliku sõjalaenu protsentidega väljalaske obligatsioonide kupongide järgi koostatakse konteering:

Deebet konto nr. 4 „Rahalised vahendid", allkonto „Kassa" või „Jooksvad arved" (olenevalt sellest, kuhu kupongide järgi makstud raha laekus).

Kreedit konto nr. 19 „Rahalised tulud ja nende jaotamine", allkonto „Rahalised tulud (eelarve artiklite järgi)".

Obligatsioonide langemisel kustutustiraaži koostatakse järgmine konteering:

Deebet konto nr. 4 „Rahalised vahendid", allkonto „Kapitaalmahutuste arve";

Kreedit konto nr. 5 „Väärtpaberid" (kustutustiraaži langenud obligatsiooni nominaalväärtuses).

KONTROLLKÜSIMUSI.

1. Kus peab kolhoos hoidma oma rahalisi vahendeid?
2. Millise dokumendi järgi kolhoos saab sularaha oma jooksvalt arvelt Riigipangas?
3. Kelle allkirju peavad kandma kassa sissetuleku- ja väljamineku-dokumendid?
4. Mis otstarbeks tohib kolhoos kasutada vahendeid kapitaalmahutuste arvelt?
5. Millised on arvepidaja ülesanded „Laekuri sissetulekute ja väljaminekute raamatu" õige pidamise, rahaliste dokumentide õige vormistamise ja rahaliste vahendite säilivuse kontrollimisel?
6. Millistel juhtudel on lubatav kolhoosi jooksvalt arvelt vahendite sundmahakandmine? Milline on selle mahakandmise kord?

Üheksateistkümnes peatükk.

ASUTISTE JA ISIKUTEGA ARVELDUSTE ARVESTAMINE.

1. ARVELDUSTE ORGANISEERIMINE.

Kolhoosi rahaline olukord oleneb tunduval määral õigest arvelduste korraldamisest asutiste ja isikutega. Arvelduste ebaõige korralduse tulemusena tekib kolhoosile debitoorne võlgnevus. Selle tagajärjel ei ole kolhoos suuteline õigeaegselt maksma kolhoosnikutele normipäevade eest ega õiendama tähtaegadel oma kohustusi, olles sellest tingituna sunnitud maksma protsente, viivistrahve, s. t. tegema niisuguseid kulutusi, mida oleks võinud vältida. Debitoorne võlgnevus ja hooletu suhtumine selle sissenõudmisse jätavad kolhoosi real juhtudel ilma vahenditeta, ja ta ei ole suuteline soetama vajalikke materjale, tagama tarvilikke majanduslikke kulutusi jne.

Arvesse võttes kahju, mida tekitab kolhoosidele võlgnevuste mitteõigeaegne tasumine, NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja ÜK(b)P Keskkomitee määrusega 19. septembrist 1946. a. „Abinõudest põllumajandusliku artelli põhikirja rikkumiste likvideerimiseks kolhoosides" kohustasid liiduvabariikide partei- ja nõukogude organite, samuti ka kraide ja oblastite juhte looma vajalik kord mitmesuguste organisatsioonide arveldustes kolhoosidega, likvideerima kolme kuu jooksul nende organisatsioonide võlad kolhoosidele ja kehtestama edaspidiseks õigeaegne ja korralik tasumise kord kolhoosidele nende saaduste ja nende poolt tehtud tööde eest.

Reas kolhoosides tekib debitoorne võlgnevus arvelduste organiseerimise korra mitteteadmisest, samuti arvestuse halvast seisundist. Vastutust arvelduste eest kannab kolhoosi arvepidaja, kõrvuti kolhoosi juhatusega. Arvepidaja peab teadma, kuidas tuleb organiseerida arveldust, kuidas pidada nende operatsioonide arvestust.

NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu määruses on kolhooside ja riiklike varumisorganisatsioonide vahelise arveldamise kohta öeldud, et riiklikud varumisorganisatsioonid on kohustatud tasuma kolhoosidele, kolhoosnikutele ja üksikmajapidamistele varumispunktides kohe pärast põllumajandussaaduste üleandmist.

Varumispunktid peavad kolhooside soovil välja kirjutama maksekorraldused kolhoose teenindavale Riigipanga osakonnale. Varumispunkti maksekorralduse esitamisel maksab pank kolhoosile korraldusel märgitud summa sularahas. Varumispunktid on kohustatud iga päev saatma panka kolhoosidele väljaantud maksekorralduste nimestikud, vahendite kandmiseks kolhooside jooksvaile arveile.

Nimetatud arvelduste kord on kehtestatud ka tarbijate kooperatsiooni varumise kohta teraviljakultuuride, kartuli, aedvilja, liha, villa ja õliseemne kultuuride alal. Ülekaalukas osa kolhooside saaduste realiseerimise käibest kuulub ülalnimetatud arvelduste korra alla, mis kergendab neile tunduvalt vahendite õigeaegset kättesaamist üleantud saaduste eest.

Saaduste müümisel organisatsioonidele tuleb nõuda kohest tasumist kas sularahas või Riigipanga kaudu. Saaduste müük turgudel vankreilt, müügipunktidest või vahetult kolhoosi laost peab toimuma kolhoosi juhatuse poolt ainult sularaha eest.

Kolhoosi saaduste müüja on kohustatud esitama juhatusele aruande müügi kohta ja laekunud summad sisse maksma kas jooksvale arvele või kolhoosi kassasse.

Kui kolhoos müüb organisatsioonidele saadusi või teeb neile tööd, esitab ta kõikidel juhtudel arved, jättes endale ärakirjad. Arve ärakiri ja dokument, mille järgi saadused üle anti, on hagi esitamise aluseks juhtudel, kui maksed õigeaegselt ei laeku. Arveldustel Riigipanga kaudu kirjutatakse arve välja lk. 175 toodud vormi järgi.

Kolhoosidel on võimalik korraldada arveldusi Riigipanga kaudu väga lihtsal ja hõlpsal viisil, nimelt pangale maksekorralduste, tšekkide esitamise teel või aktseptiga.

Arveldused asutistega panga kaudu toimuvad pangale maksekorralduse andmise teel maksmisele kuuluva summa mahakandmiseks kolhoosi jooksvalt arvelt. Kui kolhoosi jooksev arve ja rahasaaja arveldusarve asuvad ühes ja samas panga osakonnas, siis kolhoos annab nõndanimetatud „kohaliku maksekorralduse", mille vorm on toodud lk. 174.

Maksekorraldus kirjutatakse kolmes eksemplaris. Esimene

1
eks.
экз.

Täidetakse 3-s eksemplaris. 1-ne — maksja arve debiteerimiseks; 2-ne — saaja arve krediteerimiseks; 3-s — tagastatakse maksjale panga tõendusega maksukorralduse täitmise kohta.
Заполняется в 3-х экз.: 1-й — для записи по дебету счета плательщика; 2-й для записи по кредиту счета получателя; 3-й — возвращается плательщику с распиской банка в приеме поручения.

Kohaliku maksekorralduse vorm

Lenini-nimeline kolhoos

Viljandi к/о Госбанка

Tehingu teostaja
Операционист
№

Tehingu liik
Род операции
№ 1

17. aprill 1950. a.

Kohalik maksekorraldus № 42
Местное поручение

Debiteerige meie arvestus/jooksvat arvet
Спишите с нашего у Вас расчетного/текущего счета
Teie juures ja krediteerige alltähendatud saaja arvet
и зачислите на указанный ниже счет получателя

DEEBET — ДЕБЕТ

№ *101/16*
maksja arve — счет плательщика

Kellele
Кому

Viljandi Põllumajanduse Varumiskontor
saaja nimi — наименование получателя

KREEDIT — КРЕДИТ

№ *70014*
saaja arve — счет получателя

Summa
Сумма

kolmsada kakskümmend rubla
sõnades прописью

R.
P. *320.—*
numbritega — цифрами

Mille eest
За что

Varuosade ja kivisõe eest, arve 16. aprillist 1950. a. nr. 288

Viivis
Пени
päeva eest Rbl.
за дней Руб.

Kokku Rbl.
Итого Руб.

Maksja
Т. К.
М. п.
плательщика

Maksja allkiri
Подпись плательщика

Debiteeritud maksja arvet
Проведено по дебету счета плательщика
17. aprill 1950. a.

Kontroll | *Tehingu teostaja* | *Žurnalist*
Контролер | *Операционист* | *Журналист*

A. Arak

Müüja *Lenini-nimeline kolhoos* Tüüp vorm
Поставщик Типовая ф. № 865

Aadress *Eesti NSV Harju rajoon* telegrammile telefon
Адрес *Saku külanõukogu* телеграммы телефон
(с указанием республики, края, области)

Arveldusarve Nr. *101/16 Riigipangas* pangas *Tallinna* linnas
Расч. сч. банке в гор.

Kaubasaatja ja aadress
Грузоотправитель и адрес

Kaubasaaja ja aadress
Грузополучатель и адрес

Puu- ja Aedviljatrust Tallinn

Maksunõudmise juurde
К платежному требованию
№
Kuup. 19..... a.
Дата г.

Tellimine
Заказ № от 195..... a.
Наряд г.

ARVE
СЧЕТ № 127 от 10/VI 1950. a.

Maksja ja tema aadress
Плательщик и адрес

Puu- ja Aedviljatrust

Arveldusarve
Расч. сч. Nr. *70020*

pank linn
банк гор.

Tellija
Заказчик

Arve summa
Сумма счета

Arvestushinna järgi По расчетной цене	*1668.50*
Peavalits. kasuks Разница тресту или об'единению	
Arvestatud RM kasuks Отчисления МФ	
Kokku müügihind Всего продажная	*1668.50*

Jaama jaamast
На ст. со ст.

Saatmise kuup. 195 a. Saatmise viis Kviit./saat. № *215*
Дата отпр. г. Способ отпр. Квит./накл.

Pakkimine *kastid* Kohtade arv *137* Kaal *2080 kg*
Упаковка Число мест Вес

Täiendus
Дополнение

Nimetus Наименование	Ühiku mõõt Ед. изм.	Hulk Количество	Hind Цена	Summa Сумма	
Tomatid	kg	*1280*	*1.—*	*1280*	—
Kurgid	„	*800*	*—.40*	*320*	—
Kokku	kg	*2080*	—	*1600*	—
		137	*—.50*	*68*	*50*
		kasti			
				1668	*50*

Üks tuhat kuussada kuuskümmend kaheksa rubla ja 50 kop.

Kolhoosi esimees *A. Õunapuu*

(Kolhoosi pitsat) Arvepidaja *K. Kaev*

eksemplar peab tingimata kandma kolhoosi esimehe ja arvepidaja allkirja ning pitsatit.

Maksekorralduses märgitakse jooksvalt arvelt mahakandmisele kuuluv summa, kellele vahendid üle kanda ja mille eest.

Kohaliku maksekorralduse kehtivus on 10 päeva. Pank, saanud maksekorralduse, kannab selles märgitud summa maha kolhoosi jooksvalt arvelt maksekorralduses märgitud saaja organisatsiooni arvele (käesoleval juhul Viljandi Põllumajanduse Varustuskontor). Seejuures tagastab pank kolhoosile maksekorralduse ärakirja ühes märkusega selle täitmise ja kolhoosi jooksval arvel kannete tegemise kohta.

T š e k k i d e g a a r v e l d u s t e korral annab kolhoos saajale allkirja vastu mitte sularaha, vaid tšeki. Raha tšeki vastu maksab see panga osakond, kus asub kolhoosi jooksev arve.

Tšekid kirjutatakse välja Riigipanga poolt väljaantavail eri plankidel.

Tšekid on ettenäitajale, kui neis ei ole märgitud raha saajat, vaid on kirjutatud „Makske selle tšeki ettenäitajale", ning n i m e l i s e d, nii nagu on toodud näites.

Sularaha toomine jooksvalt arvelt või kapitaalmahutuste arvelt kassasse toimub tavaliselt samuti tšekiga. Neil juhtudel kirjutatakse tšekk laekuri või mõne muu kolhoosi ametiisiku nimele, kellele usaldatakse raha vastuvõtmine.

Tšeki vorm

Чек действителен в течении десяти дней, не считая дня выдачи.

Lenini-nimeline kolhoos
(чекодатель)

Счет № *101/16*

№ 373214 EA
в кассу
контрольная марка

Чек № 373214 EA

на *100* Руб. коп.
(цифрами)

Место для наклейки контрольной марки

Kuusalu " *10* " *mai* 19*50* а.
(место выдачи) (число) (месяц прописью) г.

Tallinna osakond
(наименование учреждения)
Государственного Банка Союза ССР

Место печати чекодателя

Заплатите *Peeter Jaani pg. Mägi'le*
(кому)

Ükssada rubla
(сумма прописью)

Подписи Kolhoosi esimees *A. Ойпарии*

Arvepidaja *K. Kaev*

Aktseptiga arvelduse vormi võib kasutada nii kolhoosi kui ka kolhoosile maksete puhul. Aktseptimine tähendab nõusoleku andmist arve tasumiseks ja pangale loa andmist selles märgitud summa mahakandmiseks kolhoosi jooksvalt arvelt. See kolhoosi nõusolek arve tasumiseks märgitakse arvele ja kirjutatakse alla kolhoosi juhatuse esimehe ja arvepidaja poolt, kinnitades allkirjad kolhoosi pitsatiga. Arvelduste aktsepti moodust kasutatakse tavaliselt neil juhtudel, kui kolhoosi ja tema varustaja või ostja jooksvad arved ei asu samas panga osakonnas.

Arvelduste akreditiivi-vormi kasutatakse siis, kui varustaja või ostja asub teises linnas. Näiteks saadab kolhoos oma esindaja teise rajooni ehitusmaterjalide varumiseks. Akreditiiv antakse välja varumisrajooni pangaosakonna nimele, tingimusega, et väljamakseid kolhoosi arvel teostatakse hankija poolt esitatavate arvete järgi.

Juhtudel, kui maksja ei täida oma kohustusi ega maksa kolhoosile kuuluvat raha, tuleb tingimata asuda võlgnevuse sundsissenõudmisele.

NSV Liidu Kesk-Täitevkomitee ja Rahvakomissaride Nõukogu poolt on vastava määrusega kehtestatud poolteiseaastane aegumise tähtaeg nõudmistes riiklike ettevõtete ja asutiste, kolhooside, kooperatiivsete ja ühiskondlike organisatsioonide vahel. See tähendab, et kolhoos võib esitada kohtuliku nõudmise summade tasumiseks 18 kuu jooksul makse tähtajast arvates. Kui see aeg on lastud mööduda, siis võib kohus võla nõudmise tagasi lükata. Niisugust olukorda ei tohi mingil juhul lubada. Kolhoosi esimees ja arvepidaja kannavad vastutust maksete tähtaegade silmaspidamise ja kolhoosile kuuluvate vahendite õigeaegse sissenõudmise eest.

Võla sundsissenõudmiseks tuleb pöörduda rahvakohtu poole, kellele alluvad kolhooside nõudmised, nende suurusele vaatamata.

Nõudmisel rahvakohtu kaudu esitatakse umbes järgmise sisuga avaldus:

KUUSALU RAJOONI RAHVAKOHTULE

Hageja: Punalipu kolhoosi, Kuusalu rajoon, Kahala külanõukogu hagi kostja — Tarbijate Kooperatiivide Kuusalu Rajooniliidu vastu.

Hagi suurus 2070 rubla.

AVALDUS.

Lepingu 15/VI 1950. a. alusel andsime kostjale augusti- ja septembrikuul kartuleid ja kurke kogusummas 15 800 rubla eest.

Nende saaduste eest on kolhoos saanud mitmesugustel tähtaegadel 13 730 rbl., kuna ülejäänud võlg 2070 rubla suuruses summas on kostja poolt seni tasumata ning Tarbijate Kooperatiivide

Kuusalu Rajooniliit keeldub selle maksmisest ilma seadusliku aluseta.

Seepärast palume rahvakohut välja mõista Tarbijate Kooperatiivide Kuusalu Rajooniliidult ülalnimetatud võla summa ja panna kohtukulud kostja kanda.

Lisa: 1. Lepingu 15/VI 1950. a. ärakiri.
2. Arvete ärakirjad üleantud saaduste kohta.
3. Saatelehtede ärakirjad saaduste vastuvõtmise kohta kolhoosilt.
4. Väljavõte Tarbijate Kooperatiivide Rajooniliidu kontost kolhoosiraamatutes.

Kolhoosi esimees: *R. Jõgi*
Arvepidaja: *K. Kivik*

28/X 1950. a.
(pitser)

Rahvakohtu otsus summa sissenõudmise kohta antakse kohtutäiturile, kolhoosile kuuluva summa sunduslikuks sissenõudmiseks.

Kohtu otsuse täitmiseks esitamisel tuleb kasutada seadusega kehtestatud aastast tähtaega. Selle tähtaja möödumisel kaotab sundusliku sissenõudmise otsus kehtivuse.

2. ASUTISTE JA ISIKUTEGA ARVELDUSTE ARVESTAMINE.

Asutiste, organisatsioonide ja üksikute isikutega arvelduste arvestamiseks on kolhoosi kontoplaanis eraldatud konto nr. 7 „Arveldused asutiste ja isikutega".

Bilansi suhtes on see aktiva-passiva-konto. Analüütilise arvestuse kontodest võivad ühed olla deebet-, teised kreedit-saldoga. Deebet-saldo analüütilistes kontodes näitab, millise summa võlgnevad deebitorid. See summa näidatakse kolhoosi bilansi aktivas. Kui arvelduste kontodes tekib kreedit-saldo, siis kreedit-saldode üldsumma näitab, millise summa kolhoos võlgneb kreeditoridele. See summa näidatakse bilansi passivas.

Konto nr. 7 „Arveldused asutiste ja isikutega" jaguneb järgmisteks allkontodeks:

1. „Naturaalarveldused masina-traktorijaamaga tehtud tööde eest".
2. „Rahalised arveldused masina-traktorijaamaga tehtud tööde eest".
3. „Naturaaltasu arveldused masina-traktorijaama traktoristidega".
4. „Rahalise töötasu arveldused masina-traktorijaama traktoristidega üle garanteeritud miinimumi".
5. „Kapitaalmahutuste laenude arveldused".
6. „Tootmislaenude arveldused".
7. „Arveldused varumisorganisatsioonidega".

8. „Arveldused muude asutiste ja isikutega".
9. „Arveldused aruandvate isikutega".
10. „Töötasu arveldused palgatud spetsialistidega".

Arvelduste analüütilist (abi-) arvestust peetakse „Jooksvate arvete, väärtpaberite ning asutiste ja isikute arvelduste raamatus", milles eraldatakse selleks vastav arv lehekülgi.

Igale organisatsioonile, igale isikule, kellega kolhoosil tekivad arveldused avatakse tingimata eraldi konto. Ilma selleta ei ole mõeldav arvelduste õige korraldamine ja rahalise maksedistsipliini jälgimine. Analüütilise arvestuse puudumisel kolhoos ei tea, kellele maksta, kellelt saada, kellele kolhoos võlgneb, kes ja kuipalju võlgneb kolhoosile.

Kolhoosi arveldusi mitmesuguste organisatsioonidega tuleb perioodiliselt võrrelda. Seda tehakse nii kolhoosil endal olevate dokumentide alusel, kui ka kannete võrdlemisega arvelduste seisu kohta organisatsioonidelt saadud väljakirjutustes.

Arveldused masina-traktorijaamaga.

Vastastikused suhted kolhooside ja masina-traktorijaamade vahel korralduvad valitsuse poolt kehtestatud tüüplepingu alusel.

Kolhooside teenindamisel tekivad masina-traktorijaama ja kolhoosi vahel arveldusvahekorrad masina-traktorijaama poolt teostatud tööde tasumises ja traktoristidele töötasu maksmises. Arveldused masina-traktorijaamadega arvestatakse konto nr. 7 „Arveldused asutiste ja isikutega" järgmistes allkontodes:

1. „Naturaalarveldused masina-traktorijaamaga tehtud tööde eest".
2. „Rahalised arveldused masina-traktorijaamaga tehtud tööde eest".
3. „Naturaaltasu arveldused masina-traktorijaama traktoristidega".
4. „Rahalise töötasu arveldused masina-traktorijaama traktoristidega üle garanteeritud miinimumi".

Arvelduste analüütilist (abi-) arvestust masina-traktorijaamaga peetakse „Asutiste ja isikute arvelduste raamatus". Iga ülalloeteldud allkonto on nende arvelduslikide arvestamisel masina-traktorijaamaga abikontoks.

Arvelduste arvestust masina-traktorijaama tööde eest, mis ei ole seoses naturaal- ja rahalise tasu operatsioonidega, peetakse allkonto „Arveldused muude asutiste ja isikutega" eraldi analüütilises kontos.

Esimese kahe konto deebetis peetakse masina-traktorijaama poolt tehtud tööde eest tasutud saaduste hulga ja summade arvestust. Kui sisse kantakse natuuras tasutavate tööde arveldusi, siis märgitakse tekstis, kuipalju saadusi tegelikult anti, kuna lahtrisse „hulk" märgitakse, kui suures hulgas arvestati saadusi naturaalkohustuste täitmiseks.

Naturaalarveldused masina-traktorijaamaga tehtud tööde eest.

Kuu-päev	Peakontode raamatu kirje nr.	Kellelt saadud või kellele välja antud	Hind	Deebet		Kreedit	
				Hulk	Summa	Hulk	Summa
		Ülekanne					
10/VII	24	Arvestatud masina-traktorijaama töö eest, saadud arve järgi:					
		nisu ts	—	—	—	180	1800.—
		rukist ts	—	—	—	150	1050.—
25/VII	57	Naturaaltasu arvel masina-traktorijaama töö eest antud, vastavalt kviitungile:					
		nisu 80 ts	—	79	790.—	—	—
		rukist 50 ts	—	50	350.—	—	—
		jne.					

Nende kontode kreeditis arvestatakse masina-traktorijaamal teostatud tööde eest kolhoosilt saada olevat naturaaltasu ja raha.

Kolhoos maksab masina-traktorijaama poolt tehtud tööde eest vastavalt naturaaltasu normidele (olenevalt viljakusest), andes riiklikele varumisorganisatsioonidele naturaaltasuna maksmisele kuuluvaid saadusi. Nende lepinguliste tööde eest, kus oli ette nähtud rahaline tasu, kannab kolhoos summad üle riigituludesse rajooni rahandusosakonna eriarvele.

ÜK(b)P 1947. a. veebruari-pleenumi määrusega „Abinõudest põllumajanduse arendamiseks sõjajärgsel perioodil" kehtestati tingimused, mis määravad kindlaks kolhooside arvelduse korra masina-traktorijaamadega traktoritööde eest.

Peetakse otstarbekohaseks, et haakijad, kes töötavad haagitavail masinail, arvatakse põllutööde ajaks traktoribrigaadide koosseisu. Kolhooside naturaaltasu suurus tehtud tööde eest määratakse lähtudes viljakusest ja masina-traktorijaama poolt töö läbiviimise tähtaegadest. Masina-traktorijaamade töötajailt nõutakse tõsist tööd viljakuse tõstmiseks ja nad kannavad vastutust töö kvaliteedi ning agrotehniliste reeglite järgimise eest.

Operatsioone arvelduste arvestamisel masina-traktorijaamadega vormistatakse järgmiste raamatupidamise kannetega:

1. Naturaaltasu arvestamine tehtud tööde eest (masina-traktorijaama arvete järgi):

Deebet konto nr. 13 „Kulutused tootmise vajadusteks", allkonto „Kulutused naturaaltulude arvel".

Kreedit konto nr. 7 „Arveldused asutiste ja isikutega", all-

konto „Naturaalarveldused masina-traktorijaamaga tehtud tööde eest".

2. Teravilja andmine naturaaltasu arvel (Teraviljasalve kviitungite järgi):

Deebet konto nr. 7 „Arveldused asutiste ja isikutega" allkonto „Naturaalarveldused masina-traktorijaamaga tehtud tööde eest".

Kreedit konto nr. 3 „Saadused ja materjalid", allkonto „Saadused".

3. Masina-traktorijaama poolt tehtud ja rahas tasustatavate tööde eest tasu arvestamine (masina-traktorijaama arvete järgi):

Deebet konto nr. 13 „Kulutused tootmisvajadusteks", allkonto „Kulutused rahaliste tulude arvel (eelarve artiklite järgi)".

Kreedit konto nr. 7 „Arveldused asutiste ja isikutega", allkonto „Rahalised arveldused masina-traktorijaamaga tehtud tööde eest".

4. Ülekandmine jooksvalt arvelt masina-traktorijaama poolt tehtud ja rahas tasustatavate tööde eest (maksekorralduse ärakirja järgi):

Deebet konto nr. 7 „Arveldused asutiste ja isikutega", allkonto „Rahalised arveldused masina-traktorijaamaga tehtud tööde eest".

Kreedit konto nr. 4 „Rahalised vahendid", allkonto „Jooksvad arved".

5. Rahaliste vahendite ülekandmine masina-traktorijaama arvele, kolhoosi põllumajanduslike masinate jooksva remondi eest (mittelepingulised tööd). Arvestus masina-traktorijaama arve järgi toimus varem.

Deebet konto nr. 7 „Arveldused asutiste ja isikutega", allkonto „Arveldused muude asutiste ja isikutega".

Kreedit konto nr. 4 „Rahalised vahendid", allkonto „Jooksvad arved".

Laenude arveldused.

Laenude arvelduste arvestust pankadega peetakse järgmises kahes allkontos:

a) „Kapitaalmahutuste laenude arveldused",

b) „Tootmislaenude arveldused".

Esimeses allkontos arvestatakse pangalt saadavate laenude arveldusi ehituseks, loomade ja masinate ostmiseks, maaparanduseks, maaniisutuseks ja muudeks kolhoosi kapitaalseiks kulutusteks. Teises allkontos arvestatakse pangalt tootmise vajadusiks saadud laenude arveldusi (mineraalväetise, seemne, loomasööda jm. ostmiseks).

Igale kolhoosi poolt saadud laenule avatakse eraldi konto, millesse kandmisel märgitakse laenu tagasimaksmise tähtajad.

Laenu saamisel põhivahendite ostuks ja hankija organisatsiooni arve tasumisel panga kaudu tehakse järgmine kanne:

Deebet konto nr. 1 „Tootmise põhivahendid" (vastavad allkontod, olenevalt ostetud tootmise põhivahendite liikidest).

Kreedit konto nr. 7 „Arveldused asutiste ja isikutega", allkonto „Kapitaalmahutuste laenude arveldused".

Laenu saamisel tootmise vajadusteks (seemne, loomasööda, mineraalväetise ostmiseks), kui pank kolhoosile selleks otstarbeks avatud krediidi arvel tasus hankija organisatsiooni arve, koostatakse järgmine konteering:

Deebet konto nr. 3 „Saadused ja materjalid" (vastavad allkontod).

Kreedit konto nr. 7 „Arveldused asutiste ja isikutega", allkonto „Tootmislaenude arveldused".

Kolhoos, saades laenu üheks või teiseks otstarbeks, võtab tavalisesti teatavas ulatuses osa ka omade vahenditega.

Pank krediteerib neid kulutusi valitsuse poolt kinnitatud krediidi normide piires, olenevalt kulutuse liigist. Analüüsime kolhoosi poolt mineraalväetise ostuks saadud laenu sissekandmise korda, kui kolhoos võtab maksmisel osa ka omade vahenditega. Kolhoos ostis näiteks Põllumajanduse Varustuskontorilt mineraalväetist 1000 rubla eest. Osa selle maksumusest 200 rubla suuruses summas tasus kolhoos Põllumajanduse Varustuskontorile oma jooksva arve kaudu, ülejäänud 800 rubla aga tasuti panga poolt kolhoosile mineraalväetise ostuks avatud krediidi arvel. Mineraalväetise võttis vastu kolhoosi laohoidja.

Selle operatsiooni arvestamiseks tuleb teha järgmised kanded:

1. Mineraalväetise ostmine Põllumajanduse Varustuskontorilt ja selle sissetulek kolhoosi lattu 1000 rubla väärtuses.

Deebet konto nr. 3 „Saadused ja materjalid", allkonto „Materjalid" . . . . . 1000 rbl.

Kreedit konto nr. 7 „Arveldused asutiste ja isikutega", allkonto „Arveldused muude asutiste ja isikutega" (analüütiline konto — Põllumajanduse Varustuskontor) . . . . . 1000 rbl.

2. Ülekanne kolhoosi jooksvalt arvelt Põllumajanduse Varustuskontori arvele ostetud mineraalväetise tasuks 200 rubla.

Deebet konto nr. 7 „Arveldused asutiste ja isikutega", allkonto „Arveldused muude asutiste ja isikutega" (analüütiline konto — Põllumajanduse Varustuskontor) . . 200 rbl.

Kreedit konto nr. 4 „Rahalised vahendid", allkonto „Jooksvad arved" . . . . . 200 rbl.

3. Põllumajanduse Varustuskontori arve tasumine Põllumajanduspanga poolt, kolhoosile mineraalväetise ostuks antava laenu arvel 800 rbl.

Deebet konto nr. 7 „Arveldused asutiste ja isikutega", allkonto „Arveldused muude asutiste ja isikutega" (analüütiline konto — Põllumajanduse Varustuskontor) . . 800 rbl.

Kreedit konto nr. 7 „Arveldused asutiste ja isikutega", allkonto „Tootmislaenude arveldused" (analüütiline konto — Põllumajanduspanga laenud mineraalväetise ostuks) . . . . . 800 rbl.

Toome laenude kandeist näite:

Põllumajanduspanga laenud mineraalväetise ostuks.

Kuupäev	Peakontode raamatu kirje nr.	Kellelt saadud või kellele välja antud	Hind	Deebet		Kreedit	
				Hulk	Summa	Hulk	Summa
		Bilansiline jääk 1/I 1950. a.					
		Makse tähtaeg: 15/I 1950. a. — 250 rbl. 15/VIII 1950. a. — 150 rbl.	—	—	—	—	400.—
14/I	29	Jooksvalt arvelt üle kantud laenu tasumiseks tähtpäevaga 15. jaanuar s. a.	—	—	250.—	—	—
		Kokku jaanuaris			250.—		
13/ VIII	34	Jooksvalt arvelt üle kantud laenu tasumiseks tähtpäevaga 15. august s. a.	—	—	150.—	—	—
		Kokku augustis	—	—	150.—	—	—

Arveldused varumisorganisatsioonidega.

Suur osa kolhoosi arveldustest, nii operatsioonide hulga kui ka käivete summa poolest, moodustavad arveldused riiklike varujatega ja tarbijate kooperatiividega. Nende arvelduste arvestust peetakse allkonto „Arveldused varumisorganisatsioonidega" analüütilistes kontodes.

Arvelduste arvestamiseks avatakse igale varumisorganisatsioonile eraldi kontod.

Samuti kui arveldustes masina-traktorijaamadegagi märgitakse deebeti lahtris „Hulk" arvessevõetud kaal, operatsiooni kande tekstis aga kolhoosi poolt ärasaadetud saaduste hulk.

Analüüsime ühe näite arvelduste arvestamisest riiklike varujatega.

1. operatsioon. Riiklike müügikohustuste arvel on Teraviljasalve elevaatorile üle antud nisu, sissetuleku-hinnaga 1000 rubla.

Teraviljasalve Viljandi Kontor — riiklike müügikohustuste arveldused.

Kuupäev	Peakontode raamatu kirje nr.	Kellelt saadud või kellele välja antud	Hind	Deebet		Kreedit	
				Hulk	Summa	Hulk	Summa
		Ülekanne					
15/VII	38	Kviitungite nr. 0184—0187 järgi üle antud:					
		nisu 122 ts	—	122 ts.	1220.—	—	—
		rukist 45 ts	—	45 ts.	315.—	—	—
18/VII	44	Laekus jooksvale arvele üleantud saaduste eest	—	—	—	—	1535.—
18/VII	45	Kviitungite nr. 024—025 järgi üle antud nisu 405 ts. ..... jne.	—	405 ts.	4050.—	—	—

Teraviljasalve kviitungi järgi on nisu võetud vastu hinnaga 1050 rbl. Raha nisu eest ei ole kolhoosi jooksvale arvele laekunud.

K o n t e e r i n g u d :

a) Nisu mahakandmiseks sissetuleku-hinnaga:

Deebet konto nr. 16 „Riiklikud müügikohustused ja saaduste müük (peale loomade)", allkonto „Riiklikud müügikohustused ja kontraheerimine" . . . . . 1000 rbl.

Kreedit konto nr. 3 „Saadused ja materjalid", allkonto „Saadused" . . . . . 1000 rbl.

b) Teraviljasalvele kviitungi vastu üleantud nisu eest kolhoosile kuuluva summa kanne:

Deebet konto nr. 7 „Arveldused asutiste ja isikutega", allkonto „Arveldused varumisorganisatsioonidega" . . . . . 1050 rbl.

Kreedit konto nr. 16 „Riiklikud müügikohustused ja saaduste müük (peale loomade)", allkonto „Riiklikud müügikohustused ja kontraheerimine" . . . . . 1050 rbl.

2. operatsioon. Teraviljasalvelt laekus üleantud nisu eest jooksvale arvele 1050 rbl.

K o n t e e r i n g :

Deebet konto nr. 4 „Rahalised vahendid", allkonto „Jooksvad arved" . . . . . 1050 rbl.

Kreedit konto nr. 7 „Arveldused asutiste ja isikutega", allkonto „Arveldused varumisorganisatsioonidega" . . . . . 1050 rbl.

Arveldused muude asutiste ja isikutega.

Allkontos „Arveldused muude asutiste ja isikutega" arvestatakse arveldusi rajooni rahandusosakonnaga riigi- ja kindlustusmaksude alal, saaduste müügi arveldusi kolhoositurul ja lepingute järgi, arveldusi organisatsioonidega neilt ostetud tootmise põhivahendite ja materjalide alal, arveldusi teiste kolhoosidega, samuti ka arveldusi kolhoosnikutega, mis ei ole seotud normipäevade ja täiendava töötasu arveldustega.

Analüüsime mõned sellesse kontosse kuuluvate operatsioonide arvestamise näited.

1.operatsioon. Rajooni rahandusosakonnalt saabus maksuteade kolhoosi rahalise tulumaksu kohta jooksva aasta eest 13 200 rbl. suuruses summas.

Konteering:

Deebet konto nr. 14 „Maksud, lõivud ja kindlustusmaksud", allkonto „Rahaline tulumaks" . . . 13 200 rbl.

Kreedit konto nr. 7 „Arveldused asutiste ja isikutega", allkonto „Arveldused muude asutiste ja isikutega" . . . . . 13 200 rbl.

2. operatsioon. Kolhoosi jooksvalt arvelt on üle kantud rahalise tulumaksu katteks 5280 rubla.

Konteering:

Deebet konto nr. 7 „Arveldused asutiste ja isikutega", allkonto „Arveldused muude asutiste ja isikutega" . . . . . 5280 rbl.

Kreedit konto nr. 4 „Rahalised vahendid", allkonto „Jooksvad arved" . . . . . 5280 rbl.

3. operatsioon. „Punase Tähe" kolhoosi arve järgi on ostetud üks tõupull 2700 rubla eest järgneva arve tasumise tingimusega.

Konteering:

Deebet konto nr. 1 „Tootmise põhivahendid", allkonto „Produktiivloomad, linnud ja mesilased" . . . 2700 rbl.

Kreedit konto nr. 7 „Arveldused asutiste ja isikutega", allkonto „Arveldused muude asutiste ja isikutega" . . . . . 2700 rbl.

4. operatsioon. Kolhoosi poolt tehtud tööde eest võlgneb tarbijate kooperatiiv talle esitatud arve järgi 800 rubla.

Konteering:

Deebet konto nr. 7 „Arveldused asutiste ja isikutega", allkonto „Arveldused muude asutiste ja isikutega" . . 800 rbl.

Kreedit konto nr. 19 „Rahalised tulud ja nende jaotamine", allkonto „Rahalised tulud (eelarve artiklite järgi)" . . . . . 800 rbl.

Arveldused aruandvate isikutega.

Kõik põhiarveldused riiklike ja kooperatiivsete organisatsioonidega teostab kolhoos panga kaudu sularahata. Kuid üksikuil juhtudel osutub paratamatuks aruandeliste avansisummade väljaandmine kolhoosi ametisikuile, näiteks juhul, kui kolhoosnik lähetatakse ostma kolhoosile vajalikke materjale või inventari, või kolhoosi juhatuse mõne muu ülesande täitmisele. Avanssi aruandvaile isikuile antakse nende kirjaliku avalduse põhjal kolhoosi juhatuse poolt kindlaks otstarbeks ja mitte kauemaks, kui seda nõuab ülesande täitmine.

Aruandev isik on õigustatud temale väljaantud avansisummad kulutama ainult talle kolhoosi juhatuse poolt avansi andmisel usaldatud ülesande täitmiseks. Summade väljaandmine aruandvaile isikuile toimub kolhoosi esimehe korraldusel ja ainult siis, kui aruandev isik on talle varem avansina väljaantud summade kulutamise kohta esitanud aruande, mida kinnitab arvepidaja aruandva isiku uue avansi saamise avaldusel.

Väljaminekute kohta avansisummade arvel esitab aruandev isik avansiaruande (vt. lk. 187).

Aruandes loetellakse kõik tema poolt tehtud väljaminekud, lisades vastavad tõendavad dokumendid. Aruanne koos dokumentidega esitatakse kolhoosi kontorisse. Aruandvaile isikuile väljaantud avansside arvestust peetakse allkonto „Arveldused aruandvate isikutega" abikontodes. Igale aruandvale isikule avatakse eraldi konto.

Avansi väljaandmist k o n t e e r i t a k s e järgmiselt:

Deebet konto nr. 7 „Arveldused asutiste ja isikutega", allkonto „Arveldused aruandvate isikutega".

Kreedit konto nr. 4 „Rahalised vahendid", allkonto „Kassa".

Pärast aruande hoolikat kontrollimist arvepidaja poolt kinnitatakse see kolhoosi esimehe poolt, ning alles siis võib selle alusel teha kanded raamatuisse.

Avansiaruande põhjal koostatakse järgmine k o n t e e r i n g:

Deebet konto nr. 1 „Tootmise põhivahendid", allkonto „Inventar ja sisseseade" (kaalude sissetulek) . . . . 108 rbl.

Deebet konto nr. 3 „Saadused ja materjalid", allkonto „Materjalid" (materjalide ja varuosade sissetulek) . . 281 rbl.

Kreedit konto nr. 7 „Arveldused asutiste ja isikutega", allkonto „Arveldused aruandvate isikutega" . . . . . 389 rbl.

Kolhoosikaubanduse arvelduste arvestamine.

Kolhoosi ladudest müügipunktidesse müügile saadetud saaduste arvestust peetakse kuni nende müümise momendini kontos „Saadused ja materjalid".

Müügipunkti juhataja peab „Laohoidja sissetulekute ja väljaminekute raamatut", kuhu kannab müügipunkti toodud ja müü-

LENINI-*nimeline* KOLHOOS

Kanda 16/V 1950. a.

Deebet		Kreedit		Summa
Konto		Konto		
3/4		7/9		281.—
1/4		7/9		108.—

Avansiaruanne nr. 32, 15. mai 1950. a.

Kulutuste liik: *inventari ja varuosade ostmine*

Perekonna-, ees- ja isanimi: *Vaher, A. J.*

Amet: *2-se brigaadi brigadiir*

	Summa	
Jääk	—	—
Ulekulu	—	—
Saadud kassast: 14/V 1950. a.	400	—
Kulutatud	389	—
Jääk	11	—
Ulekulu	—	—

Lisa: *2 dokumenti*

Aruanne kontrollitud

Kuulub kinnitamisele

389 rbl. — kop.
16. V 1950. a.

Raamatupidaja: *K. Kaev*

Kinnitan aruande

389 rbl.— kop. suuruses summas 16. V 1950. a.

Kolhoosi esimees: *A. Õunapuu*

Raamatupidaja: *K. Kaev*

(Tagaküljel)

Kuupäev	Järjekorra nr.	Kellele, mille eest	Summa		Deebet Konto	Deebet lk.
15/V	1	Põllumajanduse Varustuskontori arve nr. 15 järgi materjalide ja varuosade eest	281	—	3/4	
15/V	2	Põllumajanduse Varustuskontori arve nr. 16 järgi detsimaalkaalu eest koos kaaluvihtide komplektiga	108	—	1/4	
		Kokku	389	—		
		Kolmsada kaheksakümmend üheksa rubla				
		A. Vaher				

Aruanne nr. 17 saaduste müügi kohta kolhoositurul.

1. juunist kuni 5. juunini 1950. a.

Aruandva isiku perekonna-, ees- ja isanimi: *Jõgi, Aadu Peetri p.*

I. Saaduste liikumine.

Saaduste nimetus	Jääk (hulk)	Laekunud (hulk)	Müüdud			Müügist saadud summa	Jääk (hulk)
			Hulk	Sissetuleku-hinnaga			
				Hind	Summa		
Kurgid	15 kg	2000 kg	2010 kg	10 kop.	201.—	510.—	5 kg
Piim	—	500 l	500 l	20 kop.	100.—	500.—	—
Kokku					301.—	1040.—	

Aruandele lisatakse järgmised dokumendid: juhatuse korraldused nr. 18 ja 37, V. Kase allkiri ja Riigipanga kviitung nr. 127.

(Tagaküljel)

II. Rahaliste vahendite liikumine.

	Summa	Dokumendi nr. ja kulude seletus
Jääk eelmise aruande järgi	40.—	
Saadud müügist	1040.—	
Kokku jäägiga	1080.—	
Kulutatud:		
Põranda pesemise eest	15.—	V. Kase allkiri
Kokku kulutatud	15.—	
Kuulub äraandmisele	1065.—	Kontori märkmed
Makstud kassasse (või kantud jooksvale arvele)	1050.—	Riigipanga kv. nr. 127
Jääb aruandvalt	15.—	

6. juuni 1950. a.

Aruandva isiku allkiri: *A. Jõgi*

Aruande kontrollinud arvepidaja: *K. Kaev*

Kinnitan 6. juunil 1950. a. Juhatuse esimees: *A. Õunapuu*

dud saaduste hulga, samuti ka laekumised saaduste müügist ja raha üleandmised.

Müügipunkti juhataja maksab iga päev müügist saadud summad kolhoosi jooksvale arvele või kassasse ja esitab kolhoosi juhatusele kindlaksmääratud tähtaegadel „Aruande saaduste müügi kohta kolhoositurul".

Aruande esimeses osas märgitakse, millised saadused ja kuipalju neid müügipunkti laekus, kuipalju müüdi ja müügist saadud summa.

Aruande teises osas märgitakse saaduste müügist laekunud ja müüja poolt kolhoosi jooksvale arvele või kassasse makstud rahasummade liikumine.

Müügioperatsioonide üle kolhoositurul tuleb sisse seada range kontroll. Tavaliselt määrab kolhoosi juhatus saaduste müügihinnad ette kindlaks.

Saaduste väljaandmisel müüjale avatakse müüja vastutusel olevatele saadustele eraldi analüütiline konto peakontos nr. 3 „Saadused ja materjalid". Pärast aruande saamist müüjalt saaduste müügi kohta, kantakse tema arvel olevad saadused maha kontost „Saadused ja materjalid".

Saaduste müügist laekunud raha arvestamiseks avatakse müüjale isiklik aruandva isiku konto. Selle konto deebetisse kantakse saaduste müügist laekunud summad, kreeditisse aga müüja poolt kolhoosi jooksvale arvele või kassasse sissemakstud summad ja müüja poolt aruandeliste summade arvel tehtud kulutused.

Toome mõned näited kolhoositurul saaduste müügi operatsioonide kannetest.

1. operatsioon. Kolhoosi laost on saatekirja järgi välja antud müügipunktile, müüja J. K. Jõgi vastutusele, saadusi 300 rubla eest.

Konteering:

Deebet konto nr. 3 „Saadused ja materjalid", allkonto „Saadused" (müüja J. K. Jõgi vastutusel) . . . . . 300 rbl.

Kreedit konto nr. 3 „Saadused ja materjalid", allkonto „Saadused" (kolhoosi laohoidja vastutusel) . . . 300 rbl.

2. operatsioon. Müüja J. K. Jõgi'lt saadud aruande ja sellele lisatud dokumentide põhjal (vt. aruanne lk. 188) kantakse sissetulekusse laekumised saaduste müügist ja kantakse maha müüdud saadused, samuti ka müügipunkti kulud.

Konteering:

a) Müüdud saaduste mahakandmiseks sissetuleku-hinnaga:

Deebet konto nr. 16 „Riiklikud müügikohustused ja saaduste müük (peale loomade)", allkonto „Müük kolhoositurul" . . . . . 301 rbl.

Kreedit konto nr. 3 „Saadused", allkonto „Saadused" . . . . . 301 rbl.

b) Müügist laekunud summade kandmiseks müüja arvele:

Deebet konto nr. 7 „Arveldused asutiste ja isikutega", allkonto „Arveldused aruandvate isikutega" (analüütiline konto — müüja A. Jõgi) . . . . . 1040 rbl.

Kreedit konto nr. 16 „Riiklikud müügikohustused ja saaduste müük (peale loomade)", allkonto „Müük kolhoositurul" . . . . . 1040 rbl.

c) aruandva isiku — müüja A. Jõgi arvelt müügipunkti kuludeks ja jooksvale arvele makstud raha mahakandmine:

Deebet konto nr. 13 „Kulutused tootmise vajadusteks", allkonto „Kulutused rahaliste tulude arvel (eelarve artiklite järgi)" . . . . . 15 rbl.

Deebet konto nr. 4 „Rahalised vahendid", allkonto „Jooksvad arved" . . . . . 1050 rbl.

Kreedit konto nr. 7 „Arveldused asutiste ja isikutega", allkonto „Arveldused aruandvate isikutega", (analüütiline konto — müüja A. Jõgi) . . . . . 1065 rbl.

Töötasu arveldused palgatud spetsialistidega.

Põllumajandusliku artelli põhikirja kohaselt teostatakse kõik tööd majapidamises artelli liikmete tööjõuga. Põllumajanduslikule tööle on lubatav palgata ainult erialaste teadmiste ja ettevalmistusega (agronoomid, insenerid, tehnikud jt.) isikuid.

Ajutiste tööliste palkamine on lubatav ainult erandjuhtudel, kui kiireid töid ei jõuta artelli liikmete olemasoleva tööjõuga, selle täielikul rakendamisel, nõutavaks tähtajaks täita, samuti ka ehitustöödeks (põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirja punkt 13).

NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu ja ÜK(b)P Keskkomitee määrusega 19. aprillist 1938. a. „Puuduste kohta kolhoosi tulude jaotamises" lubatakse kolhoosi juhatust palgata neil juhtudel tööjõudu väljastpoolt ainult kolhoosnikute üldkoosoleku loal. Juhatus sõlmib palgatud isikutega töölepingud.

Arveldusi palgatud isikutega arvestatakse allkontos „Töötasu arveldused palgatud spetsialistidega". Analüütilises arvestuses avatakse konto igale isikule.

Toome näite kandeist allkontosse „Töötasu arveldused palgatud spetsialistidega":

1. operatsioon. Agronoom N. Mägi'le on arvestatud töötasu 1950. a. augustikuu eest 600 rubla. Kuulub kinnipidamisele:

Tulumaks	36 rbl.
Riigilaenu tellimine	60 rbl.
Lastetusmaks	6 rbl.
Kuulub väljamaksmisele	498 rbl.

Peakonto nr. 7 „Arveldused asutiste ja isikutega“ analüütiliste kontode käibearuanne.

Raamatu lk. nr.	Organisatsioonide ja isikute nimetused	Saldo 1/I 1950		Käive jaanuaris 1950		Saldo 1/II 1950		Käive veebruaris 1950		Saldo 1/III 1950	
		Deebet	Kreedit	Deebet	Kreedit	Deebet	Kreedit	Deebet	Kreedit	Deebet	Kreedit
	Allkonto nr. 7 „Arveldused varumisorganisatsioonidega“										
1	Teraviljasalv	1280	—	—	1280	—	—	—	—	—	—
6	Aedviljakontor	32	—	6420	5832	620	—	—	620	—	—
	Kokku allkonto nr. 7 järgi	1312	—	6420	7112	620	—	—	620	—	—
	Allkonto nr. 8 „Arveldused muude asutiste ja isikutega“										
10	„Revolutsionääri“ kolhoos . .	—	47	—	—	—	47	—	—	—	47
11	Riiklik veski nr. 13	60	—	187	250	—	3	—	—	—	3
12	Gorki-nim. kolhoos	188	—	—	—	188	—	—	—	188	—
13	Kommunaari kolhoos	—	—	—	—	—	—	312	—	312	—
14	Säde kolhoos	—	—	304	495	—	191	120	—	—	71
	Kokku allkonto nr. 8 järgi	248	47	491	745	188	241	432	—	500	121
	Allkonto nr. 9 „Arveldused aruandvate isikutega“										
19	Lepp, A. J.	—	—	300	272	28	—	—	28	—	—
22	Sild, K. P.	—	16	—	—	—	16	—	—	—	16
	Kokku allkonto nr. 9 järgi	—	16	300	272	28	16	—	28	—	16
	Kokku konto nr. 7 järgi	1560	63	7211	8129	836	257	432	648	500	137

Kolhoosi arvepidaja: K. Kaev

K o n t e e r i n g :

a) Agronoomile arvestatud töötasu kandeks:

Deebet konto nr. 13 „Kulutused tootmise vajadusteks", allkonto „Kulutused rahaliste tulude arvel (eelarve artiklite järgi)" . . . . . 600 rbl.

Kreedit konto nr. 7 „Arveldused asutiste ja isikutega", allkonto „Töötasu arveldused palgatud spetsialistidega" 600 rbl.

b) Agronoomi töötasust kinnipidamiste kandeiks:

Deebet konto nr. 7 „Arveldused asutiste ja isikutega", allkonto „Töötasu arveldused palgatud spetsialistidega" 102 rbl.

Kreedit konto nr. 7 „Arveldused asutiste ja isikutega", allkonto „Arveldused muude asutiste ja isikutega":

„Rajooni rahandusosakond, tulumaksu alal" . . . . 36 rbl.
„Rajooni rahandusosakond, lastetusmaksu alal" . . 6 rbl.
„Hoiukassa, riigilaenu alal" . . . . . 60 rbl.

2. operatsioon. Makstud on agronoomile töötasu:

K o n t e e r i n g :

Deebet konto nr. 7 „Arveldused asutiste ja isikutega", allkonto „Töötasu arveldused palgatud spetsialistidega" 498 rbl.

Kreedit konto nr. 4 „Rahalised vahendid", allkonto „Kassa" . . . . . 498 rbl.

3. operatsioon. Jooksvalt arvelt on kolhoosi korralduse alusel üle kantud kinnipidamised agronoomi töötasust.

K o n t e e r i n g :

Deebet konto nr. 7 „Arveldused asutiste ja isikutega", analüütilised kontod:

„Rajooni rahandusosakond, tulumaksu alal" . . . 36 rbl.
„Rajooni rahandusosakond, lastetusmaksu alal" . . 6 rbl.
„Hoiukassa, riigilaenu alal" . . . . . 60 rbl.
Kokku 102 rbl.

Kreedit konto nr. 4 „Rahalised vahendid", allkonto „Jooksvad arved" . . . . . 102 rbl.

Peakonto nr. 7 „Arveldused asutiste ja isikutega" analüütiliste kontode käibearuanne.

Asutiste ja isikutega arvelduste operatsioonide arvestamises on oluline tähtsus kannete õigsuse kontrollimisel. Raamatupidamise kannete õigsuse kontrollimiseks koostab kolhoosi arvepidaja iga kuu analüütilistes kontodes tehtud arvelduste kohta käibe-aruande (vt. lk. 191).

Käibe-aruande vorm võimaldab kanda aasta jooksul asutiste ja isikutega olnud arvelduste kokkuvõtted ja jäägid ühte vihikusse, ilma et tarvitseks iga kuu deebitore ja kreeditore uuesti välja kirjutada.

Käibearuande koostamiseks võtab kolhoosi arvepidaja kokku kõikide analüütiliste kontode käibed, kannab need kokkuvõtted käibearuandesse ja toob kuu lõpuks välja iga konto saldo. Nagu eespool märkisime, võivad saldod olla nii deebet- kui kreeditpoolsed.

Seega saame peakonto „Arveldused asutiste ja isikutega" analüütiliste kontode käibearuande abil peakonto liigendatud saldo. Kõikide analüütiliste kontode deebet-saldod näitavad debitoorset võlgnevust kolhoosile, kreedit-saldod aga kolhoosi võlgnevuse summat.

Deebeti ja kreediti kuukäivete summad peavad võrduma peakonto „Arveldused asutiste ja isikutega" käivete summadega samal kuul. Lahkuminek tõendab vea olemasolu kandeis, mis tuleb üles leida ja parandada.

KONTROLLKÜSIMUSI.

1. Milline kord on valitsuse poolt kehtestatud kolhoosi poolt üleantavate saaduste arveldamiseks?
2. Milliseid arvelduse meetodeid te teate?
3. Kui pikk on kolhooside ja teiste organisatsioonide vaheliste vaieldavate nõudmiste aegumise tähtaeg?
4. Milliseid arvelduste liike (milliste operatsioonide järgi) on kolhoosi ja masina-traktorijaama vahel?
5. Millises raamatus peetakse laenude arvelduste arvestust Riigipangaga?
6. Mis otstarbeks antakse avansse aruandvatele isikutele?
7. Kes kontrollib avansiaruannet ja kes selle kinnitab?
8. Milline ülesanne on peakonto nr. 7 „Arveldused asutiste ja isikutega" analüütiliste kontode käibearuandel?

Kahekümnes peatükk.

ARVELDUSTE ARVESTAMINE KOLHOOSI LIIKMETEGA JA MASINA-TRAKTORIJAAMA TRAKTORISTIDEGA.

1. ARVELDUSTE ARVESTAMINE KOLHOOSI LIIKMETEGA.

Kolhoosi arvepidaja töö üheks vastutusrikkamaks osaks on kolhoosi liikmetega arvelduste arvestamine. Tuleb õigesti arvestada kolhoosi liikmete normipäevi nende töö eest, õigesti ja õigeaegselt arvestada normipäevade ja täiendavate töötasude arvel väljaantud naturaal- ja rahalisi avansse ning pidada arvestust kolhoosi liikmeilt saadaolevate maksete üle neile tehtud tööde ja osutatud teenuste eest jne. Kolhoosi juhatus saab õigeaegselt arveldada artelli liikmetega ja õigesti välja anda avansse ainult siis, kui arvelduste arvestamine kolhoosi liikmetega on täpne ja õigeaegne.

Arvelduste arvestamiseks kolhoosi liikmetega tuludes normi-

päevade eest ja täiendavas töötasus on kolhoosi kontoplaanis eraldatud peakonto nr. 6 „Arveldused kolhoosi liikmetega", järgmiste allkontodega:

1) „Naturaalarveldused normipäevade eest",
2) „Rahalised arveldused normipäevade eest".

Peale selle peetakse kontos nr. 6 „Arveldused kolhoosi liikmetega" arvestust ka rahalise juurdemaksu kohta kolhoosi esimehele ja arvepidajale.

Rahaline juurdemaks kolhoosi esimehele määratakse kindlaks olenevalt kolhoosi rahalise tulu suurusest. Aasta kestel saab kolhoosi esimees juurdemaksu 70%, lähtudes kolhoosi eelmise aasta rahalise tulu summast. Rahalise juurdemaksu lõpparveldus kolhoosi esimehega toimub pärast aasta-aruande kinnitamist kolhoosnikute üldkoosoleku poolt ja läbivaatamist rajooni töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee poolt.

Arvelduste analüütilist arvestust kolhoosi liikmetega peetakse „Kolhoosi liikmete arvelduste raamatus". Raamatus avatakse igale kolhoosnikule eraldi konto. Nii rahaliste kui ka naturaaltulude arveldused kolhoosnikutega arvestatakse ühes kontos. Seda saavutatakse konto vormi kujundamisega, mis võimaldab pidada naturaal- ja rahaliste arvelduste arvestust eraldi.

Kannete hõlbustamiseks avatakse kontod „Kolhoosi liikmete arvelduste raamatus" brigaadide järgi: alguses on kontod arvelduste arvestamiseks esimese brigaadi kolhoosnikutega, siis teise jne. Kolhoosi esimehele ja arvepidajale (raamatupidajale) makstavate juurdemaksude arvestust on otstarbekam pidada eri kontos, selleks et vältida nende arvelduste segamist normipäevade ja täiendava töötasu arveldustega põllumajanduslike kultuuride viljakuse ja loomakasvatuse produktiivsuse plaaniliste ülesannete ületamise eest.

Kolhoosniku isikulise konto number selles raamatus peab olema sama, mis on temale väljaantud tööraamatul ja tema isikulisel kontol „Kolhoosnikute normipäevade arvestuse raamatus". See kergendab arvepidajale kannete võrdlemist artelli liikmete isikulistesse kontodesse kannetega nende tööraamatuisse.

Kanded kolhoosnikute isikulistesse naturaalarvestuste kontodesse peavad selgelt ja täpselt näitama arvelduse seisukorda iga saaduse järgi. Isikulise konto vorm naturaalarvestuse osas on koostatud nii, et igale saadusele oleks eraldatud eri lahter (vt. lk. 195).

Avansse normipäevade arvel antakse ranges kooskõlas väljatöötatud normipäevadega. Avansseerimise kord on kindlaks määratud põllumajandusliku artelli põhikirjaga ja partei ning valitsuse otsustega selles küsimuses.

Kolhoosnikutele normipäevade arvel antavate saaduste väljaandmise dokumendiks on „Naturaal- ja rahaliste väljaandmiste leht" (vt. lk. 129).

Väljaandmiste lehes märgitakse: kolhoosnikute nimed, kellele

Kolhoosi liikmete arvelduste raamat (kolhoosniku isikulise konto osa „Naturaalarveldused").

KASK, Jaan Villemi p.

Naturaalarveldused.

		Nisu			Rukis			Kartul		
		Kuupäev	Dokumendi nr.	Hulk (kg)	Kuupäev	Dokumendi nr.	Hulk (kg)	Kuupäev	Dokumendi nr.	Hulk (kg)
Võla jääk aasta algusel	Kolhoosilt saada . . .	—	—	50	—	—	—	—	—	—
	Kolhoosnikult saada. .	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Välja antud eelmise aasta normipäevade eest		12/I	20	50	—	—	—	—	—	—
Välja antud avansina j. a. normipäevade arvel		17/IX	24	210	17/IX	20	250	1/X	2	580
Välja antud avansina j. a. normipäevade arvel		20/XII	38	500	20/XII	39	500	27/XI	43	640
	Kokku välja antud	—	—	760	—	—	750	—	—	1220
Arvestatud	a) normipäevade eest	31/XII	101	670	31/XII	101	670	31/XII	101	955
	b) täiendav töötasu . .	31/XII	102	140	31/XII	102	130	31/XII	102	265
	Kokku arvestatud	—	—	810	—	—	800	—	—	1220
Võla jääk aasta lõpul	Kolhoosilt saada	—	—	100	—	—	50	—	—	—
	Kolhoosnikult saada .	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Brigaad nr. 1.

KASK, Jaan Villemi p.

1. jaanuarist kuni 1. juunini on välja töötatud 187,50 normipäeva: 1. juunist 99,01 normipäeva; 1. oktoobrist kuni

Välja töötatud

	Jaanuar	Veebruar	Märts	Aprill	Mai	Juuni	Juuli	August
Arvestatud normipäevi	28,32	25,64	31,50	52,44	49,60	46,72	50,42	56,80
Kokku aasta algusest	28,32	53,96	85,46	137,90	187,50	234,22	284,64	341,44

Arvestatud täiendavalt talivilja koristamise tööde plaani

Rahalised

Kuupäev	Dokumendi nr.	Kande sisu	Välja antud	Kuupäev	Dokumendi nr.	Kande sisu
Jääk 1/I 1950		Kolhoosilt saada . . .	365.—	—	—	Ülekanne
		Kolhoosnikult saada .	—	30/III	69	Väljaandmiste leht nr. 62, rahas jne.
13/I	23	Väljaandmiste leht nr. 1 — rahas	365.—			
25/I	47	Väljaandmiste leht nr. 3, hobuse kasutamise eest	15.—			
		Kokku jaanuaris . . .	380.—			
28/I	61	Väljaandmiste leht nr. 5, ühiskondliku toitlustamise eest . .	14.50			

[1] Perioodid on toodud kolhooside kohta, kes NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu ja UK(b)P Keskkomitee vastava määruse järgi kuuluvad kohustuslike normipäevade suhtes oblastite, kraide ja vabariikide teise rühma.

kuni 1. augustini — 97,14 normipäeva; 1. augustist kuni 1. oktoobrini — 31. detsembrini — 79,05 normipäeva.[1]

normipäevi.

September	Oktoober	November	Detsember	Kokku aastas	Kooskõlas põllumajandusliku artelli põhikirja punktiga 15.		Normipäevade arv, millele tulud on arvestatud
					juurde arvestatud hea töö eest	maha arvestatud halva töö eest	
42,21	32,16	25,14	21,75	462,70	—	—	484,70
383,65	415,81	440,95	462,70	—	—	—	

ületamise eest — 22 normipäeva.

arveldused.

Välja antud	Kuupäev	Dokumendi nr.	Kande sisu			Välja antud
394.50			Kokku välja antud			1535.—
	31/XII	107	arvestatud	a) normipäevade eest . .		1710.—
	31/XII	108		b) täiendav töötasu tubaka eest		420.—
40.—				. . . . . eest		—
				arvestatud kokku		2130.—
				Jääk 1/I 1949. a.	Kolhoosilt saada . . .	960.—
					Kolhoosnikult saada	—

saadusi antakse, iga kolhoosniku poolt väljatöötatud normipäevade arv, ühe normipäeva kohta arvestatud avansi määr, kuipalju kuulub kinnipidamisele varem väljaantud avansside arvel ja kuipalju kuulub väljaandmisele. Saaduste vastuvõtmise kohta kirjutavad kolhoosnikud alla allkirja lahtris.

Sellesama väljaandmiste lehe järgi antakse kolhoosnikutele saadusi ka täiendavateks töötasudeks.

Peale analüütiliste kontode avatakse „Kolhoosi liikmete arvelduste raamatus" veel üldine (kollektiivne) konto, kuhu kantakse artelli liikmeile normipäevade arvel ja täiendavaks töötasuks saaduste andmise kõik operatsioonid. Selle konto ülesandeks on kolhoosnikute isikulistesse kontodesse tehtavate saaduste väljaandmise kannete õigsuse kontrolli tagamine.

Iga normipäevade arvel naturaalavansina antav saadus kantakse sellesse kontosse üldkokkuvõttena, hulga ja maksumuse märkimisega. Kolhoosnikute isikulistesse kontodesse tehtud sissekannete üldine kokkuvõte iga kultuuri järgi peab vastama kollektiivsesse kontosse sissekantud saaduste hulgale samade kultuuride järgi. Kui võtta kokku kollektiivse konto järgi väljaantud saaduste maksumus ja lisada sellele summale normipäevade eest makstud rahalised avansid, siis peab kokkuvõte võrduma peakontode raamatu konto nr. 6 „Arveldused kolhoosi liikmetega" deebet-käibe summaga samas perioodis. Kõik arveldused kolhoosi liikmetega, mis ei ole seoses normipäevade ja täiendavate töötasude arveldustega, näiteks arveldused aruandelistes summades, kolhoosnikule maja ehituseks väljaantud materjalide eest jne., arvestatakse mitte selles raamatus, vaid allkonto „Arveldused muude asutiste ja isikutega" kohta peetavas asutiste ja isikute arvelduste raamatus.

Kolhoosi juhatus maksab aasta jooksul tuludest kolhoosi liikmeile nende poolt väljatöötatud normipäevade arvel rahalisi avansse. Põllumajandusliku artelli põhikiri määrab, et „Rahalist avanssi võib artelli liikmele aasta jooksul välja anda mitte üle 50% ulatuses sellest summast, mis tal töö eest saada on" (punkt 16). Kolhoosides, kus kasvatatakse tehnilisi kultuure (puuvill, peet, lina, kanep, tee, tubakas jne.), toimub avansside andmine artelli liikmeile ära ootamata tehniliste kultuuride lõplikku üleandmist riigile, iga partii üleandmise järel, vähemalt kord nädalas, 60% ulatuses artelli poolt üleantud saaduste eest laekunud summast.

Rahalisi avansse antakse arvestuslehtede järgi, millede koostamiseks kasutatakse „Naturaal- ja rahaliste väljaandmiste lehe" vormi (vt. lk. 168).

Rahaliste arvelduste arvestamiseks on kolhoosniku isikulises kontos eraldatud eri osa.

Põllumajanduslike kultuuride viljakuse ja loomakasvatuse produktiivsuse plaanide ületamise eest täiendavate töötasude väljaandmine kolhoosnikutele natuuras ja rahas toimub pärast riiklike

müügikohustuste täitmist, seemne-, sööda-, kindlustus- ja muude kolhoosi ühiskondlike fondide eraldamist, üheaegselt kolhoosi tulude jaotamisega.

Täiendavate töötasude väljaandmine natuuras — piimas, juurviljas ja muis kiirelt riknevais saadustes — toimub avansseerimise korras aasta jooksul kolhoosi juhatuse poolt määratud tähtaegadel, olenevalt riiklike kohustuste täitmisest.

NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja UK(b)P Keskkomitee määruses 19. septembrist 1946. a. „Abinõudest põllumajandusliku artelli põhikirja rikkumiste likvideerimiseks kolhoosides" märgitakse, et „Ebaõigete arvelduste tagajärjel kolhoosnikutega rikutakse põllumajandusliku artelli põhikirja paljudes kolhoosides sellega, et üks osa kolhoosnikuid ei saa neile kuuluvate normipäevade eest küllaldaselt natuuras ja rahas, teine osa aga saab rohkem, kui neile töötatud normipäevade järgi kuulub".

Niisuguseid põllumajandusliku artelli põhikirja rikkumisi tuleb vältida. Avansse artelli liikmeile tuleb anda väljaandmiste lehtede järgi ainult tegelikult väljatöötatud normipäevade alusel.

Kolhoosi liikmetega arvelduste analüütilistest kontodest koostatakse igakuuliselt käibearuanne, eraldi naturaal- ja rahaliste arvelduste kohta. Käibearuande abil kontrollitakse kolhoosi liikmetega arvelduste kohta tehtud kannete õigsust.

Naturaalarvelduste kohta koostatakse käibearuanne kollektiivse konto kannete alusel.

Naturaal- ja rahaliste tulude jaotamine toimub kolhoosides aasta lõpul. Kolhoosnikute üldkoosolek määrab normipäevadele jaotamiseks kuuluva saaduste hulga ja raha summa. Seejärel määratakse iga saaduse ja raha väljaandmise määr ühele normipäevale. Artelli liikmete üldkoosolekul vastuvõetud otsuse alusel arvestab kolhoosi arvepidaja igale kolhoosnikule tulud normipäevade eest vastavalt tema poolt väljatöötatud normipäevadele ja saaduste ning raha määrad ühe normipäeva kohta. Koostatud väljaandmiste lehtedele kirjutavad alla peale arvepidaja ka artelli esimees ja brigadiirid.

Tulude arvestamise kandeiks kolhoosnikutele normipäevade eest koostatakse järgmised k o n t e e r i n g u d :

a) Naturaaltulude arvestamisel:

Deebet konto nr. 18 „Naturaaltulud ja nende jaotamine" (vastavad allkontod).

Kreedit konto nr. 6 „Arveldused kolhoosi liikmetega", allkonto „Naturaalarveldused normipäevade eest".

b) Rahaliste tulude arvestamisel:

Deebet konto nr. 19 „Rahalised tulud ja nende jaotamine", allkonto „Rahaliste tulude jaotamine".

Kreedit konto nr. 6 „Arveldused kolhoosi liikmetega", allkonto „Rahalised arveldused normipäevade eest".

Samasugused konteerimised koostatakse ka saaduste ja raha arvestamisel täiendavaks töötasuks kolhoosnikutele.

Artelli liikmele arvestatud tulu kantakse tema isikulise konto vastavasse ossa, samuti ka tema tööraamatusse, kus on olemas lehekülg tulude jaotamise aastase arvelduse sissekandmiseks.

Toome mõned operatsioonid ja kontode korrespondeerimised arveldustest kolhoosi liikmetega:

1. operatsioon. Artelli liikmeile on normipäevade arvel välja antud rahalist avanssi 4000 rubla.

Konteering:

Deebet konto nr. 6 „Arveldused kolhoosi liikmetega", allkonto „Rahalised arveldused normipäevade eest" . . . . . 4000 rbl.

Kreedit konto nr. 4 „Rahalised vahendid", allkonto „Kassa" . . . . . 4000 rbl.

2. operatsioon. Artelli liikmeile on antud normipäevade arvel avansina saadusi 1400 rubla eest.

Konteering:

Deebet konto nr. 6 „Arveldused kolhoosi liikmetega", allkonto „Naturaalarveldused normipäevade eest" . . . . . 1400 rbl.

Kreedit konto nr. 3 „Saadused ja materjalid", allkonto „Saadused" . . . . . 1400 rbl.

3. operatsioon. Täiendava töötasu arvel antud avansina lüpsjale O. J. Kasele 120 l piima ja lüpsjale A. K. Ilvesele 100 l piima, kokku 44 rubla eest.

Konteering:

Deebet konto nr. 6 „Arveldused kolhoosi liikmetega", allkonto „Naturaalarveldused normipäevade eest" . . . 44 rbl.

Kreedit konto nr. 3 „Saadused ja materjalid", allkonto „Saadused" . . . . . 44 rbl.

4. operatsioon. Kolhoosi liikmed võlgnevad kolhoosile hobuste isiklikeks vajadusteks kasutamise eest 60 rubla (rahaliste tulude arvel).

Konteering:

Deebet konto nr. 6 „Arveldused kolhoosi liikmetega", allkonto „Rahalised arveldused normipäevade eest" . . 60 rbl.

Kreedit konto nr. 19 „Rahalised tulud ja nende jaotamine", allkonto „Rahalised tulud (eelarve artiklite järgi) 60 rbl.

2. ARVELDUSTE ARVESTAMINE MASINA-TRAKTORIJAAMA TRAKTORISTIDEGA.

Traktoristidele antakse traktoritöödel väljatöötatud normipäevade eest saadusi ühtlaselt kolhoosnikutega.

Arvelduste arvestust masina-traktorijaama traktoristidega pee-

takse „Kolhoosi liikmete arvelduste raamatus". Igale traktoristile avatakse eraldi isikuline konto.

Rahalise tasumise traktoristidele normipäevade eest garanteeritud miinimumi piires, s. o. 2 rubla 50 kop., on riik võtnud endale ja masina-traktorijaam maksab need traktoristidele riigieelarvest antavaist summadest. Kui rahaline väljamaks ühe normipäeva kohta kolhoosis on traktoristide normipäeva garanteeritud miinimumist suurem, näiteks 3 rbl. 50 kop., siis vahe kolhoosi normipäeva maksumuse ja traktoristide normipäeva rahalise garanteeritud miinimumi vahel (käesoleva näite järgi 1 rubla) tasutakse kolhoosi poolt.

Traktoristidele üle garanteeritud miinimumi arvestatud rahalised tulud kannab kolhoos üle masina-traktorijaamale ning üksikutele traktoristidele tasub mitte kolhoos, vaid masina-traktorijaam.

Traktoristide vastutuse suurendamiseks ja huvi äratamiseks traktoritööde kvaliteedi tõstmise ja kolhoosi viljakuse suurendamise vastu, kehtestas UK(b)P Keskkomitee 1947. a. veebruaripleenum määrusega „Abinõudest põllumajanduse arendamiseks sõjajärgsel perioodil" traktoristidele ja traktori brigaadide teistele töötajatele järgmise normipäevade eest tasu maksmise korra:

„a) anda garanteeritud miinimum kolme kilogrammi teravilja ulatuses ühe normipäeva eest traktoristile, brigadiirile, brigadiiri abile ja arvestajale-tankijale tingimusel, et täidetakse kindlaksmääratud viljakuse plaan kolhoosi põldudel, mida on harinud antud traktoribrigaad; kindlaks määratud viljakuse plaani mittetäitmisel anda garanteeritud miinimumina kaks kilogrammi teravilja;

b) soovitada kolhoosidele anda täiendavat töötasu üle plaani saadud viljasaagist traktoristidele, traktoribrigaadide brigadiiridele, nende abidele, arvestajatele-tankijatele ja haakeriistade töölistele vastavalt normipäevade arvule, mis nad on töötanud nende poolt haritud põldudel, võrdselt põllundusbrigaadi või lüli kolhoosnikutega".

Need juhendid määravad ka arvestamise korra. Traktoristide poolt väljatöötatud normipäevi tuleb arvestada iga brigaadi kohta eraldi ning tingimata põllundusbrigaadile kinnistatud kultuuride järgi.

Traktoribrigaadi teenindades mitmeid kolhoose, saavad traktoribrigaadi töötajad väljatöötatud normipäevade eest täiendavat töötasu ainult selles kolhoosis, kus saadi üleplaanilist saaki, olenemata saagist, mis saadi teistes traktoribrigaadi poolt teenindatavates kolhoosides.

Täiendava töötasu maksmine traktoribrigaadi töötajaile peab toimuma üheaegselt täiendava töötasu maksmisega põllundusbrigaadide kolhoosnikutele.

Traktoristidega arveldusoperatsioonide kandeks koostatakse järgmised k o n t e e r i n g u d :

1. Rahalise tulu ja täiendava töötasu arvestamine traktoristidele normipäevade eest.

Deebet konto nr. 19 „Rahalised tulud ja nende jaotamine", allkonto „Rahaliste tulude jaotamine".

Kreedit konto nr. 6 „Arveldused kolhoosi liikmetega", allkonto „Rahalised arveldused normipäevade eest".

Üheaegselt tehakse kanne traktoristidele arvestatud tulu ülekandmiseks masina-traktorijaama kontosse järgmise konteeringuga:

Deebet konto nr. 6 „Arveldused kolhoosi liikmetega", allkonto „Rahalised arveldused normipäevade eest".

Kreedit konto nr. 7 „Arveldused asutiste ja isikutega", allkonto „Rahalise töötasu arveldused masina-traktorijaama traktoristidega üle garanteeritud miinimumi".

2. Vahendite ülekandmine masina-traktorijaama jooksvale arvele traktoristidele maksmiseks:

Deebet konto nr. 7 „Arveldused asutiste ja isikutega", allkonto „Rahalise töötasu arveldused masina-traktorijaama traktoristidega üle garanteeritud miinimumi".

Kreedit konto nr. 4 „Rahalised vahendid", allkonto „Jooksvad arved".

3. Naturaaltulu ja täiendava töötasu arvestamine traktoristidele normipäevade eest:

Deebet konto nr. 18 „Naturaaltulud ja nende jaotamine" (vastavad allkontod).

Kreedit konto nr. 6 „Arveldused kolhoosi liikmetega", allkonto „Naturaalarveldused normipäevade eest".

4. Normipäevade eest ja täiendavaks töötasuks avansina antavate saaduste väljaandmine traktoristidele:

Deebet konto nr. 6 „Arveldused kolhoosi liikmetega", allkonto „Naturaalarveldused normipäevade eest".

Kreedit konto nr. 3 „Saadused ja materjalid", allkonto „Saadused".

KONTROLLKÜSIMUSI.

1. Millises peakontos ja millistes allkontodes peetakse kolhoosi liikmetega normipäevade ja täiendava töötasu arvelduste arvestust?
2. Millises raamatus peetakse kolhoosi liikmetega normipäevade ja täiendavate töötasude arvelduste arvestust?
3. Milleks peetakse kolhoosi liikmetele normipäevade arvel antavate saaduste ja täiendava töötasu arvelduste üldist (kollektiivset) kontot?

TÖÖ JA KULUTUSTE ARVESTAMINE TOOTMISES.

Kahekümne esimene peatükk.

TÖÖ ARVESTAMINE BRIGAADIDES, FARMIDES JA KOLHOOSI KONTORIS.

1. TÖÖ ARVESTUSE ORGANISEERIMINE KOLHOOSIDES.

Kolhoosi töö organiseerimise küsimuste kohta on antud täpsed juhendid põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirjas ning valitsuse ja partei otsustes.

Põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirjas on öeldud:

„Kõik tööd artelli majapidamises teostatakse artelli liikmete isikliku tööga üldkoosoleku poolt vastuvõetud sisekorra eeskirjade kohaselt" (punkt 13).

Ja edasi:

„Põllumajanduslikud tööd artellis teostatakse tükitöö alusel.

Artelli juhatus töötab välja ja kolhoosnikute üldkoosolek kinnitab töö normid kõigi põllumajanduslike tööde kohta ja iga töö hinde normipäevades.

Iga töö kohta määratakse kindlaks töö normid, mis on jõukohased kohusetundlikult töötavale kolhoosnikule, arvesse võttes tööloomade, masinate ja maapinna seisukorda. Iga töö, näiteks hektaari kündmine, hektaari külvamine, hektaari puuvilla muldamine, tonni teravilja peksmine, tsentneri suhkrupeedi ülesvõtmine, hektaari linade kitkumine, hektaari linade leotamine, liitri piima lüpsmine jne. — hinnatakse normipäevades töötegijalt nõutava tööoskuse ja töö keerukuse ning raskuse järgi ja selle järgi, kui tähtis see töö artellile on" (punkt 15).

ÜK(b)P veebruaripleenumi (1947. a.) määruses „Abinõudest põllumajanduse arendamiseks sõjajärgsel perioodil" märgitakse, et tööjõudluse edasise tõstmise, viljakuse ja loomapidamise produktiivsuse kasvu tõsiseks takistuseks on kolhoosides esinev võrdsustamine töötasu maksmisel ja normipäevade ning kolhoositulude jaotamisel kolhoosnikute vahel, individuaalse ja väikestes rühmades tehtava tükitöö mitteküllaldane rakendamine põllu- ja teistel töödel, vähendatud ja vananenud töönormide kehtimine, mis põhjustavad normipäevade raiskamist.

NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu ja ÜK(b)P Keskkomitee kehtestasid vastava määrusega sõja ajaks igale töövõimelisele kolhoosnikule normipäevade väljatöötamise kohustusliku miinimumi aastas, mis on erinev meie maa mitmesugustele rajoonidele.

Selle määrusega on ette nähtud aastane normipäevade kohustuslik miinimum põllutööperioodide viisi. Näiteks Moskva oblastis on kohustuslikuks miinimumiks kehtestatud 100 normipäeva aastas. Iga töövõimeline kolhoosi liige on kohustatud välja töötama selle arvu normipäevi järgmistel põllutööde perioodidel: kuni 1. juunini — mitte vähem kui 25 normipäeva, 1. juunist kuni 1. augustini — 25 normipäeva, 1. augustist kuni 1. oktoobrini — 35 normipäeva, ülejäänud normipäevad võib välja töötada pärast 1. oktoobrit.

Töövõimelised kolhoosnikud, kes ei töötanud välja nõutavat normipäevade arvu, arvati kolhoosist lahkunuiks, kolhoosniku õigusi kaotanuiks ja õue-aiamaast ilma jäänuiks.

Sama määrusega nähti ette kohustuslik osavõtmine kolhoosi töödest noortele — kolhoosnikute perekonnaliikmetele, vanuses 12 kuni 16 aastani. Neile kehtestati kohustusliku miinimumi määraks mitte vähem kui 50 normipäeva aastas. Noorte poolt väljatöötatud normipäevi arvestatakse eraldi täiskasvanud töövõimelistest perekonnaliikmetest. Ka tööraamatud tuleb anda noortele eraldi teistest perekonnaliikmetest.

Normipäevade kohustusliku miinimumi mitteväljatöötamise eest põllutööde perioodil ilma vabandatavate põhjusteta antakse töövõimelised kolhoosnikud kohtu alla ning karistatakse rahvakohtu otsusega kuni 6-kuuliste paranduslike töödega kolhoosides, normipäevade eest saadava tasu kinnipidamisega kuni 25% kolhoosi kasuks.

ÜK(b)P Keskkomitee veebruaripleenum (1947. a.) tunnistas vajalikuks säilitada töövõimelistele kolhoosnikutele 1942. aastal kehtestatud kõrgendatud normipäevade kohustusliku miinimumi.

Eesti NSV Ministrite Nõukogu määruses 16. juulist 1948. a. „Abinõudest töö organiseerimise, tööjõudluse tõstmise ja töötasu maksmise korra parandamiseks kolhoosides" on märgitud:

Lugeda tähtsaimaks ülesandeks töö organiseerimise parandamisel kolhoosides alatiste tootmisbrigaadide kui artellitöö organiseerimise põhivormi igakülgset tugevdamist.

Panna ette kolhooside juhatustele kinnistada põllundusbrigaadidele maatükid vähemalt kogu külvikorra kestuseks, heinamaad, samuti tööloomad, põllutöömasinad, veovahendid ja vajalikud tootmisehitised ja mitte lasta tekkida nende brigaadide koosseisu voolavust. Võtta brigaadide koosseisu kõik töövõimelised kolhoosnikud, vähendades miinimumini administratiiv-teenindava personali, ja üle anda brigaadidele kõrvalisteks majapidamistöödeks ja sõitudeks kasutatav veojõud.

Määrata, et tootmisbrigaadile kinnistatud inventar, põllutööriistad, veojõud ja veovahendid on brigadiiri käsutuses ja et neid ei või ära võtta tema teadmata või kolhoosi juhatuse otsuseta kasutamiseks töödel väljaspool brigaadi.

Panna ette kolhooside juhatustele traktoritööde planeerimisel brigaadide järgi ette näha töö- ja veojõu täielik ärakasutamine

põllundusbrigaadides, tagades seega tööde õigeaegset läbiviimist brigaadide poolt.

Määrata, et iga brigaadi ja temale kinnistatud põllumajanduskultuuride põldudelt saadud saagi arvestamine toimuks lahus.

Panna ette kolhooside juhatustele sisse seada range kontroll põllutööde kvaliteedi üle, pidades kinni korrast, et tootmisbrigaadide brigadiirid arvestavad iga päev iga kolhoosniku poolt tehtud tööd ja kannavad kolhoosniku poolt tehtud normipäevad õigeaegselt tema tööraamatusse; kolhoosi esimehel tuleb brigaadilt töö vastu võtta mitte harvemini kui üks kord nädalas.

Soovitada kolhoosidel läbi viia kõik põllutööd brigaadides võimalikult individuaalse ja väikerühmalise tükitöö alusel, likvideerides sel teel tööde läbiviimise hulgaviisi ja isikliku vastutuse puudumise iga ühistööst osavõtva kolhoosniku poolt.

Soovitada kolhooside juhatustel vajaduse korral iga kuu läbi vaadata töövõimeliste kolhoosnikute ühistööst osavõtu küsimus ja võtta tarvitusele abinõud hooletute kolhoosnikute suhtes, kes rikuvad töödistsipliini.

Kohustada rajoonide täitevkomiteesid süstemaatiliselt kontrollima kolhoosnikute osavõttu kolhoosi tootmistööst, nende poolt neile seadusega kindlaksmääratud normipäevade kohustusliku miinimumi täitmist, ja võtma tarvitusele abinõud töödistsipliini kõvendamiseks kolhoosides.

Soovitada kolhooside juhatustel ühtaegu aasta tootmisplaani ja tulude-kulude eelarve koostamisega koostada normipäevade kasutamise plaan põllumajandusharude, iga kultuuri või samalaadsete kultuuride rühma järgi iga brigaadi jaoks, loomaliikide alal aga iga loomakasvatusfarmi jaoks, iga abikäitise, iga ehitusobjekti, samuti sisemiste majapidamistööde jaoks ning töötasu maksmiseks administratiiv-teenindavale personalile.

Normipäevade kulutamise plaanid, nii kogu kolhoosi kohta kui ka üksikute brigaadide ja loomakasvatusfarmide järgi, koostada riikliku plaaniga kindlaksmääratud külvipindade, kultuuride, viljakuse ja loomakasvatuse arendamise ülesannete alusel, kolhoosides rakendatud töönormide ja tööhinnete järgi normipäevades, ja kinnitada need kolhoosnikute üldkoosolekul. Normipäevade kulutamise plaani koostamisel iga brigaadi kohta tuleb arvestada tööde mehhaniseerimise taset, pinnaste mitmekesisust ja umbrohustumist, eelvilju ja külvatavate kultuuride sordiomadusi. Kaasa tõmmata kolhoosides normipäevade kulutamise plaanide koostamisele brigadiire ja eesrindlikke kolhoosnikuid.

Kohustada Eesti NSV Põllumajanduse Ministeeriumi ja ta kohalikke organeid osutama kolhoosidele abi normipäevade kulutamise plaanide kooskõlastamisel ning kontrollima nende normipäevade õige arvestamise ja normipäevade kulutamise plaanide täitmist, rakendades sellele tööle põllumajanduse eriteadlasi ja instruktoreid-raamatupidajaid.

Soovitada kolhooside juhatustel ja revisjonikomisjonidel sisse

seada kontroll normipäevade õige arvestamise üle ja mitte harvemini kui üks kord kvartalis, samuti aasta lõpul, enne tulude jaotamist, võrrelda arvestatud normipäevade arvu plaanis ettenähtud arvuga teostatud tööde mahu suhtes iga brigaadi, farmi, kultuuride, ehitusobjektide ja administratiiv-teenindava personali töötasu järgi. Normipäevade arvestamisel kindlaks teha põhjused ja välja selgitada isikud, kes on süüdi normipäevade ülekulutamises, samuti plaanis ettenähtud agrotehniliste ja zootehniliste ürituste mittetäitmises. Kontrolli tulemustest tuleb koos vastavate ettepanekutega ette kanda kolhoosnikute üldkoosolekule.

Soovitada kolhooside juhatustel juhul, kui nad avastavad normipäevade ebaõiget arvestamist brigadiiride ja farmide juhatajate poolt töönormide omavolilise alandamise, tööhinnete tõstmise, täidetud tööde ebaõige mõõtmise ja ebatäpse arvestamise tagajärjel, samuti kui nad avastavad normipäevade arvestamist halvakvaliteediliste ja ümbertegemisele kuuluvate tööde eest, — arvestada maha ebaõigesti arvestatud normipäevad neilt kolhoosnikutelt, kellele need on ebaseaduslikult arvestatud. Peale selle kolhoosi juhatuse otsusel arvestada maha kuni 5 normipäeva brigadiirilt või farmi juhatajalt, kes arvutas normipäevad ebaõigelt.

Juhul, kui brigaadidel tuleb neile kinnistatud põldudel või farmides teha lisatöid, mis suurendavad või kindlustavad saaki ja soodustavad loomakasvatuse arendamist, kuid ei ole ette nähtud normipäevade kulutamise plaanis, peab kolhoosi esimees lubama nende tööde teostamist. Nendeks lisatöödeks kulutatud normipäevade hulk tuleb järgnevalt kinnitada kolhoosnikute üldkoosolekul.

Valitsus kiitis heaks töö näidisnormid ja ühtsed hinded normipäevade kohta, mis tagavad kõrgemat tasustamist tähtsamail töödel, võrreldes tasuga teisejärgulistel töödel.

Valitsus kehtestas ka tulude jaotamise korra kolhoosides, olenevalt brigaadide poolt kogutud saagi suurusest (sellest täpsemalt õpiku 27. peatükis).

Kolhoosi tööde täitmiseks moodustab juhatus artelli liikmeist tootmisbrigaadid. Brigaadid moodustatakse majapidamisharude järgi — põllundus-, loomakasvatus-, aiandus-, ehitusbrigaadid jne.

Põllundusbrigaadid moodustatakse mitte vähem kui üheks külvikorra kestuseks, loomakasvatusbrigaadid — vähemalt kolmeks aastaks.

Tootmisbrigaad on kolhooside töö organiseerimise põhivormiks.

Brigaadi tööd juhib brigadiir, keda juhatus määrab vähemalt kaheks aastaks.

Töö arvestamise ülesandeks on iga kolhoosniku poolt tehtud töö hulga, kvaliteedi ja selle töö eest saadavate normipäevade arvestamine. Normipäevade õige arvestamine on suure tähtsusega, sest naturaal- ja rahalised tulud jaotatakse kolhoosi liikmete vahel normipäevade järgi.

NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu ja ÜK(b)P Keskkomitee määrustega täiendava töötasu maksmise kohta kolhoosnikutele põllumajanduslike kultuuride viljakuse ja loomakasvatuse produktiivsuse tõstmise eest soovitatakse maksta brigaadidele peale kindlaksmääratud tasu normipäevade eest täiendavat töötasu natuuras või rahas saaduste eest, mis brigaad sai üle kehtestatud viljakuse plaani, samuti ka plaaniliste ülesannete ületamise eest loomakasvatuse produktiivsuse alal.

Partei ja valitsus on korduvalt alla kriipsutanud kolhoosnikute täiendava töötasu määratu suurt tähtsust. ÜK(b)P Keskkomitee veebruaripleenumi (1947) otsuses „Abinõudest põllumajanduse arendamiseks sõjajärgsel perioodil" on öeldud: „Tunnistada lubamatuks, et täiendavate töötasude maksmise seadust ei rakendata veel kõigis kolhoosides, samuti seda, et paljudel juhtudel ei maksta kolhoosnikuile õigeaegselt täiendavat töötasu, mis neil on saada viljasaagi ja loomapidamise produktiivsuse plaani ületamise eest, — sisse seada range kontroll kolhoosnikutel saadaoleva täiendava töötasu õigeaegse väljamaksmise üle".

2. KOLHOOSI LIIKMETE JA NENDE PEREKONDADE ARVESTAMINE.

Kolhoosi liikmete ja nende perekondade arvestust peetakse samanimelises eri raamatus. Selle ülesandeks on — omada andmeid kolhoosi isikulise koosseisu, iga pere poolt makstud sisseastumismaksu summa ning jagamatusse fondi ja osamaksuks arvatud ühistatud vara maksumuse kohta. Kandeid „Kolhoosi liikmete ja nende perekondade arvestuse raamatusse" teeb arvepidaja ühistatud vara aktide ja sisseastumismaksude laekumise dokumentide põhjal (lk. 208).

„Kolhoosi liikmete ja nende perekondade arvestuse raamat" on määratud pidamisele mitme aasta kestel. Seetõttu pärast iga pere sissekandmist jäetakse kaks-kolm rida vabaks — sissekanneteks muudatuste puhul perekonna koosseisus. Lahtrite „Arvatud jagamatusse fondi", „Arvatud osamaksufondi" ja „Saadud sisseastumismaksu" kokkuvõtted peavad võrduma peakonto nr. 8 „Jagamatud fondid ja osamaksud" vastavate allkontode kokkuvõtetega.

3. KOLHOOSI MAADE ARVESTAMINE.

Põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirja punktis 2 öeldakse, et „Artelli käes olev maa (nagu kõik muugi maa NSV Liidus) on riigi omand, s. o. kogu rahva vara. Tööliste-talupoegade riigi seaduste kohaselt kinnitatakse see artellile põliseks, s. o. igaveseks kasutamiseks, ja seda ei saa osta või müüa ega artelli poolt rendile anda.

Kolhoosi liikmete ja nende perekondade arvestuse raamat.

Majapidamise järjekorra nr.	Kolhoosi liikme ja tema perekonnaliikmete perekonna-, eesja isanimi	Sünniaasta	Sugu	Eriala	Kolhoosi astumise aeg	Ühistatud vara maksumus: Arvatud jagamatusse fondi	Ühistatud vara maksumus: Arvatud osamaksufondi	Saadud sissemaksu
92	Mäeots, Mihkel Mihkli p.	1897	m	—	1948	700	700	30
	Mäeots, Olga Jaani t.	1901	n	—	1948	—	—	—
	Mäeots, Helmi Mihkli t.	1932	n	—		—	—	—
	.....							
93	Ots, Peeter Kaarli p.	1904	m	sepp	1948	400	600	25
	Ots, Anna Juhani t.	1908	n	—	1948	—	—	—
	Ots, Kaarel Jaani p.	1878	m	—	1948	—	—	—
	Ots, Heino Peetri p.	1931	m	—	—	—	—	—
	.....							
	jne.							
	Kokku					23148	28102	4205

Igale artellile antakse rajooni täitevkomitee poolt riiklik akt maa põlise kasutamise kohta, milles määratakse kindlaks artelli kasutuses oleva maa-ala suurus ja täpsed piirid, kusjuures selle maa vähendamine ei ole lubatav; lubatav on ainult selle suurendamine — kas riikliku maafondi vabade maade või üksiktalunike käes olevate liigsete maade arvel, sel tingimusel, et seejuures ei esineks mingit lapipõllupidamist.

Põllumajanduslikuks kasutamiseks kõlvulisest ühistatud maast antakse igale kolhoosiperele isiklikuks kasutamiseks hoonete juurest väike maatükk aiamaaks (köögivilja- ja viljapuuaed)".

Edasi öeldakse põhikirja punktis 3: „Artelli ühine maa-ala ei tohi mingil juhul väheneda. Artellist lahkunud liikmeile maa andmine artelli maade arvel on keelatud. Artellist lahkujad võivad saada maad ainult riikliku maafondi vabadest maadest.

Artelli põllumaa jaotatakse väljadeks, vastavalt kinnitatud külvikorrale. Külvikorra väljadel antakse igale põllundusbrigaadile harimiseks alaline põlluosa kogu külvikorra kestuseks".

Kolhoosi ühismaad on kolhoosikorra jõukuse ja tugevuse allikaks. Neid tuleb rangelt kaitsta omastamise ja jagamise vastu.

Seepärast hoolitsevad partei ja valitsus pidevalt kolhoosi ühiskondlike maade puutumatuse ja säilitamise eest.

NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu ja ÜK(b)P Keskkomitee

määrusega 27. maist 1939. a. „Kaitseabinõudest kolhooside ühismaade jagamise vastu" kohustati nõukogude, partei ning põllumajanduse organeid kaitsma kolhooside ühismaid omastamise ja jagamise vastu.

Kuid tegelikult on see nõue mõnede töötajate poolt unustatud.

Määrusega 19. septembrist 1946. a. NSV Liidu Ministrite Nõukogu ja ÜK(b)P Keskkomitee kohustasid liiduvabariikide parteija nõukogude organite juhatajaid, samuti ka kraide ja oblastite organite juhatajaid täielikult taastama Rahvakomissaride Nõukogu ja ÜK(b)P Keskkomitee määruse 27. maist 1939. a. „Kaitseabinõudest kolhooside ühismaade jagamise vastu" kehtivuse.

Ühismaade arvestamiseks on iga kolhoos kohustatud pidama NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu juures asuva Majandusnõukogu poolt kinnitatud „Kolhoosi maade nöörraamatut".

Kolhoosi maade arvestust peab kolhoosi arvepidaja, kes sellesse raamatusse teeb sissekandeid kolhoosi juhatuse otsuste põhjal.

Maade nöörraamatut säilitatakse võrdselt riikliku aktiga maa põlise kasutamise kohta ja rahaliste dokumentidega.

Maade nöörraamatusse sissekandmist õigustavateks dokumentideks võivad olla valitsuse määrused, riiklik akt maa põlise kasutamise kohta, maa kasutamise plaan ja muud maakorralduse dokumendid, rajooni töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee otsus, maamõõdu akt, kolhoosi liikmete üldkoosoleku protokoll.

Kolhoosi maade nöörraamatus on kolm osa:

1. Kolhoosile riikliku akti põhjal põliseks kasutamiseks kinnistatud maa.
2. Kolhoosi ühismaad.
3. Kolhoosi õue-aiamaad, mis on kolhoosiperede isiklikus kasutuses.

Esialgsed sissekanded maa nöörraamatu kõikide näitajate kohta teeb arvepidaja rajooni põllumajanduse osakonna vanem-maakorraldaja juhtimisel.

KOLHOOSI MAADE NÖÖRRAAMAT.

I jagu.

Kolhoosile riikliku akti põhjal põliseks kasutamiseks kinnistatud maa.

Kolhoosi maa kohta koostatud riikliku akti nr.	Riikliku akti põhjal kolhoosile põliseks kasutamiseks kinnistatud maa suurus (ha)			Riikliku akti kolhoosile väljaandmise aasta, kuu ja päev või akti sissekannetes muudatuste tegemise aeg	Märkused selle kohta, missuguse otsuse alusel on tehtud sissekandes muudatused
	Kokku	Sealhulgas			
		Kolhoosi ühismaid	Õue- ja aiamaid kokku		
26 491	3594,09	3489,71	104,38	20. detsember 1949. a.	

II jagu.

Kolhoosi ühismaad

1949. a.

Kõlvikute nimetused	Pindala suurus (ha)	Sissekanded kolhoosi ühismaade pindala suuruse muudatuste kohta (missuguse otsuse alusel muudetakse pindala suurust, mitme hektaari võrra ja missuguste maade arvel) ja märkmed muudatuste kohta kõlvikute koosseisus.
I Kolhoosil kokku ühismaid	3489,71	
Sealhulgas:		
1. Põllumaad	2291,16	
2. Küntavate söötide ja jäätmaade all	71,19	
3. Heinamaad	421,88	
4. Karjamaad	142,11	
5. Köögiviljamaad	54,03	
6. Marjaaia all	—	
7. Viljapuuaia all	8,18	
8. Viinamarja-istandike all .	—	
9. Ühiskondlike ehitiste ja õuede all	9,33	
10. Võsastiku all	31,15	Kolhoosi juhatuse koosoleku protokoll 25/XII 1949. a. Eraldatud marjaaiaks 1,12 ha
11. Metsa all	124,70	
12. Põllukaitse-metsaribade all	9,83	
13. Raiesmike ja põlendike all	—	
14. Sood	127,16	
15. Teede, tänavate, karjateede, põiktänavate ja ühiskondlike väljakute all . .	89,17	
16. Veekogude all:		
a) jõed, ojad jt.	21,06	
b) järved ja tiigid	8,60	
17. Mittekasutatavad maad:		
a) jäärakute ja kitsasorgude all	31,45	
b) liivikute all	—	
c) muud põllumajanduslikult mittekasutatavad maad (kivised kohad, kasutamata soolakud jt.)	48,71	
II Peale selle õue- ja aiamaafond uute kolhoosiperede jaoks	11,19	

Maade nöörraamatu I jaos märgitakse riikliku akti number maa põlise kasutamise kohta; kolhoosile kinnistatud põllupinna üldine suurus (ha), jaotatuna kolhoosi ühismaa pindala ja kol-

hoosnikute õue-aiamaade pindalade järgi; kolhoosile riikliku akti väljaandmise kuupäev või millal selles on tehtud muudatusi. Viimases lahtris märgitakse muudatuste alused sissekannetes.

Kolhoosi maade äravõtmine võib toimuda ainult NSV Liidu valitsuse loal.

Iga aasta tehakse selles jaos ühel järgneval real uus sissekanne, võttes arvesse aasta jooksul toimunud muudatusi.

Kolhoosi maade nöörraamatu II jaos tehakse sissekandeid ainult kolhoosi ühismaade suuruse kohta kõlvikute järgi.

Kolhoosnikute isiklikul kasutusel olevaid maid arvestatakse III jaos. Eraldi lahtrisse tehakse sissekanded muudatuste kohta kolhoosi ühismaa pindala suuruses: millise määruse alusel muudetakse pindala, mitme hektaari võrra ja milliste maade arvel, samuti tehakse märge muudatuste kohta kõlvikute koosseisus.

Järgneva sissekandega selle osa uuel leheküljel arvestatakse kõik eelmisel aastal toimunud muudatused.

Meie näites (lk. 210) oli jooksval aastal toimunud muudatus — võsastiku all olevast maast 31,15 ha (10. rida) eraldati marjaaiaks 1,12 ha.

Seega märgitakse II jao uue lehekülje (järgmisel aastal) kümnendal real juba 1,12 ha võrra vähem, s. o. 30,03 ha, ja 6. real „Marjaaiad" — 1,12 ha.

II jao all, viimasel real, märgitakse eraldi uutele kolhoosiperedele määratud õue- ja aiamaafond.

III jagu.

Kolhoosimajandi maad, mis on kolhoosiperede isiklikus kasutuses.

Järjekorra nr.	Isiku perekonna-, ees- ja isanimi, kelle nimel on kolhoosipere õue- ja aiamaad	Õue- ja aiamaad			Kolhoosiperede kohta andmete sissekandmise aasta, kuu ja päev	Märkmed perekonnapea või kogu perekonna lahkumise kohta kolhoosist, samuti kasuute perede kolhoosi vastuvõtmise kohta (millal ja kuhu lahkus, või kust on pere juurde tulnud) ja kui lahkunud, siis kuhu on maa arvestatud
		Kokku	Sealhulgas			
			Hoonete all	Sellest elu-hoonete all		
			kuni 1/100 ha			
1.	Raud, August Peetri p.	0,39	0,02	0,01	4/XI 1948	
2.	Sild, Kaarel Juhani p.	0,40	0,02	0,01	4/XI 1948	
3.	Sild, Peeter Peetri p.	0,40	0,02	0.01	4/XI 1948	
	Kokku	93,19	6,11	3,02		

Raamatu III jaos märgitakse mõõtmise aktidega kindlakstehtud õue- ja aiamaa pindala, mis artelli põhikirja kohaselt on kolhoosnikute kasutuses õue- ja aiamaana.

Kõik muudatused õue- ja aiamaades, mis on seoses kolhoosist lahkumise ja uute kolhoosiperede juurdetulekuga, kantakse sisse kuuendasse ja seitsmendasse lahtrisse.

Kõik juurdetulnud või uuesti moodustatud kolhoosipered kantakse raamatusse üldkokkuvõtte rea järel, uue järjekorra-numbri all, ning aasta lõpul tuuakse välja uus kokkuvõte, aasta jooksul toimunud muudatuste arvestamisega.

4. TÖÖ ARVESTAMINE PÕLLUNDUSBRIGAADIS.

Töö arvestamine brigaadis — see on iga kolhoosniku poolt tehtud töö hulga ja kvaliteedi arvestamine. Iga kolhoosniku poolt tehtud töö hulka ja normipäevi arvestab brigadiir iga päev „Normipäevade arvestuslehel" (vt. lk. 213).

Iga lüli kohta, kultuuride osas, kus on lubatud lüliviisiline töö, täidetakse eraldi leht, või märgitakse ühel lehel esmalt esimese lüli kolhoosnikute perekonnanimed, seejärel teise jne. Teisel juhul jäetakse iga lüli kolhoosnikute perekonnanimede sissekandmise järel 1—2 rida vabaks, kuhu kantakse lüli kõikidele kolhoosnikutele päevas arvestatud normipäevade kokkuvõtted.

Arvestuslehes joonitakse iga päeva kohta eraldi lahter, kuhu märgitakse töö nimetus ja millise kultuuri jaoks seda tehti. Selle lahtri alljaotusse kantakse iga kolhoosniku poolt tehtud töö maht ja arvestatud normipäevade hulk. Viimasesse (kokkuvõtte) lahtrisse kirjutatakse arvestuslehe järgi igale kolhoosnikule arvestatud normipäevade üldarv.

Normipäevade arvestuslehe alumisel, kokkuvõttereal võetakse iga lahtri järgi kokku teostatud tööde mahud ja selle eest kolhoosnikutele arvestatud normipäevade arv.

Lk. 213 toodud normipäevade arvestamise näites on 22. aprillil äestatud kokku 37,2 ha ja normipäevi selle eest arvestatud 9,30. Töö ühiku eest (künni ühe hektaari äestamine) arvestatakse 0,25 normipäeva. Teostatud töö hulga korrutamisel töö-hinde ühikuga (37,2×0,25) saame 9,30 normipäeva. Kontrollimine näitab, et normipäevad on õigesti arvestatud.

Normipäevade arvestuslehe alumise rea kokkuvõte on vajalik ka selleks, et kontrollida normipäevade kulutamise plaani täitmist brigaadide poolt.

Normipäevade arvestamine toimub järgmiselt. Näiteks kolhoosnik E. P. Piir äestas 22. aprillil 5,2 ha. Tööhinde ühik (s. o. ühe hektaari äestamine) on 0,25 normipäeva. Selleks et teha kindlaks, mitu normipäeva tuleb kolhoosnik Piirile töö eest arvestada, tuleb korrutada 0,25 normipäeva 5,2 hektaariga. Korrutamisel saadud 1,30 normipäeva ongi selleks normipäevade arvuks, mis kolhoosnik E. P. Piir välja töötas 22. aprillil.

KIROVI-*nim.* KOLHOOS
Brigaad nr. 4

Normipäevade arvestusleht nr. 38.

22. aprillist kuni 28. aprillini 1949. a.

Järjekorra nr.	Isikulise konto nr.	Kuupäevad / Tööde nimetus / Perekonna-, ees- ja isanimi	22/IV Sügiskünni äestamine (ha) suvinisu külviks		23/IV Sügiskünni äestamine (ha) suvinisu külviks		24/IV Sügiskünni äestamine (ha) suvinisu külviks	
			teostatud töö maht	arvestatud normipäevi	teostatud töö maht	arvestatud normipäevi	teostatud töö maht	arvestatud normipäevi
1	128	Piir, E. P.	5,2	1,30	5,4	1,35	5,4	1,35
2	151	Kask, V. J.	5,4	1,35	5,4	1,35	5,4	1,35
3	146	Selge, J. N.	5,2	1,30	5,2	1,30	5,2	1,30
4	68	Raag, A. N.	5,6	1,40	5,6	1,40	5,6	1,40
5	139	Lill, V. J.	5,2	1,30	5,2	1,30	5,2	1,30
6	44	Kallas, P. P.	5,4	1,35	5,6	1,40	5,6	1,40
7	19	Muru, T. A.	5,2	1,30	5,4	1,35	5,4	1,35
		Kokku	37,2	9,30	37,8	9,45	37,8	9,45

25/IV Sügiskünni äestamine (ha) suvinisu külviks		25/IV Suvinisu seemne kohalevedu (koormad)		26/IV Suvinisu külvamine külvimasinaga (ha)		27/IV Suvinisu külvamine külvimasinaga (ha)		28/IV Suvinisu seemne kohalevedu (koormad)		28/IV Suvinisu külvamine külvimasinaga (ha)		Kokku arvestatud normipäevi
teostatud töö maht	arvestatud normipäevi	teostatud töö maht	arvestatud normipäevi	teostatud töö maht	arvestatud normipäevi	teostatud töö maht	arvestatud normipäevi	teostatud töö maht	arvestatud normipäevi	teostatud töö maht	arvestatud normipäevi	
5,2	1,30	—	—	5,8 külvaja ajaja	2,03	5,2 külvaja ajaja	1,82	—	—	5,4 külvaja ajaja	1,89	11,04
5,2	1,30	—	—	5,6	1,96	5,0	1,75	—	—	5,2	1,82	10,73
5,6	1,40	—	—	ajaja	1,12	ajaja	1,00	—	—	ajaja	1,04	8,76
5,4	1,35	—	—	5,8	2,03	5,8	2,03	—	—	5,4	1,89	11,20
5,6	1,40	—	—	ajaja	1,16	ajaja	1,16	—	—	ajaja	1,08	8,95
—	—	9	1,35	—	—	—	—	8	1,20	—	—	6,55
32,2	8,05	9	1,35	17,2	9,46	16,0	8,80	8	1,20	16,0	8,80	65,86

Brigadiir *L. Hein* Kontrollis arvepidaja (raamatupidaja) *R. Kangur*

Arvestuslehel arvestatud normipäevad kirjutab brigadiir vähemalt kord nädalas iga kolhoosniku tööraamatusse.

Kolhoosniku tööraamat nr. 28.

KIROVI-*nim.* KOLHOOS — *Piir, Elmar Peetri p.*

Kahala külanõukogu — (perekonna-, ees- ja isanimi)

Kuusalu rajoon

Välja töötatud normipäevi.

Kuupäev	Normipäevade arvestuslehe nr.	Töö nimetus	Töö hulk	Arvestatud normipäevi	Brigadiiri allkiri
Aprill					
22—25	38	Äestamine	21,2 ha	5,30	L. Hein
26—28	38	Külvamine külvimasinaga jne.	16,4 ha	5,74	L. Hein

Sissekandeid „Kolhoosniku tööraamatusse" tõestab brigadiir oma allkirjaga.

5. TÖÖ ARVESTAMINE LOOMAKASVATUSFARMIDES.

Kolhoosi loomakasvatusfarmides töötavatele kolhoosnikutele toimub töötasu maksmine olenevalt nende poolt saadud toodangu hulgast ja kvaliteedist, kooskõlas kehtestatud töö normide ja hinnetega (normipäevades).

Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrusega 16. juulist 1948. a. kehtestatud korra järgi toimub töötasu maksmine loomakasvatusfarmides töötavatele kolhoosnikutele olenevalt lüpstud piima ja põetud villa hulgast, loomade kaalu juurdekasvust, töö- ja produktiivloomade toitumusest. Nii soovitatakse kolhoosidel arvestada veisefarmides normipäevi järgmiselt.

Lüpsjale-karjatalitajale arvestada temale kinnistatud lehmadelt saadud iga 100 l piima eest karjatamisperioodil 1,2 kuni 1,8 normipäeva ja laudaperioodil — 2,2 kuni 3,2 normipäeva; temale kinnistatud lehmadelt ja esmakordselt poeginud lehmadelt saadud iga terve vasika eest 7 normipäeva ja iga saadud ning 15—20 päeva vanuseni kasvatatud vasika eest 12 normipäeva. Lüpsjale-karjatalitajale arvestatakse vasikate kasvatamise eest normipäevi vasikatalitajate jaoks kindlaksmääratud hinnete järgi.

KIROVI-*nimeline* KOLHOOS

Veisefarm

Normipäevade arvestusleht nr. 11.

1. veebruarist kuni 28. veebruarini 1950. a.

Isikulise konto nr.	Perekonna-, ees- ja isanimi	Amet või tehtav töö	Kinnistatud		Mille eest arvestatakse normipäevi	Hulk (tehtud töö maht)		Arvestatud normipäevi
			loomarühmade nimetus	peade arv		mõõtühik	hulk	
87	Sirkel, A. N.	Lüpsjakarjatalitaja	lehmad	11	Lüpstud piima	l	1888	41,53
			tiined	2	Vasikate 20 päeva vanuseks üleskasvatamine	tk.	1	12,0
			mullikad		Vasika saamine	tk.	1	7,0
					Kokku			60,53
43	Piir, V. S.	vasikatalitaja	vasikad	25	Eluskaalu juurdekasv	kg	380	38,0

Farmi juhataja: *O. Sild*

Kolhoosi esimees: *N. Luha*

Kontrollis arvepidaja: *R. Kangur*

Karjatalitajale-karjasele arvestada temale kinnistatud lehmadelt lüpstud iga 100 l piima eest karjatamisperioodil 0,4—0,5 normipäeva, laudaperioodil 0,7 kuni 1,0 normipäeva.

Vasikatalitajale arvestada vasikate eluskaalu juurdekasvu iga 10 kilogrammi eest 0,8 kuni 1,3 normipäeva, juhtudel aga, kui vasikaid ei kaaluta — 0,9 kuni 1,3 normipäeva iga vasika eest kuus.

Sama määrusega kehtestati normid ja tasumaksmise kord loomakasvatusfarmide juhatajaile, olenevalt loomade arvust farmides, samuti ka täiendavate normipäevade juurde- või mahaarvestamise kord, olenevalt loomade juurdekasvu ja produktiivsuse plaani täitmisest, ning nähti ette lisatasu tööstaažilt.

Peale selle kehtestati kolhoosnikutele täiendavad töötasud noorloomade tervena säilitamise ja üleskasvatamise eest, lüpsi, villapügi, noorloomade kaalu ööpäevase keskmise juurdekasvu plaanide ületamise ja loomakasvatuse produktiivsuse muude plaaninäitajate ületamise eest.

Täiendavate töötasude arvestamiseks loomakasvatuses tuleb kõikidele loomakasvatuse dokumentidele tingimata märkida kolhoosniku perekonnanimi, kellele loomad, linnud, mesilased on kinnistatud.

Normipäevade arvestamine noorloomade eluskaalu juurdekasvu, vasikate üleskasvatamise jne. eest toimub „Normipäevade arvestuslehel farmis". Samasse arvestuslehte kantakse lüpsipäevikust ka lüpsjatele lüpside eest arvestatud normipäevad. Farmi normipäevade arvestuslehte kantakse sisse iga kolhoosniku töö hulk farmis ja töö eest arvestatud normipäevade arv.

Normipäevade arvestamisel mitme töö eest (lüpsmine, noorloomade üleskasvatamine jne.) eraldatakse igale kolhoosnikule nii mitu rida, kui mitu erinevat tööd selle aja vältel tehti.

Töömahu ja normipäevade arvestamise sissekannete aluseks on sissekanded farmis peetavais raamatuis ja dokumentides.

Normipäevade arvestamise näide tööde eest farmis on toodud lk. 215.

Farmi juhataja (brigadiir) kannab normipäevad arvestuslehelt iga kolhoosniku tööraamatusse.

Normipäevade arvestamise näide tööde eest töökodades ja saaduste töötlemisel on toodud lk. 262—263.

Administratiiv- ja teenindavale personalile normipäevade arvestamiseks on soovitav kasutada loomakasvatusfarmide normipäevade arvestuslehe vormi.

On soovitav, et arvestuslehti normipäevade arvestamiseks kolhoosi kontori personalile, nimelt juhatuse esimehele, brigadiiridele, laohoidjale ja muule administratiiv- ja teenindavale personalile, koostatakse üks—kaks korda kuus. Normipäevi arvestatakse neile ainult üldkoosoleku poolt igale töötajale kinnitatud töötasu normide alusel, kolhoosis tegelikult töötatud aja eest. Kolhoosi arvepidaja jälgib rangelt, et normipäevade kulutami-

ses peetakse silmas kokkuhoidu, et ei arvestataks normipäevi kolhoosi tootmistööst mitteosavõtvaile isikuile, et ei suurendataks kehtestatud töötasu norme. Administratiiv- ja teenindava personali töötasuks kulutatavate normipäevade üldsumma ei tohi ületada normipäevade kulutamise plaanis ettenähtud norme.

NSV Liidu Ministrite Nõukogu poolt on kehtestatud vastav määrus kolhooside administratiiv- ja teenindava personali koosseisude koondamise ja normipäevade töötasudeks kulutamise korraldamise kohta.

Selles määruses soovitatakse kolhoosidel koondada kuu jooksul kõik liigsed administratiiv- ja teenindava personali ametikohad ja kehtestada selle personali koosseisud, olenevalt kolhoosi suurusest ja majapidamise keerukusest.

Normipäevade arv, mis kulutatakse töötasude maksmiseks administratiiv- ja teenindavale personalile, kaasa arvatud töötasud lastesõimede, -aedade ja mängumurude töötajaile, ühiskondliku toitlustamise töötajaile, revisjonikomisjonide esimeestele ja liikmeile tegelike revideerimiste päevade eest, ei tohi ületada järgnevaid protsente aasta kestel väljatöötatud normipäevade üldarvust:

üle	100 000	normipäeva	—	3	protsenti	
75 000	kuni	100 000	normipäeva	—	4	protsenti
55 000	„	75 000	„	—	5	„
35 000	„	55 000	„	—	6	„
20 000	„	35 000	„	—	7	„
kuni		20 000	„	—	8	„

Administratiiv- ja teenindavale personalile võib normipäevi arvestada ainult tegelike tööpäevade eest.

On keelatud kulutada normipäevi kolhoosi tootmistegevusega mitte seoses olevaiks vajadusteks. Isikuid, kes sunnivad kolhoosile peale kolhoosi tööga mitte seoses olevaid normipäevade kulutamisi, võetakse kriminaalvastutusele.

Kolhoosidele soovitatakse laialdaselt kasutada administratiiv- ja teenindava personali ametite ühendamist tootmistööga.

Põllundus-, aiandusbrigaadide brigadiiridele, loomakasvatusfarmide juhatajaile, agronoomidele, zootehnikuile, loomaarstidele, velskritele, samuti ka ajutiselt masina-traktorijaama traktorite ja põllumajanduslike masinate, külvide, viljapeksukohtade, aedade ja viinamarjaistanduste valvuritele-kolhoosnikutele arvestatavad normipäevad kuuluvad kolhoosi vastavate tootmisharude tootmiskulude hulka.

Kolhoosidele soovitatakse kinnitada kolhoosnikute üldkoosolekuil administratiiv- ja teenindava personali koosseisud ja normipäevade kulu nendele töötasu maksmiseks, kooskõlas eelmainitud Ministrite Nõukogu määrusega, samuti ka kindlaks määrata normipäevade arv, mida peab välja töötama iga töötaja administratiiv- ja teenindavast personalist vahetult põllul ja farmides. Seejuures tuleb põllutööde kõige pingsamail perioodidel

nendele töödele hõlmata kõik administratiiv- ja teenindavasse koosseisu kuuluvad kolhoosnikud.

Administratiiv- ja teenindava personali töötasudeks kulutatud normipäevade ülekulutamise eest soovitatakse kolhoosnikute üldkoosoleku otsuse alusel maha kanda 10% kolhoosi esimehele, arvepidajale (raamatupidajale) ja juhatuse liikmeile (igaühele) aasta jooksul arvestatud normipäevadest.

6. NORMIPÄEVADE ARVESTAMINE KOLHOOSI KONTORIS.

Brigadiirid esitavad normipäevade arvestuslehed kolhoosi kontorisse kohe pärast normipäevade sissekandmist kolhoosnikute tööraamatuisse. Kolhoosi arvepidaja kontrollib hoolikalt esitatud arvestuslehti. Dokumentide kontrollimisel jälgib arvepidaja artelli liikmete üldkoosoleku poolt kinnitatud töönormide ja hinnete õiget rakendamist.

Kolhoosnikute poolt teostatud ja dokumentides märgitud töohulka kontrollitakse tööde vastuvõtu aktide, kombaini koristustöö päeviku, viljapeksupäeviku, mitteteraviljasaaduste laekumise ja saatmise päeviku jne. järgi. Arvepidaja poolt avastatud lahkuminekud ja eksitused parandab brigadiir dokumentides ja kolhoosnikute tööraamatuis.

Pärast seda, kui normipäevade arvestamise dokumendid on kontrollitud ja neis ilmnenud puudused parandatud, kirjutab arvepidaja neile alla.

Eesrindlikes kolhoosides jälgivad esimehed ja juhatuse liikmed, kes juhivad mingeid tootmisharusid, isiklikult normipäevade arvestamise õigsust brigadiiride poolt, et arvestamine oleks kooskõlas tehtud tööga ja brigaadi normipäevade kulutamise plaaniga.

Neis kolhoosides kirjutab arvepidaja normipäevad kolhoosnikute isikulistesse kontodesse alles siis, kui normipäevade arvestamise lehel on artelli esimehe allkiri.

Normipäevade arvestuse raamatus avatakse kontod igale täiskasvanud kolhoosnikule ja igale noorele — kolhoosniku perekonna liikmele. Kontod avatakse brigaadide järgi, esmalt põllundusbrigaadide, seejärel loomakasvatusfarmide kolhoosnikutele. Brigaadisiseselt märgitakse kontodesse kolhoosnikute perekonnanimed tähestiku järjekorras.

Samas raamatus avatakse kontod normipäevade arvestamiseks ka kolhoosis töötavatele masina-traktorijaama traktoristidele.

Allpool on toodud „Kolhoosnikute normipäevade arvestuse raamatu" vorm.

Normipäevad, mis on arvestatud tööde eest lülile kinnistatud kultuuridel, kantakse lõiku „Kultuuride järgi, mis on kinnistatud lülile või tööde eest farmis". Selles lõigus on mitu lahtrit. Nende lahtrite pealkirjadeks kirjutatakse käsitsi kultuuride nimetused.

„Kolhoosnikute normipäevade arvestuse raamat".

Perekonna-, ees- ja isanimi — *Piir, Jaan Peetri p.* Tööraamat nr. *132.*

Brigaad *nr. 4, lüli 2.*

Kuupäev	Dokumendi nr.	Arvestatud normipäevi							Kokku arvestatud normipäevi
		Kultuuride järgi, mis kinnistatud lülile, või tööde eest farmis					Vahetult brigaadile	Muudel töödel	
		Lina	Kartul	Ristikheina seemnepõld					
5/I	2	3,15	—	—	—	—	—	1,87	5,02
10/I	5	—	4,02	—	—	—	—	1,16	5,18
15/I	8	—	—	—	—	—	—	6,20	6,20
20/I	11	—	—	3,87	—	—	—	—	3,87
25/I	15	—	2,18	—	—	—	—	—	2,18
31/I	19	4,91	—	—	—	—	—	—	4,91
Kokku		8,06	6,20	3,87	—	—	—	9,23	27,36

Sama korra järgi peetakse selleks eraldatud lahtreis normipäevade arvestust töö eest brigaadile kinnistatud kultuuridel.

Normipäevad tööde eest, kus pole ette nähtud täiendavaid töötasusid, kantakse lahtrisse „Muudel töödel".

Loomakasvatusfarmides tehtud tööde eest arvestatud normipäevad kantakse lõiku „Kultuuride järgi, mis on lülile kinnistatud, või tööde eest farmis", märkides vabasse lahtrisse farmi nimetuse.

Kolhoosnikule arvestatud normipäevade üldarv kantakse lahtrisse „Kokku arvestatud normipäevi"; see arv peab võrduma kõikidesse lahtritesse kantud normipäevade summaga.

Iga kolhoosniku poolt kuu jooksul tehtud normipäevade kokkuvõte kantakse „Kolhoosi liikmete arvelduste raamatu" esimesse ossa (vt. lk. 196—197).

Kooskõlas põllumajandusliku artelli põhikirja punktiga 15 „artelli juhatus paneb igas kuus välja artelli liikmete nimekirja, kus on ära näidatud nende poolt möödunud kuu jooksul tehtud normipäevade arv".

„Kolhoosnikute normipäevade arvestusraamatu" andmete alusel koostab arvepidaja eraldi iga brigaadi kohta kolhoosnikute nimekirja, ära märkides nende poolt tehtud normipäevade hulga kuu või põllutööde perioodide jooksul. Nimekiri koostatakse järgmise näitliku vormi järgi:

Brigaad nr. *4*, brigadiir *Hein, N. V.*

Kolhoosnikute poolt kuude ja põllutööde perioodide viisi tehtud normipäevade loend.

Isikulise konto nr.	Perekonna-, ees- ja isanimi	Jaanuar	Veebruar	Märts		Kokku aasta algusest kuni 15. juunini
28	Piir, Tõnis Peetri p. .	28,32	25,64	31,50	jne. kuude kaupa	187,50
146	Laane, Peeter Pauli p. jne.	22,40	25,14	28,90		161,42

Loendis märgitud normipäevade hulk peab võrduma brigadiiri poolt kolhoosnikute tööraamatuisse sissekantud normipäevade hulgaga. Kui kolhoosnik kontrollimisel avastab, et tema normipäevad on valesti arvestatud, teatab ta sellest juhatusele. Kolhoosnikute kaebusi ja avaldusi vigade ja eksimuste kohta normipäevade arvestamises peab juhatus viivitamata läbi arutama. Kontrollimisel avastatud vead parandavad brigadiirid ja arvepidaja.

Väljamaksmiseks kinnitatud normipäevade üldarvu kannab arvepidaja aasta lõpul kolhoosniku tööraamatu osasse „Tulude jaotamise aastane arveldus".

Kontrollivad tööde täitmist ja normipäevade kulutamist eelkõige vahetult brigadiirid.

Selleks on tootmisülesannete vormides ette nähtud eri lahtrid, kuhu brigaadid ja lülivanemad märgivad tegelikult tehtud tööd ja arvestatud normipäevade hulga. Andmeid sissekanneteks saadakse normipäevade arvestamise lehtedest ja brigaadide poolt tehtud tööde vastuvõtu aktidest.

Plaaninäitajate võrdlemisel tegeliku täitmisega saavad brigadiirid õigeaegselt mõjutada plaani täitmist, nii selle mahus kui ka tähtaegades, ja takistada normipäevade ülekulu.

Kolhoosi esimehel on nende sissekannete järgi võimalik süstemaatiliselt kontrollida tootmisülesannete täitmist brigadiiride poolt.

Tootmisplaani täitmise ja normipäevade kulutamise kontrollimiseks kolhoosi kohta tervikuna, samuti ka üksikute harude, kultuuride ja tööde liikide lõikes, peetakse kolhoosi kontoris „Tehtud tööde ja kulutatud normipäevade arvestuse raamatut". Andmed sellesse raamatusse kantakse normipäevade dokumentide põhjal.

Raamatu vorm on toodud lk. 222.

Kontod selles raamatus avatakse järgmiselt.

Taimekasvatuses avatakse igale kultuurile eraldi konto. Brigaadidele kinnistatud kultuuridele avatakse üks konto kolhoosi kohta tervikuna, selle eri lahtritesse märgitakse aga andmed iga brigaadi kohta. Lülidele kinnistatud kultuuridele avatakse eraldi kontod igale brigaadile, kuid nende eri lahtritesse märgitakse andmed iga lüli kohta.

Loomakasvatuses avatakse üks konto kolhoosi ulatuses, mille eri lahtritesse märgitakse andmed iga farmi kohta.

Võib avada ka eraldi kontod iga farmi kohta, kusjuures üksikuis lõikeis märgitakse andmed loomakasvatuse töötajate rühmade järgi (lüpsjad, karja-, vasika-, sea-, linnutalitajad, karjased jm.).

Väikeste farmidega kolhoosides, kus töötajad teenindavad mitut liiki loomi, avatakse loomakasvatusele üks konto, mille eri lahtritesse kantakse andmed loomade iga liigi kohta (veised, sead, lambad jne.).

Abiettevõtete kohta avatakse üks konto, mille eri lahtritesse märgitakse andmed iga abiettevõtte kohta.

Ehituse kohta avatakse üks konto, mille eri lahtritesse kantakse andmed iga ehituse ja kapitaalremondi liigi kohta.

Administratiiv-teenindava personali kulude kohta avatakse üks konto.

Muude üldmajandamistööde kohta avatakse üks konto, mille eri lahtritesse märgitakse andmed iga brigaadi kohta.

Normipäevade arvestamiseks peetakse „Peakontode raamatus" kontot nr. 20 „Normipäevade arvestus".

Kandeid sellesse kontosse tehakse normipäevade arvestamise dokumentidest. Arvepidaja kogub selleks brigaadidelt, farmidelt, töökodadelt jne. kõik normipäevade arvestamise dokumendid teatava perioodi (näiteks viie päeva) eest, võtab nende järgi kokku kõik tehtud normipäevad ja kannab saadud kokkuvõtte „Peakontode raamatu" lahtrisse „Kokku".

Traktoristidele arvestatud normipäevad kantakse masina-traktorijaama aktide ja õiendite alusel. Traktoristidele arvestatud normipäevade hulk kantakse nii lahtrisse „Kokku" kui ka lahtrisse „Sealhulgas traktoristidele".

Toome näite normipäevade kandeist „Peakontode raamatusse" (lk. 223).

Kolhoosnikutele kuu jooksul arvestatud ja „Peakontode raamatusse" sissekantud normipäevade üldarv peab võrduma „Kolhoosnikute normipäevade arvestuse raamatus" ja igakuuliselt väljapandavasse kolhoosnikute nimekirja sissekantud normipäevade arvuga.

„Tehtud tööde ja kulutatud normipäevade arvestuse raamat".

Kultuuri või farmi nimetus — *suvinisu — 3-nda brigaadi seemnepõld.*

Kuupäev	Normipäevade arvestuslehe nr.	Tööde nimetus	Kokku kolhoosis, brigaadis, farmis ja mujal		Sealhulgas (ära näidata brigaadide, lülide numbrid, farmide, abiettevõtete, ehitusliikide jne. nimetused)							
					I lüli		II lüli		III lüli			
			Töö maht (ha, ts, kuhjad, kg, tükki jne.)	Normipäevade kulutus	Töö maht	Normipäevade kulutus	Töö maht	Normipäevade kulutus	Töö maht	Normipäevade kulutus		
		Plaanis ettenähtud . . .	—	2072,4	—	683,1	—	699,6	—	689,7		
25. aprill	29	Sügiskünni äestamine .	68,2 ha	31,4	20,7	10,3	21,2	10,6	20,9	10,5		
26. aprill	34	Reaskülvamine	62,8 ha	565,2	20,7	186,3	21,2	190,8	20,9	188,1		
19. juuni	78	Kitkumine käsitsi . . .	62,8 ha	376,8	20,7	124,2	21,2	127,2	20,9	125,4		
10. august	115	Niitmine masinaga . . .	62,8 ha	62,8	20,7	20,7	21,2	21,2	20,9	20,9		
16. august	123	Vihkude sidumine kokkupanekuga ja viljapeade kokkuriisumisega . . .	32,6 ha	146,7	10,2	45,9	11,4	51,3	11,0	49,5		
		jne.										

Juuli 1950. a.

Kuupäev	Kirje nr.	Sissekande sisu	Käibe summa	Tootmise põhivahendid nr. 1		Noor- ja nuumloomad nr. 2		Normipäevade arvestus nr. 20	
				Deebet	Kreedit	Deebet	Kreedit	Kokku	Sealhulgas traktoristidele
16	31	Normipäevade arvestuse lehed nr. 190—198 . . .	—	—	—	—	—	230	—
16	32	Masina-traktorijaama akt nr. 54 jne.	—	—	—	—	—	121	121

7. AUTOTRANSPORDI TÖÖ ARVESTAMINE.

Autode töö arvestus peab tagama autode poolt koormaga ja ilma läbisõidetud kilomeetrite ja tonn-kilomeetrite, kulutatud bensiini ja määrdeõlide hulga arvestamist. Autode töö arvestus on vajalik nii autotranspordi täielikuks ja õigeks ärakasutamiseks kui ka normipäevade arvestamiseks autojuhile ja teistele autol töötajaile.

Autotranspordi töö arvestamiseks peetakse iga auto kohta teekonnalehtede raamatut. Teekonnalehed kirjutatakse välja kolhoosi juhatuse poolt ja antakse autojuhile iga päeva või vahetuse kohta.

Teekonnaleht on dokumendiks, mis annab õiguse sõita sellele märgitud maršruudil. Autojuhi tagasitulekul sõidust teeb kolhoosi esimees või tema ülesandel brigadiir teekonnalehele märkuse tagasituleku aja ja paaki jäänud bensiini hulga kohta. Läbisõidetud kilomeetrite arvu, koormaga või ilma, ja ärakulutatud bensiini hulga märgib teekonnalehele autojuht.

Andmete põhjal autojuhi poolt tehtud töö kohta arvestatakse talle normipäevad kehtestatud normide ja hinnete alusel. Arvestamine toimub normipäevade arvestuslehel.

„Auto teekonnalehe" täitmise näide.

KIROVI-*nimeline* KOLHOOS

Teekonnalehe konts nr. 132

4. augustil 1950. a.
(kuupäev, aasta)

Kask, V. J.
(autojuhi nimi)

Auto *nr. 29—16*

Väljasõit kell *7.30*

Kilomeetrimõõtja näitas *6811 km*

Masin antakse *4. brigaadi* brigadiiri *V. K. Heina korraldusse*

Ülesanne: vedada 4. brigaadi vili Raasiku jaama

Auto saabus tagasi garaaži kell 19.30

Allkiri: A. Vaher

KIROVI-*nimeline* KOLHOOS
Rajoon: Kuusalu

Auto teekonnaleht nr. 132
4. augustil 1950. a.

autojuht *Kask, V. J.*
auto *nr. 29—16*

Väljasõit kell *7.30*

Kilomeetrimõõtja näitas *6811 km*

Ülesanne: *vedada 4. brigaadi vili Raasiku jaama*

Auto kasutamise eest vastutava isiku allkiri: *V. Hein*

(Pitser)

Bensiini kulu.

Paagis bensiini töö algul	Saadud bensiini	Paagis bensiini töö lõpuks	Kulutatud	Kokkuhoid	Ülekulutus
10	20	8	22	2	—

(Teekonnalehe tagakülg).

Töö täitmine.

Sõitude nr.	Kust ja kuhu	Koorem: Kohtade arv	Koorem: Kaal (ts)	Läbisõidetud kilomeetrite arv	Sõidetud tonnkilomeetreid	Ajakulu tundides: Teel	Ajakulu tundides: Seisuaeg	Auto kasutaja allkiri
1	Raasiku jaamani . .	18	14	15	21	40 min.	15 min.	V. Hein
	Tagasi brigaadi .	—	—	15	—	20 „	10 „	V. Hein
2	Raasiku jaamani .	18	14	15	21	40 „	20 „	V. Hein
	Tagasi brigaadi . .	—	—	15	—	25 „	10 „	V. Hein

Autojuht *V. Kask*

Juhatuse esimees (või brigadiir) *K. Luha*

Autojuhi poolt autol tehtud töö tõestatakse selle isiku allkirjaga, kelle käsutusse auto oli antud.

Kahekümne teine peatükk.[1]

TOOTMISPLAANI TÄITMISE ARVESTAMINE.

1. KOLHOOSI TOOTMISPLAANI TÄITMISE KONTROLLI ÜLESANDED.

Plaanimine on sotsialistliku majanduse seaduseks.

Põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirja punktis 6 on öeldud: „Artell kohustub majandama oma kollektiivset majandit plaani järgi, täpselt täites tööliste-talupoegade valitsuse asutiste poolt kindlaksmääratud põllumajandusliku tootmise plaane ja artelli kohustusi riigi vastu.

Artell kohustub täpselt täitma: külvi, kesakünni, vaheltharimise, saagikoristamise, rehepeksu ja sügiskünni plaanid, mis koostatakse kolhooside seisukorda ja iseärasusi arvesse võttes, samuti ka loomakasvatuse arendamise riiklikku plaani."

Üheaegselt tootmisplaani koostamisega ja selle alusel koostatakse kolhoosides tulude-kulude eelarve.

Kolhoosi edukas plaani täitmine sõltub eelkõige süstemaatilise kontrolli organiseerimisest tema täitmise käigu üle.

Niisugust kontrolli peab kolhoosi juhatus tagama õigesti korraldatud arvestuse abil.

Analüüsime tootmisplaani täitmise arvestamise põhiküsimusi.

2. PÕLLUNDUSBRIGAADIDE POOLT TEHTUD TÖÖDE VASTUVÕTMINE.

Plaani täitmist kontrollitakse tööde käigus. Brigadiir kontrollib brigaadi kolhoosnikute ülesannete ja töönormide täitmist, tähtaegade silmaspidamist ja töö kvaliteeti ning peab iga päev arvestust brigaadis tehtud tööde kohta.

Kolhoosi juhatus, kontrollides tööde käiku brigaadides, annab omakorda aru riigi ees kolhoosi plaani täitmise üle tervikuna.

Brigaadi poolt tehtud tööde kvaliteedi ja tähtaegade kontrollimiseks võtab kolhoosi esimees brigadiirilt tööd vastu brigaadi poolt tehtud tööde ulatuses, kuid mitte harvemini, kui üks kord nädalas.

Normipäevade arvestamise õigsuse kontrollimiseks on otstarbekohane samas aktis näidata, kui palju normipäevi arvestati brigaadi poolt tehtud tööde eest. Tegelikult arvestatud normipäevade hulka tuleb võrrelda normipäevadega, mis kuuluksid arvestamisele normide ja hinnete järgi. Sel viisil saab kindlaks teha,

[1] Selles peatükis on osad 3, 4, 6 ja 7 ümber töötatud vastavalt Eesti NSV kohta kehtivatele määrustele. Toimetus.

kas ei ole ülekulu võrreldes ettenähtud normipäevade kulutuse plaaniga ja kas ei esine hinnete ja töönormide rikkumisi.

Edaspidi on kolhoosi juhatus kohustatud kontrollima aktis märgitud puuduste kõrvaldamiseks antud korralduse täitmist brigaadi poolt.

Traktoritööde plaani täitmise ja kvaliteedi kontrollimiseks võtab põllundusbrigadiir koos traktoribrigaadi brigadiiriga traktoristidelt tööd vastu.

Tööde lõpetamisel, kuid mitte harvemini kui üks kord viie päeva jooksul, võtab kolhoosi esimees, koos masina-traktorijaama direktoriga või tema ülesandel masina-traktorijaama agronoomiga, aktiga vastu traktorite poolt tehtud tööd.

Aktis märgitakse tööde maht, tähtajad, kvaliteet ja missuguse kultuuri alal tehti tööd. Kõik akti järgi vastuvõetud tööd kontrollitakse natuuras. Järgnevalt on kolhoosile üleantud tööde aktid masina-traktorijaamale aluseks arve esitamisel naturaaltasu saamiseks tehtud tööde eest.

3. PLAANIÜLESANNETE JA NENDE TÄITMISE ARVESTAMINE PÕLLUMAJANDUSLIKE KULTUURIDE VILJAKUSE ALAL.

Brigaadidele ja lülidele põllumajanduslike kultuuride viljakuse alal määratud plaaniülesannete ja nende täitmise arvestust peetakse „Põllumajanduslike kultuuride viljakuse ja loomakasvatuse produktiivsuse plaaniülesannete ja nende täitmise arvestuse raamatus" (nr. 14).

See raamat koosneb kahest osast:

taimekasvatus:

1. vahetult brigaadile kinnistatud teraviljakultuurid,
2. lülidele kinnistatud kultuurid;

loomakasvatus:

1. piimatoodang,
2. loomakasvatussaadused, välja arvatud piim (vill, munad, mesi, suled jt.).

Vaatleme sissekandmise korda raamatu nr. 14 esimesse ossa. Raamatu nr. 14 esimene osa sisaldab kaks vormi: ühe — vahetult brigaadidele kinnistatud teraviljakultuuride plaaniülesannete sissekandmiseks ja nende täitmise arvestamiseks, ja teise — lülidele kinnistatud kultuuride plaaniülesannete sissekandmiseks.

Plaaniülesannete täitmist arvestatakse iga brigaadi kohta eraldi, mis tingib vajaduse avada raamatu nr. 14 esimeses osas eraldi kontod igale brigaadile. Kontod avatakse aasta algul. Konto pealkirjas märgitakse brigaadi number ja brigadiiri perekonna- ja eesnimi. Kuna brigaadile kinnistatakse mitu kultuuri ja iga kultuuri viljakuse plaaniülesanded on erinevad, siis eraldatakse kontos igale kultuurile eri lahter. Pärast seda, kui kolhoosnikute

üldkoosolek on brigaadide plaaniülesanded kinnitanud, kantakse need brigaadile avatud kontosse. Kontosse kantakse brigaadile kinnistatud kultuuri külvipinna suurus hektaarides, viljakuse plaaniülesanne tsentnerites ühe ha kohta ja üldtoodangu plaaniülesanne kogu kinnistatud maa-alalt tsentnerites, eraldi iga kultuuri kohta.

Plaaniülesannete täitmist kontrollitakse lõikusest toodangu saamise järgi.

Teatavasti vormistatakse saagi koristamisel saadud teravilja sissekandmine algdokumentidega („Viljapeksupäevik", „Kombaini koristustöö päevik").

Algdokumentide alusel kannab kolhoosi arvepidaja saadud toodangu „Naturaaltulude ja nende jaotuse arvestuse raamatusse".

Selles raamatus tehakse iga kuu saaduste sissetuleku kokkuvõtted. Kolhoosi arvepidaja kannab iga kuu need kokkuvõtted „Naturaaltulude ja nende jaotuse arvestuse raamatust" üle iga brigaadi kontosse „Põllumajanduslike kultuuride viljakuse ja loomakasvatuse produktiivsuse plaaniülesannete ja nende täitmise arvestuse raamatus". Sissekannete näited on toodud lk. 228.

Üleplaanilise teravilja koguse kindlaksmääramiseks tuleb täpsustada brigaadile kinnistatud külvipinna suurus. Selleks võrreldakse brigaadi tööde vastuvõtuakti andmeid, mis on kinnitatud kolhoosi juhatuse poolt, raamatu nr. 14 kontos tehtud kannetega.

Kinnistatud külvipinda arvestada väiksemana viljaikalduse puhul võib ainult Riikliku Kindlustuse Valitsuse aktide alusel.

Pärast brigaadile kinnistatud külvipinna ja järelikult ka viljakuse plaaniülesande täpsustamist määratakse kindlaks üleplaanilise toodangu hulk. Selleks lahutatakse iga kultuuri tegelikult saadud koguse näitajast vastava kultuuri saagi plaani näitaja. Vahe näitab üleplaanilise toodangu hulka.

Meie näites on üleplaanilise toodangu hulk:

1419 ts — 1165 ts = 254 ts

Täiendav töötasu kolhoosnikutele teraviljakultuuride alal määratakse kindlaks, lähtudes üleplaanilisest vilja kogusest kõigi teraviljakultuuride alal. Kolhoosnikutele kuuluva täiendava töötasu suurus tsentnerites määratakse kindlaks järgmiselt.

Põllundusbrigaadi kolhoosnikud, kes ületasid teraviljakultuuride saagi plaani kogu brigaadile kinnistatud külvipinnalt, saavad näiteks $^1/_3$ osa üle plaani saadud viljast.

Järelikult meie näite järgi kuulub kolhoosnikutele täiendava töötasuna üks kolmandik 254 tsentnerist = 84,66 ts.

Selleks, et kindlaks määrata täiendava töötasu suurus normipäeva kohta, tuleb tehtud tööde ja normipäevade arvestamise raamatust kanda andmed teraviljale ja teistele mitte-vaheltharitavatele kultuuridele kulutatud normipäevade arvu kohta raamatu nr. 14 brigaadi kontosse.

Jagades täiendava töötasuna väljaandmisele kuuluva teravilja

Traktoribrigaad
nr. 2
brigadiir *Tomingas, M.*

I. Vahetult brigaadile kinnistatud teraviljakultuuride alal.

Brigaad nr. 1. Brigadiiri perekonna-, ees- ja isanimi *Kollo, Juhan*

		Kultuurid								Kokku teravilja-kultuure
		Tali-rukis	Suvi-nisu	Oder	Kaer					
Kinnistatud külvipinda (ha)		24	28	17	21					90
Plaani-ülesanne	viljakuse alal 1 ha-lt — tsentn.	12,5	14,0	13,0	12,0					12,9
	kogusaagi alal kogu pindalalt — tsentnerites	300	392	221	252					1.165
Allkiri ülesande kättesaamise kohta			J. Kollo							
Plaani-ülesande täitmine	saadud august	372	320	160	—					852
	„ september	—	128	109	330					567
	„									
	„									
	„									
	„									
	Kokku saadud — tsentn.	372	448	269	330					1.419
	tegelik saak 1 ha-lt tsentn.									
Kokku saadud üle plaani — tsentn.		72	56	48	78					254
Kokku arvestatakse kolhoosnikutele täiendavat tasu — tsentnerites										84,66
Normipäevade arv, mille järgi toimub ühe normipäeva täiendava tasu suuruse määramine										3.000
Arvestatakse täiendavat tasu 1 normipäeva kohta	kogu ulatuses — kg									2.822
	pooles ulatuses — kg									—

hulga täiendava töötasu suurust määrava normipäevade arvuga, saame täiendava töötasu määra ühe normipäeva kohta.

Meie näites 84,66 ts : 3000 normipäevaga = 2,822 kg.

Saadud andmete alusel koostatakse täiendava töötasu väljaandmise leht.

NSV Liidu Ministrite Nõukogu vastava määrusega soovitatakse kolhoosidele maksta traktoristidele täiendavat töötasu võrdselt kolhoosnikutega. Selleks, et arvestada masina-traktorijaama tööde eest traktoristidele ja teistele traktoribrigaadi töötajaile täiendavat töötasu, tuleb „Põllumajanduslike kultuuride viljakuse ja loomakasvatuse produktiivsuse plaaniülesannete ja nende täitmise arvestuse raamatu" (nr. 14) kontodes märkida juhul, kui kogu kolhoosi brigaadile kinnistatud maa-ala haris üks traktoribrigaad, põllundusbrigaadi numbri ja brigadiiri perekonnanime järel ka traktoribrigaadi number ja brigadiiri nimi.

Neil juhtudel, kui traktoribrigaad ei harinud kogu, vaid ainult osa põllundusbrigaadile kinnistatud maa-alast, arvestatakse viljakuse plaani täitmist eraldi kolhoosibrigaadi ja eraldi traktoribrigaadi kohta, avades täiendava konto viljakuse plaaniülesande täitmise arvestamiseks maa-alalt, mida haris traktoribrigaad.

Vastavalt NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrusele, lisatakse täiendava töötasu jaotamisel põllundusbrigaadi liikmete vahel teravilja ja kaunvilja, päevalille, lina, kanepi, kartuli ja keeduvilja kultuuride alal täiendava töötasuna jaotamisele kuuluva üle plaani saadud toodangu osale 10% toodangu hulgast, mis on kogutud üle määratud plaani.

Meie näites tuleb üleplaanilisest toodangust täiendavaks töötasuks eraldada ja jaotada see brigaadi liikmete ja traktoristide vahel:

$$8466 \text{ kg} + 2540 \text{ kg} = 11\,006 \text{ kg}.$$

Teisiti peetakse plaaniülesannete ja nende täitmise arvestust lülidele kinnistatud põllumajanduslike kultuuride alal. Lülidele kinnistatud igale kultuurile avatakse konto raamatu nr. 14 teise osa vormil. Konto pealkirjas märgitakse kultuuri nimetus, brigaadi ja brigadiiri perekonnanimi. Igale lülile eraldatakse kontos eraldi lahter. Viimane lahter on kokkuvõtete tegemiseks brigaadi kohta tervikuna.

Kontosse kantakse külvipindade suurused ja viljakuse plaaniülesanne hektaari ning kogu kinnistatud maa-ala kohta tsentneritest, eraldi iga lüli lõikes. Sissekannete näited on toodud lk. 230.

Andmed plaaniülesannete tegeliku täitmise kohta võetakse kuukokkuvõtetena „Naturaaltulude ja nende jaotamise arvestuse raamatust". Saagi koristamise lõppedes arvestatakse kokku kogu saak ja selle jagamisega lülile kinnistatud külvipinna suurusega (ha) saadakse keskmine tegelik saak 1 ha kohta. Täiendava töötasu suurus määratakse täpselt samuti, nagu see toimus brigaadile kinnistatud teraviljakultuuride puhul.

II. Lülidele kinnistatud kultuuride alal.

Kultuuri nimetus *suhkrupeet.* Brigaadi nr. *1.* Brigadiiri perekonna-, ees- ja isanimi *Kollo, Juhan*

	Lülid				Kokku
	1. lüli Maasikas, Meeta	2. lüli Kojalo, Helmi			
Kinnistatud külvipinda (ha)	4,8	4,9			9,7
Plaani-ülesanne: viljakuse alal 1 ha-lt — tsentn.	180	185			182,5
Plaani-ülesanne: kogusaagi alal kogu pindalalt — tsentnerites	864	906,5			1.770,5
Allkiri ülesande kättesaamise kohta	M. Maasikas	H. Kojalo			
Plaani-ülesande täitmine: saadud					
Plaani-ülesande täitmine: „ september	960	1040			2.000
Plaani-ülesande täitmine: „					
Plaani-ülesande täitmine: „					
Plaani-ülesande täitmine: „					
Plaani-ülesande täitmine: kokku saadud — tsentn.	960	1040			2.000
Plaani-ülesande täitmine: tegelik saak 1 ha-lt — tsentn.	200	210,2			205
Keskmine 1 tsentneri hind, kaasa arvatud lisapreemia	6.50	6,50			6.50
Kokku saadud üle plaani: tsentn.	96	133,5			229,5
Kokku saadud üle plaani: summas (rublades)	624	868			1.492
Kokku arvestatakse kolhoosnikutele täiendavat tasu: natuuras — tsentn.	—	—			—
Kokku arvestatakse kolhoosnikutele täiendavat tasu: rahas — rbl	312	434			746
Normipäevade arv, millede järgi toimub ühe normipäeva täiendava tasu suuruse määramine	300	320			620
Kolhoosnikutele arvestatakse täiendavat tasu normipäeva kohta: kogu ulatuses natuuras — kg	—	—			—
Kolhoosnikutele arvestatakse täiendavat tasu normipäeva kohta: kogu ulatuses rahas — rbl.	1.04	1,35			1.20
Kolhoosnikutele arvestatakse täiendavat tasu normipäeva kohta: pooles ulatuses natuuras — kg					
Kolhoosnikutele arvestatakse täiendavat tasu normipäeva kohta: pooles ulatuses rahas — rbl.					

Brigadiir Juhan Kollole kuulub 746 : 20 = 37 rbl. 30 kop.

Kultuuride puhul, mille viljakuse plaani ületamise eest antakse täiendavat töötasu rahas, näiteks suhkrupeet, tuleb kindlaks määrata nende kultuuride üleplaanilise saagi maksumus.

Saaduste maksumus määratakse riiklike varumishindade alusel, juurde arvates lisapreemiad.

Ühe tsentneri suhkrupeedi keskmine hind määratakse kindlaks „Riiklike müügikohustuste ja kolhoosikaubanduse arvestuse raamatu" konto „Suhkrupeet" lahtri „Kreedit" andmeil.

Meie näites on ühe tsentneri suhkrupeedi keskmine hind, kaasa arvatud lisapreemiad, 6,5 rubla. Määrame kogu üle plaani saadud suhkrupeedi maksumuse:

M. Maasika lülis $6.50 \times 96 = 624$ rbl.

H. Kojalo lülis $6.50 \times 133{,}5 = 868$ rbl.

Plaaniülesande ületamise eest suhkrupeedi alal on meie näites täiendavaks töötasuks määratud 50% üle plaani saadud suhkrupeedi maksumusest, s. o.:

M. Maasika lülis $624 : 0{,}5 = 312$ rbl.

M. Kojalo lülis $868 : 0{,}5 = 434$ rbl.

Määrame kindlaks täiendava töötasu suuruse ühe normipäeva kohta.

M. Maasika lüli töötas suhkrupeedi kultuuride alal 300 normipäeva, järelikult ühe normipäeva eest tuleb anda:

$312 : 300 = 1$ rbl. 04 kop.

H. Kojalo lülis tuleb vastavalt:

$434 : 320 = 1$ rbl. 35 kop.

Pärast ühele normipäevale kuuluva täiendava töötasu suuruse kindlaksmääramist koostatakse lüli kolhoosnikutele täiendava töötasu väljaandmisleht.

4. PLAANIÜLESANNETE JA NENDE TÄITMISE ARVESTAMINE LOOMAKASVATUSE ALAL.

Plaaniülesannete ja nende täitmise arvestust loomakasvatuse alal peetakse raamatu nr. 14 teises osas. Selles osas on plaaniülesannete täitmise arvestamiseks eraldatud kaks vormi: III. „Piimatoodang" ja IV. „Loomsed saadused (vill, munad, mesi, suled jne.), välja arvatud piim."

Vaatleme, kuidas peetakse piimatoodangu plaaniülesannete ja nende täitmise arvestust.

Piimatoodangu plaaniülesannete täitmise arvestamine.

Loomakasvatusfarmide plaaniülesannete sissekandmiseks ja nende täitmise arvestamiseks on „Põllumajanduslike kultuuride viljakuse ja loomakasvatuse produktiivsuse plaaniülesannete ja nende täitmise arvestuse raamatus" eraldatud eri osa „Piimatoodang". Raamatu selle osa vorm on toodud lk. 232.

III. Piimatoodang.

Farmi juhataja *Mägi, V.* Brigadiir Lehmade rühma teenindab karjatalitaja-karjane *Soo, H.*

	Lüpsjate perekonnanimed												Kokku	
	Liivorg, O.		Künnap, V.											
Kinnistatud lehmi aasta alguks	9		9											
Plaaniülesanne piimatoodangu alal (liitr.) 1 söödaloleva lehma kohta	3 000		2 900											
Plaaniülesanne piimatoodangu alal (liitr.) kogu kinnistatud lehmade rühma kohta	27 000		26 100											
Allkiri ülesande saamise kohta	Liivorg		Künnap											
	Kinnistatud lehmade arv	Lüpstud piima (liitr.)	Kinnistatud lehmade arv	Lüpstud piima (liitr.)	Kinnistatud lehmade arv	Lüpstud piima (liitr.)	Kinnistatud lehmade arv	Lüpstud piima (liitr.)	Kinnistatud lehmade arv	Lüpstud piima (liitr.)	Kinnistatud lehmade arv	Lüpstud piima (liitr.)	Kinnistatud lehmade arv	Lüpstud piima (liitr.)
jaanuar	9	1 710	9	1 690										
veebruar	9	1 892	9	1 766										
märts	9	2 274	9	2 139										
aprill	9	2 469	9	2 277										

Plaani-ülesande täitmine	mai	9	2 790	9	2 512
	juuni	9	3 112	9	2 944
	juuli	10	3 567	9	3 342
	august	10	3 428	9	3 114
	september . .	10	3 396	9	2 968
	oktoober . . .	9	2 907	9	2 606
	november . .	9	2 544	9	2 317
	detsember . .	9	1 826	9	1 649
Kokku (lahtris „kinnistatud lehmade arv" märkida söödalolevate lehmade keskmine aastaarv)		9,25	31 915	9	29 324
Plaani järgi oli ette nähtud piimatoodang, lähtudes keskmisest söödalolevate lehmade arvust		9,25	27 750	9	26 100
Lüpstud piima üle plaani . . .			4 165		3 224
Kuulub väljaandmisele täiendava tasu alusel			1 458		1128
Antud avansina			1 000		900

Karjasele kuulub täiendava töötasuna 5% üle plaani lüpstud 7389 l piima eest = 369 liitrit.

Arvestuse näide vormil on toodud kohandatult Eesti NSV kolhooside oludele.

Näitest selgub, et iga karjatalitaja-karjase poolt teenindatava lehmade rühma jaoks avatakse samas raamatus eraldi lehekülg. Lehekülje pealkirjas märgitakse karjatalitaja-karjase perekonna-, ees- ja isanimi, kellele lehmad on kinnistatud.

Real „Plaaniülesanne piimatoodangu alal" (liitrit) kogu kinnistatud lehmade rühma kohta näidatakse iga lüpsja aasta-ülesanne eraldi kogu kinnistatud lehmade rühmalt, real „Ühe söödaloleva lehma kohta" aga märgitakse aasta-ülesanne keskmiselt ühe lehma kohta.

Nagu näeme toodud näitest, täidetakse „Plaani ülesande täitmise" osas lüpsja kohta kaks lahtrit: „Kinnistatud lehmade arv" ja „Lüpstud piima (liitrit)". Lahtris „Kinnistatud lehmade arv" märgitakse lüpsjale kinnistatud söödalolevate lehmade arv kuu alguseks. Andmed selleks võetakse lüpsipäevikust. Need andmed on vajalikud selleks, et lüpsjale kinnistatud lehmade arvu muutumisel oleks võimalik täpsustada piimatoodangu aasta-ülesannet. Nii oli toodud näite järgi kinnistatud lüpsjale O. Liivorule aasta algul 9 söödalolevat lehma. Juulis kinnistati talle juurde veel üks lehm, oktoobris aga anti üks lehm üle teisele lüpsjale. Selleks, et aasta lõpul kindlaks määrata lüpsja O. Liivoru poolt üle plaani saadud piima hulka, tuleb kõigepealt täpsustada tema aastane plaaniülesanne. Selleks tuleb liita temale iga kuu alguseks kinnistatud lehmade arv ja saadud summa jagada 12-ga (kuude arv). Jagamise tulemus näitab lüpsjale O. Liivorule tegelikult kinnistatud söödalolevate lehmade aasta keskmist arvu. See lehmade arv aastas (meie näites 9,25) korrutatakse piimatoodangu aasta-plaaniülesande näitajaga ühe söödaloleva lehma kohta.

Saadud summa moodustabki piimatoodangu täpsustatud plaaniülesande kogu lüpsjale kinnistatud lehmade rühma kohta. Täpsustatud plaaniülesanne kantakse reale „Plaani järgi oli ette nähtud piimatoodang, lähtudes keskmisest söödalolevate lehmade arvust".

Üle plaani saadud piimatoodang määratakse kindlaks, lahutades aastas tegelikult saadud piimatoodangu näitajast täpsustatud plaaniülesande näitaja. Meie näites sai lüpsja O. Liivorg üleplaanilist piimatoodangut 4165 liitrit (31 915—27 750).

Vastavalt NSV Liidu Ministrite Nõukogu määrusele täiendava töötasu maksmise kohta kolhoosnikutele ülesannete ületamise eest noorloomade kasvatamise, täiskasvanud loomade säilitamise ja loomakasvatuse produktiivsuse tõstmise alal, antakse Eesti NSV kolhoosides lüpsjale, kes on ületanud piimatoodanguplaani kogu temale kinnistatud lehmade rühmalt ja saanud keskmiselt iga söödaloleva lehma kohta aastas kuni 1500 liitrit piima — 15%, 2000—2500 l piima — 25%, 2500—3000 l piima — 30% ja üle 3000 l — 35 % üle plaani saadud piimast.

Vastavalt sellele arvestatakse meie näites lüpsjale O. Liivorule 35% tema poolt üle plaani saadud piimast, s. o. 1458 liitrit.

Saaduste eest, mis kaua ei säili (piim, köögivili, marjad), toimub täiendava töötasu maksmine aasta vältel avansi korras kolhoosi juhatuse poolt määratud tähtaegadel, olenevalt sellest, kuidas kolhoos on täitnud oma riiklikud kohustused. Kolhoosi juhatusel tuleb määrata avansi andmise tähtajad ja avansi määrad nii, et aasta lõpuks ei esineks kolhoosnikute üleavansseerimise juhtumeid ja vastupidi — et kolhoos ei jääks samaks ajaks eelmise aasta arvelduste alusel kolhoosnikutele võlgu.

Kogu lehmade rühma piimatoodangu plaani täitmise andmete alusel arvestatakse karjatalitajale-karjasele täiendavat töötasu. Meie näites oli karjatalitaja-karjasele H. Soole kinnistatud aasta algul 18 lehma. Kokku saadi sellelt lehmade rühmalt üleplaanilise toodanguna 7389 liitrit piima. Vastavalt määrusele täiendava töötasu kohta, kuulub karjatalitajale Soole täiendava töötasuna 5% üle plaani saadud piimast, s. o. 369 liitrit.

5. TEISTE LOOMSETE SAADUSTE (VÄLJA ARVATUD PIIM) PLAANIÜLESANNETE TÄITMISE ARVESTAMINE.

Muude loomsete saaduste plaaniülesannete ja nende täitmise arvestust peetakse „Põllumajanduslike kultuuride viljakuse ja loomakasvatuse produktiivsuse plaaniülesannete ja nende täitmise arvestuse raamatu" vastavas eri osas.

Selles osas arvestatakse plaaniülesannete täitmist iga farmi ja iga saaduste (või lindude) liigi kohta eraldi lehekülgedel.

Järgnevalt on toodud vorm kanamuna-toodangu plaani täitmise arvestamiseks. Antud näites teenindab linnufarmi üks brigaad.

Täiendav töötasu jaotatakse brigaadi liikmete vahel suhteliselt iga linnukasvataja poolt väljatöötatud normipäevade arvuga.

Selles näites on munejate kanade arv kogu aasta vältel muutumatu — 300 kana. Kui aga brigaadile kinnistatud munejate kanade arv aasta vältel muutub, siis tuleb kõigepealt määrata kindlaks munejate kanade keskmine arv (analoogiliselt lehmade aasta keskmise arvu arvutamisega eespool vaadeldud näites) ja täpsustada brigaadi plaaniülesanne.

Vormil on mitu lahtrit. Neid lahtreid kasutatakse kas üksikute linnufarmi brigaadide töö tulemuste või siis farmis olevate üksikute linnuliikide järgi plaaniülesande täitmise arvestamiseks.

Toodud vormil (vt. lk. 236) ei ole märgitud maksumuse näitajaid, sest munatoodangu plaaniülesande ületamise eest antakse täiendavat töötasu natuuras.

Tuleb arvestada seda, et linnukasvatusbrigaad saab täiendavat töötasu ka tibude kasvatamise plaani ületamise eest. Nende näitajate järgi peetakse plaaniülesannete täitmise arvestust teises raamatus, mille pidamise korda on kirjeldatud järgnevalt.

Samade vormide järgi peetakse arvestust ka teistes farmides.

Lambafarmides täidetakse vorm järgmiselt. Vormi pealkirjas

IV. Loomsed saadused (vill, munad, mesi, suled jne.), välja arvatud piim.

Linnufarm ..... Saaduse nimetus Munad .....

Kinnistatud munejaid kanu					300
Plaani-ülesanne	lambaid, munejaid kanu, mesilasperesid, emasküülikuid jne.				
	ühe kohta				100
	kokku				30.000
Allkiri ülesande saamise kohta					
Plaani-ülesande täitmine	saadud	jaan., veebr., märts			3.100
	saadud	aprill			3.500
	„	mai			9.300
	„	juuni, juuli, august			12.600
	„	sept., okt., nov.			6.400
	„	detsember			1.000
	Kokku saadud (hulk)				35.900
	tegelikult saadud ühe muneja kana kohta				119
Ühe ..... (märkida) keskmine hind					—
Saadud üle plaani (natuuras)					5.900
Üle plaani saadud ..... keskmine hind					—
Arvestatakse kolhoosnikutele täiendavat tasu	Natuuras — kg (tükki) 1/3 osa				1.966
	Rahas — rubla				—
Normipäevade hulk, mille järgi toimub ühe normipäeva täiendava tasusuuruse määramine					450
Kolhoosnikutele arvestatakse täiendavat tasu ühe normipäeva kohta	kogu ulatuses	natuuras — kg (tükki)			4,3
		rahas — rubla			—
	pooles ulatuses	natuuras — kg (tükki)			—
		rahas — rubla			—

näidatakse brigadiiri perekonna-, ees- ja isanimi ja saaduste nimetus — „Lambavill". Real „Kinnistatud" näidatakse lammaste arv farmis aasta alguseks (või kui farmis on mitu brigaadi, siis lammaste arv igas brigaadis aasta alguseks). Real „Plaaniülesanne" märgitakse villatoodangu plaan aasta alguseks olnud ühe lamba kohta ja kogu lammaste arvu kohta, mis on kinnistatud farmile (brigaadile). Ridadele „Plaaniülesande täitmine" märgitakse kindlaksmääratud tähtaegadel „Naturaaltulude ja nende jaotamise arvestuse raamatu" kokkuvõtte andmetel pügidest saadud villa hulk farmi või brigaadi kohta.

Juhul, kui lambafarmis on lambad kinnistatud eraldi igale lambatalitajale-karjasele, ei täideta vormil lahtreid plaaniülesande ja selle täitmise arvestamiseks terve farmi või brigaadi kohta, vaid iga lambatalitaja-karjase kohta eraldi.

Aasta vältel kogu farmi või üksiku brigaadi kohta saadud villa hulk märgitakse reale „Kokku saadud (hulk)".

Ühe lamba kohta tegelikult saadud villa hulk määratakse kindlaks, jagades kogu villa hulga aasta alguses farmile kinnistatud lammaste arvuga.

Üle plaani saadud villa hulga kindlaksmääramisel tuleb farmi või brigaadi poolt tegelikult saadud villa hulgast lahutada villatootmise plaaniülesande näitaja farmile või brigaadile kinnistatud lammaste kohta.

Seejärel määratakse kindlaks villa hulk, mis kuulub kolhoosnikutele täiendava töötasuna.

Lambatalitajad-karjased saavad täiendavat töötasu ka tallede üleskasvatamise eest. Nende näitajate järgi peetakse plaaniülesande täitmise arvestust teises raamatus.

Mesilas töötavaile kolhoosnikutele antakse plaaniülesanded mitmes näitajas, ja nimelt: mee kogutoodangu, kaubastatava mee toodangu, vahatoodangu ja mesilasperede arvu suurendamise alal. Seepärast toimub mesilais plaaniülesannete ja nende täitmise arvestus erinevalt arvestusest linnu- ja lambafarmides. Reale „Kinnistatud" märgitakse mesilasperede arv aasta alguseks. Vormi lahtrid on määratud plaaniülesande ja selle täitmise arvestamiseks üksikute näitajate järgi: üks lahter eraldatakse mee kogutoodangu, teine kaubastatava meetoodangu arvestamiseks jne.

Muus osas on plaaniülesande täitmise arvestamine ja ühe normipäeva kohta täiendava töötasu kindlaksmääramine analoogiline arvestamisega teistes loomakasvatusfarmides.

6. TOOTMISPLAANI TÄITMISE ARVESTAMINE LOOMAKASVATUSE ALAL.

Loomakasvatusbrigaadid moodustatakse, vastavalt põllumajandusliku artelli põhikirjale, vähemalt kolmeks aastaks. Looma-

„Emasloomade arvestuse raamat".

Emised.

Kellele emasloom on kinnistatud	Emaslooma inventari-number	Looma nimi, tõug ja päritolu	Riiklikku või rajooni tõuraamatusse sisse-kandmise aasta ja nr.	Vanus (sünniaasta)	Emaslooma eluskaal	Viimase poegimise aeg	Mis ajaks on kindlaks määratud paaritus	Emasloom on paaritatud: Isas-looma nimi ja tõug	Paarituse aeg: 1	2	3	Loodetav poegimise aeg	Lüpsi lõpetamise aeg	Poegimise aeg	Sündinud: Emasloomi	Isasloomi	Sündinud loomade kaal	Surnult sündinud	Säilitatud vasikaid 15—20 päeva vanuseni ja põrssaid kuni 2 kuu vanuseni: Emas-loomi	Isasloomi	Kaal kg	Märkus emaslooma arvelt mahakandmise kohta
Kurg, M. J.	28	Minka, ... puhta-tõuline	1948 nr. 319	1948	246	6. IX 1949	20. XI 1949	Maks, suurt valget tõugu, puhta-tõuline	24. XI 1949	—	—	18. III 1950		18. III 1950	6	6	15,6	—	6	6	121	
						18. III 1950	31. V 1950	Maks, suurt valget tõugu	30. V 1950	—	—	22. IX 1950		23. IX 1950	6	7	16,6	—	6	7	129	

Noorkarja kasvatuse arvestuse raamat.

Isiku perekonna-, ees- ja isanimi, kellele noorloomad on kinnistatud *Kallas, Olga Jaani t.*

kuni 6 kuu vanused vasikad

Järjekorra nr.	Sündimise kuupäev	Kinnistamise kuupäev	Looma nimi ja värvus	Emaslooma inventarinumber	Sugu	Tõug ja tõulisus	Tõug ja tõulisus: isa	Tõug ja tõulisus: ema	Eluskaal sündimisel	Eluskaal kinnistamisel	Noorloomade eluskaal (kg) kaalumisel: 1. I	1. II	1. III	1. IV	Märkus noorloomade üleviimise kohta vanemasse või täiskasvanute rühma või majandist väljalangemise kohta: kuupäev	akti nr.	missugusesse rühma üle viidud või kuhu välja kantud
1.	28. I	17. II	Punik, punane	81	emane	Eesti punane, puhtatõuline	Eesti punane, puhtatõuline	Eesti punane, puhtatõuline	30	40	—	—	46	62 jne.			

kasvatusbrigaadidele kinnistatakse produktiivloomad, tootmistööks vajalik inventar, veovahendid ja hooned.

Igale loomakasvatusfarmile antakse aastased tootmisülesanded. Ülesandeis loetellakse täpselt kõik tööd, mis loomakasvatusfarm peab aasta jooksul täitma, näiteks: kui palju tuleb paaritada emasloomi, saada vasikaid, üles kasvatada noorloomi vanusrühmade järgi, lüpsta piima jne.

Brigaadid ja üksikud kolhoosnikud farmides saavad ülesanded neile kinnistatud loomade rühmade järgi.

Plaani täitmise arvestamiseks emasloomade arvulise ja kvaliteedilise koosseisu alal kasutatakse „Emasloomade arvestuse raamatut".

See raamat avatakse viieks aastaks ja sinna kantakse andmed kõikide lehmade, märade ja emiste kohta.

Iga looma liik loetellakse raamatus eraldi, kusjuures lehmadele ja märadele eraldatakse 5 rida, emistele — 10 rida.

Lk. 238 toodud näitest selgub, et sigadetalitajale M. Kurele kinnistatud emis „M i n k a" poegis viimast korda 18. märtsil 1950. a. Emise paaritus oli kindlaks määratud 31. maile, paaritati aga 30. mail, loodetav poegimise aeg — 22. septembril, tegelikult poegis aga 23. septembril ja sai 13 põrsast, kogukaaluga 16,6 kg. Põrssad säilitati 2 kuu vanuseni, nende kaal on 129 kg.

Nagu näeme, on emasloomade arvestamisel suur tähtsus loomakasvatusbrigaadi tootmistöö õigel organiseerimisel. Raamat võimaldab kontrollida normipäevade arvestamist kolhoosnikutele.

Peale selle saab raamatust vajalikke zootehnilisi andmeid.

Sissekandeid raamatusse tehakse ainult dokumentide alusel: loomade poegimise akt, noorloomade kaalujuurdekasvu akt, paaritustunnistus.

I. Lammaste (kitsede) arvestus.

Lammaste (kitsede) vanus- ja sugurühmade nimetus	Tõug	Kinnistatud loomade arv seisuga 1/I 1950. a.	Aasta vältel väljaläinud loomade arv (kuupäev)		
			11/II	17/II	jne.
Uted, sündinud 1948. a. ja varem	Ševiot	72	—	1	
Sugujäär	,,	1	—	—	
Uted, sündinud 1949. a. . . .	,,	4	—	—	
Jäärtalled, sündinud 1949. a. . .	,,	31	2	—	
Utt-talled, sündinud 1949. a. . .	,,	37	—	—	

Loomade arvestust lamba- ja kitsefarmides peab farmi juhataja „Lammaste (kitsede) arvestuse raamatus" (vt. vorm). Raamatus on kaks osa: „I. Lammaste (kitsede) arvestus" ja „II. Lammaste poegimise, paaritamise ja tallede võõrutamise arvestus". Lammaste

ja kitsede arvestust peetakse eraldi lehekülgedel. Kui farmis on mitu brigaadi, siis peetakse igale brigaadile kinnistatud loomade arvestust eraldi lehekülgedel.

II. Lammaste poegimise, paaritamise ja tallede võõrutamise arvestus.

Lammaste poegimine						Tallede (kitsetallede) võõrutamine			Paaritamine		
Kuupäev	Poeginud lammaste (kitsede) arv	Sündinud loomi		Elusalt sündinud loomadest		Kuupäev	Võõrutatud emadelt		Kuupäev	Isasloomа nimi ja tõug	Paaritatud emasloomade arv
		elusaid	surnult sündinuid	nahkade saamiseks tapetud	lõpnud ja kaotsi läinud		jäärtallesid	utt-tallesid			
29. I	2	2	—	—	—	30. V	2	1	8. VIII	Jäär, ševiot	1
4. II	3	4	—	—	—	5. VI	2	2	13. VIII	sama	2
7. IV	5	7	—	—	—	10. VI	4	3		jne.	
jne.						jne.					

Linnufarmides peetakse „Linnufarmi juhataja märkmikku". Igale linnutalitajale kinnistatud igale linnuliigile eraldatakse eraldi leheküljed (näiteks O. Lepikule kinnistatud kanadele, A. Luhale kinnistatud hanedele jne.). Linnufarmi juhataja peab arvestust järgmistes osades:

1) hulgaline arvestus (lindude arvu liikumise kohta),
2) saadud mune (iga kuupäeva kohta),
3) haudujate kodulindude alt saadud noorlindude arvestus (millal ja kui palju mune pandi hauduma ja kui palju saadi noorlinde).
4) saaduste arvestus (millal, kui palju ja millise eluskaaluga anti linde üle lihaks) ja
5) kanamunade toodangu kontroll.

Raamatu esimeses osas „Kanade hulgaline arvestus" märgitakse lindude arv aasta alguses ja tehakse sissekandeid lindude sissetuleku ja väljamineku kohta.

Märkmiku esimese osa vorm on järgmine.

I. Kanade hulgaline arvestus.

Kuupäev	Kust saadud ja kuhu ära antud	Seis, sissetulek (arv)			Väljaminek		
		munejad	isaslinnud	noorlinnud	munejad	isaslinnud	noorlinnud
	Jääk 1. jaanuaril 1950. a.	500	58	—	—	—	—
4/II	Antud lihanormiks . .	—	—	—	10	—	—
8/V	Haudujate kanade alt saadud tibusid	—	—	400	—	—	—
15/VI	Antud lihanormiks . . jne.	—	—	—	40	5	—

Teises osas peetakse igapäevast arvestust munade saamise kohta. Teise osa vorm on järgmine.

II. Kanade munatoodang.

Kuu	Kuupäevad							Kokku	Munejate keskmine arv kuus	Munejate keskmine munevus kuus
	1	2	3	4	5	jne.	31			
Jaanuar	15	18	20	23	22		45	1055	500	2,1
Veebruar	44	46	44	47	49		—	1582	491	3,2
Märts	69	70	68	72	74		125	2638	490	5,4
Aprill	168	193	210	214	220		—	7800	490	16,2
jne.										
Kokku aastas								52500	500	105

Raamatu kolmandas osas tehakse kandeid haudumisest saadud tibude kohta.

III. Haudujate lindude alt saadud noorlindude arvestus.

Pandud hauduma			Saadud noorlinde		Neist	
kuupäev	arv	allapandud munade arv	kuupäev	arv	antud üleskasvatamiseks	müüdud ühe päeva vanuses
18. IV	30	450	8. V	400	400	—
jne.						

Linnufarmi juhataja märkmiku viimases kahes osas — neljandas ja viiendas — arvestatakse lihaks üleantud lindude eluskaalu ja munade kontrollkogumist.

IV. Kanade toodangu arvestus.
Üle antud lihaks eluskaaluga

Kuupäev	Arv	Kg
5/II	10	18
15/VI	45	95
jne.		

V. Kanamunade toodangu kontroll.

Kuupäev	Munejate arv	Muna-toodang
1/II	500	44
1/III	490	69
31/III	490	125
jne.		

Noorloomade kasvatamise arvestust peetakse „Noorkarja kasvatuse arvestuse raamatus", mille vorm on toodud lk. 239. Sissekandeid sellesse raamatusse teeb loomakasvatusfarmi juhataja.

Noorloomade arvestust peetakse vastutavate isikute järgi, kellele noorloomad kasvatamiseks on kinnistatud.

Noorveiseid, noorhobuseid ja tõulisi noorsigu arvestatakse individuaalselt. Mittetõulisi noorsigu arvestatakse rühmaviisi.

Lahtrisse „Noorloomade eluskaal (kg) kaalumisel" märgitakse ainult tõuliste noorsigade ja noorveiste igakuuline kaal.

Mittetõulisi noorloomi kaalutakse tingimata nende vastuvõtmisel vastutava isiku poolt, 6 kuu, 12 kuu, 2 aasta vanuselt, aasta lõpul inventeerimisel ja majandist väljaminekul.

Juhul, kui noorkarja kaalutakse mitte ühel ja samal päeval, jäetakse igale noorloomale kaks rida. Esimesel real märgitakse kaalumise kuupäev, teisel — looma eluskaal.

Samas raamatus peetakse arvestust nii täiskasvanud kui ka noorloomade nuumamise kohta. Kontod avatakse igale loomade rühmale, loomade säilitamise eest vastutava isiku nime märkimisega. Nuumloomi kaalutakse nuumale andmisel ja nuumamise lõpetamisel.

Kolhoosi isasloomaga teiste kolhooside, kolhoosnikute jne. emasloomade paaritamisel kirjutatakse välja „Paaritustunnistus" kahes eksemplaris, millest üks eksemplar antakse emaslooma omanikule (vt. lk. 244).

Tunnistuses märgitakse emaslooma omanik, emaslooma nimi, isaslooma nimi, emas- ja isaslooma tõug ja vanus ning paarituse aeg.

Tunnistuse kirjutab alla loomakasvatusfarmi või paarituspunkti juhataja, kusjuures tunnistus varustatakse tingimata kolhoosi pitseriga.

„Emasloomade arvestuse raamat", „Lammaste (kitsede) arvestuse raamat", „Linnufarmi juhataja märkmik" ja „Noorkarja kasvatuse arvestuse raamat" on tootmis-zootehnilise arvestuse raa-

KIROVI-NIMELISE KOLHOOSI PAARITUSPUNKT.

Külanõukogu: *Kahala*

Rajoon: Kuusalu

PAARITUSTUNNISTUS NR. 37.

Välja antud *Edasi* kolhoosile (emaslooma omanik) Emasloom Siga *„Mirva"* (nimi)

Rajooni tõuraamatu nr. *82* ja riikliku tõuraamatu nr. *174.*

Suurt valget tõugu, puhtatõuline

Vanus: *sünd. 1948. a.*

Paaritatud isasloomaga *„Tugev"*, suurt valget tõugu, puhtatõuline, sünd. 1947. a., kuulub Kirovi-nimelisele kolhoosile, rajooni tõuraamatu nr. 46.

(Isasloomа nimi, tõug, sünniaasta, kellele kuulub ning rajooni ja riikliku tõuraamatu nr.)

Paaritus oli *loomulik* (loomulik, kunstlik)

Paarituse aeg { Esimene 20. mai 1950 Kolmas ..... / Teine ..... Neljas .....

Inna lakkamise aeg (ainult märadel)

Loodetav poegimise aeg 15. september 1950. a.

Paarituspunkti juhataja *A. Vaino*

matud. Sissekannetega neisse raamatuisse arvestatakse kolhoosi tootmisplaani täitmist poegimise, emasloomade tõulise koosseisu parandamise, noorloomade kasvatamise, loomade nuumamise ja loomsete saaduste alal.

Neisse raamatuisse tehtud sissekandeid tuleb vähemalt üks kord kuus võrrelda sissekannetega kolhoosi arveraamatuisse.

7. LOOMADE POEGIMISTE JA NOORLOOMADE SÄILITAMISE PLAANI TÄITMISE ARVESTAMINE.

Valitsuse ja partei määrusega on ette nähtud täiendav töötasu kolhoosnikutele mitte ainult piima, munade, villa ja teiste saaduste plaaniülesannete ületamise puhul, vaid ka loomade poegimiste, noorloomade säilitamise ja noorkarja kasvatamise eest.

Seoses vajadusega arvestada plaaniülesannete täitmist loomade sündide ja noorloomade säilitamise alal peetakse kolhoosis

I. Sünnid ja noorloomade säilitamine.

Plaaniülesanne

Farmi nimetus: *Veisefarm*

Brigaad *nr. 1*

Isiku perekonna-, ees- ja isanimi, kellele plaaniülesanne on antud: *Liivorg, Olga Juhani t.*

Allkiri plaaniülesande saamise kohta: *O. Liivorg*

1) Aasta alguseks kinnistatud loomi: 9 (lehmi, tiineid mullikaid, utti, emiseid jne.)
2) Sündide ja noorloomade kuni 20-päevase vanuseni säilitamise plaan:
a) aasta alguseks kinnistatud ühe looma kohta .....
(lammastel — saja lamba kohta; tibudel näidatakse haudeprotsent)
b) kokku sünde: 9

Sündinud			Säilitatud noorloomi					
Kuupäev	Dokumendi nr.	Loomade arv	Kuupäev	Dokumendi nr.	Säilitatud ja plaanis ette nähtud vanuses üle antud loomi	Vastavalt plaanile tapetud tallesid karusnahkadeks	Muud väljamineku juhud	
							arv	väljamineku põhjused
12/I	8	1	2/II	19	1			
31/I	14	1	20/II	23	1			
jne.								
Kokku	—	9	—	—	9			

Täiendavat töötasu arvestatakse vasikate saamise eest kõikidelt kinnistatud lehmadelt ja nende säilitamise eest kuni vasikatalitajale üleandmiseni 20 päeva vanuses — 150 liitrit piima või üks vasikas 4 kuu vanuses (tabeli all näidata, mille eest arvestatakse, mis ja kui suurel arvul kuulub väljaandmisele).

veel „Loomade poegimise, üleskasvatamise ja nuumamise plaaniülesannete ja nende täitmise arvestuse raamatut".

Seda raamatut peab kolhoosi arvepidaja.

Raamatus on kaks osa:

1) poegimiste ja noorloomade säilitamise arvestus,
2) noorkarja kasvatamise ja loomade nuumamise arvestus.

Raamatu esimeses osas peetakse arvestust loomade sündide ja noorloomade kindlaksmääratud vanuseni säilitamise kohta: vasikate osas 15—20 päeva, põrsastel — kuni 2 kuu, küülikutel — kuni 6 kuu, tibudel — kuni 6 kuu vanuseni, samuti ka lamba- ja kitsetallede ning teiste noorloomade liikide kohta.

Iga loomarühma kohta, mis on kinnistatud eraldi kolhoosnikutele, avatakse eri lehekülg.

Reale „Aasta alguseks kinnistatud loomi" märgitakse veiste

puhul kolhoosnikutele kinnistatud lehmade ja tiinete mullikate arv; uttede puhul — kinnistatud uttede ja üle ühe aasta vanuste nooruttede arv; sigade puhul — emiste arv; küülikute puhul — emasküülikute arv; lindude puhul — emashanede arv (teiste linnuliikide kinnistamist sellel real ei märgita).

Reale „Sündide ja noorloomade kuni ..... vanuseni säilitamise plaan" kirjutatakse punktiiri kohale: veiste puhul — „15—20 päeva"; sigade puhul — „kuni 2 kuud" jne. Seejärel näidatakse plaaniülesanne sündide alal aasta alguseks kinnistatud ühe täiskasvanud emaslooma kohta (lammastel — 100 ute kohta).

Reale „Kokku sünde" näidatakse plaaniülesanne sündide ja noorloomade säilitamise kohta kõigilt kinnistatud loomadelt.

Plaaniülesande täitmise kande tegemisel näidatakse ära dokumendi number, mille alusel kanne tehakse: „Loomade poegimise akt", „Haudejaama saateleht", „Noorloomade kaalu juurdekasvu ja nuumalt võetud loomade kaalu akt", „Varade mahakandmise akt".

Et kanded raamatu selles osas ei erineks kannetest teistes arvestusraamatutes, peab arvepidaja regulaarselt (vähemalt kord kuus) võrdlema kandeid kannetega teistes raamatutes.

„Loomade poegimise, üleskasvatamise ja nuumamise plaaniülesannete ja nende täitmise arvestuse raamatu" selle osa andmete alusel määratakse aasta lõpul kindlaks täiendav töötasu loomade sündide ja noorloomade säilitamise plaaniülesande ületanud kolhoosnikutele. Vormi viimasel real tuleb näidata, mida nimelt lisatasuna antakse ja kui suurel hulgal. Kannete näited on toodud lk. 245.

8. NOORLOOMADE ÜLESKASVATAMISE NING LOOMADE LAUDA- JA KARJAMAANUUMA PLAANIÜLESANNETE TÄITMISE ARVESTAMINE.

Loomakasvatusfarmide töötajad saavad täiendavat töötasu farmis kasvatatavate noorloomade ja nuumale pandud loomade kaalujuurdekasvu plaani ületamise eest.

Nende plaaninäitajate täitmise kohta peab kolhoosi arvepidaja arvestust „Loomade poegimise, üleskasvatamise ja nuumamise plaaniülesannete ja nende täitmise arvestuse raamatu" osas „Noorloomade üleskasvatamine ja loomade nuumamine".

Raamatu selles osas avatakse eraldi leheküljed iga üleskasvatamiseks või nuumamiseks kinnistatud loomaliigi kohta.

Kui ühele ja samale isikule on kinnistatud nii noorloomi üleskasvatamiseks kui ka loomi nuumamiseks, siis avatakse eraldi leheküljed (loomaliikide järgi) noorloomade üleskasvatamise ja loomade nuumamise tulemuste arvestamiseks.

Lk. 247 on toodud näide veiste nuumamise plaaniülesande arvestamise kohta raamatus. Siin näidatakse plaaniülesanne kaalujuurdekasvu protsendina loomade esialgsest kaalust ning

märgitakse tähtaeg, misajaks peab saavutatama plaanis kindlaksmääratud kaalujuurdekasvu protsent.

II. Noorloomade üleskasvatamine ja loomade nuumamine.

Plaaniülesanne.

Farmi nimetus: *Veisefarm.*

Brigaadi nr. *1*

Loomade liik: *veised*

Uleskasvatamine või nuumamine: *nuumamine*

Plaaniülesande saanud isiku perekonna-, ees- ja isanimi:

Poom, Valter Jaani p.

a) veiste alal:

Vanusrühm	Loomade arv	Tõug	Keskmine ööpäevane kaalujuurdekasv	Kaalujuurdekasvu protsent esialgsest kaalust nuumamisel
1,5 a.	20	Eesti punane		15,0%

b) sigade alal: nuumata .....

siga keskmise eluskaaluga ..... kg sea kohta.

Tõug, vanusrühm, inventarinumber ja looma nimi	Kinnistatud üleskasvatamiseks või pandud nuumale				Säilitatud noorloomi või nuumatud loomi				Tegelik kaalujuurdekasv	Uleskasvatamis- või nuumamispäevade arv	Plaani järgi pidi saadama: a) veistel — kaalujuurdekasvu b) sigadel — kõikide loomade üldkaalu
	Kuupäev	Dokumendi nr.	Loomade arv	Eluskaal (kg)	Kuupäev	Dokumendi nr.	Uleskasvatatud või nuumatud: Arv	Uleskasvatatud või nuumatud: Eluskaal (kg)			
Härjad											
Eesti punane, 1½ aastat											
Kuuno nr. 24	10/IX	64	1	230	11/XI	55	1	267	37	61	23,4
Tugev nr. 25	10/IX	64	1	240	11/XI	55	1	271	31	61	24,4
jne.											
Kokku	—	—	20	4300	—	—	20	5830	1530	—	900

Täiendavat töötasu arvestatakse üle plaani saadud kaalujuurdekasvu eest (4 liitrit piima, või tallesid ja põrssaid 1 kg eluskaalus iga 10 kg üle plaani saadud kaalujuurdekasvu eest).

Plaaniülesande täitmise arvestust peetakse iga looma kohta eraldi.

Lahter „Üleskasvatamis- või nuumamispäevade arv" täidetakse akti alusel, millest nähtub, millal loomad pandi nuumale ja millal nad nuumalt võeti.

Eraldi tuleb peatuda küsimusel, kuidas määrata kindlaks täpsustatud plaaniline ülesanne.

Lahtri „Plaani järgi pidi saama kaalujuurdekasvu" täitmiseks tuleb toimida järgmiselt:

1. Nuumale pandava looma eluskaal tuleb korrutada plaanis kindlaksmääratud kaalujuurdekasvu protsendiga ja saadud summa jagada sajaga. Selle arvestuse tulemusena saame plaanilise kaalujuurdekasvu (kg) kogu plaanis kindlaksmääratud perioodi kohta.

2. Sel viisil arvutatud üldine plaaniline kaalujuurdekasv tuleb jagada nuumamiseks plaanitud päevade üldarvuga. Tulemusena saame plaanilise keskmise ööpäevase juurdekasvu.

3. Plaaniline keskmine ööpäevane juurdekasv tuleb korrutada tegeliku nuumamispäevade arvuga. Saadud tulemus kantakse lahtrisse „Plaani järgi pidi saama kaalujuurdekasvu".

Lk. 247 toodud näites V. J. Poomile oli kinnistatud nuumamiseks 20 poolteiseaastast härga. V. Poomile anti ülesanne — saada kogu nuumale pandud härgade rühmalt 90 nuumamispäeva jooksul, võrreldes algkaaluga, 15% kaalujuurdekasvu.

Härja „Kuuno", inventari nr. 24, eluskaal oli nuumale panekul 230 kg. Selleks, et määrata kindlaks selle härja plaanilist kaalujuurdekasvu, tuleb tema eluskaal nuumalepanemisel (meie näites 230 kg) korrutada plaanis kindlaksmääratud juurdekasvu protsendiga (meie näites 15) ja saadud arv jagada sajaga.

$$(230 \text{ kg} \times 15 : 100 = 34{,}5 \text{ kg})$$

Edasi jagatakse üldine plaaniline kaalujuurdekasv plaanilise nuumamispäevade arvuga (34,5 : 90 = 0,383 kg). Sel viisil saadakse plaaniline keskmine ööpäevane kaalujuurdekasv.

Saadud plaaniline keskmine ööpäevane kaalujuurdekasv korrutatakse tegeliku nuumamispäevade arvuga (0,383 kg × 61 = = 23,4 kg). Tulemusena määratakse kindlaks täpsustatud juurdekasvu plaan härja nuumalolemise aja kohta.

Täpsustatud plaanilise kaalujuurdekasvu vastastamisel tegelikuga määratakse kindlaks üleplaaniline kaalujuurdekasv (37 kg — 23,4 kg = 13,6 kg).

KULUTUSTE ARVESTAMINE TOOTMISE VAJADUSTEKS.

1. KULUTUSTE ARVESTUSE ÜLESANDED.

Kolhoosi kulutuste arvestuse peamiseks ülesandeks raamatupidamises on jälgida kolhoosi naturaal- ja rahaliste tulude õiget jaotamist. Selleks, et saada sissekannetest kontodesse täpseid andmeid, kuipalju ja milliseid kulutusi tuleb katta jagatavate naturaaltulude ja kuipalju rahaliste tulude arvel, tuleb jooksvas raamatupidamises sisse seada lahus arvestamine kulutustele, mis kaetakse naturaaltuludega ja mis rahaliste tulude ja fondidega.

Seejuures on raamatupidamisele seatud tähtis ülesanne — anda tarvilikku materjali tootmisplaani ja tulude-kulude eelarve täitmise kontrollimiseks.

Kulutuste arvestamiseks on kolhoosi kontoplaani sisse viidud järgmised peakontod:

Konto nr. 11 „Abiettevõtete kulutused ja saaduste töötlemine";

Konto nr. 12 „Kulutused ehituseks ja kapitaalremondiks";

Konto nr. 13 „Kulutused tootmise vajadusteks";

Konto nr. 14 „Maksud, lõivud ja kindlustusmaksud";

Konto nr. 15 „Administratiiv-majanduskulud".

Oma majandi saaduste kulutuste analüütiliseks arvestamiseks avatakse kontod iga kulutatud saaduse nimetuse järgi.

Rahaliste kulutuste (raha ja ostetud materjalide väljaminek) analüütilist arvestust peetakse tulude-kulude eelarve artiklite järgi. Kolhoosi poolt tehtud kulutused kantakse aasta kestel eespoolloeteldud peakontode deebetisse. Kulutuste mahakandmine neist kontodest toimub aasta lõpul, koos naturaal- ja rahaliste tulude jaotamise kannetega.

2. KULUTUSTE ARVESTAMINE TOOTMISE VAJADUSTEKS.

Alustame kulutuste arvestamise analüüsimist raamatupidamises kontoga nr. 13 „Kulutused tootmise vajadusteks".

Selles kontos peetakse arvestust kulutuste kohta tootmise vajadusteks — seemned, mineraalväetised, söödad, piim noorloomadele jootmiseks jne.

Kontos nr. 13 „Kulutused tootmise vajadusteks" on järgmised allkontod:

1) „Kulutused naturaaltulude arvel";
2) „Kulutused rahaliste tulude arvel (eelarve artiklite järgi)";
3) „Jooksva aasta tuludest katmata kulutused".

Selle konto analüütilist arvestust organiseeritakse järgmiselt:

Allkontole „Kulutused naturaaltulude arvel" avatakse järgmised analüütilised kontod:

Konto „Fondidesse eraldatud seemne kulutused";
Konto „Fondidesse eraldatud sööda kulutused";
Konto „Naturaaltasu masina-traktorijaama poolt tehtud tööde eest" (eraldi kontod igale kultuurile — nisu, rukis, kaer jne.);
Konto „Piima kulutamine noorloomade jootmiseks" ja teised kontod kulutuste liikide ja saaduste nimetuste järgi;
Konto „Oma tootmissaaduste loomulik kadu" (saaduste nimetuste järgi).

Allkontole „Kulutused rahaliste tulude arvel (eelarve artiklite järgi)" avatakse analüütilised kontod tulude-kulude eelarve artiklite nimetuste järgi, näiteks:

Konto „Kulutused hoonete ja inventari jooksvaks remondiks";
Konto „Mineraalväetise kulutused";
Konto „Kulutused põllumajanduslike taimekahjurite tõrjeks";
Konto „Kütte- ja määrdeainete kulutused";
Konto „Kulutused palgatud spetsialistide töötasuks";
Konto „Ostetud seemne kulutused" jne. eelarve kuludeosa artiklite järgi.

Rahaliste tulude arvel tehtud kulutuste analüütiline arvestus on vajalik kolhoosi eelarves tootmise vajadusteks plaanitud kulude täitmise arvestamiseks; seepärast märgitakse iga analüütilise konto pealkirjas eelarve artikli järgi kinnitatud kulutuse summa.

Allkontole „Jooksva aasta tuludest katmata kulutused" avatakse üks samanimeline analüütiline konto. Sellesse kontosse kantakse üksikasjaliselt jooksva aasta tuludega katmata kulutused, mis näidatakse eri kirjena kolhoosi lõppbilansis. Niisugusteks kulutusteks on näiteks laenu arvel saadud mineraalväetise kulutused, laenu selles osas, mis antud krediidi tingimuste kohaselt kuulub tasumisele tulevaste aastate tuludest.

Kõik kulutuste peakontode analüütilised kontod avatakse „Rahaliste ja naturaalkulutuste arvestuse raamatus".

Analüüsime selle raamatu analüütilistesse kontodesse sissekandmise kolm näidet: üks — noorloomade jootmiseks kulutatud piima, teine — külviks antud seemne ja kolmas — mineraalväetise kulutuse arvestamiseks (vt. lk. 251—252).

Analüüsime rea tootmise vajadusteks tehtud kulutuste arvestamise põhioperatsioone ja jälgime, kuidas need operatsioonid peegelduvad pea- ja analüütilistes kontodes.

Tootmise vajadusteks kulutuste arvestamise analüütilised kontod.

Konto „Piima kulutus noorloomade jootmiseks" (liitreis).

Kuupäev	Peakontode raamatu kirje nr.	Kellelt saadud või kellele välja antud	Hind	Deebet		Kreedit	
				Hulk	Summa	Hulk	Summa
Jaanuar 16	34	Veisefarmi juhataja aruanne jaanuarikuu esimese poole eest	—	370	74.—	—	—
		jne.					
		Kokku jaanuaris		750	150.—	—	—

Konto „Fondidesse eraldatud seemnete kulutus" (tsentnereis)

Kuupäev	Peakontode raamatu kirje nr.	Kellelt saadud või kellele välja antud	Hind	Deebet		Kreedit	
				Hulk	Summa	Hulk	Summa
		Saldo 1/I 1947. a.					
Aprill		talinisu		482	4579.—	—	—
22	57	1-se brigaadi brigadiiri aruande järgi, suvinisu		58	580.—	—	—
22	57	sama, 2-se brigaadi brigadiirilt		64	640.—	—	—
		jne.					
		Kokku aprillis			3000.—	—	—

1. operatsioon. Brigadiiride aruannete järgi on külviks kulutatud suvinisu (seemnefondist) 300 ts 3000 rubla maksumuses.

See operatsioon vähendab seemnete hulka, suurendades samaaegselt kulutusi tootmisse.

Konteering:

Deebet konto nr. 13 „Kulutused tootmise vajadusteks", allkonto „Kulutused naturaaltulude arvel" Rbl. 3000.—

Kreedit konto nr. 3 „Saadused ja materjalid", allkonto „Seemned ja istutusmaterjalid" . . . . . Rbl. 3000.—

Analüütilistes kontodes kantakse see operatsioon konto „Fondidesse eraldatud seemnete kulutus" deebetisse (peakonto nr. 13 järgi) ja konto „Suvinisu" kreeditisse (peakonto nr. 3 järgi).

Konto „Mineraalväetise kulutus“ (tsentnereis)

Eelarve järgi kinnitatud Rbl. 1250.—

Kuupäev	Peakontode raamatu kirje nr.	Kellelt saadud või kellele välja antud	Hind	Deebet		Kreedit	
				Hulk	Summa	Hulk	Summa
Aprill							
12	32	1-se brigaadi brigadiiri aruande järgi, superfosfaati . . .		20	52.—	—	—
13	34	Sama, 2-st brigaadist jne.		25	65.—	—	—
		Kokku aprillis			220.—	—	—

Konto „Fondidesse eraldatud seemnete kulutus“

DEEBET		KREEDIT	
Saldo	4579.—		
1-ne operatsioon	3000.—		

Konto „Suvinisu seeme“

DEEBET		KREEDIT	
Saldo	7000.—	1-ne operatsioon	3000.—

Samasugune konteering koostatakse ka loomade söötmiseks fondidesse eraldatud sööda kulutustele. Kuid peakonto nr. 13 analüütilistes kontodes tuleb see operatsioon kanda konto „Fondidesse eraldatud sööda kulutus“ deebetisse ja peakonto nr. 3 järgi — allkonto „Sööt ja allapanu“ vastavate kontode kreeditisse.

2. operatsioon. Farmi juhataja aruande järgi on noorloomade jootmiseks kulutatud piima 150 rubla eest.

Samuti kui eelmises operatsioonis, väheneb ka siin saaduste hulk — piim — ja samaaegselt suurenevad kulutused tootmisse.

Konteering:

Deebet konto nr. 13 „Kulutused tootmise vajadusteks“, allkonto „Kulutused naturaaltulude arvel“ . . Rbl. 150.—

Kreedit konto nr. 3 „Saadused ja materjalid“, allkonto „Saadused“ . . . . . Rbl. 150.—

Peakonto nr. 13 analüütilistes kontodes kantakse see operatsioon konto „Piima kulutus noorloomade jootmiseks" deebetisse ja peakonto nr. 3 järgi — „Piim farmis" kreeditisse.

Konto „Piima kulutus noorloomade jootmiseks"

DEEBET		KREEDIT	
2-ne operatsioon	150.—		

Konto „Piim farmis"

DEEBET		KREEDIT	
Saldo	800.—	2-ne operatsioon	150.—

3. operatsioon. Esitatud arve kohaselt on arvestatud masina-traktorijaama poolt tehtud tööde naturaaltasuna nisu 7500 rubla eest.

Masina-traktorijaamal saada oleva naturaaltasu arvestamiseks on kehtestatud järgmine kord: kolhoosi kohustused naturaaltasude alal kantakse kontosse nr. 7 „Arveldused asutiste ja isikutega", üleandmisele kuuluvate saaduste maksumus aga kantakse kontosse nr. 13 „Kulutused tootmise vajadusteks".

Sellele operatsioonile koostatakse järgmine konteering:

Deebet konto nr. 13 „Kulutused tootmise vajadusteks", allkonto „Kulutused naturaaltulude arvel" Rbl. 7500.—

Kreedit konto nr. 7 „Arveldused asutiste ja isikutega", allkonto „Naturaalarveldused masina-traktorijaamaga tehtud tööde eest" . . . . . Rbl. 7500.—

Peakonto nr. 13 analüütilistes kontodes kantakse see operatsioon konto „Naturaaltasu nisus masina-traktorijaama poolt tehtud tööde eest" deebetisse ja peakonto nr. 7 järgi — konto „Naturaalarveldused masina-traktorijaamaga tehtud tööde eest" kreeditisse.

Selle operatsiooni kulutuste kontosse kandmine võimaldab masina-traktorijaama tööde eest riigile äraandmisele kuuluva vilja mahakandmist naturaaltuludest, kuna arvelduste kontosse kandmine näitab kolhoosi kohustusi riigile masina-traktorijaama tööde eest.

4. operatsioon. Auto teekonnalehe järgi on kulutatud bensiini 200 rubla eest.

Ostetud bensiini ja määrdeõlide väljaminek on kulutus tootmise vajadusteks rahaliste tulude arvel.

K o n t e e r i n g :

Deebet konto nr. 13 „Kulutused tootmise vajadusteks", allkonto „Kulutused rahaliste kulutuste arvel (eelarve artiklite järgi)" . . . . . Rbl. 200.—

Kreedit konto nr. 3 „Saadused ja materjalid", allkonto „Materjalid" . . . . . Rbl. 200.—

Peakonto nr. 13 analüütilistes kontodes tuleb see operatsioon kanda konto „Kütte- ja määrdeainete kulutused (eelarve artikkel)" deebetisse ja peakonto nr. 3 järgi konto „Bensiin" kreeditisse.

5. operatsioon. Brigadiiride aruannete järgi (väljaminekute arvestuslehed) on kulutatud mineraalväetisi — fosforiidijahu, mis on ostetud kolhoosile tootmise vajadusteks antud laenu arvel 220 rubla eest.

K o n t e e r i n g :

Deebet konto nr. 13 „Kulutused tootmise vajadusteks", allkonto „Kulutused rahaliste tulude arvel (eelarve artiklite järgi)" . . . . . Rbl. 220.—

Kreedit konto nr. 3 „Saadused ja materjalid", allkonto „Materjalid" . . . . . Rbl. 220.—

Peakonto nr. 13 analüütilistes kontodes tuleb see operatsioon kanda konto „Mineraalväetiste kulutus (eelarve artikkel)" deebetisse ja peakontos nr. 3 — konto „Fosforiidijahu" kreeditisse.

Kulutuste mahakandmise kord on tihedalt seotud naturaal- ja rahaliste tulude jaotamisega. Seepärast ei tule kulutuste kontodest mahakandmisele vaadata kui puht-tehnilisele tööle.

Peakonto nr. 13 analüütilistes kontodes arvestatud kulutuste mahakandmine aasta lõpul toimub järgmiselt: fondidesse eraldatud seemnete (välja arvatud seemned tulevase aasta saagiks) ja loomasööda kulutused kantakse maha seemne- ja söödafondidest. Omatoodetud saaduste kulutused kantakse maha naturaaltulude arvel. Rahalised kulutused, ostetud materjalide (sealhulgas ostetud seeme ja loomasööt) ja ostetud väikeinventari kulutused kantakse maha rahaliste tulude arvel.

Tulevaste aastate tuludest kaetavad kulutused kantakse aasta lõpul allkontosse „Jooksva aasta tuludest katmata kulutused".

Vaatame kulutuste mahakandmise operatsioone.

6. operatsioon. Jooksva aasta saagiks kulutatud seemnefondi seemne kontost mahakandmine 7579 rubla suuruses summas (neist möödunud aasta sügisel tehtud kulutusi 4579 rubla ja jooksva aasta kevadel — 3000 rubla).

K o n t e e r i n g :

Deebet konto nr. 8 „Jagamatud fondid ja osamaksud", allkonto „Seemnefond (põhi- ja kindlustus-)" Rbl. 7579.—

Kreedit konto nr. 13 „Kulutused tootmise vajadusteks", allkonto „Kulutused naturaaltulude arvel" Rbl. 7579.—

Samasuguse konteeringuga kantakse kulutuste kontost maha söödafondist ära kulutatud loomasööt. Seejuures konto nr. 8

järgi debiteeritakse allkonto „Söödafond (põhi- ja kindlustus-)" analüütilist kontot, kuna konto nr. 13 järgi krediteeritakse analüütilist kontot „Fondidesse eraldatud sööda kulutused".

7. operatsioon. Kulutuste kontost omatoodetud saaduste kulutuse (piim noorloomadele jootmiseks) mahakandmine 150 rubla suuruses.

Konteering:

Deebet konto nr. 18 „Naturaaltulud ja nende jaotamine", allkonto „Loomakasvatusest" . . . . . Rbl. 150.—

Kreedit konto nr. 13 „Kulutused tootmise vajadusteks" allkonto „Kulutused naturaaltulude arvel" . . Rbl. 150.—

8. operatsioon. Masina-traktorijaama tehtud tööde eest arvestatud naturaaltasu mahakandmine, 7500 rubla.

Konteering:

Deebet konto nr. 18 „Naturaaltulud ja nende jaotamine", allkonto „Taimekasvatusest" . . . . . Rbl. 7500.—

Kreedit konto nr. 13 „Kulutused tootmise vajadusteks", allkonto „Kulutused naturaaltulude arvel" Rbl. 7500.—

Enne kui kontos nr. 13 arvestatud naturaaltasu maha kanda naturaaltuludest, tuleb kontrollida selle tegelikku väljaandmist. Kui osutub, et tegelikult antud teravilja hulk on ühe või teise kultuuri osas suurem, kui oli arvestatud, näiteks niiskuse või prügi sisalduse tõttu, siis on vajalik naturaaltasu täiendav arvestamine varem arvestatud ja tegelikult välja antud teravilja hulga vahe ulatuses.

9. operatsioon. Kolhoosi autotranspordile kulutatud kütteainete ja määrdeõlide kulutuse mahakandmine, 200 rubla.

Konteering:

Deebet konto nr. 19 „Rahalised tulud ja nende jaotamine", allkonto „Rahaliste tulude jaotamine" . . Rbl. 200.—

Kreedit konto nr. 13 „Kulutused tootmise vajadusteks", allkonto „Kulutused rahaliste tulude arvel (eelarve artiklite järgi)" . . . . . Rbl. 200.—

10. operatsioon. Mineraalväetise kulutuse mahakandmine 220 rubla suuruses summas, millest eelarve kohaselt (kooskõlas saadud laenu tagastamise tingimustega) tasuti 120 rubla jooksva aasta rahalistest tuludest, 100 rubla aga tasutakse tuleval aastal.

Konteering:

Deebet konto nr. 19 „Rahalised tulud ja nende jaotamine", allkonto „Rahaliste tulude jaotamine" . . Rbl. 120.—

Deebet konto nr. 13 „Kulutused tootmise vajadusteks", allkonto „Jooksva aasta tuludega katmata kulutused" . . . . . Rbl. 100.—

Kreedit konto nr. 13 „Kulutused tootmise vajadusteks", allkonto „Kulutused rahaliste tulude arvel (eelarve artiklite järgi)" . . . . . Rbl. 220.—

Kui jooksva aasta tuludega katmata kulutusi ei ole, siis suletakse kulutuste mahakandmisel nii peakonto „Kulutused tootmise vajadusteks" kui ka selle analüütilised kontod. Mahakandmine allkonto „Kulutused naturaaltulude arvel" analüütilistest kontodest toimub hulgaliselt ja summaliselt.

Eeltoodud operatsioonid (6-ndast kuni 10-ndani) tuleb kanda analüütilistesse kontodesse järgmiselt:

Konto „Fondidesse eraldatud seemne kulutused"

DEEBET	KREEDIT
Saldo — 4579.—	6. operatsioon 7579.—
1. operatsioon 3000.—	

Konto „Seemnefond (põhi-)"

DEEBET	KREEDIT
6. operatsioon 7579.—	Saldo — 9000.—

Konto „Piima kulutus noorloomade jootmiseks"

DEEBET	KREEDIT
2. operatsioon 150.—	7. operatsioon 150.—

Konto „Naturaaltulud — piim"

DEEBET	KREEDIT
7. operatsioon 150.—	Käive — 18 000.—

Konto „Naturaaltasu nisus masina-traktorijaama tööde eest"

DEEBET	KREEDIT
3. operatsioon 7500.—	8. operatsioon 7500.—

Konto „Naturaaltulud — nisu"

DEEBET	KREEDIT
8. operatsioon 7500.—	Käive — 95 000.—

Konto „Kütte- ja määrdeainete kulutus (eelarve artikkel)"

DEEBET	KREEDIT
4. operatsioon 200.—	9. operatsioon 200.—

Konto „Rahaliste tulude jaotamine"

DEEBET	KREEDIT
9. operatsioon 200.—	Käive 286 000.—
10. operatsioon 120.—	

Konto „Mineraalväetise kulutus (eelarve artikkel)"

DEEBET	KREEDIT
5. operatsioon 220.—	10. operatsioon 120.—
	10. operatsioon 100.—

Konto „Jooksva aasta tuludega katmata kulutused"

DEEBET	KREEDIT
10. operatsioon 100.—	

Seemnefondi arvel sügisel tehtud seemne kulutused järgmise aasta lõikuseks kantakse bilansi järgi üle tulevase aasta kuludesse kontos nr. 13 „Kulutused tootmise vajadusteks" allkontos „Kulutused naturaaltulude arvel".

KONTROLLKÜSIMUSI.

1. Millised konteeringud koostatakse ostetud materjalide ja oma majapidamises toodetud saaduste tootmise vajadusteks kulutamiste operatsioonidele?
2. Milline konteering koostatakse naturaaltasu arvestamiseks masina-traktorijaama poolt kolhoosile tehtud tööde eest?
3. Millised konteeringud koostatakse aasta lõpul: a) omasaaduste, b) ostetud materjalide, c) fondidesse eraldatud seemne ja sööda kulutuste mahakandmiseks tootmise vajadusteks?
4. Millised abikontod avatakse rahaliste tulude arvel tehtavate kulutuste arvestamiseks?

Kahekümne neljas peatükk.

KULUTUSTE ARVESTAMINE ABIETTEVÕTTEIS JA ÜHISKONDLIKUS TOITLUSTAMISES.

1. ABIETTEVÕTETE KULUTUSTE ARVESTAMINE.

Kõiki kulutusi kolhoosi abiettevõtteis (jahu-, kruubiveskid, või-, tellise-, katusekivi-, pottsepatööstused, sepikojad, puusepa-, sadulsepa- ja muud töökojad) arvestatakse aasta jooksul peakontos nr. 11 „Abiettevõtete kulutused ja saaduste töötlemine". Samas kontos peetakse arvestust majapidamissaaduste töötlemise kohta, nii oma ettevõtteis kui ka väljaspool. Selles arvestatakse ka kulutusi ühiskondlikuks toitlustamiseks.

Abiettevõtete ja saaduste töötlemise kulutuste arvestuse eraldamine iseseisvale peakontole taotleb iga ettevõtte ja töökoja kulutuste õiget ja täpset arvestamist.

Selles kontos arvestatud kulutused kantakse aasta lõpul maha. Oma majapidamise saaduste kulutused kantakse maha kolhoosi naturaaltulude arvel, rahalised ja ostetud materjalide kulutused aga rahaliste tulude arvel. Erandiks on ühiskondliku toitlustamise kulud, mis kantakse aasta jooksul toitlustamist kasutanud isikute arvele.

Kui mõnes abiettevõttes jääb aasta lõpuks lõpetamata toodangut, siis kontot, kus nende kulutused on arvestatud, ei suleta, vaid deebetsaldod kantakse bilansiga üle järgnevasse aastasse.

Kontol nr. 11 „Abiettevõtete kulutused ja saaduste töötlemine" on järgmised allkontod:

1) „Kulutused abiettevõtteis";

2) „Kulutused kolhoosnikute olustikulise teenindamise ettevõtteis";

3) „Kulutused saaduste töötlemisele ja väljaspool tehtud töödel".

Allkonto „Kulutused abiettevõtteis" analüütiliste kontode deebetis peetakse arvestust kulutustele jahu-, kruubiveskites, või-, tellise-, katusekivi- ja pottsepatööstustes, sepikodades, puusepa-, sadulsepa- ja teistes töökodades.

Allkonto „Kulutused kolhoosnikute olustikulise teenindamise ettevõtteis" analüütiliste kontode deebetis arvestatakse kulutusi, mis on tehtud ühiskondliku toitlustamise sööklais, pesumajades, saunades, lastesõimeis jne.

Allkonto „Kulutused saaduste töötlemisele ja väljaspool tehtud töödel" analüütiliste kontode deebetis arvestatakse kulutusi ühenduses kolhoosi saaduste töötlemisega võõrais ettevõtteis, samuti ka kulutusi töödeks väljaspool: vooritöö, metsavarumine jne.

Oma saaduste töötlemise kohta oma ettevõtteis (teravili jahuks, piim võiks jne.) peetakse arvestust allkonto „Kulutused abiettevõtteis" analüütilistes kontodes.

Kolhoosi saaduste töötlemist riigi või teiste kolhooside ettevõtteis arvestatakse allkonto „Kulutused saaduste töötlemisele ja väljaspool tehtud töödel" analüütilistes kontodes. Peakonto nr. 11 analüütilist arvestust peetakse „Rahaliste ja naturaalkulutuste arvestuse raamatus". Igale ettevõttele, töökojale, töötlemisele ja tööle väljaspool avatakse eraldi kontod, kusjuures kulutuste arvestamiseks naturaaltulude ja naturaalfondide arvel avatakse analüütilised kontod saaduste nimetuste järgi, näiteks: konto „Nisu jahvatamine oma veskis". Kulutuste arvestamiseks rahaliste tulude arvel avatakse igale ettevõttele või töökojale üks analüütiline konto.

Sissekannete tekstis neisse kontodesse märgitakse eelarve selle artikli number, mille arvel kulutused tehti.

Toome allpool näiteid kulutuste arvestamisest ettevõtteis.

1. operatsioon. Oma veskisse on antud jahvatuseks nisu 1000 rubla eest.

Konteering:

Deebet konto nr. 11 „Abiettevõtete kulutused ja saaduste töötlemine", allkonto „Kulutused abiettevõtteis" . . . . . Rbl. 1000.—

Kreedit konto nr. 3 „Saadused ja materjalid", allkonto „Saadused" . . . . . Rbl. 1000.—

Konto nr. 11 analüütilistes kontodes tuleb see operatsioon kanda konto „Nisu jahvatamine oma veskis" deebetisse ja konto nr. 3 — konto „Nisu" kreeditisse.

2. operatsioon. Meiereisse on saadetud võiks töötlemiseks piima 1600 rubla eest.

K o n t e e r i n g :

Deebet konto nr. 11 „Abiettevõtete kulutused ja saaduste töötlemine", allkonto „Kulutused saaduste töötlemisele ja väljaspool tehtud töödel" . . . . Rbl. 1600.—

Kreedit konto nr. 3 „Saadused ja materjalid", allkonto „Saadused" . . . . . Rbl. 1600.—

Konto nr. 11 analüütilistes kontodes tuleb see operatsioon kanda „Piima töötlemine väljaspool" deebetisse ja peakonto nr. 3 — analüütilise konto „Piim" kreeditisse.

Toodud kahe operatsiooni kanded näitavad nisu ja piima laoseisu vähenemist, samaaegselt näidates nisu ja piima nende töötlemise kohtades, s. o. nisu töötlemist oma ettevõttes ja piima töötlemist väljaspool.

3. operatsioon. Tehtud on kulutusi rahas töödele väljaspool, 40 rubla.

K o n t e e r i n g :

Deebet konto nr. 11 „Abiettevõtete kulutused ja saaduste töötlemine", allkonto „Kulutused saaduste töötlemisele ja väljaspool tehtud töödel" . . . . . Rbl. 40.—

Kreedit konto nr. 4 „Rahalised vahendid", allkonto „Kassa" . . . . . Rbl. 40.—

See operatsioon tuleb konto nr. 11 analüütilistes kontodes kanda konto „Kulutused (rahalised) väljaspool tehtud töödel" deebetisse.

Peakonto nr. 11 „Abiettevõtete kulutused ja saaduste töötlemine" analüütilistes kontodes arvestatud kulutused lõpetatud tootmisprotsessidele kantakse aasta lõpul maha alljärgneva korra kohaselt.

1. Analüütilistest kontodest, milledel peetakse kolhoosi omasaaduste kulutuste arvestust (välja arvatud fondidesse eraldatud saadused ja kulutused oma majandile tootmisvahendite valmistamiseks), toimub mahakandmine kolhoosi naturaaltulude arvel.

2. Analüütilistest kontodest, milledel arvestatakse rahaliste ja ostetud materjalide kulutusi (välja arvatud kulutused oma majandile tootmisvahendite valmistamiseks), toimub mahakandmine kolhoosi rahaliste tulude arvel.

3. Analüütilistest kontodest, milledel arvestatakse tootmise põhivahendite (inventari) valmistamiseks tehtud rahaliste ja ostetud materjalide, samuti ka oma toodetud materjalide kulutusi, toimub mahakandmine kolhoosi jagamatute fondide arvel.

4. Analüütilistest kontodest, milledel on arvestatud kulutusi abistamise ja kultuuriliste vajaduste fondidesse eraldatud saaduste töötlemiseks, toimub mahakandmine abistamise ja kultuuriliste vajaduste fondide arvel, kuna kulutused sööda-fondi eraldatud sööda töötlemiseks kantakse maha söödafondi arvel.

Toome näiteid konteeringute koostamisest peakonto nr. 11 „Abiettevõtete kulutused ja saaduste töötlemine" analüütilistes kontodes arvestatud kulutuste mahakandmiseks.

4. operatsioon. Nisu mahakandmine oma veskis töötlemise kulutuste kontost (vt. 1. operatsioon).

Konteering:

Deebet konto nr. 18 „Naturaaltulud ja nende jaotamine", allkonto „Taimekasvatusest" . . . . . Rbl. 1000.—

Kreedit konto nr. 11 „Abiettevõtete kulutused ja saaduste töötlemine", allkonto „Kulutused abiettevõtteis" . . . . . Rbl. 1000.—

Analüütilistes kontodes tuleb see operatsioon kanda: peakonto nr. 18 — konto „Naturaaltulud — Nisu" deebetisse ja peakonto nr. 11 — konto „Nisu töötlemine oma veskis" kreeditisse.

Konto „Nisu töötlemine oma veskis"

DEEBET	KREEDIT
1. operatsioon 1000.—	4. operatsioon 1000.—

Konto „Naturaaltulud — Nisu"

DEEBET	KREEDIT
4. operatsioon 1000.—	Käive — 95 000.—

5. operatsioon. Oma piima väljaspool töötlemise kulutuste kontost mahakandmine (vt. 2. operatsioon).

Konteering:

Deebet konto nr. 18 „Naturaaltulud ja nende jaotamine", allkonto „Loomakasvatusest" . . . . . Rbl. 1600.—

Kreedit konto nr. 11 „Abiettevõtete kulutused ja saaduste töötlemine", allkonto „Kulutused saaduste töötlemisele ja väljaspool tehtud töödel" . . . . Rbl. 1600.—

Analüütilistes kontodes tuleb see operatsioon kanda: peakonto nr. 18 järgi — konto „Naturaaltulud — Piim" deebetisse, ja peakonto nr. 11 järgi — konto „Piima töötlemine väljaspool" kreeditisse.

Konto „Piima töötlemine väljaspool"

DEEBET	KREEDIT
2. operatsioon 1600.—	5. operatsioon 1600.—

Konto „Naturaaltulud — Piim"

DEEBET	KREEDIT
5. operatsioon 1600.—	Käive — 14 800.—

6. operatsioon. Rahalise kulutuse, 40 rubla mahakandmine väljaspool tehtud tööde eest (vt. 3. operatsioon).

Konteering:

Deebet konto nr. 19 „Rahalised tulud ja nende jaotamine", allkonto „Rahaliste tulude jaotamine" . . Rbl. 40.—
Kreedit konto nr. 11 „Kulutused abiettevõtteis ja saaduste töötlemine", allkonto „Kulutused saaduste töötlemisele ja väljaspool tehtud töödel" . . . . . Rbl. 40.—

Analüütilistes kontodes tuleb see operatsioon kanda: peakonto nr. 19 järgi — konto „Rahaliste tulude jaotamine" deebetisse ja peakonto nr. 11 järgi — konto „Kulutused väljaspool tehtud töödel (rahalised)" kreeditisse.

Konto „Kulutused väljaspool tehtud töödel (rahalised)"

DEEBET	KREEDIT
3. operatsioon 40.—	6. operatsioon 40.—

Konto „Rahaliste tulude jaotamine"

DEEBET	KREEDIT
6. operatsioon 40.—	Käive — 286 000.—

Mõningal määral erinev on söödafondi ja abistamisfondidesse eraldatud teravilja töötlemise kulutuste mahakandmine kontost nr. 11 „Abiettevõtete kulutused ja saaduste töötlemine".

Erinevus seisab selles, et söödafondi ja abistamisfondidesse eraldatud teravilja töötlemise kulutusi ei kanta aasta lõpul maha mitte naturaaltulude arvel (konto nr. 18 järgi „Naturaaltulud ja nende jaotamine"), vaid kontos nr. 8 „Jagamatud fondid ja osamaksud" arvestatud söödafondide arvel (söödafondi sööda kulutused), või kontos nr. 10 „Abistamis- ja kultuuriliste vajaduste fondid" arvestatavate abistamise naturaalfondide arvel (abistamisfondi teravilja kulutuse osa).

Toome näite söödakaera oma veskis töötlemise operatsioonide kandest:

a) Kaera töötlemiseks üleandmine 400 rubla eest.
Deebet konto nr. 11 „Abiettevõtete kulutused ja saaduste töötlemine", allkonto „Kulutused abiettevõtteis" . . . . . Rbl. 400.—
Kreedit konto nr. 3 „Saadused ja materjalid", allkonto „Söödad ja allapanu" . . . . . Rbl. 400.—
b) Söödakaera töötlemisest on saadud jahu 480 rubla eest.
Deebet konto nr. 3 „Saadused ja materjalid", allkonto „Söödad ja allapanu" . . . . . Rbl. 480.—
Kreedit konto nr. 18 „Naturaaltulud ja nende jaotamine", allkonto „Abiettevõtteist" . . . . . Rbl. 480.—

c) Aasta lõpul koostatakse konteering söödafondi eraldatud kaera töötlemisest saadud söödajahu maksumuse arvamiseks söödafondi.

Töökoja töö aruanne nr. 16.

1. märtsist kuni 5. märtsini 1950. a.

Sepikoda
(Töökoja nimetus)

Kuupäev	Kellele töö tehtud	Missugune töö tehtud	Hulk	Tellijalt saadav tasu	Allkiri töö vastuvõtmise kohta	Raha sissetuleku orderi nr.	Arvestatud töö eest normipäevi
1/III	4. brigaad	Vankri esimene telg kokku keevitatud	1	—	K. Lepik	—	0,10
1/III	Tarbijate kooperatiiv . . . . jne.	Hobuse rautamine	4 jalga	50.—	V. Valge	39	0,20
		Kokku	—	218.–	—	—	10,50

(Tagakülg)

Kulutatud materjale				Arvestatud normipäevi		
Kuupäev	Materjalide nimetus	Hulk kg	Summa	Töö teostanud isikute perekonna-, ees- ja isanimi	Normipäevade arv	Kantud töö-raamatusse
1—5/III	Kivisüsi	15	1.50	Laane, A. A.	6,40	nr. 43
1—5/III	Sordiraud . . . . jne.	10	1.—	Liiv, P. P.	4,10	nr.140
	Kokku	—	8.50	Kokku	10,50	—

Brigadiir: *O. Laane*
(Ettevõtte juhataja)

Aruande kontrollis arvepidaja: *V. Põld*

Kinnitan 6. märtsil 1950. a.

Juhatuse esimees: *K. Väli*

KIROVI-*nimeline* KOLHOOS

Brigaad — pagaritööstus

Saaduste töötlemise aruanne nr. 48.

10. juulist kuni 15. juulini 1950. a.

Nisujahu

(Saaduse nimetus)

Töötlemine toimus oma kolhoosile

(oma kolhoosile või kõrvalt saadud tellimuste alusel)

Jrk. nr.	Kuupäev	Töötlemisele antud (hulk)	Saadud töötlemisel					Allkiri toodangu saamise kohta töötlemisest (või saatelehe nr.)	Saadud töötlemise eest		
			leib			Jäätmed					
1	10. VII	30 kg jne.	42 kg	—	—	—	—	Saateleht nr. 112	—	—	—
	Kokku	161 kg	225 kg	—	—	—	—				

(Tagakülg)

Kuupäev	Kulutatud abimaterjale			Arvestatud normipäevi		
	Nimetus	Hulk	Summa	Töö teostanud isikute perekonna-, ees- ja isanimi	Hulk	Kantud tööraamatusse
10—15. VII	Sool	3 kg	5.40	Ots, E. P.	6,2	6
	Küttepuud .	0,25 m³	4.15	Lepp, A. J.	3,1	19
	jne.					
	Kokku		18.95	Kokku	9,3	

Brigadiir: A. Luik

(Ettevõtte juhataja)

Aruande kontrollis arvepidaja: *V. Põld*

Kinnitan 16. juulil 1950. a.

Juhatuse esimees: *K. Väli*

Deebet konto nr. 18 „Naturaaltulud ja nende jaotamine", allkonto „Abiettevõtteist" . . . . . Rbl. 480.—
Kreedit konto nr. 8 „Jagamatud fondid ja osamaksud", allkonto „Söödafond (põhi- ja kindlustus-)" . . Rbl. 480.—

d) Üheaegselt koostatakse konteering söödafondi eraldatud töödeldud kaera (selle esialgses maksumuses 400 rubla) mahakandmiseks söödafondi kontost.

Deebet konto nr. 8 „Jagamatud fondid ja osamaksud", allkonto „Söödafond (põhi- ja kindlustus-)" . . Rbl. 400.—
Kreedit konto nr. 11 „Abiettevõtete kulutused ja saaduste töötlemine", allkonto „Kulutused abiettevõtteis" . . . . . Rbl. 400.—

Abistamisfondi saaduste töötlemiseks üleandmise ja töötlemisest vastuvõtmise kanded tehakse samuti, kui kanded söödafondi eraldatud sööda töötlemisel.

Töötlemiseks üleantud abistamisfondi saaduste mahakandmiseks koostatakse aasta lõpul järgmine konteering:

Deebet konto nr. 10 „Abistamis- ja kultuuriliste vajaduste fondid", allkonto „Naturaalfondid".

Kreedit konto nr. 11 „Abiettevõtete kulutused ja saaduste töötlemine", allkonto „Kulutused abiettevõtteis".

Abiettevõtete töö tulemused vormistatakse eriliste dokumentidega: „Töökoja töö aruanne" ja „Saaduste töötlemise aruanne" (vormid on toodud lk. 262—263).

Aruanded koostab töökoja või ettevõtte juhataja eraldi iga töötlemisest saadud toote liigi või tehtud töö kohta ja annab need kolhoosi juhatusele. Aruanded kontrollib arvepidaja ja kinnitab artelli esimees.

Aruanded on valmistatud toodete ja töötlemisel saadud toodangu (oma majandi) sissetulekusse kandmise, normipäevade arvestamise ja kulutatud materjalide ja töötlemiseks antud saaduste mahakandmise aluseks.

Saaduste töötlemiseks vastuvõtmisel koostab jahu-kruubiveski juhataja jahvatuskviitungi kahes eksemplaris järgmises vormis:

Jahuveski
(Ettevõtte nimetus)

KIROVI-*nimeline* KOLHOOS
(Ettevõtte valdaja)

Jahvatuskviitung nr. *318*
Vastu võetud *P. S. Laanelt*

Rajoon *Kuusalu*
Külanõukogu *Kahala*

Kultuuri nimetus	Toodud teravilja hulk (kg)	Jahvatuse liik	Mativilja määr (kg)	Kinni peetud mativilja	Kuulub töötlemisele
Nisu	110	liht	10%	11	99

Vastuvõtja: *U. Kask*

Veskiline: *N. Laane*

Jahvatuskviitung (esimene eksemplar) antakse veskilisele, konts aga jääb kviitungiraamatusse.

Teravilja vastuvõtmine töötlemiseks ilma jahvatuskviitungita on keelatud, olenemata sellest, kas töödeldakse kolhoosi oma või väljastpoolt toodud teravilja.

Maksu teravilja jahvatuse eest võetakse tangudeks töötlemise ja kroovimise puhul natuuras (mativili), Varumisministeeriumi rajooni voliniku poolt kehtestatud normide ulatuses.

Jäätmete töötlemisel, mis ei sisalda teri üle 10%, võetakse jahvatuse eest rahalist tasu kehtestatud normide ulatuses.

Peale jahvatuskviitungite väljakirjutamist peab jahu- või kruubiveski juhataja erilist „Mativilja arvestuse žurnaali" järgmises vormis:

Teravilja nimetus (kilogrammides).

Kuupäev	Jahvatuskviitungi nr.	Kolhoosid, kolhoosnikud, sovhoosid, abiettevõtted ja muud majandid		Üksikmajandid		Kokku		Punkti üleantud mativili		Mativilja seis antud kuupäevaks
		Jahvatuseks vastu võetud	Mativilja kinni peetud	Jahvatuseks vastu võetud	Mativilja kinni peetud	Jahvatuseks vastu võetud	Mativilja kinni peetud	Vastuvõtukviitungi nr.	Üleantud mativilja hulk	

Selles žurnaalis arvestatakse iga teravilja liiki eraldi leheküljel, kuhu tehakse sissekandeid üks kord päevas, jahvatuskviitungite kokkuvõtete alusel.

Raha eest töötlemise arvestust peetakse eri lehel žurnaali lõpus.

Jahvatuse eest saadava mativilja ja selle riigile üleandmist, samuti ka jahvatuse eest saadava rahalise tasu arvestamist jäätmete töötlemisel on käsiteldud õpiku 5. ja 6. osas.

2. ÜHISKONDLIKU TOITLUSTAMISE ARVESTAMINE.

Ühiskondliku toitlustamise arvestamisel kolhoosides on oma iseärasused, mis tekivad kõigepealt sellest, et oma majandi saaduste väljaandmist ühiskondlikuks toitlustamiseks käsitatakse kui kolhoosi saaduste müüki ja arvestatakse seepärast kontos nr. 16 „Riiklikud müügikohustused ja saaduste müük (peale loomade)". See võimaldab arvestada nende saaduste realiseerimisest saadud kolhoosi rahalist tulu.

Teisest küljest, selleks et kindlaks määrata summat, mis tuleb kanda ühiskondlikku toitlustamist kasutanud isikute arvetele, osutub vajalikuks ühiskondlikuks toitlustamiseks ärakulutatud saaduste (välja arvatud leib) maksumust arvestada esialgselt ühes kontos. Seepärast arvestatakse saaduste väljaminekut ühiskondlikuks toitlustamiseks ja sellega ühenduses ka materjalide kulusid konto nr. 11 „Abiettevõtete kulutused ja saaduste töötlemine" deebetis, kust saaduste maksumus väljalaske-hindades kantakse ühiskondlikku toitlustamist kasutanud isikute arvele.

Kolhoosi põldudel töötavaile traktoristidele, traktori brigadiiridele ja nende abidele, kombaineritele ja nende abidele ning teistele traktoribrigaadide töötajaile võimaldatakse ühiskondlikku toitlustamist hindadega, mis ei ole kõrgemad ühtsetest riiklikest jaehindadest.

Ühiskondlikuks toitlustamiseks väljaantavat leiba kontos nr. 11 ei arvestata, vaid kantakse kui normipäevade arvel antud naturaalavanss kontosse nr. 6 „Arveldused kolhoosi liikmetega" ja kolhoosnikute ning traktoristide isikulistesse kontodesse.

Leiva väljaandmisel ühiskondlikuks toitlustamiseks koostatakse järgmine konteering:

Deebet konto nr. 6 „Arveldused kolhoosi liikmetega", allkonto „Naturaalarveldused normipäevade eest".

Kreedit konto nr. 3 „Saadused ja materjalid", allkonto „Saadused".

Väljaantud leib kuulub kinnipidamisele natuuras naturaaltulude lõplikul jaotamisel normipäevadele.

Neist sätetest lähtudes vaatleme sissekandmise korda kolhoosides ühiskondliku toitlustamise arvestamisel.

Kolhoosi liikmete ühiskondlikuks toitlustamiseks on kulutatud omatoodangu saadusi: kartul 160 rubla eest. Toitlustamiseks väljaandmisel kolhoosnikutele arvestati kartuli maksumuseks 180 rubla.

Oma saaduste väljaminekut ühiskondlikuks toitlustamiseks arvestatakse kui müüki ja kantakse järgmiselt:

a) oma saaduste mahakandmine sissetuleku-hinnaga:

Konteering:

Deebet konto nr. 16 „Riiklikud müügikohustused ja saaduste müük (peale loomade)", allkonto „Müük kolhoositurul" . . . . . Rbl. 160.—

Kreedit konto nr. 3 „Saadused ja materjalid", allkonto „Saadused" . . . . . Rbl. 160.—

b) saaduste arvamine ühiskondliku toitlustamise kuludeks väljalaske-hinnaga:

Konteering:

Deebet konto nr. 11 „Abiettevõtete kulutused ja saaduste töötlemine"

lemine", allkonto „Kulutused kolhoosnikute olustikulise teenindamise ettevõtteis" . . . . . Rbl. 180.—
Kreedit konto nr. 16 „Riiklikud müügikohustused ja saaduste müük (peale loomade)", allkonto „Müük kolhoositurul" . . . . . Rbl. 180.—

Kui ühiskondlikuks toitlustamiseks kulutati ostetud saadusi, siis kantakse need vahetult kulude kontosse, möödudes kontost nr. 16 „Riiklikud müügikohustused ja saaduste müük (peale loomade)".

Ostetud materjalide kulutamise kohta ühiskondlikuks toitlustamiseks, näiteks 12 rubla eest, koostatakse järgmine konteering:

Deebet konto nr. 11 „Abiettevõtete kulutused ja saaduste töötlemine", allkonto „Kulutused kolhoosnikute olustikulise teenindamise ettevõtteis" . . . . Rbl. 12.—
Kreedit konto nr. 3 „Saadused ja materjalid", allkonto „Saadused" . . . . . Rbl. 12.—

Ühiskondlikuks toitlustamiseks kulutatud omatoodangu kui ka ostetud saaduste arvestust peetakse ühel analüütilisel kontol, ilma alajaotuseta oma- ja ostetud saadustele.

Kindlatel tähtaegadel, näiteks kord kuus, kantakse selles kontos arvestatud ühiskondliku toitlustamise maksumus üle seda kasutanud kolhoosi liikmete kontodesse.

Niisugust kandmist kolhoosi liikmete kontodesse tehakse kolhoosi kontorisse esitatud aruande põhjal, kus on märgitud, kuipalju tuleb kanda iga ühiskondlikku toitlustamist kasutanud kolhoosniku või traktoristi kontosse.

Selleks kandeks koostatakse järgmine konteering:
Deebet konto nr. 6 „Arveldused kolhoosi liikmetega", allkonto „Rahalised arveldused normipäevade eest" . . . . . Rbl. 192.—
Kreedit konto nr. 11 „Abiettevõtete kulutused ja saaduste töötlemine", allkonto „Kulutused kolhoosnikute olustikulise teenindamise ettevõtteis" . . . Rbl. 192.—

Ühiskondliku toitlustamise niisuguse arvestamise korral sulgub analüütiline konto „Kulutused kolhoosi liikmete ühiskondlikuks toitlustamiseks" iga kord, pärast ühiskondlikuks toitlustamiseks tehtud kulutuste mahakandmist sellest kontost.

Laste toitlustamise kulutusi lastesõimedes abistamis- ja kultuuriliste vajaduste fondi eraldatud saaduste arvel arvestatakse teisiti.

Nende kulutuste arvestamise kord on järgmine.

Lastesõimedes laste toitlustamiseks kulutatud omatoodangu saadusi kontos nr. 16 „Riiklikud müügikohustused ja saaduste müük (peale loomade)" ei arvestata. Abistamisfondi eraldatud

saaduste kulutuste arvestamiseks avatakse igale kulutatud saaduste liigile eraldi analüütilised kontod, ostetud saaduste ja materjalide ning rahaliste kulutuste arvestamiseks aga avatakse üks analüütiline konto. See on vajalik selleks, et aasta lõpul oleks võimalik õigesti maha kanda laste toitlustamiseks tehtud kulutusi, sest omatoodangu saadused tuleb maha kanda abistamisfondi arvel (mis, vastavalt põllumajandusliku artelli põhikirja punktile 11, eraldatakse naturaaltuludest), kuna rahalised ja ostetud materjalide kulutused — kultuuriliste vajaduste fondi arvel (mis, vastavalt põllumajandusliku artelli põhikirja punktile 12, eraldatakse rahalistest tuludest).

Toome näite kulutuste arvestamise korrast laste toitlustamiseks lastesõimedes abistamis- ja kultuuriliste vajaduste fondide arvel.

Lastesõime juhataja A. P. Luha aruande järgi on kulutatud laste toitlustamisele omatoodangu saadusi (piima) 440 rubla eest ja ostetud saadusi (suhkur) 15 rubla eest, kokku 455 rubla eest.

Konteering:

Deebet konto nr. 11 „Abiettevõtete kulutused ja saaduste töötlemine", allkonto „Kulutused kolhoosnikute olustikulise teenindamise ettevõtteis" . . . Rbl. 455.—

Kreedit konto nr. 2 „Saadused ja materjalid", allkonto „Saadused" . . . . . Rbl. 455.—

See operatsioon kantakse abikontodesse järgmiselt:

Konto „Naturaalkulutused — Piima laste toitlustamiseks lastesõimes"

DEEBET	KREEDIT
1. operatsioon 440.—	

Konto „Saadused ja materjalid — Piim"

DEEBET	KREEDIT
Saldo 1000.—	1. operatsioon 440.—

Konto „Rahalised kulutused laste toitlustamiseks lastesõimes"

DEEBET	KREEDIT
1. operatsioon 15.—	

Konto „Saadused ja materjalid — Suhkur"

DEEBET	KREEDIT
Saldo 65.—	1. operatsioon 15.—

Abistamis- ja kultuuriliste vajaduste fondide arvel lastesõimedes laste toitlustamise kulutuste mahakandmiseks koostatakse järgmised konteeringud:

a) Rahaliste kulutuste mahakandmiseks:

Deebet konto nr. 10 „Abistamis- ja kultuuriliste vajaduste fondid", allkonto „Rahalised fondid" . . Rbl. 15.—

Kreedit konto nr. 11 „Abiettevõtete kulutused ja saaduste töötlemine", allkonto „Kulutused kolhoosnikute olustikulise teenindamise ettevõtteis" . . . . Rbl. 15.—

b) Naturaalkulutuste mahakandmiseks:

Deebet konto nr. 10 „Abistamis- ja kultuuriliste vajaduste fondid", allkonto „Naturaalfondid" . . . Rbl. 440.—

Kreedit konto nr. 11 „Abiettevõtete kulutused ja saaduste töötlemine", allkonto „Kulutused kolhoosnikute olustikulise teenindamise ettevõtteis" . . . . Rbl. 440.—

KONTROLLKÜSIMUSI.

1. Loetelge konto nr. 11 „Abiettevõtete kulutused ja saaduste töötlemine" allkontod.
2. Milline konteering koostatakse oma teravilja jahvatamise kohta kolhoosi oma veskis?
3. Millised konteeringud koostatakse kolhoosi liikmete ühiskondliku toitlustamise kulutuste arvestamiseks?
4. Milliste vahendite arvel kantakse maha ostetud materjalid, mis kulutati tootmise põhivahendite valmistamiseks oma majandile?
5. Milliste vahendite arvel kantakse maha omatoodangu saaduste kulutused laste toitlustamiseks lastesõimedes?

Kahekümne viies peatükk.

MAKSUDE, LÕIVUDE, KINDLUSTUSMAKSUDE JA ADMINISTRATIIV-MAJANDUSKULUDE ARVESTAMINE.

1. MAKSUDE, LÕIVUDE JA KINDLUSTUSMAKSUDE ARVESTAMINE.

Kolhoosi riiklike kohustuste täitmise kontrollimiseks maksude, lõivude ja kindlustusmaksude alal on kolhoosi kontoplaanis konto nr. 14 „Maksud, lõivud ja kindlustusmaksud". Selle konto deebetisse kantakse arvestatud või tasutud maksud, kreeditisse aga nende mahakandmine aasta lõpul rahaliste tulude arvel.

Sellel kontol on järgmised allkontod:

1) „Rahaline tulumaks", 2) „Muud maksud ja lõivud", 3) „Kindlustusmaksud". Nende allkontode (mis on ühtlasi ka analüütilised) nimetused vastavad kulude osa vastavatele artiklitele. Analüütilised kontod avatakse „Rahaliste ja naturaalkulutuste arvestuse raamatus" järgmise vormi kohaselt:

„Rahaliste ja naturaalkulutuste arvestuse raamat".
Konto „Rahaline tulumaks" (eelarve artikkel).

Kinnitatud eelarve järgi Rbl. 8700.—

Kuupäev	Peakontode raamatu kirje nr.	Kellelt saadud või kellele välja antud	Hind	Deebet		Kreedit	
				Hulk	Summa	Hulk	Summa
Märts 16	33	Rajooni rahandusosakonna maksuteade nr. 22	— —	—	8672 —	—	— —

Toome näiteid operatsioonide arvestamisest kontos nr. 14 „Maksud, lõivud ja kindlustusmaksud".

1. operatsioon. Kolhoosil maksmisele kuuluva rahalise tulumaksu arvestamine.

Konteering:

Deebet konto nr. 14 „Maksud, lõivud ja kindlustusmaksud", allkonto „Rahaline tulumaks".

Kreedit konto nr. 7 „Arveldused asutiste ja isikutega", allkonto „Arveldused muude asutiste ja isikutega" (analüütiline konto „Rajooni rahandusosakond tulumaksu alal").

2. operatsioon. Rahalise tulumaksu tasumine kolhoosi jooksvalt arvelt.

Konteering:

Deebet konto nr. 7 „Arveldused asutiste ja isikutega", allkonto „Arveldused muude asutiste ja isikutega" (analüütiline konto „Rajooni rahandusosakond tulumaksu alal").

Kreedit konto nr. 4 „Rahalised vahendid", allkonto „Jooksvad arved".

Lõivude ja kindlustusmaksude tasumisel kolhoosi jooksvalt arvelt (kontosse „Arveldused asutiste ja isikutega" esialgse sissekandmiseta), koostatakse konteering:

Deebet konto nr. 14 „Maksud, lõivud ja kindlustusmaksud" (vastavad allkontod).

Kreedit konto nr. 4 „Rahalised vahendid", allkonto „Jooksvad arved".

3. operatsioon. Kõikide arvestatud maksude, lõivude ja kindlustusmaksude mahakandmine aasta lõpul rahaliste tulude arvel.

Konteering:

Deebet konto nr. 19 „Rahalised tulud ja nende jaotamine", allkonto „Rahaliste tulude jaotamine".

Kreedit konto nr. 14 „Maksud, lõivud ja kindlustusmaksud" (kõik allkontod).

Konto nr. 14 sulgub aasta lõpul täielikult ja mingisugust saldot temal ei jää.

2. ADMINISTRATIIV-MAJANDUSKULUDE ARVESTAMINE.

Eelarve kulu täitmise arvestamiseks ja põllumajandusliku artelli põhikirja punkti 12 täitmise kontrollimiseks, mille järgi administratiiv-majanduskulud ei tohi ületada 2% rahalistest tuludest, peetakse kontot nr. 15 „Administratiiv-majanduskulud". Allkontosid sellel kontol ei ole.

Administratiiv-majanduskulude arvestamiseks avatakse „Rahaliste ja naturaalkulutuste raamatus" järgmised kaks analüütilist kontot eelarve artiklite nimetuste järgi:

1) „Palgatud administratiiv-teenindava personali tasustamine";

2) „Muud kulud (kantselei, post, telegraaf jne.)".

Analüütilise konto „Palgatud administratiiv-teenindava personali tasustamine" deebetis arvestatakse palgatud personali (näiteks arvepidaja) töötasu ja juurdearvestusi töötasule.

Analüütilises kontos „Muud kulud" arvestatakse: kantseleikulud (raamatud, planketid ja muud kantseleitarbed arvepidamiseks ja asjaajamiseks); posti-, telegraafi-, telefonikulud; artelli juhtimisse puutuvad lähetused; artelli juhatuse ruumide pidamise kulud (valgustus, küte, korrashoid jne.).

Toome näitena mõned operatsioonid administratiiv-majanduskulude arvestamise kohta.

1. operatsioon. Töötasu arvestamine palgatud arvepidajale.

Konteering:
Deebet konto nr. 15 „Administratiiv-majanduskulud".
Kreedit konto nr. 7 „Arveldused asutiste ja isikutega", allkonto „Töötasu arveldused palgatud spetsialistidega".

2. operatsioon. Administratiiv-majanduskulude maksmine sularahas.

Konteering:
Deebet konto nr. 15 „Administratiiv-majanduskulud".
Kreedit konto nr. 4 „Rahalised vahendid", allkonto „Kassa".

3. operatsioon. Ostetud materjalide kulutamine administratiiv-majanduslikeks vajadusteks (petrooleum valgustuseks jne.).

Konteering:
Deebet konto nr. 15 „Administratiiv-majanduskulud".
Kreedit konto nr. 3 „Saadused ja materjalid", allkonto „Materjalid".

4. operatsioon. Rahas ja ostetud materjalides tehtud administratiiv-majanduskulude mahakandmine aasta lõpul, rahaliste tulude arvel.

Konteering:

Deebet konto nr. 19 „Rahalised tulud ja nende jaotamine", allkonto „Rahaliste tulude jaotamine".

Kreedit konto nr. 15 „Administratiiv-majanduskulud".

Konto nr. 15 sulgub aasta lõpul ja mingisugust saldot sellele ei jää.

KONTROLLKÜSIMUSI.

1. Milleks peetakse kontot „Maksud, lõivud ja kindlustusmaksud?"
2. Milleks peetakse kontot „Administratiiv-majanduskulud"?

Kahekümne kuues peatükk.

KULUTUSTE ARVESTAMINE EHITUSTEKS JA KAPITAALREMONDIKS.

Kulutuste arvestamiseks hüdroelektrijaamade, veskite, lautade, sigalate, silotornide jne. ehitamisel, hoonete ja ehitiste kapitaalremondiks, puuvilja- ning viinamarjaaedade ja muude istandike rajamisel, maaparandus- ja irrigatsioonitöödel — on kolhoosi kontoplaanis konto nr. 12 „Kulutused ehitusteks ja kapitaalremondiks". Sellel kontol ei ole allkontosid.

Aasta jooksul arvestatakse kõik kulutused selle konto deebetis.

Igale ehituse ja kapitaalremondi liigile tuleb koostada üksikasjaline eelarve, kus nähakse ette: ehituse maht, tüüp ja asukoht; ehitamiseks vajalike materjalide nimetused ja hulk; ehitusmaterjalide varumise kord (ost, omatoodang); ehituse algus ja lõpp.

Ehituse eelarves peavad olema täpselt arvestatud kõik rahalised kulud; materjalide maksumus, palgatud tööjõu töötasu ehitusel jm.

Palgatud tööjõu värbamine on lubatud ainult siis, kui artellil ei ole kolhoosnikuid-oskustöölisi: puuseppi, müüriladujaid, ehitusplekkseppi, ja kui värbamine on lubatud artelli liikmete üldkoosoleku poolt.

Iga ehituse või kapitaalremondi plaan ja eelarve kinnitatakse kolhoosnikute üldkoosoleku poolt.

Ehitamiseks ja kapitaalremondiks vajalikud rahalised vahendid plaanitakse artelli tulude-kulude eelarves.

Analüütilist arvestust peetakse „Rahaliste ja naturaalkulutuste arvestuse raamatus".

Igale ehituse, istandiku ja kapitaalremondi liigile avatakse analüütilised kontod eraldi omatoodetud materjalide kulutuste arvestamiseks nende nimetuste järgi (näiteks tellised) ja eraldi kapitaalmahutusteks ettenähtud rahaliste vahendite arvel tehtud kulutuste arvestamiseks, eelarve artikli numbri märkimisega sissekande tekstis.

Peakontos nr. 12 arvestatakse ka kolhoosi poolt kapitaalmahutusteks makstud laenu protsendid.

Kapitaalmahutuste laenudelt makstud protsentide arvestamiseks avatakse eraldi analüütiline konto.

Konto pealkirjas, milles arvestatakse kapitaalmahutuste arvel tehtud vahendite kulutusi, märgitakse eelarvega neiks kulutusteks kinnitatud summa.

Selles kontos ei peeta arvestust tootmise põhivahendite, ehitusmaterjalide, samuti ka noorloomade ostude kohta, kuigi need kulutused tehakse ka kapitaalmahutuste vahendeist.

Kapitaaltööde lõpetamisel koostab eri komisjon, mille koosseisu kuulub kolhoosi esimees, ehituse eest vastutav isik ja rajooni põllumajandusosakonna esindaja, lõpetatud ehituse vastuvõtmise akti.

Aktis märgitakse ehituse vastuvõtmise kuupäev, vastuvõtjate perekonnanimed, ehituse nimetus ja kirjeldus, kubatuur ja millisest materjalist ehitis on püstitatud — tellis, puit.

Vastuvõetava hoone hindamisel kohaldatakse kohalike ehitusorganisatsioonide hindu.

Aktis märgitakse üksikute tööde ja ehituse kvaliteet tervikuna.

Akt on ehituse arvelevõtmise aluseks.

Aktile kirjutavad alla kõik vastuvõtu-komisjoni liikmed.

Aktile lisatakse kolhoosi arvepidaja poolt allakirjutatud õiend ehitusele kulutatud rahalis-materiaalsete vahendite ja ehitamisest osa võtnud kolhoosnikutele arvestatud normipäevade kohta.

Toome lõpetatud ehituse vastuvõtmise akti tüüpvormi.

AKT.

22. novembril 1950. aastal Kirovi-nimeline kolhoos, Kahala külanõukogu, Kuusalu rajoon.

Komisjon, koosseisus kolhoosi esimees T. Väli ja liikmed: ehituse eest vastutav K. Jõgi ja rajooni põllumajandusosakonna esindaja P. Kaasik, võttis vastu valmisehitatud veiselauda 35 loomale.

Veiselaut on ehitatud palkidest, kaetud katusekividega, suurus 39,5×9 m. Ehitus on teostatud rahuldavalt. Hoone hinnatakse 12 000 rublale.

Vastuvõtu-komisjoni esimees: *T. Väli*

Komisjoni liikmed: *K. Jõgi, P. Kaasik*

Aktile lisatava õiendi vorm võib olla järgmine:

ÕIEND.

Lauda ehitamiseks on kulutatud:
Ostetud ehitusmaterjale . . . . . Rbl. 7800.—
Oma majapidamisest saadud ehitusmaterjali . . . . . „ 2200.—

Kokku Rbl. 10 000.—

Lauda ehitajatele-kolhoosnikutele on arvestatud 436 normipäeva.

Arvepidaja: *V. Põld*

Kui ehitamisel maksti rahalist töötasu palgatud oskustöölistele, siis näidatakse õiendis ka neile väljamakstud summa.

Õiend koostatakse sissekannete põhjal peakonto nr. 12 „Kulutused ehituseks ja kapitaalremondiks" analüütilistesse kontodesse. Õiend on aluseks tehtud kulutuste mahakandmiseks lõpetatud ehitusele.

Hoonete lõpetatud kapitaalremondi võtab vastu kolhoosi juhatus.

Puuviljaaedade ja muude istandikkude kasutusse vastuvõtmine toimub nende viljakandvaks saamisel. Kuni selle ajani arvestatakse istandikke bilansis lõpetamata ehituste osas, neile tegelikult kulutatud summaga.

Kulutused lõpetamata ehitustele ja kapitaalremondile lähevad samuti bilansi kirje „Kulutused lõpetamata ehitustele" kaudu üle järgmisse aastasse.

Kapitaalremondi kulutused ei suurenda tootmise põhivahendite esialgset maksumust — toimub vaid põhivahendite taastamine. Kulutuste summa lõpetatud kapitaalremondiks kaetakse aasta lõpul rahalistest tuludest jagamatusse fondi eraldatud summadega. Sama korra järgi kaetakse ka kapitaalmahutuste laenudelt makstud protsendid.

Kolhoosnikute poolt ehitustöödel tehtud normipäevad arvestab ehitusbrigaadi brigadiir või mõni muu ehituse eest vastutav isik farmide normipäevade arvestamise lehel.

Normipäevade kulutamine ehitusel nähakse ehitusplaanis ette iga objekti kohta.

Niisamuti kui kolhoosi tootmistöödelgi, töötatakse välja ka ehitustöödel töönormid ja normipäevade hinded, näiteks: ehitusmaterjalide juurdevedu, palkide saagimine, vundamendi kraavide kaevamine ja muud tööd.

Toome mõned kapitaalmahutuste operatsioonide arvestamise näited.

1. operatsioon. Aruande nr. 91 järgi on kulutatud lauda ehitamisel: ostetud materjale 7800 rubla eest ja omatoodetud materjale (telliseid) 2200 rubla eest.

a) Ostetud materjalide väljaminek ehitusele:

Konteering:
Deebet konto nr. 12 „Kulutused ehitusteks ja kapitaalremondiks" (analüütiline konto „Rahalised ja ostetud materjalide kulutused lauda ehitamiseks") . . . . . Rbl. 7800.—
Kreedit konto nr. 3 „Saadused ja materjalid", allkonto „Materjalid" . . . . . Rbl. 7800.—

b) Omatoodetud materjalide väljaminek ehitusele:

Konteering:
Deebet konto nr. 12 „Kulutused ehitusteks ja kapitaalremondiks" (analüütiline konto „Omatoodetud materjalide kulutamine lauda ehituseks") . Rbl. 2200.—
Kreedit konto nr. 3 „Saadused ja materjalid", allkonto „Kolhoosi ettevõtete tooted" . . . . . Rbl. 2200.—

2. operatsioon. Lauda ehitamine on lõpetatud, laut võeti aktiga vastu ja hinnati 12 000 rublale.

Konteering:
Deebet konto nr. 1 „Tootmise põhivahendid", allkonto „Ehitused, hooned ja istandikud" . . . Rbl. 12 000.—
Kreedit konto nr. 8 „Jagamatud fondid ja osamaksud", allkonto „Säästud ehituses ja kolhoosi vajadusteks valmistatud tootmisvahendeis (kolhoosi poolt valmistatud materjalide maksumus ja kolhoosnikute tööpanused)" . . . . . Rbl. 12 000.—

3. operatsioon. Viljapuuaia rajamiseks kulutati ostetud puuistikuid 1200 rubla maksumuses.

Konteering:
Deebet konto nr. 12 „Kulutused ehitusteks ja kapitaalremondiks" (analüütiline konto „Rahalised ja ostetud materjalide kulutused viljapuuaia rajamisel") . . . . . Rbl. 1200.—
Kreedit konto nr. 3 „Saadused ja materjalid", allkonto „Seemned ja istutusmaterjalid" . . . . . Rbl. 1200.—

4. operatsioon. Sigala kapitaalremondiks kulutati ostetud laudu 900 rubla eest.

Konteering:
Deebet konto nr. 12 „Kulutused ehitusteks ja kapitaalremondiks" (analüütiline konto „Rahalised ja ostetud materjalide kulutused sigala kapitaalremondiks") . . . . . Rbl. 900.—
Kreedit konto nr. 3 „Saadused ja materjalid", allkonto „Materjalid" . . . . . Rbl. 900.—

Rahalised ja ostetud materjalide kulutused lõpetatud ehitustele, samuti ka omatoodetud materjalide kulutused lõpetatud ehitustele ja kapitaalremondiks kantakse aasta lõpul maha jagamatute fondide arvel, mida arvestatakse konto nr. 8 „Jagamatud fondid ja osamaksud" allkontos „Säästud ehituses ja kolhoosi vajadusteks valmistatud tootmisvahendeis (kolhoosi poolt valmistatud materjalide maksumus ja kolhoosnikute tööpanused)".

Rahalised ja ostetud materjalide kulutused lõpetatud kapitaalremondiks ja kapitaalmahutuste laenude protsentide maksmiseks kantakse aasta lõpul maha jagamatute fondide arvel, mida arvestatakse samas kontos nr. 8, kuid teises allkontos — „Eraldamised tuludest jagamatusse fondi, vastavalt põllumajandusliku artelli põhikirja punktile 12".

Alljärgnevalt toome näiteid lõpetatud ehitusteks ja kapitaalremondiks tehtud kulutuste mahakandmise kohta.

5. operatsioon. Lauda lõpetatud ehitusele tehtud kulutuste mahakandmine (vt. 1. operatsioon).

Konteering:

Deebet konto nr. 8 „Jagamatud fondid ja osamaksud", allkonto „Säästud ehituses ja kolhoosi vajadusteks valmistatud tootmisvahendeis (kolhoosi poolt valmistatud materjalide maksumus ja kolhoosnikute tööpanused)" . . . . . Rbl. 10 000.—

Kreedit konto nr. 12 „Kulutused ehitusteks ja kapitaalremondiks" . . . . . Rbl. 10 000.—

Ehituskulude kanded analüütilistesse kontodesse toimuvad järgmiselt:

Konto „Rahalised ja ostetud materjalide kulutused lauda ehitamiseks".

DEEBET		KREEDIT	
1. operatsioon	7800.—	5. operatsioon	7800.—

Konto „Omatoodetud materjalide kulutused lauda ehitamiseks (tellised)

DEEBET		KREEDIT	
1. operatsioon	2200.—	5. operatsioon	2200.—

Konto „Säästud ehituses ja kolhoosi vajadusteks valmistatud tootmisvahendeis (kolhoosi poolt valmistatud materjalide maksumus ja kolhoosnikute tööpanused)"

DEEBET		KREEDIT	
5. operatsioon	10 000.—	Saldo	58 600.—
		2. operatsioon	12 000.—

Lõpetatud ehitusele ja kapitaalremondiks kulutatud jooksval aastal omatoodetud materjalide ja saaduste maksumus kantakse aasta lõpul maha naturaaltulude arvel ja arvatakse jagamatusse fondi. Selleks koostatakse järgmine konteering:

Deebet konto nr. 18 „Naturaaltulud ja nende jaotamine" (vastavad allkontod).

Kreedit konto nr. 8 „Jagamatud fondid ja osamaksud", allkonto „Säästud ehituses ja kolhoosi vajadusteks valmistatud tootmisvahendeis".

6. operatsioon. Sigala kapitaalremondiks tarvitatud ostetud materjalide kulutuste mahakandmine (vt. 4. operatsioon).

Konteering:

Deebet konto nr. 8 „Jagamatud fondid ja osamaksud", allkonto „Eraldamised tuludest jagamatusse fondi, vastavalt põllumajandusliku artelli põhikirja punktile 12" . . . . . Rbl. 900.—

Kreedit konto nr. 12 „Kulutused ehitusteks ja kapitaalremondiks" (analüütiline konto „Rahalised ja ostetud materjalide kulutused sigala kapitaalremondiks") . . . . . Rbl. 900.—

KONTROLLKÜSIMUSI.

1. Milline dokument koostatakse lõpetatud ehituse kasutuselevõtmiseks, kes selle koostab ja mis selles märgitakse?
2. Milline konteering koostatakse lõpetatud ehitusele tehtud kulutuste analüütilistest kontodest mahakandmiseks aasta lõpul, kui ühes kontos arvestati kulutusi rahas ja ostetud materjalides, teises aga kulutusi omatoodetud materjalides?
3. Milline konteering koostatakse lõpetatud ehitusele tehtud kulutuste analüütilisest kontost mahakandmiseks aasta lõpul, kui kulutused olid ostetud materjalides?
4. Milline konteering koostatakse lõpetatud kapitaalremondi kulutuste analüütilistest kontodest mahakandmiseks aasta lõpul, kui väljaminekud toimusid omatoodetud materjalides?
5. Millisel juhul võib kontol „Kulutused ehituseks ja kapitaalremondiks" 1. jaanuariks olla deebet-saldo?

NATURAAL- JA RAHALISTE TULUDE JA NENDE JAOTAMISE ARVESTAMINE. KONTODE SULGEMINE JA AASTAARUANDE KOOSTAMINE.

Kahekümne seitsmes peatükk.

NATURAALTULUDE JA NENDE JAOTAMISE ARVESTAMINE.

1. NATURAALTULUDE ARVESTAMINE.

Naturaaltulude ja nende jagamise arvestamiseks on kolhoosi kontoplaanis peakonto nr. 18 „Naturaaltulud ja nende jaotamine".

Selle konto kreeditis arvestatakse aasta jooksul naturaaltulude sissetulekut, deebetis aga nende tulude jaotamist aasta lõpul. Aasta lõpuni on sellel kontol alati kreedit-saldo. Aasta lõpul jaotatakse täielikult kõik naturaaltulud ja konto sulgub ning lõppbilansis seda ei näidata.

Konto nr. 18 „Naturaaltulud ja nende jaotamine" jaguneb järgmisteks allkontodeks:

1) „Taimekasvatusest";
2) „Loomakasvatusest";
3) „Abiettevõtteist";
4) „Töötlemisest".

Naturaaltulude analüütilist arvestust peetakse naturaaltulude ja nende jaotamise raamatus (vt. vorm lk. 279).

Analüütilised kontod avatakse alljärgnevalt.

Allkonto „Taimekasvatusest" analüütilised kontod avatakse põllundusest (nisu, kaer jm.), niiduviljelusest, köögiviljandusest, puuvilja-aiandusest ja viinamarjakasvatusest saadavate saaduste liikide järgi.

Allkontos „Loomakasvatusest" avatakse eraldi analüütilised kontod loomakasvatussaaduste iga liigi järgi: piim, liha, munad, mesi, vill jne.

Allkontole „Abiettevõtteist" avatakse analüütilised kontod iga abiettevõtte kohta tooteliikide või töödeldavate saaduste liikide järgi (näiteks rukkijahu teravilja jahvatamisel, või piima töötlemisel jne.).

Samas allkontos arvestatakse ka kolhoosi veskis jahvatuse eest saadud mativilja.

Allkontole „Töötlemisest" avatakse analüütilised kontod saaduste nimetuste järgi, mis on saadud töötlemisest väljaspoole.

Naturaaltulude ja nende jaotamise arvestuse raamat.

Saaduse nimetus — sangaste rukis (ts).

Kuupäev	Peakontode raamatu kirje nr.	Sissekande sisu	Deebet		Kreedit			Sealhulgas saadud (hulk) näidates, kellelt saadud — brigaadilt, lülilt, lüpsjalt, linnutalitajalt jne.	
			Hulk	Summa	Hulk	Hind	Summa	Brigaadilt nr. 1 (trakt. brig. nr. 1)	Brigaadilt nr. 2 (trakt. brig. nr. 2)
Juuli 16	45	„Kombaini koristustöö päeviku" nr. 1—2 järgi . .	—	—	220	—	1540.—	120	100
17	49	„Kombaini koristustöö päeviku" nr. 3—4 järgi . . jne.	—	—	230	—	1610.—	120	110

Naturaaltulude arvestust peetakse abikontodes hulgaliselt ja summaliselt. Selleks eraldatud lahtrite pealkirjades märgitakse, missuguselt brigaadilt, lülilt, lüpsjalt, linnutalitajalt jne. saadused saadi, ja arvestatakse lahtreis nende hulk. Kui saadused saadi masina-traktorijaama traktoribrigaadi poolt haritud põllult, siis märgitakse lahtri pealkirjas peale kolhoosi brigaadi numbri ka traktoribrigaadi number.

Niisugune arvestusviis võimaldab kontrollida tootmisülesannete täitmist brigaadide poolt ja määrata kindlaks, millise saagi koristas või milliste loomade produktiivsust tagas üks või teine brigaad, lüli, lüpsja, linnutalitaja jne. Andmed saagi ja loomade produktiivsuse kohta kantakse „Põllumajanduslike kultuuride viljakuse ja loomakasvatuse produktiivsuse plaaniülesannete ja nende täitmise arvestuse raamatusse" ja need on aluseks kolhoosnikutele täiendava töötasu määramiseks ja normipäevade täiendavaks arvestamiseks või mahakandmiseks, olenevalt viljakuse plaani täitmisest.

Kandeid kontosse nr. 18 „Naturaaltulud ja nende jaotamine" tehakse järgmiste dokumentide alusel: „Kombaini koristustöö päevik", „Viljapeksupäevik", „Söötade vastuvõtmise akt", „Mitte-teraviljasaaduste sissetuleku ja saatmise päevik", „Piima sissetuleku ja väljamineku aruanne", „Saaduste töötlemise aruanne", „Töökoja töö aruanne" jne. Kõik need dokumendid on toodud õpiku eelmistes osades.

Toome näiteid naturaaltulude arvestamisest.

1. operatsioon. „Kombaini koristustöö päeviku" nr. 10 järgi on pekstud brigaadi nr. 2 poolt sangaste rukist 60 ts, 420 rubla maksumuses.

Konteering:

Deebet konto nr. 3 „Saadused ja materjalid", allkonto „Saadused" . . . . . Rbl. 420.—

Kreedit konto nr. 18 „Naturaaltulud ja nende jaotamine", allkonto „Taimekasvatusest" . . . . . Rbl. 420.—

Nende peakontode analüütilistesse kontodesse kantakse see operatsioon järgmiselt:

Konto „Saadused ja materjalid"

Sangaste rukis (brigaadi nr. 2 viljapeksul)

DEEBET	KREEDIT
60 ts — Rbl. 420.—	

Konto „Naturaaltulud ja nende jaotamine"

Sangaste rukis

DEEBET	KREEDIT
	60 ts — Rbl. 420.—

2. operatsioon. „Piima sissetuleku ja väljamineku aruande" järgi on juulikuu esimese poole eest lüpstud piima 12 010 l, maksumusega 2402 rubla.

Konteering:

Deebet konto nr. 3 „Saadused ja materjalid", allkonto „Saadused" . . . . . Rbl. 2402.—

Kreedit konto nr. 18 „Naturaaltulud ja nende jaotamine", allkonto „Loomakasvatusest" . . . . . Rbl. 2402.—

Nende peakontode analüütilistesse kontodesse kantakse see operatsioon järgmiselt:

Konto „Saadused ja materjalid"

Piim (farmis)

DEEBET	KREEDIT
12 010 l — Rbl. 2402.—	

Konto „Naturaaltulud ja nende jaotamine"

Piim

DEEBET	KREEDIT
	12 010 l — Rbl. 2402.—

3. operatsioon. Saatelehe nr. 87 järgi laekus lattu nr. 1 töötlemisest oma veskis — rukkijahu 49 ts, 490 rubla maksumuses (rukis oli antud töötlemiseks varem).

Konteering:

Deebet konto nr. 3 „Saadused ja materjalid", allkonto „Saadused" . . . . . Rbl. 490.—

Kreedit konto nr. 18 „Naturaaltulud ja nende jaotamine", allkonto „Abiettevõtteist" . . . . . Rbl. 490.—

See operatsioon kantakse analüütilistesse kontodesse järgmiselt:

Konto „Saadused ja materjalid"

Rukkijahu (laos)

DEEBET	KREEDIT
49 ts — Rbl. 490.—	

Konto „Naturaaltulud ja nende jaotamine"

Rukkijahu

DEEBET	KREEDIT
	49 ts — Rbl. 490.—

Ülaltoodud operatsioonide kanded näitavad, et kolhoosi oma majandis saadud saaduste sissetulekul koostatakse alati konteering, mille järgi debiteeritakse kontot nr. 3 „Saadused ja materjalid" ja krediteeritakse kontot nr. 18 „Naturaaltulud ja nende jaotamine". Erandiks on kolhoosi töökodades valmistatud ja brigaadidesse, farmidesse jne. üleantud põhivahendite sissetulek. Neil juhtudel debiteeritakse kontot nr. 1 „Tootmise põhivahendid" ja krediteeritakse kontot nr. 18 „Naturaaltulud ja nende jaotamine".

Toome veel sordiseemne vahetamise hariliku teravilja vastu ja selle eest rahalise juurdemaksu saamise operatsiooni. Selle operatsiooni sissekandmiseks koostatakse järgmine konteering:

a) Sordiseemne vastu vahetatud hariliku teravilja laekumine (riikliku varumishinnaga):

Deebet konto nr. 3 „Saadused ja materjalid", allkonto „Saadused" . . . . . Rbl. 600.—
Kreedit konto nr. 18 „Naturaaltulud ja nende jaotamine", allkonto „Taimekasvatusest" . . . . . Rbl. 600.—

b) Hariliku teravilja vastu vahetamiseks antud sordiseemne (mitte seemnefondi sordiseeme), mahakandmine — sissetulekuhinnaga:

Deebet konto nr. 18 „Naturaaltulud ja nende jaotamine", allkonto „Taimekasvatusest" . . . . . Rbl. 700.—
Kreedit konto nr. 3 „Saadused ja materjalid", allkonto „Saadused" . . . . . Rbl. 700.—

c) Rahalise juurdemaksu saamine:

Deebet konto nr. 4 „Rahalised vahendid", allkonto „Jooksvad arved" . . . . . Rbl. 100.—
Kreedit konto nr. 19 „Rahalised tulud ja nende jaotamine", allkonto „Rahalised tulud (eelarve artiklite järgi)" . . . . . Rbl. 100.—

Naturaaltulude arvestamiseks kehtestatud kord võimaldab aasta lõpul õigesti jaotada saaki ja loomakasvatussaadusi, täielises kooskõlas põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirja punktiga 11, Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrusega 16. juulist 1948. a. „Abinõudest töö organiseerimise, tööjõudluse tõstmise ja töötasu maksmise korra parandamiseks kolhoosides" ning partei ja valitsuse vastavate määrustega kolhoosnikutele täiendava töötasu maksmise kohta. Naturaaltulude ja nende jaotamise raamatu analüütilistes kontodes arvestatakse iga saaduse liigi laekumist brigaadide ja loomakasvatusfarmide üksikute töötajate järgi.

2. NORMIPÄEVADE JUURDE- JA MAHAARVESTAMISE ARVELDUSED, OLENEVALT VILJAKUSE PLAANI TÄITMISEST.

ENSV Ministrite Nõukogu määrusega 16. juulist 1948. a. nr. 668 „Abinõudest töö organiseerimise, tööjõudluse tõstmise ja töötasu maksmise korra parandamiseks kolhoosides" soovitatakse kolhoosidel tulude jaotamisel arvesse võtta saaki, mis on koristatud brigaadi poolt. Brigaadi need kolhoosnikud, kes on koristanud kõrgema saagi, peavad saama vastavalt ka kõrgema tasu kui need, kes on koristanud madalama saagi. Selleks tuleb kolhoosnikute üldkoosolekute otsusel kehtestada järgmine normipäevade arvestamise ja jaotamise kord:

a) brigaadile, kes on ületanud temale määratud plaani saagi koristamiseks temale kinnistatud kultuuris või samalaadsete kultuuride rühmas, tuleb täiendavalt juurde arvestada ületatud plaani iga protsendi eest üks protsent normipäevadest, mis on tema poolt kulutatud antud kultuurile või samalaadsete kultuuride rühmale;

b) brigaadile, kes ei ole täitnud temale määratud plaani saagi koristamiseks temale kinnistatud kultuuris või samalaadsete kultuuride rühmas, arvata maha täitmata jäänud plaani iga protsendi eest üks protsent, kuid mitte üle 25 protsendi normipäevadest, mis on tema poolt kulutatud antud kultuurile või samalaadsete kultuuride rühmale;

c) brigaadile, kes on täitnud temale määratud plaani saagi koristamiseks temale kinnistatud kultuuris või samalaadsete kultuuride rühmas, arvestada kõik normipäevad, mis on tema poolt kulutatud antud kultuurile või samalaadsete kultuuride rühmale.

Valitsuse poolt on määratud, et kui kolhoosnikute üldkoosolek, lähtudes kolhoosi konkreetsetest tootmistingimustest, leiab selle vajaliku olevat, võib hinnata brigaadide töö tulemusi mitte neile kinnitatud plaani täitmise määra järgi, vaid võrreldes viljakuseplaani täitmisega keskmiselt kogu kolhoosi kohta.

Neil juhtudel tuleb täiendavalt juurde arvestada normipäevi nii mitme protsendi võrra, kui mitme protsendi võrra antud kultuuris või samalaadsete kultuuride rühmas saagi koristamise plaani täitmise protsent brigaadi poolt on suurem viljakuseplaani täitmise protsendist selles kultuuris või samalaadsete kultuuride rühmas keskmiselt kolhoosi kohta. Selliselt toimub ka normipäevade mahaarvestamine.

Köögiviljade ja vaheltharitavate kultuuride alal võimaldatakse arvestada brigaadide ja lülide kolhoosnikute normipäevi iga kogutud saagi tsentneri eest hinnete järgi normipäevades.

Brigaadidele ja lülidele arvestamisele või mahaarvestamisele kuuluvate normipäevade hulga kindlaksmääramiseks võib soovitada järgmise arvestuse koostamist.

Kultuur või kultuuride rühm: teravili.

	1. brigaad	2. brigaad	3. brigaad
Plaan:			
Kinnistatud on külvipinda (ha) . . .	260	270	240
Määratud plaaniline viljakus 1 ha-lt	15	15	15
Kogusaak plaani järgi (ts)	3900	4050	3600
Täitmine:			
Tegelikult on koristatud kogu pindalalt (ts)	4680	4050	3240
Tegelik saak 1 ha-lt (ts)	18	15	13,5
Arvestatud ja pärast kontrollimist tasumiseks vastuvõetud normipäevad	10400	10800	9600
Viljakuseplaani täitmise protsent . .	120	100	90
Kuulub juurdearvestamisele või mahaarvestamisele normipäevi, olenevalt viljakuseplaani täitmisest: protsentides	+20	—	—10

Toodud arvestusest selgub, et esimene brigaad ületas temale määratud viljakuseplaani 20% võrra, seepärast arvestatakse temale täiendavalt juurde nende kultuuride alal tehtud normipäevadele 20%. Teine brigaad ei andnud saadusi üle plaani, kuid täitis oma plaani. Sellele brigaadile arvestatakse nende kultuuride alal kõik kulutatud normipäevad, ilma juurde- või mahaarvestamisteta.

Kolmas brigaad ei täitnud viljakuseplaani 10% võrra, seepärast arvestatakse temalt maha teravilja kultuuride alal kulutatud normipäevadest 10%.

Need arvestused tuleb koostada „Põllumajanduslike kultuuride viljakuse ja loomakasvatuse produktiivsuse plaaniülesannete ja nende täitmise arvestuse raamatusse" sissekantud andmete põhjal.

Brigaadile või lülile juurdearvestatud normipäevad jaotatakse kolhoosnikute vahel proportsionaalselt kõigi normipäevadega, mis on nende poolt tehtud antud kultuuris või samalaadsete kultuuride rühmas. Seejuures normipäevi ei arvestata juurde neile kolhoosnikutele, kes ei täitnud normipäevade kohustuslikku miinimumi.

Brigaadidelt või lülidelt mahaarvestamisele kuuluvad normipäevad kantakse kolhoosnikutelt maha proportsionaalselt kõigi normipäevadega, mis on nende poolt tehtud antud kultuuris või

samalaadsete kultuuride rühmas. Normipäevi ei arvestata maha töövõimetuilt ja alaealistelt kuni 16 aasta vanuseni.

Kogu normipäevade juurde- või mahaarvestamisel brigaadidele tuleb lähtuda normipäevadest, mis on kulutatud antud kultuurile või samalaadsete kultuuride rühmale ja on kinnitatud kolhoosnikute üldkoosoleku poolt pärast normipäevade kulutamise plaani lõplikku kontrollimist.

Juurde- ja mahaarvestatud normipäevade jaotamiseks brigaadi või lüli kolhoosnikute vahel koostatakse kolhoosnikute eri nimekiri, mis koos eespooltoodud arvestusega kuulub kolhoosi juhatuse poolt kinnitamisele.

3. KOLHOOSNIKUTE TÄIENDAVA TÖÖTASU ARVELDUSED.

NSV Liidu Rahvakomissaride Nõukogu ja ÜK(b)P Keskkomitee määrustega on kehtestatud täiendava töötasu maksmine kolhoosnikutele põllumajanduslike kultuuride viljakuse ja loomakasvatuse produktiivsuse tõstmise eest. Niisuguse töötasu maksmise korra järgi antakse brigaadide, lülide ja loomakasvatusfarmide kolhoosnikutele peale tulu, mis neile kuulub tulude jaotamise korras normipäevade eest, veel täiendavat töötasu viljakuse ja loomakasvatuse produktiivsuse plaaniliste ülesannete ületamise eest.

Kolhoosnikutele kuuluva täiendava töötasu ulatuse väljaarvestamiseks tuleb pidada täpset ja õigeaegset töö, saaduste, põllumajanduslike kultuuride viljakuse ja loomakasvatuse produktiivsuse plaaniliste ülesannete ja nende täitmise arvestust. Eespool analüüsisime üksikasjaliselt töö arvestamise korda brigaadides, lülides ja loomakasvatusfarmides. Samas näitasime ka arvestamise korda põllumajanduslike kultuuride viljakuse ja loomakasvatuse produktiivsuse plaaniliste ülesannete täitmisel erilistes, kolhoosi arvepidamiseks kehtestatud raamatuis:

1) „Põllumajanduslike kultuuride viljakuse ja loomakasvatuse produktiivsuse plaaniülesannete ja nende täitmise raamat" ja 2) „Loomade poegimise, üleskasvatamise ja nuumamise plaaniülesannete ja nende täitmise arvestuse raamat" (vt. 22. peatükk).

Kannetest „Põllumajanduslike kultuuride viljakuse ja loomakasvatuse produktiivsuse plaaniülesannete ja nende täitmise arvestuse raamatusse" tehakse kindlaks plaani ületamise ulatus teraviljakultuuride alal, mis on kinnistatud vahetult brigaadile, ja kultuuride alal, mis on kinnistatud lülidele. Edasi, juhindudes vabariigi, krai, oblasti kohta kehtivast määrusest täiendava töötasu kohta, määratakse kindlaks, kuipalju tuleb välja anda brigaadi või lüli kolhoosnikutele täiendava töötasuna saadusi või raha.

Plaani ületamise eest kolhoosnikutele kuuluva täiendava töötasu brigaadi- ja lülisisene jaotamine toimub järgmiselt:

a) lülis — proportsionaalselt normipäevade hulgaga, mis lüli kolhoosnikud tegid lülile kinnistatud kultuuride alal;

b) brigaadis — proportsionaalselt normipäevade hulgaga, mis kolhoosnikud tegid vahetult brigaadile kinnistatud teravilja ja muude mitte-vaheltharitavate kultuuride alal.

Andmed iga kolhoosniku poolt tehtud normipäevade kohta vahetult brigaadile või lülile kinnistatud kultuuride alal saadakse isikulistest kontodest „Kolhoosnikute normipäevade arvestuse raamatus".

Normipäevade hulk, mille järgi jaotatakse täiendav töötasu ja saaduste hulk või rahasumma, mis tuleb täiendava töötasuna välja anda ühe normipäeva eest, kantakse brigaadide või lülide kontode vastavaisse lahtreisse „Põllumajanduslike kultuuride viljakuse ja loomakasvatuse produktiivsuse plaaniülesannete ja nende täitmise arvestuse raamatus". Arvestused täiendava töötasu väljaandmise kohta kolhoosnikutele kinnitab kolhoosi juhatus.

Selle arvestuse alusel koostab kolhoosi arvepidaja arvestuslehe saaduste või raha väljaandmise kohta täiendavaks töötasuks, kasutades selleks „Naturaal- ja rahaliste väljaandmiste lehe" vormi. Täiendavaks töötasuks väljaantavatele saadustele koostatakse eraldi arvestuslehed iga saaduse liigi järgi.

Samuti toimuvad arvestused täiendava töötasu alal lamba-, linnu- ja küülikufarmides ning mesilas, kus täiendav töötasu jaotatakse proportsionaalselt vastavais farmides tehtud normipäevade hulgaga.

Täiendav töötasu piimatoodangu plaani ületamise eest määratakse kindlaks kannete järgi „Põllumajanduslike kultuuride viljakuse ja loomakasvatuse produktiivsuse plaaniülesannete ja nende täitmise arvestuse raamatus", mille eri jaotuses peetakse plaaniliste ülesannete arvestust iga lüpsja poolt lüpstud piima kohta (vt. lk. 232—233).

Täiendava töötasu arvestamine plaaniliste ülesannete ületamisel loomade poegimise, kasvatamise ja nuumamise alal toimub kannete põhjal „Loomade poegimise, üleskasvatamise ja nuumamise plaaniülesannete ja nende täitmise arvestuse raamatusse". Kannete järgi sellesse raamatusse tehakse kindlaks plaanilise ülesande ületamise ulatus iga kolhoosniku poolt, kellele olid kinnistatud loomad kasvatamiseks ja nuumamiseks, ning määratakse kindlaks temale kuuluva täiendava töötasu suurus (vt. lk. 247).

Täiendava töötasu suurus põllundusbrigaadide brigadiiridele, kolhoosi esimehele ja põllunduse eriteadlasele või kolhoosi agrotehnikule määratakse kindlaks alltoodud korra kohaselt.

Plaaniliste ülesannete ületamise eest vahetult brigaadile kinnistatud teravilja ja muude mitte-vaheltharitavate kultuuride

alal antakse põllundusbrigaadi brigadiirile täiendavat töötasu poolteisekordses ulatuses selle brigaadi kolhoosnikute poolt saadavast keskmisest täiendavast töötasust.

Peale seda tuleb brigadiiridele anda täiendavat töötasu lülidele kinnistatud tehniliste ja muude vaheltharitavate kultuuride viljakuseplaani ülletamise eest.

Brigadiiri otsese huvi tõstmiseks viljakuseplaani ülletamiseks brigaadi kõikide lülide poolt saab brigadiir täiendavat töötasu lülidele kinnistatud kultuuride eest neil juhtudel ja nendes kultuurides, milledes vähemalt pooled lülidest ületasid neile määratud viljakuseplaani. Seejuures arvestatakse brigadiirile kuuluva täiendava töötasu ulatus järgmiselt: täiendava töötasu kogusumma, mis kuulub nende lülide kolhoosnikutele, kes ületasid viljakuseplaani, jagatakse brigaadi kõikide lülide kolhoosnikute arvuga, kellele olid kinnistatud tehniliste ja muude vaheltharitavate kultuuride külvipinnad — saadud keskmine on täiendav töötasu brigadiirile.

Täiendav normipäevade arvestamine ja rahaline juurdemaks kolhoosi esimehele põllumajanduslike kultuuride viljakuse ja loomakasvatuse produktiivsuse plaani ülletamise eest kolhoosi poolt toimub järgmises ulatuses:

Plaani ülletamise eest viljasaagi ja loomakasvatuse produktiivsuse alal	Plaani ülletamise määr (%)	Täiendavalt arvestatakse protsentides juurde igakuisele töötasule normipäevades ja rahalisele juurdemaksule
Keskmiselt kõikide teraviljade järgi	kuni 10	15
	11—25	25
	üle 25	40
Kõikide teravilja-, köögivilja-kultuuride ja kartuli järgi	kuni 10	15
	11—25	25
	üle 25	40
Kahe ja enam loomakasvatusfarmi järgi	kuni 10	15
	11—25	25
	üle 25	40

Kooskõlas Eesti NSV Ministrite Nõukogu määrusega nr. 668 16. juulist 1948. a. soovitatakse kolhoosidel kindlaks määrata kolhoosi arvepidaja (raamatupidaja) töötasu 60 kuni 80 protsendi ulatuses normipäevadest ja rahalisest juurdemaksust, mis arvestatakse kolhoosi esimehele. Peale selle soovitatakse arvestada täiendavalt kolhoosi arvepidajale (raamatupidajale), kes töötab sellel ametikohal samas kolhoosis kolmandat aastat — 5 protsenti, neljandat ja viiendat aastat — 10 protsenti, ja neile, kes on töötanud viis ja enam aastaid — 15% temale normipäevades määratud põhitöötasust.

Täiendavate töötasude väljaandmine kolhoosnikutele natuu-

ras toimub pärast põllumajandussaaduste riiklike müügikohustuste täitmist, eraldamisi seemne-, loomasööda-, kindlustuse- ja muudesse kolhoosi ühiskondlikesse fondidesse, üheaegselt kolhoosi tulude jaotamisega.

Arvepidamise hea korralduse eest on arvepidajale (raamatupidajale) määratud täiendav töötasu 50% ulatuses kolhoosi esimehe poolt saadavast täiendavast tasust.

Täiendava töötasu arvestused traktoristidele üle plaani saadud viljakuse eest toimuvad, vastavalt nende poolt haritavail põldudel tehtud normipäevade hulgale kõikide kultuuride alal, — ühtlaselt põllundusbrigaadi või lüli kolhoosnikutega.

Täiendavat töötasu traktoribrigaadi brigadiirile viljakuseplaani ületamise eest arvestatakse 50% ja brigadiiri abile 30% enam, kui on brigaadi ühe traktoristi keskmine täiendav töötasu.

Täiendav töötasu traktoribrigaadi arvestajale-tankijale arvestatakse brigaadi traktoristi keskmise täiendava töötasu ulatuses.

Täiendava töötasu arvestamine kombaineritele töö hea kvaliteedi eest toimub kombaini koristustöö päeviku alusel. Selles arvestuses märgitakse, kuipalju kombainer peksis kombainiga vilja igal kolhoosis töötamise päeval ja millise pekstud teravilja hulga eest tuleb anda täiendavat töötasu natuuras, vastavalt valitsuse määrusele täiendava töötasu maksmiseks masina-traktorijaamade kombaineritele. Selle järel määratakse kindlaks teravilja hulk, mis kolhoos peab täiendava töötasu korras kombainerile välja andma.

Kolhoosnikutele täiendava töötasuna kuuluvad saadûsed ja raha kantakse kontodesse järgmiste konteeringutega:

a) Täiendava töötasu arvestamine, mis kuulub väljaandmisele saadustena.

Deebet konto nr. 18 „Naturaaltulud ja nende jaotamine" (vastavad allkontod, sõltuvalt väljaandmiseks arvestatava saaduse liigist).

Kreedit konto nr. 6 „Arveldused kolhoosi liikmetega", allkonto „Naturaalarveldused normipäevade eest".

b) Täiendava töötasu arvestamine, mis kuulub väljaandmisele noorloomadena või lindudena.

Deebet konto nr. 9 „Loomade juurdesünd ja kaalujuurdekasv".

Kreedit konto nr. 6 „Arveldused kolhoosi liikmetega", allkonto „Naturaalarveldused normipäevade eest".

c) Rahalise täiendava töötasu arvestamine.

Deebet konto nr. 19 „Rahalised tulud ja nende jaotamine", allkonto „Rahaliste tulude jaotamine".

Kreedit konto nr. 6 „Arveldused kolhoosi liikmetega", allkonto „Rahalised arveldused normipäevade eest".

Täiendava töötasu väljaandmisele natuuras (avansina või lõplikuks tasuks) koostatakse järgmine konteering:

Deebet konto nr. 6 „Arveldused kolhoosi liikmetega", allkonto „Naturaalarveldused normipäevade eest".

Kreedit konto nr. 3 „Saadused ja materjalid", allkonto „Saadused".

Täiendava töötasu väljamaksmisel töö eest noorloomade ja lindudega koostatakse järgmine konteering:

Deebet konto nr. 6 „Arveldused kolhoosi liikmetega", allkonto „Naturaalarveldused normipäevade eest".

Kreedit konto nr. 2 „Noor- ja nuumloomad", allkonto „Noorloomad".

Täiendava töötasu väljaandmisel rahas koostatakse järgmine konteering:

Deebet konto nr. 6 „Arveldused kolhoosi liikmetega", allkonto „Rahalised arveldused normipäevade eest".

Kreedit konto nr. 4 „Rahalised vahendid", allkonto „Kassa".

4. NATURAALTULUDE JAOTAMISE ARVESTAMINE.

Põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirja punktis 11 on öeldud: „Artelli poolt saadavast lõikusest ja loomakasvatuse saadustest artell:

a) täidab oma kohustused riigi vastu kohustuslike müüginormide ja seemnelaenu tagastamise alal, tasub natuuras masina-traktorijaamale masina-traktorijaama töö eest vastavalt sõlmitud lepingule, millel on seaduse jõud, ja täidab kontraheerimislepingud;

b) varub seemne külvi jaoks ja loomasööda loomade toitmiseks terve aasta tarviduse ulatuses ning moodustab ka ikalduse ja söödapuuduse puhuks puutumatud, iga aasta uuendatavad seemne- ja söödafondid 10—15% ulatuses aastasest tarvidusest;

c) asutab üldkoosoleku otsusel vastavad fondid invaliidide, raukade, ajutiselt töövõime kaotanute ja punaarmeelaste puudustkannatavate perekondade abistamiseks ning lastesõimede ja vaeslaste ülalpidamiseks — kõik kokku mitte üle 2% ulatuses üldtoodangust;

d) eraldab artelli liikmete üldkoosoleku poolt kindlaksmääratud ulatuses osa saadusi müümiseks riigile või turul;

e) kogu ülejäänud hulga artelli saagist ja loomakasvatuse saadustest jaotab artell oma liikmete vahel normipäevade järgi".

Naturaaltulude jaotamise arvestuse sissekanded on tihedalt seotud teistes peakontodes arvestatud kulutuste mahakandmisega naturaaltulude arvel, samuti ka nende kontode sulgemise kannetega, milledes arvestati aasta jooksul jooksva aasta saaduste realiseerimist.

Täites esimest käsku — õiendada oma kohustused riigi vastu õigeaegselt, täies ulatuses ja kõrgemakvaliteediliste saadustega, annab kolhoos saadused esmajärjekorras riiklikele varumisorganisatsioonidele. Varem toodud näiteist on teada, et kolhoosi kohustuste täitmise arvestust riigi vastu müüginormide ja kont-

raheerimislepingute alal peetakse peakontos nr. 16 „Riiklikud müügikohustused ja saaduste müük (peale loomade)".

Riigile üleantavaid saadusi arvestatakse selle konto deebetis sissetuleku-hinnaga ja kreeditis tegelikult realiseerimisest saadud hinnaga.

Naturaaltulude jaotamise sissekandmisel kantakse müüginormide ja kontraheerimislepingute korras realiseeritud jooksva aasta saadused maha kontost nr. 18 „Naturaaltulud ja nende jaotamine" konto nr. 16 „Riiklikud müügikohustused ja saaduste müük (peale loomade)" kogu deebet-käibe summaga. Selleks koostatakse järgmine konteering:

Deebet konto nr. 18 „Naturaaltulud ja nende jaotamine" (kõikide allkontode analüütilised kontod).

Kreedit konto nr. 16 „Riiklikud müügikohustused ja saaduste müük (peale loomade)" (allkonto „Riiklikud müügikohustused ja kontraheerimine" analüütilised kontod).

Riiklikele varujatele, kooperatiividele ja turul realiseeritud jooksva aasta saadused, samuti ka üleantud mativili — kantakse maha konto nr. 18 „Naturaaltulud ja nende jaotamine" deebeti kaudu, krediteerides kontot nr. 16 „Riiklikud müügikohustused ja saaduste müük (peale loomade)".

Konto nr. 13 „Kulutused tootmise vajadusteks" deebetis arvestatud naturaaltasu masina-traktorijaamaga sõlmitud lepingu järgi kolhoosile tehtud tööde eest kantakse naturaaltulude jaotamisel maha järgmise konteeringuga:

Deebet konto nr. 18 „Naturaaltulud ja nende jaotamine" (allkonto „Taimekasvatusest" vastavate kultuuride analüütilised kontod).

Kreedit konto nr. 13 „Kulutused tootmise vajadusteks" (allkonto „Kulutused naturaaltulude arvel" analüütilised kontod).

Samasugune konteering koostatakse ka kolhoosi tootmise vajadusteks tarbitud omamajandi saaduste kulutuste mahakandmiseks (piim noorloomade jootmiseks, munad haudumiseks ja tibude söötmiseks jne.).

Konto nr. 13 „Kulutused tootmise vajadusteks" deebetis arvestatud naturaallaenu korras saadud seemne kulutused külviks kantakse naturaaltulude jaotamisel maha ainult laenu selles osas, mis kuulub tagastamisele jooksval aastal.

Seejuures koostatakse järgmine konteering:

Deebet konto nr. 18 „Naturaaltulud ja nende jaotamine" (allkonto „Taimekasvatusest" vastavad analüütilised kontod kultuuride järgi).

Kreedit konto nr. 13 „Kulutused tootmise vajadusteks" (allkonto „Kulutused naturaaltulude arvel" analüütilised kontod sel juhul, kui laen saadi jooksval aastal, või allkonto „Jooksva aasta tuludest katmata kulutused" analüütilised kontod, kui kulutused tehti möödunud aastal, samal aastal saadud naturaallaenust).

Omamajandi toodangu maksumus, mis kulutati nii lõpetatud

kui ka lõpetamata ehituseks, samuti ka kapitaalremondiks, arvatakse naturaaltulude jaotamisel kolhoosi jagamatusse fondi. Selleks koostatakse järgmine konteering:

Deebet konto nr. 18 „Naturaaltulud ja nende jaotamine" (allkontode „Taimekasvatusest" ja „Abiettevõtteist" analüütilised kontod).

Kreedit konto nr. 8 „Jagamatud fondid ja osamaksud", allkonto „Säästud ehituses ja kolhoosi vajadusteks valmistatud põhivahendeis (kolhoosi poolt valmistatud materjalide maksumus ja kolhoosnikute tööpanused)".

Samasugune konteering koostatakse ka oma töökodades ja ettevõtteis valmistatud ja oma majandisse kasutamiseks antud tootmise põhivahendite maksumuse arvamiseks jagamatusse fondi.

Jooksva aasta saagist aasta jooksul seemneks ja loomasöödaks eraldamine kantakse sisse järgmise konteeringu põhjal:

Deebet konto nr. 3 „Saadused ja materjalid" (allkontod: „Seemned ja istutusmaterjalid", ja „Söödad ja allapanu").

Kreedit konto nr. 3 „Saadused ja materjalid", allkonto „Saadused", s. o. seemneks ja loomasöödaks eraldatud saadused kantakse väljaminekuks allkonto „Saadused" analüütiliste kontode kreediti kaudu ja sissetulekuks allkontode „Seemned ja istutusmaterjalid" ning „Söödad ja allapanu" analüütiliste kontode deebeti kaudu.

Naturaaltulude jaotamisel aasta lõpul kantakse seemneks ja loomasöödaks eraldatud saadused üldkoosoleku otsuse põhjal naturaaltuludest maha ja arvatakse seemne- ja söödafondidesse. Seejuures koostatakse järgmine konteering:

Deebet konto nr. 18 „Naturaaltulud ja nende jaotamine" (allkonto „Taimekasvatusest" analüütilised kontod).

Kreedit konto nr. 8 „Jagamatud fondid ja osamaksud", allkontod: „Seemnefond (põhi- ja kindlustusfond)" ja „Söödafond (põhi- ja kindlustusfond)".

Neil juhtudel, kui naturaaltulude jaotamisel toimub seemne ja sööda kindlustusfondide suurendamine või kui need olid kulutatud ja täiendatakse uuesti, siis koostatakse kindlustusfondide suurendamiseks või taastamiseks samasugune konteering, nagu seemne ja sööda põhifondide moodustamiselgi.

Naturaaltuludest abistamisfondi eraldamiste sissekanne tehakse järgmise konteeringuga:

Deebet konto nr. 18 „Naturaaltulud ja nende jaotamine" (allkontode „Taimekasvatusest", „Loomakasvatusest", „Abiettevõtteist" ja „Töötlemisest" analüütilised kontod).

Kreedit konto nr. 10 „Abistamis- ja kultuuriliste vajaduste fondid" (allkonto „Naturaalfondid" analüütilised kontod).

Naturaaltulude jaotamisel kantakse tuleval aastal müümiseks eraldatud saadused jooksva aasta rahaliseks tuluks summaga, mis loodetakse saada nende müügist.

Selleks tehakse realiseerimisele määratud saadustele juurdehindlus kuni realiseerimise loodetava summani ja nad kantakse naturaaltuludest maha.

Tuleval aastal realiseerimiseks eraldatud saadusi hinnatakse järgmiselt:

a) riigile müügikohustuste täitmiseks antavad saadused — riiklikes varumishindades;

b) lepingute põhjal antavad saadused — lepingus ettenähtud hindades, arvates juurde loodetavad lisapreemiad tehniliste kultuuride andmise plaani ületamise eest;

c) kolhoosikaubanduse korras müügiks eraldatud saadused — kolhoosikaubanduse hindades.

Nii näiteks otsustas üldkoosolek müüa tuleval aastal kartuleid jooksva aasta saagist. Kartulid võeti sissetulekusse 460 rubla eest. Nende eest loodetakse saada tuleval aastal 520 rubla.

Naturaaltuludest jooksva aasta saaduste selle osa mahakandmiseks, mis üldkoosolek määras realiseerimisele tuleval aastal, koostatakse järgmised konteeringud:

a) kartuli juurdehindlus 60 rubla võrra:

Deebet konto nr. 3 „Saadused ja materjalid" allkonto „Saadused" . . . . . Rbl. 60.—

Kreedit konto nr. 18 „Naturaaltulud ja nende jaotamine", allkonto „Taimekasvatusest" . . . . . Rbl. 60.—

b) Kartulite maksumuse uues hindes — 520 rubla —mahakandmine naturaaltuludest ja arvamine rahalistesse tuludesse:

Deebet konto nr. 18 „Naturaaltulud ja nende jaotamine", allkonto „Taimekasvatusest" . . . . . Rbl. 520.—

Kreedit konto nr. 19 „Rahalised tulud ja nende jaotamine", allkonto „Rahaliste tulude jaotamine" . Rbl. 520.—

Kooskõlas põllumajandusliku artelli põhikirjaga, määrab üldkoosolek kindlaks saaduste iga liigi (teravili, köögivili, hein jne.) hulga, mis kuulub jaotamisele normipäevade eest.

Normipäevade eest jaotamisele kuuluvad saadused kantakse naturaaltuludest maha ja kantakse kolhoosi liikmete kontodesse, kui neile normipäevade eest kuuluv naturaaltasu.

Selleks koostatakse järgmine konteering:

Deebet konto nr. 18 „Naturaaltulud ja nende jaotamine" (vastavad analüütilised kontod).

Kreedit konto nr. 6 „Arveldused kolhoosi liikmetega", allkonto „Naturaalarveldused normipäevade eest".

Samasugune konteering koostatakse ka traktoristidele naturaaltulude ja neile põllumajanduslike kultuuride viljakuseplaani ületamise eest täiendava töötasu arvestamise kandeiks.

Vastavalt valitsuse määrusele annab kolhoos garanteeritud miinimumina 3 kg teravilja ühe normipäeva kohta traktoristidele, traktoribrigaadide brigadiiridele, brigadiiride abidele ja arvestajatele-tankijatele, tingimusel, et ettemääratud viljakuseplaan traktoribrigaadide poolt haritud kolhoosi põldudel oleks täidetud.

Kui viljakuseplaani ei täideta, siis antakse garanteeritud miinimumina 2 kg teravilja.

Viljakuseplaani täitmise hindamine traktoribrigaadi poolt haritud põldudel toimub põllu-osa põhikultuuride või kultuuride rühmade järgi. Garanteeritud miinimumi antakse normipäevade arvel, mis on arvestatud jooksva aasta saagiks ja viljapeksuks tehtud tööde eest.

Tööde eest tuleva aasta saagile — kesa kündmine ja harimine, sügiskünd, talivilja külvamine ja muud tööd — annab kolhoos traktoristidele 3 kg teravilja normipäeva eest tingimusel, et tööd lõpetatakse kolhoosi ja masina-traktorijaama vahel sõlmitud lepingus ettenähtud tähtaegadel ja et peetakse kinni agrotehnilistest nõuetest tööde kvaliteedile. Nende nõuete mittetäitmisel annab kolhoos traktoristidele iga normipäeva eest 2 kg teravilja.

Puuvillakasvatuse rajoonides — Aserbaidžanis, Armeenias, Gruusias, Kirgiisias, Tadžikis, Turkmeenias, Usbekis, Lõuna-Kasahstani, Džambuli ja Kzõl-Orda oblastis Kasahhi NSV-s antakse garanteeritud miinimumina vastavalt 1,5 ja 1 kg teravilja.

Kui ühes ja samas kolhoosis saavad traktoristid garanteeritud miinimumi eri suurustes, siis antakse traktoribrigaadi brigadiirile, tema abile ja arvestajale-tankijale garanteeritud miinimum nende traktoristide keskmise garanteeritud miinimumi ulatuses.

Kui naturaaltulude jaotamisel kolhoosnikud saavad normipäeva kohta toiduteravilja-kultuure üle garanteeritud miinimumi, siis arvestatakse traktoristidele lisaks varem arvestatud garanteeritud miinimumile veel seda ületav osa teravilja.

Peale garanteeritud miinimumi teraviljas saavad traktoristid, traktoribrigaadide brigadiirid, brigadiiride abid ja arvestajad-tankijad nende poolt kolhoosis tehtud normipäevade eest ka muid, kolhoosnikutele antavaid saadusi, — köögivilja, kartuleid, heina, põhku jm., ühtlaselt kolhoosnikutega.

Naturaaltulude jaotamise sissekanneteks koostab kolhoosi arvepidaja (raamatupidaja) õiendi, milles märgib, kuipalju saadusi tuleb (ka nende maksumus) naturaaltuludest maha kanda. Õiendis märgitakse iga mahakandmisele kuuluva saaduse liik.

Oletame, et õiendis on märgitud, kooskõlas üldkoosoleku otsusega, naturaaltulude jaotamise kohta:

1. Kanda maha naturaaltuludest realiseeritud jooksva aasta saadused . . . . . Rbl. 231 228.—
2. Kanda maha naturaaltuludest tootmise vajadusteks kulutatud oma majandi saadused ja masina-traktorijaama tööde eest antud saadused (naturaaltasu) . . . . . „ 37 413.—

3. Kanda maha naturaaltuludest seemne- ja söödafondidesse eraldatud saadused . . . Rbl. 58 650.—

4. Kanda maha naturaaltuludest abistamisfondi eraldatud saadused . . . . . „ 6 203.—

5. Kanda maha naturaaltuludest saadused, mis eraldatud müümiseks tuleval aastal riiklikele varumisorganisatsioonidele, kooperatiividele ja turul . . . . . „ 2 000.—

6. Jagada artelli liikmetele ja traktoristidele normipäevade eest ja täiendavaks töötasuks „ 84 500.—

Kokku Rbl. 419 994.—

See operatsioon tuleb kanda peakontodesse järgmiselt:

Konto nr. 16 „Riiklikud müügikohustused ja saaduste müük (peale loomade)"

DEEBET	KREEDIT
Käibed aasta algusest (realiseeritud saadused sissetulekuhinnas) — 231 228.—	Käibed aasta algusest (tegelik laekumine realiseeritud saaduste eest) — 357 348.—
	1. operatsioon — 231 228.—

Konto nr. 13 „Kulutused tootmise vajadusteks"

DEEBET	KREEDIT
Käibed aasta algusest (oma majandi saaduste, samuti ka seemne ja loomasööda kulutused) — 81 563.—	2. operatsioon (oma majandi saaduste kulutuste mahakandmine) — naturaaltasu masina-traktorijaamale jm., välja arvatud seemned ja loomasööt — 37 413.—

Konto nr. 18 „Naturaaltulud ja nende jaotamine"

DEEBET	KREEDIT
Naturaaltulude jaotamine	Käibed aasta algusest (saadud naturaaltulusid) — 419 994.—
1) 231 228.—	
2) 37 413.—	

Konto nr. 8 „Jagamatud fondid ja osamaksud"

DEEBET	KREEDIT
	Saldo 246 328.— 3. operatsioon (eraldamised tuludest seemne- ja söödafondidesse) — 58 650.—

Konto nr. 10 „Abistamis- ja kultuuriliste vajaduste fondid"

DEEBET	KREEDIT
	4. operatsioon (eraldatud abistamisfondi) — 6 203.—

Konto nr. 19 „Rahalised tulud ja nende jaotamine"

DEEBET	KREEDIT
	Käibed aasta algusest — 413 951.— 5. operatsioon (tuleval aastal realiseerimiseks eraldatud saaduste maksumuse arvamine rahalistesse tuludesse) — 2000.—

Konto nr. 6 „Arveldused kolhoosi liikmetega"

DEEBET	KREEDIT
Käibed aasta algusest (antud avansina natuuras) — 73 515.—	6. operatsioon (arvestatud naturaaltulusid) — 84 500.—

Konto nr. 18 „Naturaaltulud ja nende jaotamine"

DEEBET	KREEDIT
3) 58 650.—	
4) 6 203.—	
5) 2 000.—	
6) 84 500.—	
Kokku 419 994.—	Kokku 419 994.—

Asja lihtsustamiseks on võetud näiteisse ainult summalised näitajad. Kanded analüütilistesse kontodesse aga tehakse iga saaduse hulga ja maksumuse märkimisega.

„Naturaaltulude ja nende jaotamise arvestuse raamatus" tehakse analüütilistesse kontodesse tulude jaotamise operatsiooni üksikasjalik sissekanne. Toome selle kohta näite ühe kultuuri järgi allpool.

Samasugused kanded, kui on kontos „Talinisu", tehakse analüütilistesse kontodesse ka kolhoosi teiste saaduste liikide järgi.

Nende sissekannete järel sulguvad kõik analüütilised kontod, järelikult ka peakonto „Naturaaltulud ja nende jaotamine".

Peakonto nr. 13 „Kulutused tootmise vajadusteks" allkonto „Kulutused naturaaltulude arvel" sulgemisel tuleb masina-traktorijaama naturaaltasu osas silmas pidada järgmist.

„Naturaaltulude ja nende jaotamise arvestuse raamat". Konto „Talinisu" (ts).

Kuupäev	Peakontode raamatu kirje nr.	Sissekande sisu	Deebet		Kreedit			Sealhulgas saadud (hulk) — näidata miljoniselt briqaadilt, lülilt, lüpsjalt, linnutalitajalt jne. laekus		
			Hulk	Summa	Hulk	Hind	Summa	brigaad nr. 1 (trakt. brig. nr. 2)	brigaad nr. 2 (trakt. brig. nr. 2)	brigaad nr. 3 (trakt. brig. nr. 2)
16 VII	48	Kombaini koristustöö päevik nr. 48 jne.	—	—	160	—	1600	—	160	—
		Kokku	—	—	8930	—	89300	3600	2355	2975
		Jaotamine (üldkoosoleku otsuse põhjal):								
31 XII	64	Müügikohustused	720	7200	—	—	—	—	—	—
31 XII	64	Müük riiklikele varujatele . . .	3980	39800	—	—	—	—	—	—
31 XII	65	Naturaaltasu masina-traktorijaama poolt tehtud tööde eest	1120	11200	—	—	—	—	—	—
31 XII	66	Eraldamine seemneks	660	6600	—	—	—	—	—	—
31 XII	67	Abistamisfondidesse	50	500	—	—	—	—	—	—
31 XII	68	Kõlbmatud jäätmed ja kahanemine kuivamisel . .	30	300	—	—	—	—	—	—
31 XII	69	Normipäevade eest ja täiendavaks töötasuks . . .	2370	23700	—	—	—	—	—	—
		Kokku	8930	89300	8930	—	89300	3600	2355	2975

Normipäevade eest ja täiendavaks töötasuks jaotamisele kuuluvate naturaaltulude arvestusleht.

Isikuliste kontode nr.	Perekonna-, ees- ja isanimi	Normipäevade hulk, millele jaotatakse naturaaltulud	SUVINISU				RUKIS				jne. kultuuride järgi
			Ühele normipäevale kuulub 2,0 kg	Täiendavaks töötasuks			Ühele normipäevale kuulub ..... kg	Täiendavaks töötasuks			
			Kokku (kg)	Normipäevade hulk, millele jaotatakse täiendav töötasu	Ühe normipäeva kohta (kg)	Kokku (kg)	Kokku (kg)	Normipäevade hulk, millele jaotatakse täiendav töötasu	Ühe normipäeva kohta (kg)	Kokku (kg)	
	1-ne põllundus-brigaad										
5	Vaher, B. N.	320,10	640,2	61	0,7	42,7					
22	Tihane, N. P.	401,15	802,3	88	0,7	61,6					
68	Nigul, K. K. jne.	341,70	683,4	92	0,7	64,4					
	2-ne põllundus-brigaad										
49	Ring, S. M.	373,50	747,0	55	1,0	55,0					
96	Harak, H. L. jne.	292,50	585,0	—	—	—					
	Kokku { Hulk	112500	225000	—	—	12000					
	Kokku { Summa	—	22500	—	—	1200					

Nagu juba teame, arvestatakse analüütilistes kontodes masina-traktorijaama poolt tehtud tööde eest väljaandmisele kuuluvat naturaaltasu kultuuride järgi (nisu, rukis, kaer jne.) koguses, mis on märgitud masina-traktorijaama arves. Teravilja üleandmisel varumispunktidesse osutub tegelikult üleantud kaal mõnikord väiksemaks, kui arvestati ühe või teise kultuuri analüütilistes kontodes. See tuleb sellest, et varumisorganisatsioonid teevad kaalust mahaarvamisi niiskuse, prügisuse jne. eest. Esineb juhtumeid, kus üleandmiseks asendatakse üks kultuur teisega.

Seepärast tuleb peakonto nr. 13 „Kulutused tootmise vajadusteks" masina-traktorijaamade naturaaltasu analüütiliste kontode sulgemisel hoolikalt võrrelda iga kultuuri järgi arvestatud naturaaltasu hulka tegelikult üleantud hulgaga, mida arvestatakse peakonto nr. 7 „Arveldused asutiste ja isikutega", analüütilise konto „Naturaalarveldused masina-traktorijaamaga tehtud tööde eest" deebetis.

Selleks, et arvestada naturaaltasu igale kolhoosnikule tema poolt tehtud normipäevade eest, tuleb kokku võtta, kuipalju neile kuulub normipäevadele jaotatavaid igat liiki saadusi.

Üldkoosolek teeb, vastavalt põllumajandusliku artelli põhikirja punktile 11 kindlaks, kuipalju igat liiki saadusi tuleb jagada normipäevade eest ja kuipalju tuleb välja anda ühe normipäeva kohta, võttes arvesse saaduste andmisi traktoristide normipäevade eest ja täiendavat töötasu kolhoosnikutele.

Selleks soovitatakse koostada arvestusleht, mille näide on toodud lk. 296.

Arvestuslehele kirjutavad alla peale esimehe ja arvepidaja ka brigadiirid.

Arvestuslehe järgi kolhoosnikutele arvestatud naturaaltulud normipäevade eest ja täiendava töötasu kannab kolhoosi arvepidaja iga kolhoosniku isikulisse kontosse ja tööraamatusse.

KONTROLLKÜSIMUSI.

1. Millised allkontod on peakontol „Naturaaltulud ja nende jaotamine"?
2. Millistesse raamatutesse tehtud sissekannete põhjal saab välja arvutada täiendava töötasu suuruse kolhoosnikutele ühe normipäeva kohta?
3. Milline konteering koostatakse artelli liikmetele normipäevade eest arvestatud naturaaltulude sissekandmiseks?

Kahekümne kaheksas peatükk.

RAHALISTE TULUDE JA NENDE JAOTAMISE ARVESTAMINE.

1. RAHALISTE TULUDE ARVESTAMINE.

Rahaliste tulude ja nende jaotamise arvestamiseks on kolhoosi kontoplaanis konto nr. 19 „Rahalised tulud ja nende jaotamine".

Sellel kontol on kaks allkontot:

1) „Rahalised tulud (eelarve artiklite järgi)";
2) „Rahaliste tulude jaotamine".

Esimeses allkontos peetakse aasta jooksul niisuguste rahaliste tulude arvestust, nagu teenistus väljaspool tehtud tööde eest, tulud abiettevõtteist, tasu kolhoosi poolt osutatud teenuste eest mitmesugustele organisatsioonidele, isikutele ja kolhoosnikutele, protsendid jooksvalt arvelt, kindlustustasud hävinud külvide eest, rahalised juurdemaksed kolhoosile sordiseemne vahetamisel hariliku vastu ja muud.

Kolhoosi poolt saadavaid rahalisi tulusid laekumiste näol oma saaduste realiseerimisest, samuti ka loomade või nende tapasaaduste müügist, ei arvestata aasta jooksul kontos nr. 19 „Rahalised tulud ja nende jaotamine". Nagu varem märkisime (lk. 142),

arvestatakse laekumised saaduste müügist aasta kestel konto nr. 16 „Riiklikud müügikohustused ja saaduste müük (peale loomade)" kreeditis, laekumised elusloomade müügist aga konto nr. 17 „Tootmise põhivahendite ja loomade (täiskasvanud ja noorloomad) väljaminek" kreeditis.

Seega kantakse kontosse nr. 19 „Rahalised tulud ja nende jaotamine" aasta jooksul ainult esimeses allkontos „Rahalised tulud (eelarve artiklite järgi)" arvestatavate rahaliste tulude laekumised.

Rahaliste tulude ja nende jaotamise analüütilist arvestust peetakse „Fondide, rahaliste tulude ja nende jaotamise arvestuse raamatus". Esimese allkonto analüütilised kontod avatakse eelarve tuluartiklite nimetuste järgi „Tulud väljaspoole tehtud tööde eest", „Tulud abiettevõtteist" jne. Kontode pealkirjades märgitakse ka antud eelarve artikli järgi kinnitatud summa.

Toome mõned näited esimeses allkontos „Rahalised tulud (eelarve artiklite järgi)" arvestatavaist rahaliste tulude kandeist.

1. operatsioon. Esitatud arve järgi on Kuusalu Tarbijate Kooperatiivilt saada kauba veo eest 960 rubla.

Konteering:

Deebet konto nr. 7 „Arveldused asutiste ja isikutega", allkonto „Arveldused muude asutiste ja isikutega" . . . Rbl. 960.—

Kreedit konto nr. 19 „Rahalised tulud ja nende jaotamine", allkonto „Rahalised tulud (eelarve artiklite järgi)" . . Rbl. 960.—

See operatsioon tuleb kanda analüütilisse kontosse järgmiselt:

„Fondide, rahaliste tulude ja nende jaotamise arvestuse raamat".

Konto „Tulud väljaspoole tehtud tööde eest".
Ette nähtud eelarve järgi Rbl. 15 000.—

Kuupäev	Peakontode raamatu kirje nr.	Kellelt saadud või kellele välja antud	Hind	Deebet		Kreedit	
				Hulk	Summa	Hind	Summa
Veebruar 14	38	Kuusalu Tarbijate Kooperatiivilt kauba veo eest jne.	—	—	—	—	960.—

2. operatsioon. Kolhoosi liikmelt N. B. Kalalt on saada temale isiklikuks sõiduks kasutada antud hobuse eest 16 rubla. Summa on kantud kui rahaliste tulude avanss normipäevade eest.

K o n t e e r i n g :

Deebet konto nr. 6 „Arveldused kolhoosi liikmetega", allkonto „Rahalised arveldused normipäevade eest" . . . Rbl. 16.—

Kreedit konto nr. 19 „Rahalised tulud ja nende jaotamine", allkonto „Rahalised tulud (eelarve artiklite järgi)" . . Rbl. 16.—

3. operatsioon. Vastu on võetud laekuri poolt sissetuleku-orderi nr. 161 järgi abiettevõttelt väljaspoole tehtud tööde eest 860 rubla.

K o n t e e r i n g :

Deebet konto nr. 4 „Rahalised vahendid", allkonto „Kassa" Rbl. 860.—

Kreedit konto nr. 19 „Rahalised tulud ja nende jaotamine", allkonto „Rahalised tulud (eelarve artiklite järgi)" Rbl. 860.—

4. operatsioon. Pank arvestas protsente kolhoosi jooksvalt arvelt 380 rubla.

K o n t e e r i n g :

Deebet konto nr. 4 „Rahalised tulud", allkonto „Jooksvad arved" . . . . . Rbl. 380.—

Kreedit konto nr. 19 „Rahalised tulud ja nende jaotamine", allkonto „Rahalised tulud (eelarve artiklite järgi)" Rbl. 380.—

5. operatsioon. Riikliku kindlustuse teate kohaselt kanti nende poolt üle külvide osalise hävimise kindlustustasu 700 rubla.

K o n t e e r i n g :

Deebet konto nr. 4 „Rahalised vahendid", allkonto „Jooksvad arved" . . . . . Rbl. 700.—

Kreedit konto nr. 19 „Rahalised tulud ja nende jaotamine", allkonto „Rahalised tulud (eelarve artiklite järgi)" . . Rbl. 700.—

Esimese allkonto kontodes arvestatud rahalised tulud kantakse aasta lõpul üle teise allkontosse „Rahaliste tulude jaotamine".

Tulude ülekandmiseks koostab arvepidaja õiendi, milles märgib, milline rahaliste tulude summa tuleb üle kanda igast kontost. Rahaliste tulude ülekandmiseks ühest allkontost teise koostatakse järgmine k o n t e e r i n g :

Deebet konto nr. 19 „Rahalised tulud ja nende jaotamine", allkonto „Rahalised tulud (eelarve artiklite järgi)".

Kreedit konto nr. 19 „Rahalised tulud ja nende jaotamine", allkonto „Rahaliste tulude jaotamine".

Rahaliste tulude ülekandmise sissekandmise järel sulguvad esimese allkonto analüütilised kontod.

2. RAHALISTE TULUDE JAOTAMISE ARVESTAMINE.

Rahaliste tulude jaotamise arvestuse kandeid tehakse teises allkontos — („Rahaliste tulude jaotamine").

Sellele allkontole avatakse üks allkontoga samanimeline analüütiline konto. Kanded sellesse kontosse tehakse aasta lõpul.

Allkonto „Rahaliste tulude jaotamine" kreeditisse kantakse esmalt rahalised tulud, mida arvestati aasta jooksul teistes pea- ja analüütilistes kontodes. Seejärel, kui kõik rahalised tulud on sellesse allkontosse üle kantud, tehakse allkonto deebetisse rahaliste tulude jaotamise kanded.

Sellesse allkontosse nende rahaliste tulude ülekandmise korraga, mida aasta jooksul arvestati esimeses allkontos „Rahalised tulud (eelarve artiklite järgi)", me äsja juba tutvusime (vt. konteering pärast 5. operatsiooni).

Selleks, et kõik rahalised tulud oleksid täielikult arvestatud allkontos „Rahaliste tulude jaotamine", tuleb teha veel järgmised rahaliste tulude ülekandmise sissekanded.

1. Üle kanda kontost „Riiklikud müügikohustused ja saaduste müük (peale loomade)" laekumised taimekasvatuse saaduste andmisest riigile, müügist riiklikele varujatele, kooperatiividele ja kolhoosikaubanduse korras.

Jooksva aasta taimekasvatussaaduste müügist ja kontraheerimisest saadud laekumiste ülekandmiseks 80 206 rubla suuruses summas rahalistesse tuludesse koostatakse järgmine konteering:

Deebet konto nr. 16 „Riiklikud müügikohustused ja saaduste müük (peale loomade)", allkonto „Riiklikud müügikohustused ja kontraheerimine" . . . . . Rbl. 80 206.—

Kreedit konto nr. 19 „Rahalised tulud ja nende jaotamine", allkonto „Rahaliste tulude jaotamine" . . . . . Rbl. 80 206.—

Samasuguse konteerimisega kantakse üle laekumised rahalistesse tuludesse loomakasvatussaaduste andmisest riigile, samuti ka teistest konto nr. 16 „Riiklikud müügikohustused ja saaduste müük (peale loomade)" allkontodest.

2. Kui jooksval aastal oli saaduste ja abiettevõtete toodete müüki, mis eraldati selleks eelmisel aastal, siis sel juhul ei kanta jooksva aasta rahalistesse tuludesse mitte kõik laekumised kontosse nr. 16 „Riiklikud müügikohustused ja saaduste müük (peale loomade)", vaid ainult nende analüütiliste kontode kreedit-saldod, milledel peeti nende saaduste ja toodete realiseerimise arvestust.

Analüüsime neid põhjuseid, miks ei saa kanda rahalistesse tuludesse kogu laekumist nende saaduste realiseerimisest, jälgides seda järgnevas näites.

Oletame, et naturaaltulude jaotamisel eelmise aasta lõpul jäeti järgmisel aastal müümiseks kartuleid. Nende kartulite loodetav müügimaksumus, oletame 4800 rubla, arvati möödunud aastal kolhoosi rahalistesse tuludesse. Kartul müüdi jooksval aastal, pärast 1. jaanuari, 5340 rubla eest.

Kui arvata sel juhul jooksva aasta rahalistesse tuludesse kogu laekumine, s. o. 5340 rubla, siis kujuneks nii, et samade kartulite eest arvati tuludesse üks kord möödunud aastal 4800 rubla

ja teine kord jooksval aastal — 5340 rubla, kogu laekumine aga kartulite müügist on ainult 5340 rubla.

Kuna osa sellest laekumisest — 4800 rubla — juba arvati rahalistesse tuludesse möödunud aastal, siis jääb sinna arvamata ainult vahe laekunud summa (5340 rubla) ja möödunud aasta rahalistesse tuludesse arvatud summa (4800 rubla) vahel, s. o. 540 rubla.

See summa arvataksegi jooksva aasta rahalistesse tuludesse nende analüütiliste kontode kreedit-saldode ülekandmisega, milledes peeti nende saaduste realiseerimise arvestust, mis eraldati selleks möödunud aastal.

Jooksva aasta tuludesse 540 rubla arvamiseks koostatakse järgmine konteering:

Deebet konto nr. 16 „Riiklikud müügikohustused ja saaduste müük (peale loomade)", allkonto „Müük kolhoositurul" (analüütiline konto „Möödunud aasta saaduste realiseerimine — Kartul") . . . . . Rbl. 540.—

Kreedit konto nr 19 „Rahalised tulud ja nende jaotamine", allkonto „Rahaliste tulude jaotamine" . . . . . Rbl. 540.—

Analüütilistesse kontodesse tuleb kartulite realiseerimine ja rahaliste tulude ülekandmine sisse kanda järgmiselt:

Konto „Saadused ja materjalid"
Kartul

DEEBET	KREEDIT
Jääk 1/I — 4800.—	a) Müüdud kartulit 4800.—
Kokku 4800.—	Kokku 4800.—

Konto „Riiklikud müügikohustused ja saaduste müük (peale loomade)"
Eelmise aasta saagi realiseerimine
Kartul

DEEBET	KREEDIT
a) Müüdud kartulit 4800.—	b) Laekus kartuli müügist 5340.—
c) Kantakse rahalistesse tuludesse — 540.—	
Kokku 5340.—	Kokku 5340.—

Konto „Rahalised vahendid"
„Jooksev arve"

DEEBET	KREEDIT
b) Saadud müüdud kartuli eest 5340.—	

Konto „Rahalised tulud ja nende jaotamine"

DEEBET	KREEDIT
	c) Arvatakse rahalistesse tuludesse eelmise aasta kartuli müügist laekunud vahe 540.—

3. Arvata rahalistesse tuludesse kontos nr. 17 „Tootmise põhivahendite ja loomade (täiskasvanud ja noorloomad) väljaminek" arvestatud sissetulek loomade müügist. See sissetulek arvatakse rahalistesse tuludesse kooskõlas valitsuse otsusega selle küsimuse kohta (vt. lk. 105).

Sissetulekute arvamiseks rahalistesse tuludesse, mis saadi riigile lihanormide korras antud loomade eest (3280 rubla) ja kolhoosi poolt loomakasvatuse arendamise plaani täitmisel — loomade müügist riiklikele varujatele ja kooperatiividele (14 415 rubla), koostatakse järgmine k o n t e e r i n g :

Deebet konto nr. 17 „Tootmise põhivahendite ja loomade (täiskasvanud ja noorloomad) väljaminek".

Allkonto „Loomade müük lihamüügikohustuse täitmiseks" Rbl. 3280.—

Allkonto „Loomade müük riiklikele varujatele ja kooperatiividele" . . . . . Rbl. 14 415.—

Kreedit konto nr. 19 „Rahalised tulud ja nende jaotamine", allkonto „Rahaliste tulude jaotamine" . . . . Rbl. 17 695.—

Samasuguse konteerimisega arvatakse rahalistesse tuludesse ka laekumised loomade müügist kolhoositurul, kui kolhoosi poolt on täidetud loomakasvatuse plaan.

4. Kui jooksva aasta naturaaltulude jaotamisel kolhoos eraldab osa saadusi müümiseks tuleval aastal, siis arvatakse eraldatud saaduste maksumus loodetavais müügihindades jooksva aasta rahalistesse tuludesse. Niisugune rahalistesse tuludesse arvamise kord on näidatud lk. 291. Seega arvestatakse aasta lõpul analüütilises kontos „Rahaliste tulude jaotamine" kõik kolhoosi rahalised tulud.

Lk. 303 on toodud näide rahaliste tulude ülekandmise sissekandeist allkonto „Rahaliste tulude jaotamine" samanimelisse analüütilisse kontosse.

Pärast seda, kui kõik rahalised tulud on üle kantud allkontosse „Rahaliste tulude jaotamine", võib asuda vahetult jaotamise sissekannetele. Rahaliste tulude jaotamine toimub ranges kooskõlas põllumajandusliku artelli põhikirjaga.

Põhikirja punktis 12 on öeldud:

„Artelli rahalistest tuludest artell:

a) tasub esmajärjekorras riigile seadusega kindlaksmääratud maksud, õiendab kindlustusmaksud ja rahalised laenud;

b) teeb vajalikud kulutused kolhoositöö jooksvateks tarveteks, nagu: põllutööriistade jooksev remont, karja ravimine, kahjurite tõrje jne.;

c) katab artelli administratiiv-majanduskulud, määrates selleks mitte üle 2% rahalistest tuludest;

d) määrab summad kultuurilisteks vajadusteks, nagu: kolhoosi kaadri ettevalmistamine, lastesõimede ja mängumurude organiseerimine, raadio sisseseadmine jne.;

„Fondide, rahaliste tulude ja nende jaotamise arvestuse raamat".

KONTO „RAHALISTE TULUDE JAOTAMINE".

Kuupäev	Peakontode raamatu kirje nr.	Kellelt saadud või kellele välja antud	Hind	Deebet		Kreedit	
				Hulk	Summa	Hulk	Summa
Dets.		Kantakse üle kontosse „Rahaliste tulude jaotamine":					
31	70	Tulud taimekasvatussaaduste andmisest (müügist) riigile müügikohustuste ja kontraheerimiste korras					80 206.—
31	71	Tulud taimekasvatussaaduste müügist riiklikele varujatele ja kooperatiividele					146 828.—
31	72	Tulud taimekasvatussaaduste müügist kolhoositurul					96 344.—
31	73	Tulud loomakasvatussaaduste (välja arvatud tapasaadused) andmisest (müügist) riigile lihavarumise korras					4 915.—
31	74	Tulud loomakasvatussaaduste (välja arvatud tapasaadused) andmisest (müügist) riiklikele varujatele ja kooperatiividele					13 841.—
31	75	Tulud loomakasvatussaaduste (välja arvatud tapasaadused) müügist kolhoositurul					17 714.—
31	76	Tulud loomade andmisest riigile lihavarumise korras					3 280.—
31	77	Tulud loomade müügist riigile ja kooperatiividele					14 415.—
31	78	Tulud abiettevõtteist ja töötlemisest					20 670.—
31	79	Tulud väljaspool tehtud tööde eest					16 022.—
31	79	Tulud veoloomade kasutada andmisest kolhoosnikutele					1 416.—
31	79	Muud tulud					300.—
		Kokku . . .					415 951.—

e) täiendab artelli jagamatut fondi kulutusteks põllutööriistade ja kariloomade ostmiseks, ehitusmaterjalide eest tasumiseks ja tasu maksmiseks töölistele, kes on väljastpoolt ehitustöödele palgatud.

Jagamatute fondide täiendamiseks kulutatakse teraviljarajoonides mitte alla 12%, kuid mitte üle 15%, tehniliste kultuuride ja karjakasvatuse rajoonides mitte alla 15%, kuid mitte üle 20% artelli rahalistest tuludest;

f) kogu ülejäänud summa artelli rahalistest tuludest jaotatakse artelli liikmete vahel normipäevade järgi."

Rahaliste tulude jaotamisel tuleb võtta arvesse ka rahaliste tulude summad, mis arvestati kolhoosi liikmetele täiendavaks töötasuks põllumajanduslike kultuuride viljakuse ja loomakasvatuse produktiivsuse plaani ületamise eest.

Kolhoosi juhatuse poolt raamatupidamise andmeil koostatud rahaliste tulude jaotamise arvestus kinnitatakse kolhoosnikute üldkoosoleku poolt ja see on aluseks kannete tegemisel arvestusraamatuisse.

Vaatame rahaliste tulude jaotamise sissekannete korda, mis tuleneb põllumajandusliku artelli tüüp-põhikirja punkti 12 nõudeist.

Näitena toome tabelis lk. 306 arvestatud rahaliste tulude jaotamise kanded.

Kooskõlas põllumajandusliku artelli põhikirja punktiga 12, tuleb rahaliste tulude arvel katta esmajärjekorras riigile seadusega kindlaksmääratud maksud, kindlustusmaksud ja rahaliste laenude tagastamine.

Makse ja kindlustusmakse arvestatakse aasta jooksul kontos nr. 14 „Maksud, lõivud ja kindlustusmaksud". Maksude, lõivude ja kindlustusmaksude katmine toimub nende mahakandmise teel kontost nr. 14 kontosse nr. 19 „Rahalised tulud ja nende jaotamine" järgmise konteeringuga:

Deebet konto nr. 19 „Rahalised tulud ja nende jaotamine", allkonto „Rahaliste tulude jaotamine" . . . . . Rbl. 35 128.—

Kreedit konto nr. 14 „Maksud, lõivud ja kindlustusmaksud" Rbl. 35 128.—

Pärast seda kantakse rahalistest tuludest maha pikaajaliste laenude summad kapitaalmahutusteks, mis kolhoos on kohustatud krediidi-tingimuste kohaselt tasuma jooksval aastal, samuti ka nende laenude protsendid. Selle kandmiseks koostatakse järgmine konteering:

Deebet konto nr. 19 „Rahalised tulud ja nende jaotamine", allkonto „Rahaliste tulude jaotamine" . . . . . Rbl. 6 819.—

Kreedit konto nr. 8 „Jagamatud fondid ja osamaksud", allkonto „Eraldamised tuludest jagamatusse fondi, vastavalt põllumajandusliku artelli põhikirja punktile 12" . . . Rbl. 6 819.—

Rahaliste kulutuste katmiseks rahaliste tuludega ostetud materjalides ja väikeinventaris, mis on arvestatud kontos nr. 13

„Kulutused tootmise vajadusteks" (välja arvatud need kulud, mis kaetakse tuleva aasta tuludest), koostatakse järgmine konteering:

Deebet konto nr. 19 „Rahalised tulud ja nende jaotamine", allkonto „Rahaliste tulude jaotamine" . . . . . Rbl. 43 753.—
Kreedit konto nr. 13 „Kulutused tootmise vajadusteks", allkonto „Kulutused rahaliste tulude arvel" . . . Rbl. 43 753.—

Täpselt samuti kaetakse rahaliste tulude arvel need kulutused rahas ja ostetud materjalides, mida on arvestatud konto nr. 11 „Abiettevõtete kulutused ja saaduste töötlemine" deebetis.
Sel juhul koostatakse niisugune konteering:

Deebet konto nr. 19 „Rahalised tulud ja nende jaotamine", allkonto „Rahaliste tulude jaotamine" . . . . . Rbl. 4122.—

Kreedit konto nr. 11 „Abiettevõtete kulutused ja saaduste töötlemine (peale kulutuste, mis kaetakse kultuuriliste vajaduste fondi ja jagamatute fondide arvel)" . . . . . Rbl. 4 122.—

Tuleb võtta arvesse, et ühiskondliku toitlustamise kulud arvestatakse kontos nr. 11 ja et neid ei kaeta aasta lõpul, vaid kogu aasta vältel, ühistoitlustamist kasutavate kolhoosnikute arvel.
Aasta jooksul tehtud administratiiv-majanduskulude katmiseks rahaliste tuludega koostatakse järgmine konteering:

Deebet konto nr. 19 „Rahalised tulud ja nende jaotamine", allkonto „Rahaliste tulude jaotamine" . . . . . Rbl. 4 003.—
Kreedit konto nr. 15 „Administratiiv-majanduskulud" Rbl. 4003.—

Kulutuste mahakandmise või katmise kanded tehakse nii „Peakontode raamatusse" kui ka analüütilise arvestuse kontodesse.
Toome näite kandeist analüütilisse kontosse „Ostetud väikeinventari kulutused".

Rahaliste ja naturaalkulutuste arvestuse raamat, konto „Ostetud väikeinventari kulutused (eelarve artikkel)".

Ette nähtud on eelarves Rbl. 3000.—

Kuupäev	Peakontode raamatu kirje nr.	Kellelt saadud või kellele välja antud	Hind	Deebet		Kreedit	
				Hulk	Summa	Hulk	Summa
		Ülekanne			2830.—		
		Kokku aasta algusest	—	—	2830.—	—	—
Dets. 31	82	Kaetakse tuludega väikeinventari kulutused . .	—	—	—	—	2830.—
		Kokku detsembris	—	—	—	—	2830.—
		Kõik kokku	—	—	2830.—	—	2830.—

Konto „Rahaliste tulude jaotamine".

Kuupäev	Peakontode raamatu kirje nr.	Kellelt saadud või kellele välja antud	Hind	Deebet		Kreedit	
				Hulk	Summa	Hulk	Summa
Detsember 31		Ülekanne (kokku rahalisi tulusid jaotamiseks 303. lk.)					415 951
		Üldkoosoleku otsuse põhjal jaotatakse rahalised tulud:					
31	80	Maksude, lõivude ja kindlustusmaksude katteks			35 128		
31	81	Pikaajaliste kapitaalmahutuste laenude tagastamiseks ja protsentideks			6 819		
31	82	Tootmise vajaduste kulutuste katmiseks:					
	82	Hoonete ja inventari jooksev remont			10 544		
	82	Mineraalväetiste kulutused			4670		
	82	Vahendite kulutused põllumajanduslike taimekahjurite tõrjeks . . .			2376		
	82	Kütte- ja määrdeainete kulutused			14 328		
	82	Maksmine rahas tööde eest masina-traktorijaamale			9005		
	82	Väikeinventari kulutus			2830		
31	83	Materjalide kulutused abiettevõtteis			4122		
31	84	Rahaline juurdemaks kolhoosi esimehele (ilma täiendava töötasuta) . .			2700		
31	85	Administratiiv-majanduskulud			4003		
31	86	Eraldamised kultuurilisteks vajadusteks . . .			7600		
31	87	Eraldamised jagamatu fondi täiendamiseks . .			62 395		
31	88	Jaotatakse normipäevade eest ja täiendavaks töötasuks			249 431		
		Kokku . .			415 951		415 951

Normipäevade eest ja täiendavaks töötasuks jaotamisele kuuluvate rahaliste tulude arvestusleht.

Antakse välja 2 rubla ühe normipäeva kohta.

Isikuliste kontode nr.	Perekonna-, ees- ja isanimi	Tulude jaotamisel tasumise aluseks võetud normipäevade arv	Võla jääk 1. jaanuariks 1950. a.		Arvestatud normipäevade eest 1950. aastal	Arvestatud täiendavaks töötasuks			Arvestatud rahalist tulu kokku	Välja antud 1950. aastal	Võla jääk 1. jaanuariks 1951. a.	
			Kolhoosilt	Kolhoosnikult		Normipäevade arv, millele jaotatakse rahaline tasu	Ühele normipäevale	Kokku (summa)			Kolhoosilt	Kolhoosnikult
	I-ne põllundusbrigaad											
5	Vaher, B. N.	320.10	460.00	—	640.20	105	2.02	212.10	852.30	981.20	331.10	—
22	Tihane, N. P. jne.	401,15	302.80	—	802.30	67	1.51	101.17	903.47	754.96	451.31	—
	Kokku	112 500.—	89 301.—	—	225 000.—	—	—	24 431.—	249 431.—	244 432.—	94 300.—	—

Eraldamisi rahalistest tuludest kultuurilisteks vajadusteks kantakse järgmise konteeringuga:

Deebet konto nr. 19 „Rahalised tulud ja nende jaotamine", allkonto „Rahaliste tulude jaotamine" . . . . . Rbl. 7600.—

Kreedit konto nr. 10 „Abistamis- ja kultuuriliste vajaduste fondid", allkonto „Rahalised fondid" . . . . . Rbl. 7600.—

Eraldamisi rahalistest tuludest jagamatu fondi täiendamiseks kantakse järgmise konteeringuga:

Deebet konto nr. 19 „Rahalised tulud ja nende jaotamine", allkonto „Rahaliste tulude jaotamine" . . . . . Rbl. 62 395.—

Kreedit konto nr. 8 „Jagamatud fondid ja osamaksud", allkonto „Eraldamised tuludest jagamatusse fondi, vastavalt põllumajandusliku artelli põhikirja punktile 12" . . . Rbl. 62 395.—

Rahaliste tulude summa, mis kuulub jaotamisele normipäevade eest, kantakse üle kontost „Rahalised tulud ja nende jaotamine" kontosse „Arveldused kolhoosi liikmetega".

Selleks kandeks koostatakse järgmine konteering:

Deebet konto nr. 19 „Rahalised tulud ja nende jaotamine", allkonto „Rahaliste tulude jaotamine" . . . . . Rbl. 249 431.—

Kreedit konto nr. 6 „Arveldused kolhoosi liikmetega", allkonto „Rahalised arveldused normipäevade eest" Rbl. 249 431.—

Rahaliste tulude jaotamise sissekanded peegelduvad analüütilises kontos „Rahaliste tulude jaotamine" järgmiselt (vt. lk. 306).

Rahaliste tulude arvestamine normipäevade eest igale kolhoosnikule toimub kolhoosi arvepidaja poolt koostatava arvestuslehe järgi (vt. arvestuslehe näitlik vorm lk. 307).

Arvestuslehele kirjutavad alla kolhoosi esimees, arvepidaja ja brigadiirid.

KONTROLLKÜSIMUSI.

1. Milleks peetakse peakontot nr. 19 „Rahalised tulud ja nende jaotamine"?
2. Millised allkontod on peakontol nr. 19 „Rahalised tulud ja nende jaotamine"?
3. Millises summas arvatakse rahalistesse tuludesse loodetavad laekumised saaduste müügist, mis üldkoosolekul eraldati müümiseks tuleval aastal?

Kahekümne üheksas peatükk.

KOLHOOSI AASTAARUANNE.

Kolhoosi aastaaruandes peavad peegelduma kolhoosi aastase majandusliku tegevuse kokkuvõtted. Aruandes peab olema näidatud: kuidas on täidetud kolhoosi tootmisplaan ja tulude-kulude eelarve; milline on rahaline seisukord võrreldes seisukorraga aasta algul; kuidas täitis kolhoos partei ja valitsuse määrused normipäevade kohustusliku miinimumi väljatöötamise kohta töövõimeliste kolhoosnikute poolt; missugused naturaal- ja rahali-

sed tulud sai kolhoos; kuidas täitis kolhoos oma kohustused riigi vastu; kuidas jaotas oma tulud.

Aastaaruande järgi saab otsustada, kuidas võitles kolhoos sotsialistliku omandi puutumatuse, kultuuride viljakuse ja kolhoosi loomade produktiivsuse tõstmise eest.

Aastaaruandega annab kolhoosi juhatus aru riigile ja kolhoosi liikmetele oma aastase töö kohta.

Aastaaruanne peab näitama õigesti artelli majapidamise seisukorda, saavutusi ja puudusi juhatuse töös. Aastaaruande läbivaatamisel ja kinnitamisel kolhoosi juhatus ja üldkoosolek määravad abinõud esinevate puuduste kõrvaldamiseks.

Kolhoosi majandusliku tegevuse kokkuvõtmise töö võib jaotada umbkaudu järgmistesse osadesse:

1) inventeerimine;
2) kõikide rahaliste ja naturaaltulude kokkuvõtmine ja nende jaotamine;
3) aastaaruande tabelite täitmine;
4) aastaaruande kinnitamine kolhoosnikute üldkoosoleku poolt;
5) kontode sulgemine.

1. INVENTEERIMINE.

Inventeerimine on kontroll natuuras, kõikide majanduslike vahendite loendus ja üleskirjutus, arvelduste kontroll kindlaksmääratud kuupäevaks, samuti ka kolhoosi fondide kontroll.

Inventeerimine võib olla osaline ja täielik.

Osaline inventeerimine on mitte kõikide väärtuste olemasolu kontrollimine majandis, vaid ainult selle üksikutes harudes, näiteks inventeerimine brigaadis — ühenduses uue brigadiiri määramisega, laos — laohoidja kontrollimisega jne.

Täielik inventeerimine on väärtuste olemasolu kontroll natuuras kogu kolhoosi kohta tervikuna: kassas, ladudes, brigaadides, farmides, ettevõtteis jne., samuti ka kõikide kolhoosi arvelduste ja fondide kontroll.

Inventeerimist teostatakse kas perioodiliselt (üks — kaks korda aastas) või ootamatult — kolhoosi ühe või teise aruandva isiku revideerimiseks või kontrollimiseks.

Täielik inventeerimine kolhoosides on kohustuslik enne aastaaruande koostamist, kooskõlas NSV Liidu Põllumajanduse Ministeeriumi juhendiga.

Inventeerimisega kontrollitakse, kuivõrd vahendite olemasolu natuuras vastab raamatulistele jääkidele.

Täielikul inventeerimisel tuleb üle lugeda kõik varad, saadused, materjalid ja rahalised vahendid. Varad, saadused ja materiaalsed väärtused võetakse inventeerimise momendil arvele hulgaliselt, hinde äramärkimisega.

Inventeerimisel kontrollitakse samuti ka kolhoosi võlgnevust mitmesugustele organisatsioonidele ja isikutele ning nende võlgnevust kolhoosile.

Selle kontrollimisega selgitatakse debitoorse ja kreditoorse võlgnevuse tõeline summa, tasumise tähtajad ning milliseid abinõusid kasutas kolhoosi juhatus kolhoosile kuuluvate vahendite õigeaegseks sissenõudmiseks ja kas kolhoos tasus õigeaegselt oma kohustused.

Inventeerimisel kontrollitakse normipäevade arvamise ja arvestamise õigsust ning arvelduste õigsust kolhoosnikutega normipäevade ja täiendava töötasu alal.

Vastavalt juhendile toimub inventeerimine detsembrikuu jooksul.

Jooksva aasta 1. detsembri seisuga kuuluvad inventeerimisele:

1. Kõik tootmise põhivahendid (peale loomade).
2. Saadused ja materjalid.
3. Arveldused asutiste ja isikutega (deebitorid ja kreeditorid).
4. Normipäevade arvestamised ja arveldused kolhoosi liikmetega neile normipäevade arvel väljaantud naturaal- ja rahaliste avansside ning täiendava töötasu alal.

Inventeerimise tulemused seisuga 1. detsembriks viiakse üle 1. jaanuari seisule, kandes neisse detsembrikuu jooksul toimunud muudatused.

Seisuga 1. jaanuar kuuluvad inventeerimisele:

1. Loomad (täiskasvanud ja noorloomad).
2. Rahalised vahendid kolhoosi kassas, jooksvatel arvetel ja kapitaalmahutuste arvel.
3. Väärtpaberid.
4. Arveldused rahaliste ja naturaaltulude jaotamise ja täiendava töötasu alal.
5. Kulutused lõpetamata ehituses, kapitaalremondis ja tootmises.

Inventeerimise viib läbi kolhoosi juhatus, moodustades selleks inventeerimiskomisjoni, mille koosseisu kuuluvad kolhoosi juhatuse esimees, arvepidaja ja kaks-kolm kolhoosi liiget-aktivisti.

Õige ja õigeaegse inventeerimise eest kannavad isiklikku vastutust kolhoosi esimees ja arvepidaja.

Inventeerimiskomisjoni esimeheks on artelli juhatuse esimees. Arvepidaja kuulub samuti komisjoni koosseisu. Arvepidaja kohustustesse kuulub varakult ette valmistada inventuurnimekirjade planketid, teha raamatuisse kõik kanded, koostada käibearuanded, korrastada dokumendid, ette valmistada teatme-materjalid — saaduste hinnakirjad jne.

Inventeerimise läbiviimise aeg langeb ühte kolhoosi täieliku dokumentaalrevisjoniga. Seepärast võtab kolhoosi revisjonikomisjon aktiivselt osa inventeerimisest ja kontrollib selle läbiviimise õigsust.

Inventeerimise materjale kasutab revisjonikomisjon aasta-

revisjoni teostamisel, võrreldes sissekandeid raamatuisse dokumentidega, tehes kindlaks ülejääkide ja puudujääkide tekkimise põhjused. Revisjonikomisjoni osavõtmine inventeerimiskomisjoni tööst võimaldab talle põhjalikult tutvuda kolhoosi juhatuse tööga ning teha õigeid järeldusi, mis koos ettepanekutega tuleb esitada üldkoosolekule aastaaruande kinnitamisel.

Tootmise põhivahendite inventeerimine.

Tootmise põhivahendite inventeerimisel kontrollitakse nende olemasolu nende asukohtade järgi — brigaadides, farmides, töökodades ja ettevõtteis, kontoris ja ladudes. Tootmise põhivahendite inventuurnimekirjades märgitakse iga eseme number, nimetus, eritunnused, seisukord inventeerimise momendil. Pärast seda, kui kõik natuuras kontrollitud tootmise põhivahendid on võetud nimekirja, märgitakse sellesse andmed põhivahendite hulga ja maksumuse kohta, mis on sisse kantud arvestusraamatuisse. Seejärel, vastastades tootmise põhivahendite olemasolu natuuras jääkidega raamatute järgi, tehakse kindlaks ülejäägid või puudujäägid.

Inventuurnimekirjadesse kantakse hooned, loomad, masinad, ettevõtete inventar ja sisseseaded, transpordivahendid, ehitised (tammid, kaevud, sillad) ja mitmeaastased istandikud (puuviljaaiad, viinamarjaistandikud, istandikud põllukaitseks).

Kui inventeerimisel avastatakse kõlbmatuks muutunud vara, siis seda ei kanta nimekirja, vaid võetakse arvele eraldi. Seejuures tuleb kindlaks teha põhjused, mille tagajärjel vara on muutunud kõlbmatuks. Kui vara on muutunud kõlbmatuks kulumise tõttu, siis koostab inventeerimiskomisjon akti selle mahakandmiseks. Kõlbmatuks muutunud vara mahakandmiseks koostatakse järgmine k o n t e e r i n g:

Deebet konto nr. 17 „Tootmise põhivahendite ja loomade (täiskasvanud ja noorloomad) väljaminek", allkonto „Tootmise põhivahendite väljaminek (peale loomade)".

Kreedit konto nr. 1 „Tootmise põhivahendid (vastavad allkontod).

Nimekirjades märgitakse varad samas hindes, millega nad olid kantud majandi sissetulekusse. Mingisugused ümberhindlused pole lubatud. Erandiks on noorloomad, keda inventeerimisel tuleb tingimata ümber hinnata, vastavalt vanusele, eluskaalule ja tõuomadustele.

Hooned, masinad, tööloomad, täiskasvanud veised, üle 9 kuu vanused sugukuldid ja emised kantakse inventuurnimekirjadesse individuaalselt, s. o. iga hoone, masin, hobune, lehm jne. kantakse eri reale. Väikeloomad (lambad, kitsed jne.) ja noorloomad kantakse nimekirjadesse rühmadena, üldarvu märkimisega iga vanusrühma järgi. Tõuraamatusse sissekantud ja tõutunnistusega

loomad (täiskasvanud ja noorloomad) kantakse sisse individuaalselt.

Saaduste ja materjalide inventeerimine.

Saaduste ja materjalide inventeerimine toimub nende hoidmise asukohtade järgi. Igas laos ja aidas asuvad saadused võetakse eraldi nimekirjadesse. Saaduste ja materjalide kontrollimisest võtab tingimata osa ka laohoidja.

Inventuurnimekirjadesse kantakse sisse koos põhisaaduste ja materjalidega ka kõrvalsaadused (aganad, jäätmed jne.).

Inventeerimise eesmärgiks on samuti ka kindlaks teha, millises seisukorras on saaduste ja materjalide hoidmine, nende kvaliteet, kontrollida, kas kõikide materjalide ja saaduste tegelik hulk vastab raamatulistele jääkidele, seejuures mitte ainult nende üldkoguses, vaid üksikute ülesannete järgi, näiteks: seemnerukis, abistamisfondi rukis jne.

Inventuurnimekirjadesse kantake saadused ja materjalid täpse kaalu järgi ning pärast iga saaduse ja materjali liigi eraldi kokkuvõtmist.

Niisuguste saaduste kaalu kindlaksmääramine, nagu silo, hein ja põhk, on lubatud mahu järgi.

Saaduste ja materjalide maksumus märgitakse nimekirjades nende sissetuleku-hinnaga.

Kui saaduste ja materjalide tegelike jääkide ülelugemine toimub mitte 1. detsembril, vaid mõnel muul kuupäeval, siis tehakse dokumentide põhjal kindlaks ajavahemikul 1. detsembrist kuni jääkide ülelugemise päevani sissetulnud ja väljaläinud saaduste ja materjalide hulk. See võimaldab määrata kindlaks jääkide 1. detsembri seisu. Näiteks toimus kaera jääkide ülelugemine 10. detsembril. Selleks kuupäevaks oli laos kaeru 486 kg, sissetulek (dokumentide järgi) 1. kuni 10. detsembrini 200 kg ja väljaminek — 247 kg. Jääk, seisuga 1. detsembril, arvutatakse järgmiselt: 486—200+247 (jäägiga inventeerimise päevaks liidetakse väljaminek 1. kuni 10. detsembrini ja lahutatakse sissetulek samal ajavahemikul); jääk 1. detsembriks on 533 kg. Seda jääki võrreldakse 1. detsembri raamatulise jäägiga.

Kolhoosi seemnevarude kontrollimisel märgitakse inventuurnimekirjadesse tingimata teravilja sort.

Komisjon kontrollib, kas seemneid hoitakse õigesti, kas ruumid on selleks kohased, kas ei ole seemnete riknemise, taimehaigustega nakatuse, sordiseemne mitte sordilisega segunemise jne. ohtu.

Inventeerimisel tuleb kindlaks teha, kas seemned on eraldatud kogu aasta vajadusteks, kas on moodustatud seemnete puutumatud kindlustusvarud, kas seemneid hoitakse eraldi ruumides ja kas seemnete üleandmine laohoidja vastutavale hoidmisele on vormistatud eri aktiga.

Seemnefondidesse eraldatud seemneid ja söödafondidesse eraldatud saadusi tuleb arvestada eraldi nimekirjades.

Peksmata teravilja terade kaalu kindlaksmääramisel tuleb lähtuda viljapeksul saadud teravilja väljatuleku normidest. Niiviisi kindlaks tehtud saaduste hulga kohta koostatakse akt. Aktis märgitud saadused hinnatakse riiklike kokkuostu hindadega ja kantakse inventuurnimekirja. Koostatud akt on saaduste arvestusraamatutesse sissetulekuks kandmise dokumendiks.

Töötlemata lina- ja kanepivarred hinnatakse neis hindades, millega vastavad töötlemisvabrikud neid vastu võtavad kolhoosidelt.

Materjalide inventeerimisel kantakse inventuurnimekirjadesse omatoodetud materjalid eraldi ostetud materjalidest.

Kui avastatakse saaduste või materjalide puudujääke, on kolhoosi juhatus kohustatud välja selgitama puudujäägi tekkimise põhjused. Kui seejuures selgub, et puudujääk tekkis saaduste ja materjalide säilivuse eest vastutavate isikute kohusetundetuse tagajärjel, teeb kolhoosi juhatus otsuse puuduvate saaduste ja materjalide süüdiolevatelt isikutelt sissenõudmise ja kolhoosile tekitatud kahju katmise kohta. Riisumistel ja muudel kuritegelikkuse juhtudel annab juhatus asja kohtusse, tsiviilhagi esitamisega, võttes süüdlased kriminaalvastutusele kolhoosi sotsialistliku omandi riisumises.

Rahaliste vahendite inventeerimine.

Rahaliste vahendite inventeerimisel kuuluvad kontrollimisele rahalised vahendid sularahas, kolhoosi jooksvatel arvetel ja kapitaalmahutuste arvel. Üleloetud vahendite jäägid kassas võrreldakse raamatuliste jääkidega. Vahendite jääke jooksvatel arvetel ja kapitaalmahutuste arvel kontrollitakse panga väljakirjutuste järgi.

Kassa jääkide ülelugemisel võtab inventeerimiskomisjon arvesse sularaha, samuti ka postmargid ja obligatsioonide tähtajalised kupongid. Allkirju raha vastuvõtmise kohta, mis ei ole vormistatud kolhoosi esimehe või tema asetäitja ja arvepidaja allkirjadega, arvesse ei võeta. Nende järgi väljaantud sularaha tuleb lugeda laekuri puudujäägiks. Avastatud ülejäägid kassa rahalistes vahendites tuleb võtta arvele, puudujäägid aga laekurilt sisse nõuda. Kuritegelikkuse juhtudel antakse asi viivitamata jälitusorganitele.

2. ARVELDUSE KONTROLL.

Arvelduste seisu kontrollimine on suur, vastutusrikas töö. Tuleb hoolikalt kontrollida arvelduste seisu, nii kolhoosi liikmetega kui ka asutiste ja isikutega.

Arvelduste kontrollimine normipäevade ja täiendava töötasu

alal. Arvelduste kontrollimiseks normipäevade ja täiendava töötasu alal tuleb arvepidajal koostada käibearuanded: üks rahaliste arvelduste, teine naturaalarvelduste kohta. Arvelduste õigsuse kontrollimise põhitöö langeb revisjonikomisjonile. Revisjonikomisjon kontrollib dokumentide järgi normipäevade arvestamise, normipäevade eest ja täiendavaks töötasuks avansina ja lõpparveldusena antud tulude väljaandmise õigsust.

Arvelduste õigsuse kontrollimisele kutsutakse ka kolhoosnikud. Tuleb arvesse võtta nende avaldusi, märkusi ja ettepanekuid kolhoosi juhatuse töö hindamisel ja kolhoosnikutega arvelduste organiseerimisel.

Arvelduste kontrollimine organisatsioonide ja isikutega. Inventeerimisel tehakse kindlaks kolhoosi võlgnevuse summad ja mitmesuguste organisatsioonide ja isikute võlgnevuse summad kolhoosile. Kolhoosi raamatupidamise arvestusraamatute andmeid debitoorse ja kreditoorse võlgnevuse kohta võrreldakse tingimata nende organisatsioonide väljakirjutustega, kellega kolhoosil on lõpetamata arveldusi. Selleks nõutab kolhoosi arvepidaja varakult kreeditoridelt väljakirjutused arvelduste seisu kohta kolhoosiga ja saadab ise deebitoridele väljakirjutused operatsioonidest ja võlgnevuse jäägi kohta, koos palvega kinnitada nende õigsust. Järelepärimiskirjad koostatakse umbes nii:

NN Tarbijate Kooperatiiv, Viljandi Posti 1.

Kolhoosi arvepidamise andmeil võlgnete meile üleantud köögivilja eest, seisuga 1. detsembril 1948. a., 642 rbl. 75 kop. Palume nimetatud summa kohe üle kanda meie jooksvale arvele Riigipanga Paide osakonnas nr. 101/16. Võla summat palume kinnitada.

Kolhoosi esimees K. LUHA
Arvepidaja R. KAASIK

Revisjonikomisjon kontrollib, kas kõik võlgnikud on kinnitanud oma võlgnevust ja kas saadud väljakirjutused vastavad võlgnevuse raamatulistele jääkidele.

Arvelduste seisude kontrollimisel koostatakse kaks inventuurnimekirja: üks deebitoridele, teine kreeditoridele. Neis nimekirjades märgitakse peale organisatsiooni nimetuse ja võlgnevuse summa ka rida muid andmeid. Deebitoride osas märgitakse: mille eest võlg tekkis, võlgnevuse tekkimise aeg; peale selle tehakse märkus selle kohta, milliseid abinõusid on kasutanud juhatus nende summade sissenõudmiseks. Kreeditoride nimekirjas märgitakse: mille eest võlgnevus tekkis, mis ajast, millal peab olema tasutud (laenude maksutähtajad jne.). Nende kahe kontrollitud nimekirja järgi saab kindlaks teha debitoorse ja kreditoorse võlgnevuse suuruse, maksmise tähtajad, möödalastud tähtpäevadega võlgnevuse kolhoosi kohustuste järgi, samuti ka võlgnevuse kolhoosile.

3. LÕPETAMATA TOODANGU JA FONDIDE KONTROLL.

Inventeerimisel kontrollitakse ka kulutusi lõpetamata toodangule. Näiteks kulutuste osas järgnevate aastate saagile märgitakse tehtud tööde maht (taliviljade külvipind) ja seemnefondist järgmise aasta saagile kulutatud seemnete maksumus.

Lõpetamata ehituste ja lõpetamata kapitaalremondi osas võetakse nimekirja ehitused, mis veel ei ole antud ekspluatatsiooni, või kapitaalremont, mis ei ole veel lõpetatud. Samasse nimekirja võetakse ka masinate, seadmete jne. lõpetamata kapitaalremont. Nimekirjas lõpetamata ehituse või kapitaalremondi objektide loetlemisel märgitakse ka iga ehituse ja kapitaalremondi rahalis-materiaalsete kulutuste summa. Nimekirjas märgitakse ka ehituse ja kapitaalremondi mittelõpetamise põhjused. Kulutused vilja mittekandvatele istandikele kirjutatakse samas nimekirjas eraldi summana.

Revisjonikomisjon kontrollib kõiki kolhoosi fonde, teeb kindlaks nende arvestamise ja 1. jaanuari jääkide õigsuse. Fondide kontrollimise tulemuste kohta koostatakse eraldi nimekiri.

4. INVENTEERIMISE VORMISTAMINE.

Kogu inventeerimise töö tuleb dokumenteerida. Inventuurnimekirjad kirjutavad alla inventeerimiskomisjoni liikmed ja isikud, kelle vastutusel on kontrollitud väärtused. Saaduste ja materjalide inventuurnimekirjadele (ladude viisi) annab allkirja laohoidja. Brigaadides olevate tootmise põhivahendite ja muu vara inventuurnimekirjadele kirjutavad alla brigadiirid.

Kõik oma märkused inventeerimiskomisjon võtab akti, mille esitab koos inventuurnimekirjadega kolhoosi juhatusele.

Kui inventeerimisel avastub varade, materjalide või saaduste puudujääke või ülejääke, siis tuleb kohe selgitada nii puudujääkide kui ka ülejääkide tekkimise põhjused. Ülejäägid näitavad harilikult arvestuse halba seisukorda ja võivad varjata kolhoosi vahendite riisumisi.

Vastavalt valitsuse määrusele kolhoosidele ja sovhoosidele kuuluvate loomade hävimises ja riisumises süüdi olevate isikute materiaalse vastutuse kohta, kahjud loomade hävimisest nõutakse süüdlastelt sisse loomade piirkokkuostuhinna kolmekordses ulatuses. Tõuloomade hukkumisel kohaldatakse vastavaid tõuloomade hindu. Isikud, kes on süüdi loomade riisumises, on kohustatud tasuma kolhoosi kahju loomade täies turuhinnas.

Kõik inventeerimisel avastatud puudujäägid ja ülejäägid tuleb sisse kanda arvestusraamatuisse.

Toome nende sissekannete näiteid:

1. Kantakse sissetulekusse mee ülejääk 16 rubla.

Konteering:

Deebet konto nr. 3 „Saadused ja materjalid", allkonto „Saadused" . . . . . Rbl. 16.—

Kreedit konto nr. 18 „Naturaaltulud ja nende jaotamine", allkonto „Loomakasvatusest" . . . . . Rbl. 16.—

2. Kantakse maha, kui loomulik kadu, rukki puudujääk 4 rubla suuruses.

Deebet konto nr. 13 „Kulutused tootmise vajadusteks", allkonto „Kulutused naturaaltulude arvel" . . . . . Rbl. 4.—

Kreedit konto nr. 3 „Saadused ja materjalid", allkonto „Saadused" . . . . . Rbl. 4.—

Puudujääke sisse kanda raamatuisse võib ainult kolhoosi juhatuse otsuse põhjal. Otsuses peab olema märgitud, kelle arvele ja millises summas tuleb kanda inventeerimisel ilmnenud puudujääk, mida tuleb kanda kaona kolhoosi arvele, mida ja kui suures hulgas puudujäägis süüdi olevate isikute arvele. Juhatuse otsused arutatakse läbi ja kinnitatakse artelli liikmete üldkoosolekul.

Pärast seda, kui inventeerimisel ilmnenud ülejäägid ja puudujäägid on sisse kantud arvestusraamatuisse, võrduvad raamatulised jäägid inventuurnimekirjades väljatoodud jääkidega.

5. AASTAARUANDE KOOSTAMINE.

Kolhoosi aastaaruanne koostatakse inventeerimisega kontrollitud arvestusraamatute sissekannete alusel. Aruande vormis on rida tabeleid, mis iseloomustavad kolhoosi tööd aasta kestel. Nii saab taimekasvatussaaduste tootmisplaani täitmise ja taimekasvatussaaduste jaotamise tabeli järgi otsustada, kuidas kolhoos täitis iga kultuuri külviplaani, milline oli iga kultuuri kogutoodang ja kuidas jaotati saadused.

Tabelid näitavad, kuidas on täidetud kolhoosi kohustused saaduste andmises riigile, kontraheerimislepingutes, naturaallaenude tagastamises, naturaaltasus tehtud töö eest masina-traktorijaamale; näitavad eraldamiste ulatust seemne- ja söödafondidesse, toiduvilja kindlustusfondi, samuti ka abistamisfondi, toodangu hulka, mis on müüdud kolhoosikaubanduse korras, ja toodangut, mis jaotatakse normipäevade eest ja antakse välja täiendava töötasuna.

Tabelites loomakasvatuse arendamise riikliku plaani täitmise kohta antakse kokkuvõte kolhoosi aastasest tööst sotsialistliku loomakasvatuse arendamise alal — näitajad loomade üldarvu suurenemise, samuti ka andmed loomakasvatussaaduste ja nende jaotamise kohta.

Tabelid kolhoosi tulude-kulude eelarve täitmise kohta näitavad iga eelarve artikli täitmist.

Peale selle näidatakse kolhoosi aastaaruande eraldi tabelites kolhoosnikute ja nende perekonnaliikmete osavõttu ühismaja-

pidamisest, arvestatud normipäevade hulka, kolhoosi tagatust tähtsamate tootmise põhivahenditega jne.

Kolhoosi aastaaruande juurde kuulub samuti kolhoosi bilanss aasta lõpuks.

Juhendid aastaaruande tabelite täitmiseks annab iga aasta NSV Liidu Põllumajanduse Ministeerium.

Ülalloeteldud aastaaruande tabelitest selgub kolhoosi bilansi koostamise kord.

Bilanss koostatakse kontrollitud käibearuannete ja raamatuliste sissekannete alusel.

Bilansis esinevad ainult need kontod, milledel 1. jaanuariks on deebet- või kreedit-jäägid. Mõned kontod bilansi koostamise momendiks suletakse ega kuulu bilanssi. Näiteks:

Konto nr. 9 „Loomade juurdesünd ja kaalujuurdekasv".

Konto nr. 14 „Maksud, lõivud ja kindlustusmaksud".

Konto nr. 15 „Administratiiv-majanduskulud".

Konto nr. 16 „Riiklikud müügikohustused ja saaduste müük (peale loomade)".

Konto nr. 17 „Tootmise põhivahendite ja loomade (täiskasvanud ja noorloomad) väljaminek".

Konto nr. 18 „Naturaaltulud ja nende jaotamine".

Konto nr. 19 „Rahalised tulud ja nende jaotamine".

Nende kontode sulgemise korda selgitasime eespool.

Nende kontode deebet-saldod, milledes arvestati materiaalseid väärtusi („Tootmise põhivahendid", „Noorloomad ja nuumloomad", „Saadused ja materjalid", „Rahalised vahendid", „Väärtpaberid"), näidatakse bilansi aktivas. Fondide („Jagamatud fondid ja osamaksud", „Abistamis- ja kultuuriliste vajaduste fondid") arvestamise kontode kreedit-saldod näidatakse bilansi passivas. Selle rühma kontodel, kus peeti arvelduste arvestust, võivad olla liigendatud saldod ja need näidatakse nii aktivas kui ka passivas. Aktivasse kantakse debitoorne, passivasse aga kreditoorne võlgnevus.

On veel rida kontosid, mis võivad olla kantud bilanssi, nimelt — kulutuste kontod. Need on:

Konto nr. 11 „Abiettevõtete kulutused ja saaduste töötlemine".

Konto nr. 12 „Kulutused ehitusteks ja kapitaalremondiks".

Konto nr. 13 „Kulutused tootmise vajadusteks".

Nende kontode sulgemise kord ja tingimused, millal neid kantakse lõpp-bilanssi, on toodud õpiku 5. osas.

Pärast seda, kui aastaaruanne on koostatud ja revisjonikomisjoni poolt kontrollitud, esitatakse see artelli üldkoosolekule kinnitamiseks.

„Üldkoosolek on artelli kõige kõrgem juhtimise organ" (põllumajandusliku artelli põhikirja punkt 20). Kolhoosi juhatus, kui artelli täidesaatev organ, on kohustatud üldkoosolekule aru andma. Põllumajandusliku artelli põhikirjas on öeldud, et juhatus „... vastutab artelli liikmete üldkoosoleku ees artelli töö eest ja artelli riiklike kohustuste täitmise eest" (punkt 21).

Kolhoosi juhatus peab hoolikalt ette valmistuma aruandmiseks üldkoosoleku ees. Kolhoosi aastase töö üldiste kokkuvõtete ettekandmisest üldkoosolekule on vähe. Tuleb seletada, kuidas töötas juhatus, kuidas ta täitis artelli põhikirja, tootmisplaani ja kolhoosi tulude-kulude eelarvet, kuidas on täidetud riiklikud kohustused, kuidas tugevdati kolhoosis töödistsipliini, kuidas arendati sotsialistlikku võistlust. Juhatus peab üldkoosolekul esile tooma kolhoosi stahaanovlasi ja lööktöölisi ning nende töö tulemusi.

Selleks, et saada selget ülevaadet kolhoosi aastasest tööst, tuleb aastaaruande numbrilisi näitajaid vastastada kokkuvõtetega möödunud aasta eest. Näiteks võib juhatus ette kanda, kuipalju oli kolhoosil hooneid, masinaid, töö- ja produktiivloomi möödunud aastal ja kuipalju on neid aruandeaastal; milline oli tulu möödunud aastal ja milline aruandeaastal; normipäevade eest ja täiendavaks töötasuks väljaantud tulude ulatus möödunud aastal ja kuipalju on ette nähtud väljaandmiseks aruandeaasta eest jne.

Kolhoosi juhatus peab üldkoosolekule ette kandma ka seda, millist abi osutas kolhoosile riik: masina-traktorijaama poolt tehtud tööde maht, produktiiv- ja tõuloomade ostmiseks ja ehitusteks saadud krediidid jne.

Kõrvuti kolhoosi edukuse ja saavutuste loeteluga, peab juhatus aru andma ka vigadest ja puudustest oma töös.

Juhatuse aruandele artelli liikmete üldkoosolekul peab tingimata järgnema revisjonikomisjoni otsus. Inventeerimise tulemuste ja dokumentaalsete revisjonide põhjal hindab revisjonikomisjon juhatuse tööd, kannab ette kolhoosi liikmetele juhatuse saavutustest, ilmnenud puudustest ja vigadest ning ka sellest, kuidas töötas revisjonikomisjon ise.

Juhatuse aruanne koos revisjonikomisjoni kaasaruandega ja otsusega peab andma täieliku ja ülevaatliku pildi kolhoosi aastasest tööst ja tema seisukorrast.

Üldkoosolek arutab juhatuse aruannet ja revisjonikomisjoni ettepanekuid, hindab juhatuse tööd ja kinnitab aastaaruande.

Üldkoosoleku poolt kinnitatud kolhoosi aastaaruande esitab juhatus rajooni põllumajandusosakonnale läbivaatamiseks ja rajooni rahandusosakonnale tulumaksu väljaarvutamiseks.

Rajooni põllumajandusosakond peab aastaaruannet kontrollima ja ebaõige koostamise puhul nõudma selle parandamist.

Kolhoosi aastaaruande vaatab läbi rajooni töörahva saadikute nõukogu täitevkomitee.

Konto „Nisuseeme lutestsens 062" laos nr. 1.

Kuupäev	Peakontode raamatu kirje nr.	Kellelt saadud või kellele välja antud	Hind	Deebet		Kreedit	
				Hulk	Summa	Hulk	Summa
		Jääk 1. jaanuaril 1950. a.	—	370	3700.—	—	—
15/IV	36	Kulutatud külviks, vastavalt brigaadide aruandeile	—	—	—	300	3000.—
15/IV	44	Sama	—	—	—	35	350.—
		Kokku aprillis	—	—	—	335	3350.—
10/IX	16	Uuest saagist aktiga nr. 7 eraldatud seemneks . .	—	350	3500.—	—	—
		Kokku septembris .	—	350	3500.—	—	—
		Kokku aastas . . .	—	350	3500.—	335	3350.—
		Kokku koos jäägiga 1/I 1950. a.	—	720	7200.—	335	3350.—
		Saldo 1/I 1951. a. . .	—			385	3850.—
		Kokku .	—	720	7200.—	720	7200.—

Konto „Kuusalu Tarbijate Kooperatiiv".

Kuupäev	Peakontode raamatu kirje nr.	Kellelt saadud või kellele välja antud	Hulk	Deebet		Kreedit	
				Hulk	Summa	Hulk	Summa
		Ulekanne (käibed aasta algusest kuni 1/XII) .	—	—	15 090.—	—	15 300.—
26/XII	89	Antud utiil-materjali kviitungi nr. 42 järgi .	—	—	125.—	—	—
	107	Laekus jooksvale arvele utiil-materjali eest . .	—	—	—	—	100.—
		Kokku detsembris . .	—	—	125.—	—	100.—
		Kokku aasta algusest	—	—	15 215.—	—	15 400.—
		Kokku koos jäägiga 1/I 1950	—	—	15 215.—	—	15 400.—
		Saldo 1/I 1951. a. . .	—	—	185.—	—	—
		Kokku	—	—	15 400.—	—	15 400.—

Märkus: Sellel kontol ei olnud jääke 1950. a. alguseks.
Neis analüütilistes kontodes, kus peetakse summalist kui ka hulgalist arvestust, tuuakse välja saldod summa ja hulga märkimisega.

Kolhoosnikute üldkoosoleku otsus aastaaruande kinnitamise ja tulude jaotamise kohta on arvestus-raamatuisse vajalike sissekannete tegemise aluseks. Koostanud bilansi ja muud aastaaruande tabelid, ei sule arvepidaja veel raamatuis kontosid. Ettepanekud tulude jaotamise kohta, mis juhatus esitab üldkoosolekule arutamiseks, võib üldkoosolek vastu võtta muudetud kujul või teha muudatusi ja täiendusi. Need muudatused ja täiendused tuleb samuti sisse kanda kontodesse jooksva aasta raamatuis. Need on viimasteks sissekanneteks jooksval aastal. Pärast seda kõik kontod raamatuis kuuluvad s u l g e m i s e l e.

Paljudes kolhoosides talitavad arvepidajad järgmiselt: teevad kokkuvõtted kõikides raamatutes, kannavad pliiatsiga sisse juhatuse otsuse põhjal tehtud tulude jaotamise operatsioonid ning koostavad aastaaruande.

Pärast aastaaruande ja tulude jaotamise kinnitamist üldkoosoleku poolt teeb arvepidaja sissekanded juba tindiga ja viib läbi raamatute sulgemise.

Kontode sulgemine seisab selles, et neisse kantakse saldod (jäägid) ja lõpp-kokkuvõtted. On olemas mitmesuguseid meetodeid kontode sulgemiseks aasta lõpul.

Kõige lihtsam meetod, mida tavaliselt kasutatakse kolhoosides, on nn. „saldode meetod (viis)". Kontode sulgemiseks „saldode meetodil" koostatakse tavaliselt üks k o n t e e r i n g :

Deebet — passiva kontod.

Kreedit — aktiva kontod.

Kuid niisugust konteerimist võib ka mitte koostada. On küllalt, kui välja tuua kõikide peakontode saldod ja kanda need lõppbilanssi. Kui seejuures tekkis kontol deebet-saldo, siis konto sulgemiseks kantakse saldo summa konto kreeditisse. Passivakontode kreeditsaldo summad, kui neid aasta lõpuks on olemas, kantakse kontode deebetisse.

Peakonto nr. 3 „Saadused ja materjalid" analüütilise konto sulgemise näide on toodud lk. 319.

Peakonto nr. 7 „Arveldused asutiste ja isikutega" analüütilise konto sulgemise näide on toodud lk. 319.

Sulgemine peakontode raamatus toimub järgmiselt: tehakse lehekülje ja kuu kokkuvõtted ja käivete kasvav kokkuvõte aasta algusest. Seejärel tehakse käivete kokkuvõte koos jääkide seisuga aasta algul. Saades selle kokkuvõtte, võib igale peakontole välja tuua saldod seisuga uue aasta 1. jaanuariks.

Vaatame peakontode raamatu sulgemise näidet, mis on toodud leheküljel 321.

Peakontode raamat.

Detsember 1950. a.

Kannete sisu	Käibe summa	Tootmise põhivahendid nr. 1		Saadused ja materjalid nr. 3		Arveldused asutiste ja isikutega nr. 7		Jagamatud fondid ja osamaksud nr. 8		Administratiivmajanduskulud nr. 15	
		Deebet	Kreedit	Deebet	Kreedit	Deebet	Kreedit	Deebet	Kreedit	Deebet	Kreedit
.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
.....	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kokku leheküljel . . .	1980	—	—	200	280	625	145	—	900	—	—
Kokku detsembris . . .	527 845	9340	—	17 650	68 652	47 100	48 203	31 700	89 670	357	4172
Kokku aasta algusest . .	1 874 232	43 600	13 990	604 100	601 600	380 620	380 620	31 700	99 335	4172	4172
Kokku koos jäägiga 1/I 1950. a.	2 099 600	156 750	13 990	687 400	601 600	376 690	385 920	31 700	203 390	4172	4172
Kontode sulgemine . .	307 300	—	142 760	—	85 800	10 900	1670	171 690	—	—	—
Kokku	2 406 900	156 750	156 750	687 400	687 400	387 590	387 590	203 390	203 390	4172	4172
Bilanss 1/I 1951. a.* .	307 300	142 760	—	85 800	—	1670	10 900	—	171 690	—	—

* See kanne tehakse uuelt avatud raamatus 1951. a. Sellega avatakse kanded uuel aastal.

Selles tabelis ei ole toodud mitte kogu „Peakontode raamat", vaid ainult üksikud kontod. Lahtri „Käivete summa" kokkuvõte on toodud mitte ainult tabelis toodud kontode, vaid kõikide peakontode kohta. Näitena toodud üksikutest kontodest näeme, kuidas tuuakse peakontode raamatus välja saldod järgmise aasta 1. jaanuariks. Toodud näites käibe summa 307 300 rubla kujutab endast lõppbilansi summat. See summa võrdub eraldi kõikide kontode deebet-saldode summaga ja eraldi kõikide kontode kreedit-saldode summaga. Kontode sulgemisel kontode deebet-saldod kantakse kontode kreeditisse ja kreedit-saldod — deebetisse. Nende summadega alustatakse kandeid peakontode raamatusse järgmisel aastal, kuid siis juba kantakse deebet-saldod kontode deebetisse ja kreedit-saldod — kreeditisse.

KONTROLLKÜSIMUSI.

1. Milleks korraldatakse aasta lõpul inventeerimine?
2. Milline on revisjonikomisjoni töö aasta-inventeerimisel?
3. Milliste hindadega võetakse inventuurnimekirjadesse kolhoosi tootmise põhivahendid, saadused ja materjalid?
4. Millisel teel viiakse kooskõlla raamatulised jäägid inventuurnimekirjadesse võetud jääkidega?

SISUKORD.

Eessõna kolmandale trükile 3

Esimene osa.

Raamatupidamise arvestuse alused.

Esimene peatükk. Raamatupidamise arvestus ja selle ülesanded . . . 5
1. Majanduslik arvestamine 5
2. Majandusliku arvestamise mõõtühikud 7
3. Majandusliku arvestuse liigid 8
4. Raamatupidamise arvestuse ülesanded kolhoosis 9
Teine peatükk. Kolhoosi vahendite struktuur 11
Kolmas peatükk. Bilanss ja tema koosteosad 14
Neljas peatükk. Raamatupidamise konto, selle koosteosad, käibearuanne 20
1. Konto, deebet, kreedit 20
2. Käibearuanne 34
Viies peatükk. Kontoplaan ja selle struktuur 38
1. Sünteetilise ja analüütilise arvestuse kontod 38
2. Kontoplaan ja selle ülesanne 40
3. Kontode šifr 43
4. Kontode korrespondeerimine 43
5. Kolhooside raamatupidamise kontode lühike iseloomustus . . . 43
Kuues peatükk. Dokumenteerimine ja dokumentide käive 53
1. Dokumentide käibe plaan 55
2. Dokumentide läbitöötamine ja sissekandmine raamatupidamise raamatuisse 56
Seitsmes peatükk. Kontodesse registreerimine 58
1. Sünteetiline arvestus 58
2. Analüütiline arvestus 61
3. Käibearuannete koostamine 64
4. Ekslike kannete parandamine 66
5. Jooksvate toimikute arhiiv 67

Teine osa.

Tootmise põhivahendite, noorloomade ja jagamatute fondide arvestus.

Kaheksas peatükk. Tootmise põhivahendite arvestus 69
1. Tootmise põhivahendite arvestuse ülesanded 69
2. Tootmise põhivahendite hindamine 69
3. Tootmise põhivahendite sissetuleku ja väljamineku dokumendid 70
4. Inventariraamat 72
5. Loomade inventariraamat tõugude järgi 75
6. Tootmise põhivahendite arvestus brigaadides, farmides ja abiettevõtteis 83
Üheksas peatükk. Tootmise põhivahendite arvestus raamatupidamises 88
1. „Tootmise põhivahendite" konto iseloomustus ja analüütilise (abi-) arvestuse organiseerimine 88
2. Tootmise põhivahendite arvestamise näiteid raamatupidamises 92

Kümnes peatükk. Jagamatute fondide ja osamaksude arvestamine . . 96
Üheteistkümnes peatükk. Noor- ja nuumloomade arvestus. Loomade juurdesünni ja kaalujuurdekasvu arvestus 100
1. Noorloomade arvestus 100
2. Loomade juurdesünni ja kaalujuurdekasvu arvestamine . . . 102
Kaheteistkümnes peatükk. Tootmise põhivahendite ja loomade (täiskasvanud ja noorloomade) väljamineku arvestamine 105

Kolmas osa.

Saaduste, materjalide, ja seemne-, sööda-, toiduvilja kindlustusfondide ning abistamis- ja kultuuriliste vajaduste fondide arvestus.

Kolmeteistkümnes peatükk. Saaduste ja materjalide arvestuse organiseerimine brigaadides, farmides, ladudes ja teistes hoiukohtades 114
1. Saaduste ja materjalide arvestamise ülesanded 114
2. Saaduste ja materjalide arvestamise dokumendid 114
3. Saaduste ja materjalide arvestamine põllundusbrigaadides . . . 115
4. Toodangu arvestamine loomakasvatusfarmides 123
5. Abiettevõtete toodangu arvestamine 125
6. Saaduste ja materjalide kulutuse arvestamine brigaadides, farmides ja ettevõtteis 126
7. Saaduste ja materjalide arvestamine ladudes 127
Neljateistkümnes peatükk. Saaduste ja materjalide arvestamine raamatupidamises 131
1. „Saaduste ja materjalide" konto ülesanne ja iseloomustus . . . 131
2. Allkontod ja analüütilise (abi-) arvestuse organiseerimine . . . 132
3. Riiklike müügikohustuste ja saaduste müügi arvestamine . . . 141
Viieteistkümnes peatükk. Seemne-, sööda- ja toiduteravilja kindlustusfondide arvestamine 148
Kuueteistkümnes peatükk. Abistamis- ja kultuuriliste vajaduste fondide arvestamine 152

Neljas osa.

Tulude-kulude eelarve. Rahaliste vahendite ja arvelduste arvestamine.

Seitsmeteistkümnes peatükk. Kolhoosi tulude-kulude eelarve 155
Kaheksateistkümnes peatükk. Rahaliste vahendite ja väärtpaberite arvestamine 162
Üheksateistkümnes peatükk. Asutiste ja isikutega arvelduste arvestamine 172
1. Arvelduste organiseerimine 172
2. Asutiste ja isikutega arvelduste arvestamine 178
Kahekümnes peatükk. Arvelduste arvestamine kolhoosi liikmetega ja masina-traktorijaama traktoristidega 193
1. Arvelduste arvestamine kolhoosi liikmetega 193
2. Arvelduste arvestamine masina-traktorijaama traktoristidega . . 200

Viies osa.

Töö ja kulutuste arvestamine tootmises.

Kahekümne esimene peatükk. Töö arvestamine brigaadides, farmides ja kolhoosi kontoris 203
1. Töö arvestuse organiseerimine kolhoosides 203
2. Kolhoosi liikmete ja nende perekondade arvestamine 207
3. Kolhoosi maade arvestamine 207
4. Töö arvestamine põllundusbrigaadis 212

5. Töö arvestamine loomakasvatusfarmides 214
6. Normipäevade arvestamine kolhoosi kontoris 218
7. Autotranspordi töö arvestamine 223
Kahekümne teine peatükk. Tootmisplaani täitmise arvestamine 225
1. Kolhoosi tootmisplaani täitmise kontrolli ülesanded 225
2. Põllundusbrigaadide poolt tehtud tööde vastuvõtmine 225
3. Plaaniülesannete ja nende täitmise arvestamine põllumajanduslike kultuuride viljakuse alal 226
4. Plaaniülesannete ja nende täitmise arvestamine loomakasvatuse alal 231
5. Teiste loomade saaduste (välja arvatud piim) plaaniülesannete täitmise arvestamine 235
6. Tootmisplaani täitmise arvestamine loomakasvatuse alal . . . 237
7. Loomade poegimiste ja noorloomade säilitamise plaani täitmise arvestamine 244
8. Noorloomade üleskasvatamise ning loomade, lauda- ja karjamaanuuma plaaniülesannete täitmise arvestamine 246
Kahekümne kolmas peatükk. Kulutuste arvestamine tootmise vajadusteks 249
1. Kulutuste arvestuse ülesanded 249
2. Kulutuste arvestamine tootmise vajadusteks 249
Kahekümne neljas peatükk. Kulutuste arvestamine abiettevõtteis ja ühiskondlikus toitlustamises 257
1. Abiettevõtete kulutuste arvestamine 257
2. Ühiskondliku toitlustamise arvestamine 265
Kahekümne viies peatükk. Maksude, lõivude, kindlustusmaksude ja administratiiv-majanduskulude arvestamine 269
1. Maksude, lõivude ja kindlustusmaksude arvestamine 269
2. Administratiiv-majanduskulude arvestamine 271
Kahekümne kuues peatükk. Kulutuste arvestamine ehitusteks ja kapitaalremondiks 272

Kuues osa.

Naturaal- ja rahaliste tulude ja nende jaotamise arvestamine. Kontode sulgemine ja aastaaruande koostamine.

Kahekümne seitsmes peatükk. Naturaaltulude ja nende jaotamise arvestamine 278
1. Naturaaltulude arvestamine 278
2. Normipäevade juurde- ja mahaarvestamise arveldused, olenevalt viljakuse plaani täitmisest 282
3. Kolhoosnikute täiendava töötasu arveldused 284
4. Naturaaltulude jaotamise arvestamine 288
Kahekümne kaheksas peatükk. Rahaliste tulude ja nende jaotamise arvestamine 297
1. Rahaliste tulude arvestamine 297
2. Rahaliste tulude jaotamise arvestamine 299
Kahekümne üheksas peatükk. Kolhoosi aastaaruanne 308
1. Inventeerimine 309
2. Arvelduste kontroll 313
3. Lõpetamata toodangu ja fondide kontroll 315
4. Inventeerimise vormistamine 315
5. Aastaaruande koostamine 316
6. Kontode sulgemine 319

Vastutav toimetaja A. Kruus.

Tehniline toimetaja K. Einberg.

Ladumisele antud 19. II 1951. Trükkimisele antud 14. IV 1951. Trükiarv 3000. Paber 60×92 sm. 1/16. Trükipoognaid 20,5. + 1 lisa. Arvutuspoognaid 23,36. MB-03786. Tellimise nr. 384. Trükikoda „Punane Täht", Pikk tn. 54/58.

На эстонском языке.

Бухгалтерский учет в колхозах. Колхозное счетоводство по двойной системе.

Hind rbl. 8.20

Rbl. 8.20

A-18991

TÜ RAAMATUKOGU
1 0300 00443721 8